

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

AARBOG
FOR
RIGSDAGSSAMLINGEN
1940—41

VED
JENS MØLLER
LANDSTINGSSEKRETÆR

KØBENHAVN
GYLDENDALSKE BOGHANDEL — NORDISK FORLAG

A.-S. J. H. SCHULTZ BOGTRYKKERI

1941

AARBOG
FOR
RIGSDAGSSAMLINGEN
1940—41

VED
JENS MØLLER
LANDSTINGSSEKRETÆR

KØBENHAVN
GYLDENDALSKE BOGHANDEL — NORDISK FORLAG
A.-S. J. H. SCHULTZ BOGTRYKKERI
1941

Indhold.

	Side
Mindetaler	V
Den ordentlige Rigsdagssamling 1940—41.....	1
Ministeriets Medlemmer	2
Rigsdagens Medlemmer	3— 15
Partigruppering	15
Partiernes Bestyrelser	16— 17
Partiernes Fællesudvalg.....	17
Dansk interparlamentarisk Gruppe.....	17— 18
Rigsdagens Aabningsmøde.....	19— 21
Tingenes Præsidium og Sekretærer.....	22 og 23
Medlemmer af de staaende Udvalg	22— 24
Fortegnelse over Lovforslag, Beslutninger m. m.	25— 35
Danmark og Island m. m.	36
Finanslov	42— 66
Tillægsbevillingslov.....	67— 73
Øvrige vedtagne Love	74—450
Ikke vedtagne Lovforslag	451—473
Beslutninger m. m.	474—478
Forespørgsler	478—485
Valgs Prøvelse.....	485—488
Valg til Kommissioner og Hverv	489—495
Andragender	495

I Løbet af Rigsdagssamlingen er nedennævnte Medlemmer afgaaet ved Døden:

1. Landstingsmand, Direktør *Holger Unmack* døde den 1. November 1940. I Landstingets Møde den 13. November udtalte Landstingets Formand (*Ch. Petersen*):

»Inden vi gaar over til Dagsordenen, vil vi mindes Landstingsmand Holger Unmack, som efter nogen Tids Sygdom afgik ved Døden den 1. November. Han blev 70 Aar gammel.

Unmack havde haft Sæde i Landstinget siden September 1932, først som Repræsentant for 6. Landstingskreds, senere som tingvalgt Medlem. Men forud for hans Deltagelse i det politiske Arbejde her paa Rigsdagen ligger en mangeaarig omfattende og betydningsfuld Gerning i Erhvervslivets Tjeneste. Kort efter at være blevet Student gik Unmack ind i det praktiske Liv, han skaffede sig under langvarige Ophold i Udlandet en alsidig Uddannelse, og efter sin Hjemkomst til Danmark omkring Aarhundredskiftet fik han gennem mange Aar rig Anvendelse for sin store Erfaring og praktiske Dygtighed i en Række Virksomheder med Tilknytning til Erhvervslivet i Nordjylland, særlig Aalborg.

De Emner, som i første Række optog Unmack under hans Rigsdagsvirksomhed, var Spørgsmaal vedrørende Arbejdsforhold og social Lovgivning. Ikke mindst havde Forholdet mellem Principaler og Funktionærer hans varme Interesse. Han var en trofast Mand mod de Ideer, han traadte i Skranken for, men

VI

tillige en Mand med vid Horisont, og med hele sin saglige Indstilling til de foreliggende Spørgsmaal forenede han stor personlig Elskværdighed; hans Indlæg i Tingets Forhandlinger var altid prægede af Hensynsfuldhed og uden personlig Brod. Unmacks hele Færd paa Rigsdagen bar ogsaa Præg af en Imødekommenhed og Venlighed, der gjorde Samarbejdet med ham let.

Landstinget har i Unmack mistet en betydelig saglig Arbejds-kraft, og vi vil bevare Mindet om en varmhjertet Personlighed, en nobel og hensynsfuld Kollega.« (L. Sp. 327).

2. Folketingsmand, fhv. Minister *C. N. Hauge* døde den 25. December 1940. I Folketingets Møde den 15. Januar udtalte Folketingets Formand (*Hans Rasmussen*):

»Juledag udsendtes Meddelelse om, at fhv. Handelsminister, Folketingsmand Hauge Julenat var afgaaet ved Døden.

Hauge, der blev godt 70 Aar gammel, havde i de sidste ca. 2 Aar med Mellemlum været stærkt angrebet af Hjertelidelse, der havde nødvendiggjort flere, til Dels langvarige Hospitalsophold. I de sidste Maaneder tog han kun liden Del i vort Arbejde, og det var kendeligt for os, at det gik ned ad Bakke med vor Kollega.

Det var et overmaade virksomt Liv, som Døden her afsluttede. Hauge havde helt fra de unge Aar deltaget i offentlig Gerning og beklædt en saare lang Række af Tillidshverv. Han var en Bondesøn fra Øen Fur og var vokset op i beskedne Kaar, hvorunder han lærte Arbejdet at kende som det, der i særlig Grad hædrer sin Udøver. Gennem hele sit Liv prægedes Hauge af flere af den vestjyske Befolknings gode Egenskaber. Som ung Haandværker supplerede han sin Uddannelse ved Rejse i Udlandet og ved gentagne Højskoleophold. Derefter blev Hauge Journalist ved den socialdemokratiske Presse og senere Redaktør, først paa Bornholm og i 1920 i Odense.

I 1909 blev Hauge første Gang Medlem af dette Ting som Repræsentant for Bornholms 1. Kreds. I 1910 gled han ud, men valgtes atter i 1913 og var indtil 1920 atter Repræsentant for Socialdemokratiet i Bornholms Amt. I 1920 blev Hauge valgt i Odense Amtskreds og indehavde denne Stilling til sin Død. I alt var Hauge Folketingsmand i over 28 Aar.

VII

I Arbejdet her paa Rigsdagen gjorde Hauge sig straks fra sin første Indtræden stærkt gældende. Han tog som Regel praktisk paa de forskellige Opgaver og naaede ret hurtigt at sætte sig i Respekt gennem sit Arbejde. Meget grundig var Hauge, saa grundig, at det lejlighedsvis kunde gøre Indtryk af, at han var tynget af Resultaterne af sin egen samvittighedsfulde Overvejelse.

Under første store Krig trak Hauge et betydeligt Læs som Medlem af Den overordentlige Kommission og ydede herunder i et Par af de vanskeligste Aar den daværende Indenrigsminister Ove Rode en værdifuld Hjælp.

I 1924 til 1926 var Hauge Indenrigsminister og tog i denne Periode bl. a. Initiativet til Indførelse af Aldersrente for den grønlandske Befolkning. Denne Reform vakte fortjent Paaskønnelse og Glæde blandt de som Regel fattige Grønlændere.

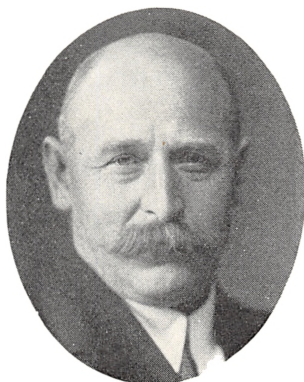
Fra 1929 til 1935 var Hauge Minister for Handel og Industri og førte i disse Aar an i Arbejdet for Gennemførelsen af en lang Række meget store og meget vigtige Opgaver.

Nævnes bør det, at Hauge i en Aarrække var Formand for Udvalget vedrørende Kronborg Slots Istandsættelse og Benyttelse og her var med til at bringe det nationale Klenodie, som dette Slot er, i en sømmelig Stand. Kort før sin Død ledede Hauge et Møde i nævnte Udvalg og gav her Udtryk for sin levende Interesse for vore historiske Bygninger. Det blev hans sidste Indsats i vore Samfundsanliggender.

En Slider under Arbejdet var Hauge. Han var myreflittig. Han elskede at være med til at træffe Afgørelser, men han veg aldrig fra sit Ansvar. Hauge var en Pryd for denne Forsamling.

Et værdigt Minde rejste vor bortgangne Kollega sig gennem sin rige Gerning blandt os.

Vi vil søge at hædre dette Minde.« (F. Sp. 1079).

VIII

3. Folketingsmand, Sekretær *Otto Jensen* døde den 25. Januar 1941. I Folketingets Møde den 29. Januar udtalte Folketingets Formand (*Hans Rasmussen*):

»Atter har Døden gjort sig Ærinde her i Folketinget. I Lørdags Morges døde vor Kollega *Otto Jensen*, kun 43 Aar gammel. En haardnakket Hjertesygdom vandt Sejr over ham, efter at denne Lidelse i de senere Aar havde gjort hans Helbred stærkt vakkende.

I 1939 blev *Otto Jensen* valgt i *Holbæk Amt* som Repræsentant for Socialdemokratiet. Han fik saaledes kun i en forholdsvis kort Tid Lejlighed til at deltage i vort Arbejde her i Tinget. Men de Medlemmer, der fik Anledning til at komme *Otto Jensen* paa nærmere Hold, fik Sympati for denne intelligente og noble Kollega, hvis hele Færd gav Løfte om, at han under roligere og normale Forhold vilde være kommet til at betyde noget i Rigsdagsarbejdet, om han havde faaet Lov til at leve.

Blandt Gruppefæller og Venner var *Otto Jensen* saare afholdt, og det var med dybeste Vemod, man modtog Budskabet om hans Død.

Vor afdøde Kollega gav gennem sit Liv og sin Gerning det smukkeste Eksempel for sine Kammerater og Standsfæller. Tidligt følte han Trang til Oplysning, og han tilegnede sig ved egen Hjælp en saadan Dygtiggørelse og Modenhed, at han blev Lærer paa *Roskilde Arbejderhøjskole*, hvor han fik Lejlighed til at øve den bedste og smukkeste Indflydelse paa mange Elever. Han gjorde her en værdifuld Indsats i Oplysningsarbejdets Tjeneste.

Men *Otto Jensen* var ikke blot Kammeraternes Ven. Han lod sit Blik glide ud over det hele Samfund og fulgte aarvaagt med i Begivenhederne. Nu ved Aarsskiftet skrev *Otto*

IX

Jensen i et Tidsskrift en Oversigtsartikel, som han sluttede med følgende Ord:

»Et nyt Aar er begyndt. Ingen ved, hvad det vil bringe af godt og ondt. Men eet *ved* vi og *vil* vi: At Danmark skal bestaa som fri og selvstændig Nation. Herom staar alle ærlige Danske samlede. Viljen til Samarbejde og Sammenhold besjæler alle, der føler Ansvar for Land og Folk; og inden for Arbejderbevægelsen er den saa stærk og levende som maaske aldrig før.«

Dette var vistnok Otto Jensens sidste offentlige Udtalelse. Vi tager vor Kollegas Ord som en smuk Afskedshilsen fra en Landsmand og Værkfælle, vi alle har Grund til at mindes med Taknemmelighed.« (F. Sp. 1149).

4. Landstingsmand, Hovedkasserer *Rasmus Kantsø* døde den 19. April 1941. I Landstingets Møde den 24. April udtalte Landstingets Formand (*Ch. Petersen*):

»Inden vi gaar over til Dagsordenen, er det min sørgelige Pligt at meddele det høje Landsting, at Landstingsmand, Hovedkasserer Rasmus Kantsø er afgaaet ved Døden den 19. April efter 4 Ugers Sygeleje, 63 Aar gammel.

Efter at Kantsø ved flere Folketingsvalg havde været Socialdemokratiets Kandidat i Ruds-Vedby Kredsen, dog uden at opnaa Valg, indtraadte han den 8. Maj 1936 i Landstinget som Repræsentant for 2. Landstingskreds, og han har siden haft Sæde i dette Ting. Han har været sit Partis Ordfører i forskellige betydningsfulde Sager, navnlig saadanne, der vedrørte Regnskabsforhold samt Søfarts- og Tjenestemandsspørgsmaal.

Rasmus Kantsø var født og opvokset i smaa Kaar, og han valgte i sine unge Dage at søge sit Erhverv paa Søen. Efter at han som ung Sømand havde haft Lejlighed til at se sig vidt om i Verden, fik han Ansættelse ved Statsbanernes Søfartsafdeling, hvor han i en lang Aarrække har gjort Tjeneste som Overmatros. Han var født i Vordingborg, hvor han ogsaa havde sin Bopæl, indtil han i 1934 flyttede til København. I Vordingborg tog han virksom Del i det offentlige Liv og var Medlem af Byraadet i mange Aar. Grundlaget for Kantsøs

X

Stilling i det offentlige Liv var den store Tillid, han nød i sin Hjemegns Befolkning og navnlig ogsaa blandt sine medarbejdere ved Statsbanerne, som havde betroet ham mange vigtige Tillidshverv. Det er et virksomt Liv, der er afsluttet ved vor Kollegas Død.

Rasmus Kantsø skabte Agtelse for sin Person her paa Rigsdagen, som i øvrigt hvor han virkede; han har erhvervet sig mange Venner i Tinget. Jeg tror, at ikke blot hans Parti, hvis Ideer han tjente med Iver og Troskab, men ogsaa Tingets Medlemmer vil bevare et smukt Minde om vor afdøde Kollega.«

(L. Sp. 1098).

5. Landstingsmand, Forretningsfører *Johannes P. Nielsen* døde den 22. Juni 1941. I Landstingets Møde den 25. Juni udtalte Landstingets Formand (*Ch. Petersen*):

»I Søndags, den 22. Juni, blev det gennem Radioen meddelt, at det første landstingsvalgte Medlem, Forretningsfører Johannes Nielsen, var afgaaet ved Døden paa Frederiksberg Hospital samme Dags Morgen efter nogle faa Ugers Sygdom.

Johannes Nielsen, der var født den 27. Oktober 1869, blev saaledes 71 Aar gammel. Han var oprindelig Garveriarbejder og blev i en ung Alder valgt til Formand for sin Fagforening, en Stilling, han beklædte i mere end 30 Aar. Afdøde havde en sund samfundsmæssig Indstilling og en levende Interesse for de smaa i Samfundet; han var i Besiddelse af betydelige administrative Evner, hvortil kom en smidig Forhandlingsevne, der blev ham og de Interesser, han varetog, til stor Nytte. Det var ogsaa en betydelig Gerning, han kom til at udøve. Da Dansk Arbejdsmandsforbund i 1908 oprettede sin Arbejdsløshedskasse, blev Johannes Nielsen valgt til Formand for Kassen, der dengang havde 20 000 Medlemmer. Han beklædte denne Stilling med Dygtighed uafbrudt, indtil han i 1938

XI

ønskede sig fritaget for Hvervet; Kassen havde paa det Tidspunkt naaet et Medlemstal paa 200 000 Medlemmer. Johannes Nielsen var Arbejderbevægelsen en god og trofast Mand.

Ogsaa det offentlige havde Brug for Johannes Niensens Arbejdsevner. I 1913 blev han indvalgt i Frederiksberg Kommunalbestyrelse, af hvilken han var Medlem til 1937, deraf de sidste 13 Aar som Raadmand. Den 9. December 1935 indtraadte han i Landstinget som tingvalgt Medlem og som Repræsentant for Socialdemokratiet.

Det var en evnerig og virksom Mand, der nu er gaet bort. En Arbejdets Mand i det stille. Her i Tinget var det ikke ofte,

at Johannes Nielsen tog Del i Forhandlingerne, men han havde stor Indsigt paa Sociallovgivningens Omraade, navnlig i Arbejdsløshedsforsikringen, og i Udvalgsarbejdet kom hans Evner og Erfaring hans Parti til stor Nytte. Vi vil her i Tinget bevare et smukt Minde om vor afdøde Kollega.« (L. Sp. 1214).

6. Folketingsmand, Redaktør, cand. polit. *Povl Drachmann* døde den 25. September 1941. I Folketingets Møde den 7. Oktober udtalte Folketingets Formand (*Hans Rasmussen*):

»Den 25. i forrige Maaned afgik Folketingsmand Povl Drachmann ved Døden, kun 54 Aar gl.

For mange af os kom dette Dødsfald som noget af en Overraskelse. Vi havde ganske vist ikke kunnet undgaa at bemærke, at Povl Drachmann nu og da var sygemeldt, men kun de færreste havde tillagt dette mere alvorlig Betydning. Vor afdøde Kollega gjorde indtil den senere Tid nærmest Indtryk af at være noget af en Kæmpenatur. Det var en snigende Blodsygdom, der krævede et Offer.

Povl Drachmann var Medlem af dette Ting fra 1920. I den første Periode repræsenterede han Aalborg Amtskreds og derefter uafbrudt Københavns Amtskreds med Gentofte-Kredsen som Opstillingskreds.

XII

Naar vi nu, da Povl Drachmann er gaaet bort, fremkalder Billedet af ham i vor Erindring, vil vi først og fremmest huske hans store Energi i Kampen for Erhvervslivets Inter-

esser; herunder i første Række Industriens hele Stilling og Vilkaar, der for ham som for mange andre var af den største Betydning for vort Erhvervssamfund som Helhed. Povl Drachmann krævede tidligere og kraftigere end nogen anden her i Tinget, at de beskæftigelsesmæssige Hensyn sattes i Forgrunden, og han underbyggede sit Synspunkt med Argumenter af nationaløkonomisk Art. Ved enkelte Lejligheder fik hans Ytringer en næsten profetisk Klang. Er det end

Forholdenes særlige Udvikling, der i saa høj Grad har givet hans Opfattelse Ret, bør vi villigt indrømme, at Drachmanns Krav om en aktiv Politik ikke var uden Berettigelse.

Povl Drachmann var udstyret med rige Evner. Han havde megen Sans for en smuk Benyttelse af vort Sprog. Ikke sjældent var der digterisk Sving over hans Udtalelser, ligesom der ved adskillige Lejligheder kom en vis Højhed over hans Indlæg her i Tinget.

Vi forstod alle, at hans Gruppefæller inden for Det konservative Folkeparti maatte vurdere Povl Drachmann højt og derfor ogsaa haardt føler Tabet nu ved hans Bortgang.

Fra alle Sider her i Tinget lærte man at respektere vor bortgangne Kollega.

Vi har Grund til at holde Povl Drachmanns Minde i Ære.«

Den ordentlige Rigsdagssamling 1940—41.

Rigsdagens 93. ordentlige Samling aabnedes den 1. Oktober 1940. Aabningsakten fandt Sted i Fællessalen (se Side 19).

Samlingen sluttede den 6. Oktober 1941.

Der afholdtes 189 Møder i Folketinget og 190 i Landstinget.

Ministeriet Stauning.

- Statsminister: *Th. A. M. Stauning*, f. 73.¹⁾
 Udenrigsminister: *Erik Scavenius*, f. 77.²⁾
 Finansminister: *V. Buhl*, f. 81.³⁾
 Justitsminister: *E. Thune Jacobsen*, f. 80.⁴⁾
 Minister for Landbrug og Fiskeri: *Kr. M. Bording*, f. 76.⁵⁾
 Indenrigsminister: *Knud Kristensen*, f. 80.⁶⁾
 Minister for offentlige Arbejder: *Gunnar Larsen*, f. 02.⁶⁾
 Arbejds- og Socialminister: *Johannes Kjærboel*, f. 85.⁷⁾
 Kirkeminister: *V. Fibiger*, f. 86.⁸⁾
 Undervisningsminister: *Jørgen P. L. Jørgensen*, f. 88.⁹⁾
 Forsvarsminister: *Søren Brorsen*, f. 75.¹⁰⁾
 Minister for Handel, Industri og Søfart: *Halfdan Hendriksen*, f. 81.¹¹⁾

- 1) Udnævnt $30/4$ 1929; Minister for Søfart og Fiskeri fra $30/4$ 1929 til $31/5$ 1933; Forsvarsminister fra $31/5$ 1933 til $4/11$ 1935.
 2) Udnævnt $8/7$ 1940; Udenrigsminister $28/10$ 1909— $5/7$ 1910 og $21/6$ 1913— $30/3$ 1920.
 3) Udnævnt $20/7$ 1937.
 4) Udnævnt $9/7$ 1941, efter at Justitsminister *Harald Petersen* var afskediget efter Ansøgning i Naade ved kgl. Resolution af $8/7$ 1941. (F. Sp. 2437, L. Sp. 1297).
 5) Udnævnt $30/4$ 1929.
 6) Udnævnt $8/7$ 1940.
 7) Minister for Handel, Industri og Søfart $4/11$ 1935— $8/7$ 1940.
 8) Udnævnt $8/7$ 1940; Minister uden Portefeuille $10/4$ — $8/7$ 1940.
 9) Udnævnt $4/11$ 1935.
 10) Udnævnt $8/7$ 1940; Forsvarsminister $9/10$ 1922— $23/4$ 1924 og $14/12$ 1926— $30/4$ 1929; Minister uden Portefeuille $10/4$ — $8/7$ 1940.
 11) Udnævnt $3/10$ 1940, efter at Minister for Handel, Industri og Søfart *Christmas Møller* var afskediget efter Ansøgning i Naade ved kgl. Resolution af $3/10$ 1940 (F. Sp. 23, L. Sp. 9).

Medlemmerne af Rigsdagen.

Parti- eller Gruppebetegnelser: S. = Socialdemokratiet, V. = Venstre, KF. = Det konservative Folkeparti, RV. = Det radikale Venstre, B. = Bondepartiet, DK. = Danmarks kommunistiske Parti, NA. = Danmarks national-socialistiske Arbejder-Parti, DR. = Danmarks Retsforbund, DF. = Dansk Folkeparti, Sl. = Slesvigske Parti, NG. = Det nationale Genrejsningsparti, UG. = Uden for Grupperne.

A. Folketinget.

Efter Valget til Folketinget den 3. April 1939.

Folketinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
A. Storkredse i København— Frederiksberg.¹⁾			
I. Søndre Storkreds.			
Gerda Mundt, Borgerrepræsentant...	$\frac{4}{9}$ 74	KF.	$\frac{16}{11}$ 32
O. P. Bouet, Værkmester.....	$\frac{25}{3}$ 79	KF.	$\frac{11}{4}$ 24 ²⁾
Th. Stauning, Statsminister.....	$\frac{26}{10}$ 73	S.	$\frac{29}{5}$ 06
Johs. Kjærbøl, Arbejds- og Socialminister.....	$\frac{23}{12}$ 85	S.	$\frac{22}{10}$ 35
Rasmus Hansen, Redaktionssekretær..	$\frac{16}{8}$ 96	S.	$\frac{16}{1}$ 36
E. Friis, Rodemester.....	$\frac{20}{8}$ 77	S.	$\frac{24}{4}$ 29
Nina Andersen, Borgerrepræsentant..	$\frac{20}{11}$ 00	S.	$\frac{1}{2}$ 36
II. Østre Storkreds.			
Aksel Larsen, Støberiarbejder.....	$\frac{5}{8}$ 97	DK.	$\frac{16}{11}$ 32
C. Westermann, Kommandørkaptajn.	$\frac{14}{2}$ 94	KF.	$\frac{2}{9}$ 33
William Prieme, Grosserer.....	$\frac{16}{8}$ 94	KF.	$\frac{16}{11}$ 32
K. E. S. Rager, Civilingeniør.....	$\frac{15}{9}$ 84	RV.	$\frac{24}{4}$ 29

¹⁾ Medlemmernes Rækkefølge inden for hver enkelt Amtskreds (Storkreds) er bestemt efter Partibetegnelsernes alfabetiske Rækkefølge (jfr. Meddelelse fra Indenrigsministeriet af 25. Marts 1939) og inden for Partierne efter den Orden, hvori Kandidaterne er erklæret for valgt.

²⁾ Var ikke Medlem $\frac{24}{4}$ 29— $\frac{16}{11}$ 32 og $\frac{22}{10}$ 35— $\frac{3}{4}$ 39.

Folketinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
Ludvig Christensen, fhv. Minister . . .	28/7 78	S.	3/4 39 ¹⁾
H. C. Hedtoft-Hansen, Forretningsfører	21/4 03	S.	22/10 35
J. Friis-Skotte, fhv. Minister	1/12 74	S.	22/4 18
Lars M. Olsen, Sekretær	7/7 05	S.	3/4 39
Ingvard Dahl, Tømrer	18/7 94	S.	6/8 39
III. Vestre Storkreds.			
Aksel Møller, Ekspeditionssekretær, Cand. polit.	1/1 06	KF.	3/4 39
C. J. F. Sven, Overretssagfører	24/1 87	KF.	26/4 20 ²⁾
O. P. J. Skjerbæk, Overinspektør for Børneforsorgen	8/8 85	KF.	22/9 36
Valdemar Sørensen, Grosserer	16/1 80	RV.	22/10 35
Fr. Dalgaard, Landsretssagfører, For- retningsfører	20/4 93	S.	22/10 35
Alsing Andersen, fhv. Minister	5/2 93	S.	24/4 29
J. Chr. Jensen, Direktør	30/11 77	S.	11/5 18
O. E. Einer-Jensen, Forbundsformand	5/7 89	S.	20/1 24
B. Amterne paa Øerne.			
Københavns Amtskreds.			
Martin Nielsen, Redaktør	12/12 00	DK.	3/4 39
Aage Henriksen, Fuldmægtig	30/9 02	NA.	3/4 39
Svend E. Johansen, Kontorchef	8/7 02	DF. ³⁾	9/5 36
Povl Drachmann, Redaktør, Cand. polit.	30/6 87	KF.	26/4 20
Carsten Raft, Journalist	28/4 95	KF.	22/10 35
Kristen Amby, Fængselspræst	4/3 94	KF.	16/11 32
Jørgen Jørgensen, Undervisningsmini- ster, Gaardejer	19/5 88	RV.	24/4 29
H. C. Hansen, Partisekretær	8/11 06	S.	7/12 36
N. P. Nielsen	7/1 71	S.	11/1 16 ⁴⁾

¹⁾ Landstingsmand 1/5 25—3/4 39.

²⁾ Var ikke Medlem 22/9 36—3/4 39. Landstingsmand 22/9 36—3/4 39.

³⁾ Anmeldte 5/3 41, at Det nationale Genrejsningsparti var gaaet op i en Sammenslutning af politiske Partier under Navnet: Dansk Folkeparti. (F. Sp. 1397).

⁴⁾ Var ikke Medlem 22/4 18—6/7 20.

Folketinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
W. Villumsen, Typograf.....	23/7 89	S.	16/11 32
J. S. Smørum, Husmand.....	3/2 91	S.	24/4 29 ¹⁾ ²⁾
Under Samlingen (25/9 41) afgik ved Døden: Povl Drachmann, Redaktør.			
Frederiksborg Amtskreds.			
Victor Larsen, Proprietær.....	25/2 90	KF.	11/4 34
P. D. Jensen, Parcellist.....	16/1 80	RV.	5/10 39
R. S. Schytz, Montør.....	6/7 01	S.	3/4 39
Emil Retoft, Borgmester.....	4/7 94	S.	22/10 35
Marius Jensen, Gaardejer.....	24/1 88	V.	22/10 35
Holbæk Amtskreds.			
N. P. Andreasen, Parcellist.....	25/7 81	RV.	24/4 29
Fr. Andersen, Borgmester.....	26/5 77	S.	26/4 20 ³⁾
Otto Jensen, Sekretær.....	26/5 97	S.	3/4 39
Vagn Bro, Politimester.....	17/2 94	V.	26/4 20 ⁴⁾
Under Samlingen (25/1 41) afgik ved Døden: Otto Jensen, Sekretær. ¹⁾			
Sorø Amtskreds.			
Alfred Bindslev, Borgmester.....	21/6 96	KF.	2/12 26
H. P. Hansen, fhv. Minister.....	6/10 72	S.	20/5 13
J. P. Jensen, Dyrslæge.....	23/1 69	S.	6/7 20
Arnth Jensen, Førstelærer.....	27/9 83	V.	8/8 27
Præstø Amtskreds.			
A. Chr. Hartel, Proprietær, Cand. mag.	1/3 89	B.	22/10 35
Povl Falk-Jensen, Forpagter.....	29/9 84	KF.	6/7 20 ⁵⁾

¹⁾ Efter at Sekretær Otto Jensen, Holbæk Amtskreds, var afgaaet ved Døden 25/1 41, overgik Mandatet til Københavns Amtskreds (F. Sp. 1185).

²⁾ Var ikke Medlem 3/4 39—26/1 41.

³⁾ Var ikke Medlem 21/9 20—11/4 24.

⁴⁾ Var ikke Medlem 6/7 20—2/12 26 og 22/10 35—3/4 39.

⁵⁾ Var ikke Medlem 21/9 20—3/4 39.

Folketinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
Kristian Nygaard, Højskolelærer	27/12 87	R.V.	22/10 35
H. P. Hansen, Borgmester	21/1 75	S.	16/11 32
Viggo Nielsen, Journalist	6/11 00	S.	22/10 35
Carl Petersen, Statshusmand	1/5 94	S.	22/10 35
Otto Himmelstrup, Sekretær, Cand. polit.	1/12 83	V.	11/4 24
Bornholms Amtskreds.			
Hans Rasmussen, Redaktør	23/6 73	S.	29/5 06 ¹⁾
Hans Conrad Koefoed, Gaardejer	2/11 88	V.	11/4 37
Mariibo Amtskreds.			
J. L. Grønning, Proprietær	4/5 82	KF.	22/9 36
A. M. Hansen, Statsrevisor	21/9 77	R.V.	22/4 18 ²⁾
V. Buhl, Finansminister	16/10 81	S.	3/4 39 ³⁾
Hartvig Frisch, Professor ved Universitetet, Dr. phil.	17/1 93	S.	2/12 26
Peder Nørgaard, Underdirektør	15/12 95	S.	12/10 38 ⁴⁾
N. C. Løje, Proprietær	25/12 73	V.	16/11 32
Odense Amtskreds.			
Christmas Møller, fhv. Minister	3/4 94	KF.	21/9 20
Oluf Steen, Landmand	16/7 92	R.V.	11/4 24
C. N. Hauge, fhv. Minister	13/9 70	S.	25/5 09 ⁵⁾
Johs. Hansen, fhv. Minister	24/11 81	S.	3/4 39 ⁶⁾
L. M. Larsen (Bjerre), Gaardejer	22/5 83	S.	2/12 26
Povl Fr. Jensen (Horsebæk), Gaardejer	22/7 79	S.	22/10 35
Søren P. Larsen	14/7 88	V.	2/12 26
Under Samlingen (10/1 41) nedlagdes Mandat af:			
Christmas Møller, fhv. Minister. I hans Sted indtraadte:			
Chr. R. Christensen, Gaardejer	8/4 03	KF.	11/1 41

1) Var ikke Medlem 20/5 13—21/9 20.

2) Var ikke Medlem 26/4—21/9 20.

3) Landstingsmand 23/9 32—3/4 39.

4) Var ikke Medlem 3/4—5/6 39.

5) Var ikke Medlem 20/5 10—20/5 13.

6) Landstingsmand 1/10 28—3/4 39.

Folketinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
Under Samlingen ($\frac{25}{12}$ 40) afgik ved Døden: C. N. Hauge, fhv. Minister.			
I hans Sted indtraadte: H. Johannes Larsen, Maskinarbejder.	$\frac{8}{1}$ 06	S.	$\frac{26}{12}$ 40
Svendborg Amtskreds.			
A. C. D. Petersen, Statsrevisor, Gaardejer	$\frac{3}{4}$ 80	KF.	$\frac{11}{4}$ 24
P. Munch, fhv. Minister., Dr. phil.	$\frac{25}{7}$ 70	RV.	$\frac{25}{5}$ 09
Poul Hansen, Kontorist	$\frac{7}{5}$ 10	S.	$\frac{3}{4}$ 39
Svend Horn, Maskinarbejder	$\frac{11}{3}$ 06	S.	$\frac{3}{4}$ 39
J. Chr. Jensen-Brobj, Gaardejer	$\frac{18}{2}$ 88	V.	$\frac{18}{2}$ 19
K. Damsgaard, Konsulent	$\frac{9}{0}$ 03	V.	$\frac{9}{6}$ 40
C. Amterne i Jylland.			
Hjørring Amtskreds.			
Chr. Christiansen, Forretningsfører	$\frac{14}{9}$ 95	S.	$\frac{1}{1}$ 32 ¹⁾
E. O. Levinsen, Forretningsfører	$\frac{7}{5}$ 91	S.	$\frac{16}{11}$ 32
Hans Pinstrup, Gaardejer	$\frac{7}{8}$ 92	V.	$\frac{16}{11}$ 32
J. S. Vanggaard, Statsrevisor, Gaardejer	$\frac{25}{12}$ 75	V.	$\frac{20}{5}$ 10
E. M. Kjær, Kommunalærer	$\frac{9}{1}$ 93	V.	$\frac{22}{10}$ 35
Thisted Amtskreds.			
V. Fibiger, Kirkeminister, Proprietær	$\frac{11}{2}$ 86	KF.	$\frac{26}{4}$ 20
Marinus Sørensen, Gaardejer	$\frac{8}{2}$ 86	S.	$\frac{2}{12}$ 26
J. E. Nørgaard, Gaardejer	$\frac{17}{8}$ 91	V.	$\frac{16}{11}$ 32
Aalborg Amtskreds.			
Svend Nielsen, Gaardejer	$\frac{30}{8}$ 79	B.	$\frac{11}{4}$ 24 ²⁾
Th. M. Andersen, Smedemester	$\frac{27}{8}$ 88	DF. ³⁾	$\frac{3}{4}$ 39

1) Var ikke Medlem $\frac{16}{11}$ 32— $\frac{22}{10}$ 35.2) Var ikke Medlem $\frac{16}{11}$ 32— $\frac{22}{10}$ 35 og $\frac{20}{1}$ — $\frac{3}{4}$ 39.3) Anmeldte $\frac{21}{2}$ 41 sin Udtrædelse af Danmarks national-socialistiske Arbejder-Partis Rigsdagsgruppe (F. Sp. 1318) og anmeldtes $\frac{5}{3}$ 41 som Repræsentant for Dansk Folkeparti (F. Sp. 1397).

Folketinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
Ole Bjørn Kraft, Redaktør	17/12 93	KF.	2/12 26
J. Hassing-Jørgensen, fhv. Minister, Direktør	3/9 72	RV.	22/10 35
J. N. A. Strøm, Fabriksarbejder	21/12 98	S.	16/11 32
C. Bollerup Madsen, Redaktør	11/6 84	S.	22/10 35
Jens Sørensen (Sejlfod), Gaardejer ..	14/7 78	S.	1/1 30
Christen Andersen, Husmand	29/10 85	S.	22/6 35 ¹⁾
N. Elgaard, Redaktør	1/2 79	V.	24/12 22
N. Edvard Sørensen, Statshusmand ..	29/8 93	V.	24/4 29
Viborg Amtskreds.			
Bertel Dahlgaard, fhv. Minister	7/11 87	RV.	26/4 20
A. C. Mortensen, Redaktør	22/1 70	S.	26/4 20
Th. Hauberg, Førstelærer	6/10 87	S.	24/4 29 ²⁾
Laust Nørskov, Gaardejer	22/1 83	V.	30/9 14
S. Brorsen, Forsvarsminister, Gaardejer	1/7 75	V.	17/9 07 ³⁾
Randers Amtskreds.			
Chr. E. Boeck-Hansen, Direktør, Cand. polyt.	25/9 82	KF.	22/10 35
Alfr. Andersen, Typograf	3/11 89	S.	3/4 39
Gustav Pedersen, Forretningsfører ...	3/4 93	S.	11/4 24 ⁴⁾
M. F. Mortensen, Statshusmand	5/5 74	S.	24/4 29
F. R. Christiani, Civilingeniør, Dr. techn	8/2 77	V.	16/11 32 ⁵⁾
Knud Kristensen, Indenrigsminister, Gaardejer	26/10 80	V.	26/4 20 ⁶⁾
Aarhus Amtskreds.			
Alfred Jensen, Murarbejdsmand	7/7 03	DK.	6/10 36
Henning Hasle, Landsretssagfører ...	2/11 00	KF.	16/11 32
O. Kier, Civilingeniør	16/3 91	KF.	3/4 39

- 1) Var ikke Medlem 3/4—1/9 39.
- 2) Var ikke Medlem 16/11 32—22/10 35.
- 3) Var ikke Medlem 24/4 29—1/5 32.
- 4) Var ikke Medlem 2/12 26—29/9 34.
- 5) Var ikke Medlem 22/10 35—21/1 39.
- 6) Var ikke Medlem 24/4 29—16/11 32.

Folketinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
A. Sneum, Kommunalærer	29/7 79	S.	11/4 24
Holger Eriksen, Redaktør	5/12 94	S.	22/10 35
Leonhard Hansen, Forretningsfører . .	18/6 87	S.	16/11 32
J. Kr. Jensen (Lillering), Gaardejer .	1/12 87	S.	11/4 24 ¹⁾
Skanderborg Amtskreds.			
P. Korsgaard, Ingeniør, Cand. polyt..	17/7 74	KF.	22/4 18
Albinus Jensen, Direktør	1/3 83	S.	31/1 23 ²⁾
Anton Simonsen, Husmand	21/3 87	S.	21/6 39
Kr. Juul, Gaardejer	10/6 92	V.	3/4 39
Vejle Amtskreds.			
Valdemar Thomsen, Gaardejer	12/12 87	B.	16/11 32
P. Gregersen, Lærer	13/11 89	DR.	16/11 32
J. Schultz Petersen, Proprietær	1/8 77	KF.	3/4 39
P. Halskov Clausager, Civilingeniør . .	3/6 00	RV.	3/4 39
Holger Larsen, Redaktør	8/1 80	S.	26/4 20
M. Larsen, Togfører	28/7 93	S.	3/4 39
Axel I. Pedersen, Skotøjshandler	27/8 05	S.	15/9 39
Inger Gautier Schmit, Frue	25/10 77	V.	24/4 29 ³⁾
Laurits Pedersen, Gaardejer	25/1 86	V.	22/10 35
Ringkøbing Amtskreds.			
Jens Thomsen, Gaardejer	23/6 80	B.	22/10 35
A. Vesterager, Lærer	12/3 70	KF.	22/4 18
M. P. Rasmussen (Gylling), Gaardejer	8/10 82	RV.	24/4 29
Kr. M. Bording, Minister for Landbrug og Fiskeri	11/4 76	S.	21/9 20
Niels Yde, Lærer	2/10 78	S.	16/11 32
J. Sønderup, Gaardejer	2/2 94	V.	22/10 35
O. C. Krag, Kreditforeningsdirektør, Dr. phil.	23/9 70	V.	11/4 24 ⁴⁾
C. M. Julin, Landssekretær	24/5 82	V.	2/12 26

1) Var ikke Medlem 2/12 26—24/4 29.

2) Var ikke Medlem 11/4 24—22/10 35.

3) Medlem af Landstinget 11/5 18—24/4 29.

4) Landstingsmand 10/7 14—11/4 24.

Folketinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
Ribe Amtskreds.			
Oluf Pedersen	6/9 91	DR.	16/11 32
J. K. Jensen (Gørding), Læge	8/7 70	RV.	16/11 32
L. J. Bomholt, Form. f. Radioraadet.	11/6 96	S.	24/4 29
M. K. Sørensen, Overportør	30/9 79	S.	20/3 28
Erik Eriksen, Gaardejer	20/11 02	V.	22/10 35
Einar Simonsen, Gaardejer	25/2 94	V.	22/10 35
O. Øllgaard, Gaardejer	12/11 90	V.	3/4 39
Haderslev-Aabenraa-Sønderborg-Tønder Amtskreds.			
Frits Clausen, Læge	12/11 93	NA.	3/4 39
A. Svensson, Redaktør	19/11 80	KF.	16/11 32
Peter Petersen (Røj), Domæneforpagter	13/4 75	KF.	22/10 35
Jens Møller, Dyrlæge	2/7 94	SL.	3/4 39
J. P. Nielsen, Bager	23/4 73	S.	21/9 20
P. H. Mortensen, Maskinarbejder ...	5/3 86	S.	11/4 24 ¹⁾
H. J. Hinrichsen, Arbejdsmand	13/7 83	S.	24/4 29
Jørgen Gram, Gaardejer	19/11 87	V.	22/10 35
Erik Appel, Domæneforpagter, Cand. mag.	2/11 80	V.	3/4 39
D. Valgdistrikterne paa Færøerne.			
Færø Amtskreds.			
Johan Poulsen, Førstelærer	26/9 90	UG.	3/4 39 ²⁾

1) Var ikke Medlem 2/12 26—1/10 27.

2) Valget paa Færøerne fandt Sted den 19. April 1939.

B. Landstinget.

Efter Valgene til Landstinget i 1., 2., 3., 4., 5. og 6. Kreds den 14. April 1939 og i 7. Kreds den 27. April 1939.

Medlem	Landstinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
	Landstingsvalgte.¹⁾			
1	Johannes P. Nielsen, Forretningsfører	27/10 69	S.	9/12 35
2	C. F. Sørensen	18/2 70	S.	11/5 18 ²⁾
3	C. E. Christiansen, Borgmester	26/3 79	S.	22/9 36
4	K. K. Steincke, fhv. Minister, Direktør	25/8 80	S.	11/5 18 ³⁾
5	H. R. Stumph, Redaktør	24/12 76	S.	11/2 30 ⁴⁾
6	M. P. Sørensen, Borgmester	25/10 73	S.	1/10 40
7	Jørgen Møller	6/11 77	S.	1/10 20 ⁵⁾
8	H. P. Johansen, Kommunelærer	24/3 81	S.	23/9 24 ⁶⁾
9	Anna Westergaard, Fuldmægtig	8/6 82	RV.	3/10 39
10	Martin Sørensen (Peterslund), Gaardejer	27/6 74	RV.	29/10 36
11	H. Jepsen Christensen, Gaardejer	28/2 80	V.	7/10 20
12	J. Villemoes, Konsul, Grosserer	28/9 80	V.	27/6 28
13	Svenning Rytter, Præsident for Københavns Byret	19/1 75	V.	30/4 29 ⁷⁾
14	S. C. Nørgaard, Overlærer	1/7 73	V.	9/3 33 ⁸⁾
15	Esther Malling Pedersen, Redaktør, Frue	11/3 85	V.	22/9 36 ⁹⁾
16	H. P. Stein, Redaktør	14/7 74	KF.	23/9 32 ¹⁰⁾
17	M. C. Schaumann, Fabrikant	30/12 75	KF.	1/10 28 ¹¹⁾

1) Valget fandt Sted den 11/3 39. (Aarborg 1938—39 pag. 551).

2) Landstingsvalgt siden 22/9 36.

3) Landstingsvalgt siden 1/10 40 (jfr. Side 486).

4) Landstingsvalgt siden 1/10 40 (jfr. Side 486).

5) Landstingsvalgt siden 1/10 40 (jfr. Side 486).

6) Folketingsmand 26/4—21/9 20 — Landstingsvalgt siden 1/10 40 (jfr. Side 486).

7) Folketingsmand 26/4 20—30/4 29.

8) Folketingsmand 25/9 09—20/5 13, 22/4 18—2/12 26.

9) Landstingsvalgt siden 14/4 39.

10) Landstingsvalgt siden 14/4 39.

11) Landstingsvalgt siden 22/9 36.

Medlem	Landstinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
18	J. R. Poulsen, Proprietær	31/8 73	KF.	23/9 32 ¹⁾
19	Holger Unmack, Direktør	7/10 70	KF.	23/9 32 ²⁾
	Under Samlingen (1/11 40) afgik ved Døden:			
a	19. Holger Unmack, Direktør. I hans Sted indtraadte:			
	Lisbet Hindsgaul, Frue	21/5 90	KF.	19/6 35 ³⁾
	og (22/6 41):			
b	1. Johannes P. Nielsen, Forretningsf. I hans Sted indtraadte:			
	Charles Petersen, Forretningsfører . .	16/12 77	S.	26/3 28 ⁴⁾
	1. Kreds.			
1	Halfdan Hendriksen, Minister for Handel, Industri og Søfart	12/11 81	KF.	23/9 32 ⁵⁾
2	Max Bender, Murer	28/2 85	S.	14/4 39
3	Ingeborg Hansen, Landsretssagfører, Frue	17/2 86	S.	22/9 36
4	Johanne Dahlerup-Petersen, Frue . . .	20/7 96	KF.	2/11 40 ⁶⁾
5	V. S. Petersen, Forretningsfører . . .	27/11 74	S.	1/10 40 ⁷⁾
6	Josef Andersson, Forretningsfører . .	18/1 85	S.	14/4 39
7	Victor Fornæs, Driftsleder	8/1 81	S.	23/6 41 ⁸⁾
8	Hermod Lannung, Landsretssagfører .	9/11 95	RV.	14/4 39
9	Erik Jacobsen, Sekretær	19/12 85	S.	8/10 39
10	A. O. C. Fløtkjær, Forretningsfører . .	15/4 92	S.	1/2 39

1) Landstingsvalgt siden 22/9 36.

2) Landstingsvalgt siden 14/4 39.

3) Landstingsvalgt siden 2/11 40.

4) Landstingsvalgt siden 23/6 41.

5) Folketingsmand 11/4 24—22/9 32.

6) Indtraadt som Stedfortræder for Fru Lisbet Hindsgaul, efter at denne var blevet landstingsvalgt Medlem.

7) Indtraadt som Stedfortræder for fhv. Minister, Direktør K. K. Steincke, efter at denne var blevet landstingsvalgt Medlem.

8) Indtraadt som Stedfortræder for Forretningsfører Charles Petersen, efter at denne var blevet landstingsvalgt Medlem.
— Folketingsmand 22/10 35—2/4 39.

Medlem	Landstinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
2. Kreds.				
1	P. B. Thisted Knudsen, Sagfører...	4/4 04	V.	14/4 39
2	Nikoline Winther, Frue.....	21/9 91	V.	18/6 39
3	A. P. Hansen, Husmand.....	6/5 76	S.	11/5 18
4	Oluf Johansen, Statshusmand.....	29/3 94	RV.	22/9 36
5	Axel Christensen, Smedemester.....	3/5 89	RV.	22/9 36
6	Alfred Date, Overlærer.....	6/2 82	S.	14/4 39
7	J. I. Krarup, Forpagter.....	12/12 82	KF.	22/11 37
8	P. K. Thomsen, Overlærer.....	30/9 78	S.	22/9 36
9	Hans Hansen, Tømrer.....	9/11 85	S.	1/10 37 ¹⁾
10	Severin Hansen, Fisker.....	19/7 80	S.	22/9 36
11	R. Kantsø, Hovedkasserer.....	2/11 77	S.	8/5 36
12	Axel B. Lange, Købmand.....	28/7 75	KF.	11/5 18 ²⁾
Under Samlingen (¹⁹ / ₄ 41) afgik ved Døden:				
11. R. Kantsø, Hovedkasserer. I hans Sted indtraadte:				
	Fr. Willumsen, Sogneraadsform.....	4/7 82	S.	20/4 41
3. Kreds.				
	Niels Nielsen, Borgmester.....	8/8 72	S.	22/9 36
4. Kreds.				
1	Jørgen Jørgensen, Gaardejer.....	7/6 91	KF.	14/4 39
2	Martin Larsen, Fisker.....	3/11 72	S.	1/10 40 ³⁾
3	P. C. Petersen, Husmand.....	10/11 78	S.	26/9 26
4	A. Elmquist, Landsretssagfører.....	18/5 88	V.	14/4 39 ⁴⁾
5	P. N. Petersen (Røjle), Gaardejer...	12/5 86	RV.	1/10 40 ⁵⁾
6	Johannes Stensballe, fhv. Minister...	6/7 74	V.	10/8 20

1) Folketingsmand ¹⁶/₁₁ 32—²²/₁₀ 35.2) Var ikke Medlem ¹¹/₄ 24—¹/₁₀ 28. — Folketingsmand ¹¹/₄ 24—²/₁₂ 26.

3) Indtraadt som Stedfortræder for Kommunalærer H. P. Johansen, efter at denne var blevet landstingsvalgt Medlem.

4) Folketingsmand ¹⁶/₉ 27—¹⁶/₁₁ 32.5) Folketingsmand ³/₁₀ 23—¹¹/₄ 24 (jfr. Side 487).

Medlem	Landstinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
5. Kreds.				
1	Jørgen Otsen, Bogtrykker	12/4 89	KF.	10/10 37
2	O. I. Offeren, Karetmager	7/4 82	S.	22/9 36
3	S. Chr. Grove, Redaktør	9/4 72	S.	22/9 36
4	Alfred Kristensen, Ekspedient	3/6 97	S.	1/10 40 ¹⁾
5	P. A. Poulsen (Stenderup), Førstelærer	10/4 94	KF.	14/4 39
6	M. P. Madsen, Murer	26/4 75	S.	1/11 39
7	O. H. Malchau, Overassistent	13/8 92	KF.	14/4 39
8	Albert Andersen, Journalist	8/5 88	S.	22/9 36
9	Fr. Kristiansen, Gaardejer	29/10 90	RV.	22/9 36
10	Chr. J. Hansen, Togbetjent	1/7 93	S.	1/10 40 ²⁾
11	Jens Høyer, Forpagter	23/8 72	V.	4/10 30
12	K. J. Pedersen, Gaardejer	18/1 73	V.	8/8 32
13	Jens Jensen, Murmester	5/7 90	V.	14/4 39
14	J. P. Bækgaard, Husmand	25/2 78	V.	11/5 18
15	Jens Rahbek, Gaardejer	26/9 86	V.	22/9 36 ³⁾
6. Kreds.				
1	M. Chr. Korsgaard, Proprietær	25/8 83	KF.	22/9 36
2	J. S. Foget, Gaardejer	8/7 00	B.	14/4 39 ⁴⁾
3	H. Hauch, fhv. Minister, Gaardejer	6/9 76	V.	11/5 18
4	Th. Jensen, Borgmester	27/12 87	S.	27/12 39
5	Aksel Hvid, Murmester	18/3 77	S.	14/4 39
6	N. Chr. Nielsen Mann, Husmand	20/1 94	V.	23/9 32
7	Kr. Johansen, Husejer	4/1 78	S.	11/5 18
8	G. Gudiksen, Gaardejer	5/2 81	RV.	29/5 39
9	N. P. Josiassen, Redaktør	19/1 73	S.	23/9 24
10	Henry Hansen, Rørmester	6/5 97	S.	14/4 39

1) Indtraadt som Stedfortræder for Jørgen Møller, efter at denne var blevet landstingsvalgt Medlem.

2) Indtraadt som Stedfortræder for Redaktør H. R. Stumph, efter at denne var blevet landstingsvalgt Medlem.

3) Folketingsmand $\frac{30}{3}$ 22— $\frac{24}{4}$ 29 og $\frac{16}{11}$ 32— $\frac{22}{10}$ 35.

4) Folketingsmand $\frac{22}{10}$ 35— $\frac{3}{4}$ 39.

Medlem	Landstinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
11	Søren Stegger Nielsen, Amtsskolekonsulent.....	$\frac{20}{3}$ 87	V.	$\frac{23}{9}$ 24 ¹⁾
12	P. J. Ravn, Realskolebestyrer.....	$\frac{9}{1}$ 84	V.	$\frac{13}{5}$ 40
	7. Kreds.			
	P. S. Niclasen, Redaktør.....	$\frac{3}{1}$ 89	2)	$\frac{22}{9}$ 36 ³⁾

Parti-Gruppering ved Samlingens Slutning.

<i>Folketinget.</i>	<i>Landstinget.</i>
Socialdemokratiet..... 64	Socialdemokratiet..... 35
Venstre..... 30	Venstre..... 18
Det konservative Folkeparti. 26	Det konservative Folke-
Det radikale Venstre..... 14	parti..... 13
Bondepartiet..... 4	Det radikale Venstre..... 8
Danmarks Retsforbund.... 2	Bondepartiet..... 1
Danmarks national-sociali-	Uden for Partierne..... 1
stiske Arbejder-Parti.... 2	
Dansk Folkeparti..... 2	
Slesvigske Parti..... 1	
Udenfor Partierne (Færøerne) 1	
Valgt som Kandidater for	
Danmarks kommunistiske	
Parti ⁴⁾ 3	
149	76

1) Folketingsmand $\frac{1}{10}$ 22— $\frac{11}{4}$ 24.

2) I Valgruppe med Socialdemokratiet og Det radikale Venstre.

3) Valgt fandt Sted 27. April 1939.

4) Efter Udbrudet af Krigen mellem Tyskland og Sovjetunionen den 22. Juni blev ledende Kommuniste taget i Forvaring af Politiet, og de som Medlemmer af Danmarks kommunistiske Parti anmeldte 3 Medlemmer af Folketinget deltog ikke senere i Tingets Møder. Se nærmere Side 429 (Loven om Forbud mod kommunistiske Foreninger og mod kommunistisk Virksomhed) og Side 475 (Beslutning af Folketinget i Henhold til Grundlovens § 56).

Partiernes Bestyrelser.

Socialdemokratiet.

- Folketinget¹): Alsing Andersen (Formand), Fr. Andersen (Næstformand), H. C. Hansen (Sekretær), V. Buhl, H. P. Hansen (Sorø A.), Hedtoft-Hansen, Hans Rasmussen, Stauning og Strøm.
- Landstinget: C. F. Sørensen (Formand), Stumph (Næstformand), H. P. Johansen (Sekretær), Kr. Johansen, Ch. Petersen og Steincke.

Venstre.

- Folketinget: Elgaard (Formand), Erik Eriksen (Næstformand), Arnth Jensen (Sekretær), Jensen-Broby, Krag, Nørskov, Hans Pinstrup og Inger Gautier Schmit.
- Landstinget: Stensballe (Formand), Bækgaard (Næstformand), Rahbek (Sekretær), Hauch, Jepsen Christensen, Rytter og Villemoes.

Det konservative Folkeparti.

- Folketinget²): Ole Bjørn Kraft (Formand), A. C. D. Petersen (Næstformand), Kristen Amby, Korsgaard, Victor Larsen og Skjerbæk.
- Landstinget: Axel B. Lange (Formand), Korsgaard (Næstformand), Lisbet Hindsgaul, Jørgen Jørgensen, Krarup, Schaumann og Stein.

Det radikale Venstre.

- Folketinget: A. M. Hansen (Formand), Steen (Næstformand), N. P. Andreasen, Rager og Rasmussen (Gylling).
- Landstinget: Martin Sørensen (Peterslund) (Formand), Oluf Johansen (Næstformand) og Lannung (Sekretær).

¹) Hartvig Frisch (Formand) udtraadte $\frac{26}{11}$ af Bestyrelsen.

²) Medlem af Bestyrelsen Christmas Møller nedlagde $\frac{10}{1}$ sit Mandat som Folketingsmand.

Bondepartiet.

Folketinget: Valdemar Thomsen (Formand), Hartel (Næstformand).

Danmarks kommunistiske Parti.)*

Folketinget: Aksel Larsen (Formand), Alfred Jensen (Næstformand).

Danmarks national-socialistiske Arbejder-Parti.

Folketinget: Frits Clausen (Formand).

Dansk Folkeparti.

Folketinget: Svend E. Johansen (Formand).

Partiernes Fællesudvalg.)**

Det af de 4 største Partier og Retsforbundet nedsatte Fællesudvalg har i Samlingen 1940—41 bestaaet af følgende 9 Medlemmer: Hartvig Frisch (fra $\frac{26}{11}$ Alsing Andersen), Hedtoft-Hansen (fra $\frac{12}{2}$ H. P. Hansen [Sorø Amt]), Elgaard, Stensballe, Ole Bjørn Kraft, Halfdan Hendriksen (fra $\frac{9}{10}$ Christmas Møller og fra $\frac{17}{10}$ Axel B. Lange), A. M. Hansen, P. Munch (fra $\frac{18}{10}$ til $\frac{12}{2}$ Bertel Dahlgaard) og Oluf Pedersen. Formandshvervet varetoges af Ole Bjørn Kraft, A. M. Hansen og Alsing Andersen i nævnte Rækkefølge. Oluf Pedersen var Udvalgets Sekretær.

Dansk interparlamentarisk Gruppe 1940—41.

Den 5. December 1940 valgtes til

Bestyrelse:

Statsminister Th. Stauning (Formand), Folketingsmand, Dr. phil. Krag (Næstformand), fhv. Landstingsmand, Nationalbankdirektør Bramsnæs, Folketingsmand H. P. Hansen

*) Se Note 4, Side 15.

***) Se Aarboeg 1939—40, Side 43.

(Sorø A.), Folketingets Formand Hans Rasmussen, Folketingsmand Hartvig Frisch, Landstingets Formand Charles Petersen, Landstingsmand Stumph, Medlem af Folketinget Fru Inger Gautier Schmit, Folketingsmand Vanggaard, Landstingsmand Axel B. Lange, Folketingsmand Ole Bjørn Kraft, fhv. Folketingsmand, Dr. A. Fraenkel, Folketingsmand A. M. Hansen og Folketingsmand, Dr. phil. P. Munch.

Til Revisorer genvalgte: Fhv. Folketingsmand, Statsrevisor L. D. Rasmussen og fhv. Landstingsmand, Bankdirektør Jensen-Stevns.

Gruppens Sekretær er: Rigsdagskasserer P. Yssing.

Delegerede i Nordisk interparlamentarisk Raad.

Medlemmer: Statsminister Th. Stauning (Formand), Folketingsmand, Dr. phil. Krag, Landstingsmand Axel B. Lange og Folketingsmand Rager.

Suppleanter: Folketingsmændene H. P. Hansen (Sorø A.), Vanggaard og Ole Bjørn Kraft og Landstingsmand Lannung.

Delegerede i interparlamentarisk Unions Raad.

Medlemmer: Folketingsmændene Hartvig Frisch og Krag.

Suppleanter: Folketingsmændene Ole Bjørn Kraft og P. Munch.

Rigsdagens Aabningsmøde.

Aabningen af Rigsdagens 93. ordentlige Samling fandt Sted i Henhold til kgl. aabent Brev af 20. September 1940 i Rigsdagens Fællessal den 1. Oktober.

Aabningsakten foretoges af *Statsminister Stauning*, som fremsatte følgende *Udtalelse*:

I Overensstemmelse med § 40 i Danmarks Riges Grundlov har Hans Majestæt Kongen ved Aabent Brev af 20. forrige Maaned indkaldt til en ordentlig Rigsdagssamling, der i Henhold til Kongens Bestemmelse skal aabnes i Dag. Ved Reskript af 20. forrige Maaned har Hans Majestæt Kongen dernæst overdraget mig at aabne denne i Dag sammentrædende Rigsdag og at foranledige det i saa Henseende videre fornødne. Dette sker herved. I Kongens Navn erklærer jeg den ordentlige Rigsdagssamling for aabnet.

Rigsdagen samles i Aar under særegne Forhold, og under Hensyn til disse skal jeg kun knytte faa Bemærkninger til denne Anledning:

Den Krig, der for et Aar siden netop var i sin Begyndelse, fortsættes endnu med megen Styrke, og den har allerede medført indgribende Ændringer i europæiske Forhold.

Danmarks Maal vil være en Politik, der holder den danske Nation samlet om de nationale Opgaver, som er det fornemste for Folket, men dernæst vil det være naturligt, at Nationen har Opmærksomheden henvendt paa den Udvikling i Europa, der vil følge efter Krigen.

Danmark vil fremdeles have Interesse i et fordrageligt Samliv med andre Nationer og i høj Grad med vore Naboer, hvorfor det ogsaa vil være en Opgave at forberede den Tilpasning, der melder sig som en uafviselig Fordring i kommende Tid.

Det maa forudses, at den Fællesfølelse, der lever i det danske Folk, fremdeles vil give sig Udslag i et Samarbejde mellem de Partier, der ønsker at bygge videre paa Landets forfatningsmæssige Grundlag, og det ligger derfor som en Opgave for disse at bestemme angaaende den politiske Udvikling i den forestaaende Periode.

Da Tilførslerne af Raastoffer til dansk Produktion er blevet væsentlig formindsket som Følge af de tilstedeværende Forhold, maa man desværre imødesee en fortsat Formindskelse af Beskæftigelsesmulighederne, hvis Tilførselsforholdene ikke bliver væsentlig forbedret.

Ministeriet har under Udsigten hertil undersøgt forskellige Planer om Beskæftigelse og har maattet lægge Vægt paa at fremskaffe saadanne, som ikke i høj Grad kræver udenlandske Raastoffer, og hvortil de økonomiske Fordringer ikke overstiger Landets Evne.

Om saadanne Planer skal jeg fremsætte nogle Bemærkninger:

I de Planer, man har beskæftiget sig med, er der nogle, som har det dobbelte Formaal: at skaffe Arbejde og at fremskaffe Arealer til Kornavl og andre Foderemner af Hensyn til den fornødne Selvforsyning. I saa Henseende vil Lovforslag blive forelagt, der giver Adgang til Afvanding og Beskyttelse af lavt liggende Arealer. Endvidere paatænkes en Udvidelse af Grundforbedringsloven. Der er dernæst planlagt Skovplantninger, særlig paa den jyske Hede, samt endvidere Afgravning og Planering af store Mosearealer, og endelig paatænkes en Udvidelse af Loven om Anlæg af Ensilagebeholdere.

Forskellige storindustrielle Anlæg er under Overvejelse, og foreløbig deltager Staten økonomisk i Anlægget af et Staalværk.

Det maa anses for sandsynligt, at der kun bliver Byggeri i begrænset Omfang paa Grund af Raastofmangelen, og derfor har man for Øje at søge Bygningsreparationer fremmet. Der paatænkes en Lov, der stiller Tilskud og Laan til Raadighed til Hovedreparation af Landbrugsbygninger, hvorunder man ogsaa kan løse Opgaven at skaffe tidssvarende Beboelse for de faste Medhjælpere. Endvidere vil man foreslaa det Beløb, der staar til Raadighed til Udlaan til Landarbejderboliger, væsentlig forhøjet.

Paa tilsvarende Maade som for Landbrugsejendomme paatænker man en Lovgivning, der muliggør Reparationsarbejder paa Byejeendomme, hvorved et betydeligt Antal Arbejdere vil kunne opnaa Beskæftigelse. Desuden har man Opmærksomheden henvendt paa Varmeisolering, der foruden at skaffe Arbejde ogsaa kan medvirke til Besparelse af Brændselsforbruget.

Ved Tillægsbevilling er forskellige Arbejder fremskyndet, og paa Finanslovforslaget vil foreligge Forslag om ca. 40 Mill. Kr. til offentlige Arbejder. Ud over det foreslaede har man en Række Arbejder under Overvejelse i Ministeriet for offentlige Arbejder, derunder ogsaa Jord- og Broarbejder for Banelinien Nykøbing F.—Rødby samt Færgehavn ved Rødby Havn, alt som Forberedelse til et Anlæg af Rødby—Femern-Ruten.

Fra Undervisningsministeriet forberedes Ændringer i Skoleloven, særlig til Fremme af Anlæg af Idrætspladser, Svømmebassiner og Skolebygninger.

Ogsaa Planer om Anlæg af Badestrande og Lejrpladser samt Adgangsveje og Stier til naturskønne Omraader er under Behandling, og sluttelig nævner jeg, at der forberedes Ændringer i Loven om Ungdomsforanstaltninger samt i Loven om Beskæftigelse for langvarigt arbejdsløse.

Ud over de Lovforslag, der kræves i Beskæftigelsesøjemed, og saadanne, som er fornødne for den almindelige Drift af Statshusholdningen, skal jeg ikke forebringe Planer fra Ministeriet, idet man maa regne med, at Tidens nødvendige Gerning i tilstrækkelig høj Grad vil stille Krav baade til Økonomien og til Kræfterne.

Den Tid, vi er inde i, kalder imidlertid paa Samarbejdet imellem alle Danske. Der er een Opgave, som først og fremmest foreligger, nemlig Sikringen af Danmarks Selvstændighed og Bevarelse af Folkets Frihed, og til Samling derom vil Rigsdagen nu øve sin Gerning.

Jeg byder Rigsdagen velkommen til Arbejdet, og jeg ønsker, at den maa være sikret Fredens Vilkaar.

I dette Haab foreslaar jeg, at vi indleder Arbejdet med et Leve vort Fædreland, Leve Danmark! (Medlemmerne besvarede Statsministerens Leve med et trefoldigt Hurra).

Jeg skal derefter anmode Tingene om at konstituere sig under Aldersformændenes Ledelse.

Præsidium og Sekretærer samt staaende Udvalg.

A. Folketinget.

Folketinget sattes den 1. Oktober 1940 ved i Henhold til Forretningsordenens § 2 at vælge et *Præsidium*, bestaaende af en Formand og 3 Næstformænd, samt 4 Sekretærer.

Valg af *Præsidiumet* foregik ved Forholdstalsvalg i Henhold til Forretningsordenens § 3; der var anmeldt følgende Valgrupper: Socialdemokratiet og Det radikale Venstre med 78 Medlemmer, Venstre med 30 Medlemmer og Det konservative Folkeparti med 26 Medlemmer. Til *Formand* valgtes: Redaktør *Hans Rasmussen* (S.), til *1. Næstformand*: Statsrevisor *Vanggaard* (V.), til *2. Næstformand*: Kommandørkaptajn *Westermann* (K. F.) og til *3. Næstformand*: Statsrevisor *A. M. Hansen* (R. V.). (F. Sp. 1).

Til *Sekretærer* valgtes: Fabrikarbejder *Strøm* (S.), Højskolelærer *Kristian Nygaard* (R. V.), Førstelærer *Arnth Jensen* (V.) og Ekspeditionssekretær, Cand. polit. *Aksel Møller* (K. F.). (F. Sp. 2).

Den 2. Oktober nedsatte Tinget de i Forretningsordenens § 7 foreskrevne 6 *staaende Udvalg*, nemlig:

- 1) Et *Udvalg for Forretningsordenen* bestaaende af Tingets Præsidium: *Hans Rasmussen*, *Vanggaard*, *Westermann* og *A. M. Hansen* samt følgende valgte Medlemmer: *Hartvig Frisch* (Formand), *Fr. Andersen* (Sekretær), *Fr. Dalgaard*, *Steen*, *Julin*, *Oluf Pedersen* og *Vesterager*. (F. Sp. 5).
- 2) Et *Udvalg for Andragender*: *Gustav Pedersen*, *Nina Andersen* (Sekretær), *Hinrichsen*, *Villumsen*, *Rasmussen* (*Gylling*) (Formand), *Christiani*, *Simonsen*, *Skjerbæk* og *Aksel Møller*. (F. Sp. 5).

- 3) Et *Udvalg for Prøvelse af Valg*: N. P. Nielsen (Formand), Holger Eriksen, Hedtoft-Hansen, Strøm, N. P. Andreasen (Sekretær), Marius Jensen, J. E. Nørgaard, Korsgaard og Ole Bjørn Kraft. (F. Sp. 5).
- 4) Et *Finansudvalg*: Holger Larsen (Formand), Fr. Andersen (Sekretær), E. Friis, Larsen (Bjerre), J. P. Nielsen, Sneum, Gregersen, Rager, Bertel Dahlgaard, Elgaard, Himmelstrup, Jensen-Broby, Korsgaard, Victor Larsen og Prieme. (F. Sp. 5).
- 5) Et *Lønningsudvalg*: N. P. Nielsen, Einer-Jensen, Holger Eriksen, Jensen (Horsebæk), A. C. Mortensen, Gustav Pedersen, M. K. Sørensen (Sekretær) A. M. Hansen, Hassing-Jørgensen, Søren P. Larsen (Formand), Hans Pinstrup, Sønderup, Bouet, Vesterager og Westermann. (F. Sp. 5).
- 6) Et *Udvalg i Henhold til Grundlovens § 45* (Fællesudvalget): Hartvig Frisch, Fr. Andersen, Albinus Jensen, J. P. Jensen (fra $\frac{3}{12}$ Alsing Andersen), Jensen (Lillering), P. Mortensen, Yde, Valdemar Sørensen, Steen, Løje, Hans Conrad Koefoed, Laurits Pedersen, Ole Bjørn Kraft (Formand), A. C. D. Petersen og Oluf Pedersen. (F. Sp. 6 og 890).

B. Landstinget.

I Mødet den 1. Oktober 1940 valgtes et *Præsidium*, bestaaende af en Formand og 3 Næstformænd. Efter Forslag af Tingets største Gruppe, omfattende Socialdemokratiets og Det radikale Venstres Medlemmer samt Landstingsmanden for 7. Kreds, valgtes Landstingsmand *Charles Petersen* (S.) til *Formand*. Dette Valg foretoges uden Afstemning. (L. Sp. 1). Derefter foretoges Valg af 3 Næstformænd i Henhold til Forretningsordenens § 3 og efter Reglerne i sammes § 40. Til 1. *Næstformand* valgtes: Præsident for Københavns Byret *Svenning Rytter* (V.), til 2. *Næstformand*: Købmand *Axel B. Lange* (K. F.) og til 3. *Næstformand*: Smedemester *Axel Christensen* (R. V.). (L. Sp. 2).

Til *Sekretærer* valgtes: Redaktør *Stumph* (S.), Statshusmand *Oluf Johansen* (R. V.), Amtsskolekonsulent *Stegger*

Nielsen (V.) og Førstelærer P. A. Poulsen (*Stenderup*) (K. F.). (L. Sp. 2).

Den 2. Oktober nedsatte Tinget de i Forretningsordenens § 9 foreskrevne *staaende Udvalg*, nemlig:

- 1) Et *Udvalg for Forretningsordenen*, bestaaende af Tingets Præsidium: Ch. Petersen, Rytter, Axel B. Lange og Axel Christensen samt følgende valgte Medlemmer: Ingeborg Hansen (Formand), Stumph, Gudiksen, Nielsen Mann og Malchau. (L. Sp. 6).
- 2) Et *Udvalg for Andragender*: Albert Andersen, Hvid, Kr. Johansen, Steincke, Thomsen, Axel Christensen, Esther Malling Pedersen, Rahbek og J. R. Poulsen. (L. Sp. 6).
- 3) Et *Finansudvalg*: A. P. Hansen, Ingeborg Hansen, H. P. Johansen, Kr. Johansen, Jørgen Møller, Steincke (Formand), Stumph, Lannung (Sekretær), Martin Sørensen (Peterslund), Hauch, Jepsen Christensen, Stensballe, Villemoes, Schaumann og Stein. (L. Sp. 6).
- 4) Et *Udvalg til Valgs Prøvelse*: Hans Hansen (Sekretær), Ingeborg Hansen, H. P. Johansen, P. N. Petersen (Røjle), Elmquist, S. C. Nørgaard (Formand) og Unmack. (L. Sp. 6).
- 5) Et *Udvalg i Henhold til Grundlovens § 45* (Fællesudvalget): Date, Erik Jacobsen, Josiassen, Kantsø, Johs. Nielsen, Offersen, P. C. Petersen, Fr. Kristiansen, Martin Sørensen (Peterslund), Esther Malling Pedersen, Nielsen Mann (Sekretær), Ravn, Thisted Knudsen, Malchau og Jørgen Otsen. (L. Sp. 7). Efter at Kantsø og Johs. Nielsen var afgaaet ved Døden, indvalgtes $\frac{2}{6}$ Hans Hansen og Ingeborg Hansen. (L. Sp. 1291).

Til at føre *Tilsyn med Rigsdagens Bogsamling* valgte Folketinget *Bomholt* (F. Sp. 6) og Landstinget *H. P. Johansen* (L. Sp. 7).

I Samlingen 1940—41 blev der forelagt 162 Lovforslag (154 Regeringsforslag, 8 fremkommet ved privat Initiativ). Af Regeringsforslagene blev 111 fremsat i Folketinget, 43 i Landstinget. De ved privat Initiativ fremkomne Forslag forelagdes alle i Folketinget. — Af de forelagte Lovforslag er 149 endeligt vedtaget [A]. 13 blev ikke behandlet til Ende eller bortfaldt [B]. Desuden forelaa en Række Forslag til Beslutning, Forespørgsler m. m. [C].

A.

Vedtagne Lovforslag.

Fremsat af Regeringen.

Statsministeren vedrørende:

	Side
1. Lov om Stianlæg m. v. i Københavnsegnens grønne Omraader	74
2. Lov om Anvendelse af en særlig Tidsregning i Aaret 1941	80
3. Lov om Anvendelse af en særlig Tidsregning i Aaret 1942	80
4. Lov om Regulering af Lønninger eller Tillæg til Lønninger i forskellige Forhold	81

Finansministeren vedrørende:

5. Finanslov for Finansaaret fra 1. April 1941 til 31. Marts 1942	42
6. Lov om Tillægsbevilling for Finansaaret fra 1. April 1940 til 31. Marts 1941	67
7. Normeringslov for Finansaaret 1941—42	83
8. Lov om Optagelse af Statslaan (I)	85
9. Lov om Optagelse af Statslaan (II)	86
10. Lov om Optagelse af Statslaan m. v. (III)	88
11. Lov om midlertidig Udvidelse af Bemyndigelsen til Udstedelse af Skatkammerbeviser	90

	Side
12. Lov om Tilvejebringelse af Midler til beskæftigelsesfremmende Foranstaltninger	90
13. Lov om midlertidige Forbrugsafgifter m. m.	93
14. Lov om Ændringer i Toldloven af 29. Marts 1924..	100
15. Lov om Udskrivning af Indkomst- og Formueskatten til Staten for Skatteaaret 1941—42.	104
16. Lov om Udskydelse af den 9de almindelige Vurdering til Ejendomsskyld og Grundskyld.	109
17. Lov om Forlængelse af Gyldigheden af Lov af 29. November 1939 om midlertidig Forhøjelse af Benzinafgiften m. m.	110
18. Lov om midlertidig Ændring af den særlige Stempelafgift ved Overdragelse af offentlige Værdipapirer. .	110
19. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 173 af 16. Maj 1933 om midlertidig Afgift af Arv.	112
20. Lov om Ændring af Revisionsbestemmelsen i Loven om Grundstigningsskyld.	112
21. Lov om Tillæg til Lov Nr. 28 af 15. Februar 1924 om indenlandsk Skillemønt (I)	113
22. Lov om Tillæg til Lov Nr. 28 af 15. Februar 1924 om indenlandsk Skillemønt, jfr. Lov Nr. 659 af 17. December 1940 (II)	114
23. Lov om midlertidigt Løntillæg til Statens Tjenestemænd m. fl.	114
24. Lov om Ændring i Lov Nr. 98 af 31. Marts 1931 om Statens Tjenestemænd (Reguleringstillæg) m. m. . . .	115
25. Lov om Bevarelse af Enkepensionsret ved Separation og Skilsmisse.	119
26. Lov om Ændringer i Lov Nr. 98 af 31. Marts 1931 om Statens Tjenestemænd. (Bevarelse af Pensionsret for fraskilte Hustruer).	125
27. Lov om Lempelser for visse Laan til sønderjyske Landbrugere, Haandværkere, handlende og Fiskere m. fl.	128
Ministeren for Landbrug og Fiskeri vedrørende:	
28. Lov om Tillæg til Lov Nr. 121 af 9. April 1936 om Foranstaltninger vedrørende Landbrugets Gæld. . . .	130
29. Lov om Tillæg til Lov Nr. 97 af 31. Marts 1938 om Tillæg til og Ændring i Lov Nr. 13 af 25. Januar 1935 om Oprettelse af Frugtavlskolonier, Frugtplantager og Havelodskolonier.	132
30. Lov om Ændring i og Tillæg til Lov Nr. 163 af 14. Maj 1934 om Oprettelse og Udvidelse af mindre Landbrug m. m. (I)	134
31. Lov om Ændring i og Tillæg til Lov Nr. 163 af 14. Maj 1934 om Oprettelse og Udvidelse af mindre Landbrug m. m. (II)	136

	Side
32. Lov om en Kornordning for Høstaaret 1941—42....	140
33. Lov om Afgift paa Hvede og Hvedemel m. m.....	150
34. Lov om Fortrinsret i Høsten for Aaret 1941 for Gæld, der stiftes af Ejere og Brugere af Landbrugsejendomme til Anskaffelse af Saasød, Frø og Kunstgødning....	151
35. Lov om Laan til Anskaffelse af Saasød i Foraaret 1941.....	152
36. Lov om Istandsættelse m. v. af Bygninger paa Landet	154
37. Lov om Ændring i Lov Nr. 563 af 31. Oktober 1940 om Istandsættelse m. v. af Bygninger paa Landet..	159
38. Lov om Tillæg til Lov Nr. 139 af 13. April 1938 om Opførelse og Udleje af Arbejderboliger m. m. paa Landet (I).....	161
39. Lov om Tillæg til Lov Nr. 139 af 13. April 1938 om Opførelse og Udleje af Arbejderboliger m. m. paa Landet med Tillægslove, jfr. Lovbekendtgørelse af 8. November 1940 (II).....	166
40. Lov om Landvinding.....	168
41. Lov om Ændring af Lov Nr. 33 af 26. Februar 1937 om Grundforbedring (I).....	174
42. Lov om Ændring af Lov Nr. 33 af 26. Februar 1937 om Grundforbedring, saaledes som denne er ændret ved Lovene Nr. 176 af 13. April 1940 og Nr. 596 af 14. November 1940 (II).....	178
43. Lov om Tilplantning af Heder, Klitter og andre uopdyrkede Arealer.....	181
44. Lov om Ændring af Lov Nr. 207 af 26. April 1940 om Laan til Opførelse af Ensilagebeholdere ved Landbrugsejendomme.....	183
45. Lov om Ændring af Lov Nr. 106 af 15. Marts 1939 om Laan til Foranstaltninger vedrørende Staldhygiejne og Opbevaring af Gødning.....	185
46. Lov om Foranstaltninger til Udryddelse af Oksebremse-larven.....	186
47. Lov om Foranstaltninger til Bekæmpelse af Kvæg-tuberkulose m. m.....	190
48. Lov om Ændring i og Tillæg til Lov Nr. 60 af 26. Fe-bruar 1940 om Fremskaffelse af indenlandske Brænd-selsmaterialer.....	193
49. Lov om Tillæg til Lov Nr. 443 af 22. December 1939 om Foranstaltninger til Støtte for Fiskerierhvervet (I)	194
50. Lov om Tillæg til Lov Nr. 443 af 22. December 1939 om Foranstaltninger til Støtte for Fiskerierhvervet (II)	195
51. Lov om Tillæg til og Ændring i Lov Nr. 78 af 23. Marts 1932 om Oprettelse af et Kreditinstitut for Fiskeri-erhvervet.....	196
52. Lov om Støtte til Nybygning af Fiskerfartøjer m. v..	198

53. Lov om Tillæg til Lov Nr. 8 af 9. Januar 1940 om Foranstaltninger til Fremme af en hensigtsmæssig Jordfordeling mellem Landejendommene i de sønderjyske Landsdele.	203
---	-----

Indenrigsministeren vedrørende:

54. Lov om midlertidig Begrænsning af Adgangen til at tinglyse Gæld paa fast Ejendom.....	206
55. Lov om Ændringer i Lovgivningen om Laan til Boligbyggeri m. m. (I).....	212
56. Lov om Ændringer i Lovgivningen om Laan til Boligbyggeri m. m. (II).....	214
57. Lov om Ændringer i Lov Nr. 153 af 13. April 1938 om Laan til Boligbyggeri m. m. (III).....	215
58. Midlertidig Lov om Støtte til Byggeri.....	224
59. Lov om Ændring i Lov Nr. 61 af 26. Februar 1940 om en Laanefond for kortfristede Prioritetslaan.....	235
60. Lov om Ændring i Lov Nr. 110 af 7. April 1936 om midlertidige Bestemmelser vedrørende Kreditforeningslaan i fast Ejendom.....	237
61. Lov om Statsgaranti for Forrentning af de af Sønderjyllands Kreditforening udstedte Kasseobligationer af 8de Serie.....	237
62. Lov om Overførelse af Kreditforeningslaan til Serier eller Afdelinger med lavere Rentefod.....	239
63. Lov om midlertidig Lempelse i Afdragvilkaarene for Statsboligfondslaan i mindre Ejendomme.....	243
64. Lov om Støtte til Bygningsstandsættelser og Varmeisoleringsarbejder m. v. vedrørende Beboelsesejendomme.....	244
65. Lov om Ændringer i Lov Nr. 567 af 31. Oktober 1940 om Støtte til Bygningsstandsættelser og Varmeisoleringsarbejder m. v. vedrørende Beboelsesejendomme.	250
66. Lov om Ændringer i Lov om Støtte til Bygningsstandsættelser og Varmeisoleringsarbejder m. v., jfr. Lovbekendtgørelse Nr. 57 af 17. Februar 1941.....	254
67. Lov om Støtte til Bygningsstandsættelser og Varmeisoleringsarbejder m. v.....	256
68. Lov om Ændring i Lov Nr. 473 af 22. December 1939 om Krigsforsikring af Bygninger.....	259
69. Midlertidig Lov om Ændring i Lov Nr. 54 af 23. Marts 1937 om Leje m. m.....	263
70. Lov om Indfødsrets Meddelelse (I).....	269
71. Lov om Indfødsrets Meddelelse (II).....	270
72. Midlertidig Lov om Folkebespisning.....	271
73. Lov om Udskydelse af de kommunale Valg.....	275

	Side
74. Lov om midlertidig Ændring i Lov Nr. 87 af 25. Marts 1933 om Købstadkommunernes Styrelse.....	278
75. Lov om Ændring i Lov Nr. 100 af 14. April 1937 om en fælleskommunal Udligningsfond, jfr. Lov Nr. 374 af 21. December 1938.....	279
76. Lov om ekstraordinært Statstilskud til Kommunerne	281
77. Lov om Ændringer i Luftværnslovgivningen.....	282
78. Lov om Forlængelse af midlertidig Lov Nr. 289 af 2. September 1939 om Ændringer i Værnepligtslovgivningen.....	283

Arbejds- og Socialministeren vedrørende:

79. Lov om Iværksættelse af offentlige Arbejder og Beskæftigelse af arbejdsløse (I).....	284
80. Lov om Iværksættelse af offentlige Arbejder og Beskæftigelse af arbejdsløse (II).....	296
81. Lov om Ungdomslejr.....	300
82. Lov om Ændringer i Lov Nr. 280 af 30. Maj 1940 om midlertidig Fordeling og Regulering af Arbejde...	308
83. Lov om midlertidig Fordeling og Regulering af Arbejde	311
84. Lov om Ændringer i Lov Nr. 158 af 31. Marts 1941 om midlertidig Fordeling og Regulering af Arbejde..	317
85. Lov om Forlængelse af Gyldigheden af Lov Nr. 119 af 7. Maj 1937 om Forbud mod Overarbejde.....	320
86. Lov om Fordeling af Flæsk og Svinekød til trængende Personer og Hjælp til Indkøb af Sædmælk.....	320
87. Lov om Uddeling af Smørrabatkort til trængende (I)	322
88. Lov om Uddeling af Smørrabatkort til trængende (II)	323
89. Lov om midlertidigt Tillæg til Alders- og Invalidere-nydere.....	324
90. Lov om Forhøjelse af Grænsen for det Beløb, som i Finansaaret 1941—42 staar til Raadighed til Ydelse af personlige Tillæg til Alders- og Invalidere-nydere...	326
91. Lov om midlertidig Fritagelse for Indbetaling af Medlemsbidrag til de statsanerkendte Arbejdsløshedskasser	327
92. Lov om Forhøjelse af Dagpengenes Maksimumsbeløb i de anerkendte Arbejdsløshedskasser og om Børnetillæg til arbejdsløshedsforsikrede (I).....	329
93. Lov om Forhøjelse af Dagpengenes Maksimumsbeløb i de anerkendte Arbejdsløshedskasser og om Børnetillæg til arbejdsløshedsforsikrede (II).....	331
94. Lov om ekstraordinær Fortsættelseshjælp til Medlemmer af kriseramte Arbejdsløshedskasser.....	333
95. Lov om Ændring i Lov af 14. April 1937 om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. m. med senere Ændringer.....	335

	Side
96. Lov om Forlængelse af Gyldigheden af midlertidig Lov Nr. 281 af 30. Maj 1940 om Ændring i Lov Nr. 183 af 20. Maj 1933 om Forsikring mod Følger af Ulykkestilfælde med senere Ændringer.....	337
97. Lov om ændret Beregning af Dagpenge i Henhold til Ulykkesforsikringsloven.....	338
98. Lov om Fastsættelse af de i Lov Nr. 181 af 20. Maj 1933 om offentlig Forsorg §§ 193, 215 og 236 omhandlede Normalbidrag for Tiden fra 1. April 1941 til 31. Marts 1942.....	339
99. Lov om midlertidig Udvidelse af den offentlige Skolebespisning.....	341
100. Lov om ændrede Regler for Udbetaling af Statsrefusion for Kommunernes sociale Udgifter i Henhold til Lov Nr. 181 af 20. Maj 1933 om offentlig Forsorg og Lov om Folkeforsikring, jfr. Lovbekendtgørelse Nr. 399 af 25. Juli 1940.....	343
101. Lov om Forlængelse af Gyldigheden af Lov Nr. 349 af 29. Juni 1940 om midlertidige Ændringer i og Tillæg til Lov Nr. 168 af 13. April 1938 om Retsforholdet mellem Arbejdsgivere og Funktionærer i private Erhvervsvirksomheder.....	345
102. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 278 af 30. Maj 1940 om Foranstaltninger til Fremme af Beskæftigelsen og Arbejdsanvisningen.....	345
103. Lov om Sikring af Landbrugets Arbejdskraft m. v....	346
104. Lov om Forlængelse af Gyldigheden af midlertidig Lov Nr. 350 af 29. Juni 1940 om Arbejde i Bagerier og Konditorier.....	351

Ministeren for Handel, Industri og Søfart vedrørende:

105. Lov om Tillæg til Lov Nr. 406 af 3. August 1940 om erhvervsøkonomiske Foranstaltninger, Vareforsyning m. v.....	352
106. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 406 af 3. August 1940 om erhvervsøkonomiske Foranstaltninger, Vareforsyning m. v.....	354
107. Lov om Udbyttebegrænsning m. v.....	356
108. Lov om en midlertidig Sukkerordning.....	361
109. Lov om Ændring i Lov Nr. 306 af 30. Maj 1940 om Priser m. v.....	363
110. Lov om Forlængelse af og Ændring i Lov Nr. 306 af 30. Maj 1940 om Priser m. v., jfr. Lov Nr. 652 af 17. December 1940.....	366
111. Lov om Tillæg til Lov om Skibes Registrering af 1. April 1892 med Ændringer af 4. Maj 1927.....	368

	Side
112. Lov om Tilskud til Istandsættelsesarbejder og Forbedringer m. v. vedrørende Skibe	370
113. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 481 af 14. September 1940 om ekstraordinære Foranstaltninger vedrørende Skibsfarten	372
114. Lov om Tillæg til Lov Nr. 183 af 4. Maj 1939 om danske Skibes Forsikring mod Krigsfare, jfr. Lov Nr. 398 af 17. November 1939 og Lov Nr. 211 af 29. April 1940	373
115. Lov om Ændring i Lov Nr. 184 af 4. Maj 1939 om Forsikring af Varer og Fragt mod Krigsfare til Søs, jfr. Lov Nr. 212 af 29. April 1940	378
116. Lov om Krigsforsikring af Havne	380
117. Lov om Krigsulykkesforsikring for Lodser	382
118. Lov om Krigsforsikring af Landbrugsjord	383
119. Lov om Krigsforsikring af elektriske Luftledningsanlæg for Stærkstrøm	386
120. Lov om Udbetaling af Indlaan i Banker og Sparekasser (I)	389
121. Lov om Udbetaling af Indlaan i Banker og Sparekasser (II)	390
122. Lov om Ændringer i Lov om Patenter, Lov om Mønstre, Lov om Varemærker og Lov om Fællesmærker (I)	390
123. Lov om Ændringer i Lov om Patenter, Lov om Mønstre, Lov om Varemærker og Lov om Fællesmærker (II)	391
124. Lov om Ændring i Lov om Livsforsikringsvirksomhed, jfr. Lovbekendtgørelse Nr. 299 af 30. Juni 1922	391
125. Lov om Indskrækning i Adgangen til at anvende Pap og andre Erstatningsmaterialer i Skotøj	393
126. Lov om Ændring i Lov for Færøerne Nr. 115 af 4. April 1928 om Forbud mod at drive Erhverv med berusende Drikke m. m.	393

Ministeren for offentlige Arbejder vedrørende:

127. Lov om Tilvejebringelse af en Jernbane- og Automobilfærgefart over Femer Bælt, udgaaende fra Rødby Havn, med tilhørende Jernbaneforbindelse	394
128. Lov om Anlæg af en Motorvej fra Rødby Havn til Storstrømsbroen, herunder Bygning af en Bro over Guldborgsund	399
129. Lov om Forlængelse af Gyldigheden af Lov Nr. 366 af 6. Juli 1940 om midlertidigt Tillæg til Lov om Afgift af Motorkøretøjer m. v. (I)	403
130. Lov om Forlængelse af Gyldigheden af Lov Nr. 366 af 6. Juli 1940 om midlertidigt Tillæg til Lov om Afgift af Motorkøretøjer m. v. (II)	404

131.	Lov om Bemyndigelse til Foretagelse af visse Ekspropriationer m. v.	404
132.	Lov om midlertidig Ændring i Lov Nr. 111 af 13. Maj 1911 om Statsbanernes Takster m. m.	407

Justitsministeren vedrørende:

(Justitsminister *Harald Petersen*).

133.	Lov om Tillæg til Lov om Navneforandring af 22. April 1904	408
134.	Lov om midlertidigt Tillæg til Borgerlig Straffelov... ..	409
135.	Lov om Ændringer i Lov Nr. 98 af 31. Marts 1931 om Statens Tjenestemænd. (Justits- og Politivæsenet)..	411
136.	Lov om Anlæg af Cyklestier og Gangstier	416
137.	Lov om Ændring i Lov Nr. 246 af 10. Maj 1940 om Handel med samt Tilvirkning og Besiddelse af Vaaben m. v.	417
138.	Lov om Ekspropriation til Formaal vedrørende Rets-, Politi- og Fængselsvæsenet	418
139.	Lov om Ændringer i Lov Nr. 343 af 6. Maj 1921 om Retsforholdet mellem Husbond og Medhjælperer... ..	420
140.	Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov om Rettens Pleje af 11. April 1916. (Suppleanter for Dommere og Domsmand; Udskrifter; Retternes Virkekreds og Forsvarere i Straffesager m. v.)	422
141.	Lov om Ændringer i Lov Nr. 47 af 12. April 1889 om Brandforsikringsforeninger for Landbygninger... ..	427

(Justitsminister *E. Thune Jacobsen*).

142.	Lov om Forbud mod kommunistiske Foreninger og mod kommunistisk Virksomhed	429
------	---	-----

Undervisningsministeren vedrørende:

143.	Lov om Ændring af Lov Nr. 160 af 18. Maj 1937 om Folkeskolen	434
144.	Lov om fortsat Gyldighed af Lov Nr. 90 af 31. Marts 1931 om Foranstaltninger mod Forstyrrelser af Radiomodtagning	437

Kirkeministeren vedrørende:

145.	Lov om Adgang til Præstembeder i Folkekirken... ..	439
------	--	-----

Forsvarsministeren vedrørende:

146. Lov om Bemyndigelse til midlertidig at afvige fra visse Bestemmelser i Lov Nr. 112 af 7. Maj 1937 om Hærens Ordning samt i Lov Nr. 113 af 7. Maj 1937 om Søværnets Ordning.....	446
147. Lov om politimæssige Bestemmelser i Tilslutning til militære Forhold og Foranstaltninger.....	447
148. Lov om Ændringer i Militær Retsplejelov, jfr. Krigsministeriets Bekendtgørelse Nr. 214 af 12. Maj 1937.....	449
149. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 360 af 9. Oktober 1939 om midlertidige Foranstaltninger vedrørende Lods-væsenet.....	450

B.**Ikke vedtagne Lovforslag.****I. Fremsat af Regeringen.****Indenrigsministeren vedrørende:**

1. F. t. Lov om Renten af Udlaan mod Pant i fast Ejendom.	451
2. F. t. Lov om Genoprettelse af det tidligere Skanderborg Amt.....	456

Ministeren for offentlige Arbejder vedrørende:

3. F. t. Lov om Havneudvidelse m. m. i Frederikshavn og Skagen.....	459

Justitsministeren vedrørende:

4. F. t. Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov Nr. 174 af 31. Marts 1926 om Brandpolitiet paa Landet og det nærmest dermed i Forbindelse staaende Bygningsvæsen	462

Undervisningsministeren vedrørende:

5. F. t. Lov om Tilskud fra Staten til landbrugsfaglig Undervisning.....	464

II. Forelagt af et eller flere Medlemmer af Rigsdagen.**Folketing.**

6. F. t. Lov om Ændring i Lov Nr. 149 af 10. April 1922 om Indkomst- og Formueskat til Staten. (Af Valdemar Thomsen, Hartel, Svend Nielsen og Jens Thomsen)...	467
7. F. t. Lov om Udryddelse af Muldvarpe. (Af Jens Thomsen, Hartel, Svend Nielsen og Valdemar Thomsen)	468

	Side
8. F. t. Lov om Dyrtidstillæg til arbejdsløse. (I) (Af Martin Nielsen, Alfred Jensen og Aksel Larsen).....	469
9. F. t. Lov om Dyrtidstillæg til arbejdsløse. (II) (Af Martin Nielsen, Aksel Larsen og Alfred Jensen).....	470
10. F. t. Lov om Genindførelse af Pristalsregulering af Arbejdslønninger. (Af Aksel Larsen, Alfred Jensen og Martin Nielsen).....	470
11. F. t. Lov om midlertidig Ændring af Lov Nr. 101 af 29. Marts 1924 om kommunale Valg, jfr. Lovbekendtgørelse Nr. 291 af 22. December 1936. (Af Martin Nielsen, Aksel Larsen og Alfred Jensen).....	471
12. F. t. Lov om Dyrtidsregulering af Lærlingelønninger. (Af Aksel Larsen, Alfred Jensen og Martin Nielsen)..	471
13. F. t. Lov om Forøgelse af Arbejdsløshedskassernes Dageantal samt om Ophævelse af 26 Ugers Bestemmelsen m. m. (Af Alfred Jensen, Aksel Larsen og Martin Nielsen).....	472

C.

Andre Sager.

I. Beslutninger m. m.

a. Vedtagne.

1. Beslutning af Rigsdagen angaaende Statsregnskabet for Finansaaret 1938—39.....	474
2. Beslutning af Rigsdagen angaaende det af »Kongeriget Danmarks Hypotekbank« for Tiden fra 1. April 1939 til 31. Marts 1940 afgivne Regnskab.....	474
3. Beslutning af Rigsdagen om Godkendelse af Opgørelsen over de Beløb, som Kjøbenhavns Frihavns-Aktieselskab i Aaret 1940 har anvendt til Anlæg i Frihavnen....	475
4. Beslutning af Folketinget i Henhold til Grundlovens § 56	475
5. Afgørelse af, hvilke Hverv Handelsminister Halfdan Hendriksen bevarer efter sin Udnævnelse til Minister..	476
6. Fastsættelse af det Tidsrum, i hvilket de den 8. Juli 1940 afskedigede Ministre kan oppebære Ventepenge..	476

b. Ikke vedtagne.

7. Forslag til Beslutning af Folketinget (om at søge Agrément hos den amerikanske Regering for en nyudnævnt Gesandt i Washington).....	477
8. Forslag til Beslutning af Folketinget (om økonomisk og materiel Støtte til Finland, Hvervning af frivillige til Finland og Uddannelse af de frivillige).....	478

1940/
/1941

35

Side

II. Forespørgsler.

1—6 478

III. Valgs Prøvelse.

Folketinget 485

Landstinget 486

IV. Valg til Kommissioner og Hverv 489

V. Andragender 495

Danmark—Island

og

Udviklingen i Island.

Den 20. Maj 1941 modtog Islands herværende Chargé d'Affaires fra Regeringen i Reykjavik følgende telegrafiske Meddelelse af 17. Maj, som det var paalagt ham ufortøvet at meddele Hans Majestæt Kongen og Statsministeren:

»Altinget har i Dag [17. Maj] enstemmigt vedtaget følgende to Altingsbeslutninger:

1. Altinget beslutter at give til Kende, at det er dets Anskuelse *at* Island har erhvervet Ret til endelig Ophævelse af Forbundet med Danmark, da Island selv allerede har maattet overtage Varetagelsen af alle Rigets Anliggender, idet Danmark ikke har været i Stand til at varetage de Sager, som det ved Forbundsoverenskomsten mellem Island og Danmark af 1918 paatog sig paa Islands Vegne, *at* Island agter ikke at forny Forbundsoverenskomsten med Danmark, selv om det for Tiden paa Grund af de herskende Forhold ikke anser for rigtigt i Formen helt at ophæve Forbundet og tage Bestemmelse om ny Statsordning, hvilket dog ikke bør udsættes længere end til Krigens Afslutning.
2. Altinget beslutter at give til Kende som sit Maal, at Island bliver Republik, saa snart Forbundet med Danmark i Formen bliver ophævet.«

I Skrivelse af 31. Maj anerkendte Statsministeren Modtagelsen af Meddelelsen om Altingets Beslutninger vedrørende Ophævelse af Forbundet mellem Danmark og Island og anmodede Islands Chargé d'Affaires om at ville meddele den islandske Regering følgende:

»Den danske Regering savner ikke Forstaaelse for de af de forhaandenværende Forhold betingede Vanskeligheder, der kan have foraarsaget disse Beslutninger, men finder det dog beklageligt, at Altinget paa nærværende Tidspunkt har ment saaledes at burde tilkendegive sit Syn paa dette begge Stater vedrørende Retsforhold.

Den danske Regering, som imidlertid med Tilfredshed har bemærket sig Udtalelsen om, at Island for Tiden ikke anser det for rigtigt at træffe Foranstaltninger til Iværksættelse af Forbundets Ophævelse, tager den modtagne Meddelelse til Efterretning som en Bebudelse af, at Islands Regering agter ved Krigens Afslutning at optage en Forhandling, idet den danske Regering erklærer, at den, saa snart Forholdene maatte tillade det, for sit Vedkommende vil være rede til at træde i Forhandling paa Grundlag af Forbundslovens Bestemmelser og under fuld Hensyntagen til det islandske Folks Ønsker.«

Som Svar paa den danske Regerings Erklæring udtalte Islands Regering i Telegram til Gesandtskabet af 23. Juni, der meddeltes Statsministeren den 27. s. M.:

»Islands Regering anerkender og værdsætter den danske Regerings Forstaaelsesvilje. Uden at ville aabne Diskussion, som maa anses umulig under nuværende vanskelige Forhold, mener Regeringen dog burde fremhæve følgende: Tidspunktet er netop det i Forbundsloven forudsatte for Tilkendegivelsen af Fremtidsforsætter hvilke Forsætter saavel som Fremsættelse straks primo 1941 for Islands Vedkommende besluttet ved Altingsvedtagelser 1928 og 1937. Regeringen vilde beklage hvis Vedtagelsen af Beslutningerne paa nuværende Tidspunkt opfattedes som manglende Hensyntagen hvilket fjernt fra Altingets og Regeringens Tanker. I øvrigt henvises til de ved Altingsvedtagelserne tilkendegivne Anskuelse og Beslutningen angivende Retningslinierne for Islands Regering.«

Ved Begyndelsen af Folketingets Møde den 22. August fik Statsministeren Ordet for i Tilknytning til Ministerens Redegørelse den 4. Juli 1940 (Aarbog 1939—40, Side 63) at give Tinget Oplysning om den senere stedfundne Udvikling i Island.

Statsministeren mindede først om de foran gengivne Altingsbeslutninger og Noteudvekslingen mellem den danske og den islandske Regering, der var forelagt Offentligheden gennem Pressen. Statsministeren forudsatte denne Sag tilstrækkelig bekendt og pegede blot paa, at den stedfundne Meningsudveksling mellem de to Forbundslandes Regeringer »fra hver af Siderne var baaret af fuld Forstaaelse for den anden Parts Vanskeligheder og af den Broderskabets og Samhørighedens Aand, som lige siden Forbundslovens Vedtagelse har præget de dansk-islandske Relationer«.

Derefter udtalte Statsministeren (F. Sp. 2523):

Samtidig med de ovennævnte Altingsbeslutninger vedtog Altinget en særlig Beslutning om Valg af Rigsforstander til Udøvelse af den Myndighed, der normalt udøves af Kongen. Denne Myndighed var, som det vil erindres, straks efter den 9. April 1940 midlertidigt blevet overdraget til det islandske Ministerium, en Foranstaltning, som fra dansk Side kun kunde opfattes som noget efter Omstændighederne naturligt. Det, der senest er sket, er videregaaende, idet Kongemyndigheden nu er lagt i Hænderne paa een Mand, en Rigsforstander, i Stedet for som hidtil at være hos et kollegialt Organ. Det er dog forstaaeligt, at en saadan Ordning fra et administrativt Synspunkt frembyder visse Fordele, og vi har Ret til at gaa ud fra, at der ved denne Nyordning, der jo ligesom den hidtidige er noget midlertidigt, ikke tilstræbes andre Formaal end rent praktiske. Til Rigsforstander er for et Aar valgt Islands tidligere Gesandt i København, Hr. Sveinn Björnsson, der ved sin Overtagelse af det nye Embede i varme og anerkendende Ord hyldede Hans Majestæt Kong Christian den Tiende og i Vendinger, der vidnede om virkelige Venskabsfølelser, gav Udtryk for den islandske Nations Følelser af Sympati og Hengivenhed over for Broderlandet Danmark. Jeg vil gerne benytte denne Lejlighed til fra dette Sted at sige, at et saadant Vidnesbyrd om de to Brodernationers Samhørighed af os Danske værdsættes meget og af Hjertet gengældes.

Med Hensyn til Islands Besættelse er der i Begyndelsen af Juli Maaned indtraadt en principiel Ændring, idet der er truffet den Ordning, at Besættelsen overtages af Amerikas

forenede Stater. De første Meddelelser herom maatte man nærmest forstaa paa den Maade, at de engelske Besættelsestropper skulde trækkes tilbage, efterhaanden som de amerikanske ankommer. Der synes dog i denne Henseende at herske nogen Uklarhed, idet der foreligger Oplysninger, der tilsyneladende er indbyrdes modstridende. Faktisk staaer der ifølge de foreliggende Oplysninger i Dag saavel britiske som amerikanske Tropper i det neutrale Island.

Det vil erindres, at Islands Regering i sin Tid, efter at Landet var blevet besat af England, nedlagde en energisk Protest mod denne Foranstaltning. Der henvistes til denne Protest i den islandske Regerings officielle Erklæring af 11. April 1940, gaaende ud paa, at Island hverken kunde eller vilde deltage i Alliance med nogen Part og vilde protestere mod enhver Foranstaltning, der strider mod Islands erklærede Neutralitet. Erklæringen om, at Island stedse vilde forblive neutralt, blev afgivet af den islandske Regering i 1918 og i Henhold til Forbundsloven af Danmark notificeret for de udenlandske Magter.

Den Omstændighed, at Amerikas forenede Staters Overtagelse af den militære Besættelse af Island hviler paa en Overenskomst mellem den islandske og den amerikanske Regering, berettiger ingenlunde til den Antagelse, at Island skulde have ønsket at opgive eller principielt at ændre det for Landet fundamentale Standpunkt om dets stedseværende neutrale Stilling, hvilket Standpunkt senest fandt Udtryk i den ovennævnte islandske Regeringserklæring af 11. April 1940. I denne Forbindelse bør ogsaa erindres den Meddelelse, som den islandske Regering den 14. Januar 1941 offentliggjorde angaaende nogle amerikanske Presseforlydender om Planer, gaaende ud paa, at den amerikanske Regering skulde have til Hensigt paa amerikanske Skibe at bringe Krigsmateriel til Island for dèr at omlade dette i engelske Skibe. Det fremgik af nævnte Meddelelse, at den islandske Regering, der aabenbart følte sig ilde berørt af disse Presseforlydender, havde givet sin Generalkonsul i New York Forholdsordre i Sagens Anledning, og at Generalkonsulen efter at have rettet en Henvendelse til den amerikanske Regering havde indberettet, at Rygterne savnede Grundlag i Virkeligheden. Det tilføjedes i den her omtalte Meddelelse fra den islandske

Regering, at Generalkonsulen i New York selvfølgelig vilde være opmærksom paa, hvorvidt Spørgsmaalet om Krigsmaterieltransporter via Island maatte dukke op paa ny, for da straks at indberette herom til den islandske Regering. Meddelelsen efterlod ingen Tvivl om, at det var den islandske Regerings bestemte Hensigt at undgaa og at modsætte sig, at Island blev anvendt som Omladningsplads for Krigsmateriel. Den kan tages som et Udtryk for Islands Fastholden ved Neutralitetspolitikken.

Lige saa lidt som den engelske Besættelse var ønsket fra islandsk Side, lige saa lidt kan der antages at have foreligget noget Ønske hos den islandske Regering om at se denne Besættelse afløst af en amerikansk. Om hele Baggrunden for den trufne Nyordning har vi her i Danmark af naturlige Grunde kun kunnet modtage meget sparsomme Oplysninger. For Island maa der utvivlsomt have foreligget tungtvejende Grunde, som vi her vanskeligt kan vurdere, men det er vel ikke uberettiget at formode, at Island i Virkeligheden er blevet bragt i en Tvangssituation, saaledes at den islandske Regering praktisk talt ikke har haft noget Valg. Det forekommer mig, at den nye Tingenes Tilstand i vort Forbundsland maa give Anledning til adskillige Bekymringer, thi de Efterretninger, der foreligger om de amerikanske Troppers Besættelse af Landet, synes at aabne vide Perspektiver og desværre ogsaa at indeholde Muligheder for, at Island i større Omfang og paa en mere direkte Maade, end det hidtil har været Tilfældet, inddrages i krigerske Forviklinger og bliver en Brik i det storpolitiske Spil, i hvilket der ikke haves Sikkerhed for, at Hensynet til Islands egne Ønsker og Interesser vil blive det afgørende. De foreliggende Meddelelser gaar ud paa, at store amerikanske Troppestykker føres til Landet, og at der forskellige Steder i dette anlægges Flaade- og Flyvebaser i stort Format. Hensigten hermed er bl. a. at skabe Mulighed for at benytte Island som Omladningsplads for amerikanske Krigsmaterieltransporter. Den amerikanske Besættelse, som skal sikre Ruten fra Amerikas forenede Stater til Storbritannien for dets Forsyninger med Krigsmateriel, vil formentlig forudsætte Tilstedeværelsen af betydelige Flaadestykker i et Omraade, der fra tysk Side er erklæret for Spærrezone. Krigerske Handlinger i Far-

vandet omkring Island, der hører til Spærrezonen, eller i Island selv, er derfor ikke usandsynlige. Amerikas forenede Staters Overtagelse af Islands militære Besættelse maa ud fra danske og europæiske Synspunkter i høj Grad beklages, selv om det i den trufne Overenskomst er en klar Forudsætning, at de amerikanske militære Styrker af enhver Art skal trækkes tilbage umiddelbart ved Afslutningen af den nu stedfindende Krig. Island hører til Norden og derigennem til Europa. Ud fra denne Kendsgerning, der ikke kan bestrides, vil jeg gerne paa dette Sted udtale min Overbevisning om, at den historiske Udvikling vil bekræfte den amerikanske Regerings højtidelige Løfter.

Det er en Selvfølge, at vi her i Danmark har fuld Forstaaelse af, at Island i det stedfindende voldsomme Opgør mellem Stormagterne ikke har haft nogen Mulighed for at hindre den skete Udvikling, og vi ved, at det islandske Folk aldrig frivilligt vil lade sig udnytte til Fordel for Interesser, der ikke er dets egne eller stemmende med Landets ældgamle Traditioner som nordisk Land. Et Vidnesbyrd herom er de islandske Tilkendegivelser om Tilhørighed til Norden, som vi med stor Glæde har bemærket. Med den største Sympati for vort Broderfolk og med spændt Opmærksomhed følger vi i Danmark de Begivenheder, der berører dette nordiske Lands Interesseomraade, og vi nærer en sikker Forvisning om, at Island i den nuværende vanskelige Situation ikke vil tabe af Syne sit ved fælles Historie grundede Tilknytningsforhold til det danske og de øvrige nordiske Folk og derigennem til Europa.

Finansloven

for Finansaaret fra 1. April 1941 til 31. Marts 1942.
(Finansminister *V. Buhl*). [A. Sp. 1. — C. Sp. 513 og 1223].

Fremlagt i *Folketinget* $2/_{10}$ (F. Sp. 6). 1. Beh. $13-15/_{11}$ og $19-22/_{11}$ (F. Sp. 453, 492, 560, 595, 679, 691 og 746). Henvist til Finansudvalget (se Side 23). Betænkning (B. Sp. 263) afgivet $3/_{1}$. (Ordfører: Fr. Andersen). 2. Beh. $15/_{1}$ (F. Sp. 1085). Ændringsforslag til 3. Beh. (B. Sp. 483). 3. Beh. $25/_{3}$ (F. Sp. 1765). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $27/_{3}$ (L. Sp. 905). Henvist til Finansudvalget (se Side 24). Betænkning (B. Sp. 1037) afgivet $28/_{3}$. (Ordfører: Steincke). 2. Beh. $28/_{3}$ (L. Sp. 916). 3. Beh. $28/_{3}$ (L. Sp. 927). *Loven stadfæstet 31. Marts 1941.* (Lov-Tid. Nr. 175).

Oversigt over Statens Driftsbudget for Finansaaret 1941—42.

	Efter Lovforslaget		Efter Finansloven	
	Indtægt	Udgift	Indtægt	Udgift
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
§ 1. Domænerne.....	679 153		676 533	
§ 2. Statsvirksomhederne.....		20 582 642		20 735 625
§ 3. Rentekonto.....		10 745 423		11 694 607
§ 4. Overskud af Universitetets og Statens højere Almenskolers Fond samt af Bispetienderne.....	612 456		612 456	
§ 5. Skatter og Afgifter.....	514 240 500		644 893 000	
§ 6. Overskud af Klasselotteriet....	3 158 848		3 158 848	
§ 7. Adskillige Indtægter.....	3 656 153		3 681 153	
§ 8. Statsydelse til Hans Majestæt Kongen.....		1 000 000		1 000 000
§ 9. Det kongelige Hus's Aarpenge..		131 200		131 200
§ 10. Rigsdagen.....		2 475 000		2 475 000
§ 11. Statsministeriet.....		968 028		968 028
§ 12. Udenrigsministeriet.....		5 931 045		5 902 905
§ 13. Ministeriet f. Landbrug og Fiskeri		17 763 341		26 453 191
At overføre...	522 347 110	59 596 679	653 021 990	69 360 556

1940/
1941

Finansloven.

43

	Efter Lovforslaget		Efter Finansloven	
	Indtægt	Udgift	Indtægt	Udgift
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Overført...	522 347 110	59 596 679	653 021 990	69 360 556
§ 14. Indenrigsministeriet.....	33 641 487	41 397 078
§ 15. Arbejds- og Socialministeriet	223 981 506	248 456 500
§ 16. Ministeriet for offentlige Arbejder	17 473 762	17 844 121
§ 17. Ministeriet for Handel, Industri og Søfart.....	9 040 215	20 596 913
§ 18. Grønland.....	»	»
§ 19. Justitsministeriet.....	32 787 218	32 928 563
§ 20. Kirkeministeriet.....	4 211 027	4 731 706
§ 21. Undervisningsministeriet.....	85 476 159	86 159 959
§ 22. Krigsministeriet.....	33 372 896	36 725 664
§ 23. Marineministeriet.....	28 558 010	35 466 471
§ 24. Finansministeriet.....	35 385 659	73 030 659
§ 25. Pensionsvæsenet.....	25 548 200	25 548 200
	522 347 110	589 072 818	653 021 990	692 246 390
Merudgift at overføre til § 26 II. H.	66 725 708		39 224 400	
	589 072 818	589 072 818	692 246 390	692 246 390

Oversigt over Bevægelserne paa Statens Statuskonti i Finansaaret 1941—42.
Efter Finansloven.

1940/
1941

	Brutto		Netto	
	Indtægt	Udgift	Indtægt	Udgift
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
<i>§ 26 I. Aktiver.</i>				
A. Ejendomme og Anlæg vedrørende Statsvirksomhederne	15 360 032	38 519 954	»	23 159 922
B. Andre Ejendomme og Anlæg	9 074 614	10 261 376	»	1 186 762
C. Aktiver tilhørende forskellige Fonds	22 843 868	20 671 386	2 172 482	»
D. Aktiver under særlig Bestyrelse . . .	248 133	659 049	»	410 916
E. Udlaan o. lign., som dækkes gennem særlige Statsforskrivninger	6 350 000	15 200 000	»	8 850 000
F. Aktiver tilhørende de under Passivpost F. 1—5 anførte Fonds	»	51 340	»	51 340
G. Tilgodehavender og Udlaan	6 472 000	22 516 148	»	16 044 148
H. Værdipapirer	»	13 666 250	»	13 666 250
J. Finansministeriets Mellemlægning med Ministerier og Institutioner . .	»	»	»	»
At overføre	60 348 647	121 545 503	2 172 482	63 369 338

Finansloven.

45

	Brutto		Netto	
	Indtægt	Udgift	Indtægt	Udgift
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Overført...	60 348 647	121 545 503	2 172 482	63 369 338
<i>§ 26 II. Passiver.</i>				
A. Statsgælden.....	25 000	40 604 260	»	40 579 260
B. Skatkammerbeviser og Bankgæld .	128 606 422	»	128 606 422	»
C. Skyld til forskellige Institutioner..	»	15 769	»	15 769
D. Kapitaler under særlig Bestyrelse..	1 632 698	1 221 782	410 916	»
E. Særlige Statsforskrivninger.....	14 850 000	6 250 000	8 600 000	»
F. Henlæggelser til særlige Formaale..	108 955 269	118 383 840	»	9 428 571
G. Finansministeriets Mellemregning med Ministerier og Institutioner..	»	»	»	»
H. Overskud i Henhold til Driftsbud- gettet.....	»	39 224 400	»	39 224 400
J. Statens Nettoformue:				
I. Overskud af Statens Fonds ..	12 494 085	14 666 567	»	2 172 482
II. Forskellige Kapitalindtægter..	15 000 000	»	15 000 000	»
III. Værdiforskydninger.....	»	»	»	»
	341 912 121	341 912 121	154 789 820	154 789 820

Oversigt over Statens Driftsregnskab for Finansaaret 1939—40.

 1940/
1941

	Bevilling		Regnskab	
	Indtægt	Udgift	Indtægt	Udgift
	Kr.	Kr.	Kr.	Ø.
§ 1. Domænerne	876 497	»	1 023 611.68	»
§ 2. Statsvirksomhederne	»	17 519 047	»	14 228 559.17
§ 3. Rentekonto	»	6 137 860	»	5 929 598.89
§ 4. Overskud af Universitetets og Statens højere Almenskolers Fond samt af Bispetienderne.	616 057	»	623 041.63	»
§ 5. Skatter og Afgifter	620 990 036	»	630 409 733.59	»
§ 6. Overskud af Klasselotteriet . .	3 168 732	»	3 213 244.76	»
§ 7. Adskillige Indtægter	5 250 948	»	5 545 734.50	»
§ 8. Statsydelse til Hans Majestæt Kongen	»	1 000 000	»	1 000 000.
§ 9. Det kongelige Hus's Aarpenge	»	155 200	»	131 200.
§ 10. Rigsdagen	»	2 425 000	»	2 397 279.82
§ 11. Statsministeriet	»	1 422 009	»	1 342 239.14
§ 12. Udenrigsministeriet	»	7 030 508	»	6 913 854.07
§ 13. Ministeriet f. Landbrug o. Fiskeri	»	23 983 478	»	23 678 544.07
At overføre	630 902 270	59 673 102	640 815 366.16	55 621 275.16

Finansloven.

	Bevilling		Regnskab			
	Indtægt	Udgift	Indtægt		Udgift	
	Kr.	Kr.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
Overført...	630 902 270	59 673 102	640 815 366.16		55 621 275.16	
§ 14. Indenrigsministeriet.....	»	39 284 468	»		38 636 369.48	
§ 15. Arbejds- og Socialministeriet.	»	191 375 025	»		190 545 709.05	
§ 16. Ministeriet for offentlige Arbejder.....	»	18 797 569	»		17 564 806.42	
§ 17. Ministeriet for Handel, Industri og Søfart.....	»	12 768 587	»		14 361 795.91	
§ 18. Grønland.....	»	»	»		»	
§ 19. Justitsministeriet.....	»	31 762 832	»		31 084 152.57	
§ 20. Kirkeministeriet.....	»	3 876 968	»		3 849 669.66	
§ 21. Undervisningsministeriet.....	»	85 064 104	»		84 849 739.04	
§ 22. Krigsministeriet.....	»	94 545 212	»		91 696 192.28	
§ 23. Marineministeriet.....	»	50 804 193	»		46 703 948.53	
§ 24. Finansministeriet.....	»	35 397 491	»		33 853 078.41	
§ 25. Pensionsvæsenet.....	»	22 855 200	»		22 764 426.59	
	630 902 270	646 204 751	640 815 366.16		631 531 163.10	
At overføre til § 26 II. H....	15 302 481	»	»		9 284 203.06	
	646 204 751	646 204 751	640 815 366.16		640 815 366.16	

Statens Status pr. 31. Marts 1940.

<i>I. Aktiver.</i>		Kr.	Ø.
A. Ejendomme og Anlæg vedrørende Statsvirksomhederne		707 829 469.46	
B. Andre faste Ejendomme og Anlæg...		558 627 350.85	
C. Aktiver tilhørende forskell. Fonds m.m.		270 833 646.80	
D. Aktiver under særlig Bestyrelse (jfr. Passivpost D.)		31 491 162.57	
E. Udlaan o. lign., som dækkes gennem særlige Statsforskrivninger (jfr. Passivpost E.)		273 705 307.50	
F. Aktiver tilhørende Fonds under Passivpost F.		20 752 032.42	
G. Tilgodehavender og Udlaan m. v. ...		151 802 400.77	
H. Værdipapirer		162 744 816.16	
I. Kassebeholdning		3 608 096.23	
J. Finansministeriets Mellemregning med Ministerier og Institutioner			»
I alt Aktiver...		<u>2 181 394 282.76</u>	
 <i>II. Passiver.</i>		Kr.	Ø.
A. Statsgælden	1 130 454 374.64		
B. Skatkammerbeviser og Bankgæld ...	207 299 987.93		
C. Skyld til forskell. Institutioner uden for Mellemregning med Finansministeriet.	352 247.95		
D. Kapitaler under særlig Bestyrelse (jfr. Aktivpost D.)	31 491 162.57		
E. Særlige Statsforskrivninger (jfr. Aktivpost E.)	278 476 593.79		
F. Henlæggelser til særlige Formaal (jfr. Aktivpost F.)	57 418 112.62		
G. Finansministeriets Mellemregning med Ministerier og Institutioner	29 251 388.45		
H. Overskud fra Driftsregnskaberne	45 390 017.24		
I. Henlagt til ekstraordinære Afskrivninger			»
J. Statens Nettoformue	401 260 397.57		
I alt Passiver...		<u>2 181 394 282.76</u>	

Ved Fremlæggelsen af Finanslovforslaget gennemgik *Finansministeren* først i Hovedtræk *Statsregnskabet* for 1939—40 (se Oversigten foran). Paa Driftsregnskabet havde Indtægter og Udgifter udgjort henholdsvis 640,8 og 631,5 Mill. Kr., saa at der fremkom et *Overskud* paa 9,3 Mill. Kr., medens der var budgetteret et *Underskud* paa 15,3 Mill. Kr. Der havde været en Merindtægt paa 9,9 Mill. Kr., hidrørende væsentlig fra Skatter og Afgifter, og en Mindreudgift paa 14,7 Mill. Kr., hvoraf omtrent Halvdelen faldt paa Krigs- og Marineministeriet og næsten en Fjerdedel paa Statsbanerne. I al Almindelighed var Regnskabet stærkt præget af de af Krigen hidførte ekstraordinære Forhold. I den første Del af 1939—40 tegnede de økonomiske og finansielle Forhold sig i mange Maader lyst og lovende, men med Krigens Udbrud skiftede Billedet: de militære Indkaldelser og Materielanskaffelser betød en meget væsentlig Udgiftsforøgelse, og samtidig virkede de af Fragtforhøjelserne fremkaldte Prisstigninger ind paa Udgifterne i Statshusholdningen; naar Driftsudgifterne paa Finansloven var opført med 531 Mill. Kr., medens Regnskabstallet var 100 Mill. Kr. større, skyldtes det for største Delen Merudgifter som Følge af de ændrede Forhold, og i Realiteten var Stigningen endnu betydeligere, da en Udgift paa 26 Mill. Kr. til Udligning af Prisforholdet mellem Landbrugets Eksportpriser og Produktionsomkostninger først belastede Driftsbudgettet for 1940—41. — Den faste *Statsgæld* var i 1939—40 nedbragt med 49 Mill. Kr., men Saldoen for Skatkammerbeviser og Bankgæld forøget fra 58,2 til 207,3 Mill. Kr., saa at den faste og løse Gæld i alt var vokset med ca. 100 Mill. Kr. Forskydninger i Finansministeriets Mellemlægning med Ministerier og Institutioner og forskellige andre løbende Mellemlægninger havde dog fremkaldt en Bevægelse i modsat Retning paa 49,8 Mill. Kr., saa at Nettoresultatet blev en Forøgelse af Gælden med ca. 50 Mill. Kr.

Udarbejdelsen af *Finanslovforslaget* (se Oversigten foran) havde været en lidet taknemmelig Opgave, da der paa mange Omraader, ikke mindst for Skatternes Vedkommende, savnedes Holdepunkter for et blot nogenlunde paalideligt Skøn; det eneste sikre syntes at være, at Vanskelighederne ved at holde Driftsbudgettet i Balance vilde blive stærkt forøget, idet Tolden og Forbrugsafgifterne maatte paaregnes at give et langt mindre Udbytte, ligesom der maatte ventes betydelig Nedgang i Indkomstskatten. I Sammenligning med Finansloven for 1940—41 var Forslaget afløst for en Række, til Dels meget store ekstraordinære Udgifter (f. Eks. Tilskud til Udligningsordning, ekstraordinære Tilskud til Arbejdsløshedskasser, Bevillinger til Indkøb af Luftbeskyttelsesmateriel og

i Anledning af Sikringsstyrkens Formering), og Driftsudgifterne viste i Forhold til Finansloven en Nedgang paa 104 Mill. Kr. For Indtægternes Vedkommende var Nedgangen 122 Mill. Kr., men der var ikke paa Forslaget optaget nogen Indtægt af den i Marts gennemførte midlertidige Forbrugsbeskatning. — Finanslovforslaget var i det store og hele holdt inden for Rammerne af den almindelige løbende Statsforvaltning. Der vilde derudover melde sig yderligere Krav til Statskassen som Følge af Regeringens omfattende *Beskæftigelsesplaner*, men med Hensyn til Tilvejebringelsen af de Midler, der vilde være nødvendige til Gennemførelsen heraf, maatte man gaa frem efter en særlig Finansieringsplan, hvorefter Udgifterne til direkte Tilskud, der naturligt hører hjemme paa Driftsbudgettet, blev fordelt over en længere Aarrække, og der vilde derfor ikke i Forbindelse med Beskæftigelsesplanerne blive stillet Forslag om nye Skatter.

Om det finansielle Resultat for *det løbende Finansaar*, der paa Finansloven for 1940—41 var opgjort til et Underskud paa henved 49 Mill. Kr., var Finansministeren i Øjeblikket ude af Stand til at sige noget afgørende; men han oplyste, at Indkomstskatten antagelig vilde give et Merudbytte paa ca. 40 Mill. Kr., medens man maatte regne med nye Udgifter til et samlet Beløb af ca. 50 Mill. Kr. Under disse Omstændigheder ansaa Ministeren det ikke for muligt, at Staten kunde opgive den midlertidige Forbrugsbeskatning.

Til Belysning af Forhandlingsemnerne ved Finanslovforslagets *I. Behandling* meddeles i det følgende et Uddrag af *Partiordførernes Betragtninger* og i Tilslutning dertil et Par Udtalelser af *Statsministeren*.

Hartvig Frisch (S.) dvælede først ved *Prisudviklingen* herhjemme siden Krigen Begyndelse og Bestræbelserne for at undgaa Inflation. Efter at det var mislykkedes ved Cirkulæret af September 1939 at sætte Stop for Priserne, begyndte med Oktober-Cirkulæret næsten paa alle Punkter en Prisstigning, der saa førte til Arbejds-Overenskomsten af 31. Oktober med automatisk Lønregulering efter Priserne. I den Samlingsregering, der blev dannet efter 9. April, var Kravet om, at den automatiske Lønregulering skulde bortfalde, imidlertid overordentlig stærkt, og de samarbejdende Partier enedes i Maj 1940 om 9 Kriselove, hvis Hovedhjørnesten var Lønreguleringens Ophævelse, hvortil dog føjedes Løfte om Prisstop, Hjælp til Arbejdsløshedskasserne m. v. Men allerede i Juli, da der skulde tages Beslutning om Kornpriserne for den kommende Høst, maatte man bestemme sig for en Forhøjelse paa ca. 10 Kr. Tønden, og samtidig med at der i den Anledning i September skete en Nedsættelse af

Rugbrødsprisen og Efterregulering af Arbejderlønningerne, satte en Bølge af nye Prisstigninger ind. Autoriteterne pegede atter paa Arbejderlønningerne som det, der for enhver Pris skulde holdes nede; Problemet blev med særlig Konsekvens behandlet af Professor Jørgen Pedersen, som i denne Forbindelse fraraadede at arbejde paa Eksportprisernes yderligere Forhøjelse, da denne automatisk vilde modsvares af Importvareernes Prisforhøjelse, medens gunstigere Handelsvilkår for Danmark vilde finde Udtryk i en Nedsættelse af Importvareernes Priser. Socialdemokratiets Synspunkt dækkedes af en Udtalelse af Hovedrevisor Høst om, at enten maatte man lade Prisstigningen fortsætte, men saa var det ikke muligt i det lange Løb at lade Dele af Befolkningen, fortrinnsvis Arbejderne, bære hele Byrden derved, og i saa Fald var man inde i en Inflationsbevægelse, eller ogsaa maatte man lave et virkeligt Prisstop og tage de dermed forbundne Ulemper. Prisstoppet for Smør paa Hjemmemarkedet pegede formentlig fremefter. — Lige saa vigtigt som Spørgsmaalet om Pris- og Lønniveau var Spørgsmaalet om *Arbejdsloshedens Bekæmpelse*. Et virkningsfuldt Modstød vilde forhaabentlig kunne rettes mod Arbejdslosheden gennem den Beskæftigelsesplan, der havde fundet Udtryk i en Række nys vedtagne Love. Naar disse omfattende Love var gaaet saa glat gennem Rigsdagen, skyldtes det i første Række de 5 Partiers *Samarbejde*. Overhovedet havde Lovgivningsarbejdet lige siden Maj vist, at den danske Parlamentarisme havde været handlekraftig og formaat at sætte gamle Stridigheder til Side, naar det gjaldt Danmarks Fællesinteresser. Der var kun en lille Flok, som var gaaet imod, og som stadig søgte at ophidse Befolkningen ved at fortælle, at Regeringen vilde falde næste Dag, og at »Systemet« var dødsdømt. — I Tilknytning til sin Kritik af et Par nylig udkomne Pjecer sluttede Taleren sit Indlæg med nogle Udtalelser om, hvad han kaldte en danskvenlig Politik. Som et Led i en saadan Politik gjaldt det om at medvirke til at tage Livet af alle de Rygter, der fra uansvarlig Kilde flød ud over Folket. Heldigvis havde Folket hidtil vist anerkendelsesværdig Ro og Beherskelse; den eneste Omstændighed, der havde kunnet skabe en vis Usikkerhed, var den Selvtillid, hvormed Uroelementer i Landet pukkede paa at ville bryde Landets Love. At Befolkningen forstod, hvor meget der staar paa Spil for selve Danmarkheden under et Opgør i Europa af disse Dimensioner, viste den Bølge af Danskhed, der slog en i Møde fra hele Kulturens mangestrengede Instrument. Men under denne naturlige Indføling i vor danske Egenart maatte vi vogte os for at afkaste de Broer, der fører ud i Verden og i Fremtiden.

Elgaard (V.) ønskede at understrege en Udtalelse, der ogsaa var citeret med Anerkendelse af Hartvig Frisch, og som var vedtaget enstemmigt paa Venstres Landsmøde i September: »For det danske Folk er der eet Maal, som overskygger alt andet, og som samler alle nationalt ansvarsbevidste Mænd og Kvinder. Det er Bevarelsen af vor nationale Selvstændighed, vor folkelige Selvbestemmelsesret, vor tusindaarige danske Kultur, vor politiske Frihed og det Selvstyre, der med Fortidens Kampe i Erindring er blevet et Gode, vi ikke vil miste.« Disse Spørgsmaal ragede op over alle andre og burde efter Venstres Opfattelse ikke under de nuværende Forhold være Genstand for Diskussion. — Men i øvrigt kunde Tiden ikke klage hverken over Problemernes Mængde eller deres Omfang. Ogsaa *indadtil* stod Samfundet over for mægtige Opgaver, og Maalet maatte her være »at skabe den størst mulige Planmæssighed i de fornødne offentlige Foretagender og et forstaaende Samarbejde mellem de offentlige Myndigheder og det private Erhvervsliv, paa hvis Indsats Samfundets økonomiske Skæbne beror«. Produktions-tallene havde i det sidste Halvaar vist en stærkt nedadgaaende Bevægelse, foreløbig størst inden for Industrien, men Landbrugsproduktionen vilde sikkert hurtigt følge efter. Det var da indlysende, at Knapheden paa alle Slags Varer stillede Samfundet over for Kravet om *Begrænsning af Forbruget*, saa meget mere uomgængeligt som det offentliges Behov i den herskende Situation var overmaade stort og Adgangen til Laanstiftelse i Udlandet udelukket. Man maatte imidlertid nøje vaage over, at man ikke af Frygt for Inflation havnede i den modsatte Grøft og skabte en Deflation, der uvægerligt vilde give Arbejdsløsheden ny Næring. Forsøg paa en Kronehævning, der var foreslaet fra visse Sider, vilde efter Venstres Opfattelse gribe Problemet an fra den forkerte Ende. Derimod burde man, saa langt som det var gørligt, tilrettelægge en *Produktionsplan*, hvorved der skabtes Klarhed over, hvor stort et Forbrug vi er i Stand til at tilfredsstille ved vor egen Produktion og ved den mulige Indførsel. Ud over den herved satte Grænse burde man ikke gaa med Hensyn til Iværksættelse af Foranstaltninger med det Formaal at holde Købeevnen nede. — Regeringen og Lovgivningsmagten burde sætte meget ind paa at hindre en saadan Stigning i *Produktionsomkostningerne*, at det kunde skabe stærkt grundet Krav om at fravige den Standsning af Lønningernes Vækst, der havde fundet Sted, og med Henblik paa *Prislejet* burde man søge Vej frem til, at der i hvert Fald for vigtige Forbrugsvarers Vedkommende kunde træffes saadanne Foranstaltninger, at det blev nogenlunde muligt for Befolkningen med de nuværende Løn- og Indtægtsforhold at klare sig igennem.

— *Erhvervslivets* Mænd vilde sikkert forstaa, at man under den herskende Afspærring ikke kom uden om ret vidtgaende Indgreb i det økonomiske Liv. Men det vilde fremme det fornødne Samarbejde, hvis Erhvervslivet kunde være sikker paa, at Statsmyndighederne ikke vilde foretage videregaaende Skridt end dem, som de unormale økonomiske Forhold gjorde strengt nødvendige; Næringslivet burde ogsaa i disse Tider beholde sit eget Ansigt. — Taleren sluttede med nogle Betragtninger over *Folkestyret*, som han tiltroede Evne til Fornyelse og til Optagelse af nye Tanker og Former med det Formaal at omskabe det nye efter dansk Sind og Egenart.

Ole Bjorn Kraft (K. F.) saa i det indledede *Samarbejde* mellem Partierne en Manifestation af Viljen til uden Hensyn til Fortiden at samles om Løsningen af de store, fremtidsbestemmende nationale, sociale og økonomiske Opgaver, som det danske Folk nu var stillet over for. Det konservative Folkeparti havde ikke været enigt i den Politik, som den tidligere radikal-socialdemokratiske Regering førte paa afgørende Omraader, men det havde givet Afkald paa en Diskussion herom nu i Erkendelsen af, at en Folkedom herom først kunde æskes, naar Anklage og Forsvar kunde føres under friere Vilkaar, end Situationen muliggjorde af Hensyn, som det vilde være Partiets Pligt at bøje sig for. Det alt overvejende Flertal i Folket havde utvivlsomt givet Samarbejdet i Regering og Rigsdag sin Tilslutning og delte Ønsket om, at det kunde virkeliggøre sine Hensigter. *Folkestyret* havde under Tidens Tryk antaget en ny Form, præget af Tidens Krav. Taleren føjede hertil: »Konge, Regering og Folkerepresentation er Treklangen i vor Forfatning. Af deres Sammenspil udspringer Loven. Saa længe vor Forfatning bestaar, er dette Grundlag Rettens Grundlag i Danmark. Lovligt kan denne Forfatning kun ændres ved Folkets Beslutning i Frihed derom i Samstemmighed med Kongen og Lovgivningsmagts Ønske.« — De *Opgaver*, som Regering og Rigsdag var stillet over for, kunde sammenfattes i tre store Grupper: de statspolitiske Opgaver, Produktions- og Beskæftigelsesspørgsmaalet og i nøje Sammenhæng hermed Forsynings- og Ernæringsproblemer. Hvad de *statspolitiske* Opgaver angaar, herskede der ikke nogen Uenighed om vore Forpligtelser som Følge af den 9. April og den enstemmige Vilje til at opfylde dem paa alle Punkter i Overensstemmelse med de trufne Aftaler. Det danske Folk havde erkendt den bestaaende Virkelighed, og Kongens Proklamation havde ubrydeligt lagt Rettensnoren for dets Holdning og Indstilling over for alle de Spørgsmaal, der kunde komme til at foreligge. Folkets Frihed i Forhold til Omverdenen var fastlagt der-

igennem, dets indre Selvbestemmelsesret tilsikret med de Forbehold, Besættelsen medførte. I *økonomisk* Henseende var vi nu paa det nøjeste knyttet til Tyskland og maatte deraf drage de for Folkets Eksistens nødvendige Konsekvenser. Regeringens Bestræbelser maatte stadig være rettet imod: Modarbejdelse af Arbejdsløsheden, Fastlæggelse af et rimeligt Prisniveau for de livsnødvendige Varer og en Rationering til Sikring af deres Tilstødeværelse i alle Lag. Igennem de vedtagne Beskæftigelseslove kunde der ventes virkelig betydelige Resultater over for Arbejdsløsheden. Det vanskeligste Spørgsmaal var utvivlsomt *Standsningsen af Prisstigningen* paa de nødvendige Levnedsmidler. En Tilbagevenden til en generel Pristalsordning var efter de Konservatives Opfattelse ikke mulig. Man maatte derfor slaa ind paa andre Veje, og det skulde ikke ligge uden for Mulighedens Grænse — saaledes som det var sket med Boligen og Brødet — at faa lagt Loft over Priserne ogsaa for andre vigtige Fornødenheder. En Fastlæggelse af Priserne for de vigtigste Livsfornødenheder for Hjemmemarkedets Vedkommende vilde betrygge Livsvilkaarene for den store Masse i vort Folk og bidrage til at hindre den Ulykke, som et dybtgaaende socialt Skel vilde være.

Bertel Dahlgaard (R. V.) indledede sin Tale med nogle Betragtninger over *Usikkerheden* i den *finansielle* og *økonomiske* Stilling: hvor meget vilde Befolkningens Indtægter svigte i 1940, og hvilke Usikkerhedsmomenter indeholdt ikke Forbrugsafgifterne? Alt afgang i overvældende Grad af, om Krigen fortsatte gennem 1941—42. Skulde dette ulykkelige ske, maatte man med Hensyn til den foreliggende Finanslov drage de Konsekvenser deraf, som til den Tid vilde vise sig fornødne. Med denne Reservation kunde Taleren i øvrigt give sin Tilslutning til Finansministerens Synspunkt: at det maatte være Formaalet at tilstræbe Balance paa Driftsregnskabet. — Den Usikkerhed, som prægede den finansielle og økonomiske Situation, paavirkede ogsaa mange Borgere i deres økonomiske Dispositioner; man saa det i det ikke ubetydelige Antal Køb af Landejendomme og andre Udslag af *Inflationsfrygt*. Men en saadan Frygt havde ikke haft noget Holdepunkt i de hidtil indtrufne Begivenheder, hvor Staten havde formaaet at bevare Taget i Udviklingen. At dette fortsat kunde ske, forudsatte utvivlsomt, at man stadig forsagede den automatiske Løn- og Prisstigning, benyttede Rationering i fornødent Omfang og søgte at undgaa en stærk Stigning af de faste Ejendomsværdier. Og ikke blot den saakaldte automatiske Løn- og Prisstigning maatte undgaa; det var af overordentlig Vigtighed, at *alle* Prisstigninger blev undgaaet, som ikke havde reel Baggrund i den uundgaaelige økonomiske Udvikling. Den Lovgivning, der dannede Grund-

laget for vor Priskontrol, havde sikkert Mangler, men Talerens lagttagelser førte ham dog til den Opfattelse, at Priskontrolraadet ikke i det Omfang, det havde haft Mulighed derfor, havde udnyttet det Apparat, det havde til Raadighed. Rigsdagens Opgave var i saa stort Omfang som muligt at lægge Grundlaget for en Tilstand, hvor visse af de allervigtigste Livsfornødenheder (Husleje, Brændsel, Brød, Kartofler og visse Fedtstoffer) holdtes paa et fast Prisniveau. — Under sin følgende Omtale af Vanskeligheder og Farer for de forskellige Erhverv pegede Bertel Dahlgaard paa, at det for Industri og Haandværk først og fremmest drejede sig om at faa de nødvendige Tilførsler, saa at Produktionen overhovedet kunde holdes i Gang, men at Spørgsmaalet om *Raastoffernes Prisstigning* traadte mere og mere i Forgrunden, og han haabede, at de tyske Regeringsmyndigheder, ligesom de i høj Grad havde vist Forstaaelse af, hvor livsvigtig Raastofforsyningen er for Danmark, vilde erkende de store Farer, der rummedes i den stedfindende Prisudvikling. — I et Tilbageblik betragtede Taleren Lys og Skygger over Fortiden: i Danmark havde den jævne Befolkning haft bedre Livsvilkaar end i næsten noget andet Land, og jævnsides hermed gik en jævn Højnelse af Folket gennem Oplysning og personlig Dygtiggørelse, som næppe var større i ret mange Folk; men det højt udviklede Selvstyre, der bragte os saa vidt, manglede maaske her og dér Selvdisciplin, og vi kunde ikke sige os fri for den Materialisme, der skød op overalt i Efterkrigstidens Europa. Men dette Fortidens Danmark med Lys og Skygger var nu det, som alle folkelige Kræfter, der betød noget, kendtes ved, og da Stormen gik over vort Hus, »fik den os til at se os om i Huset paa en helt anden Maade end hidtil«. Heri laa gemt den dybere Forklaring paa *den politiske Samling*, der omfattede 211 af Rigsdagens 225 Medlemmer og repræsenterede $\frac{9}{10}$ af det danske Folk. Naar spredte Smaagrupper havde ment at kunne se noget kunstigt i denne Samling, glemte de, hvad det betød, at det var i en Nation af Danmarks Standard, Samlingen var sket. »Vi er et Folk, der maa maales med et Maal justeret gennem en tusindaarig Selvstændighedsfølelse og Slægtleds folkelige Oplysningsarbejde, der er trængt dybere ned i Befolkningens brede Lag end tilsvarende Arbejde i de fleste andre Lande.« Intet virkede dog saa samlende paa det danske Folk som de utilslørede Trusler, der var fremsat mod Forfatningen; man følte det som en Nedværdigelse, at Personer, der kaldte sig Danske, talte haant om Lovens Vej. — Den Folkets Vilje, som nu i Samdrægtighed skulde forvaltes, var *positiv*. »Den er positiv i Opbygningen af det indre nationale Fællesskab, og den vil være positiv i det Arbejde, der efter Krigen maa

skabe ny Fremgang for vor Verdensdel.« Over for denne Fremtid maatte derfor heller ingen uansvarlig Tale have Lov at forgifte Forholdet mellem to Folk, der skulde leve Side om Side under dette Arbejde. Forholdet mellem Tyskland og Danmark kunde ikke bygges op paa periferiske Bevægelser; det maatte finde sin Form under gensidig Respekt for de folkelige Ejendommeligheder, men ogsaa i Erkendelsen af de store Fællesinteresser, der henviser de to Folk til Samarbejde.

Valdemar Thomsen (B.) mente, at Resultatet af de nys vedtagne *Beskæftigelseslove* ikke vilde komme til at svare til Forventningerne. Det var dog under de foreliggende Omstændigheder et Fremskridt, at man — som Bondepartiet for længst havde foreslaaet — særlig tænkte paa at anvende ledig Arbejdskraft til produktiv Beskæftigelse. — Da Statsministeren den 8. Juli 1940 præsenterede sit nye Ministerium for Offentligheden, blev der ikke, som man kunde have ventet, afgivet en Programerklæring, men Statsministeren havde kun fremsat Udtalelser holdt i almindelige Vendinger. Og vel havde Handelsminister Christmas Møller i en Tale ved Købestævnet i Fredericia skildret Tilstandene i Danmark for Krigen som noget i Retning af det helt ideelle og udtalt, at der gennem det radikal-socialdemokratiske Styre var skabt et Samfund af Orden og Ligelighed, som man kun kunde længes tilbage til, men for at faa det rette Billede af *Enigheden* inden for de kontraherende Partier maatte man ogsaa se lidt paa Stemningen inden for Venstre. Partiets Formand, Madsen-Mygdal, havde paa Venstres Landsmøde advaret mod at lænke sig til den økonomiske Politik, »som allerede den 9. April var faldefærdig«, og ved Landboforeningernes nylig afholdte Møde i Odense havde han ytret Tvivl om, at det i det samlede danske Landbrug vilde være muligt til Vinter at producere Smør til 4½ Kr. — medens Venstres Repræsentanter i Regeringen havde accepteret en Hjemmemarkedspris paa 3 Kr. 89 Øre —, ligesom han med Henblik paa en mulig Kronehævningspolitik havde advaret indtrængende mod en Gentagelse af Fejlene fra 1925 og 1932, en Advarsel, hvis Ord om, at man ikke opfyldte sine Forpligtelser ved at hengive sig i Følelser og Stemninger, formentlig maatte opfattes som et alvorligt Varsko til de faa, der havde Ansvaret for, at Venstre lod sig narre med ind under Socialdemokratiets Førerskab. — Medens Statsministerens Præsentation af Ministeriet ikke havde indeholdt nogen Programerklæring, kunde det samme ikke siges om *Udenrigsministerens* Udtalelse af 8. Juli, hvor det efter Udtryk for Beundring for de tyske Sejre hed, at der var oprundet en ny Tid i Europa, der vilde medføre en Nyordning i politisk og økonomisk

Henseende under Tysklands Førerskab, og at det vilde være Danmarks Opgave at finde sin Plads i et gensidigt, aktivt Samarbejde med Stortyskland. Paa denne Baggrund skulde Statsministeren og hans Kolleger være de sidste til at rette Bebrejdelser imod Landsmænd for at være udanske. Nok saa nationalt værdigt syntes det i øvrigt Taleren at have været, om det klart var sagt i Erklæringen, at Forudsætningen for Samarbejde om en politisk Nyordning maatte være Bevarelse af det, der har blivende Værdi for os som Folk: Konge, Flag, Sprog, Traditioner vedrørende Kirke og Skole. Statsministeren havde i sin Aabningstale bebudet, at der fortsat maatte regnes med *Samarbejde* mellem de Partier, der »ønsker at bygge videre paa Landets forfatningsmæssige Grundlag«. Det var dog formentlig at gaa for vidt, naar man gav det Udseende af, at vort Lands Fremtid var afhængig af visse Personer, politiske Institutioner, forældede Dogmer, og at vor Holdning nu nødvendigvis maatte kobles sammen med et bestemt System og en bestemt politisk Idé. Vor Udenrigspolitik burde ikke bestemmes af Sympatier, Antipatier eller forudfattede Meninger, men den burde hvile paa en Realitetsbedømmelse af historiske, økonomiske og geografiske Forudsætninger, og vor Holdning maatte være paavirket ikke alene af Følelser, men ogsaa af Forstand. Taleren vilde derfor foreløbig gaa ud fra, at det fremdeles var den realpolitiske Stilling, som den var angivet i nysnævnte Erklæring af 8. Juli, man havde at regne med. Vedrørende Opgavens Løsning gjorde to Hovedanskuelser sig gældende. Den ene gik ud paa, at blot de tidligere Oppositionspartier gjorde fælles Sag med Socialdemokratiet under Statsministerens Førerskab, vilde der være sikret Danmark en god Fremtid, medens den anden gik ud paa, at det første fornødne maatte være, at Systemet Stauning og dets Mænd likvideredes, og at man i øvrigt tog Konsekvensen af Erklæringen af 8. Juli om vort Lands Placering. Det var Talerens Haab at vinde Gehør for en virkelig dansk Samling over bred Front, men selvfølgelig uden marxistisk Iblanding; en saadan Front vilde være den bedste Garanti for, at alt ægte dansk kunde bjærges med op i Nyordningen. De Beslutninger, der skulde tages, hvor det var intet mindre end Nationens Fremtid, det gjaldt, maatte fattes ud fra et absolut uvildigt, uegennyttigt Skøn, og det var Talerens Tro, at det vilde blive Hans Majestæt Kongen personlig, der, naar Tiden var inde, kom til at sige det afgørende Ord. »Mit Ønske og Haab er derfor, at Kongen, der er hævet over Partier og Særinteresser, og som alle i vort Land nærer en ubetinget Kærlighed til og Hengivenhed for, maa faa Lykke og Held til at finde den for Nationen som Helhed bedste Løsning.«

Aksel Larsen (D. K.) kunde tiltræde den Karakteristik af de økonomiske Tilstande, som nylig var givet i »Social-Demokraten«, og som gik ud paa, at ingen Befolkningsgruppe i Øjeblikket var saa haardt ramt som Arbejderne, og at ingen havde maattet bære saa mange Byrder som Arbejderne. Dette var en fuldkommen korrekt Beskrivelse af Følgerne af Ministeriet Staunings Virksomhed. Medens der var lagt *Loft over Arbejdernes Lønninger*, havde man sikret, at praktisk talt alle andre Befolkningsgrupper fik forøgede Indtægter, og man havde sørget for, at Priserne steg i fantastiske Spring. Det var efter Gennemførelsen af Kriselovene blevet hævdet fra socialdemokratisk Side, at vi nu havde faaet en skarpere *Priskontrollov* end nogen Sinde før, men Pristallets fortsatte Stigning viste, at dette var Mundsvejr, hvad man ogsaa havde faaet Bekræftelse paa i Priskontrolraadets Erklæring om, at det stort set ikke kunde gøre andet end registrere Prisstigninger. Hvis man virkelig havde til Hensigt at standse Prisstigningen, havde Regeringen det i sin Magt at gaa til Handling straks, men Hartvig Frischs Udtalelser viste, at Betingelsen for, at Venstre og Konservative gik ind i Regeringen, var en mere reaktionær Politik, symboliseret i Kravet om Lønreguleringens Bortfald. Kravet herom var rejst længe før den 9. April, men man benyttede den 9. April til at opfylde Kravet. Saadan set turde man sige, at der ikke var nogen principiel Forskel paa den økonomiske og den sociale Politik i Danmark før den 9. April og efter, kun en Gradsforskel. Og ligesom Arbejderne havde maattet bære den tunge Ende af den økonomiske Lovgivning paa Lønnings- og Overenskomstomraadet og hvad Priser og Skatter angaar, havde man fulgt den samme Linie i Administrationen. Til Medlem af Arbejds- og Forligsnævnets Formandskab havde Regeringen saaledes udpeget Professor Thorkild Kristensen, som havde stillet sig paa det Standpunkt, at Lønningerne under ingen Omstændigheder burde forhøjes, og i Spørgsmaalet om Smør og Margarine var Regeringens Optræden særlig gaaet ud over Arbejderne og dermed ligestillede. Paa den anden Side viste foreliggende Oplysninger, at der var nogle, som ikke var mindrebemidlede, og nogle, der havde sikret sig. Saaledes hentede det store Landbrug fantastiske Pengesummer hjem uden dog derfor at være villigt til at betale sine Arbejdere en blot nogenlunde rimelig Løn. — Hvis man imidlertid ønskede, at det danske Folk sluttet og samlet skulde staa Vagt om Danmark, blev rigtig nok Betingelsen, at dette Danmark ikke behandlede største Delen af Befolkningen stifmoderligt og favoriserede en lille Klike af Rigmænd. Det var det, der hidtil var sket, og det var derfor, at den stedfundne *Samling* i det store og hele

ikke havde Rod i Folket. Betingelsen for, at man kunde faa Folket til at forsvare Demokratiet, var, at Demokratiet tjente Folkets Sag, og det forekom Taleren noget farligt, hvis de, der hævdede at ville forsvare Demokratiets og Folkestyrets Sag, satte Kortet paa Kongen og ikke paa Folket. Det blev dog Folket, der i sidste Instans kom til at afgøre, hvilket System vi skulde have i Danmark, og hvorledes Danmarks Plads skulde være i det europæiske System, ligesom det europæiske System vilde blive afgjort af Europas Folk. Naar det fra socialdemokratisk Side var sagt, at Felt-raabet efter 9. April var: hellere Demokrati uden Socialisme end Socialisme uden Demokrati, maatte Taleren heroverfor gøre opmærksom paa, at »Socialisme uden Demokrati er utænkeligt, men at Demokrati, politisk Demokrati under et økonomisk plutokratisk System ogsaa er utænkeligt«.

Frits Clausen (N. A.) fandt det foruroligende, at Finansloven for 1940—41 balancerede med et *Underskud* paa 48 $\frac{3}{4}$ Mill. Kr., og at Regeringen, inden det endnu var meddelt, hvorledes dette tænktes dækket, fremlagde et Finanslovsforslag, der viste et Underskud paa 66,7 Mill. Kr. — ligeledes uden Dækningsanvisning. Man kunde tænke sig, at Regeringen regnede med at ville dække Underskuddet ved en Forlængelse af Loven om midlertidige Forbrugsafgifter, en Lov, der dog ellers var vedtaget som rent midlertidig. Hvis dette var Meningen, kunde man kun kalde Finanslovsforslaget uværdigt for Regeringen. Hertil kom, at man som Følge af den større Arbejdsløshed i 1940 end Aaret forud og Standsningen af mange Erhvervsvirksomheder sikkert maatte vente Nedgang i Skatteindtægterne, medens Finansministeren regnede med praktisk talt samme Skatteindtægt som i 1939. Skulde det yderligere vise sig, at Udgifterne til Afhjælpning af den ved Arbejdsløsheden og andre Faktorer opstaaede sociale Nød var kalkuleret for lavt, maatte man forudsætte, at Regeringen om nogle Maaneder stod uden finansielle Reserver. Da den havde erklæret, at man ikke kunde kræve højere Skatter, vilde der kun blive Laanemuligheden tilbage. Men her maatte det tages i Betragtning, at der ogsaa skulde laanes 200 Mill. Kr. til Gennemførelse af Beskæftigelseslovene. Storbankskerne og Plutokratiet vilde muligvis hjælpe Regeringen til at bære Underskuddet ved den førte Politik, men saa maatte Regeringen ogsaa erkende sin Afhængighed af disse Faktorer. — I Anledning af det nationalsocialistiske Arbejderpartis *Agitation* var det blevet insinueret, at Partiet modtog Understøttelse fra Tyskland. Taleren vilde ikke nægte, at Bevægelsen havde modtaget Hjælp fra Tyskland, men han vilde paa det kraftigste tilbagevise den Insinuation, at denne Hjælp skulde bestaa i

Pengemidler. »Nej, den Hjælp, vi har faaet fra Tyskland, er Sandheden i vor Ideologi, Beviset for, at man kan overvinde politiske Vanskeligheder, afskaffe Arbejdsløsheden, gøre sit Folk stort og ærefuldt, naar man baserer enhver Form for Politik paa dette ene: Troskab mod sit eget Folk.« Man havde ogsaa beskyldt Nationalsocialisterne for Grundlovsbrud. Men de havde tværtimod staaet Værn og Vagt om Grundloven, da man i sin Tid vilde afskaffe den, og den passede dem udmærket godt, hvis man bare vilde følge den. Og angaaende Beskyldningerne for Kupforsøg erklærede Taleren, at man ikke havde gjort det mindste, der kunde ligne Kup; det laa Nationalsocialisterne fjernt at ville gennemføre deres politiske Bestræbelser ved Kamp i Gaden o. s. v., hvad man kunde se alene af den Kendsgerning, at der var andre Faktorer her i Landet, som sørgede for Ro og Orden, hvis vi Danske ikke kunde det selv. — Endelig var det bebrejdet Nationalsocialisterne, at de var for faa. Men en demokratisk Regering havde jo et udmærket Middel til at konstatere Antallet; man kunde, som Aksel Larsen havde sagt, sætte Kortet paa Folket, spørge det Folk, som man saa ofte paaberaabte sig. »Derfor vil jeg henstille til Regeringen, at den gør dette, at den udskriver *Valg* og faar sin Stykke og vor Svaghed konstateret.«

For *Oluf Pedersen* (D. R.) stod det som ganske naturligt, at den politiske Debat ikke drejede sig om, hvad der kunde adskille de 5 samarbejdende Partier, thi det *Samarbejde*, som var begyndt paa Rigsdagen, havde senere vundet praktisk talt hele det danske Folks Tilslutning. Man var fra alle Sider enig om, at den partipolitiske Klassepolitik maatte forlades, og at der nu skulde drives Samfundspolitik. Der var skabt et nationalt dansk System, og Systemets Samfundspolitik havde til Formaal at varetage alles Tarv. Det maatte være muligt at naa til Enighed om en Lovgivning, der skaffede Arbejde til de ledige og flyttede Skatten hensigtsmæssigt og retfærdigt. For Retsforbundet stod Indførelse af Grundskyld som det naturlige Middel hertil. Regeringen havde imidlertid foretrukket at gaa frem ad de Veje, som var anvist i *Beskæftigelseslovene*, og dette kunde antagelig ogsaa give Arbejde, selv om det kun var en Nødforanstaltning, tilmed en kostbar. — Det var aabenbart, at en ny stor *Prisstigning* maatte fremtvinge en Kronehævning, der vilde virke ligesom Paripolitikken, og Taleren ansaa derfor en fortsat Prishævningspolitik for meget skadelig og yderst kortsynet. Man burde ikke lade sig anfægte af Agitationen for højere Priser, men sætte al Kraft ind paa at begrænse Prisstigningen, og som Forholdene nu var, burde man formentlig lade de gældende Priser paa Landbrugsvarer være normgivende. Arbejderne

havde ganske vist kun faaet halv Dækning for Prisstigningen, men de erhvervsmæssige Muligheder betingede heller ikke fuld Dækning. Paa den anden Side kom man ikke uden om en Nedskæring ogsaa af Kapital og Gældsforpligtelser, og en *Formueafgift* kunde gennemføres uden at krænke nogen berettiget Interesse; det vilde være Uret mod det arbejdende Folk at lade den falske Kapital bestaa. — Man burde ikke spille Tiden med et ekstraordinært *Folketingsvalg*, som Frits Clausen havde ønsket. Der var ingen, som tvivlede om, at Befolkningens ganske overvejende Flertal stod bag Regeringen, og denne kunde, om Viljen var der, løse ikke blot Dagens Opgaver, men forberede en Reformlovgivning paa længere Sigt. — Taleren fremhævede dernæst den stærke *nationale Vækkelse*, der var sket. Det drejede sig om en dyb Kærlighed til det danske Folk, ikke om Had til andre, og det var hans Haab, at dette aldrig maatte ændres. Nationen havde ikke ved at bøje sig for Overmagten forskertset sin Ret til Livet; der kunde være Fare for, at Ofret den 9. April var for ringe, men Tiden havde vist fuldt ud, at den nationale Aand var levende og Viljen til Livet bekræftet. Ingen kunde være i Tvivl om, at det danske Folk ønskede at styre sine egne Sager. Det vilde gerne leve i et godt Forhold til andre Folk, ikke mindst det tyske, kunde ogsaa godt lære af andre Folk og burde lære det gode, men der var ingen Grund til at efterabe andre. *Flertallet* skulde raade, men det havde ikke alene Rettigheder, det havde ogsaa Pligter, og det var Flertallets Pligt at træffe sine Afgørelser ud fra *alles Tarv*, uden Hensyntagen til egne særlige Interesser. I det nationale danske Samarbejde deltog alle de Partier, der stod paa dansk Folkestyres Grund; de, der stod udenfor, var kun dem, der selv havde lukket sig ude af det danske Folkefællesskab. — I nogle Slutningsbemærkninger til Frits Clausen hævdede Taleren, at hvis man var utilfreds med Loven, kunde man gaa ind for at faa den ændret ad lovlig Vej; men man bøjede sig loyalt for Loven, ellers var man ikke en kongetro Borger. Til Gengæld syntes han, at Folketinget burde behandle de Lovforslag, som fremkom fra de Partier, der ikke var med i Samarbejdet.

Svend E. Johansen (N. G.) betragtede den 9. April som Slutstenen paa en politisk Epoke og Afslutningen af den politiske Linie, der havde været den herskende siden Folketingsparlamentarismens Gennembrud, og som kunde karakteriseres i eet Ord: *Klassepolitikken*. Denne Klassepolitik maatte afspre Landets store Flertal, fordi det blev glem, at der var andet og mere end Understøttelses- og Fagforeningspolitik, at der bag om alt var et Fællesskab, en Nation. Dommen over denne Politik var fældet, og Skæbnen vilde,

at den blev eksekveret den 9. April. »Her fik vi den sidste, maaske ufortjente Chance for at likvidere vor tidligere Politik og samle os om de fælles Opgaver, om Folkets, om Helhedens Interesser.« De 5 Partier havde imidlertid i deres Henvendelse til det danske Folk om det indledede *Samarbejde* monopoliseret Samling og Danskhed for at skabe en Skillelinie, der skulde stemple alle andre Grupper som udanske; »de proklamerede Samling paa et dansk, nationalt Grundlag, men de havde ikke vist den naturlige Gestus at forhøre, om andre af Rigsdagens Partier vilde være med i en saadan national Samling«. Som Følge heraf udsendte Oppositionen, undtagen den kommunistiske Gruppe, en Erklæring, hvori man opridsede et Samarbejdsgrundlag paa Basis af 8 Punkter*), og i Konsekvens heraf anmeldte Taleren Det nationale Genrejsningsparti som politisk Parti. — I de 8 Punkter hed det bl. a.: »Systemet Stauning afløses snarest gørligt af en Regering, der har Vilje og Evne til at genrejse vort Folk politisk, økonomisk og moralsk, og som er i Stand til at bringe os i det rette Forhold til det nye Tyskland.« Denne Udtalelse havde hensat den nydannede Folkefront i et Raseri, der gav sig Udslag i en nedrig og usand Agitation mod Oppositionen. Det maatte dog staa klart for enhver, der nøgternt kunde tage Stilling til Tidens reale Spørgsmaal, at det var en Livsbetingelse for Danmark at komme i det bedst mulige Forhold til vor sydlige Nabo; »det er dansk Politikens fornemste Opgave at skabe den bedst mulige Placering for vort Land i det Storeuropa, som kommer, som vi ikke kan undvære, og hvor vi har vor store, betydningsfulde Mission at udøve«. Nødvendigheden af og Beredvilligheden til et Samarbejde med det nye Tyskland var ogsaa erkendt i Udenrigsministerens Erklæring af 8. Juli. Og hvad Kravet om *Genrejsning* angaar, kunde alt dog ikke kaldes saare godt, naar Tallet paa arbejdsløse var over 100 000, og mellem 20 000 og 30 000 Arbejdere var søgt ud over Landets Grænser for at tjene det daglige Brød, naar den store Del af Middelstanden proletariseredes Dag for Dag, og naar Skatterne ikke var en Byrde, men en Plage. Det passede heller ikke, naar Christmas Møller havde karakteriseret Danmark før Krigen som et Land i Retfærd og Retsindighed. Taleren gjorde Rede for den seneste Udvikling af *Søjlehussagen*, som i hans Øjne var »en dansk Dreyfus-Affære med Embedsmændenes Sammenrotning mod den krænkede Part«, og spurgte i Forbindelse med en Gennemgang af de sidste Begivenheder i *Elith-Jensen Sagen*, om Statsministeren fandt det forsvarligt, at Justitsminister Harald Petersen vedblev at fungere i denne

*) Se Aarvog 1939—40, Side 69, Note.

Egenskab. — Det gjaldt nu om, at de Mennesker i vort Land, der forstod Tidens Bud, fandt sammen i et positivt Samarbejde om den nye Tids Opgaver paa Trods af alle tidligere politiske Dogmer. For et nyt Folkefællesskabets Danmark laa *Opgaverne* lige for: Bekæmpelse af Arbejdsløsheden ved en Forøgelse af vore Produktioner, der maatte finansieres ved, at det offentlige stillede de nødvendige Kreditmidler til Raadighed; Afskaffelse af Dobbeltstillinger i Stat og Kommune vilde ogsaa give Arbejdsløshedens Bekæmpelse et godt Skub fremad. Endvidere burde Toldlovgivningen tages op til grundig Revision med det Formaal at bekæmpe Varefordyrelsen, hvilket ogsaa burde ske gennem en virkelig Prisstopporanstaltning. Rentepolitikken maatte lægges om, og man kom heller ikke uden om en Løsning af Jordspørgsmaalet; til en Begyndelse maatte offentlige Foranstaltninger sideordnet med en Grundstigningsskyld, der hindrede, at Fællesskabets Indsats gik i private Lommer. Regeringen havde nok Sagkundskab og Haandkraft til Raadighed, men manglede øjensynlig god Vilje og Haandelag. Derfor maatte det være et billigt Forlangende at kræve den udskiftet.

I Tilknytning dels til verserende Rygter om Dannelse af *en ny Regering*, dels til det fremsatte Ønske om Afholdelse af *Valg* udtalte *Statsministeren* den 15. November (F. Sp. 560—61):

»Jeg benytter Anledningen til at udtale, at hele Regeringen staar paa parlamentarisk Grund. Rigsdagen kan ikke lukkes ude fra Deltagelse i Dannelsen af Ministerium, og der er ingen i den samlede Regering — heller ikke Landets Konge —, som nærer noget Ønske om at handle uden om Rigsdagen. Der findes i Øjeblikket en lovlig Regering, og skal den ændres, maa det ske paa lovmæssig Maade, følgende dansk parlamentarisk Statsskik. — Som det ærede Medlem Hr. Ole Bjørn Kraft har udtalt, er det Kongen, Regeringen og Folkerepræsentationen, der giver Treklangen i vor Forfatning. Disse tre Elementer maa virke sammen, og naar det sker, staar man paa Forfatningens Grund. Forfatningen, som Rigsdagens Medlemmer har lovet at holde, kan ikke tilsidesættes, men den kan ændres. En Ændring kræver imidlertid ikke blot Folkerepræsentationens, men ogsaa Folkets Tilslutning, og der forefindes ikke nogen anden *lovlig* Vej for dem, der ønsker nye Former for den danske Stats Liv.

I denne Sammenhæng vil jeg nævne et Ønske, som i Gaar blev nævnt, Ønsket om et Valg. Det er i og for sig en særdeles tiltalende Tanke, men som et æret Medlem i Gaar sagde: Det er en stor Ulejlighed at paalægge Befolkningen,

fordi det ærede Medlem Hr. Frits Clausen fremsætter den Tanke, som mange andre ogsaa har syslet med. Vi havde Valg for 1½ Aar siden, og det nuværende Folketing er valgt for en Fireaarsperiode. Om man skal skride til Afholdelse af Valg, maa afgøres efter andre Hensyn end dem, der hidtil er nævnt, thi der bestaar altsaa en lovlig Rigsdag med den Sammensætning, som Vælgerne har ønsket.»

Til Finanslovforslagets 2. *Behandling* stilledes kun 25 Ændringsforslag, alle med Tilslutning af hele Finansudvalget. Blandt de betydningsfulde var 3 Tekstanmærkninger paa § 5. Den første gav Finansministeren Bemyndigelse til at tillade, at Ejere og Brugere af Landbrugsejendomme, som har reduceret Besætningerne, ved Opgørelsen af deres skattepligtige Indkomst for 1941—42 ikke skal medregne Halvdelen af den Avance, der gennemsnitlig er opnaaet ved Salg, hvorved Besætningsgruppen er reduceret med ikke over en Trediedel, og hele Avancen ved Salg, der har medført yderligere Reduktion. Den anden Tekstanmærkning gik ud paa at tilstaa handlende, Fabrikanter m. fl. Lempelser i Reglerne for *Opgørelse af Varelagre* samt skattefri Afskrivning paa visse Varepartier, og den tredje bemyndigede til at tillade ekstraordinære *skattefrie Afskrivninger* af Byggeomkostningerne for *Skibe*, der i Finansaaret 1941—42 sættes under Bygning paa danske Skibsværfter, samt — i særlige Tilfælde — af Anskaffelsesomkostninger vedrørende *Nybygninger*.

Ved 3. *Behandling* forelaa 295 Ændringsforslag, der ligeledes alle var tiltraadt af Finansudvalget. Til Belysning af Forskydningerne fra det oprindelige Forslag til den endelige Lov (se foranstaaende Oversigt) anføres her nogle af de finansielt betydningsfulde Ændringer. Indkomstkatten *forhøjedes* med 40 Mill. Kr. og Formueskatten med 5 Mill. Kr. Endvidere forhøjedes Tobaksafgifterne med 5 Millioner til 45 Mill. Kr., Ølskatten med 3 Millioner til 43 Mill. Kr., Omsætningsafgiften af Chokolade- og Sukkervarer ligeledes med 3 Millioner til 15 Mill. Kr., Afgiften paa Omsætningen af stærke Drikke med 8 Millioner til 20 Mill. Kr. og Afgiften af Kaffesurrogater med 3 Millioner til 10 Mill. Kr. Fremdeles blev de i Loven af 31. Oktober 1940 omhandlede *midlertidige Afgifter* opført med følgende Beløb: Importafgiften 15 Mill. Kr., Omsætningsafgiften 42 Mill. Kr., Afgiften af Papir og Pap 3 Mill. Kr., Mineralvandsafgiften og Parfumeafgiften hver 2 Mill. Kr., Afgiften af Radiolamper 1,5 Million og Afgiften af elektriske Glødelamper 0.5 Million, i alt ca. 66 Mill. Kr. *Nedsættelser* fandt derimod Sted for Benzinafgifterne; saaledes nedsattes den almindelige Benzinafgift med

11 Millioner til 6 Mill. Kr. og Tillægsafgiften med 3 Millioner til 2 Mill. Kr.

Stigningen paa Landbrugsministeriets Budget skyldtes væsentlig en Bevilling paa 9 Mill. Kr. til Nedbringelse af Rugbrødsprisen, og Stigningen paa Indenrigsministeriets Budget var væsentlig fremkaldt af Udgifter til det civile Luftværn (11,9 Mill. Kr., deraf 10 Millioner til Civilbeskyttelsesmandskabet); paa den anden Side *udgik* 4,2 Mill. Kr. til delvis Dækning af den amtskommunale Grundskyld. Blandt Stigningerne paa Arbejds- og Socialministeriets Budget var 15½ Mill. Kr. til forøgede Aldersrenteudgifter (Pristalsregulering m. m.), godt 6 Mill. Kr. mere til Arbejdsløsheds-kasser og Fortsættelseskasser og 3 Millioner til Fordeling af Flæsk og Svinekød blandt ubemidlede. Paa Handelsministeriets Budget medførte Smørrabatordningen for mindre-bemidlede Børn en Udgiftsstigning paa 11,5 Mill. Kr., paa Marineministeriets Budget bragte ekstraordinære Udrustninger m. m. en Stigning paa 6 Mill. Kr., og paa Finansministeriets Budget krævede Reguleringstillæggets Forhøjelse, det midlertidige Løntillæg samt Forhøjelserne for Honorarer og Særlige Ydelser i alt 37 Mill. Kr.

Samtlige af Finansudvalget tiltraadte Ændringsforslag vedtoges uden Afstemning. Derimod forkastedes et Under-ændringsforslag af Kommunerne om at tildele Forfatteren *Martin Andersen Nexø* samme livsvarige Hædersgave paa 3 600 Kr., som foresloges tillagt Komponisten Hakon Børresen og Forfatteren Valdemar Rørdam.

Der fandt ikke nogen »Generaldebat« Sted.

Finanslovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting, i Folketinget med 88 Stemmer, i Landstinget med 53.

Lov om Tillægsbevilling

for Finansaaret fra 1. April 1940 til 31. Marts 1941.
(Finansminister *V. Buhl*). [A. Sp. 3377. — C. Sp. 1457 og 1989].

Fremsat i *Folketinget* $21/3$ (F. Sp. 1709). 1. Beh. $5/4$ (F. Sp. 2035). Henvist til Finansudvalget (se Side 23). Betænkning (B. Sp. 1171) afgivet $19/6$. (Ordfører: Fr. Andersen). 2. Beh. $25/6$ (F. Sp. 2357). 3. Beh. $25/6$ (F. Sp. 2365). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $26/6$ (L. Sp. 1241). 2. Beh. $27/6$ (L. Sp. 1255). 3. Beh. $27/6$ (L. Sp. 1257). *Loven stadfæstet 30. Juni 1941.* (Lov-Tid. Nr. 305).

Oversigt over Tillægsbevillinger paa Statens Driftsbudget for 1940—41.

		Indtægt	Udgift
		Kr.	Kr.
§	1. Domænerne.....	109 996	»
§	2. Statsvirksomhederne.....	»	÷ 2 313 088
§	3. Rentekonto.....	»	÷ 6 756 124
§	4. Overskud af Universitetets og Statens højere Almenskolers Fond samt af Bispetienderne.	8 504	»
§	5. Skatter og Afgifter.....	234 803 138	»
§	6. Overskud af Klasselotteriet ..	÷ 75 729	»
§	7. Adskillige Indtægter.....	2 312 387	»
§	8. Statsydelse til Hans Majestæt Kongen.....	»	»
§	9. Det kongelige Hus's Aarpenge	»	»
§	10. Rigsdagen.....	»	150 000
§	11. Statsministeriet.....	»	261 878
§	12. Udenrigsministeriet.....	»	÷ 218 937
§	13. Ministeriet for Landbrug og Fiskeri.....	»	12 302 590
§	14. Indenrigsministeriet.....	»	14 898 276
§	15. Arbejds- og Socialministeriet .	»	93 805 702
§	16. Ministeriet f. offentlige Arbejder	»	÷ 567 923
§	17. Ministeriet for Handel, Industri og Søfart.....	»	24 916 332
§	18. Grønland.....	»	0
§	19. Justitsministeriet.....	»	9 850 624
§	20. Kirkeministeriet.....	»	1 137 666
§	21. Undervisningsministeriet.....	»	13 952 144
§	22. Krigsministeriet.....	»	6 473 680
§	23. Marineministeriet.....	»	9 933 124
§	24. Finansministeriet.....	»	÷ 4 921 845
§	25. Pensionsvæsenet.....	»	7 302 000
		237 158 296	180 206 099
At overføre til § 26 II. H...		»	56 952 197
		237 158 296	237 158 296

Som det fremgaar af foranstaaende Oversigt, blev Driftsindtægterne ved Tillægsbevillingsloven for 1940—41 forøget med 237,1 Mill. Kr., Driftsudgifterne med 180,2 Mill. Kr. Driftsindtægten paa Finanslov og Tillægsbevillingslov tilsammen blev da 881,5 Mill. Kr., Driftsudgiften 873,3 Mill. Kr., saa at der fremkom et *Overskud* paa 8,2 Mill. Kr., medens der paa Finansloven for 1940—41 var budgetteret et *Underskud* paa 48,7 Mill. Kr.

Den samlede *Merudgift* paa 180,2 Mill. Kr. fremkommer som Forskellen mellem en Række Udgiftsstigninger paa i alt 195 Mill. Kr. og en Mindreudgift paa enkelte Paragraffer til et Beløb af 14,8 Mill. Kr. Af Mindreudgiften falder 2,3 Mill. Kr. paa Statsvirksomhederne, hvilket navnlig skyldes et forøget Overskud af Den kgl. Mønt.

Statsbanernes Budget viser en Forbedring paa 1,8 Mill. Kr. Paa dette Budget er opført en Indtægt paa 28 Mill. Kr. som Refusion fra de tyske Besættelsesmyndigheder, og et Beløb af samme Størrelse er ført til Udgift som ekstraordinær Afskrivning til Dækning af Slid paa Anlæg og Materiel. Bortset herfra er der en samlet Merindtægt paa 30,3 Mill. Kr., der navnlig skyldes Stigning i Indtægten ved Gods- og Kreaturbefordring. Af Udgiftsstigningen paa Statsbanernes Budget hidrører ca. 7 Mill. Kr. fra det forhøjede Regulerings-tillæg og det midlertidige Løntillæg, og ca. 15,3 Mill. Kr. skyldes forøgede Brændselsudgifter.

Mindreudgiften paa *Rentekontoen* — 6,8 Mill. Kr. — skyldes hovedsagelig, at Udgiften til Renter af Skatkammerbeviser og Bankgæld er formindsket som Følge af lavere Rentesats samt Ændringer i Kassebeholdningen.

Af Merudgiften paa *Landbrugsministeriets Budget* hidrører 5,8 Mill. Kr. fra Underskuddet paa Formalingsfonden som Følge af Statstilskuddet til Nedsættelse af Rugbrødsprisen, 1,1 Mill. Kr. er medgaaet til Dækning af Udgifter vedrørende Forsøgsstationen paa Lindholm og ca. 2,4 Mill. Kr. til Udgifter ved Foranstaltninger til Støtte for Fiskerierhvervet. — Paa *Indenrigsministeriets Budget* er opført 9,6 Mill. Kr. til det civile Luftværn (hovedsagelig til Uddannelse af Mandskabet) og ca. 1 Mill. Kr. til Istandsættelsesarbejder ved de kgl. Bygninger. Desuden i alt ca. 3,6 Mill. Kr. til Dækning af Underskud ved Sanatorier og Hospitaler. — Af den store

Merudgift paa *Arbejds- og Socialministeriets* Budget skyldes 40,4 Mill. Kr. de ved Loven af 19. Februar 1941 foretagne Ændringer af Reglerne for Udbetaling af Statsrefusion for Kommunernes sociale Udgifter, 27,5 Mill. Kr. vedrører Arbejdsløshedsforsikringen (deraf 10 Mill. Kr. til delvis Eftergivelse af Arbejdsløshedsfondens Gæld til Statskassen), 5,5 Mill. Kr. gaar til Uddeling af Smørrabatkort og 14,3 Mill. Kr. til Dækning af Udgifter ved Beskæftigelse af arbejdsløse. — Paa *Ministeriet for offentlige Arbejders* Budget er der et Par Beparelser, dels paa Anlægget af Rømo-Dæmningen, dels paa Vedligeholdelsen af forskellige Sejlløb. — Merudgiften paa *Handelsministeriets* Budget fordeler sig for største Delen med 6,8 Mill. Kr. til Smørrabatordningen for mindrebemidlede Børn, 7,9 Mill. Kr. til Indløsning af Købekort for Manufakturvarer, 2,5 Mill. Kr. til Isbrydningsvæsenet samt i alt 5,8 Mill. Kr. til Dækning af Udgifterne vedrørende Valuta-centralen, Det erhvervsøkonomiske Raad m. v. — For *Justitsministeriets* Vedkommende falder 8,3 Million af den samlede Merudgift paa 9,9 Mill. Kr. paa Politivæsenet og skyldes Udvidelsen af Politistyrken med 1 100 Mand. Til Indretning og Drift af Emigrantlejren ved Horserød og Interneringslejren ved Hald er medgaaet henvend 400 000 Kr. og til Forplejning af Fangerne ca. 300 000 Kr. — En betydelig Del af Merudgiften paa *Undervisningsministeriets* Budget skyldes Forhøjelsen af Reguleringstillægget og Ydelsen af det midlertidige Løntillæg. Endvidere er opført 4,2 Mill. Kr. vedrørende de højere Lærestalter, hovedsagelig til Indkøb af videnskabeligt Apparatur m. v., og 675 000 Kr. som ekstraordinært Tilskud til Det kongelige Teater. — Af Merudgiften paa *Krigsministeriets* Budget er 5 Mill. Kr. beregnet til Regulering af Prissvingninger og 1,2 Mill. Kr. til forøgede Lønningsudgifter. Paa *Marineministeriets* Budget er opført 9 Mill. Kr. til ekstraordinære Materialeanskaffelser, medens der vedrørende Flyvevæsenet er foretaget en Beparelse paa 2,7 Mill. Kr. — Paa *Finansministeriets* Budget gaar 15,9 Mill. Kr. til Dækning af militære Udgifter i Henhold til Beredskabsloven, og 10 Mill. Kr. er opført som Afskrivning vedrørende »Dansk Krigssøforsikring for Varer« i Anledning af afgiven Statsgaranti. Endvidere kan nævnes, at Vederlaget til Kommunerne for Optrækning af Indkomst- og Formueskatten er forhøjet med 800 000 Kr., og at der er opført 800 000 Kr. til Nedskrivning af den til Laanekassen for Sønderjylland udlånte Kapital. Paa den anden Side viser dette Budget en Beparelse paa 34,9 Mill. Kr. som Følge af, at de paa Finansloven opførte Bevillinger til Dækning af Merudgiften ved Forhøjelsen af Reguleringstillægget og »Særlige Ydelser« m. m. samt ved Ydelsen af det midler-

tidige Løntillæg nu er fordelt paa de forskellige Ministeriers og Institutioners Budgetter.

Merindtægten paa 237,1 Mill. Kr. hidrører ganske overvejende fra Skatter og Afgifter. 160,6 Mill. Kr. falder paa Forbrugsafgifterne, hvorved maa erindres, at Udbyttet af den i Marts 1940 gennemførte midlertidige Forbrugsbeskatning kun var opført paa Finansloven for 7 Maaneder. 72 Mill. Kr. falder paa Indkomst- og Formueskatten; Merudbyttet af disse Skatter har egentlig været 83 Mill. Kr., men der er hensat 10 Mill. Kr. til Imødegaaelse af Tab ved uerholdelige Skatterestancer eller ved Indrømmelse af Skattenedsættelse og regnet med en Udgift paa 900 000 Kr. vedrørende Skatterne for tidligere Finansaar.

Hvad § 26 angaar, Bevægelserne paa *Statens Statuskonti*, viser Tillægsbevillingsloven som Nettoresultat en Nedgang i Skatkammerbeviser og Bankgæld paa 157,8 Mill. Kr. Da der paa Finansloven var budgetteret en Forøgelse af Skatkammerbeviser og Bankgæld paa 101,6 Mill. Kr., bliver det samlede Resultat for Finansaaret en Nedgang paa 56,2 Mill. Kr.

Der blev ved 2. Behandling i Folketinget stillet 486 Ændringsforslag, som alle var tiltraadt af Finansudvalget. De vedtoges uden Afstemning paa nær et enkelt, om ekstraordinært Tilskud paa 675 000 Kr. til *Det kongelige Teater*, som Bondepartiet ønskede at stemme imod, og som vedtoges med 92 Stemmer mod 4.

Under Forhandlingen rettede *Vanggaard* (V.) en Forespørgsel til Statsministeren om, hvordan det gik med Genopførelsen af *Koldinghus*. Dette var ikke noget lokalt Spørgsmaal, men en Landsinteresse; der maatte tages Beslutning nu, hvis *Koldinghus* skulde bevares, og Taleren kunde ikke se, at Materiale mangelen og Mangelen paa Jern gav tilstrækkelig Begrundelse for, at Arbejdet var stillet i Bero. I sit Svar til *Vanggaard*, hvis Synspunkter fik Støtte fra flere Sider, udtalte *Statsministeren*, at det efter hans Opfattelse vilde være rimeligt, efter at man havde genopført ca. Halvdelen af Slottet, engang at faa fuldført det ved Genopførelsen af den Del, der ligger hen som Ruin. Beskæftigelsesudvalget havde imidlertid ment, at Opførelsen af *Koldinghus* var et af de Arbejder, der kunde skydes noget ud, og som maatte skydes ud paa Grund af den herskende Materiale mangelen. »Slottets Opførelse tror jeg, man er enig om, men Arbejdet er opført i en senere Afdeling af de forskellige planlagte Arbejder, idet man altsaa i særlig Grad har maattet tage Hensyn til Materiale-spørgsmaalet. Vi skal fornuftigvis fremdeles beskæftige os med Sagen, og jeg haaber ligesom andre, at man kommer til det Tidspunkt, hvor man maa kunne foretage Genopførelsen.«

Ved 3. Behandling gav Finansudvalgets Ordfører et Billede af det samlede finansielle Resultat for Finansaaret 1940—41. Derefter bad *Valdemar Thomsen* (B.) om Ordet, idet han, efter at Samarbejdet mellem de store Partier havde staaet paa et Aars Tid, fandt Grund til at se lidt nærmere paa, hvilken Betydning Regeringspartierne tillagde det, der oprindeligt var »Kendetegnet paa Folkestyret: Aabenhed i Behandlingen, Kontrol med afgørende Beslutninger, Respekt for andres Meninger, alt Hemmelighedskræmmeri bandlyst«. Til Belysning heraf anførte Taleren nogle Eksempler. Han pegede saaledes paa, at det Forslag til Beslutning*), Bondepartiet havde stillet i Anledning af Kongens 70 Aars Fødselsdag, ikke var kommet til Behandling, og at dets Ordlyd end ikke var kommet til Folketingets Kundskab, ligesom Radioavisen havde nægtet at give Oplysning om Forslagets Indhold. Derved var leveret Stof til Mistæneliggørelse i Pressen. Endvidere henviste han til, at Regeringen nu blankt afviste Forespørgsler, som ikke passede den, selv om de var nok saa betimelige. Dette var bl. a. sket med en Forespørgsel af Bondepartiet i Anledning af en Udtalelse af Handelsministeren om Opskrivning af Kronens Værdi, og den egentlige Aarsag til Afvisningen havde formentlig været Faren for gennem en Drøftelse af Spørgsmaalet og de dertil knyttede Omstændigheder »at faa afsløret Regeringens kapitalvenlige og landbrugsfjendtlige Landbrugspolitik«. Bevis herfor turde ligge i visse Omstændigheder under Handelsforhandlingerne med Tyskland og i den Forfølgelse, som Partipressen, støttet af Storfinansens og af ondsindede Kræfter paa Rigsdagen, havde iværksat mod Kredse inden for Landbruget. Alt i alt syntes Folkestyret at være blevet en Karikatur af sig selv og Magthaverne bag Kulisserne at udnytte den forhaandenværende Situation paa den skammeligste Maade. — Det, der først og fremmest maatte likvideres, var Stemmekøbspolitik og alt, hvad der kunde svække Fremdrift og Selvopholdelsesvilje. Taleren vilde ikke ved denne Lejlighed gaa ind paa den gennem Smørordningen praktiserede Særbeskatning, den udvidede Brugsforeningsbeskatning eller Omsætningsskatten, men holde sig til Regeringens udenrigspolitiske Linie. Statsministeren havde nylig i Studenterforeningen holdt en Tale, der formodentlig maatte opfattes som en Programklæring fra Regeringen. I Modsætning til tidligere Tilkendegivelser fra Regeringspartiernes Side havde Statsministeren her givet Udtryk for Anskuelse, som Bondepartiet efter 9. April gjorde sig til Talsmand for, idet Talen bl. a. gik ud paa, at noget nyt var i Færd med at udvikle sig,

*) Se Aarbog 1939—40, Side 561, Note.

noget, der ogsaa meldte sig som politiske Opgaver, at Tyskland som den centrale Magt i Europa vilde angive visse Hovedlinier af kulturel og økonomisk Art, at Tyskland havde Planer, der sigtede efter en blivende europæisk Nyordning, som vilde kræve Samarbejde, og at Linien for dette Samarbejde vilde være den fra Tyskland kendte Planøkonomi. Som Udviklingen var foregaaet, stod det for Taleren som en Nødvendighed med System i Fordelingen, og dette vilde sige, at Planøkonomi maatte afløse Kræfternes frie Spil. Der var da slet ingen Ulykke i, at Linien i Fremtidens Arbejde vilde være den fra Tyskland kendte Planøkonomi.

Med Valdemar Thomsens Tale sluttede Forhandlingen.

Tillægsbevillingsloven vedtoges enstemmigt i begge Ting.

A.

Vedtagne Love.

1. Lov om Stianlæg m. v. i Københavnsegnens grønne Omraader. (Statsminister *Stauning*). [A. Sp. 2289. — C. Sp. 23 og 91].

Fremsat i *Folketinget* $10/10$ (F. Sp. 25). 1. Beh. $15/10$ (F. Sp. 61). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (H. C. Hanser, Nina Andersen, Bomholt, Ludvig Christensen, N. P. Nielsen [Formand], Carl Petersen, Strøm, Valdemar Sørensen [Sekretær], P. D. Jensen, Ejnar Kjær, Erik Eriksen, Inger Gautier Schmit, Carsten Raft, Victor Larsen og Aksel Møller). Betænkning (B. Sp. 25) afgivet $23/10$. (Ordfører: H. C. Hansen). 2. Beh. $24/10$ (F. Sp. 294). 3. Beh. $24/10$ (F. Sp. 301). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $25/10$ (L. Sp. 105). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Fløtkjær, A. P. Hansen, Hans Hansen [Formand], Erik Jacobsen, Kantsø, Offersen, M. P. Sørensen, Lannung, Anna Westergaard, Jens Høyer, Stegger Nielsen, K. Pedersen, Stensballe, Lisbet Hindsgaul [Sekretær] og Korsgaard). Betænkning (B. Sp. 95) afgivet $28/10$. (Ordfører: Fløtkjær). 2. Beh. $29/10$ (L. Sp. 281). 3. Beh. $29/10$ (L. Sp. 290). *Loven stadfæstet 13. November 1940.* (Lov-Tid. Nr. 595).

I Begyndelsen af 1939 vedtog og bekendtgjorde Overfredningsnævnet et Afsnit af en samlet Fredningsplan for »Københavnsegnens grønne Omraader«, omfattende Egnen Nord og Nordvest for København. Man byggede herved i afgørende Grad paa et af »Dansk Byplanlaboratorium« i 1936 fremsat Forslag, der skitserede et samlet System af *grønne Omraader* (fredede Arealer, Folkeparker og Lejrpladser) og de for Be-

folkningens Udnyttelse af Omraaderne fornødne *Færdselslinier* (Gangstier, Cyklestier samt enkelte Udflugtsveje).

Nogle af disse Færdselsaarer var i Efteraaret 1940 tilvejebragt, andre var under Arbejde; en Del af dem havde man derimod endnu ikke ment at kunne bringe til Udførelse. Da det imidlertid her drejede sig om Arbejder, der var ganske særlig egnede til Iværksættelse som *Beskæftigelsesarbejder*, anbefalede Regeringens Beskæftigelsesudvalg, at de blev foretaget snarest muligt.

Statsministeriet ansaa det for rigtigst, at der i denne Anledning blev givet en *særlig Lov*, da der paa visse Punkter savnedes sikker eller fyldestgørende Lovhjemmel, og det paa andre Punkter drejede sig om saa specielle Forhold, at det maatte anses for ønskeligt at ordne Sagen under eet ved særlige Lovbestemmelser.

Lovens § 1 paalægger Statsministeren — efter Forhandling med Ministeren for offentlige Arbejder — i Tilslutning til den af Overfredningsnævnet vedtagne *Fredningsplan for Københavnsegnen* at lade udarbejde en *Plan over Fodstier, Cykleveje samt Udflugtsveje* med dertil hørende Parkstribes og Parkeringspladser m. v., som hører ind under Fredningsplanen eller har nær Sammenhæng med denne, og som det skønnes heldigt at lade anlægge som et *Led i Beskæftigelsesforanstaltningerne* for den kommende Tid. Paa denne Plan kan desuden optages tilsvarende *Færdselslinier fra Dragør til Kongelunden* langs Sydkysten af Amager og *fra Kalvebodstrand* i Linien Harrestrup Aa, Damhussøen, Kagsaa til *Terrænet ved Smør- og Fedtmosen*.*)

De i sidste Punktum nævnte Færdselslinier vedrørende Egnen Vest og Syd for København blev tilføjet i Folketinget. Udvalget fremhævede i Betænkningen, at Loven i øvrigt ikke angaar de Egne, for hvilke der ikke er fastlagt nogen Fredningsplan.

§§ 2—4 indeholder følgende Regler om Bemyndigelse for Ministeren til at foretage de fornødne *Erhvervelser* og *Fredninger*, at give Paalæg af *Byggelinier* og at træffe Bestemmelse om *Façaderet* m. v.:

*) Syd for Bagsværd og Hareskoven.

§ 2. Ministeren bemyndiges til at *erhverve* de til disse Stier og Veje m. v. fornødne *Arealer* samt ligeledes til i det Omfang, det skønnes rigtigt i Forbindelse med de nævnte Anlægs Gennemførelse, at *paalægge* tilstødende eller nærliggende Arealer *Fredningsservitutter*, herunder med Henblik paa fremtidig Oprettelse af *Folkeparker, Badestrande og Lejrpladser*. Egentlige Fredningssager skal dog af Ministeren henvises til Behandling efter Naturfredningslovens almindelige Regler, naar dette efter Ministerens Skøn ikke vil virke sinkende for Igangsættelse af Anlægsarbejderne.

§ 3. Ministeren kan træffe Bestemmelse om, at der skal gives Ejendomme langs de i § 1 omtalte Stier og Veje m. v. Paalæg af *Byggelinier*. Saadanne Paalæg tinglyses paa de paagældende Ejendomme uden Gebyr.

Med Hensyn til *Erstatning for Paalæg af Byggelinier* og det offentliges Pligt til at overtage Arealer mod Erstatning gælder tilsvarende Regler som fastsat i Lov Nr. 181 af 29. April 1938 om Byplaner. De Beføjelser, der ved nævnte Lovs §§ 14 og 15 er tillagt Vurderingskommissionen, udøves af den i § 5 i Naturfredningsloven nævnte Taksationskommission. Begæring om Erstatning eller om det offentliges Overtagelse af et Areal maa fremsættes for Statsministeriet inden 6 Uger efter, at Byggeliniepaalægget er meddelt Ejeren.

§ 4. Ministeren bestemmer, i hvilket Omfang og paa hvilke Betingelser der kan gives tilstødende Grunde *Adgangs- eller Façaderet* til de her omhandlede Stier og Veje.

Folketingets Udvalg erkendte, at det for at undgaa Forsinkelser i Arbejdet i nogle Tilfælde vilde være nødvendigt at *fravige de i Naturfredningsloven fastsatte Regler* om Fremgangsmaade og Administrationens økonomiske Dispositionsbeføjelser. Men den Tanke, der ogsaa havde været ledende for Statsministeriet, nemlig at disse Undtagelsesregler kun skulde gælde for Afgørelser, der ganske naturligt kommer som et Led i Arbejdet med Vej- og Stianlæggene, og som ikke kan overlades til den for Fredningssager normale Behandling, uden at det vilde medføre Forsinkelse af Beskæftigelsesarbejdet, ønskede Udvalget udtrykt mere bestemt i selve Loven og stillede derfor sammen med Statsministeren nogle Ændringsforslag til §§ 2 og 3; bl. a. tilføjedes sidste Punktum i § 2. Udvalget gik i øvrigt ud fra, at *Byggeliniepaalæg* altid maa forudsætte Forhandling med Repræsentanter fra den paagældende Kommune.

Angaaende *Fredningernes Omfang* udtalte Udvalget i Betænkningen, at »de Fredningsforslag, der uden Skade for Helhedsarbejdet kan gennemføres isoleret, henvises til den sædvanlige Behandling ved Fredningsnævn o. s. v. Som Følge deraf vil de Tilfælde, hvor Ministeren foretager Fredninger efter de i denne Lov indeholdte særlige Bestemmelser, blive begrænset til det strengt nødvendige«. Endvidere anførte Udvalget, at der til egentlige Fredninger samt til Erhvervelser af Sti- og Vejarealer m. v. og til Erstatninger for Byggeliniepaalæg m. v. i det foreløbige Projekt var regnet med ca. $\frac{3}{4}$ Mill. Kr. mod 3 Mill. Kr. i Anlægsudgifter. »Under Hensyn til de omfattende Arealerhvervelser m. v. følger heraf, at de egentlige Fredninger er tænkt stærkt begrænsede.«

Med Henblik paa Spørgsmaalet om Stiernes og Vejenes *Anlæg og Vedligeholdelse* gjorde Udvalget opmærksom paa, at der visse Steder naturligt vil blive anlagt asfalterede Stier og Veje, andre Steder Grusstier og -cykleveje. »Disse sidste bliver dyrere i aarlig Vedligeholdelse, men det er i denne Forbindelse oplyst, at man har tænkt sig at regne den erfaringsmæssigt et Aar efter Udførelsen nødvendige *Hovedreparation* af disse Grusanlæg med til Anlægget, hvorved Kommunerne bliver fri for en væsentlig Udgift.«

§ 5 bestemmer, at Erhvervelsen af de i § 2 omtalte Arealer søges gennemført ved *Køb*. Opnaas mindelig Overenskomst ikke, kan Ministeren lade foretage *Ekspropriation*. Herved følges tilsvarende Fremgangsmaade som foreskrevet i Forordningen af 5. Marts 1845 om Grundafstaaelser i Anledning af Jernbaners Anlæg. Ekspropriationen foretages af en *Kommission*, bestaaende af Overfredningsnævnets Formand — der ogsaa er Kommissionens Formand — samt 2 andre af Ministeren beskikkede Medlemmer; det ene Medlem beskikkes efter Indstilling af det paagældende Amtsraad. I Ekspropriationskommissionens Forhandlinger deltager desuden, men uden Stemmeret, en af vedkommende Kommunalbestyrelse dertil valgt Repræsentant for den paagældende Kommune.

Tilsvarende Fremgangsmaade følges med Hensyn til *Servitutpaalæg* i Henhold til §§ 2 og 3 efter Ministerens nærmere Bestemmelse. Disse Servitutpaalæg skal have Gyldighed ikke alene over for Ejendommenes Ejere og Brugere, men ogsaa over for Panthavere og andre Indehavere af Rettigheder i Ejendommene, ligegyldigt hvornaar saadan Ret over Ejendommen er erhvervet.

Bestemmelserne i Slutningen af Stk. 1 om, at det ene Medlem af Ekspropriationskommissionen skal udpeges af vedkommende Amdsraad, og at en Repræsentant for den paa gældende Kommune skal deltage i Ekspropriationskommissionens Forhandlinger, blev tilføjet i Folketinget.

Ifølge § 6 vil eventuelt fornødne *Taksationer* i Anledning af Ekspropriationer eller Servitutpaalæg efter denne Lov blive foretaget af den i § 5 i Naturfredningsloven nævnte Taksationskommission.

I § 7, der handler om *Udgifternes Afholdelse og Fordeling*, sondres der mellem Anlægsudgifterne (Stk. 1) og Udgifterne til Erhvervelser, Byggeliniepaalæg m. v. samt Fredningserstatninger (Stk. 2):

Til *Anlæg* af de i § 1 nævnte Færdselslinier m. v. bemyndiges Statsministeren til af Statskassens Midler at anvende et Beløb af 3 Mill. Kr., der stilles til Raadighed af den ved Lov om Tilvejebringelse af Midler til beskæftigelsesfremmende Foranstaltninger oprettede Fond. Til delvis Dækning af denne Anlægsudgift *refunderer* dog Københavns Kommune Statskassen 25 pCt. af Beløbet og Frederiksberg Kommune et efter Folketal tilsvarende Beløb, hvorhos 15 pCt. af Beløbet refunderes Statskassen af Kommuner under Københavns og Frederiksborg Amt. Efter Forhandling med Finansministeren og Indenrigsministeren samt med de paa gældende Styrelser træffer Statsministeren nærmere Bestemmelse om, hvilke Kommuner der i Henhold til foranstaaende skal deltage i Anlægsudgiften, hvilket Udgiftsbeløb den enkelte Kommune skal udrede, og hvorledes Refusionen til Statskassen skal foregaa.

Udgifterne til Erhvervelser, Byggeliniepaalæg o. s. v. efter denne Lov afholdes ligesom *Fredningererstatninger* efter Reglerne i Naturfredningslovens § 17; den nærmere Fordeling af Udgifterne foretages af Statsministeren. Statens Andel af Udgifterne opføres paa Tillægsbevillingsloven.

Vedrørende *Fordelingen af Udgifterne* til de i Stk. 2 omhandlede Erhvervelser og Erstatninger oplyste Ministeriet, at det er Tanken at lade København og Frederiksberg tilsammen bære $\frac{1}{3}$ af disse Udgifter. Af den resterende Part kan der efter Naturfredningslovens § 17 højst paalignes Statskassen de $\frac{2}{3}$, hvilket vil ske i dette Tilfælde. De resterende $\frac{2}{9}$ af de samlede

Udgifter under denne Gruppe vil herefter falde paa Københavns og Frederiksborg Amter. *Folketingsudvalget* tog denne Oplysning til Efterretning, og de enkelte Medlemmer gav herefter Afkald paa at stille Ændringsforslag med Hensyn til Udgiftsfordelingen. Man fandt dog Anledning til at fremhæve, at saavel disse Regler som andre Bestemmelser i Loven kun maa betragtes som givet for dette *specielle* Tilfælde og saaledes ikke er Udtryk for, hvad der almindeligvis skal være gældende. »Der er altsaa ikke herved taget Stilling til Spørgsmaalet om Udgiftsfordeling ved Indretning og Drift af Folkeparker, Lejrpladser o. lign.« *Landstingsudvalget* gav i sin Betænkning Tilslutning til denne Betragtning. Dette Udvalg havde i øvrigt forespurgt, om Kommunerne kunde medtage Udgifterne i Henhold til denne Lov i *Vejudgifterne* og faa Refusion derfor, hvad Statsministeren havde besvaret bekræftende.

§ 8 indeholder den Bestemmelse, at de til Stier og Veje m. v. erhvervede Arealer *afgives* af Statsministeren til vedkommende *Amts- eller Sognekommune*, der efter Anlæggets Udførelse overtager den fremtidige *Opretholdelse og Vedligeholdelse*.

§ 9 lader Reglerne i Naturfredningslovens § 33 om *Stempelfrihed og Gebyrfrihed* komme til Anvendelse ogsaa paa Dokumenter til Brug for Foranstaltninger efter nærværende Lov saavel som paa Dokumenter, der udstedes i Henhold til saadanne Foranstaltninger.

Folketingets Udvalg om Sagen fik forelagt den foreløbige Plan, der havde dannet Grundlag for Lovforslaget, og det oplystes for Udvalget, at Planen vilde blive endeligt udformet i Samarbejde med de interesserede ministerielle Administrationer, Amterne, Kommunerne og Naturfredningsmyndighederne, og at Arbejderne for visse Deles Vedkommende kunde udføres af Kommunerne, medens andre Dele maatte gennemføres af Amtsvejinspektorerne.

Med Hensyn til de af Folketingsudvalget foreslaaede Ændringer, der alle vedtoges uden Afstemning, og de Synspunkter, der fandt Udtryk i begge Udvalgs Betænkninger, henvises til, hvad der foran under Gengivelsen af Lovens Indhold er anført ved § 1, §§ 2—4, § 5 og § 7.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

2. Lov om Anvendelse af en særlig Tidsregning i Aaret 1941. (Statsminister *Stauning*). [A. Sp. 2771. — C. Sp. 191 og 289].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{6}{12}$ (F. Sp. 917). 1. Beh. $\frac{10}{12}$ (F. Sp. 940). 2. Beh. $\frac{11}{12}$ (F. Sp. 1008). 3. Beh. $\frac{11}{12}$ (F. Sp. 1014). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{12}{12}$ (L. Sp. 439). 2. Beh. $\frac{13}{12}$ (L. Sp. 486). 3. Beh. $\frac{13}{12}$ (L. Sp. 513). *Loven stadfæstet 17. December 1940.* (Lov-Tid. Nr. 662).

Ved Lov Nr. 441 af 17. August 1940 (Aarvog 1939—40, Side 84) blev det bestemt, at den i Lov Nr. 229 af 3. Maj 1940 (Aarvog s. A., Side 82) omhandlede særlige Tidsregning, »Sommertid«, der ifølge sidstnævnte Lov kunde indføres for Tiden 15. Maj—15. August, fortsat skulde være gældende indtil videre, saaledes at Bestemmelser om dens Ophør og Afvikling kunde gives ved kgl. Anordning.

Bestemmelsen i Loven af 17. August 1940 var efter dens Ordlyd i og for sig ikke begrænset til Aaret 1940, men da Loven af 3. Maj 1940, der naturligt kunde betragtes som Hovedbestemmelsen, kun omfattede Aaret 1940, og da man i det hele fandt det heldigst, at en saadan Undtagelsesbestemmelse er tidsbegrænset, udarbejdede Regeringen et nyt Lovforslag, gældende for Kalenderaaret 1941.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting, og Loven bestemmer, at der ved kgl. Anordning*) træffes Bestemmelse om, hvorvidt og i hvilket Omfang der i Aaret 1941 skal anvendes en særlig Tidsregning for Døgnet's Begyndelse og Afslutning, ligesom der gives de i saa Henseende fornødne Overgangsbestemmelser. — Loven gælder ikke for Færøerne.

3. Lov om Anvendelse af en særlig Tidsregning i Aaret 1942. (Statsminister *Stauning*). [A. Sp. 4805. — C. Sp. 2033 og 2035].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{3}{9}$ (F. Sp. 2540). 1. Beh. $\frac{4}{9}$ (F. Sp. 2549). 2. Beh. $\frac{4}{9}$ (F. Sp. 2555). 3. Beh. $\frac{4}{9}$ (F. Sp. 2556).

*) Nr. 674 af 20. December 1940, hvorefter den i Henhold til Loven af 3. Maj 1940 fastsatte særlige Tidsregning for Døgnet's Begyndelse og Afslutning indtil videre skal være gældende i Aaret 1941.

Oversendt til Landstinget. 1. Beh. $\frac{4}{9}$ (L. Sp. 1358). 2. Beh. $\frac{4}{9}$ (L. Sp. 1361). 3. Beh. $\frac{4}{9}$ (L. Sp. 1362). *Loven stadfæstet 17. September 1941.* (Lov-Tid. Nr. 397).

Indholdet af denne Lov svarer ganske til Indholdet af den foregaaende, idet Loven bestemmer, at der ved kgl. Anordning træffes Bestemmelse om, hvorvidt og i hvilket Omfang der i Aaret 1942 skal anvendes en særlig Tidsregning for Døgnets Begyndelse og Afslutning, ligesom der gives de i saa Henseende fornødne Overgangsbestemmelser.

Lovforslaget vedtoges uden Omtale og enstemmigt.

4. Lov om Regulering af Lønninger eller Tillæg til Lønninger i forskellige Forhold. (Statsminister *Stauning*). [A. Sp. 4503. — C. Sp. 1167 og 1225].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{26}{3}$ (F. Sp. 1770). 1. Beh. $\frac{27}{3}$ (F. Sp. 1797). 2. Beh. $\frac{27}{3}$ (F. Sp. 1800). 3. Beh. $\frac{27}{3}$ (F. Sp. 1802). *Oversendt til Landstinget.* 1. Beh. $\frac{28}{3}$ (L. Sp. 917). 2. Beh. $\frac{28}{3}$ (L. Sp. 931). 3. Beh. $\frac{28}{3}$ (L. Sp. 935). *Loven stadfæstet 31. Marts 1941.* (Lov-Tid. Nr. 135). Traadt i Kraft straks.

Efter at det store Flertal af Arbejdere, Funktionærer og Tjenestemænd i Foraaret 1941 havde faaet deres Lønninger reguleret, enten ved den under 4. Marts 1941 af Formandskabet for Arbejds- og Forligsnævnet i Henhold til Lov af 14. September 1940 om Arbejdsforhold afsagte Kendelse eller ved Lov af 18. Marts 1941 om Ændring i Tjenestemandsløven (Nr. 24), var der endnu tilbage adskillige Lønforhold, med Hensyn til hvilke tilsvarende Bestemmelser savnedes. Efter Forslag af Statsministeren gennemførtes derfor den i Overskriften nævnte Lov, hvis Formaal er at sikre, at der ogsaa paa andre Omraader sættes en Grænse for Lønstigningen i Lighed med, hvad der skete, da Loven af 30. Maj 1940 om det for Arbejdslønninger gældende Pristal blev gjort almindeligt gældende.

Loven indeholder i §§ 1 og 2 følgende Bestemmelser:

§ 1. I alle Forhold, i hvilke Beregning af Lønninger eller Tillæg til Lønninger i Henhold til Vedtægt, Regulativ eller overenskomstmæssig Aftale sker *paa Grundlag af et udregnet Pristal* efter 1) de Regler, der indeholdtes i den under 31. Oktober 1939 afsluttede Overenskomst mellem Dansk Arbejdsgiverforening og Organisationer under De samvirkende Fagforbund, eller hertil principielt svarende Regler eller efter 2) Principper, der i Hovedsagen svarer til dem, hvorefter Statstjenestemændenes Reguleringstillæg omregnes, skal *Reguleringen af Lønningen* eller Lønningstillægget foregaa saaledes, at den derved fremkomne Stigning ikke i noget Tilfælde kommer til at overskride den Stigning, der vilde være fremkommet henholdsvis 1) ved Anvendelse af Principperne i den under 4. Marts 1941 af Formandsskabet for Arbejds- og Forligsnævnet i Sag Nr. 6—1941 De samvirkende Fagforbund mod Dansk Arbejdsgiverforening afsagte Kendelse og 2) ved Regulering som for Statens Tjenestemænd. Saafremt den anførte Kendelse af 4. Marts 1941 senere helt eller delvis ændres, træder den nye Kendelse i de her omhandlede Forhold i dens Sted.

Ved de i Stk. 1 givne Bestemmelser gøres der dog ingen Indskrænkning i den Kompetence, der ved Lov Nr. 478 af 14. September 1940 om Arbejdsforhold er tillagt det i Lovens § 4 omhandlede Fællesudvalg og det i § 1 omhandlede Arbejds- og Forligsnævn.

§ 2. Alle *Tvivilsspørgsmaal* saavel med Hensyn til, hvilke Forhold der falder ind under Bestemmelserne i denne Lov, som med Hensyn til, hvilke Regler der i det enkelte Tilfælde skal være gældende, afgøres — efter Forhandling med Finansministeriet i de i § 1, Stk. 1, under 2) omhandlede Tilfælde — endeligt og med forbindende Virkning for Parterne af det i Henhold til Punkt I. B. i den i § 1 nævnte Overenskomst nedsatte Nævn.

Udgifterne ved Behandlingen af saadanne Sager afholdes af Statskassen.

Ifølge § 3 finder Loven, der ikke gælder for Færøerne, Anvendelse paa alle de i § 1, Stk. 1, omhandlede Lønninger eller Lønningstillæg i Tiden fra Lovens Ikrafttræden og *indtil 28. Februar, resp. 31. Marts 1942.*

I Bemærkningerne til det af Statsministeren fremsatte Lovforslag paapeges det, at man i Overensstemmelse med Forstaaelsen af Loven af 30. Maj 1940 har holdt *Enkeltaftaler* uden for Ordningen.

Lovforslaget vedtoges i *Folketinget* uændret med 97 Stemmer mod 1, idet kun *Aksel Larsen* (D. K.) tog Afstand fra det, hvilket han gjorde med den Begrundelse, at den foreslaaede Lønningsbegrænsning var arbejderfjendsk, ikke mindst i Betragtning af, at der ikke tilsikredes de paagældende Arbejdere en Ret til at opnaa de tilladte Løntillæg.

I *Landstinget* var Vedtagelsen enstemmig.

5. Finanslov for Finansaaret fra 1. April 1941 til 31. Marts 1942. (Se Side 42).

6. Lov om Tillægsbevilling for Finansaaret fra 1. April 1940 til 31. Marts 1941. (Se Side 67).

7. Normeringslov for Finansaaret 1941—42. (Finansminister *V. Buhl*). [A. Sp. 3121. — C. Sp. 1177 og 1277].

Fremsat i *Folketinget* $19/3$ (F. Sp. 1633). 1. Beh. $20/3$ (F. Sp. 1691). Henvist til Lønningsudvalget (se Side 23). Betænkning (B. Sp. 961) afgivet $26/3$. (Ordfører: Søren P. Larsen). 2. Beh. $28/3$ (F. Sp. 1808). 3. Beh. $28/3$ (F. Sp. 1827). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $29/3$ (L. Sp. 940). 2. Beh. $29/3$ (L. Sp. 960). 3. Beh. $29/3$ (L. Sp. 962). *Loven stadfæstet 31. Marts 1941.* (Lov-Tid. Nr. 172).

Ved Udarbejdelsen af Forslaget til Normeringsloven fulgte man i Aar under Hensyn til de ekstraordinære Forhold og disses Indvirkning paa Statsfinanserne følgende *Retningslinier*:

Nye Stillinger skulde kun kunne oprettes, hvor afgørende Ændringer inden for vedkommende Styrelse gjorde saadan Oprettelse særlig paakrævet, *Oprykning i Lønningsklasse* kunde kun finde Sted, for saa vidt den paagældende Stilling

siden dens Placering i Lønningsklasse var afgørende forandret i Henseende til Arbejdets Omfang eller Beskaffenhed, *Avancementsstillinger* kunde ikke oprettes.

Disse Retningslinier svarede i det væsentlige til dem, der blev fulgt ved Udarbejdelsen af Normeringsloven for 1940—41. Som Følge af den betydelige Udvikling i Statsadministrationens Arbejde paa forskellige Omraader har man dog, for saa vidt angaar Oprettelse af *nye Tjenestemandstillinger*, ikke kunnet anlægge helt saa streng en Retningslinie som sidste Aar.

Inden for *Centraladministrationen* har det saaledes vist sig nødvendigt at udvide Antallet af 23 nye Tjenestemandstillinger, deraf 5 Stillinger som Kontorchef (i Indenrigsministeriet, Arbejds- og Socialministeriet, Handelsministeriet, Landbrugsministeriet og Finansministeriet) og 5 Ekspeditionssekretærstillinger.

Forøgelsen af *Ligningsdirektoratets* Arbejde har gjort det nødvendigt at udvide Antallet af Tjenestemandstillinger i Direktoratet med en Stilling som Ligningsinspektør samt 1 Fuldmægtigstilling og 3 Sekretærstillinger.

For at sikre Stabilitet i Arbejdsforholdene inden for *Priskontrolraadet* er de for Raadet normerede Rammer udvidet med 1 Ekspeditionssekretærstilling og 2 Sekretærstillinger samt 1 Kontorfuldmægtigstilling.

Der er endvidere oprettet yderligere en Stilling som *Kommissarius ved Anlæg af Jernbaner m. v.*, saaledes at der fremtidig — i Lighed med den før 1938 bestaaende Ordning — bliver en Kommissarius for Jylland og en for Øerne, hvad der har vist sig paakrævet under Hensyn til den i de senere Aar stedfundne betydelige Stigning i og Udvidelse af Kommissariatets Arbejdsfelt, der oprindeligt kun var Jernbaneanlæg, men senere er blevet udvidet med omfattende Ekspropriationer bl. a. til militære Anlæg, til elektriske Stærkstrømsanlæg, Luftfartsanlæg og Inddæmningsforanstaltninger.

For *de højere Læresteders* Vedkommende er bl. a. oprettet et nyt Professorat i Nordisk Arkæologi til Afløsning af et Lektorat og en ny Tjenestemandstilling som Direktør for Universitetets Institut for Human Arvebiologi og Eugenik.

Antallet af Lektorer og Adjunker ved *Statsskolerne*, hvor Antallet af Timelærere har været meget stort, er forøget med henholdsvis 8 og 12.

Inden for *Hæren* er Antallet af Generalmajorer forhøjet fra 6 til 7 og Antallet af Premierløjtnanter og Officierer med henholdsvis 25 og 25, bl. a. under Hensyn til Ønskeligheden af, at der aabnes Mulighed for at bevare de paa Hærens Skoler uddannede unge Befalingsmænd som faste Befalingsmænd i Hæren.

Ved *Søværnet* er Befalingsmandspersonellet som Følge af de Værnet paalagte særlige Opgaver forøget med følgende Stillinger: 5 Søløjtnanter af 1. Grad, 4 Kvartermestre af 3. Grad, 5 Overfyrbødere, 31 Underkvartermestre og 54 Mather.

Den af Normeringsloven flydende *Merudgift* blev ved Lovforslagets Fremsættelse beregnet til 369 000 Kr. Deraf faldt de 159 000 paa Marineministeriet, 48 000 paa Undervisningsministeriet, 30 000 paa Handelsministeriet og 19 000 paa Socialministeriet. Der paaregnedes dog en yderligere Merudgift paa ca. 300 000 Kr., naar de foreslaaede nye Rammer for Hærens og Søværnets Personel blev udfyldt.

Medens Folketingets Lønningsudvalg ikke mente at kunne imødekomme en Henvendelse fra Foreningen af Tjenestemænd i Overformynderiet om en Forbedring af Normeringsforholdene ved nævnte Institution, kunde Udvalget efter Omstændighederne delvis imødekomme et Andragende om Forbedring af *Politifuldmægtigenes* Lønningsforhold, og der blev til 2. Behandling stillet Ændringsforslag om Forøgelse af Antallet af Politifuldmægtige af 1. Grad med 5 imod samtidig Nedlæggelse af 4 Stillinger af 3. Grad. Et andet Ændringsforslag tog Sigte paa Oprettelse af yderligere een Kontorfuldmægtigstilling i Direktoratet for Sygekassevæsenet, hvorimod man ikke fandt Anledning til paa nærværende Tidspunkt at ændre Normeringsforholdene ved Invalideforsikringsretten.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

8. Lov om Optagelse af Statslaan. (Finansminister V. Buhl). [A. Sp. 2453. — C. Sp. 5 og 17].

Fremsat i *Folketinget* ^{22/10} (F. Sp. 258). 1. Beh. ^{22/10} (F. Sp. 260). 2. Beh. ^{22/10} (F. Sp. 262). 3. Beh. ^{22/10} (F. Sp. 263). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ^{22/10} (L. Sp. 72). 2. Beh. ^{22/10} (L. Sp. 74). 3. Beh. ^{22/10} (L. Sp. 77). *Loven stadfæstet 22. Oktober 1940.* (Lov-Tid. Nr. 574).

Loven bemyndiger Finansministeren til at udstede 4 pCt.s indenlandske Statsobligationer til et samlet paalydende Beløb af 50 Mill. Kr. for at tilvejebringe Midler til Indfrielse af de ifølge Lov af 27. Oktober 1937 udstedte 4 pCt.s Statsgældsbeviser til Beløb 30 Mill. Kr., der forfaldt 1. November 1940, samt til Dækning af forskellige Kapitaludgifter. Statsobligationerne, hvis Kapital og Rente udbetales uden Fra- drag af Skat eller Stempelafgift til Staten, amortiseres ved Udtrækning med 20 lige store halvårlige Afdrag, første Gang pr. 1. Maj 1941.

Ifølge Bemærkningerne til Lovforslaget havde man gennem *Danmarks Nationalbank* paa et Konsortiums Vegne modtaget Tilbud om et saadant Laan, som Konsortiet vilde overtage til Kurs 97 og udbyde til offentlig Tegning til Kurs 97 $\frac{3}{4}$, hvorved Ihændehabererne af Statsgældsbeviserne af 1937 skulde have forlods Adgang til at ombytte disse med nye Statsobligationer til sidstnævnte Kurs*).

Disse Vilkaar betegnede *Finansministeren* i sin Fremsættelsestale som tilfredsstillende, navnlig i Betragtning af, at Løbetiden var væsentlig længere for de nye Statsobligationer end for de Statsgældsbeviser, der skulde indfries. Lovforslaget blev da ogsaa vedtaget enstemmigt og uden Udvalgsbehandling i begge Ting. I Folketinget stemte 5 Medlemmer hverken for eller imod.

9. Lov om Optagelse af Statslaan. (Finansminister V. Buhl). [A. Sp. 2961. — C. Sp. 343 og 351].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{7}{2}$ (F. Sp. 1260). 1. Beh. $\frac{7}{2}$ (F. Sp. 1263). Henvist til Finansudvalget (se Side 23). Betænkning (B. Sp. 413) afgivet $\frac{7}{2}$. (Ordfører: Fr. Andersen). 2. Beh. $\frac{7}{2}$ (F. Sp. 1267). 3. Beh. $\frac{7}{2}$ (F. Sp. 1268). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{7}{2}$ (L. Sp. 616). Henvist til Finansudvalget (se Side 24). Betænkning (B. Sp. 415) afgivet $\frac{7}{2}$. (Ordfører: Steincke). 2. Beh. $\frac{7}{2}$ (L. Sp. 621). 3. Beh. $\frac{7}{2}$ (L. Sp. 622). *Loven stadfæstet 8. Februar 1941.* (Lov-Tid. Nr. 40).

Med det Formaal at tilvejebringe Midler til Indfrielse af de i November 1938 udstedte 3 pCt.s 2 $\frac{1}{4}$ -aarige Stats-

*) Laanet udbødes 24.—26. Oktober til offentlig Tegning. I Tegningsindbydelsen oplystes, at den effektive Rente af Laanet var 4,50 pCt.

forskrivninger, der forfaldt til Betaling 15. Februar 1941, bemyndiger Loven Finansministeren til at optage et indenlandsk Statslaan paa 30 Mill. Kr. til 4 pCt. Rente og løbende i 25 Aar. Laanet amortiseres ved Udtrækning een Gang aarligt og er uopsigeligt fra Statens Side i de første 10 Aar fra Optagelsen. Dets Kapital og Renter udbetales uden Fradrag af Skat eller Afgift til Staten.

De nævnte Statsforskrivninger var udstedt til Nationalbanken til Indfrielse af ældre Statsgældsbeviser, der gennem flere Fornyelser havde deres Oprindelse i en Part af de i 1917 udstedte 5 pCt.s 15-aarige Statsgældsbeviser. De nye Statsobligationer blev overtaget af et Konsortium under Nationalbankens Ledelse til en Overtagelseskurs af 92½ og med Ret for Konsortiet til at udbyde Obligationerne til offentlig Tegning til Kurs 93½*).

I sin Fremsættelsestale paapegede *Finansministeren*, at de aftalte Vilkaar laa paa Linie med de Kurser, der noteredes for andre Obligationer af tilsvarende Type. Et Laan med kortere Løbetid vilde man have kunnet faa billigere, men Regeringen mente at burde fortsætte Bestræbelserne for at faa de gamle kortfristede Laan bragt ud af Verden. Nye Virkemidler kunde det derimod vise sig hensigtsmæssigt at tilvejebringe gennem Optagelsen af kortfristede Laan, og Finansministeren nævnte, at Statsgældsbeviser under de herskende Forhold vilde kunne afsættes til en særlig lav Rente.

Under Sagens Behandling i *Folketinget* udtalte *Jens Thomsen* (B.) sig mod Laanevilkaarene, som han fandt alt for ugunstige for Staten. Fra anden Side blev der ikke rejst Indvendinger mod Lovforslaget, der vedtoges med 85 Stemmer mod 4.

I *Landstinget* fik Lovforslaget Tilslutning fra alle Sider med Undtagelse af *J. S. Foget* (B.), som i Overensstemmelse med den Stilling, hans Partifæller i Folketinget havde indtaget, bebrejdede Regeringen, at den bidrog til at holde Renteniveauet oppe i Stedet for at benytte den herskende Pengerigelighed til at faa det ned. Lovforslaget vedtoges i Landstinget med 43 Stemmer mod 1.

*) Laanet blev udbudt til offentlig Tegning 13.—15. Februar og fuldttegnet i Løbet af nogle Timer paa den første Tegningsdag. Den effektive Rente var i Tegningsindbydelsen angivet til 4,73 pCt.

10. Lov om Optagelse af Statslaan m. v. (Finansminister *V. Buhl*). [A. Sp. 4647. — C. Sp. 1357 og 1373].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{7}{5}$ (F. Sp. 2166). 1. Beh. $\frac{7}{5}$ (F. Sp. 2168). Henvist til Finansudvalget (se Side 23). Betænkning (B. Sp. 1163) afgivet $\frac{7}{5}$. (Ordfører: Fr. Andersen). 2. Beh. $\frac{7}{5}$ (F. Sp. 2172). 3. Beh. $\frac{7}{5}$ (F. Sp. 2174). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{7}{5}$ (L. Sp. 1131). Henvist til Finansudvalget (se Side 24). Betænkning (B. Sp. 1165) afgivet $\frac{7}{5}$. (Ordfører: Steincke). 2. Beh. $\frac{7}{5}$ (L. Sp. 1134). 3. Beh. $\frac{7}{5}$ (L. Sp. 1135). *Loven stadfæstet 8. Maj 1941*. (Lov-Tid. Nr. 230).

Loven angaar Optagelse af to nye Statslaan til Indfrielse af ældre Laan samt Forlængelse af et tredje Laan.

§ 1 bemyndiger Finansministeren til at optage *et indenlandsk Laan paa 60 Mill. Kr.* til 4 pCt. Rente og med en Løbetid af 20 Aar. Laanet amortiseres ved Udtrækning med lige store aarlige Afdrag, første Gang pr. 15. Máj 1942, og er uopsigeligt fra Kreditorernes Side, men kan fra Statens Side efter 10 Aars Forløb opsiges helt eller delvis til en Rentetermin.

De 60 Mill. Kr. skulde anvendes til Indfrielse af et i November 1939 optaget Laan, der forfaldt 15. Máj 1941. Dette Laan, der forrentedes med $4\frac{1}{2}$ pCt. og optoges til Kurs $98\frac{3}{4}$, dannede en Fortsættelse af tidligere korte Laan, stammende fra Aarene 1916 og 1918. 1939-Laanet var paa $65\frac{1}{2}$ Mill. Kr., men heraf havde Staten selv overtaget de $5\frac{1}{2}$ Mill. Kr. Det nye Laan overtoges af et Konsortium, bestaaende af Hovedbankerne, de to største Provinsbanker samt Firmaet R. Henriques jr., til Kurs 96 og med Ret for Konsortiet til at udbyde Beløbet til Kurs 97. Tegningen fandt Sted i Dage 13.—15. Máj, og den effektive Rente var i Prospektet angivet til 4,38 pCt.

§ 2 bemyndiger Finansministeren til at optage *et indenlandsk Laan paa 40 Mill. Kr.* til 3 pCt. Rente og forfaldende til Betaling den 15. Máj 1946.

Formaalet hermed var at skaffe Midler til Indfrielse af et etaarigt Laan, ligeledes paa 40 Mill. Kr., der blev optaget den 22. Juli 1940 med Hjemmel i forskellige Love, herunder Lovene om Beskæftigelse af arbejdsløse og Støtte til Bolig-

byggeri. Denne Laanehjemmel var nu til Dels bortfaldet, idet Udgifterne ved Tilskud til Beskæftigelse af arbejdsløse ved Beskæftigelsesfondens Oprettelse blev overført til denne Fond fra og med Finansaaret 1940—41, medens Udgifterne for tidligere Finansaar blev opført til Afskrivning paa Til-lægsbevillingsloven for 1940—41. Af Hensyn til Statens løbende Udgifter paa Kapitalbudgettet ansaa Finansministeren det imidlertid for nødvendigt, at der samtidig med Tilbagebetalingen af det i 1940 stiftede Laan blev stiftet et nyt. Medens det gamle Laan optoges til $3\frac{1}{2}$ pCt. Rente og pari Kurs, overtog Danmarks Nationalbank paa et Konsortiums Vegne det nye Laan i Form af femaarige 3 pCt.s Statsgældsbeviser til Kurs $99\frac{1}{2}$. Der var med Konsortiet truffet Aftale om, at det løbende Laan, som efter Kontrakten først forfaldt den 22. Juli, skulde indfries den 15. Maj. Det nye Laan skulde lige saa lidt som det gamle udbydes til offentlig Tegning.

§ 3 indeholder den sædvanlige Bestemmelse om, at Statsobligationernes Kapital og Rente udbetales uden Fradrag af Skat eller Afgift til Staten.

§ 4 bemyndiger Finansministeren til helt eller delvis for et Tidsrum af indtil 2 Aar og til en Rente af 3 pCt. p. a. at forny Restgælden *3 750 000 svenske Kroner* af det ifølge Lov af 7. April 1936 i Sverige optagne nu med $2\frac{1}{2}$ pCt. forrentede Laan, som forfaldt til Betaling den 15. Maj 1941.

Dette Laans Rentefod var oprindeligt 3 pCt., men den blev i 1939 konverteret til $2\frac{1}{2}$ pCt. Det var af valutariske Grunde, man ønskede Laanets Løbetid forlænget ud over Forfaldsdagen.

Om 60 Mill. Kroners Laanet udtalte *Finansministeren*, at man uden Tvivl vilde have kunnet faa Pengene billigere, om de fortsat var blevet laant paa kort Tid. Ministeren havde imidlertid anset det for rigtigst i Fortsættelse af de Bestræbelser, der tidligere var udfoldet for at komme af med de gamle kortfristede Laan, ogsaa at faa dette Laan omlagt, da det nu kunde ske til en Kurs, der maatte siges at være gunstig, i hvert Fald efter almindelige Forhold.

Denne Opfattelse blev i *Folketinget* imødegaaet af *Hartel* (B.), som under Henvisning til, at man maatte tilstræbe et lavere Renteniveau, hellere havde set et billigt kortfristet Laan fremfor et relativt dyrt langfristet. *Svend E. Johansen* mente

ligeledes, det var uheldigt for længere Tid at binde sig til den Rente, som det langfristede Laan blev optaget til. Han ønskede, at i hvert Fald en væsentlig Del af Beløbet blev tilvejet bragt gennem Realisation af Aktiver, derunder særlig de Landmandsbankaktier, som Staten ligger inde med. Dette ansaa Finansministeren imidlertid for en meget daarlig Forretning for Skatteyderne.

Lovforslaget vedtoges i Folketinget med 95 Stemmer mod 5. I *Landstinget*, hvor ingen udtalte sig imod det, vedtoges det enstemmigt med 50 Stemmer.

11. Lov om midlertidig Udvidelse af Bemyndigelsen til Udstedelse af Skatkammerbeviser. (Finansminister *V. Buhl*). [A. Sp. 2523. — C. Sp. 157 og 161].

Fremsat i *Folketinget* $21/11$ (F. Sp. 689). 1. Beh. $26/11$ (F. Sp. 817). 2. Beh. $26/11$ (F. Sp. 826). 3. Beh. $27/11$ (F. Sp. 828). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $28/11$ (L. Sp. 361). 2. Beh. $28/11$ (L. Sp. 362). 3. Beh. $28/11$ (L. Sp. 363). *Loven stadfæstet 30. November 1940.* (Lov-Tid. Nr. 628).

Ved Lov Nr. 404 af 20. November 1939 blev Grænsen for den Finansministeren givne Bemyndigelse til at udstede Skatkammerbeviser forhøjet med 50 Mill. Kr. til 130 Mill. Kr. for Tiden indtil 31. December 1940. Denne Frist blev ved nærværende Lov forlænget indtil 31. December 1941 under Hensyn til, at der formentlig ogsaa i den kommende Tid — i hvert Fald periodisk — til Dækning af Statens løbende finansielle Behov vilde være Brug for en Bemyndigelse til Udstedelse af Skatkammerbeviser i samme Omfang som hidtil.

12. Lov om Tilvejebringelse af Midler til beskæftigelsesfremmende Foranstaltninger. (Finansminister *V. Buhl*). [A. Sp. 2347. — C. Sp. 43 og 145].

Fremsat i *Folketinget* $10/10$ (F. Sp. 35). 1. Beh. $18/10$ (F. Sp. 238). Henvist til Finansudvalget (se Side 23). Betænkning (B. Sp. 57) afgivet $24/10$. (Ordfører: Fr. Andersen). 2. Beh. $28/10$ (F. Sp. 376). 3. Beh. $28/10$ (F. Sp. 379). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $29/10$ (L. Sp. 284). Henvist til Finans-

udvalget (se Side 24). Betænkning (B. Sp. 103) afgivet ²⁹/₁₀. (Ordfører: Steincke). 2. Beh. ³⁰/₁₀ (L. Sp. 297). 3. Beh. ³⁰/₁₀ (L. Sp. 298). *Loven stadfæstet 31. Oktober 1940.* (Lov-Tid. Nr. 559).

Loven har til Formaal at tilvejebringe det finansielle Grundlag for Gennemførelsen af en Række beskæftigelsesfremmende Foranstaltninger, hvorom der, da Regeringen tog Sagen op, enten var eller kunde ventes fremsat Forslag for Rigsdagen. Allerede for de hidtil udarbejdede Forslags Vedkommende drejede det sig om Udgifter paa omkring 200 Mill. Kr., og yderligere Beløb maatte paaregnes senere at ville komme til.

I § 1 bestemmes, at der under Finanslovens § 26 optages en Fond, benævnet *Beskæftigelsesfonden*, til Afholdelse af Udgifter for Staten til Laan og Tilskud til særlige beskæftigelsesfremmende Foranstaltninger i det Omfang, hvori saadanne Udgifter i Tiden indtil Udgangen af Finansaaret 1941—42 ved Lov henføres til Fonden. Til Beskæftigelsesfonden henføres endvidere de Tilskud, som i Medfør af Lov Nr. 169 af 13. April 1938 om Beskæftigelse af arbejdsløse afholdes af Statskassen i Finansaarene 1940—41 og 1941—42, eller som afholdes senere i Henhold til et i disse Finansaar givet Tilsagn.

§ 2 bemyndiger Finansministeren til at udstede rentebærende *Skatkammerbeviser* eller *Statsobligationer* til Dækning af Beskæftigelsesfondens Udlaan og Tilskud samt de Renteudgifter og Tab, som paaføres Fonden gennem dens Udlaan. Laan til Dækning af Tilskud kan ikke optages med Løbetid ud over Finansaaret 1951—52. (Se ndfr.).

Ifølge § 3 skal de af Beskæftigelsesfonden afholdte *Udgifter til Tilskud samt Renteudgifter og Tab* ved Udlaansvirksomheden *afvikles ved Afskrivning paa de aarlige Finanslove*. Afskrivningen af Tilskud sker i Finansaarene 1942—43 til 1951—52 inkl. De til Afholdelsen af disse Udgifter fornødne Beløb bevilges paa de aarlige Finansloves Driftsbudget.

Under Sagens Behandling i Folketinget udtalte *Finansministeren*, at det ikke var uden Betænkelighed, han havde stillet Forslag om, at Skattedækningen for de af Staten ydede Tilskud skulde udstrækkes over en 10-aarig Periode fra og med Skatteaaret 1942—43. »Ved foreløbig at finansiere Tilskuddene

ved Optagelse af Statslaan mobiliseres der en ny Købekraft, som vil forøge Efterspørgselen efter almindelige Forbrugsvarer, uden at der sker en tilsvarende Forøgelse af Varemængden, idet de Arbejder, der under den herskende Raastofmangel er Mulighed for at sætte i Gang, ikke gaar ud paa at fyldestgøre et øjeblikkeligt Behov, og man kommer derved ud for et yderligere Pres paa Priserne i opadgaaende Retning, som selv en stærk Priskontrol og Rationering vil faa sin Hyre med at imødegaa. En hurtig Skatteudskrivning vilde holde det samlede Forbrug i Skak, idet da en Del af den allerede forhaandenværende Købekraft blot blev flyttet over til dem, der ellers vilde være arbejdsløse, og som det gælder om at komme til Hjælp. Imidlertid vilde en saadan Løsning medføre uheldige Virkninger i andre Henseender og svække de Muligheder, der trods alt er for at faa nye Produktioner af Erstatningsvarer og anden Virksomhed i Gang, og jeg finder derfor, at det med de stærkt forbrugsbegrænsende Skatter, der til Dato er gennemført, er forsvarligt som foreslaaet at fordele Afskrivningen af Tilskuddene over en længere Aarrække, men jeg vil gerne understrege, at Konsekvensen heraf maa være, at man sætter haardt ind for at holde det almindelige Skattebudget i Balance.«

Det af Finansministeren fremsatte Lovforslag vedtoges enstemmigt af begge Ting, og der fremkom under de kortvarige Forhandlinger kun faa kritiske Bemærkninger mod den foreslaaede Ordning, som gennemførtes uændret. I Folketinget gjorde *Bertel Dahlgaard* (R. V.) dog gældende, at det maaske havde været heldigere at udstrække Tilskudsbeløbenes Afskrivning over en noget længere Periode, ligesom han mente, at Bestemmelsen i § 2 om, at Laan til Dækning af Tilskuddene ikke kan optages med Løbetid ud over Finansaaret 1951—52, kunde have været udeladt. Det sidstnævnte Spørgsmaal berørtes ogsaa i Landstinget, hvor *Stein* (K. F.) hævdede den Opfattelse, at Finansministeren havde givet sig selv lidt for snævre Rammer, naar det kræves, at baade Skatkammerbeviser og Statsobligationer skal afvikles inden for det Tidsrum, som er fastsat.

I Henhold til den i Lovens § 2 givne Bemyndigelse udbød Finansministeriet den 20. September 1941 under Betegnelsen *Beskæftigelseslaan* til offentlig Tegning (uden Bankgaranti): 70 Mill. Kr. 25-aarige 4 pCt. Statsobligationer til Kurs 97 $\frac{3}{4}$ og 180 Mill. Kr. 5 $\frac{1}{2}$ -aarige 2 $\frac{1}{2}$ pCt. Statsobligationer til pari Kurs, i alt 250 Mill. Kr., hvilket er det største Beløb, som en enkelt Laanetransaktion nogen Sinde har andraget her i Landet. Af Obligationerne amortiseres de førstnævnte ved Udtræk-

ning i Serier med 25 lige store aarlige Afdrag, dog med Opsigelsesret for Staten efter 10 Aars Forløb. De sidstnævnte amortiseres ved Udtrækning i Serier med en Tiendedel hver 20. Marts 1943—46 og Udbetaling af Restbeløbet den 20. Marts 1947. De kortfristede Obligationer kunde ikke tegnes alene, men kun i Forbindelse med de langfristede, saaledes at der for hver 2 000 Kr., der tegnedes af de langfristede Obligationer, kunde tegnes indtil 6 000 Kr. af de kortfristede. I Tilfælde af Overtegning forbeholdt Finansministeren sig at bestemme, om og hvorledes Reduktion skulde finde Sted.

Samtidig med Tegningslisternes Fremlæggelse startedes en Propagandakampagne, hvorved Befolkningen opfordredes til at holde Arbejdet i Gang ved at tegne Beskæftigelseslaan.

Resultatet blev, at Laanet *overtegnede* med ca. 19 Mill. Kr. for de langfristede Obligationers Vedkommende og med ca. 8 Mill. Kr. for de kortfristedes Vedkommende, skont Tegningslisterne inddroges en Dag før Udløbet af den fastsatte Frist (10. Oktober). Nogen Reduktion fandt ikke Sted.

13. Lov om midlertidige Forbrugsafgifter m. m. (Finansminister *V. Buhl*). [A. Sp. 2457. — C. Sp. 101 og 145].

Fremsat i *Folketinget* ²⁴/₁₀ (F. Sp. 287). 1. Beh. ²⁵/₁₀ (F. Sp. 318). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Gustav Pedersen, Bollerup Madsen, M. F. Mortensen, P. Mortensen, Peder Nørgaard, Retoft [Formand], M. K. Sørensen, Valdemar Sørensen [Sekretær], Jensen [Gørding], Himmelstrup, Ejnar Kjær, Hans Conrad Koefoed, Korsgaard, Ole Bjørn Kraft og Prieme). Betænkning (B. Sp. 105) afgivet ²⁹/₁₀. (Ordfører: Gustav Pedersen). 2. Beh. ³⁰/₁₀ (F. Sp. 433). 3. Beh. ³⁰/₁₀ (F. Sp. 448). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ³⁰/₁₀ (L. Sp. 299). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Ingeborg Hansen, C. E. Christiansen, Date, Hans Hansen [Formand], Offersen, P. C. Petersen, Thomsen, Axel Christensen [Sekretær], Oluf Johansen, Bækgaard, Stensballe, Villemoes, Jørgen Jørgensen, Axel B. Lange og Schaumann). Betænkning (B. Sp. 215) afgivet ³⁰/₁₀. (Ordfører: Ingeborg Hansen). 2. Beh. ³⁰/₁₀ (L. Sp. 324). 3. Beh. ³⁰/₁₀ (L. Sp. 326). *Loven stadfæstet 31. Oktober 1940*. (Lov-Tid. Nr. 547). Traadt i Kraft 1. November 1940.

Loven vedtoges til Aflysning af Lov af 27. Marts 1940 om midlertidige Forbrugsafgifter m. m. (Aarbog 1939—40, Side 110), som — bortset fra en Række Told- og Afgiftsbestemmelser, der gjaldt til Udgangen af Juni Maaned 1941 — kun havde Gyldighed indtil Udgangen af Oktober Maaned 1940, men som Finansministeren af finansielle Grunde ansaa det for nødvendigt indtil videre i Hovedsagen at opretholde. Ved Forlængelsen gennemførtes dog forskellige Lempelser, af hvilke nogle blev indføjet i Folketinget.

De væsentligste Ændringer, som Loven indeholder, gaar ud paa følgende:

Afsnit I (§§ 1—4).

I § 2 er optaget en Bemyndigelse for Toldbestyrelsen til at tilstaa *Fritagelse for Importafgift af Maskiner* til industrielle Virksomheder o. lign., for saa vidt saadanne Maskiner ikke fremstilles her i Landet. For at raade Bod paa den Ulighed, der ved Gennemførelsen af en saadan Afgiftsfrihed vil opstaa derved, at der i den efter Loven af 27. Marts 1940 forløbne Periode er betalt Importafgift af Maskinanlæg, aabnes der tillige Adgang til *Tilbagebetaling* af den i denne Periode erlagte Afgift. Samtidig fritages en Række *Varer af Betydning for Byggeriet* for Importafgiften, f. Eks. Kånjern, Strækmetal, Stænger til Betonarbejde, Rør og Fittings, Søm, Spiger, Stifter, Bolte, Skruer m. m. af Jern. Disse Varer er tilføjet i den Fortegnelse over afgiftsfri Varer, der er optrykt som Bilag til Loven. Yderligere er der hjemlet Afgiftsfrihed for nogle *Jernvarer* af Betydning for Produktionen, f. Eks. Traad, Kæder og Kættinger, Nitnagler, Nitte-skiver, Møtrikker, Klinkringe, Kuglelejer og Rullelejer, samt for Skinner til Jernbaner og Sporveje. Blandt de afgiftsfri Varer er endvidere i Fortegnelsen optaget: Stivelse, Vat, Fjer og Dun, hvortil i Folketinget føjedes Staalflasker til Luftarter, Linoleumserstatning m. fl. Varer.

§ 4 indeholder nu mere specificerede Regler angaaende Fastsættelsen af *Toldberegningssværdien*.

Afsnit II (§§ 5—18).

Medens den i dette Afsnit omhandlede *Omsætningsafgift* efter Loven af 27. Marts 1940 §§ 7 og 9, jfr. § 10, udgjorde

10 pCt. af Omsætningen indbefattet Afgiften, svarende til ca. 11,1 pCt. af Salgsprisen bortset fra Afgiften, bestemmes det nu, at Afgiften skal udgøre 10 pCt. af Salgsprisen bortset fra Afgiften, saa at Virksomhederne til Toldvæsenet kun skal indbetale $\frac{1}{11}$ af det Omsætningsbeløb, hvori Afgiften er indbefattet. Paa tilsvarende Maade er Afgiftssatsen paa 15 pCt. ændret til $\frac{3}{23}$ af Omsætningen indbefattet Afgiften.

I § 6 er givet en Regel om, at der skal udstedes *Legitimationskort* til anmeldte Virksomheder. Dette var allerede i Forvejen praktiseret i Henhold til den hidtidige Lovs § 44 som et nødvendigt Led i Afgiftskontrollen.

For at undgaa, at Varer, der paa *Auktion* sælges til afgiftspligtige Virksomheder, bliver beskattet to Gange, er det i § 8 bestemt, at den Del af Salget, som godtgøres at være afsat til Virksomheder, der er anmeldt i Henhold til § 6 og er forsynet med Legitimationskort, er afgiftsfri.

I § 10 blev der i Folketinget indføjet en Bestemmelse om, at den i §§ 7 og 9 omhandlede *Omsætningsafgift* af Virksomhederne skal opkræves særskilt hos Køberne af de afgiftspligtige Varer. Herved imødekom man et fra Dansk Textil Union fremsat Ønske, som var dikteret af Unionens Bestræbelser for at hindre, at Omsætningsafgiften skulde give Anledning til illoyal Konkurrence.

Samtidig henførtes i Folketinget *Grimer og Seletøj* til den Gruppe af Varer, der kan fritages for *Omsætningsafgiften*.

§ 17 aabner Adgang til at tilforordne det i Henhold til Loven nedsatte *Klagenævn* særlige sagkyndige fra de paa-gældende Brancher, og i § 18 er *Klagenævnets* Virkefelt udvidet noget.

Afsnit III (§§ 19—23).

Der er her foretaget en Forhøjelse af Afgifterne for *Glødelamper* (fra 25 til 30 Øre pr. Stk.) og *Radiatorer* (fra $2\frac{1}{2}$ til 3 Kr. pr. Stk.), mod at disse Varer til Gengæld fritages for den hidtil gældende Importafgift. For *Glødelampernes* Vedkommende indføjede man tillige i Folketinget en Bestemmelse, hvorefter der for de Varer, som ved Lovens Ikrafttræden henlaa hos Importørerne eller Fabrikanterne, skulde foretages en Regulering med det Formaal at faa en ensartet Beskatning af de forhaandenværende Beholdninger.

Afgiftspligten indtræder for de her i Landet fremstillede Varer ved Udleveringen af Varerne fra vedkommende Fremstillingsvirksomhed, for de her til Landet indførte Varer ved Udleveringen fra den Virksomhed, der har indført Varerne.

I Folketinget enedes man dernæst om at *ophæve Afgiften paa Hvidtøl o. lign.*, der opkrævedes i Henhold til den tidligere Lovs § 23, Stk. 1.

Vedrørende samme Paragraf havde Finansministeren i det oprindelige Lovforslag foreslaaet, at den *Moderation*, der i Henhold til Ølskatteloven gives i Afgiften for mindre Bryggerier, ikke skulde ydes til Bryggerier, der nyoprettes. Dette blev i Folketinget ændret til, at Moderationsreglerne kun skal finde Anvendelse for de Bryggerier, der hidtil har oppebaaret saadan Afgiftslettelse, dog at de fastsatte Lettelser i Afgiftssatserne for Øl med $2\frac{1}{4}$ Vægtprocent Alkohol og derover kun gælder de Bryggerier, der ved Lovens Ikrafttræden fremstillede Øl af denne Art.

Afsnit IV (§§ 24—35).

Ændringer i §§ 27, 29 og 30 tilsigter at imødekomme et fra Faget fremsat Ønske om, at *Agiften paa Omsætningen af stærke Drikke i Restauranter m. v.* fremtidig erlægges hver Maaned paa Grundlag af Omsætningen i den foregaaende Maaned i Stedet for kvartalsvis efter det foregaaende Aars Omsætning med efterfølgende Regulering. I § 28 er indsat en udtrykkelig Bestemmelse om, at Afgiften beregnes af det samlede Omsætningsbeløb, Afgiften indbefattet, hvilket er i Overensstemmelse med den hidtil anvendte Beregningsmaade.

I § 34, der angaar *Omsætningsafgiften af Chokolade- og Sukkervarer m. m.*, nedsættes denne fra 40 pCt. til $33\frac{1}{3}$ pCt. af Værdien indbefattet Afgiften. Tillige blev der i Folketinget indføjet en Bemyndigelse for Finansministeren til at lægge *Afgift paa Erstatningsvarer* for Chokolade- og Sukkervarer. Ved Tekstanmærkning Nr. 5 til Finansloven for 1940—41 § 5 var Finansministeren i Forvejen blevet bemyndiget til at inddrage visse af den Slags Produkter under Afgiften; men da der er fremkommet flere nye Erstatningsprodukter for Chokolade- og Sukkervarer, derunder kunstig Kakao, har

man fundet det paakrævet i selve Loven at indføje en almindelig Regel i saa Henseende. I Tilslutning hertil er der gjort Faget forskellige Indrømmelser af skatteteknisk Karakter; flere af de Ændringer, som tager Sigte herpaa, blev foretaget i Folketinget.

Afsnit V (§§ 36—48).

Dette Afsnit, der omhandler Beskatningen af *Parfumerier*, er omarbejdet, idet man efter Forhandling med Fagets Hovedorganisation har anset det for ønskeligt at *gaa over til en Beskatning efter Detailpris i Stedet for efter Engrospris*. Samtidig er Afgiften ændret fra 40 pCt. af Engrosprisen indbefattet Afgiften til 25 pCt. af Detailprisen indbefattet Afgiften. Denne Ændring i Beskatningsformen har gjort det nødvendigt at gennemføre Pakningstvang og kræve anbragt Prismærker paa Varerne, hvorom Regler er optaget i § 40.

Paa Grundlag af de indvundne Erfaringer og for at afskære enhver Tvivl med Hensyn til Afgiftspligten for velugtende Olier m. v. er der dernæst i § 37 foretaget en Omredaktion af Bestemmelserne vedrørende Vareområdet, ligesom der er givet Toldbestyrelsen Bemyndigelse til at fritage æteriske Olier m. v., der anvendes til Tilvirkning af afgiftspligtige Tobaksvarer, Chokolade- og Sukkervarer og Mineralvand, for Afgift i Henhold til dette Afsnit. Hertil føjedes i Folketinget flere andre Varer, derunder vellugtende Olier, som anvendes til Fremstilling af Levnedsmidler og stærke Drikke.

For at imødekomme Ønsker fra Parfumebranchen og Frisørfaget har man tillige under Hensyn til den indførte Omsætningsafgift paa Parfumerier og kosmetiske Artikler *nedsat Tillægsafgiften af Sprit* til Fremstilling af Parfumerier, Barbersprit og Haarvand m. v. fra 4½ Kr. til 3 Kr. pr. l af 100 pCt.s Styrke.

Afsnit VI og VII (§§ 49—56).

I § 53 er indføjet følgende nye Bestemmelse:

Efter Forhandling med Finansministeren fastsætter Handelsministeren nærmere Regler, hvorefter der til Brug ved Indkøb af de i Henhold til nærværende Lovs § 5, Stk. 2,

Punkt d, afgiftspligtige Manufakturvarer udleveres *Købekort* til mindrebemidlede Personer med Børn under 15 Aar, saaledes at der for hvert Barn under denne Alder udleveres *Købekort* til et Beløb af i alt 10 Kr. *Købekortene* henregnes ikke til Modtagerens skattepligtige Indkomst.

Tillige har man ændret § 56 for at bringe den i Overensstemmelse med de ved Lovens Ikrafttræden gældende Bestemmelser angaaende *Pristalsregulering*. I sin nye Form har Paragraffen følgende Ordlyd:

„1. Det paahviler Det statistiske Departement i Forbindelse med den kvartalsvise Beregning af *Detailpristallet* særskilt at opgøre, med hvilke Beløb Forskellen mellem Indkomstskatten til Staten henholdsvis for 1940—41 og 1941—42 og den for 1939—40 udskrevne ordinære Indkomstskat til Staten med Tillæg af 20 pCt. samt endvidere de i nærværende Lovs Afsnit I—V fastsatte Afgifter og Forhøjelser af bestaaende Afgifter indgaar i det Husholdningsbudget, der ligger til Grund for *Pristalsberegningen*.

2. Ved Beregningen af *Udgiftstallet* i Henhold til Statstjenestemandslovens § 90 bortses fra den i Stk. 1 omhandlede Afgiftsforøgelse. Det saaledes beregnede Udgiftstal vil ligeledes være at anvende i alle Forhold uden for Statstjenesten, hvor Lønregulering finder Sted paa Grundlag af Reglerne i §§ 89—94 i Statstjenestemandsloven.“

Afsnit VIII (§§ 57—59).

I dette Afsnit bestemmes, at *de midlertidige Told- og Afgiftsbestemmelser*, der omhandles i § 46 i Loven af 27. Marts 1940 og alle har Gyldighed indtil Udgangen af Juni 1941, yderligere faar Gyldighed til *Udgangen af Juni 1942*, dog for Tiden indtil Udgangen af Oktober 1941 med de Ændringer, der er foretaget i Loven. Iøvrigt gælder Loven indtil *Udgangen af Oktober 1941*.

I sin Fremsættelsestale gjorde *Finansministeren* gældende, at det af finansielle Grunde var paakrævet, at Loven af 27. Marts 1940 om midlertidige Forbrugsafgifter m. m. blev forlænget. Han vilde indrømme, at Omsætningsafgiften paa Manufakturvarer, der i særlig Grad havde været udsat for Kritik, ikke var nogen god Skat. Den burde derfor være

den første ekstraordinære Skat, som faldt bort; men i Øjeblikket turde han ikke give Afkald paa den.

Det Spørgsmaal havde været rejst, om man ikke burde afløse de i Marts 1940 indførte nye Afgifter med *en almindelig Omsætningsafgift* til en lavere Sats. For at en Afgift af denne Karakter skulde kunne skaffe Staten den nødvendige Afgift, maatte den imidlertid ramme saa langt ned i det daglige Forbrug, at den vilde blive langt mere byrdefuld for den jævne Befolkning end de gældende Særafgifter. Fra Detailhandelens Side havde man ogsaa taget Afstand fra en saadan almindelig Afgift.

Det *finansielle Udbytte* af Loven var skønsmæssigt anslaaet til 35 Mill. Kr. (efter Vedtagelsen af de i Folketinget stillede Ændringsforslag regnedes der med 34 Mill. Kr.) for Resten af det løbende Finansaar. Herfra maatte dog drages det Beløb, som i Finansaaret vilde medgaa til Indfrielse af Tøjkort; ifølge Bemærkningerne til Lovforslaget paaregnedes det, at der skulde udstedes Tøjkort for i alt 8 Mill. Kr. (det vil sige for 800 000 af i alt 940 000 Børn under 15 Aar).

Under Sagens Behandling i Folketinget fik Lovforslaget en betinget Tilslutning fra Ordførerne for de fire største Partier, som erkendte, at det bød paa adskillige Forbedringer, men alligevel havde forskellige Indvendinger imod det. *Kommunisterne* tog derimod stærkt Afstand fra Forslaget. Ordføreren for *Bondepartiet* (Hartel) indrømmede vel, at Lovforslaget som Følge af de foretagne Lempelser betød en Forbedring i Forhold til den gældende Lov, men Partiet kunde dog ikke medvirke til Forslagets Gennemførelse bl. a. under Hensyn til de Vanskeligheder, Loven vilde berede Mineralvandsindustrien, der formentlig vilde føle Afgiften dobbelt tung, naar Afgiften paa Hvidtøl faldt bort. *Oluf Pedersen* (D. R.) erklærede, at han ikke vilde stemme imod, selv om han fortsat ønskede denne Skat »derhen, hvor Peberet gror«. Af det radikale Partis Medlemmer rettede *Hassing-Jørgensen* og *Rager* hver med sin særlige Begrundelse Kritik mod Lovforslaget. Sidstnævnte vilde dog stemme for det, hvorimod *Hassing-Jørgensen* ikke kunde medvirke til dets Fremme, dels paa Grund af Lovens sociale Virkninger, dels som Følge af de store Ulemper, der paaføres Erhvervslivet. *Christiani* (V.) fandt heller ikke Forslaget tilfredsstillende. Han forstod, at det ikke vilde være muligt med kort Frist at gaa til en gennemgribende Ændring af Skattesystemet, men han henstillede til Finansministeren at overveje, om ikke nogle af de Penge, som Staten behøver, burde tilvejebringes gennem Optrækning af en *ikke progressiv Indkomstskat*.

Det Udvalg, som Folketinget nedsatte til Behandling af Sagen, modtog fra Erhvervsorganisationer og andre et meget

stort Antal Henvendelser, der findes aftrykt som Bilag til Betænkningen. Disse Henvendelser resulterede i 34 Ændringsforslag, som alle var stillet af Finansministeren og tiltraadt af Udvalget, og hvis Formaal var at mindske de Ulemper, som Loven medfører for det praktiske Erhvervsliv. Der næredes inden for Udvalget Ønske om at gaa til yderligere Lempelser, bl. a. med Hensyn til Sodavand, Krydsfiner og Isoleringsplader; men dels var det ikke muligt at naa til Enighed derom, dels var der tekniske Grunde, som gjorde det vanskeligt at gennemføre disse Lettelser. Eksempelvis mente Administrationen ikke at kunne adskille en Række Isoleringsplader fra almindeligt Pap. Udvalget henstillede til Finansministeren at udarbejde saadanne Regler for at erhverve Rabatkort til Manufakturvarer, at man saa vidt muligt kunde undgaa Misbrug ved Benyttelsen.

Efter at Folketinget havde vedtaget de til Sagens anden Behandling stillede Ændringsforslag samt et enkelt Ændringsforslag af redaktionel Karakter ved tredie Behandling, vedtoges Lovforslaget med 95 Stemmer mod 4; 5 Medlemmer stemte hverken for eller imod.

I *Landstinget* blev der under en Udvalgsbehandling gjort Forsøg paa Gennemførelse af yderligere Lempelser til Fordel for Erhvervslivet. Disse Bestræbelser resulterede dog ikke i Ændringsforslag, idet man i Udvalget enedes om at indstille Lovforslaget til Vedtagelse i uændret Skikkelse. Paa Forespørgsel udtalte Finansministeren, at den ændrede Affattelse af § 37, Stk. 2 og 4, ikke tog Sigte paa at udvide Afgiftspligten for den paagældende Gruppe af Varer. Angaaende Bestemmelsen i § 13 om Fradragsret for afgiftspligtige Varer, der udføres til Udlandet, erklærede Ministeren, at man i det Omfang, det er praktisk gennemførligt, vil yde Godtgørelse for den erlagte Afgift, selv om vedkommende Eksportør ikke selv har afgiftsberigtiget Varen.

Lovforslaget vedtoges i Landstinget med 58 Stemmer mod 1 (J. S. Foget [B.]).

14. Lov om Ændringer i Toldloven af 29. Marts 1924. (Finansminister *V. Buhl*). [A. Sp. 2823. — C. Sp. 213 og 309.]

Fremsat i *Folketinget* $^{12}/_{12}$ (F. Sp. 1017). 1. Beh. $^{13}/_{12}$ (F. Sp. 1049). 2. Beh. $^{13}/_{12}$ (F. Sp. 1072). 3. Beh. $^{13}/_{12}$ (F. Sp. 1075). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $^{14}/_{12}$ (L. Sp. 537). 2. Beh. $^{14}/_{12}$ (L. Sp. 546). 3. Beh. $^{14}/_{12}$ (L. Sp. 548). *Loven*

stadfæstet 14. December 1940. (Lov-Tid. Nr. 645). Traadt i Kraft straks.

Loven angaar de Bestemmelser i Toldloven af 1924 med dertil knyttede Ændringer, som omhandler *Manufakturvarer og Tekstilstoffer*. Den er udarbejdet efter forudgaaende Forhandlinger med Erhvervsorganisationer og har til Formaal at udjævne den Forskel, der hidtil har været i toldmæssig Henseende mellem paa den ene Side Uld- og Bomuldsvarer og paa den anden Side de dertil svarende kunstige Tekstilarer. Begrundelsen herfor ligger i, at disse nye Stoffer, der oprindeligt i Form af *Kunstsilke* optraadte som Konkurrenter til Natursilken, i de senere Aar i stadig voksende Omfang — det drejer sig i denne Forbindelse særlig om den saakaldte *Celluld* — har fundet Anvendelse som Materiale til Fremstilling af Varer, der ligger i Klasse med almindelige Uld- og Bomuldsvarer; for en stor Del er det i øvrigt en Blanding af Naturstoffer og Kunststoffer, der anvendes. Celluld fremstilles ligesom Kunstsilke af Cellulose og skal efter Toldloven fortoldes efter de samme høje Satser, hvilket har medført en betydelig Fordyrelse af Varepriserne og foraarsaget store Vanskeligheder saavel for Importen som for Produktionen og Omsætningen. Ulemperne herved blev særlig følelige, da Tilførslerne af Uld og Bomuld samt Varer heraf under Krigen ophørte, og man derfor maatte gaa over til en forøget Anvendelse af Celluld, som kunde faas fra Tyskland.

Allerede i Foraaret 1940, da Forbruget af Celluld tog et større Omfang end hidtil, fik man ved *Tekstanmærkning paa Tillægsbevillingsloven* for 1939—40 Bemyndigelse til at til-lade, at en Række Uld- og Bomuldsvarer med Iblanding af Celluld fortoldedes til betydeligt lavere Satser end de i Toldloven fastsatte. Ved *Finansloven for 1940—41* udvidedes Omraadet for Toldnedsættelsen, saa at ikke alene Blandingsvarerne, men ogsaa rene Celluldvarer kunde fortoldes efter de særlige nedsatte Satser.

Ved disse Foranstaltninger, der dog ifølge Sagens Natur kun kunde blive af foreløbig Karakter, fik man en Del af Manglerne afhjulpet, men ikke dem alle, bl. a. fordi de Celluldvarer, der ikke udtrykkeligt var undtaget, fremdeles skulde fortoldes efter de høje Satser for Kunstsilke. Desuden medførte Ordningen praktiske Vanskeligheder af forskellig Art.

En rationel Ordning af Fortoldningsreglerne for Varer af Celluld lod sig imidlertid ikke foretage uden en ændret Placering af Bestemmelserne angaaende disse Stoffer, hvilket atter nødvendiggjorde en Omarbejdelse af hele Afsnittet om Manufakturvarer, idet dette vilde være blevet for uoverskueligt, om der skulde føjes nye Ændringer og Tilføjelser til de mange, som man tidligere har foretaget.

Hvad Loven gaar ud paa, er da først og fremmest — i § 1 — en ny Affattelse af Tarifgruppen »*Manufakturvarer*«, der fremtidig benævnes »Manufakturvarer og Tekstilstoffer«. Hertil føjer sig en Række mere spredte Ændringer.

Medens de forskellige Manufakturvarers Rækkefølge efter Toldniveauets Højde hidtil har været følgende: 1. Natursilke, 2. Kunstsilke (herunder ogsaa de Cellulldvarer og de Blandinger af Uld og Bomuld med Celluld, som ikke omfattedes af Nedsættelserne ved Anmærkningen paa Finansloven for 1940—41), 3. Cellulldvarer og Blandinger af Uld og Bomuld med Celluld, som omfattedes af Nedsættelserne ved Finansloven for 1940—41, 4. Uld og 5. Bomuld m. v., ændres dette nu — i bedre Overensstemmelse med det sædvanlige Prisniveau for de forskellige Varearter — til: 1. Natursilke, 2. Kunstsilke, 3. Uld, 4. Celluld og tilsvarende kunstige Tekstilfibre samt Hør og 5. Bomuld m. v.

For ikke at formindske Statens Toldindtægter for stærkt og for ikke at svække den danske Tekstilindustris Stilling som Helhed taget har man foretaget Udjævningen paa den Maade, at *Satserne for Uld samt Bomuld og andre vegetabiliske Stoffer forhøjes noget*, samtidig med at *Satserne for Celluld og andre kunstige Tekstilfibre sættes væsentligt ned* under Finanslovens Satser, hvilke Satser allerede var meget nedsatte i Forhold til de i Toldloven fastsatte. Ogsaa for *Kunstsilkevarer* har der fundet en vis Nedsættelse Sted, til Dels under Hensyn til, at disse ikke i fuldt saa stort Omfang som tidligere kan anses for Luksusvarer. *Blandinger* af Uld og kunstige Tekstilfibre skal fortoldes som Uld, medens *Blandinger* af Celluld og Bomuld skal fortoldes som Celluld, hvilket i begge Tilfælde betyder en Nedsættelse af Tolden.

Andre Varer end Manufakturvarer, f. Eks. Skotøj, Galanterivarer og Legetøj i Forbindelse med Celluld m. v., fritages for den særlig høje Beskatning, som hidtil har været gældende for Varer i Forbindelse med Kunstsilke, idet Celluld m. v. ikke betragtes som Kunstsilke i beskatningsmæssig Henseende.

Loven ophæver endvidere de nugældende særlige Toldsatser for »*aaabne, mønstrede Varer*«, Løbe-Nr. 205 b og 215 b, 1 kg 4 Kr. 40 Øre, der har vist sig at volde Vanskeligheder ved den praktiske Toldbehandling, saa at de herhenhørende

Varer fremtidig fortoldes efter de almindelige Regler for Uld- og Bomuldsvarer. Samtidig forenkles Toldsatserne for *Klædningsstykker* væsentligt, idet de baseres paa Hovedstoffets Beskaffenhed (Natursilke, Kunstsilke, Uld, kunstige Tekstilfibre o. s. v.). Fremtidig bliver kun Forbindelser med Pelsvarer, Silke og Blonder af Betydning for Tarifieringen, saa at man ser bort fra Forbindelser med »aaabne, mønstrede Varer«, kunstige Blomster, Fjer, Spænder m. v. Antallet af Toldpositioner er herved for Klædevarernes Vedkommende nedbragt fra ca. 50 til 15.

Hørvarer skal fortoldes efter de samme Toldsatser som Celluldvarer, dog med en Lempelse for ubleget Hør.

Ifølge Lovens § 2 *bortfalder* den i § 17 i Lov Nr. 243 af 19. Oktober 1931 med senere Love omhandlede *Tillægsafgift* paa 10 pCt. af Toldbeløbet.

§§ 3 og 4 indeholder de nødvendige Ændringer i andre Love som Følge af Lovens Vedtagelse.

§ 5 gaar ud paa, at der af Hensyn til Statens Indtægt af Beskatningen af Kunstsilke kan *paalægges her i Landet fremstillet Kunstsilke en Afgift*, hvis Størrelse fastsættes af Finansministeren med Tilslutning fra Rigsdagens Finansudvalg.

Ifølge § 6 gælder Loven indtil *Udgangen af Juni 1942*. Dog kan det ved kgl. Anordning bestemmes, at de i Loven indeholdte Ændringer i Toldloven af 29. Marts 1924 ophører at have Gyldighed forinden det nævnte Tidspunkt.

Til Belysning af de Forskydninger i Beskatningsniveauet, som Loven medfører, anføres følgende Satser:

Almindelige *Celluldmetervarer*, der ifølge Toldloven fortoldes med 7 Kr. 70 Øre eller 13 Kr. 20 Øre pr. kg, og som ved Tekstanmærkning til Finansloven for 1940—41 fik Tolden nedsat til Satser fra 1 Kr. 70 Øre til 2 Kr. 80 Øre pr. kg, svarer efter de nye Regler fra 1 Kr. til 1 Kr. 85 Øre.

Almindelige farvede *Bomuldmetervarer*, der tidligere fortoldedes med fra 70 Øre til 85 Øre pr. kg, er henført til Satser fra 1 Kr. 05 Øre til 1 Kr. 35 Øre pr. kg.

Uldmetervarer, der tidligere fortoldedes med fra 80 Øre til 1 Kr. 30 Øre pr. kg, er henført til Satser fra 1 Kr. 20 Øre til 2 Kr.

For *Halvsilkemetervarer af Kunstsilke* er Tolden nedsat fra 7 Kr. 70 Øre pr. kg til 6 Kr. pr. kg og for *Helsilkemetervarer af Kunstsilke* fra 13 Kr. 20 Øre til 10 Kr. pr. kg.

Hvad *Garnerne* angaar, er Toldsatsen for ufarvet Garn af Uld ændret fra 16 Øre til 25 Øre pr. kg og for Celluld fra 40 Øre til 18 Øre pr. kg, medens Satsen for ufarvet Bomuldsgarn, der siden 1908 har været 10 Øre pr. kg, er ændret til 12 Øre pr. kg.

Med Hensyn til Lovens *finansielle Virkninger* udtales i Bemærkningerne til det i Folketinget fremsatte Lovforslag, at det maa antages, at det samlede Provenu af Manufakturvarerne med normal Import vil blive *noget mindre* efter de nye end efter de hidtil gældende Regler.

Da Importen for Tiden hovedsagelig bestaar af Cellulddvarer og cellulddholdige Varer, vil de nye Regler, efter hvad Finansministeren udtalte under Sagens Behandling, betyde en væsentlig Nedgang i Toldindtægterne, hvad der igen maa øve en gavnlig Indvirkning paa Varepriserne. Lovens Gennemførelse vil endvidere have den Betydning at tjene til *Fremme af Handelsforbindelsen med Tyskland* og lette Tilførslerne derfra, som ikke mindst i den foreliggende Situation er af stor Vigtighed for Beskæftigelsen og for Vareforsyningen herhjemme.

Paa *Rigsdagen* undergik Lovforslaget kun faa Ændringer, der uden foregaaende Udvalgsbehandling blev bragt i Forslag af Finansministeren ved 2. Behandling i Folketinget. Disse Ændringer medførte Lempelser i Toldafgiften for visse Arter af Voksdug samt Varer af ubleget Hør.

I *Folketinget* vedtoges Lovforslaget efter en kortvarig Behandling med 85 Stemmer mod 2, idet kun *Retsforbundet* tog Afstand fra det. *Himmelstrup* (V.) fandt dog, at Udjævningen af Toldsatserne blev foretaget paa et for højt Niveau, og han tog ethvert Forbehold med Hensyn til Enkeltheder, hvilket sidste *Valdemar Sørensen* (R. V.) sluttede sig til. *Christmas Møller* (K. F.) fremhævede Betydningen af, at Lovforslaget forud havde været til Behandling i Skattekommissionens Toldudvalg. Han mente, at Administrationen havde haft en overmaade heldig Haand med Hensyn til Lovforslagets tekniske Udformning.

I *Landstinget* var Vedtagelsen enstemmig.

15. Lov om Udskrivning af Indkomst- og Formueskatten til Staten for Skatteaaret 1941—42. (Finansminister *V. Buhl*). [A. Sp. 2257. — C. Sp. 455 og 489].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{2}{10}$ (F. Sp. 20). 1. Beh. $\frac{26}{11}$ (F. Sp. 820). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Retoft, H. P.

Hansen [Præstø A.], Hauberg, J. P. Jensen, M. F. Mortensen, Schytz [fra $\frac{30}{1}$ Fr. Dalgaard], M. K. Sørensen [Formand], Bertel Dahlgaard [Sekretær], Peder Clausager, Edvard Sørensen, Jensen-Broby, Laurits Pedersen, Korsgaard, Kristen Amby og O. Kier). Betænkning (B. Sp. 471) afgivet $\frac{12}{3}$. (Ordfører: Retoft). 2. Beh. $\frac{14}{3}$ (F. Sp. 1608). 3. Beh. $\frac{14}{3}$ (F. Sp. 1626). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{14}{3}$ (L. Sp. 783). 2. Beh. $\frac{14}{3}$ (L. Sp. 838). 3. Beh. $\frac{14}{3}$ (L. Sp. 841). *Loven stadfæstet 18. Marts 1941.* (Lov-Tid. Nr. 112).

Ved Lov Nr. 95 af 20. Marts 1940 (Aarbo 1939—40, Side 123) blev Udskrivningen af Indkomst- og Formueskat til Staten for Skatteaaret 1940—41 fastlagt i en enkelt Lov, der tillige — bortset fra Selskabsskatten — samlede de ordinære og ekstraordinære Skatter til en enkelt Indkomstskat og en enkelt Formueskat. Ved Udarbejdelsen af Finanslovsforslaget for 1941—42 fandt man det paakrævet at regne med Optrævningen af Indkomst- og Formueskat efter lignende Sæts som i 1940—41, og Finansministeren besluttede sig derfor til straks efter Fremlæggelsen af Finanslovsforslaget at foreslaa den nævnte Skattelov forlænget for et Aar. Det herom fremsatte Lovforslag var, bortset fra Tidsbestemmelserne, enslydende med den for 1940—41 gældende Lov, men Finansministeren erklærede sig i sin Fremsættelsestale villig til at forhandle om eventuelle Ændringer i Beskatningsreglerne. Dette kunde dog efter hans Opfattelse bedst ske, naar man var kommet det nye Finansaar noget nærmere og derfor havde større Mulighed for at skønne over Skattebehovet i 1941—42.

Folketingets 1. Behandling af Lovforslaget blev derfor udskudt noget, og den efterfulgtes af en Udvalgsbehandling, der først afsluttedes et Stykke ind i Marts. Forhandlingerne resulterede i, at hele Udvalget sluttede sig til en Række Ændringsforslag, der var stillet af Finansministeren, hovedsagelig for at imødekomme Ønsker, som allerede under 1. Behandling var fremsat fra forskellig Side.

De foretagne Ændringer, med hvilke Lovforslaget derefter gennemførtes i begge Rigsdagens Ting, gaar i Hovedsagen ud paa følgende:

I § 1 er indsat et nyt Stk. 4, hvorefter det i Statsskatte-loven af 10. April 1922 § 8, Stk. 8, omhandlede *skattefri Fradrag for Børn* under 15 Aar for 1941—42 beregnes med følgende Beløb:

	For 1 Barn	For 2 Børn	For hvert Barn ud over 2 Børn
I København og Frederiksberg	400 Kr.	900 Kr.	600 Kr.
I Købstadkommunerne, Marstal og de sønderjyske Flækker	350 —	750 —	500 —
I Landkommunerne . .	300 —	600 —	400 —

Efter de hidtil gældende Regler udgjorde Børnefradraget uanset Antallet af Børn 300 Kr. i København og Frederiksberg, 250 Kr. i Købstæderne m. v. samt 200 Kr. i Landkommunerne for hvert Barn under 15 Aar. Fradragenes Forhøjelse vil ifølge en foreliggende Beregning formindske Udbyttet af Indkomstskatten med $3\frac{1}{2}$ —4 Mill. Kr.

I § 2, der angaar *Merindkomstskatten*, foretoges en Række Ændringer, der alle tog Sigte paa at gøre Reglerne mere lempelige for Skatteyderne.

Medens man i 1940—41 ifølge Stk. 1 benyttede Gennemsnittet af den for Skatteaarene 1936—37, 1937—38 og 1938—39 ansatte skattepligtige Indkomst som *Sammenligningsgrundlag* ved Merindkomstskattens Beregning, skal der i 1941—42 regnes med Gennemsnittet af de tre højeste af de tilsvarende Indkomster for Skatteaarene 1936—37, 1937—38, 1938—39 og 1939—40, for skattepligtige, der ved Opgørelsen af den Indkomst, hvoraf de er ansat for Skatteaaret 1940—41, har benyttet et Regnskabsaar, som ikke er Kalenderaaret, og som er udløbet inden 1. August 1939, dog de tre højeste af de tilsvarende Indkomster for Skatteaarene 1937—38, 1938—39, 1939—40 og 1940—41.

I Tilslutning hertil indføjedes følgende Regel: »Saafremt den ansatte skattepligtige Indkomst for noget af Skatteaarene 1936—37, 1937—38, 1938—39 og 1939—40 — henholdsvis Skatteaarene 1937—38, 1938—39, 1939—40 og 1940—41 (jfr. ovenfor) — ikke har udgjort mindst 3 pCt. af den for samme Skatteaar ansatte skattepligtige Formue, forhøjes Indkomsten for vedkommende Skatteaar forinden Udfindelsen af de tre højeste Indkomster og Beregningen af Gennemsnitsindkomsten til 3 pCt. af Formuen.«

I Stk. 3, hvorefter Merindkomstskatten *bortfalder eller nedsættes* i nærmere angivne Tilfælde, saaledes bl. a. naar Merindkomsten helt eller delvis skyldes Indtægt af Formue, erhvervet ved Udbetaling af Livsforsikring, Arv el. lign. efter et vist Tidspunkt, er *Skæringsdagen* flyttet fra 31. December 1936 til 31. December 1935. Desuden har man — hvad der dog kun betyder Lovfæstelse af en i Forvejen eksisterende Praksis — medtaget det Tilfælde, at Merindkomsten helt eller delvis skyldes »*Hustrus selvstændige Indtægt*, naar Ægteskabet er indgaaet efter Begyndelsen af det Regnskabsaar, der ligger til Grund for Skatteansættelsen for Skatteaaret 1941—42, og Indtægten er bortfaldet inden Udgangen af første Halvdel af dette Skatteaar«. — Har Hustruens Indkomster i et eller flere af Sammenligningsaarene ikke været medregnet til Skatteyderens Indkomst for de paagældende Aar, nedsættes Merindkomstforhøjelsen efter en Omberegning af Merindtægten, hvorved der foruden til Skatteyderens egne Indkomster tillige tages Hensyn til Hustruens skattepligtige Indkomster for de paagældende Aar.

Yderligere føjedes der paa konservativ Foranledning til Paragraffen et nyt Stk. 4, der indeholder følgende Bestemmelser:

»a. Saafremt en Skatteyder, for hvis Vedkommende Indkomstskatten til Staten for Skatteaaret 1941—42 i Overensstemmelse med Bestemmelsen i Stk. 1 er beregnet med Forhøjelse paa Grund af Merindkomst, over for Finansministeren godtgør, at de ham for nævnte Skatteaar som Indkomst- og Formueskat til Staten og den fælleskommunale Udligningsfond samt personlig Kommuneskat paalignede Skatter tilsammen *overstiger 75 pCt. af hans Indkomst* i det til Grund for Ansættelsen liggende Regnskabsaar uden Fradrag for personligt paalignede Skatter, vil Indkomstskatten til Staten være at *nedsætte* med den nævnte Forhøjelses Beløb. Nedsættelsen kan dog ikke ske med et større Beløb end det, hvormed den samlede Sum af de fornævnte Skatter overstiger 75 pCt. af hans foran anførte Indkomst.

b. I Tilfælde, hvor Nedslag i Indkomstskatten til Staten for Skatteaaret 1941—42 i Overensstemmelse med foranstaaende Regel er givet Skatteyderen, vil de ham for Skatte-

aarene 1942—43 og 1943—44 efter Bestemmelsen i § 6 d. i Lov Nr. 149 af 10. April 1922 tilkommende *Fradrag for personligt paalignede Skatter* være at *nedsætte* med et til Nedslaget svarende Beløb, fordelt med Halvdelen paa Skattefradraget for hvert af de nævnte Skatteaar.«

Endelig skal nævnes, at man i § 16 nedsatte det Fradrag, hvormed *Brugsforeningernes skattepligtige Indkomst* formindskes før Skattens Beregning, fra 5 til 4 pCt. af den dividendeberettigede Del af Omsætningen.

Denne Skærpelse af Brugsforeningernes Beskatning gik de øvrige i Folketingsudvalget repræsenterede Partier, om end ikke uden Betænkelighed, med til som en Indrømmelse til Det konservative Folkeparti, hvis Udvalgsmedlemmer derefter kunde tiltræde Lovforslaget i den ændrede Skikkelse og give Tilslutning til, at man indtil videre udskød en videregaaende Drøftelse af Brugsforeningsbeskatningen.

De øvrige Ændringer, som foretoges, var væsentlig af formel eller skatteteknisk Karakter.

Under Sagens Behandling i Folketinget slog *Edvard Sørensen* (V.) til Lyd for, at Indkomst- og Formueskatten til Staten blev sammenarbejdet med den fælleskommunale Indkomst- og Formueskat, saa at der ved Siden af den egenkommunale Indkomstskat kun fandtes en enkelt Indkomstskat og en enkelt Formueskat. *Bertel Dahlgaard* (R. V.) ønskede overvejet, hvorvidt der var Mulighed for i højere Grad end hidtil sket at lade Skattebetalingen følge Aarets Indkomster, saa at man kom bort fra det, at en Skatteborger i et Aar, i hvilket han kun har smaa Indtægter, skal betale Skat af en høj Indtægt, som han har haft i det foregaaende Aar.

Foranlediget af Bortfaldet af Statens Tilskud til Nedsættelse af de amtskommunale Skatter i 1941—42 drøftede det af Folketinget nedsatte Udvalg Muligheden af i Stedet for at lette Kommunernes stærkt stigende *Sygehusudgifter*. Tanken herom vandt Tilslutning hos *Finansministeren*, der paa Regeringens Vegne gav Tilsagn om senere at ville fremsætte Forslag om, at der for 1941—42 af Statskassen blev ydet et Tilskud paa 5 Mill. Kr. til Nedbringelse af de kommunale Sygehusudgifter at fordele efter Folketal (se Nr. 76).

Lovforslaget vedtoges i *Folketinget* med 85 Stemmer mod 2, idet kun Medlemmer af *Bondepartiet* erklærede at ville stemme imod det, hvilket navnlig skete med den Begrundelse, at de fandt det urimeligt, at man ikke alene opret-

holdt den Aaret før gennemførte almindelige Brugsforeningskat, men yderligere forhøjede den.

I *Landstinget* stemte *J. S. Foget* (B.) af samme Grund imod, medens Vedtagelsen i øvrigt var enstemmig. Saavel *Thomsen* (S.) som *Bækgaard* (V.) og *Martin Sørensen* (*Peterslund*) (R. V.) ansaa det for beklageligt, at man havde forhøjet Brugsforeningsskatten, men kunde dog acceptere Forhøjelsen som et Led i den trufne Overenskomst. I Modsætning hertil betragtede *Axel B. Lange* (K. F.) Forhøjelsen som en Forbedring, selv om den foreliggende Ordning kun delvis tilfredsstillede ham.

16. Lov om Udskydelse af den 9. almindelige Vurdering til Ejendomsskyld og Grundskyld. (Finansminister *V. Buhl*). [A. Sp. 2525. — C. Sp. 159 og 179].

Fremsat i *Folketinget* ^{21/11} (F. Sp. 690). 1. Beh. ^{26/11} (F. Sp. 819). 2. Beh. ^{26/11} (F. Sp. 826). 3. Beh. ^{27/11} (F. Sp. 828). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ^{4/12} (L. Sp. 387). 2. Beh. ^{6/12} (L. Sp. 404). 3. Beh. ^{6/12} (L. Sp. 407). *Loven stadfæstet 17. December 1940.* (Lov-Tid. Nr. 660).

Loven gaar ud paa, at den 9. almindelige Vurdering til Ejendomsskyld og Grundskyld, der i Henhold til Lov Nr. 352 af 7. August 1922 §§ 1 og 3, jfr. Lov Nr. 47 af 6. Marts 1936, skulde foretages pr. 1. Oktober 1941, *udskydes eet Aar*, saaledes at Vurderingen først foretages pr. 1. Oktober 1942.

Pr. 1. Oktober 1941 foretages Aarsomvurdering efter Reglerne i Loven af 7. August 1922 §§ 2 og 4, jfr. Lov Nr. 47 af 6. Marts 1936.

Vurderingens Udskydelse var motiveret med, at de ændrede økonomiske Forhold maatte antages at medføre betydelige Forskydninger i de faste Ejendommens Værdi, men at Prisbevægelsen næppe vilde være saa vidt fremskreden inden 1. Oktober 1941, at en almindelig Vurdering paa dette Tidspunkt vilde kunne fastholdes som Grundlag for Beskatning i længere Tid fremover. En almindelig Vurdering pr. 1. Oktober 1941, der maatte forberedes allerede fra Foraaret 1941, vilde desuden blive særdeles vanskelig, bl. a. fordi de bestaaende Indskrænkninger i Benyttelsen af Trafikmidlerne i høj Grad vilde besværliggøre Forberedelsen og Gennemførelsen af Vurderingsarbejdet.

Lovforslagets Vedtagelse skete enstemmigt i begge Ting.

17. Lov om Forlængelse af Gyldigheden af Lov af 29. November 1939 om midlertidig Forhøjelse af Benzinafgiften m. m. (Finansminister *V. Buhl*). [A. Sp. 2509. — C. Sp. 81 og 139].

FremSAT i *Landstinget* ^{25/10} (L. Sp. 160). 1. Beh. ^{26/10} (L. Sp. 178). 2. Beh. ^{28/10} (L. Sp. 207). 3. Beh. ^{28/10} (L. Sp. 211). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. ^{29/10} (F. Sp. 417). 2. Beh. ^{30/10} (F. Sp. 432). 3. Beh. ^{30/10} (F. Sp. 446). *Loven stadfæstet 31. Oktober 1940.* (Lov-Tid. Nr. 546).

Ved Lov Nr. 409 af 29. November 1939 (Aarbog 1939—40, Side 145) gennemførtes med Gyldighed indtil Udgangen af Februar 1940 en Forhøjelse af den til Kommunerne og de særlige i Motorafgiftsloven omhandlede Formaal opkrævede Afgift af Benzin fra 7 til 17 Øre pr. l. Afgiftsforhøjelsen blev ved tre Love af Februar, April og Juni 1940 (Aarbog 1939—40, Side 149—50) forlænget indtil Udgangen af Oktober 1940.

Under Hensyn til Nødvendigheden af at holde Vejarbejderne i Gang er Gyldighedsperioden nu yderligere forlænget til *Udgangen af Oktober 1941*.

Loven indeholder desuden en Bemyndigelse for Finansministeren til at indrømme *Told- og Tillægsafgiftsfrihed for Sulfitspirit* eller lignende, som under fornøden Kontrol blandes med Benzin til Anvendelse i Motorkøretøjer, samt en Bestemmelse om, at der af de Benzinbeholdninger, som fandtes hos Tankindehavere, da Salget af den opblandede Benzin begyndte (1. September 1940), skal svares en *Ekstraafgift* af 35 Øre pr. l, dog at et Kvantum af indtil 100 l pr. Tank er afgiftsfrit.

Ved den nævnte Afgift tilvejebringes der fornøden Ligelighed med Hensyn til Salgsprisen, idet Prisen for den spritblandede Benzin af Priskontrolraadet blev sat til 87 Øre pr. l, medens Prisen paa ren Benzin, før Blandingen kom i Handelen, var 49—50 Øre pr. l.

Lovforslaget blev i Landstinget vedtaget enstemmigt med 56 Stemmer, i Folketinget med 99 Stemmer mod 2.

18. Lov om midlertidig Ændring af den særlige Stempelafgift ved Overdragelse af offentlige Værdipapirer. (Finansminister *V. Buhl*). [A. Sp. 2513. — C. Sp. 97 og 141].

Fremsat i *Landstinget* $^{25}/_{10}$ (L. Sp. 161). 1. Beh. $^{26}/_{10}$ (L. Sp. 181). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Date, C. E. Christiansen, Hans Hansen, Ingeborg Hansen, Officersen, P. C. Petersen, Thomsen [Formand], Lannung, P. N. Petersen [Røjle], Stegger Nielsen, Stensballe, Thisted Knudsen [Sekretær], Villemoes, Axel B. Lange og Stein). Betænkning (B. Sp. 97) afgivet $^{28}/_{10}$. (Ordfører: Date). 2. Beh. $^{29}/_{10}$ (L. Sp. 283). 3. Beh. $^{29}/_{10}$ (L. Sp. 289). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $^{29}/_{10}$ (F. Sp. 421). 2. Beh. $^{30}/_{10}$ (F. Sp. 433). 3. Beh. $^{30}/_{10}$ (F. Sp. 447). *Loven stadfæstet 31. Oktober 1940*. (Lov-Tid. Nr. 548).

I Henhold til midlertidig Lov Nr. 325 af 21. September 1939 (Aarbo 1939, Side 61) skulde den særlige Stempelafgift ved Overdragelse af Aktier og lignende offentlige Værdipapirer svares efter 2 Klasser: Klasse A. med $\frac{1}{2}$ pCt. og Klasse B. med $1\frac{1}{2}$ pCt. af Omsætningsværdien. Klasse B. anvendtes, naar Overdragelseskursen var højere end 125 pCt. og laa mere end 25 pCt. (Points) over Værdien den 31. August 1939. I alle andre Tilfælde anvendtes Klasse A.

Denne Lov, hvis Gyldighedsperiode udløb med Udgangen af Juni 1940, blev ved Lov Nr. 345 af 29. Juni 1940 forlænget til Udgangen af Oktober s. A.

Lovens Virketid er nu yderligere forlænget til *Udgangen af Oktober 1941*, dog med den Ændring, at der er tilføjet *en ny Klasse* — Klasse C. — med Stempelafgift $2\frac{1}{2}$ pCt., der skal anvendes, naar Overdragelseskursen er højere end 125 pCt. og ligger mere end 50 pCt. (Points) over Værdien den 31. August 1939.

Med Hensyn til *unoterede* Aktier indeholder Loven den Regel, at den Kursværdi, der skal lægges til Grund for Beregningen af Stigningen, (»Grundbeløbet«), kan fastsættes af Finansministeren efter Forhandling med Bestyrelsen for Københavns Fondsbørs. I Mangel af saadan Fastsættelse anvendes Stempel efter Klasse B., naar Overdragelseskursen er højere end 150 pCt., og efter Klasse C., naar Overdragelseskursen er højere end 175 pCt. (Sidstnævnte Punktum omformedes i Landstinget, saaledes at Spørgsmaalet om Fastsættelse af Grundbeløbet i Tilfælde af Salg kan tages op med Virkning for Salget, uanset at saadan Fastsættelse for de paagældende Aktier ikke har fundet Sted *forinden Salget*).

Lovforslagets Vedtagelse skete enstemmigt i begge Ting

19. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 173 af 16. Maj 1933 om midlertidig Afgift af Arv. (Finansminister V. Buhl). [A. Sp. 2507. — C. Sp. 83 og 139].

Fremsat i *Landstinget* $^{25}/_{10}$ (L. Sp. 160). 1. Beh. $^{26}/_{10}$ (L. Sp. 187). 2. Beh. $^{28}/_{10}$ (L. Sp. 207). 3. Beh. $^{28}/_{10}$ (L. Sp. 212). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $^{29}/_{10}$ (F. Sp. 420). 2. Beh. $^{30}/_{10}$ (F. Sp. 432). 3. Beh. $^{30}/_{10}$ (F. Sp. 446). *Loven stadfæstet 31. Oktober 1940.* (Lov-Tid. Nr. 560).

Ved Lov Nr. 173 af 16. Maj 1933 (Aarbog 1932—33, Side 151) gennemførtes en *50 pCt.s Forhøjelse af Afgiften paa Arv, som tilfalder andre end Ægtefælle og Afkom eller Adoptivbørn*. Gyldigheden af denne Lov er gentagne Gange forlænget (se Aarbog 1939—40, Side 152), senest til 30. Juni 1941, og Gyldighedstiden er nu yderligere forlænget til *Udgangen af Juni 1942*.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting (i Folketinget stemte 2 Medlemmer hverken for eller imod).

20. Lov om Ændring af Revisionsbestemmelsen i Loven om Grundstigningskyld. (Finansminister V. Buhl). [A. Sp. 2517. — C. Sp. 85 og 141].

Fremsat i *Landstinget* $^{25}/_{10}$ (L. Sp. 161). 1. Beh. $^{26}/_{10}$ (L. Sp. 187). 2. Beh. $^{28}/_{10}$ (L. Sp. 208). 3. Beh. $^{28}/_{10}$ (L. Sp. 212). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $^{29}/_{10}$ (F. Sp. 421). 2. Beh. $^{30}/_{10}$ (F. Sp. 432). 3. Beh. $^{30}/_{10}$ (F. Sp. 447). *Loven stadfæstet 31. Oktober 1940.* (Lov-Tid. Nr. 561).

I § 20 i Lov Nr. 202 af 20. Maj 1933 om Grundstigningskyld blev det fastsat, at Loven skulde forelægges Rigsdagen til Revision i Rigsdagssamlingen 1938—39. Ved Lov Nr. 100 af 15. Marts 1939 blev Forelæggelsestiden udskudt til Rigsdagssamlingen 1939—40, ved Lov Nr. 344 af 29. Juni 1940 til Rigsdagssamlingen 1940—41, og den er nu yderligere *udskudt til Rigsdagssamlingen 1941—42*.

Lovforslaget vedtoges i Landstinget enstemmigt med 57 Stemmer, i Folketinget enstemmigt med 100 Stemmer (4 Medlemmer stemte hverken for eller imod).

21. Lov om Tillæg til Lov Nr. 28 af 15. Februar 1924 om indenlandsk Skillemønt. (Finansminister *V. Buhl*). [A. Sp. 2813. — C. Sp. 249 og 299].

Fremsat i *Folketinget* $11/12$ (F. Sp. 1005). 1. Beh. $12/12$ (F. Sp. 1023). Henvist til Finansudvalget (se Side 23). Betænkning (B. Sp. 261) afgivet $13/12$. (Ordfører: Fr. Andersen). 2. Beh. $13/12$ (F. Sp. 1047). 3. Beh. $13/12$ (F. Sp. 1049). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $14/12$ (L. Sp. 534). 2. Beh. $14/12$ (L. Sp. 546). 3. Beh. $14/12$ (L. Sp. 547). *Loven stadfæstet 17. December 1940.* (Lov-Tid. Nr. 659).

Den kgl. Mønts Beholdninger har vist sig utilstrækkelige til at imødekomme de Udmøntningskrav, som Danmarks Nationalbank har maattet stille for at kunne opfylde det for den nærmeste Fremtid paaregnede Behov for Skillemønt. Da det har vist sig vanskeligt at købe den fornødne Mængde Kobber, har det maattet optages til Overvejelse at foretage de paagældende Udmøntninger under Anvendelse af et andet dertil egnet Metal, og efter de foreliggende Erfaringer har Mønten fundet det mest hensigtsmæssigt at anvende *Aluminium til Udmøntning af 5-Ører, 2-Ører og 1-Ører*, idet dette Metal, hvoraf der kan paaregnes fremskaffet den tilstrækkelige Mængde, har vist sig at kunne udpræges saaledes, at den fornødne Holdbarhed opnaas.

Loven giver den fornødne Hjemmel til en saadan Udmøntning, som foreløbig dog ikke vil omfatte 1-Ører, idet den indeholder nærmere Forskrifter om Mønternes Størrelse og Vægt.

Under Forhandlingen i Landstinget erklærede *Finansministeren* i Anledning af en Udtalelse af Ravn (V.) om Mønternes Udseende, at der vilde blive draget Omsorg for, at de nye Mønter fik et Udseende, som var dansk Standard paa dette Omraade værdigt, og at de fremtraadte paa en saadan Maade, at der ikke kunde være nogen Tvivl om, at det var danske Mønter, man fik i Haanden.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

22. Lov om Tillæg til Lov Nr. 28 af 15. Februar 1924 om indenlandsk Skillemønt, jfr. Lov Nr. 659 af 17. December 1940. (Finansminister *V. Buhl*). [A. Sp. 4739. — C. Sp. 1959 og 1991].

Fremsat i *Folketinget* $25/6$ (F. Sp. 2321). 1. Beh. $26/6$ (F. Sp. 2384). 2. Beh. $26/6$ (F. Sp. 2413). 3. Beh. $26/6$ (F. Sp. 2415). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $27/6$ (L. Sp. 1259). 2. Beh. $27/6$ (L. Sp. 1271). 3. Beh. $27/6$ (L. Sp. 1291). *Loven stadfæstet 30. Juni 1941*. (Lov-Tid. Nr. 299). Traadt i Kraft straks.

Denne Lov er fremkaldt af den herskende Mangel paa Kobber og af Industriens Behov for alt det Aluminium, der kan fremskaffes, og den bemyndiger Finansministeren til at lade udmønte indenlandske Skillemønter af *Zink*, lydende paa *25 Øre, 10 Øre, 5 Øre, 2 Øre og 1 Øre*. De nævnte Mønter præges, for saa vidt angaar 25 Øre- og 10 Ørestykker, som de Skillemønter, der er udmøntet i Henhold til Lov Nr. 28 af 15. Februar 1924, medens 5, 2 og 1 Ørestykker præges som de i foranstaaende Lov Nr. 659 af 17. December 1940 omhandlede Skillemønter.

De nærmere Bestemmelser om Udmøntningen og dennes Iværksættelse fastsættes ved kongelig Anordning.

I sin Fremsættelsestale oplyste *Finansministeren* bl. a., at det er Tanken, at de fremtidige Zinkmønter skal ligne de igangværende Mønter saa meget som muligt. 25- og 10-Ører af Zink skal have nøjagtigt samme Maal som de nuværende 25- og 10-Ører af Kobbernikkel og ligeledes være gennemhullede, medens 5-, 2- og 1-Ørerne præges uden Huller.

Lovforslaget vedtoges uændret og enstemmigt.

23. Lov om midlertidigt Løntillæg til Statens Tjenestemænd m. fl. (Finansminister *V. Buhl*). [A. Sp. 2451. — C. Sp. 11 og 79].

Fremsat i *Folketinget* $17/10$ (F. Sp. 169). 1. Beh. $23/10$ (F. Sp. 272). 2. Beh. $23/10$ (F. Sp. 276). 3. Beh. $23/10$ (F. Sp. 283). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $26/10$ (L. Sp. 173). 2. Beh. $26/10$ (L. Sp. 190). 3. Beh. $26/10$ (L. Sp. 191). *Loven stadfæstet 31. Oktober 1940*. (Lov-Tid. Nr. 558).

Under Hensyn til den saakaldte stille Zone i Tjenestemandsløvens Skala for Beregningen af Reguleringstillæg til Statens Tjenestemænd og Pensionister blev der for Finansaarene 1938—39 og 1939—40 ydet et midlertidigt Løntillæg paa højst 14 Kr. maanedlig (se nærmere Aarbog 1938—39, Side 154). Ved Lov Nr. 94 af 26. Marts 1940 (Aarbog 1939—40, Side 154) blev samme Løntillæg opretholdt for de første 7 Maaneder af Finansaaret 1940—41, og det var en Aftale mellem Finansministeren og Tjenestemandsgesandtskaberne, at Spørgsmaalet inden denne Perodes Udløb paa ny skulde være Genstand for Forhandling efter de i Tjenestemandsløven fastsatte Regler. En saadan Forhandling blev ogsaa ført i Oktober 1940, og der blev herunder af Organisationernes Repræsentanter fremsat Ønske om, at det midlertidige Løntillæg forhøjedes noget. Finansministeren kunde imidlertid ikke gaa med hertil, men erklærede paa Regeringens Vegne, at han var villig til at fremsætte Lovforslag om, at *Tillægget forlængedes uændret for de resterende 5 Maaneder* af Finansaaret. Forhandlingerne sluttede med, at der opnaaedes Enighed om en saadan Ordning, og denne blev lovfæstet ved nærværende Lov.

Statens Udgift ved Ydelsen af det omhandlede Tillæg andrager ca. 1 Mill. Kr. pr. Maaned.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting. Bondepartiet deltog dog ikke i Afstemningen, da man savnede Grundlag for en Bedømmelse af de forskellige Erhvervsgrenes og Lønklassers Forhold til hinanden.

24. Lov om Ændring i Lov Nr. 98 af 31. Marts 1931 om Statens Tjenestemænd (Reguleringstillæg) m. m. (Finansminister *V. Buhl*). [A. Sp. 3107. — C. Sp. 481 og 487].

Fremsat i *Folketinget* $1\frac{2}{3}$ (F. Sp. 1560). 1. Beh. $\frac{1}{3}$ (F. Sp. 1616). 2. Beh. $\frac{1}{3}$ (F. Sp. 1625). 3. Beh. $\frac{1}{3}$ (F. Sp. 1627). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{1}{3}$ (L. Sp. 775). 2. Beh. $\frac{1}{3}$ (L. Sp. 838). 3. Beh. $\frac{1}{3}$ (L. Sp. 840). *Loven stadfæstet 18. Marts 1941.* (Lov-Tid. Nr. 111).

Ifølge Tjenestemandslovens Regler skulde Statstjenestemændenes Reguleringsstillæg for Finansaaret 1941—42 omregnes i Overensstemmelse med det efter Priserne i Januar Maaned 1941 beregnede Udgiftstal. Dette udgjorde 3 986 mod 3 181 i Januar 1940 og hjemlede Ret til yderligere 7 Portioner *Reguleringsstillæg* ud over de 10 Portioner, som blev ydet for Finansaaret 1940—41, idet en ny 7. Portion ifølge Loven skal tildeles ved et Udgiftstal mellem 3 883 og 3 986. Ved Siden af de 10 Portioner Reguleringsstillæg blev der i 1940—41 ydet Tjenestemændene et *ekstraordinært Tillæg* til delvis Udligning af den udækkede Prisstigning, der ligger inden for det saakaldte store Interval og svarer til 3 Portioner Reguleringsstillæg. Dette midlertidige Tillæg, som ogsaa blev ydet i 1938—39 og 1939—40, udgjorde 168 Kr. for gifte Mænd og dermed ligestillede.

Efter at Spørgsmaalet om Regulering af de overenskomstmæssige *Arbejderlønninger* havde fundet sin Afgørelse ved en af Arbejds- og Forligsnævnets Formandskab afsagt Kendelse, blev der ført Forhandlinger med Tjenestemændenes 3 Centralorganisationer og Danmarks Lærerforening om Ændringer i Statstjenestemandslovens Regler om Ydelse af Reguleringsstillæg for det kommende Finansaar, og det blev herunder fra Finansministeriets Side fremhævet, at man med Hensyn til Beregningen af Reguleringsstillægget for Statstjenestemænd m. v. i det store og hele maatte følge den samme Linie, som blev fastlagt ved den nævnte Kendelse. Der blev under denne Forhandling fra Tjenestemandrepræsentanternes Side givet Tilslutning til et paa Regeringens Vegne fremsat Forslag, hvorefter der for Tiden efter 1. April 1941 ud over de hidtidige 10 Portioner Reguleringsstillæg og det hidtidige midlertidige Tillæg som yderligere Reguleringsstillæg skulde ydes et Beløb svarende til 3½ Portion ordinært Reguleringsstillæg, det vil sige *Halvdelen* af det lovhjemlede yderligere Tillæg. Samtidig aftaltes det at hæve den for en Grundløn paa 1 500—1 799 Kr. gældende Portion paa 84 Kr. op til næste Sats, som er 96 Kr., og at forhøje Procentsatsen for Grundlønnen under 1 500 Kr. tilsvarende.

Ogsaa paa flere andre Punkter ændredes de gældende Lønningsbestemmelser ved denne foreløbig kun for de første 7 Maaneder af Finansaaret 1941—42 afsluttede Overenskomst, som Finansministeren fik Rigsdagens Tilslutning til ved Genneførelsen af en Lov af følgende Indhold:

§ 1. Den i Lov Nr. 98 af 31. Marts 1931 § 91, Stk. 1 og 2, hjemlede Ændring af *Reguleringsstillægget* for Finansaaret 1941—42 bortfalder, og i Stedet forhøjes fra 1. April 1941

det i Henhold til fornævnte Lovbestemmelse for Finansaaret 1940—41 fastsatte Reguleringstillæg med nedennævnte Beløb:

Aarlig Lønning	Giftede Mænd og dermed ligestillede	Andre Tje- nestemænd over 40 Aar	Alle øvrige Tjeneste- mænd
	Aarligt Beløb	Aarligt Beløb	Aarligt Beløb
under 1 500 Kr.	22 pCt.	14 ² / ₃ pCt.	7 ¹ / ₃ pCt.
1 500— 4 499 Kr. . . .	336 Kr.	224 Kr.	112 Kr.
4 500— 7 499 — . . .	378 —	252 —	126 —
7 500— 8 999 — . . .	420 —	280 —	140 —
9 000—10 499 — . . .	462 —	308 —	154 —
10 500 og derover . . .	504 —	336 —	168 —

§ 2. Lov Nr. 74 af 18. Marts 1938 om *midlertidigt Lønstillæg* til Statens Tjenestemænd m. fl., jfr. Lov Nr. 558 af 31. Oktober 1940 (se Nr. 23), har fortsat Gyldighed.

§ 3. De foran omhandlede Bestemmelser finder tilsvarende Anvendelse med Hensyn til Tjenestemænd, Pensionister m. fl. i *Folkeskolen* og *Folkekirken*, som oppebærer Reguleringstillæg efter Reglerne i Tjenestemandslovens Kapitel 5, og de heraf følgende Udgifter afholdes paa tilsvarende Maade som fastsat med Hensyn til Reguleringstillægget i Lov Nr. 167 af 28. April 1931 samt Lovene Nr. 143 og 144 af 28. April 1931.

§ 4. Den i Lov Nr. 98 af 31. Marts 1931 § 92, Stk. 3, hjemlede Ændring for Finansaaret 1941—42 af Tillægget til visse *Honorarer* m. v. bortfalder, og i Stedet forhøjes fra 1. April 1941 det i Henhold til fornævnte Lovbestemmelse for Finansaaret 1940—41 fastsatte Honorartillæg med 10 pCt.

Efter Tjenestemandslovens Regler skulde de paagældende Honorartillæg for Finansaaret 1941—42 forhøjes med 21 pCt. af Honorarbeløbet, men dette nedsattes ved foranstaaende Paragraf til 10 pCt. Bestemmelsen omfatter bl. a. Rigsdagsmedlemmernes Vederlag.

§ 5. Tjenestemænd, Funktionærer og Pensionister m. v. i en *Kommune*, en *anden offentlig Institution* eller et *konces-*

sioneret Selskab, i hvis Lønningsvilkaar indgaar Regulerings-tillæg eller Dyrtidstillæg, der reguleres i Henhold til Stats-tjenestemandslovens Regler eller efter hertil principielt svarende Regler, kan i nærværende Lovs Gyldighedsperiode ikke oppebære større Dyrtidsforhøjelse end de i § 1 fastsatte Beløb.

§ 6. Finansministeren bemyndiges til for *Statstjenestemænd og Statspensionister*, der er fyldt 60 Aar, og hvis *Regulerings-tillæg er blevet nedsat eller fremtidig nedsættes* som Følge af Ændringer i deres ægteskabelige Stilling eller Husstandsforhold, at bestemme, at Regulerings-tillægget, saafremt særlige Forhold taler derfor, *fortsat udbetales efter den i Tjenestemandslovens § 91, Stk. 1, omhandlede Sats*.

§ 7. Den i § 1 omhandlede Forhøjelse af Regulerings-tillægget kan ikke medregnes i det Beløb, paa hvilket der i Henhold til Tjenestemandslovens § 34 kan gives *Forskrivning*.

§ 8. Loven er gyldig for Finansaaret 1941—42, idet den dog inden 1. November 1941 vil være at forelægge Rigsdagen til Revision.

I sin Fremsættelsestale oplyste *Finansministeren*, at han under de Forhandlinger, der var ført med Tjenestemændene, havde givet Tilsagn om at ville søge de saakaldte *Finanslovhonorarer* forhøjet, saa at det Tillæg, hvormed de udbetales, blev 15 pCt. i Stedet for som i Finansaaret 1940—41 10 pCt. Der var tillige under Forhandlingerne opnaaet Enighed om visse Reguleringer med Hensyn til Dagpenge, Natpenge, Timepenge og lignende *særlige Ydelser*.

De *Udgifter*, som Forhøjelserne vil foranledige for Staten, anslog *Finansministeren* til henvød 25 Mill. Kr. aarligt. Desuden vilde der paa Finansloven fremkomme en Merudgift paa 12½ Mill. Kr. som Følge af Opretholdelsen af det midlertidige Lønningstillæg og de hittidige Tillæg til Finanslovhonorarerne.

Lovforslaget gennemførtes paa Rigsdagen uden Ændringer. Det fik i *Folketinget* Tilslutning fra alle Sider med Undtagelse af *Kommunisterne*, hvis Ordfører (Alfred Jensen) gjorde gældende, at naar Regeringen ikke gjorde noget alvorligt for at hindre Prisstigningen, burde man ikke hindre Arbejdere og Tjenestemænd i at faa fuld Dækning for den. *Valdemar Thomsen* (B.), som i de tre foregaaende Rigsdagssamlinger var gaaet imod de midlertidige Løntillæg til Statens Tjenestemænd, kunde under de forhaandenværende Omstændigheder stømme for de foreslaaede Ændringer i Tjenestemandsloven.

Naar Regeringen ikke vilde følge de af hans Parti givne Anvisninger, der bl. a. tilsigtede en Billiggørelse af Varer og Omkostninger gennem en tilbundsgaaende Rentesaenkning, var det kun rimeligt, at ogsaa Tjenestemændene fik et passende Løntillæg. En Forudsætning maatte det dog være, at man ikke gennem en Kronehævning eller paa anden Maade søgte at forrykke de Indtægtsforhold, som nu var blevet afbalanceret. Flere Ordførere pegede paa visse Lønforhold, som faldt uden for Loven, og Finansministeren udtalte i den Anledning, at man i Finansministeriet havde Opmærksomheden henvendt paa Sagen. Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget med 86 Stemmer mod 3.

I *Landstinget* var Vedtagelsen enstemmig. *Malchau* (K. F.) pegede her paa, at bl. a. Lærervikarer ingen Erstatning fik for Pristigningen, og han ønskede i Overensstemmelse med en Henstilling, som var fremsat af *Westermann* (K. F.) i Folketinget, at Klasseotterikollektørernes Lønningsforhold blev taget op til Overvejelse, hvilket Finansministeren ogsaa var villig til. *J. S. Foget* (B.) tog ligesom Ordføreren for hans Parti i Folketinget til Orde mod en Kronehævning.

25. Lov om Bevarelse af Enkepensionsret ved Separation og Skilsmisse. (Finansminister *V. Buhl*). [A. Sp. 2545. — C. Sp. 361, 435 og 453].

Fremsat i *Landstinget* ^{22/11} (L. Sp. 338). 1. Beh. ^{28/11} (L. Sp. 364). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Ingeborg Hansen, Date, Josiassen, Kantsø [Formand], Jørgen Møller, Steincke, Thomsen, Lannung, Anna Westergaard, Esther Malling Pedersen [Sekretær], Stegger Nielsen, Nikoline Winther, Johanne Dahlerup-Petersen, Lisbet Hindsgaul og Malchau). Betænkning (B. Sp. 429) afgivet ^{13/2}. (Ordfører: Ingeborg Hansen). 2. Beh. ^{14/2} (L. Sp. 631). 3. Beh. ^{14/2} (L. Sp. 646). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. ^{19/2} (F. Sp. 1292). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Nina Andersen, Fr. Dalgaard [Formand], Holger Eriksen, M. Larsen, N. P. Nielsen, Gustav Pedersen, Schytz, A. M. Hansen, Kristian Nygaard [Sekretær], Krag, Inger Gautier Schmit, Vagn Bro, Skjerbæk, Gerda Mundt og C. J. F. Sven). Betænkning (B. Sp. 465) afgivet ^{7/3}. (Ordfører: Nina Andersen). 2. Beh. ^{12/3} (F. Sp. 1545). 3. Beh. ^{12/3} (F. Sp. 1555). *Tilbageendt til Lands-*

tinget. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 477) afgivet $13/3$. Eneste Beh. $13/3$ (L. Sp. 766). *Loven stadfæstet 14. Marts 1941.* (Lov-Tid. Nr. 102).

Efter Statens Pensionsordning har Retten til Enkepension været betinget af, at Ægteskabet ikke var aldeles ophævet ved Mandens Død. Dette har ogsaa været den almindelige Regel baade efter de kommunale Pensionsvedtægter og i Tilfælde, hvor Enkepension blev ydet af de Pensionskasser, der falder ind under Tilsynsloven af 11. Maj 1935, eller var sikret ved Tegning af en Pensionsforsikring.

Den saaledes bestaaende Tilstand, hvorefter en fraskilt Hustru ved Ægteskabets Ophævelse saa godt som altid mistede enhver Udsigt til at faa Pension ved Mandens Død, har i de senere Aar været Genstand for Kritik, og Kravet om en ændret Ordning har flere Gange, senest i 1938, været rejst af »Dansk Kvindesamfund«, som bl. a. har henvist til, at man i andre skandinaviske Lande i et vist Omfang har givet fraskilte Hustruer Adgang til at bevare Pensionsretten. Spørgsmaalet om en saadan Pensionsret blev endvidere i 1937 rejst inden for et Fællesudvalg, som Københavns Kommunalbestyrelse nedsatte til Overvejelse af Ændringer i de for Kommunens Tjenestemænd gældende Bestemmelser, og dette Udvalg tiltraadte principielt Tanken om Indførelse af en Nyordning, hvorved der under visse Betingelser ydes Pension til en Tjenestemands fraskilte Hustru ved hans Død.

For at naa frem til en almindelig Ordning af denne Sag nedsatte Finansministeriet i Maj 1938 efter Aftale med Justitsministeriet et *Udvalg* med den Opgave at overveje Spørgsmaalet om Indførelse af Regler, hvorved der gives fraskilte Hustruer Adgang til Pension eller Andel heri ved deres tidligere Ægtefælles Død. Dette Udvalg, hvori — foruden de nævnte to Ministerier — Handelsministeriet, Indenrigsministeriet samt »Dansk Kvindesamfund« var repræsenteret, afgav under 24. November 1939 en enstemmig vedtaget Betænkning.

Betænkningens Hovedsynspunkt var, at Indførelsen af en Lovgivning, der giver fraskilte Hustruer Adgang til at bevare Pensionsretten, maatte anses for at være en Retfærdighedshandling for *alle* Pensionsomraaders Vedkommende, hvor en Enkepensionsordning er sikret Tjenestemænd eller andre som Led i deres Tjenesteforhold, dog forudsat at Ægteskabet har bestaaet *en vis Tid*, inden det opløses ved Skilsmisse, og at der ved Skilsmissen tillægges den fraskilte Hustru *Ret til Underholdsbidrag*. Afgørelsen af, om den fraskilte Hustru skal bevare sin Pensionsret, foresloges truffet ved *Bevillingen eller Dommen* som et Led i Skilsmissesagens Behandling. Ifald

Manden tillige maatte efterlade sig en pensionsberettiget Enke, anbefalede Udvalget, at Enkepensionen — i Lighed med, hvad der gælder efter en norsk Lov af 25. Juni 1937 — *deles* mellem Enken og den fraskilte Hustru i Forhold til Længden af det Tidsrum, hvori hver af dem har været gift med ham.

Finansministeriet kunde i alt væsentligt tiltræde, at Spørgsmaalet om fraskilte Hustruers Pensionsret blev ordnet paa den af Udvalget foreslaaede Maade, og baade Forslaget til nærværende Lov og et samtidig fremsat Forslag om Ændringer i Tjenestemandsløven (Nr. 26) var i det store og hele i Overensstemmelse med Udvalgets Indstilling. Da den af Udvalget foreslaaede Delingsregel vilde kunne medføre tekniske Vanskeligheder i de under forsikringsmæssige Pensionsordninger ikke sjældent forekommende Tilfælde, hvor Enkepensionen er sikret gennem Tegning af *Overlevelsesserter*, mente Ministeriet dog efter Forhandling med Assurandør-Societetet og Forsikringsraadet at burde foretage en Ændring i saa Henseende.

Det af Finansministeren fremsatte Lovforslag undergik saavel i Landstinget som i Folketinget enkelte Ændringer (se nedenfor ved §§ 2 og 4), og Loven fremtræder derefter i følgende Skikkelse:

§ 1. Denne Lov omfatter Tjenestemænd og andre, hvem en *Enkepensionsordning er sikret som Led i deres Tjenesteforhold*.

Retten til Enkepension berøres ikke af, at Separation imellem Ægtefællerne har fundet Sted.

Saafernt Enkepension er sikret ved *Overlevelsenserente*, bestemmes det ved Bevillingen eller Dommen, hvorvidt Forsikringen skal overgaa til den fraskilte Hustrus fri Raadighed.

Er Enkepensionsordningen derimod *kollektiv*, kommer nedenstaaende Regler til Anvendelse.

Loven er saaledes ikke begrænset til Statstjenestemandshustruer, men omfatter ogsaa Kvinder, der er gift med kommunale Tjenestemænd, Tjenestemænd og Funktionærer i offentlige Institutioner, koncessionerede Selskaber og private Virksomheder, samt andre, hvem der som *Led i deres Tjenesteforhold* er sikret en Pensionsordning. Loven finder dog kun Anvendelse paa Pensionsordninger, hvorved Pensionsbidragenes Størelse og Erlæggelse er uafhængig af, om den paagældende Funktionær er gift eller ikke (*kollektiv* Enkepension), idet Lovens Anvendelse paa disse Ordninger (i Modsætning

til f. Eks. Overlevelsereordninger) antagelig ikke vil medføre nogen nævneværdig Ændring af Pensionsbidragene.

Bestemmelsen i Stk. 2 svarer i alt væsentligt til den faktisk bestaaende Tilstand.

§ 2. Naar Ægteskabet, efter at have *bestaaet i mindst 5 Aar*, ophæves ved Skilsmisse, og der tillægges den fraskilte Hustru *Underholdsbidrag*, bliver der *ved Bevillingen eller Dommen* at træffe Bestemmelse om, hvorvidt hun skal bevare sin Ret til Enkepension. Den trufne Afgørelse kan ikke ændres i Medfør af § 71 i Lov Nr. 276 af 30. Juni 1922 om Ægteskabs Indgaaelse og Opløsning.

Saaframt det ved Skilsmissen er bestemt, at Retten til Enkepension bevares, er den fraskilte Hustru — forudsat at Betingelserne for at erholde Enkepension i øvrigt er til Stede — berettiget til ved Mandens Død at oppebære Pension efter ham, dog at Pensionen *i intet Tilfælde* kan udgøre *et større Beløb end det* hende paa Dødsfaldets Tidspunkt i Henhold til Skilsmissevilkårene *tillagte aarlige Underholdsbidrag*. Saaframt Manden er afgaaet ved Døden, efter at der er truffet Afgørelse om, at der tilkommer Hustruen Ret til Underholdsbidrag og Pension, men inden Bidragets Størrelse er fastsat, eller saaframt Bidraget midlertidigt er ekstraordinært forhøjet, formindsket eller helt bortfaldet, kan Overøvrigheden fastsætte det Bidrag, der vilde have været at betale, for saa vidt de ovennævnte Forhold ikke havde foreligget.

Har Manden indgaaet nyt Ægteskab, og er saavel hans fraskilte Hustru som Enken berettiget til Enkepension, *deles* denne imellem dem *i Forhold til det Antal paabegyndte Aar, hvori hver af dem har været gift med ham*; den enkeltes Andel skal *i det mindste udgøre $\frac{1}{3}$ af Enkepensionen* (jfr. dog Bestemmelsen i næstsidste Stykke). Saaframt den fraskilte Hustrus Andel af Pensionen herefter overstiger det hende tillagte Underholdsbidrag, *tilfalder det overskydende Beløb dog Enken*, saaledes at de tilsammen oppebærer den fulde Enkepension.

Den fraskilte Hustrus Ret til Enkepension *bortfalder*, naar hun indgaar nyt Ægteskab, og indtræder ikke paa ny, selv om dette senere ophører ved Dødsfald eller Skilsmisse.

Efter Mandens Død er Bortfald af Pensionsretten for den ene Hustrus Vedkommende ved Dødsfald, nyt Ægteskab

eller paa anden Maade uden Betydning for den anden Hustrus Pensionsforhold.

Foranstaaende Regler finder tilsvarende Anvendelse, for saa vidt Manden maatte efterlade sig *flere fraskilte Hustruer*; i Tilfælde, hvor Enkepensionen skal deles imellem flere end to berettigede, finder en *Ligedeling* Sted. Saafremt Pensionen til en fraskilt Hustru herefter overstiger det hende tillagte Underholdsbidrag, vil dog det overskydende Beløb tilfalde den af de øvrige pensionsberettigede, hvis Ægteskab har haft den længste Varighed.

Saa længe den i Stk. 1 omhandlede Afgørelse ikke behørigt anmeldes over for den Myndighed eller Institution, hvem det paahviler at udrede Pensionen, kan denne med frigørende Virkning udbetales til Enken.

Delingsregelen i Stk. 3 stemmer, som berørt, med norsk Ret, medens svensk Lov foreskriver Ligedeling mellem Enken og den fraskilte Hustru.

Bestemmelsen i Stk. 4 om endeligt *Bortfald* af den fraskilte Hustrus Adgang til Enkepension har sin Grund i, at den fraskilte Hustrus Ret til *Underholdsbidrag* bortfalder endeligt, naar hun indgaar nyt Ægteskab.

Under Behandlingen i Landstinget tydeliggjordes det ved en Tilføjelse til Stk. 1, at den trufne Afgørelse om Retten til Enkepension kan ændres, for saa vidt Dommen eller Bevillingen i øvrigt kan ændres, men blot ikke kan ændres i Medfør af Ægteskabslovens § 71, der udtaler, at Bestemmelse om Underholdsbidrag til Ægtefællen senere kan ændres af Overøvrigheden paa en af Ægtefællernes Begæring, naar Forholdene væsentlig har forandret sig, og Omstændighederne i øvrigt taler derfor.

Endvidere flyttedes i Landstinget sidste Punktum i Stk. 2 fra Motiverne til selve Lovteksten.

Sidste Punktum i næstsidste Stykke (om Pensionsdelingen, naar der er flere fraskilte Hustruer) blev indsat under Sagens Behandling i Folketinget.

§ 3. Naar en Pensionsordning beror paa Medlemsskab i en Pensionskasse eller er tegnet som en Forsikring, og det ved en aktuariemæssig Opgørelse godtgøres, at fraskilte og fraseparerede Hustruers Adgang til Pension eller Andel i saadan ved deres tidligere Ægtefælles Død medfører *forøgede Udgifter for den Institution, som skal udrede Enkepension*, skal en *forholdsmæssig Nedsættelse* af de efter Lovens Ikrafttræden tillagte

Enkepensionsyndelser kunne finde Sted. Nedsættelsen vil dog i hvert enkelt Tilfælde være at godkende af Handelsministeriet, efter at Sagen har været forelagt for Forsikringsrådet; for saa vidt angaar Forsikringer, der er tegnet i Statsanstalten for Livsforsikring, meddeles Godkendelsen dog af Finansministeriet.

§ 4. Nærværende Lov træder i Kraft 15. Marts 1941, men finder ikke Anvendelse i Tilfælde, hvor Ægteskabet er aldeles ophævet inden dette Tidspunkt.

Loven skal forelægges Rigsdagen til Revision i dennes ordentlige Samling 1945—46.

Krafttrædelsesdatoen, der i Regeringens Forslag var fastsat til 1. April 1941, rykkedes i Landstinget frem til 1. Marts, men udskødes i Folketinget til 15. Marts.

Revisionsbestemmelsen blev tilføjet i Folketinget (se nærmere ndfr.).

I *finansiell* Henseende antages de foretagne Ændringer af Enkepensionsreglerne i det store og hele at ville komme til at hvile i sig selv.

Lovforslaget blev i *Landstinget* vedtaget med Tilslutning fra alle Sider og vedtoges med lidet indgribende Ændringer, der var foreslaaet af Finansministeren og tiltraadt af Udvalget, enstemmigt.

I *Folketinget* fremkom derimod nogen Kritik, og »et betydeligt Tal af Udvalgets Medlemmer«, paa hvis Vegne Krag (V.) førte Ordet ved 2. Behandling, udtalte i Betænkningen, at de ikke uden Betænkelighed gav Tilslutning til Lovforslaget. »Man frygter nemlig, at Lovforslagets skematiske Deling af Pensionen i mange Tilfælde vil bevirke en med Rimelighed og Hensyntagen til de vedkommende Kvinders økonomiske Forhold, til Varigheden af Ægteskab og andre Særforhold, der knytter sig til det ømtaalelige Omraade, hvorom der her lovgives, lidet stemmende Ordning, hvorfor man vilde have foretrukket en *Overovrighedsafgørelse* i det enkelte Tilfælde.« »Endvidere finder de nævnte Medlemmer, at *Varigheden af et Ægteskab, der kan berettigede til Pensionsdeling* ved Mandens Død, ikke burde indskrænkes til 5 Aar. 8 à 10 Aar vilde være rimeligere, da et Ægteskab saa kortvarigt som 5 Aar næppe bør have de i Lovforslaget omhandlede Retsfølger.« Finansministeren havde imidlertid ikke ment at kunne imødekomme Ønsker i de nævnte Henseender under Henviisning til, at Lovforslagets tekniske Forberedelse havde hvilet paa Forudsetningen om den i selve Lovforslaget fastsatte Delingsordning.

Under Forhandlingen i Salen karakteriserede *Krag* det Resultat, der var opnaaet ved de stillede Ændringsforslag (se foran ved Omtalen af §§ 2 og 4), som pauvert. Mest Vægt lagde han paa Revisionsbestemmelsen, som aabnede Adgang til efter 5 Aars Forløb at udnytte de Erfaringer, der maatte blive indhentet om Lovens Virkninger i Praksis. *Krag* hævdede det som et uomgængeligt Vilkaar for Samarbejdet mellem Partierne, at man fra alle Sider var rede til at bøje sig mod hinanden, og han advarede mod at udsætte Samarbejdet for en Belastning, som det maaske i det lange Løb ikke vilde kunne bære. *Finansministeren* kunde dog ikke erkende, at dette Samarbejde under Behandlingen af den foreliggende Sag havde været udsat for en saadan Belastning.

Hele Folketingsudvalget udtalte i Betænkningen, at den heromhandlede Lovgivning ikke i nogen Henseende kan danne Udgangspunkt for eller begrunde eventuelt fremtidigt Krav om *Arvedeling ved Skilsmisse*. *Finansministeren* tiltraadte denne Udtalelse.

Lovforslagets endelige Vedtagelse i Folketinget skete enstemmigt. Landstinget antog derefter Forslaget i Folketingets Affattelse.

26. Lov om Ændringer i Lov Nr. 98 af 31. Marts 1931 om Statens Tjenestemænd. (Bevarelse af Pensionsret for fraskilte Hustruer). (Finansminister *V. Buhl*). [A. Sp. 2559. — C. Sp. 365, 439 og 453].

Fremsat i *Landstinget* $22/11$ (L. Sp. 338). 1. Beh. $28/11$ (L. Sp. 379, jfr. Sp. 364). Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Bevarelse af Enkepensionsret ved Separation og Skilsmisse (se Side 119). Betænkning (B. Sp. 431) afgivet $13/2$. (Ordfører: Ingeborg Hansen). 2. Beh. $14/2$ (L. Sp. 634). 3. Beh. $14/2$ (L. Sp. 646). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $19/2$ (F. Sp. 1292). Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Bevarelse af Enkepensionsret ved Separation og Skilsmisse (se Side 119). Betænkning (B. Sp. 469) afgivet $7/3$. (Ordfører: Nina Andersen). 2. Beh. $12/3$ (F. Sp. 1546). 3. Beh. $12/3$ (F. Sp. 1556). *Tilbagesendt til Landstinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 477) afgivet $13/3$. Eneste Beh. $13/3$ (L. Sp. 767). *Loven stadfæstet 14. Marts 1941*. (Lovtid. Nr. 103).

Denne Lov slutter sig til foranstaaende Lov om Bevarelse af Enkepensionsret for fraskilte Hustruer, og den tilsigter først og fremmest at bringe Statstjenestemandslovens Regler om *Enkepension* (§ 67) i Overensstemmelse med den ved sidstnævnte Lov trufne Nyordning. Desuden indeholder Loven nogle Ændringer i Tjenestemandslovens Regler om *Børnepension*, *Efterindtægt* og *pligtig Enkeforsørgelse*.

§ 1 er en Nyaffattelse af Tjenestemandslovens § 67. Stk. 1 er — med Udeladelse af Skilsmisstillældet — identisk med Stk. 1 i den hidtidige Affattelse, Stk. 2 er overført ganske uforandret, og Stk. 3 udtaler udtrykkeligt, at Retten til Enkepension ikke berøres af, at Separation har fundet Sted. Stk. 4 svarer til § 2, Stk. 1 og 2, i den nye Lov om Bevarelse af Enkepensionsret ved Separation og Skilsmisse*) og Stk. 5—9 til henholdsvis Stk. 3—7 i samme Paragraf.

Paragraffens Stk. 10 giver ændrede Regler om *Børnepension*. Der er hidtil kun ydet den fraskilte Hustru Børnepensionstillæg efter Tjenestemandslovens § 66 i de Tilfælde, hvor Tjenestemanden ogsaa efterlod en Enke, idet Pensionen til den fraskilte Hustrus Børn da betragtedes som et af Enkepensionen afledet Supplement til denne. I Kønsekvens af den trufne Nyordning er Retten til Pensionstillæg for Børn, over for hvilke en afdød Tjenestemand havde Forsørgelsespligt, nu udvidet til at omfatte de Tilfælde, i hvilke der efterlades en fraskilt Hustru, som har Ret til Enkepension, saa at det i denne Henseende bliver uden Betydning, om Enke efterlades. Og man er gaaet et Skridt videre ved yderligere at tillægge en fraskilt Hustru, som efter de nye Regler *ikke* er berettiget til Enkepension, f. Eks. fordi Ægteskabet ikke har varet i 5 Aar, en Pensionsydelse af den i § 66 fastsatte Størrelse for de Børn, over for hvilke Tjenestemanden havde Forsørgelsespligt; hvis den fraskilte Hustru indgaar nyt Ægteskab, kommer Pensionstillægget til Børnene dog kun til Ud-

*) Under Hensyn til, at Pensionsydelsen fra Staten bestaar dels af et fast Beløb, dels af Tillæg, der reguleres efter Prisniveauet, er det her tilføjet, at der, forinden Pensionen fastsættes, fradrages et til Reguleringstillægget efter Tjenestemandslovens § 91, Stk. 1, svarende Beløb i Underholdsbidraget.

betaling, naar det godtgøres, at de økonomiske Forhold i det nye Ægteskab er saadanne, at Hensynet til Børnenes forsvarelige Opdragelse gør det fornødent eller i høj Grad ønskeligt (jfr. Tjenestemandslovens § 68, Stk. 3).

I Forbindelse med den nysnævnte Ændring vedrørende Børnepension er det paa den anden Side fastsat i den nye Lovs § 4, der indeholder forskellige Ændringer af Tjenestemandslovens § 75, at den Ret, som den fraskilte Hustrus Børn hidtil har haft til at oppebære *Efterindtægt*, bortfalder, medmindre Børnene ved Dødsfaldet var undergivet Tjenestemandens Forældremyndighed. Til Gengæld ydes Børnepensionen da straks fra den 1. i Maaneden efter Dødsfaldet.

I Betragtning af Formaalet med Efterindtægtsordningen er der ikke fundet tilstrækkelig Grund til at give *den fraskilte Hustru* Efterindtægt, men Retten til den hende tilkommende Pension indtræder ligeledes fra den 1. i Maaneden efter Mandens Død.

Endelig indeholder § 3 følgende Tilføjelse til Tjenestemandslovens § 71:

»I det Tilfælde, at der er sikret en Tjenestemand Hustru *pligtig Enkeforsørgelse* i Henhold til de før 1. Oktober 1919 gældende Regler, og Ægteskabet opløses fuldstændigt, men saaledes at Hustruen i Henhold til § 67, Stk. 4, er berettiget til Pension efter Manden, forbliver Enkeforsørgelsen i Kraft og til Raadighed i Overensstemmelse med Lov Nr. 489 af 12. September 1919 § 71, Stk. 7—12. Er den fraskilte Hustru som Følge af Reglerne i § 67, Stk. 4, ikke berettiget til Pension, eller mister hun ved Indtrædelse i nyt Ægteskab denne Ret, overgaar det sikrede til Tjenestemandens fri Raadighed, medmindre Enkeforsørgelsen helt eller delvis bestaar i Overlevelsrente, i hvilket Tilfælde det ved Bevillingen eller Dommen bestemmes, hvorvidt Overlevelsrenten skal overgives den fraskilte Hustru til fri Raadighed.«

Loven traadte i Kraft 15. Marts 1941, men finder ikke Anvendelse i Tilfælde, hvor Ægteskabet er aldeles ophævet inden dette Tidspunkt. Den forelægges Rigsdagen til *Revision* i dennes ordentlige Samling 1945—46.

Det af Finansministeren fremsatte Forslag, hvis Bestemmelser om Børnepension og om Udbetaling i Efterindtægts-

perioden af den fraskilte Hustrus Pension vil medføre en Merudgift for Staten, undergik under Rigsdagsbehandlingen enkelte Ændringer, svarende til dem, der blev foretaget i Hovedlovforslaget om Bevarelse af Pensionsret for fraskilte Hustruer (se under foranstaaende Sag). Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

27. Lov om Lempelser for visse Laan til sønderjyske Landbrugere, Haandværkere, handlende og Fiskere m. fl. (Finansminister *V. Buhl*). [A. Sp. 3113. — C. Sp. 1345 og 1349].

Fremsat i *Folketinget* $19/3$ (F. Sp. 1636). 1. Beh. $5/4$ (F. Sp. 2035). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (P. Mortensen, Bomholt, Hinrichsen, Jensen [Lillering], M. F. Mortensen, J. P. Nielsen [Formand], M. K. Sørensen, Kristian Nygaard [Sekretær], Rasmussen [Gylling], Einar Simonsen, Erik Appel, Jørgen Gram, Petersen [Røj], A. Svensson og Prieme). Betænkning (B. Sp. 1107) afgivet $23/4$. (Ordfører: Hinrichsen). 2. Beh. $24/4$ (F. Sp. 2132). 3. Beh. $25/4$ (F. Sp. 2136). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $25/4$ (L. Sp. 1100). 2. Beh. $25/4$ (L. Sp. 1115). 3. Beh. $25/4$ (L. Sp. 1116). *Loven stadfæstet 13. Maj 1941*. (Lov-Tid. Nr. 232). Traadt i Kraft straks.

Loven om Lempelser for visse Laan til sønderjyske Landbrugere, Haandværkere, handlende og Fiskere m. fl. udløb efter den ved Lov Nr. 102 af 15. Marts 1939 (Aarbog 1938—39, Side 149) truffne Bestemmelse med Udgangen af Kalenderaaret 1940. Trods den indtraadte Bedring i Landbrugets Forrentningsevne mente Regeringen, at det under Hensyn til de Vanskeligheder, som Landbruget i de sønderjyske Landsdele har været underkastet — en ringe Høst i Dele af Omraadet i de to sidste Aar og haarde Eftervirkninger af Mund- og Klovesygen —, ikke vilde være rigtigt allerede nu at lade de ved Loven hjemlede Lempelser bortfalde, og i Overensstemmelse med Anbefaling baade af Udvalget for Rentelettelse m. m. i Sønderjylland og af Kontrolkomiteen for sønderjydsk Hypotheklaanefond er Lovens Gyldighedsperiode nu forlænget til *Udgangen af 1942*.

Der er dog efter Indstilling af Rentelettelsesudvalget sket den Ændring — som en passende Overgang til den senere Afvikling af Loven —, at der for Tiden efter 1. Januar 1941 kun sker *Nedsættelse af kontraktmæssige Afdrag*, for saa vidt Udvalget efter nærmere Andragende finder, at ganske særlige Omstændigheder taler derfor. Desuden er tilføjet en Bestemmelse om, at der af Finansministeren beskikkes Udvalget en *tilforordnet* for Finansministeriet tilligemed en Sekretær til Udførelsen af de løbende Forretninger.

Ud over de fornævnte Lovændringer anbefalede Rentelettelsesudvalget efter Forhandling med Repræsentanter for de sønderjyske Akkordudvalg en Ændring af *Praksis* med det Formaal at give en videregaaende Adgang end hidtil for *Ejere, som har erhvervet deres Ejendom efter 1934*, til at opnaa Rentelettelse i Henhold til Loven. Ændringen skulde gaa ud paa, at Ejere, som har erhvervet en tidligere rentelettet Ejendom inden 1. April 1940, kan faa bevilget Rentelettelse for den Periode, for hvilken Loven forlænges, paa Betingelse af, at de afdrager Gælden med mindst 2½ pCt. og højst 3½ pCt. halvårlig af den rentelette Del af Gælden, som har Sikkerhed efter 85 pCt. af Panteværdien. Finansministeren kunde tiltræde en saadan Ændring af *Praksis*, der ligeledes fik Tilslutning af Folketingets Udvalg.

Om *Omfanget og Betydningen af denne Stattelovgivning* oplyste Finansministeren ved Lovforslagets Fremsættelse, at Ordningen oprindeligt omfattede godt 9 000 Laan til et samlet Beløb af henvend 39 Mill. Kr. Siden da var Tallet for Laanene gaaet ned til ca. 6 700 og for Gældsbeløbet til ca. 29 Mill. Kr., bortset fra stedfunden Amortisation. (Største Delen af Nedgangen falder paa de saakaldte Realkreditlaan og paa Gæld med Rentetilskud efter Lovens § 3, og Nedgangen her skyldes næsten udelukkende Indfrielse ved Gældssanering). Bortset fra § 3-Laanene udgør det nuværende Gældsbeløb 27 Mill. Kr., hvoraf ca. 9,5 Mill. Kr. er placeret inden for 85 pCt. af Panteværdien, medens andre ca. 9,5 Mill. Kr. ligger mellem 85 og 100 pCt. og ca. 8 Mill. Kr. over 100 pCt. af Panteværdien. For de ca. 17½ Mill. Kr., som er placeret efter 85 pCt. af Panteværdien, er der ved Loven indrømmet fuld Rentefrihed. For de ca. 9,5 Mill. Kr., som ligger inden for den nævnte Grænse, er Renten af ca. 8,2 Mill. Kr. nedsat til 3 pCt., medens der ydes et Tilskud af 1 pCt. til Forrentning af ca. 1,3 Mill. Kr. Realkreditlaan.

De samlede *Lempelser for sønderjyske Debitorer*, dels hidrørende fra Tilskud fra Statskassen, dels ved Nedsættelse af Ydelser, der bæres af vedkommende Kreditor, kan for Tiden anslaaes til i alt godt 1,6 Mill. Kr. aarlig. Heraf falder 1 150 000 Kr. paa Rentelempler og 480 000 Kr. paa Afdragslempler.

Statskassens Udgifter i Henhold til Loven androg for Regnskabsaarene 1934—35 til 1939—40 i alt godt 9,5 Mill. Kr. For Finansaaret 1940—41 blev Udgiften paa Finanslovens § 26 opført med 1 172 489 Kr. Lovens Forlængelse i 2 Aar vil medføre en Udgift for Statskassen paa ca. 930 000 Kr. aarlig.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

28. Lov om Tillæg til Lov Nr. 121 af 9. April 1936 om Foranstaltninger vedrørende Landbrugets Gæld. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 2361. — C. Sp. 175 og 185].

Fremsat i *Landstinget* $^{10}/_{10}$ (L. Sp. 23). 1. Beh. $^{25}/_{10}$ (L. Sp. 88). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Kr. Johansen, A. P. Hansen, Ingeborg Hansen, Martin Larsen, Jørgen Møller, Offersen, P. C. Petersen [Formand], Martin Sørensen [Peterslund] [Sekretær], P. N. Petersen [Røjle], Bækgaard, Jepsen Christensen, Rahbek, Rytter, Korsgaard og Axel B. Lange). Betænkning (B. Sp. 221) afgivet $^{26}/_{11}$. (Ordfører: Kr. Johansen). 2. Beh. $^{28}/_{11}$ (L. Sp. 356). 3. Beh. $^{4}/_{12}$ (L. Sp. 386). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $^{6}/_{12}$ (F. Sp. 929). 2. Beh. $^{10}/_{12}$ (F. Sp. 938). 3. Beh. $^{11}/_{12}$ (F. Sp. 1009). *Loven stadfæstet 17. December 1940.* (Lov-Tid. Nr. 661).

Af de Midler paa i alt 140 Mill. Kr., der blev stillet til Raadighed ved Loven af 9. April 1936 om Foranstaltninger vedrørende Landbrugets Gæld med senere Tillægslove, var pr. 1. September 1940 ca. 29 Mill. Kr. til Rest, og man regnede med, at der ved Ansøgningsfristens Udløb den 31. Marts 1941 vilde henstaa ubrugt et Beløb af ca. 25 Mill. Kr.

Da der antagelig vilde være et vist Begær efter Saneeringslaan endnu i nogle Aar, ansaa Landbrugsministeriet det for rettest at *forlænge Ansøgningsfristen med 2 Aar*, til 1. April 1943, og dette er sket ved nærværende Lovs § 1. Samtidig er det Tidspunkt, inden hvilket den *Gæld, der kan*

komme i *Betragtning* ved Indfrielse, skal være stiftet, rykket et Aar frem, til 1. Marts 1940.

Der er desuden foretaget enkelte andre Ændringer i Saneringsloven:

Det har været en Betingelse for Opnaaelse af Gælds-saneringslaan, at den paagældende *Ejendom* var *erhvervet* forud for 1. Oktober 1937. Denne Frist er forlænget med 2 Aar, til 1. Oktober 1939.

For Saneringslaan, som er ydet i Henhold til Andragen-der, indgivet efter 1. April 1941, er det Tidspunkt, fra hvilket Laanet skal *afdrages*, udskudt med 1½ Aar til 1. Juli 1943.

Der er givet Hjemmel for *Tinglysning* af samtlige i For-bindelse med en Gældssaneringsordning udfærdigede Doku-menter og Paategninger uanset Bestemmelserne i Loven af 2. August 1940 om Begrænsning af Adgangen til at tinglyse Gæld paa fast Ejendom.

I en under Landstingsbehandlingen foretaget Tilføjelse til Lovens § 8, Stk. 1, er det udtalt, at den dør omhandlede Pantsætningsklausul alene kan aflyses i Forbindelse med Saneringslaanet og ikke er Genstand for alternativt Opraab efter Retsplejelovens § 563, Stk. 2.

Den Undtagelse, der ved Indførelsen af Pantsætnings-forbudet i Lovens § 8 blev gjort med Hensyn til *Tinglysning af Aftægter* paa Ejendomme, hvori indestaar Saneringslaan, ydet i Henhold til Andragender indgivet efter 1. April 1939, skal ogsaa gælde Ejendomme, hvori indestaar Saneringslaan, ydet i Henhold til Andragender indgivet *før* dette Tidspunkt.

Dispensationsbestemmelsen i § 8, næstsidste Stykke, er udvidet noget og har faaet følgende Nyaffattelse, hvor de tilføjede Ord er fremhævet med kursiv Skrift:

»Landbrugsministeren kan efter Indstilling af Bevillings-udvalget og Forhandling med Finansministeriet, hvis der er Tale om nødvendige Bygningsforanstaltninger, *Forøgelse af Ejendommens Jordtilliggende* eller lignende Foranstaltninger, der forøger Ejendommens Værdi, *samt i Tilfælde af Om-prioritering, naar denne ikke medfører reel Forringelse af Sikkerheden for de efterstaaende Panthavere*, meddele Til-ladelse til Pantsætning ud over de i Stk. 1 og 3 i nærværende Paragraf angivne Grænser.«

Betingelsen for Dispensation i Tilfælde af Omprioritering var efter det oprindelige Forslag, at »den hidtidige Gæld ikke forøges med mere end Omkostninger og eventuelt Kurstab«, men Bestemmelsen omformedes under Sagens Behandling i Landstinget for at gøre den mere rummelig (jfr. Udtalelse af Landbrugsministeren, L. Sp. 387).

Under Forhandlingen i *Landstinget* udtalte *J. S. Foget* (B.) Ønsket om, at der blev truffet en Ordning, hvorefter *Skatte- og Terminsrestancer* generelt kunde drages ind under Saneringen, og han fremhævede, at der for *Statshusmændenes* Vedkommende burde gøres en Undtagelse fra de almindelige Regler, saa at ogsaa Statshusmænd kunde faa Adgang til Gældssanering. Endvidere henstillede Foget, at man hurtigst muligt søgte at gennemføre en *Konvertering* af Landbrugets faste Prioritetsgæld. I den Anledning erklærede *Finansministeren* ved 2. Behandling, at Spørgsmaalet om en Konvertering, saaledes som Markedsforholdene laa i Øjeblikket, ikke kunde siges at være aktuelt.

Med den i det foregaaende omtalte Tilføjelse og Ændring vedtoges Lovforslaget enstemmigt i begge Ting.

29. Lov om Tillæg til Lov Nr. 97 af 31. Marts 1938 om Tillæg til og Ændring i Lov Nr. 13 af 25. Januar 1935 om Oprettelse af Frugtavlkskolonier, Frugtplantager og Havelodskolonier. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 2367. — C. Sp. 147 og 179].

Fremsat i *Landstinget* $10/10$ (L. Sp. 23). 1. Beh. $16/10$ (L. Sp. 36). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (P. C. Petersen, Bender, A. P. Hansen, Ingeborg Hansen, H. P. Johansen, Kr. Johansen [Formand], Offersen, Gudiksen, Oluf Johansen [Sekretær], Jens Høyer, Esther Malling Pedersen, S. C. Nørgaard, Nikoline Winther, J. R. Poulsen og P. A. Poulsen [Stenderup]). Betænkning (B. Sp. 85) afgivet $25/10$. (Ordfører: P. C. Petersen). 2. Beh. $13/11$ (L. Sp. 329). 3. Beh. $20/11$ (L. Sp. 334). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $29/11$ (F. Sp. 832). 2. Beh. $3/12$ (F. Sp. 859). 3. Beh. $5/12$ (F. Sp. 914). *Loven stadfæstet 6. December 1940.* (Lov-Tid. Nr. 634).

Ved Lov Nr. 97 af 31. Marts 1938 (Aarbog 1937—38, Side 158) om Tillæg til og Ændring i Lov Nr. 13 af 25. Januar

1935 (Aarvog 1934—35, Side 142) blev der af Staten stillet følgende Totalbeløb til Raadighed i Finansaarene 1938—39, 1939—40 og 1940—41, henholdsvis som Laan og Tilskud til de i denne Lovgivning omhandlede Formaal:

a. 300 000 Kr. til *Laan* til: 1) Oprettelse af Frugtavlskolonier (1935-Lovens §§ 2 og 3), 2) Anlæg og Drift af nye Frugtplantager samt Drift af Træfrugtplantninger (samme Lovs §§ 7 og 8);

b. 300 000 Kr. til Ydelse af *Tilskud* til Oprettelse af Havelodskolonier for arbejdsløse (1935-Lovens § 10).

Da det er anset for ønskeligt, at der fremdeles have Midler til Raadighed til de angivne Formaal, men Antallet af Andragender om Laan og Tilskud i de senere Aar har været aftagende, er det samlede Beløb, der i Finansaarene 1941—42, 1942—43 og 1943—44 kan anvendes til *hvert* af de under a. og b. nævnte Formaal, nedsat til 200 000 Kr.

Det oplystes i Landstingets Udvalgs Betænkning, at der i Henhold til denne Lovgivnings §§ 7 og 8 var udbetalt følgende Beløb:

Finansaaret 1935—36	3 992 Kr.
— 1936—37	45 090 —
— 1937—38	47 358 —
— 1938—39	41 354 —
— 1939—40	22 923 —

Desuden i Finansaaret 1940—41 (indtil Begyndelsen af September) 17 584 Kr.

I Henhold til §§ 2 og 3 var først i Finansaaret 1940—41 bevilget et Beløb af indtil 25 000 Kr. (Spøttrup).

I Henhold til § 10 var anvendt i alt 111 258 Kr.

Medlemmer af Udvalget havde forespurgt Ministeren, om det ikke var muligt at samle de endelige Afgørelser paa een Haand for derved at faa dem mere ensartede. Ministeren havde hertil svaret, at Laanene efter §§ 7 og 8 ganske vist indstilles af Husmandsbrugskommissionerne, men det er Landbrugsministeriet, der bevilger Laanene, saaledes at Sagerne derved faar en ensartet Behandling. Derimod har Forskel i de forskellige frugtavlsskyndige Medlemmers Initiativ og Interesse for Sagerne nok bevirket nogen Uensartethed i *Antallet* af oprettede Frugtplantager i de forskellige Amtsraadskredse.

Da det, hvor det drejer sig om Frugtavl som Erhverv, er af den største Betydning, at saavel Anlæg som Valg af

Sorter er det bedst mulige, blev der fra flere Sider inden for Udvalget fremsat Ønsker om, at Planer for saadanne Anlæg skulde godkendes af en Konsulent i Frugtavl. Der blev dog ikke stillet Forslag herom, men hele Udvalget indstillede Lovforslaget til Vedtagelse uforandret.

Forslagets Vedtagelse skete enstemmigt i begge Ting.

30. Lov om Ændring i og Tillæg til Lov Nr. 163 af 14. Maj 1934 om Oprettelse og Udvidelse af mindre Landbrug m. m. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 2353. — C. Sp. 321 og 335].

Fremsat i *Landstinget* $^{10}/_{10}$ (L. Sp. 23). 1. Beh. $^{16}/_{10}$ (L. Sp. 39). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Kr. Johansen, A. P. Hansen [Formand], Ingeborg Hansen, H. P. Johansen, Martin Larsen, Offersen, P. C. Petersen, Gudiksen, Oluf Johansen [Sekretær], Bækgaard, Jens Jensen, Nielsen Mann, Rahbek, Jørgen Jørgensen og Korsgaard). Betænkning (B. Sp. 385) afgivet $^{15}/_{1}$. (Ordfører: Kr. Johansen). 2. Beh. $^{17}/_{1}$ (L. Sp. 556). 3. Beh. $^{23}/_{1}$ (L. Sp. 575). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $^{29}/_{1}$ (F. Sp. 1154). 2. Beh. $^{31}/_{1}$ (F. Sp. 1200). 3. Beh. $^{31}/_{1}$ (F. Sp. 1205). *Loven stadfæstet 19. Februar 1941*. (Lov-Tid. Nr. 67).

Lov Nr. 163 af 16. Maj 1934 om Oprettelse og Udvidelse af mindre Landbrug, ændret ved Love af 13. April 1938 og 22. December 1939 (Aarvog 1937—38, Side 153, og Aarvog 1939—40, Side 221), skulde underkastes Revision i Rigsdags-samlingen 1940—41. Revisionen blev forberedt ved Forhandling med Statens Jordlovsudvalg, og der er ved nærværende Tillæg foretaget en Del Ændringer i og Tilføjelser til de hidtil gældende Bestemmelser, af hvilke de væsentligste gengives nedenfor:

1. *Bevillingerne* til Fremme af Lovens Formaal, der kun gjaldt til Udgangen af Finansaaret 1941—42, er fornyet med samme aarlige Beløb for Finansaarene 1942—43 og 1943—44.

2. Paa Grund af de stadig stigende Byggeomkostninger er *Maksimumsbeløbene for Byggelaan* paa ny forhøjet: for Husmandsbrug fra 14 000 til 16 000 Kr., for større Brug fra

17 000 til 19 000 Kr. (i særlige Tilfælde fra 20 000 til 22 000 Kr.).*)

3. Af Hensyn til Vanskelighederne for Byggeriet er endvidere Adgangen til at yde *Forskud paa Byggelaan*, naar Bygningerne er under Tag, udvidet fra $\frac{1}{3}$ af Byggelaanet til Halvdelen af dette.**)

4. Bestemmelserne i Lovens § 16 om *Rentefrihed for Byggelaan* er ændret saaledes, at der for Husmandsbrug og større Brug er fastsat ensartede Regler angaaende Rentefrihed, nemlig for $\frac{1}{4}$ af Laanet, Stamparceller alene undtaget. Samtidig er Maksimum for den rentefri Del af Laanet forhøjet fra 3 000 Kr. til 5 000 Kr. Desuden er den ved Loven af 22. December 1939 bortfaldne Adgang for Husmænd, som med Statslaan efter § 16, Stk. 1, har opført Bygninger i Aarene 1936 og 1937, til at opnaa Rentefrihed for en Del af Byggelaanet genoptaget (jfr. Tekstanmærkninger Nr. 9 og 12 til § 26 i Finansloven for 1940—41).

5. For Byggelaan til Gartnerier og Havebrug efter § 16 er *det afdragsfri Tidsrum* forlænget fra 3 til 5 Aar, ligesom der for Drivhuslaan efter § 38 er fastsat en afdragsfri Periode paa 5 Aar.

6. *Forsikringspligten* for Gartnerier og Havebrug og for de Ejendomme, hvortil der er ydet Drivhuslaan, er udvidet til at omfatte Haglskade- og Stormskadeforsikring af Glas i Drivhuse og Mistbænke m. m.

7. *Jordkøbslaanet* (§ 20) er forhøjet med 500 Kr., fra 8 500 Kr. til 9 000 Kr.

8. Der er optaget nogle nye Bestemmelser om Laan til Husmandsbrug og større Brug til *Installation af Elektricitet*. Laanene svarer til de med Installationen forbundne Omkostninger, men kan dog i hvert enkelt Tilfælde ikke overstige 1 500 Kr.; de sikres med Prioritet umiddelbart efter Byggelaanet, forrentes med 4 pCt. p. a. og afdrages over 20 Aar.

Tilsvarende Installationslaan kan ydes i Ejendomme, der allerede er oprettet. For saadant Tillægslaan, der beregnes

*) De under dette Punkt samt under Punkterne 4 og 7 omtalte Bestemmelser er atter ændret ved Lov Nr. 357 af 26. August 1941 (næste Sag).

***) En tilsvarende Hjemmel gaves for Finansaaret 1940—41 ved Tekstanmærkninger Nr. 10 og 13 til Finanslovens § 26.

med $\frac{9}{10}$ af det Beløb, som Installationen har kostet, gælder samme Maksimumsgrænse, Rente- og Afdragsvilkaar som foran nævnt.

Saafernt der med Pant efter Statslaanene i Husmandsbrug er ydet *private Laan* til Installation af Elektricitet, kan de af Statskassen, Stats-Laanefonden eller Jordfonden ydede Byggelaan i de Tilfælde, hvor det maa anses for nødvendigt, i Prioritet rykke tilbage for de private Elektricitetslaan.

9. Bestemmelserne i Lov Nr. 404 af 2. August 1940 om midlertidig Begrænsning af Adgangen til at tinglyse Gæld paa fast Ejendom skal ikke finde Anvendelse paa Tinglysning af Pantebreve eller Jordrentehæftelser efter den heromhandlede Lov og heller ikke være til Hinder for de for saadan Tinglysning fornødne Tinglysninger af Rykningspaategninger paa ældre Pantebreve m. v.

10. Loven skal underkastes *Revision* i Rigsdagssamlingen 1942—43.

De under 8. omtalte Bestemmelser om Laan til Installation af Elektricitet blev indsat i Landstinget efter Forslag af Landbrugsministeren, tiltraadt af Udvalget.

Der blev i Udvalget fremsat Ønske om *større Laan og Tilskud til Indkøb af Jord og Opførelse af Bygninger*, om Ændring i Bestemmelserne om *Valg af Amtskommissioner* samt om en mindre *Forskudsudbetaling til Haandværkerne* ved Opførelse af Bygninger, men Ministeren mente ikke at kunne gaa med til disse Ønsker.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

31. Lov om Ændring i og Tillæg til Lov Nr. 163 af 14. Maj 1934 om Oprettelse og Udvidelse af mindre Landbrug m. m. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bordning*). [A. Sp. 4777. -- C. Sp. 2011 og 2023].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{20}{8}$ (F. Sp. 2443). 1. Beh. $\frac{21}{8}$ (F. Sp. 2474). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Jensen [Horsebæk], J. P. Jensen, Jensen [Lillering], M. F. Mortensen [Formand], Marinus Sørensen, Carl Petersen, Anton Simonsen, N. P. Andreasen [Sekretær], Steen, Sønderup, Nørskov, J. E. Nørgaard, Petersen [Røj], A. C. D. Petersen og Chr. R. Christensen). Betænkning (B. Sp. 1933) afgivet $\frac{21}{8}$. (Ord-

fører: Jensen [Horsebæk]. 2. Beh. $\frac{22}{8}$ (F. Sp. 2526). 3. Beh. $\frac{22}{8}$ (F. Sp. 2537). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{22}{8}$ (L. Sp. 1325). 2. Beh. $\frac{22}{8}$ (L. Sp. 1354). 3. Beh. $\frac{22}{8}$ (L. Sp. 1356). *Loven stadfæstet 26. August 1941.* (Lov-Tid. Nr. 357). Traadt i Kraft straks.

Prisstigningen paa Jord, Bygninger, Besætninger og Redskaber har vanskeliggjort Oprettelsen af nye Landbrug, og Loven er udsprunget af Ønsket om at opretholde Udstykningen — og derigennem Muligheden for øget Beskæftigelse og udvidet Produktion — ved en større Indsats fra Statens Side i Lighed med den Støtte, der er ydet til Istandsættelse af Bygninger, til Grundforbedring og Landvinding m. v.

1. For at øge Muligheden for Jordlovsudvalgets Jordkøb er den hidtidige Bestemmelse i Lovens § 8*), der paa-lægger Jordlovsudvalget at være opmærksom paa, hvorvidt der kan faas egnet Jord til Købs til Udstykning, erstattet med følgende Bestemmelser:

Naar Ejeren af en Landejendom, hvis Bygninger helt eller delvis er *nedbrændt*, ønsker at afhænde Ejendommen, er han, hvis Ejendommens Grundværdi er over 12 000 Kr., pligtig til, forinden Salg finder Sted, at meddele Statens Jordlovsudvalg, at Ejendommen er til Salg.

Udvalgets Svar paa Meddelelsen skal foreligge *inden 14 Dage* fra dens Afsendelse, i hvilket Tidsrum eventuelt Salg er ugyldigt.

Hvis en Landejendom med en Grundværdi paa over 20 000 Kr. stilles til *Tvangsauktion*, skal Rekvirenten, forinden Salg eller Overtagelse som ufyldestgjort Panthaver finder Sted, paa samme Maade og med samme Retsvirkning give Statens Jordlovsudvalg Meddelelse.

Hvis et *Dødsbo* ønsker at afhænde en Landejendom med en Grundværdi paa over 20 000 Kr. til *en anden end en Arving*, skal der, forinden saadant Salg finder Sted, paa samme Maade og med samme Retsvirkning gives Statens Jordlovsudvalg Meddelelse.

I øvrigt skal Statens Jordlovsudvalg have sin Opmærksomhed henvendt paa, hvorvidt der kan faas Jord til Købs,

*) Bekendtgørelse Nr. 90 af 5. Marts 1941.

som er egnet til Udstykning i mindre Landbrug eller til Forøgelse af Jordtilliggendet til saadanne Brug, og som kan erhverves til en rimelig Pris.

Foreligger der herefter Mulighed for Køb af Jord, skal Udvalget efter behørig Undersøgelse gøre Indberetning og Indstilling til Landbrugsministeren, der afgør, om Køb skal finde Sted.

Ministeren bemyndiges til at fastsætte de nærmere Regler for Gennemførelsen og Overholdelsen af de i denne Paragraf fastsatte Bestemmelser.

Den i Stk. 2 fastsatte Frist for Udvalgets Svar blev i Folketinget forkortet fra 1 Maaned til 14 Dage.

2. Af Hensyn til de Begyndervanskeligheder, der ofte vil være for Husmænd, som overtager Brug i mindre god Kultur, er der ved en Tilføjelse til Lovens § 14 givet Jordlovsudvalget Bemyndigelse til at *fritage* Købere af Statsjord for at svare *Jordrente* i det første Aar fra Overtagelsesdagen at regne og at nedsætte Afgiften for det følgende Aar med indtil Halvdelen; disse Begunstigelser bortfalder ved Ejerskifte. En tilsvarende Bemyndigelse til at indrømme *Fritagelse* for og *Nedsættelse* af Renten af *Jordkøbslaanet* er optaget i § 20.

3. *Maksimumsbeløbene for Byggelaan* (§ 16) er forhøjet: for Husmandsbrug fra 16 000 til 20 000 Kr., for større Brug fra 19 000 til 23 000 Kr. (i særlige Tilfælde fra 22 000 til 30 000 Kr.). Endvidere er — fra og med Byggesæsonen 1941 — *den rentefri Del af Byggelaanet* forhøjet fra $\frac{1}{4}$ til $\frac{1}{3}$, og det absolutte *Maksimum for det rentefri Beløb* er forhøjet fra 5 000 til 7 000 Kr. Det Tab, som Jordfonden maatte lide som Følge af Forhøjelsen af den rentefri Del af Byggelaanet fra $\frac{1}{4}$ til $\frac{1}{3}$, dækkes af Staten.

Der er derhos givet Landbrugsministeren Bemyndigelse til efter Jordlovsudvalgets Indstilling i særlige Tilfælde at forhøje Laan og rentefrit Maksimumsbeløb, som efter de hidtil gældende Regler er ydet eller bevilget til Opførelse af Bygninger i Byggesæsonen 1941, i Overensstemmelse med de nu ændrede Regler.

De nys citerede Ord »og rentefrit Maksimumsbeløb« blev tilføjet i Folketinget.

4. Ved en i Folketinget foretagen Ændring blev *Maksimum for Jordkøbslaanet* forhøjet fra 9 000 til 10 000 Kr.

5. I Lovens § 37 er Adgangen til *Rentefrihed for Laan til Indkøb af Tillægsgjord* blevet udvidet, idet Rentefrihed nu kan tilstaaes for indtil $\frac{1}{3}$ (mod hidtil $\frac{1}{4}$) af Jordkøbslaanet. Og efter en i Folketinget indsat Ændring i § 38 er *Grænsen for Tillægslaanet* fremtidig det Beløb, der svarer til Forskellen mellem 16 000 Kr. (hidtil 14 000 Kr.) og tidligere modtagne Laan.

6. Loven gælder til *1. April 1943*.

Den foran omtalte Bestemmelse i Regeringsforslagets § 1, hvorefter Jordlovsudvalgets Svar paa de forskellige i Paragraffen omhandlede Meddelelser først krævedes afgivet inden 1 Maaned, blev i Folketinget kritiseret af alle Ordførerne, og Fristen forkortedes ved 2. Behandling til 14 Dage. Efter Ønske fra foreslaaede Klausuler. Derimod fordyrede Arbejdslønningerne Byggeomkostningerne ved nye Husmandsbrug, og naar Ministeren ikke forsøgte at nedsætte disse Lønninger, hvad Taleren fandt rigtigt, syntes det at være en logisk Følge, at Ministeren ansatte saadanne Priser paa Husmandens Salgsvarer, at han kunde opnaa en tilsvarende Løn for sit Arbejde i Bedriften. Det var i Øjeblikket langt mere paakrævet at give de Husmænd, som var kommet ind i Arbejdet i den billige Tid, en Løn for deres Arbejde end at oprette nye Husmandsbrug, der kun vilde betinge utilfredsstillende Arbejdsvilkaar. Ved 2. Behandling i Folketinget foreslog Jens Thomsen at standse Lovforslagets Behandling og vise det tilbage til Udvalget, men dette Forslag forkastedes med 84 Stemmer mod 1. Under Forhandlingerne i Landstinget udtrykte *J. S. Foget* den Opfattelse, at man ved Lovens Gennemførelse vilde lokke de paagældende ind i en Gældsstiftelse, som de slet ikke kunde overse, og han betragtede Udstykning i Øjeblikket som ansvarsløs. Man burde i Stedet give Lempelser til de Statshusmænd, som nu døjede med at udrede deres Renter.

Schultz Petersen (K. F.) kunde ikke gaa med til den foreslaaede Begrænsning af den frie Dispositionsret i Tilfælde af Ejendommens Brand eller en Dødsbo-Ejendoms Afhændelse

til en anden end en Arving. Han mente i det hele, at man burde være forsigtig med Udvidelse af Husmandsbruget og snarere søge at konsolidere de nuværende Husmænd.

Lovforslaget vedtoges i Folketinget med 82 Stemmer uden Modstemmer, i Landstinget med 52 Stemmer mod 1.

32. Lov om en Kornordning for Høstaaret 1941
—42. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 4577. — C. Sp. 1307 og 1341].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{1}{4}$ (F. Sp. 1935). 1. Beh. $\frac{2}{4}$ (F. Sp. 1969). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Carl Petersen [Formand], Christen Andersen, Einer-Jensen, Jensen [Horsebæk], A. C. Mortensen, Marinus Sørensen, Strøm, N. P. Andreasen, Rasmussen [Gylling] [Sekretær], Hans Pinstrup, J. E. Nørgaard, Damsgaard, Grønning, Victor Larsen og A. C. D. Petersen). Betænkning (B. Sp. 1073) afgivet $\frac{3}{4}$. (Ordfører: Carl Petersen). 2. Beh. $\frac{4}{4}$ (F. Sp. 2018). 3. Beh. $\frac{4}{4}$ (F. Sp. 2030). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{5}{4}$ (L. Sp. 1039). 2. Beh. $\frac{5}{4}$ (L. Sp. 1066). 3. Beh. $\frac{7}{4}$ (L. Sp. 1071). *Loven stadfæstet 16. April 1941*. (Lov-Tid. Nr. 185).

I Slutningen af Februar 1941 optog Landbrugsministeren Forhandlinger med Repræsentanter for Landbrugsraadet, de samvirkende Husmandsforeninger og Centralforeningen af »Tolvmandsforeninger« og større Landbrugere i Danmark om Indholdet af den Kornordning, der som Følge af Afskæringen af Tilførsler til Danmark af oversøisk Korn og Foderstoffer ogsaa for Høstaaret 1941—42 maatte anses for en Nødvendighed.

Der var under Forhandlingerne fra alle Sider Enighed om, at Landbruget skulde aflevere det Kvantum Korn, der er nødvendigt til Befolkningens Forsyning med *Mel, Brød og Gryn*; til Brødfremstillingen regnedes man ligesom i Fjor med 410 000 t, men til Fremstilling af Gryn beregnedes nu 100 000 t eller 63 000 t mere end sidste Aar. Endvidere var man enig om, at der som i Fjor gennem Udskrivning burde sikres 100 000 t til *det mindre Landbrug*, 23 000 t til *Svine- eller Hønseshold uden for Landbruget* og 4 500 t til *Avlscentre og Forsøgsstationer for Svin og Fjerkræ*. Yderligere opnaaedes Enighed om gennem Udskrivningen at skabe Dækning for 40 000 t til *Heste uden for Landbruget* (Vognmandsheste) og i alt 54 500 t til *Industrien* (deraf Bryggeriindustrien

35 000, Kaffesurrogatfremstillingen 12 000 og Spritfabrikationen 7 500 t); de Forventninger, man sidste Aar nåede til, at de tre sidstnævnte Formaal vilde kunne dækkes gennem Køb af Frihandelskorn til Maksimalpriser, der laa 3 Kr. (for Kvalitetsvarer 5 Kr.) over Maksimalprisen paa afleveringspligtigt Foderkorn, blev ikke opfyldt. Udskrivningen til alle de nævnte Formaal blev da 732 000 t eller 158 000 t mere end efter Kornordningen for 1940—41. Efter denne var yderligere udskrevet 100 000 t til Dækning af Tab ved *Forbeholdsretten* og *Svind* samt som *Reserve*, saa at det samlede Ligningskvantum blev 674 000 t. I Aar er der i samme Øjemed regnet med 141 000 t, hvorved Udskrivningen bringes op til i alt 873 000 t eller omtrent en Fjerdedel af hele Kornhøsten.

Forøgelsen af det udskrevne Kvantum har nødvendiggjort en Ændring af *Skalaen for Aflevering af Korn*, og der opnaaedes under de nævnte Forhandlinger med Landbrugets Organisationer Tilslutning fra alle Sider til en Skala, hvor det laveste Trin er 500 kg pr. paabegyndt 1 000 Kr.s Grundværdi over 8 000 Kr. (det afleveringsfri Grundværdibeløb var i Fjor 10 000 Kr.), det øverste Trin er 1 050 kg pr. 1000 Kr.s Grundværdi over 100 000 Kr.*) Skalaen har nu 8 Trin mod tidligere 4 (se § 1). For den nye Gruppe med en Grundværdi mellem 8 000 og 10 000 Kr. sker der dog en Nedsættelse af Afleveringspligten til Halvdelen; det herved forårsagede Tab (ca. 5 000 t) dækkes af de 100 000 t til det mindre Landbrug, der i øvrigt ogsaa maa tilsvare 5 000 t som Erstatning for udleveret Saasæd i Foraaret 1941 til Ejendomme med en Grundværdi mellem 5 000 og 10 000 Kr. (se § 6, Stk. 2, b).

I Forbindelse med Forhøjelsen af Ligningen foretoges en Ændring vedrørende *Forbeholdsretten*, idet de 400 kg Korn pr. voksent Kreatur, som der hidtil har været Adgang til at beholde, nedsattes til 300 kg.

Hvad *Priserne* angaar, var der Enighed om, at Befolkningens Forsyning med de nødvendige Næringsmidler skulde ske til uforandrede Priser. Derimod blev det fra Landbrugsraadets og Tolvmandsforeningernes Side gjort gældende, at det vilde være urimeligt, om *Industrien* skulde modtage Tilskud fra Landbruget ved at faa tildelt Korn til en lavere Pris end den, hvortil det med Fordel kan anvendes i en Landbrugsbedrift, og man mente, at Landbruget burde have mindst 35 Kr. pr. 100 kg for det Kvantum Korn, der udskrives til *Industrien* og til Heste uden for Landbruget. Dette Kvantum udgør som nævnt 94 500 t eller ca. $\frac{1}{8}$ af det Kvantum paa

*) Den højeste Sats var i Fjor 800 kg pr. 1 000 Kr.s Grundværdi over 80 000 Kr.

732 000 t, hvortil Forbruget af Korn næste Aar er anslaaet, og man enedes derfor om, at samtlige Landmænd, der fuldt ud opfylder deres Afleveringspligt, skulde have en Betaling af 35 Kr. for $\frac{1}{8}$ af deres Ligningskvantum. For imidlertid ikke at give Brødkornsdyrkerne en ringere Stilling er det bestemt, at der i alle Tilfælde *efterbetales 10 Kr. pr. 100 kg* for nævnte Kvantum (§ 4, Stk. 2). Paa Foranledning af de samvirkende Husmandsforeninger gav Mødedeltagerne Udtryk for det ønskelige i, at den forhøjede Pris for de 94 500 t som Helhed bæres af Industrien.

Naar der var tilvejebragt Dækning til de Formaal, hvortil der nødvendigvis kræves Korn, mente man, at det uden større Skade kunde tillades, at Korn, hidrørende fra Landmænd, som fuldt ud og rettidigt har opfyldt deres Afleveringspligt, *omsættes i fri Handel*, dog ikke til Anvendelse uden for en Landbrugsbedrift, medmindre der foreligger særlig Tilladelse af Landbrugsministeriet (se § 8).

Det Resultat, hvori Forhandlingerne mellem Landbrugsministeren og de omtalte Landbrugsorganisationer saaledes mundede ud, og som yderligere omfattede nogle Ændringer af Kornordningens Enkeltheder — navnlig en Lempelse med Hensyn til Beregningen af Afleveringspligten for Ejendomme, der omfatter *Skove*, Byggegrundsværdier m. v. —, dannede Grundlaget for det af Ministeren fremsatte Lovforslag. Forslaget gennemførtes med faa Ændringer, der foretoges i Folketinget. I det følgende er Lovens §§ 1—8 gengivet som Helhed, medens Indholdet af §§ 9—13, der i det væsentlige svarer til de samme Paragraffer i Kornloven for 1940—41 (Aarvog 1939—40, Side 190), kun er kort refereret.

§ 1.

1. Landbrugsministeren bemyndiges til af Høsten 1941 at *kræve afleveret*:

- a. fra *samtlige* Landejendomme *al Avl af Rug og Hvede* med *Undtagelse* af fornøden *Saasæd*, jfr. § 2, Stk. 1, a, samt den til Menneskeføde absolut ubrugelige *Frarensning*, der maa opfodres paa Ejendommen, men som under ingen Omstændigheder maa udgøre mere end 3 pCt. af Avlen af hver af de to Kornarter. Den her omhandlede Afleveringspligt omfatter ogsaa Rug og Hvede, der er dyrket i *Blanding* med andre Kornarter, herfræ alene undtaget Vaarrug, der er dyrket i Blanding med Foderkorn.

b. fra Landejendomme med en ansat *Grundværdi af over 8 000 Kr.* saa meget *Foderkorn* (Byg, Havre og Blandsæd heraf), at der af *Brødkorn og Foderkorn tilsammen* afleveres

500 kg pr. paabeg.	1000 Kr.	Gr.værdi indfr.	8 001—	12 000 Kr.
550 - - -	—	—	—	12 001— 25 000 —
650 - - -	—	—	—	25 001— 35 000 —
700 - - -	—	—	—	35 001— 50 000 —
800 - - -	—	—	—	50 001— 60 000 —
900 - - -	—	—	—	60 001— 80 000 —
1 000 - - -	—	—	—	80 001—100 000 —
1 050 - - -	—	—	—	over 100 000 Kr.

For Ejendomme med en ansat Grundværdi af 8 001—10 000 Kr. *ned sættes* den her omhandlede Afleveringspligt til 250 kg pr. paabegyndt 1 000 Kr.s Grundværdi, jfr. § 6, Stk. 2, b.

2. Ved Beregningen af Afleveringspligten for en Ejendom i Henhold til Stk. 1, b, medtages Grundværdien af alle i Forbindelse med Ejendommen drevne eller til denne hørende Arealer, uanset om de er selvstændigt vurderet eller matrikuleret. Saafremt Grundværdien af *Skove*, Plantager, Hede- og Klitarealer samt Grundværdier ud over 1 800 Kr. pr. ha (*Byggegrundsværdier* o. lign.) tilsammen overstiger 8 pCt. af den øvrige Del af Ejendommens Grundværdi, medtages den overskydende Del af de nævnte Arealers Grundværdi og af Grundværdierne ud over 1 800 Kr. pr. ha dog ikke ved Beregningen.

3. Kornet skal af Landmændene afleveres *tærsket og rensat* til nærmere af Ministeren fastsatte Tider og paa nærmere af ham fastsat Maade. Det skal afleveres, som det er dyrket, og Sammenblanding er forbudt.

Angaaende *Afleveringspligtens Omfang* og den foretagne *Forhøjelse af Ligningen* henvises til det i Indledningen anførte.

Beregningsgrundlaget i Stk. 2 blev efter Henstilling af Ordføreren for Det konservative Folkeparti (Grønning) ændret i Folketinget; efter den oprindelige Formulering var Grænsen sat ved 10 pCt. af den *samlede* Ejendoms Grundværdi, efter Folketingets Vedtagelse sattes Grænsen ved 8 pCt. af Værdien af de egentlige Landbrugsarealer. Udvalget regnede med, at Antallet af Landmænd, der gør Brug af Forbeholdsretten, herefter vilde blive mindre.

§ 2.

1. Saafremt en Landmand mener sig *ude af Stand til at opfylde* den i § 1, Stk. 1, b, omhandlede *Afleveringspligt*, skal han herom gøre Anmeldelse til det kommunale Kornnævn inden en af Landbrugsministeren fastsat Dato i September Maaned 1941 og skal da foruden al Avl af Rug og Hvede *aflevere ogsaa hele sin Avl af Foderkorn*. Der kan dog i saa Fald efter nærmere af Ministeren fastsatte Regler gives ham Tilladelse til at *beholde*

- a. fornøden *Saasæd*, dog ikke ud over 200 kg rensed Vare pr. ha, der har baaret Kornafgrøde i 1941,
- b. Foder til det til Ejendommens forsvarlige Drift nødvendige Antal *Arbejdsheste* med 13 hkg pr. Hest samt
- c. *enten* 300 kg Korn pr. Stk. *voksent Kreatur* (2 Aar og derover), der findes paa Ejendommen ved Anmeldelsesfristens Udløb, dog ikke ud over Antallet ved Kreaturtællingen den 19. April 1941, *eller* i Stedet herfor Foder til Opdræt af Ejendommens normale Forbrug af *Svin og Høns* i egen Husholdning, dog mindst til 2 Svin og 20 Høns, beregnet efter henholdsvis 300 kg pr. Svin og 20 kg pr. voksen Høne.

2. Paa de i Stk. 1 omhandlede Ejendomme skal Aftærskningen og Afleveringen af Kornet, Opbevaringen og Anvendelsen af Saasæd samt Anvendelsen af Foderkornet ske under *Kontrol* af det kommunale Kornnævn efter nærmere derom af Ministeren fastsatte Regler.

3. Saafremt en Landmand først *efter Fristens Udlob foretager Anmeldelse*, kan der kun gives ham Tilladelse til at beholde Korn i det i Stk. 1, a og b, angivne Omfang, hvorhos han, saafremt Anmeldelse sker efter en af Ministeren fastsat Dato i Oktober Maaned 1941, eller saafremt den for sene Anmeldelse forud for denne Dato skyldes Forsømmelighed, er ifaldet Strafansvar efter § 13.

Som ovenfor omtalt er under Hensyn til Ligningens Forhøjelse *Forbeholdsretten* for Kreaturers Vedkommende indskrænket fra 400 til 300 kg. Og for at udelukke det betydelige Antal Kreaturer, der i visse Egne af Landet kun holdes i Sommermaanederne, fra at komme i Betragtning ved Forbeholdsrettens Beregning, har man ladet det ved den ekstraordinære Kreaturtælling den 19. April 1941 konstaterede

Antal danne det absolutte Maksimum for, til hvor mange Kreaturer der kan tilbageholdes Korn.

De i Stk. 3 foreskrevne Følger af for sen Anmeldelse af Forbehold er tilføjet i Loven for at forebygge en saadan Misstemning og Ulejlighed, som sidste Aar affødtes af, at Landmænd kunde anmelde Forbehold i nogen Tid efter Udløbet af den herfor satte Frist, uden at dette medførte nogen Indskrænkning i det Kvantum Korn, de kunde tilbageholde.

§ 3.

Den i §§ 1 og 2 omhandlede *Afleveringspligt paahviler* vedkommende Ejendom uden Hensyn til Ejerskifte. Enhver Landmand, der sælger, bortforpagter eller bortlejer sin Ejendom eller Dele af samme, samt enhver Landmand, der afleverer en Forpagtning eller et Lejemaal, er pligtig at *efterlade det Kvantum Korn til sin Efterfølger*, der er nødvendigt dels til fuld Besaaning af Ejendommens Jorder i Efteraaret 1941 og Foraaret 1942 i mindst samme Omfang og med samme Kornarter som i det foregaaende Aar, og dels til Fodring af de til Ejendommens Drift nødvendige Arbejdsheste, jfr. § 2, Stk. 1, b.

§ 4.

1. For Kornet, der afleveres, skal pr. 100 kg betales Landmanden følgende *faste Priser*, gældende for gode, sunde, velrensede, ublandede og tilstrækkelig tørre Varer, leveret hos Købmand, Møller, Foderstofforening eller ved nærmeste Jernbanestation eller Havn (Skibsside):

For Rug	af hollandsk Vægt	118 Pund	29 Kr.
— Hvede	-	— 128	-- 28 —
— Byg	-	— 112	— 25 —
-- Havre	-	— 85	-- 25 —
— Blandsæd af Byg og Havre			25 —

De for de 4 førstnævnte Kornarter anførte Priser *reguleres* med 15 Øre pr. Pund hollandsk Vægt indtil 3 Pund op og 5 Pund ned.

2. Landmænd, der *fuldt ud og rettidigt har opfyldt* den i § 1, Stk. 1, b, omhandlede *Afleveringspligt*, vil i 1942 gennem Statens Kornkontor faa *efterbetalt* et Beløb af 10 Kr. pr. 100 kg for $\frac{1}{8}$ af deres *Ligningskvantum*.

3. Saafremt Varen er blandet med andre Kornarter eller forringet ved Urenhed eller utilstrækkelig Tørring eller har taget Skade paa anden Maade, eller saafremt den hollandske Vægt er lavere end den i Stk. 1 angivne, for hvilken der er fastsat et bestemt Frædrag, *nedsættes* Prisen i Forhold til Forringelsen. Det samme gælder, saafremt der leveres Blandsæd bestaaende af letvægtig Byg og Havre. I Tilfælde af Uoverensstemmelse mellem Landmanden og Køberen, der modtager Kornet, vedrørende Nedsættelsens Størrelse kan Spørgsmaalet forelægges det kommunale Kornnævn, hvis Afgørelse kan indannes for Statens Kornkontor eller anden Institution, som Landbrugsministeren maatte bestemme.

4. Ministeren kan fastsætte nærmere Bestemmelser om *Handel med Saasæd*, herunder tillade, at der for Saasæd betales et *Tillæg* til den faste Pris.

De i Stk. 1 fastsatte Priser er ganske de samme som tidligere. Begrundelsen for den i Stk. 2 omhandlede *Efterbetaling* er omtalt i Indledningen. Den betyder i Realiteten en Prisstigning paa 7 Kr. i Forhold til Kornordningen for 1940—41.

Under Behandlingen i Folketinget tilføjedes Bestemmelsen i Stk. 3 om Nedsættelse af Prisen, hvis der leveres Blandsæd af letvægtig Byg og Havre.

§ 5.

Det afleverede Brødkorn skal i nødvendigt Omfang forbeholdes Brødkornsforsyningen, og Landbrugsministeren bemyndiges til at træffe de efter hans Skøn nødvendige Forholdsregler med Hensyn til Kornets *Opbevaring og Tørring, Transport* paa Jernbane eller Skib m. v. saavel som til at fastsætte, i hvilket Omfang *Omkostninger ved Videre salg* maa lægges til den faste Pris.

§ 6.

1. Af det afleverede *Foderkorn* skal Brugere af Landejendomme med en ansat Grundværdi af 8 000 Kr. og derunder have Ret til at *købe* et Kvantum, svarende til det fra den paagældende Ejendom afleverede Kvantum Brødkorn. Endvidere skal enhver anden Landmand, der afleverer et Kvantum Brødkorn, der overstiger den i § 1, Stk. 1, b, omhandlede Afleveringspligt, have Ret til at købe et Kvantum

Foderkorn, svarende til det overskydende Kvantum Brødkorn.

2. I øvrigt kan Landbrugsministeren lade det afleverede Foderkorn *anvende* som nedenfor anført:

- a. Salg af indtil 100 000 t til *Grynmøllerne* til Fremstilling af Havre- og Byggryn til Menneskeføde.
- b. Salg af indtil 100 000 t til saadanne Brugere af *landbrugsmæssigt drevne, mindre Ejendomme*, som erholder mindst $\frac{3}{5}$ af deres Indtægt af Ejendommen. Fra nævnte Indtægtsbestemmelse kan Ministeren dog meddele Dispensation i særlige Tilfælde.

Af det nævnte Kvantum tilbageholdes 5 000 t som *Erstatning for udleveret Saasæd* i Foraaret 1941 til Ejendomme med en ansat Grundværdi af 5 001—10 000 Kr., hvorhos ca. 5 000 t anvendes til den i § 1, Stk. 1, b, omhandlede *Nedsættelse af Afleveringspligten* for Ejendomme med en ansat Grundværdi af 8 001—10 000 Kr. Reglerne for Fordelingen af det resterende Kvantum fastsættes for de ca. 80 000 t efter Forhandling med De samvirkende danske Husmandsforeninger og for de 10 000 t tillige efter Forhandling med De samvirkende danske Landboforeninger.

- c. Salg af indtil 23 000 t til Personer *uden for Landbruget*, der i Henhold til Loven om en Kornordning for Høstaaret 1940—41 har faaet tildelt Korn til *Høns- eller Svinehold*, og som stadig har Høns- eller Svinehold, dog saaledes at samme Person ikke kan faa Korn baade til Høns og Svin.
- d. Salg af indtil 4 500 t til *Avlscentre og Forsøgsstationer for Svin og Fjerkræ*.
- e. Salg af indtil 40 000 t til *Heste uden for Landbruget*.
- f. Salg af indtil 35 000 t til Anvendelse i *Bryggeriindustrien*.
- g. Salg af indtil 7 500 t til *Spritfabrikation*.
- h. Salg af indtil 12 000 t til *Kaffesurrogatfremstilling*.

3. Saafremt der *afleveres mere Brødkorn end nødvendigt* til Dækning af Forbruget, kan Ministeren anvende det overskydende Kvantum til de i Stk. 2 angivne Formaal, ligesom han i øvrigt, saafremt Forholdene efter hans Skøn skulde

gøre det paakrævet, kan foretage *Overflytninger* mellem Brødkorn og de i Stk. 2, a og e—h, angivne Grupper.

Angaaende *Tildelingerne til de forskellige Formaal* efter denne Lov og Kornordningen af 25. Juli 1940 henvises til det i Indledningen anførte.

Naar der i Stk. 2, b, er aabnet Landbrugsministeren Adgang til at *dispensere* fra Bestemmelsen om, at vedkommende Landbruger skal have mindst $\frac{3}{5}$ af sin Indtægt af Ejendommen, skyldes det den Omstændighed, at Regelen i Høstaaret 1940—41 har virket stift og givet uheldige Enkeltresultater. Hensigten med Bestemmelsen er hovedsagelig at hindre, at Folk, der ikke driver Landbrug som Hovederhverv, faar tildelt Korn.

Den i Stk. 3 givne Bemyndigelse til Foretagelse af *Overflytninger* er begrundet i Ønsket om at kunne indrette sig efter Ernæringsituationen.

§ 7.

Prisen for Korn, der sælges til de i § 6 angivne Formaal, skal for de enkelte Grupper saa vidt muligt være ensartet over hele Landet, men skal fastsættes saaledes, at den dækker de i § 4 fastsatte Priser med Tillæg af Omkostninger, og saaledes, at den i § 6, Stk. 1, omhandlede *Ombytning normalt* kan foregaa *uden Tab*. Landbrugsministeren skal være berettiget til at fastsætte *forskellige Priser for de forskellige Grupper*.

Beføjelsen for Ministeren til at fastsætte forskellige Priser for de forskellige, i § 6 nævnte Grupper fandtes allerede i Regeringsforslaget. Bestemmelsen om, at *Ombytning normalt* skal kunne ske *uden Tab*, tilføjedes i Folketinget.

§ 8.

Enhver Landmand, der fuldt ud og rettidigt har opfyldt den i § 1, Stk. 1, b, omhandlede Afleveringspligt, er berettiget til at *afhænde Resten af sine Beholdninger af Byg, Havre og Blandsæd i fri Handel* enten *til en Landmand*, der skal bruge Kornet i egen Landbrugsbedrift, eller *til en autoriseret handlende*, der kun maa videresælge saadant Korn til en anden autoriseret handlende eller til en Landmand, der skal bruge Kornet i egen Landbrugsbedrift. Køb og Salg af det nævnte Korn til Anvendelse uden for Landbruget er forbudt uden særlig Tilladelse fra Ministeren for Landbrug og Fiskeri.

Om Adgangen til at afhænde Restbeholdningen af sit Foderkorn i fri Handel se det i Slutningen af Indledningen bemærkede.

Lovens § 9 indeholder som hidtil *Forbud mod* at anvende *Rug og Hvede* samt Produkter heraf *til Fodring*; hertil er føjet et Forbud mod Anvendelse af *Byggryn og Havregryn* til Fodring. Undtagelserne fra Fodringsforbudet er de samme som før. — § 10 handler om *Kornnævn* og *Amtskornnævn* samt om *Autorisation af Kornforhandlere*. § 11 giver Regler om Udgifterne ved Lovens Gennemførelse og om Vederlag til Kornnævnene. §§ 12 og 13 indeholder de samme *Straffebestemmelser* som Loven af 25. Juli 1940.

Det af Landbrugsministeren fremsatte Forslag blev modtaget med Tilslutning af Ordførerne for de 4 største Partier, medens *Aksel Larsen* (D. K.) fandt, at den foreslaaede Kornordning lod meget tilbage at ønske, og at Loven stort set vilde blive daarliger for Smaakaarsfolk ude paa Landet og bedre for det store Landbrug. *Folketingets Udvalg* stillede Forslag om i alt 4 *Ændringer*, der vedtoges uden Afstemning, og hvoraf de 3 er nævnt ved Omtalen af §§ 1, 4 og 7.

Fra *Bondepartiets* Side forelaa ved 2. Behandling følgende *Ændringsforslag*:

1. *Forbeholdsretten* pr. voksent Kreatur skulde forhøjes til 400 kg,

2. Ministeren skulde have Bemyndigelse til, hvis Prisudviklingen i øvrigt berettigede dertil, at forhøje de i § 4, Stk. 1, ansatte *Priser* i Forhold til den øvrige Prisudvikling,

3. Den i § 4, Stk. 2, ommeldte *Efterbetaling* skulde ydes ogsaa Landmænd, som har taget Forbehold, for den Del, de maatte levere ud over $\frac{7}{8}$ af deres Ligningskvantum,

4. Leveringen af Korn til *Bryggerierne* og *Spritsfabrikationen* skulde udgaa af § 6, da livsnødvendige Produktioner ikke burde nedsættes til Fordel for Fremstillingen af Luksusvarer.

Landbrugsministeren tog Afstand fra en Udvidelse af *Forbeholdsretten* med den Motivering, at dette vilde medføre større Aflevering af dem, der opfylder deres Afleveringspligt, og fra *Ændringsforslag* Nr. 3 med Henviisning til, at man burde animere til Opfyldelse af Afleveringspligten og sætte Præmie herfor. *Ændringsforslag* Nr. 4 kunde Ministeren ikke tiltræde, fordi det formentlig, naar Industrien henvistes til at købe i fri Handel, vilde medføre langt højere Priser for Korn, der omsættes i fri Handel inden for Landbruget. —

Ændringsforslagene *forkastedes* med vekslende Stemmetal, idet 3 Medlemmer stemte for dem, medens fra 83 til 104 stemte imod.

Vedtagelsen af Lovforslaget skete enstemmigt i begge Ting, i Folketinget med 95 Stemmer, i Landstinget med 48.

33. Lov om Afgift paa Hvede og Hvedemel m. m.

(Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 4807. — C. Sp. 2029 og 2035].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{3}{9}$ (F. Sp. 2540). 1. Beh. $\frac{4}{9}$ (F. Sp. 2550). 2. Beh. $\frac{4}{9}$ (F. Sp. 2555). 3. Beh. $\frac{4}{9}$ (F. Sp. 2557). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{4}{9}$ (L. Sp. 1359). 2. Beh. $\frac{4}{9}$ (L. Sp. 1361). 3. Beh. $\frac{4}{9}$ (L. Sp. 1363). *Loven stadfæstet 8. September 1941*. (Lov-Tid. Nr. 383).

Loven af 31. August 1940 om Afgift paa Hvede og Hvedemel med Tillæg af 23. September s. A. (Aarbog 1939—40, Side 201 og 206) gjaldt kun til Udgangen af August 1941. Man søgte ved disse Lovbestemmelser at holde *Rugbrødsprisen* nede paa et bestemt Niveau, og de nødvendige Midler hertil tilvejebragtes dels ved en *Afgift* paa Hvede, der formales til Menneskeføde, paa 5 Kr. 80 Øre pr. 100 kg anvendt Korn, dels ved et *Statstilskud* paa højst 24 Øre pr. 4 kg Rugbrød. Paa Grund af de i Aarets Løb indtraadte Omkostningsforhøjelser indgik Regeringen imidlertid med Tilslutning fra Folketingets Finansudvalg paa fra 1. Juli 1941 at *forhøje Tilskuddet* ved Formaling af Rug med et Beløb, svarende til 4 Øre pr. 4 kg Brød, saa at Statstilskuddet i alt blev 28 Øre pr. Brød. En saadan Forhøjelse havde Priskontrolraadet anset for passende for at holde Bagerne skadesløse, og Regeringen, der var enig i det rimelige heri, var ligeledes enig om, at Rugbrødsprisen skulde holdes uændret for Forbrugerne.

Den nu gennemførte Lov, der gælder til Udgangen af August 1942, svarer til den hidtil gældende Lovgivning, hvorfra den blot afviger ved, at det nys omtalte forhøjede Statstilskud — 28 Øre pr. 4 kg Rugbrød — nu er lovfæstet.

Ved Udarbejdelsen af Loven af 23. September 1940 gik man ud fra, at Nedsættelsen med 24 Øre af Prisen paa et 4 kg Rugbrød vilde medføre en *Udgift* paa ca. 16 Mill. Kr.

for Resten af Høstaaret. Som Følge af, at Rugformalingerne til groft og halvsgtet Rugmel har været mindre end beregnet, og at der har fundet en Forskydning Sted i Forbruget fra groft Rugmel til Sigtemel, hvortil Tilskud ikke ydes, vil Udgiften imidlertid formentlig kun blive ca. 12 Mill. Kr., og man har derfor regnet med Muligheden af, at det ekstra Tilskud paa 4 Øre vil kunne holdes inden for de 16 Mill. Kr.

I Folketinget betonedede Venstres Ordfører (*Juul*) Nødvendigheden af, at Landbrugsministeriet holdt godt Hus med den Del af Høsten, som Staten har lagt Beslag paa. Han mente ikke, at Rationerne af Mel og Gryn kunde være mindre, og vilde finde det beklageligt, om Tildelingen af Korn til de mindre Landbrug maatte sættes ned, medens han vilde finde det mindre beklageligt, om det skulde blive nødvendigt at skære ned paa Tildelingen af Korn til industrielt Brug; Fremstillingen af Øl kunde uden større Skade indskrænkes meget i en kornknap Tid. Endvidere understregede Taleren Betydningen af at søge at undgaa fremtidige Prisforhøjelser. Endelig udtalte han sin Tilfredshed med, at der var foretaget visse Lempelser i Afregningsreglerne med Hensyn til den hollandske Vægt, men tilføjede, at der maaske kunde være Grund til, at man var gaaet lidt videre ad den Vej. — *Landbrugsministeren* lovede at ville tage de af *Juul* fremsatte Henstillinger, der fik Tilslutning af *Valdemar Thomsen* (B.), op til velvillig Overvejelse.

Lovforslaget vedtoges uændret og enstemmigt.

34. Lov om Fortrinsret i Høsten for Aaret 1941 for Gæld, der stiftes af Ejere og Brugere af Landbrugsjendomme til Anskaffelse af Saasæd, Frø og Kunstgødning. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 2875. — C. Sp. 311 og 333].

Fremsat i *Folketinget* ¹⁵/₁ (F. Sp. 1083). 1. Beh. ¹⁶/₁ (F. Sp. 1098). 2. Beh. ¹⁷/₁ (F. Sp. 1115). 3. Beh. ²²/₁ (F. Sp. 1125). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ²³/₁ (L. Sp. 576). 2. Beh. ²⁹/₁ (L. Sp. 589). 3. Beh. ³⁰/₁ (L. Sp. 595). *Loven stadfæstet 1. Februar 1941*. (Lov-Tid. Nr. 36).

Ved Landbrugsministeriets Bekendtgørelse af 30. December 1940 blev der aabnet Adgang for Landmænd til under visse Betingelser at handle indbyrdes med Saasæd. Yderligere var der truffet Bestemmelse om, at Indkøbsmærker til

den sidste Rate af de 100 000 t Korn, der ifølge Kornloven er afsat til det mindre Landbrug, vilde blive fordelt umiddelbart før Saatid.

Da det kunde befrygtes, at mange Landmænd alligevel i det kommende Foraar vilde have Vanskelighed ved at skaffe sig den fornødne Saasæd saavel som det fornødne Kvantum Frø og Kunstgødning, og da der fra flere Sider var fremsat Ønske om en Fornyelse af Lovgivningen om Høstpanteret, blev der ved nærværende Lov givet Ejere og Brugere af Landbrugsejendomme Ret til til Sikkerhed for Betaling af Gæld, der inden 1. Juni 1941 stiftes til Anskaffelse af Saasæd, Frø og Kunstgødning, at indrømme Kreditor Fortrinsret i Høsten for 1941 efter Regler, der svarer til de hidtil gældende. Lovteksten adskiller sig kun derved fra den foregaaende Lov paa dette Omraade, Lov Nr. 406 af 27. November 1939, at det i Slutningen af § 3, Stk. 1, er udtalt, at Bestemmelserne i Loven af 2. August 1940 om midlertidig Begrænsning af Adgangen til at tinglyse Gæld paa fast Ejendom ikke finder Anvendelse paa de i denne Lov omhandlede Pantebreve.

Lovforslaget gennemførtes uændret og enstemmigt.

Under Forhandlingen i Landstinget udtalte *Axel B. Lange* (K. F.) sig for at give denne Lovgivning en mere permanent Karakter og fik heri Tilslutning fra *J. S. Foget* (B.).

35. Lov om Laan til Anskaffelse af Saasæd i Foraaret 1941. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 3235. — C. Sp. 1145 og 1223].

Fremsat i *Folketinget* $19/3$ (F. Sp. 1639). 1. Beh. $20/3$ (F. Sp. 1691). 2. Beh. $21/3$ (F. Sp. 1725). 3. Beh. $25/3$ (F. Sp. 1764). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $26/3$ (L. Sp. 884). 2. Beh. $27/3$ (L. Sp. 897). 3. Beh. $27/3$ (L. Sp. 899). *Loven stadfæstet 31. Marts 1941*. (Lov-Tid. Nr. 164). Traadt i Kraft straks.

Loven svarer til Lov Nr. 177 af 13. April 1940 (Aarvog 1939—40, Side 210) og var fremkaldt af, at en Del, navnlig mindre Landbrugere i de vest- og sønderjyske Egne paa Grund af Tørke, Haglskade, Oversvømmelse eller andre dem

utilregnelige Aarsager i 1940 havde saa ringe en Høst, at det var dem umuligt selv at skaffe sig den nødvendige Saasæd.

I formel Henseende afviger Loven dog paa flere Punkter fra sin Forgænger, ligeledes reelt, særlig derved, at Laanet, der i Fjor udgjorde 19 eller 20 Kr. pr. 100 kg Sædekorn, nu paa Grund af de højere Priser er *forhøjet* til 30 Kr., at Laanet, der i Fjor var rentefrit, nu skal *forrentes* med 5 pCt. p. a., og at Pligten til Tilbagelevering af et til det indkøbte Kvantum Saasæd svarende Kvantum Brødkorn nu er erstattet med en Bestemmelse om *Tilbagebetaling* af Laanet inden Udgangen af Oktober 1941.

Hovedbestemmelserne i Lovens § 1 har følgende Ordlyd:

1. Efter Forhandling med Finansministeren kan Ministeren for Landbrug og Fiskeri paa nærmere af ham fastsatte Betingelser uden Pantesikkerhed yde Laan af Statskassen til Landbrugere til Indkøb af Saasæd til Brug i Foraaret 1941.

2. Laanene kan ydes med 30 Kr. pr. 100 kg af det Kvantum Korn, der skal udsaaes i Foraaret 1941, og som *ikke maa overstige 200 kg pr. ha* Jord, der skal besaas.

3. Laanene, der vil blive udbetalt gennem vedkommende Kommunalbestyrelse, skal *forrentes med 5 pCt. p. a.* fra Udbetalingsdagen, til Tilbagebetaling sker, men Forrentning sker dog kun for det Antal *hele* Maaneder, der forløber inden Tilbagebetalingen.

4. Udbetalte Laan maa kun anvendes til Dækning af Købesummen for den indkøbte Saasæd og er undtaget fra andre Kreditorers Retsforfølgning.

5. De ydede Laan med Tillæg af Renter skal være *tilbagebetalt* til Kommunalbestyrelsen inden *Udgangen af Oktober Maaned 1941*. Saafremt en Landbruger overdrager sin Ejendom forinden dette Tidspunkt, skal Tilbagebetaling dog ske, forinden Overdragelsen fuldbyrdes.

§ 2 handler om de *Erklæringer*, som Laane-Andragenderne skal indeholde, og om Kommunalbestyrelsernes Attestation af de givne Oplysningers Rigtighed. § 4 hjemler Ret til *Udpantning* for det udlaante Beløb med Renter.

Under Forhandlingerne i Rigsdagen understregede *Landbrugsministeren*, at Staten ikke havde og ikke kunde have nogen Pligt til at skaffe Landmændene Saasæd; der var

intet Korn udskrevet i dette Øjemed. Staten vilde derfor kun i meget faa Tilfælde være i Stand til at træde hjælpende til. Paa et Spørgsmaal af Valdemar Thomsen (B.) svarede Ministeren, at det selvfølgelig var tilladt Landmænd at købe Saasød hos de Landmænd, der maatte have Saasød til Salg, og at det var tilladt disse at sælge det til de i Kornloven fastsatte Priser. Ministeren gjorde ogsaa opmærksom paa, at den ene Landmand vilde kunne hjælpe den anden ved at *udlaane* ham Saasød mod Tilbagelevering af et tilsvarende Kvantum af næste Aars Høst.

Lovforslaget vedtoges uændret og enstemmigt i begge Ting.

36. Lov om Istandsættelse m. v. af Bygninger paa Landet. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 2307. — C. Sp. 55 og 93].

Fremsat i *Folketinget* ¹⁰/₁₀ (F. Sp. 28). 1. Beh. ¹⁶/₁₀ (F. Sp. 108). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Marinus Sørensen, Christen Andersen, Dahl, Johs. Hansen, Jensen [Horsebæk], Jensen [Lillering] [Formand], Carl Petersen, N. P. Andreasen [Sekretær], Bertel Dahlgaard, Øllgaard, Jørgen Gram, Juul, Schultz Petersen, Falk-Jensen og Petersen [Røj]). Betænkning (B. Sp. 65) afgivet ²⁵/₁₀. (Ordfører: Marinus Sørensen). 2. Beh. ²⁶/₁₀ (F. Sp. 394). 3. Beh. ²⁶/₁₀ (F. Sp. 411). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ²⁸/₁₀ (L. Sp. 213). 2. Beh. ²⁹/₁₀ (L. Sp. 282). 3. Beh. ²⁹/₁₀ (L. Sp. 290). *Loven stadfæstet 31. Oktober 1940.* (Lov-Tid. Nr. 563).

Loven gennemførtes paa Foranledning af *Regeringens Beskæftigelsesudvalg*, der henstillede til Landbrugsministeriet at fremsætte Forslag til Afhjælpning af de iøjnefaldende Mangler, som Landbrugets Bygninger og andre Bygninger paa Landet led under som Følge af mangelfuld Vedligeholdelse under Landbrugskrisen, og hvis Udbedring vilde kunne bidrage væsentligt til Arbejdsløshedens Bekæmpelse. Landbrugsministeriet henviste Sagen til Overvejelse i det af Ministeriet nedsatte *Bygge- og Landvindingsudvalg*, og dette Udvalg udarbejdede derefter et Lovudkast, som Landbrugsministeren fremsatte for Rigsdagen, efter at der var foretaget enkelte Ændringer i det.

Under Forslagets Behandling paa Rigsdagen enedes man om at gennemføre det med en Række Ændringer, af hvilke de væsentligste er omtalt nedenfor. Loven fik herved følgende Indhold:

§ 1. Landbrugsministeriet bemyndiges til for Finans-aarene 1940—41 og 1941—42 at stille 15 Mill. Kr. til Raadighed til Tilskud og Udlaan til fornødne *Nybygninger, Om- og Tilbygninger til samt Hovedstandsættelser* af Bygninger paa Landbrugsejendomme m. fl.

§ 2. I *Tilskud* til Betaling af Arbejdsvederlag — dog undtaget Arkitekthonorar, Vederlag for Udarbejdelse af Tegninger, Planer og Overslag — og til Udgifterne til Indkøb af Mursten, dansk Tagmateriale, Cement, Kalk og Isolationsmaterialer af dansk Oprindelse samt dansk Træ, hvor ikke andet dansk Materiale kan anvendes, til de i § 1 ommeldte Arbejder kan der ydes *indtil 25 pCt.*, dog højst 5000 Kr.

Ved Antagelse til Arbejdet skal fortrinsvis komme i Betragtning *Familieforsørgere*.

Ordene »samt dansk Træ, hvor ikke andet dansk Materiale kan anvendes« blev tilføjet i Folketinget.

§ 3. Ejere af Landbrugsejendomme m. m., for hvis Vedkommende skønnes, at de — selv med det i § 2 omhandlede Tilskud og de for Tiden fra Salg af Besætning flydende ekstraordinære Indtægter — ikke ser sig i Stand til at bestride Omkostningerne ved de i § 1 nævnte Arbejder, kan tillige ydes *Laan* af Staten til de i § 1 omhandlede Formaal.

Laanene maa i intet Tilfælde overstige 15 000 Kr., hvorhos Laanebeløbet i Forbindelse med Tilskudsbeløbet ikke maa overstige 70 pCt. af Byggeomkostningerne. Landbrugsministeren kan i særlige Tilfælde bevilge højere Laan.

Laanene udbetales kontant og forrentes med $4\frac{1}{2}$ pCt. p. a. De afdrages i 15 Aar med $\frac{1}{30}$ halvaarlig i hver Termin.

Naar Laanet er bevilget, skal Laantageren udstede Pantebrev for Laanet med *Pant inden for 110 pCt. af Panteværdien*, for Ejendomme med under 10 000 Kr.s Grundværdi inden for 120 pCt. af Panteværdien. Saafremt Byggeomkostningerne udgør mere end 25 pCt. af Ejendommens Ejendomsskyldværdi, kan den saaledes beregnede Laanegrænse forhøjes med et Beløb svarende til 20 pCt. af de godkendte Byggeomkost-

ninger. Ved *Panteværdien* forstaas Jordens og Bygningernes Skyldværdi plus den ved Formuebeskatningen ansatte Værdi af Besætning og Inventar. I særlige Tilfælde kan Landbrugsministeren dispensere fra fornævnte Laanegrænser. Er Ejendommens Tilliggende efter Udløbet af det Regnskabsaar, der ligger til Grund for Skatteansættelsen, forandret ved Bortsalg eller Tilkøb af Jord, eller har Ligningsmyndigheden af særlige Aarsager ikke Oplysning om Værdien af Ejendommens Besætning og Inventar ved nævnte Skatteansættelse, skal Ligningsmyndigheden meddele dette og angive, hvad der efter Ligningsmyndighedens Skøn vilde være den normale skatteansatte Værdi af Besætning og Inventar for en Ejendom som den pantsatte ved Skatteansættelsen for det paagældende Skatteaar. Pantebreve for de i Henhold til denne Lov bevilgede Laan kan udstedes uden Stempel og tinglyses uden Afgift til det offentlige. Transporter paa Laanesummer er stempelfri. Spørgsmaalet vedrørende Omfanget af foranstaaende Afgiftsfritagelser afgøres endeligt af Finansministeren.

Paragraffen blev stærkt omarbejdet i Folketinget. Saaledes udgik i Stk. 1 den Begrænsning, at Laan kun kunde ydes til Nybygninger og større Ombygninger, i Stk. 2 udgik Laanenes Begrænsning til 15 pCt. (for Ejendomme under 5 000 Kr. 25 pCt.) af Ejendomsskyldværdien, medens en Maksimumsprocent paa 75 for Laan i Forhold til Byggeomkostningerne erstattedes med den fælles Grænse paa 70 pCt. for Laan og Tilskud tilsammen. Endvidere indførtes i sidste Stykke den højere Laanegrænse for Ejendomme med under 10 000 Kr.s Grundværdi, og Bestemmelsen i 2. Punktum om eventuel Forhøjelse af Laanegrænsen blev tilføjet.

Det blev overvejet at fastsætte en *Minimumsgrænse for Laan*, men man enedes om at overlade til Ministerens Afgørelse, hvor smaa Laan der kan bevilges efter Loven.

§ 4. *Andragende om Tilskud og Laan* indsendes til Kommunalbestyrelsen, der videresender det til vedkommende Byggeudvalg (jfr. § 8) med Erklæring om Ejendommens Ejendomsskyldværdi og Jordværdi og om den Sikkerhed, som Ejendommen selv og Laantagerens personlige Forhold yder. Byggeudvalget indsender Andragendet til Landbrugsministeriet med en Erklæring om Planerne for Arbejdet og dettes Forsvarlighed. Med Andragendet maa følge Plan over det

paagældende Arbejde samt Bekostningsoverslag. Byggeudvalget skal sikre *Tilsyn med Arbejdets Udførelse* og afgive Erklæring derom, forinden Udbetaling kan finde Sted. Landbrugsministeriet kan fastsætte et Tilsyn med Bygningernes Vedligeholdelse, indtil Laanet er tilbagebetalt.

§ 5. Naar Pantebrevet er behørigt tinglyst, og der foreligger Erklæring fra Byggeudvalget om, at den stedfundne Forbedring er forsvarligt udført efter den godkendte Plan og Regnskab over Udgifterne ved Arbejdet, kan Laanene og Tilskuddene udbetales efter Regler, der fastsættes af Landbrugsministeren efter Forhandling med Finansministeren. Der kan ydes passende *Forskud*.

§ 6. De i § 4 omhandlede Tilsyn er ulønnede, men kan oppebære Befordringsgodtgørelse og Dagpenge efter Landbrugsministeriets nærmere Bestemmelse, og Udgifterne hertil afholdes af Statskassen.

§ 7. *Renter og Afdrag* af de i Henhold til denne Lov af Staten ydede Byggelaan indbetales paa Amtstuerne. Beløbene kan inddrives ved Udpantning.

§ 8. Der nedsættes ved Landbrugsministerens Foranstaltning i hver Amtsraadskreds et eller om fornødent flere *Byggeudvalg* bestaaende hvert af en Formand og 2 Medlemmer, der udnævnes af Landbrugsministeren. Det ene Medlem skal være bygningskyndigt.

Naar denne Lov bringes til Anvendelse paa Statshusmandsbrug, erstattes de i Stk. 1 nævnte Udvalg med Husmandsbrugskommissionerne.

Udvalgene skal foruden at varetage de dem ved §§ 4 og 5 tillagte Funktioner hvert inden for sin Kreds virke for Igangsættelse af Byggearbejder og yde Vejledning i saa Henseende samt eventuelt være behjælpeligt med Tilvejebringelsen af Planer og Overslag for slige Arbejder. Herved skal Udvalgene særlig have deres Opmærksomhed henvendt paa Istdansættelse og Forbedring af Medhjælperværelser, Arbejderboliger, Vandforsyning, Foranstaltninger til Sikring mod Brandfare og Rotter samt praktiske og sundhedsmæssige Forbedringer af Beboelser og Driftsbygninger. Udgifterne ved Udvalgenes Virksomhed afholdes af Staten efter nærmere af Landbrugsministeren fastsatte Regler, jfr. ogsaa § 6.

Reglerne om Udvalgenes Sammensætning blev ændret noget i Folketinget. Desuden indføjedes Foranstaltninger til *Sikring mod Rotter* samt *praktiske og sundhedsmæssige Forbedringer* blandt de Forhold, som Udvalgene særlig skal have deres Opmærksomhed henvendt paa. Til Gengæld *udgik* en Paragraf i Lovforslaget, som indeholdt Regler angaaende Ydelse af særlige Laan til Foranstaltninger til Bekæmpelse af Rotter.

Tillige *udgik* af Lovforslaget en Paragraf af følgende Indhold:

»Tilsvarende Laan som anført i § 3 kan ydes af *Kreditforeninger, Banker og Sparekasser* saavel som *Private og Kommuner* paa samme Maade og paa samme Vilkaar, dog at Rentefod og Afdragsvilkaar bestemmes af de paagældende Laangivere. — *Brandforsikringsselskaber* er berettigede til af deres Reservefonds og andre Fonds at yde Laan til brand-sikrende Foranstaltninger.«

Som Begrundelse herfor udtalte Ordføreren for Folketingets Udvalg om Sagen, at man havde været noget i Tvivl om, hvorvidt Sparekasserne i Henhold til Sparekasseloven kunde medtages i en Lov som denne. Uanset om det stod i Loven eller ej, kunde de imidlertid bevilge Laan til de i Loven omhandlede Arbejder.

§ 9. Den gennem Tilskudsordningen ydede Støtte er *ikke skattepligtig Indtægt* for Modtageren. Ejendommens Driftsregnskab kan ikke belastes med Udgifter, for hvilke der er opnaaet Dækning gennem de her omhandlede Tilskud.

§ 10. Statskassens Udlaan og Tilskud i Henhold til denne Lov afholdes af den ved Lov Nr. 559 af 31. Oktober 1940 om Tilvejebringelse af Midler til beskæftigelsesfremmende Foranstaltninger oprettede Fond.

Bestemmelserne i Lov Nr. 404 af 2. August 1940 om midlertidig Begrænsning af Adgangen til at tinglyse Gæld paa fast Ejendom kommer ikke til Anvendelse ved *Tinglysning af Gæld*, der stiftes i Medfør af nærværende Lov, eller ved Tinglysning af Rykningspaategninger til Fordel for saadan Gæld.

§ 11. Loven underkastes *Revision* i Rigsdagssamlingen 1941—42.

Lovforslaget blev i *Folketinget* modtaget med Velvilje, om end ikke uden Kritik. Efter at der under Udvalgsarbejdet i væsentlig Grad var blevet taget Hensyn til de rejste Indvendinger, fandt Lovforslaget almindelig Tilslutning, idet

Rager (R. V.) dog meget beklagede, at der ikke kunde ydes Tilskud til Betaling af Arkitekthonorar, hvilket Ministeren var gaaet imod, fordi han frygtede, at en saadan Bestemmelse vilde muliggøre Misbrug. Lovforslaget vedtoges enstemmigt; 1 Medlem ønskede dog hverken at stemme for eller imod.

I *Landstinget* udtalte *Landbrugsministeren* som Svar paa en Forespørgsel af *J. R. Poulsen* (K. F.), at der var en Mulighed for at opnaa Tilskud til allerede paabegyndte Arbejder, medens Laan ikke vilde kunne ydes i saadanne Tilfælde. Et af *J. S. Foget* (B.) stillet Spørgsmaal om, hvorvidt der ved Ydelse af Tilskud kunde tages Hensyn til Arbejde, som var udført af den paagældende Ejendoms egne Folk, fandt Ministeren noget tvivlsomt, idet han mente, at Kontrollen vilde blive vanskelig. »Hvis det er gøreligt og man i Amtsudvalget og Ministeriet mener, at det er forsvarligt, vil jeg ikke paa Forhaand anse det for udelukket, men man maa forstaa, at det naturligvis er meget lettere at dokumentere, at Udgifter til fremmed Arbejdskraft har været anvendt til disse Bygningers Opførelse, end med Hensyn til Udgifter til Arbejdskraft, som leveres af Arbejdere, der hører til paa Gaarden.« Vedtagelsen var ogsaa i Landstinget enstemmig.

37. Lov om Ændring i Lov Nr. 563 af 31. Oktober 1940 om Istandsættelse m. v. af Bygninger paa Landet. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 2881. — C. Sp. 305 og 333].

Fremsat i *Folketinget* ¹⁵/₁ (F. Sp. 1082). 1. Beh. ¹⁶/₁ (F. Sp. 1093). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Marinus Sørensen, Jensen [Lillering] [Formand], Christen Andersen, Dahl, Johannes Hansen, Jensen [Horsebæk], Carl Petersen, N. P. Andreasen [Sekretær], Peder Clausager, Øllgaard, Jørgen Gram, Juul, Schultz Petersen, Falk-Jensen og Petersen [Røj]). Betænkning (B. Sp. 389) afgivet ¹⁷/₁. (Ordfører: Marinus Sørensen). 2. Beh. ¹⁷/₁ (F. Sp. 1120). 3. Beh. ¹⁷/₁ (F. Sp. 1121). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ²²/₁ (L. Sp. 566). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Hansen, Bender, Severin Hansen [Formand], Hvid, Erik Jacobsen, M. P. Madsen, P. C. Petersen, Axel Christensen [Sekretær], Martin Sørensen [Peterslund], Jepsen Christensen, Jens Jensen, Rahbek, Nikoline Winther, Krarup og J. R.

Poulsen). Betænkning (B. Sp. 403) afgivet ²²/₁. (Ordfører: Hans Hansen). 2. Beh. ²³/₁ (L. Sp. 586). 3. Beh. ²³/₁ (L. Sp. 588). *Loven stadfæstet 24. Januar 1941.* (Lov-Tid. Nr. 25).

Ved Administrationen af Loven af 31. Oktober 1940 om Istandsættelse m. v. af Bygninger paa Landet følte man sig noget hemmet af, at Loven ikke anerkendte Materialer, der i Henseende til Oprindelse og Forarbejdning hovedsagelig er udenlandske, som tilskudsberettigede, skønt saadanne Materialer i talrige Tilfælde ikke kan erstattes med danske og derfor er uundværlige for Gennemførelsen af det paagældende Byggearbejde. Landbrugsministeren fremsatte derfor Forslag til og fik gennemført en Lov af følgende Indhold:

I § 2, Stk. 1, i Lov Nr. 563 af 31. Oktober 1940 om Istandsættelse m. v. af Bygninger paa Landet erstattes Ordene: »Mursten, dansk Tagmateriale, Cement, Kalk og Isolationsmaterialer af dansk Oprindelse samt dansk Træ, hvor ikke andet dansk Materiale kan anvendes« med Ordene: »Materialer, fortrinsvis af dansk Oprindelse«.

I sin Fremsættelsestale pegede *Landbrugsministeren* paa, at man ikke behøvede at nære Frygt for, at udenlandsk Materiale skulde blive begunstiget paa indenlandsk Materiales Bekostning under de nuværende Forhold, da der herskede Knaphed paa begge Grupper af Varer. Der var derfor ingen Betænkelighed ved at lempe Lovens Materialebestemmelse som foreslaaet.

Lovforslaget fik ogsaa enstemmig Tilslutning paa Rigsdagen, hvor det med Tilfredshed konstateredes, at der havde været god Efterspørgsel efter de Penge, som var stillet til Raadighed. Inden Vedtagelsen i Folketinget underkastedes Sagen en kort Udvalgsbehandling, under hvilken det fastsloges, at Udvalget og Ministeren var enige om, at *Forsamlingshuse, Privatskoler og Højskoler* falder ind under Lovens Virkeomraade. I øvrigt henstillede Udvalget til Ministeren, at der blev holdt nøje Kontrol med Prisudviklingen for Byggematerialer.

Ogsaa i *Landstinget* droftedes forskellige Spørgsmaal vedrørende Lovens Administration, og Ministeren erklærede sig enig med et af Tinget nedsat Udvalg i, at naar det af Indenrigsministeren fremsatte Forslag til Lov om Ændringer i Lov Nr. 567 af 31. Oktober 1940 om Støtte til Bygningsstandsættelser og Varmeisoleringsarbejder m. v. vedrørende Beboelsesejendomme var gennemført, skulde Bestemmelserne i den tilsvarende Lov for Landdistrikterne administreres efter

de samme Retningslinier, saa at kun: 1) Ejendomme, der tilhører Stat eller Kommune og tjener et offentligt Formaal, 2) Kirker, 3) de til Havneanlæg hørende Administrationsbygninger blev *undtaget* fra Adgangen til Tilskud.*) Naar man hidtil ikke havde strakt sig saa vidt, skyldtes det ikke, at Ministeren manglede Bemyndigelse dertil, men udelukkende den Omstændighed, at der i modsat Fald vilde være opstaaet en Uoverensstemmelse, som var vanskelig at begrundede, mellem de Regler, der fulgtes paa Landet og i Byerne.

38. Lov om Tillæg til Lov Nr. 139 af 13. April 1938 om Opførelse og Udleje af Arbejderboliger m. m. paa Landet. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 2327. — C. Sp. 49 og 143].

Fremsat i *Folketinget* ¹⁰/₁₀ (F. Sp. 30). 1. Beh. ¹⁶/₁₀ (F. Sp. 141). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Levinsen, Christen Andersen, Hauberg, Jensen [Horsebæk], M. F. Mortensen, Carl Petersen [Formand], Marinus Sørensen, Jensen [Gørding] [Sekretær], Oluf Pedersen, J. E. Nørgaard, Hans Conrad Koefoed, Laurits Pedersen, A. C. D. Petersen, Kristen Amby og Petersen [Røj]). Betænkning (B. Sp. 41) afgivet ²⁴/₁₀. (Ordfører: Levinsen). 2. Beh. ²⁶/₁₀ (F. Sp. 380). 3. Beh. ²⁶/₁₀ (F. Sp. 411). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ²⁸/₁₀ (L. Sp. 261). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (P. C. Petersen, Hans Hansen [Formand], Severin Hansen, Kr. Johansen, Josiassen, M. P. Madsen, Niels Nielsen, Gudiksen, Oluf Johansen, Bækgaard, Jens Jensen, Rahbek, Thisted Knudsen, Jørgen Jørgensen [Sekretær] og Korsgaard). Betænkning (B. Sp. 99) afgivet ²⁹/₁₀. (Ordfører: P. C. Petersen). 2. Beh. ²⁹/₁₀ (L. Sp. 292). 3. Beh. ³⁰/₁₀ (L. Sp. 296). *Loven stadfæstet 31. Oktober 1940.* (Lov-Tid. Nr. 564).

Dette Lovtillæg, der bygger paa et Forslag af Landbrugsministeriets Bygge- og Landvindingsudvalg, indeholder 3 Grupper af Ændringer: En Række Forandringer af Enkeltheder i Loven af 13. April 1938 (A.), et nyt Afsnit om Laan

*) Det bemærkes, at man under Behandlingen af det nævnte Lovforslag om Ændringer i Lov Nr. 567 af 31. Oktober 1940 opnaaede Enighed om, at Tilskud ogsaa skulde kunne faas til Istandsættelse af Kirker.

til *Ejere* af Landbrugsejendomme til Opførelse af Landarbejderboliger (B.) og et andet nyt Afsnit om Laan og Tilskud til *Istandsættelse* af Landarbejderboliger (C.).

ad A.

1. Der er i Aarenes Løb bevilget i alt 7 Mill. Kr. af *Statskassen* som Laan til Indkøb af Jord og Opførelse af Arbejderboliger paa Landet. Bevillingerne udløb med Udgangen af Finansaaret 1940—41. Beløbet, der herefter ogsaa omfatter Ydelse af Tilskud (jfr. ndfr.), er nu forøget med 8 Mill. Kr., og Aaremaalet er forlænget med Finansaarene 1941—42 og 1942—43. 6 Mill. Kr. af de 8 Mill. Kr. reserveres til Opførelse af Arbejderboliger efter de hidtil gældende Regler i Lovens Afsnit III, medens 2 Mill. Kr. reserveres til Anvendelse efter de nye Bestemmelser i Afsnit V om Opførelse af Landarbejderboliger for Landmandens Regning (se ad B.). Saafremt et af de reserverede Beløb ikke bliver opbrugt, kan det andet forhøjes med det saaledes sparede Beløb.

Ved den omtalte Deling af de 8 Mill. Kr., der fandt Sted ved en i Folketinget foretaget Ændring, har man villet forbeholde Hovedparten af Beløbet til Opførelse af egne Hjem for Landarbejderne.

2. *Maksimumsgrænsen* for det Areal, der kan tillægges de i Loven omhandlede Arbejderboliger, er forhøjet fra 2 500 til 3 000 m².

Forhøjelsen af denne Grænse blev foretaget i Folketinget.

3. Under Hensyn til de højere Byggeomkostninger er *Maksimumsgrænsen* for *Byggelaanet* forhøjet fra 7 000 Kr. til 8 000 Kr. Der kan endvidere udbetales Forskud paa *Halvdelen* af Laanet (hidtil $\frac{1}{3}$), og den absolutte Grænse for *den rentefri Del af Laanet* (1 500 Kr.) er slettet, saa at 25 pCt. altid er rentefri.

I Ministerens Forslag var Byggelaanets Højestebeløb sat til 7 500 Kr. Forhøjelsen med yderligere 500 Kr. fandt Sted i Folketinget, hvis Udvalg gjorde opmærksom paa det hensigtsmæssige i, at Boligerne *varmeisoleres*, hvad der efter Ministerens Tilsagn vil ske i den Udstrækning, det findes forsvareligt.

4. Der findes en Del ældre, ret ubrugelige Landarbejderboliger, som ikke kan fornyes paa Grund af de i samme

indestaaende Prioriteter, idet disse bevirker, at Ejerne ikke kan rydde Grunden, men maa foretrække at flikke paa det gamle ved Hjælp af Tillægslaan, hvorved der kun opstaar dyre og daarlige Boliger. For at hjælpe Landarbejderne fri af saadanne Bygninger er det nu bestemt, at der, saafremt der paa Grunden findes ældre kassable Bygninger, *kan ydes et Tilskud af indtil 1500 Kr. til Indløsning af ældre Pantegæld.* Kan et Hus benyttes som Udhus, indgaar dette med sin Værdi som Udhus i de samlede Byggeomkostninger. Tilskuddet er ikke skattepligtig Indtægt for Modtageren.

Bestemmelsens sidste Punktum, der stemmer med, hvad der er fastsat i Loven om Istandsættelse af Bygninger paa Landet, blev tilføjet i Folketinget.

ad B.

Til Imødegaaelse af Landbrugets Trang til tidssvarende Arbejder- og Tjenesteboliger er der i Loven optaget et nyt Afsnit med Overskriften: *Opførelse af Landarbejderboliger for Landmandens Regning.* Det vil her navnlig dreje sig om hensigtsmæssige Fodermesterboliger.

Efter de nye Bestemmelser kan der af Statskassen til Opførelse af Landarbejderboliger tilstaaes *Ejere* af Landbrugsejendomme (jfr. Lov Nr. 106 af 3. April 1925) *Laan svarende til 9/10 af Omkostningerne* ved passende Bygningers Opførelse, dog ikke ud over et Beløb, som for hvert Finansaar fastsættes af Landbrugsministeren efter Indstilling fra Statens Jordlovsudvalg, og som ikke maa overstige 8 000 Kr. Byggelaanet forrentes med 2 pCt. halvaarlig. — Naar Bygningerne er under Tag, kan der udbetales Forskud paa $\frac{1}{2}$ af Laanet. — Byggelaan, der er højere end 8 000 Kr., kan af Ministeren bevilges efter Indstilling af Statens Jordlovsudvalg og Forhandling med Finansministeren i særlige Tilfælde. — Laanet *afdrages* i 30 Aar med $\frac{1}{60}$ halvaarlig samt sikres ved 1ste Prioritets Panteret i Boligen med Jord, der udstykkes og relaxeres af Hovedejendommens Behæftelser og skal udgøre en *særskilt Ejendom.*

For disse Landarbejderboliger gælder, saa længe Staten har Pant eller Jordrente i Ejendommen, Bestemmelserne i Lovens Afsnit IV § 17, Stk. 2—5, samt §§ 18, 19, 20, 22, 25, 26, 27 og 28, det vil navnlig sige Forbudene mod Ændring af Bebyggelsens Karakter og mod Udstykning og Sammen-

lægning samt Bestemmelserne om Ejendommens Vedligeholdelse, om Adgang til Tilsyn med Ejendommen og Pligt til Afhjælpning af Mangler, om Udpantningsret for Renter m. m., om Fritagelse for Stempel- og Tinglysningsafgifter og om fortrinsvis Antagelse til Arbejdet af Familieforsørgere og arbejdsløshedsforsikrede samt om Benyttelse af Haandværksmestre med betryggende haandværksmæssig Uddannelse.

Boligerne skal af Ejeren holdes udlejet i Overensstemmelse med de i Lovens Litra B og Litra C fastsatte Bestemmelser, dog at *Lejen* foruden Skatter og Afgifter samt behørig Vedligeholdelse *aldrig maa overstige* 4½ pCt. p. a. af det til Opførelsen medgaaede Beløb samt Grundværdien.

En i Regeringsforslaget optaget Bestemmelse, hvorefter *Ministeren* skulde være bemyndiget til i særlige Tilfælde paa Statsjord, hvor der er et varigt Behov for Landarbejderboliger, at lade saadanne opføre, inden de eventuelt blev afhændet i Overensstemmelse med Lovens Regler, mødte ved l. Behandling Indsigelse fra Ordføreren for Det konservative Folkeparti (*A. C. D. Petersen*), og der opnaaedes i Udvalget Enighed om at lade Paragraffen udgaa af Forslaget.

ad C.

Istandsættelse af ældre Landarbejderboliger vil kunne ske efter Loven om Istandsættelse m. v. af Bygninger paa Landet. Man har dog ment, at Administrationen af denne særskilte Istandsættelse ikke burde unddrages de i Loven af 13. April 1938 omhandlede Udvalg, der gennem flere Aars Arbejde har vundet Kendskab til Landarbejdernes Boliger, ligesom man har ment i disse Tilfælde at kunne gaa med til Laan for hele Omkostningsbeløbet.

Overensstemmende hermed er det i Lovens nye Afsnit om *Istandsættelse af Landarbejderboliger* bestemt, at Laan og Tilskud til Istandsættelse af Landarbejderboliger ydes i Overensstemmelse med Loven om Istandsættelse af Bygninger paa Landet, dog at Laan hertil kan ydes med *det fulde Beløb*, som Istandsættelsen andrager, og at *Administrationen* af disse Laan henlægges til Statens Jordlovsudvalg og Husmandsbrugskommissionerne paa samme Maade som i de foregaaende Afsnit anført.

Et Par andre Bestemmelser, der er optaget i samme Afsnit, gaar ud paa, at *Revisionen* af Loven af 13. April 1938 udsættes til Rigsdagssamlingen 1942—43, og at Statskassens

Udlaan og Tilskud i Henhold til denne Lov, hvorom Tilsagn er givet i Tiden fra 1. November 1940 til 31. Marts 1942, afholdes af *Beskæftigelsesfonden*.

De Ændringer i Lovforslaget, der blev foretaget under Rigsdagsbehandlingen, og som er omtalt foran under ad A. og ad B., var alle foreslaaet af Landbrugsministeren og Folketingsudvalget, og de vedtoges uden Afstemning.

Udvalget henstillede i Betænkningen, at de 3 Mill. Kr. af *Jordfondens* Midler, der er afsat til Landarbejderboliger, blev administreret saaledes, at de snarest kom til Anvendelse. Udvalget var ogsaa enigt om, at der burde drages Omsorg for, at de til Husmandskommissionerne indsendte Andragender blev behandlet hurtigt og afgjort, saa at Byggearbejderne kom i Gang snarest muligt.

Fra De samvirkende danske Landboforeninger modtog Folketingsudvalget en Henvendelse, hvori man udtalte Ønske om en Ændring af 1938-Lovens §§ 31 og 34, som i den gældende Affattelse gjorde det muligt, at en Arbejdsgiver, der havde forsømt at faa oprettet *skriftlig Kontrakt om Beboelse af et Tjenestehus*, blev tvunget til at lade en berettiget bortvist Arbejder blive boende i Huset i indtil 2 Aar efter Bortvisningen. Skønt Henvendelsen fandt Støtte fra enkelte Sider i Udvalget, blev der ikke fra Udvalgets Side stillet Ændringsforslag i saa Henseende. Derimod foreslog *Bondepartiet* en Ændring af § 34, hvorefter den længste Frist for Beboelse af et Tjenestehus, efter at vedkommende Medhjælper havde fratruddet sin Plads, skulde være 4 Uger. Ved Afstemningen om dette Ændringsforslag, der forkastedes med 66 Stemmer mod 3, undlod *Venstre* at stemme, idet man vel var enig i, at der burde foretages en Ændring af det nævnte Retsforhold, men ikke fandt det rigtigt at sidestille dem, der har oprettet Lejekontrakt, med dem, der har undladt dette, og desuden haabede, at den fornødne Rettelse maatte blive foretaget, naar Sagen kom til Behandling i Landstinget, hvor dette Spørgsmaal ogsaa i 1938 var Genstand for Drøftelse. Over for *Landstingets* Udvalg erklærede Landbrugsministeren sig villig til at lade undersøge Virkningerne af Lovens § 34, jfr. § 31, paa de af De samvirkende Landboforeninger m. fl. fremdragne Tilfælde og, hvis Resultatet af denne Undersøgelse efter Ministeriets Skøn gjorde en Ændring i nævnte Lovbestemmelse ønskelig, da at fremsætte Lovforslag herom. Ved 2. Behandling udtalte Venstres Ordfører (*Rahbek*) som sin Overbevisning, at Ministerens Skøn vilde give sig Udslag i et Ændringsforslag til Loven, og i Tillid hertil anbefalede han at undlade at stemme ved Afstemningen om et Ændringsforslag af *J. S. Foget* (B.), der var enslydende med det af hans Meningsfæller i Folketinget anbefalede, kun med den Forskel,

at Beboelsesfristen nu var forlænget fra 4 til 6 Uger. Ændringsforslaget forkastedes med 49 Stemmer mod 1. (Se i øvrigt under den følgende Sag).

Lovforslagets Vedtagelse skete enstemmigt i begge Ting, i Folketinget med 85 Stemmer, i Landstinget med 60.

39. Lov om Tillæg til Lov Nr. 139 af 13. April 1938 om Opførelse og Udleje af Arbejderboliger m. m. paa Landet med Tillægslove, jfr. Lovbekendtgørelse af 8. November 1940. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bor-ding*). [A. Sp. 2919. — C. Sp. 383 og 431].

Fremsat i *Folketinget* $24/1$ (F. Sp. 1131). 1. Beh. $29/1$ (F. Sp. 1162). 2. Beh. $31/1$ (F. Sp. 1201). Behandlingen standset og Sagen henvist til et Udvalg paa 15 Medlemmer (Levin-sen, Carl Petersen [Formand], Hauberg, Christen Andersen, Jensen [Horsebæk], Marinus Sørensen, M. F. Mortensen, Steen [Sekretær], P. D. Jensen, Hans Conrad Koefoed, Julin, Løje, A. C. D. Petersen, Kristen Amby og Petersen [Røj]). Betænkning (B. Sp. 435) afgivet $20/2$. (Ordfører: Levinsen). Fortsættelse af 2. Beh. $26/2$ (F. Sp. 1360). 3. Beh. $27/2$ (F. Sp. 1377). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $6/3$ (L. Sp. 699). 2. Beh. $7/3$ (L. Sp. 707). 3. Beh. $7/3$ (L. Sp. 710). *Loven stad-fæstet 18. Marts 1941*. (Lov-Tid. Nr. 116). Traadt i Kraft straks.

Som nævnt ved Omtalen af Lov Nr. 564 af 31. Oktober 1940 om Tillæg til Loven af 13. April 1938 om Opførelse og Udleje af Arbejderboliger paa Landet (Side 165) gav Landbrugsmi-nisternen under Rigsdagsforhandlingerne Tilsagn om at ville tage Spørgsmaalet om en eventuel Ændring af sidst-nævnte Lovs § 34 (nu § 38 i Lovbekendtgørelse af 8. November 1940) op til Undersøgelse. Denne Undersøgelse resulterede i Forslag om en Tilføjelse til 1938-Lovens § 34 (Lovbekendtgørelsens § 38), hvilket Forslag gennemførtes uforandret.

Efter de hidtil gældende Regler antoges Brugeren af et Tjenestehus, naar Indflytning havde fundet Sted, og der *ikke* var oprettet behørig *skriftlig Kontrakt*, at have lejet Huset for mindst et Aar, regnet fra den efter Indflytningen først-kommende 1. April.

Denne Bestemmelse kan — udtales det i Motiverne — i Praksis være ret byrdefuld for Ejeren i de Tilfælde, hvor Tjenesteforholdet er ophørt paa Grund af *Misligholdelse fra*

Medhjælperens Side. Det bestemmes derfor nu, at Ejeren i disse Tilfælde skal kunne *opsige Brugsforholdet med 3 Maaneders Varsel til Ophør en 1. April eller 1. Oktober.*

For at Loven straks skulde kunne faa praktisk Betydning, blev den gjort anvendelig ogsaa paa Tjenesteforhold, der er indgaaet inden Lovens Ikrafttræden.

Venstres Ordfører i Folketinget (*Hans Conrad Koefoed*) mente, at en Fraflytningsfrist, der i uheldigste Tilfælde kunde blive ca. 9 Maaneder, var vel lang. Samme Opfattelse gjorde *Valdemar Thomsen* (B.) gældende, og da Bondepartiet til 2. Behandling stillede Ændringsforslag om at *forkorte Opsigelsesvarslet til 4 Uger*, henvistes Sagen efter Forslag af *Kristen Amby* (K. F.) til Udvalgsbehandling.

I nogle Bemærkninger til sit Ændringsforslag henviste *Bondepartiet* til, at Lovforslaget i høj Grad berørte Forholdet mellem en Landmand og hans Fodermester, naar fri Bolig udgør en Del af Lønnen, og at Forholdet mellem Parterne efter Forslaget blev saaledes, at Fodermesteren, naar der var oprettet Kontrakt, skulde fraflytte Huset i Løbet af 4 Uger, hvis han brød Kontrakten, medens han, saafremt Lejemaalet var en mundtlig Aftale, kunde blive i Huset indtil $\frac{3}{4}$ Aar, selv om han misligholdt Aftalen. Da det imidlertid er meget almindeligt, at Lejemaalet hviler paa en mundtlig Aftale, og Forholdet maaske i 99,9 pCt. af Tilfældene forløber uden Ulemper for Parterne, var der efter Bondepartiets Mening ingen Grund for Lovgivningen til at gøre Retsforholdet mellem Parterne mere spændt, fordi der udvises større Fortrolighed mellem Parterne ved Lejemaalets Indgaaelse.

Heroverfor gjorde *Landbrugsministeren* gældende, at der absolut maatte være en meget betydelig Forskel paa de Tilfælde, hvor der er afsluttet Kontrakt, og dem, hvor der ikke er Kontrakt. Ud fra denne Opfattelse mente Ministeren, at den foreslaaede Ændring var forsvarlig. Selv om Fraflytningsfristen kunde blive næsten 9 Maaneder lang, vilde den paa den anden Side ogsaa kunne svinde ind til 3 Maaneder — hermed var Yderpunkterne angivet.

Folketingsudvalgets Drøftelser endte med, at hele Udvalget enedes om at indstille Lovforslaget til Vedtagelse uforandret.

Bondepartiets Ændringsforslag forkastedes enstemmigt med 84 Stemmer. Det uændrede Lovforslag vedtoges enstemmigt med 94 Stemmer.

I Landstinget erklærede *J. S. Foget* (B.) i Tilslutning til de Synspunkter, hans Meningsfæller i Folketinget havde

hævdet, at han paa det foreliggende Grundlag ikke kunde stemme for Forslaget, men agtede at stemme imod det.

Lovforslagets Vedtagelse skete her enstemmigt med 51 Stemmer.

40. Lov om Landvinding. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 2297. — C. Sp. 69 og 143].

Fremsat i *Folketinget* $^{10}/_{10}$ (F. Sp. 26). 1. Beh. $^{15}/_{10}$ (F. Sp. 91). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bollerup Madsen, Chr. Christiansen, Fr. Dalgaard, A. C. Mortensen, P. Mortensen, Viggo Nielsen, Marinus Sørensen [Formand], Peder Clausager [Sekretær], Rasmussen [Gylling], Øllgaard, Jørgen Gram, Sønderup, A. C. D. Petersen, Grønning og O. Kier). Betænkning (B. Sp. 59) afgivet $^{25}/_{10}$. (Ordfører: Bollerup Madsen). 2. Beh. $^{26}/_{10}$ (F. Sp. 406). 3. Beh. $^{26}/_{10}$ (F. Sp. 412). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $^{28}/_{10}$ (L. Sp. 239). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Jørgen Møller [Formand], Albert Andersen, Fløtkjær, A. P. Hansen, Henry Hansen, Severin Hansen, Kr. Johansen, Gudiksen, Martin Sørensen [Peterslund], Bækgaard [Sekretær], Jepsen Christensen, Ravn, Nikoline Winther, Krarup og J. R. Poulsen). Betænkning (B. Sp. 101) afgivet $^{29}/_{10}$. (Ordfører: Jørgen Møller). 2. Beh. $^{29}/_{10}$ (L. Sp. 291). 3. Beh. $^{30}/_{10}$ (L. Sp. 296). *Loven stadfæstet 14. November 1940.* (Lov-Tid. Nr. 599). Traadt i Kraft straks.

Loven er et Led i Regeringens Beskæftigelsesplan, og den har det dobbelte Formaal: at skabe *øgede Beskæftigelsesmuligheder* ved Arbejder, som kun i ringe Grad kræver udenlandske Materialer, og at *fremme Produktionen af Korn, Græs og andre Foderemner*, som i den nuværende Situation spiller saa stor en Rolle for Landets Økonomi og Ernæring.

Initiativet til Loven er udgaaet fra Landbrugsministeriets *Bygge- og Landvindingsudvalg*, som efter Anmodning af Regeringens Beskæftigelsesudvalg underkastede en Række større Landvindingsprojekter en foreløbig orienterende Behandling og henlede Opmærksomheden paa, at Grundforbedringslovgivningen ikke altid slaar til. Som Følge af, at saa mange Lodsejere er interesserede i saadanne Planer, og paa Grund af Vanskeligheden ved Byrdernes Fordeling maatte Forudsætningen for, at de nys nævnte Beskæftigelses-

og Produktionsmomenter kunde komme til deres Ret og Arbejderne sættes hurtigt i Gang, formentlig være, at Staten gjorde en ekstraordinær Indsats ved at afholde saa stor en Del af Omkostningerne ved Arbejdets Udførelse, at den Del, der blev tilbage til Lodsejerne, blev saa ringe i Forhold til Jordernes Forbedring, at der ikke med Føje kunde rejses Kritik mod Arbejdets Iværksættelse inden Opnaaelsen af de paagældendes Tilslutning (jfr. ndfr. §§ 2 og 5).

Det paa denne Baggrund udarbejdede Lovforslag fik paa Rigsdagen en velvillig Modtagelse og vedtoges med en Række Detailændringer, der alle foretoges i Folketinget, enstemmigt i begge Ting.

Loven gengives nedenfor med enkelte Udeladelser (§ 9) og Forkortelser (§§ 10—12).

§ 1. Til *Fremme af Produktionen af Korn og Foder* m. v. og til *Igangsættelse af formaalstjenligt Arbejde* til Imødegaaelse af Arbejdsløshed bemyndiges Landbrugsministeren til efter *Anmodning* af interesserede Lodsejere og *Indstilling* fra nedennævnte Landvindingsudvalg, der vil have at forhandle med det stedlige Grundforbedringsudvalg, at bestemme, at der foretages Foranstaltninger til *Landvinding, Afvanding og Beskyttelse af lave Arealer* samt Anlæg af de nødvendige *Forbindelsesveje* for Lodsejere. Udvalget er berettiget til at tilkalde den efter Udvalgets Skøn i de enkelte Sager fornødne Sagkundskab. Saafremt der foretages Landvinding paa Lavvande, skal Udvalget tilkalde fiskerikyndige.

Landvindingsudvalget nedsættes af Landbrugsministeren og *bestaar af*: 1 Repræsentant for Landbrugsministeriet som Formand, 1 Repræsentant for Ministeriet for offentlige Arbejder, 1 Repræsentant for Finansministeriet og 1 Repræsentant for Arbejds- og Socialministeriet, 1 Repræsentant, indstillet af Dansk Ingeniørforening, hvilken Repræsentant maa være uden økonomisk Interesse i de Sager, der forelægges Udvalget, 1 landbrugsteknisk Repræsentant for det danske Hedeselskab efter Indstilling fra dette samt 2 Landmænd.

Angaaende Adgang for *Enkeltmænd* eller *nogle faa Lodsejere* til at faa optaget Landvindingsprojekter erklærede Ministeren over for Landstingets Udvalg, at dette ikke er udelukket ved Lovens Bestemmelser, saafremt Projektet ikke er af den Karakter, at det hører ind under Grundforbedringsloven.

Ved en i Folketinget foretaget Ændring inddroges Anlæg

af *Forbindelsesveje* under Lovens Omraade, og Ministeren var enig med Landstingsudvalget om, at nødvendige *Istandsættelser* af bestaaende Veje bør ligestilles med Anlæg af nye Forbindelsesveje. — Endvidere tilføjedes i Folketinget paa Foranledning af Dansk Fiskeriforening Paabudet om Udvalgets eventuelle Tilkaldelse af *fiskerikyndige*. — Desuden udvidedes *Landvindingsudvalget* med en Repræsentant indstillet af Ingeniørforeningen, og der krævedes landbrugsteknisk Indsigt (i Stedet for Kundskab i Vandbygning) af Hedeselskabets Repræsentant.

§ 2. Af *Udgifterne* ved de i § 1 omhandlede Foranstaltninger udreder *Statskassen* efter Indstilling fra Landvindingsudvalget *indtil* $\frac{2}{3}$.

Den resterende Del af Udgifterne udredes af de *Lodsejere*, som af den i § 5 nævnte Kommission skønnes at have Nytte og Interesse af Udførelsen, *dog aldrig med mere end Værdien af de Fordele, som ved Arbejdets Udførelse tilføres de interesserede Ejendomme*. Den herefter eventuelt resterende Del af Udgiften udredes af Statskassen.

De enkelte Lodsejeres Bidrag fastsættes ved Forlig eller Kendelse af ovennævnte Kommission under Hensyn til den Nytte, hver enkelt Ejendom har af Foranstaltningens Udførelse.

§ 3. For Arealerne oprettes under vedkommende Amtsrads Tilsyn paa Foranledning af Afvandingskommissionen *Vedtægter* i Overensstemmelse med nærværende Lov og i Lighed med de i Lov Nr. 347 af 2. Juni 1917 givne Bestemmelser om Pumpelag, jfr. dog § 9. Ligger Arealerne i forskellige Amtsrads kredse, kan Landbrugsministeren henvise Sagen til en Afvandingskommission, der kan behandle Sagen uanset kommunal eller klasse-mæssig Inddeling. De tilgrænsende lave Arealer, der nyder godt af Anlægget, organiseres ligeledes og indtræder tillige med de indvundne og afvandede Arealer under Vedtægten i et *Landvindingslag*.

§ 4. De Beløb, som Lodsejerne skal udrede, ydes mod *Garanti af Amtsfonden* som *Laan af Statens Grundforbedringsfond*. De er afdragsfri og rentefri i 3 Aar, hvorefter der svares en aarlig Ydelse af 7,6 pCt., hvoraf $4\frac{1}{2}$ pCt. beregnes som Rente, Resten som Afdrag. Der erlægges derhos fra Laanets Berigtigelse 0,1 pCt. aarlig af den oprindelige Gæld som Bidrag til Fondens Reserve og Administration. Ligger Arealerne i flere Amtsrads kredse, overtager hver

Amtsfond Garantien for de Bidrag, der paalægges de forbedrede Arealer i vedkommende Amtsrådskreds.

Afdragstiden bliver med den nævnte Ydelse 20 Aar.

§ 5. *Hvilke Ejendomme* der skal deltage i Omkostningerne ved Udførelsen af de i § 1 anførte Anlæg, jfr. herved § 2, og i hvilket Forhold dette skal ske, samt om Arealomskiiftning bør finde Sted, bestemmes endeligt af *Afvandingskommissionen*, jfr. Grundforbedringslovens § 9. *Arbejdet* kan af Landbrugsministeriet fremmes, uanset at *Kommissionens Afgørelser* efter denne Paragraf og efter § 2 samt § 7 ikke endnu er truffet, idet det i § 1 ommeldte Udvalg i sine Indstillinger vil have at paase, at Arbejdets *Indtjeningssevne* som Regel overstiger $\frac{1}{3}$ af *Bekostningen*.

Tilføjjelsen angaaende mulig Arealomskiiftning skete i Folketinget.

§ 6. For saa vidt *Bekostningen* ved den aarlige *Vedligeholdelse og Drift* af de fuldførte Anlæg ikke kan udredes af de fra Anlæggenes Benyttelse flydende Indtægter, paahviler den de samme Ejendomme, som har deltaget i Anlægget. Saafremt der ikke ved Forhandling mellem de interesserede Parter opnaas Enighed om Fordelingen af Udgifterne, fastsættes denne af den i § 5 nævnte Kommission. De Udgifter, som paalægges de enkelte Ejendomme, udredes af Ejeren. Er en Ejendom bortforpagtet eller bortlejet, skal dog de Beløb, der medgaar til Forrentning af optagne Laan samt til Dækning af Vedligeholdelses- og Driftsudgifter, refunderes Ejeren af Brugeren. De til Afbetaling af Laanene samt disses Forrentning og til Vedligeholdelse og Drift skyldige Beløb kan inddrives ved Udpantning med samme Fortrinsret som for kommunale Skatter.

§ 7. Enhver er pligtig at *afgive* de til Udførelsen af Anlæggene nødvendige *Grunde, Stæmmeværker* o. lign., dog gives der derfor saavel som for anden Skade og Ulempe fuld Erstatning, dog at denne, hvis Arealet forbedres ved Anlægget, fastsættes efter Arealets Værdi inden Forbedringen. Erstatningens Størrelse fastsættes i Mangel af mindelig Overenskomst af den i § 5 ommeldte Kommission, jfr. dog herved Grundforbedringslovens § 9*).

*) Herefter kan den, der føler sig brøstholden ved Afvandingskommissionens Fastsættelse af Erstatningen, forlange afholdt en Overtaksation.

Enhver kan derhos tilpligtes at taale, at de til Udførelsen af Anlæggene nødvendige *Materialer af Græstørv, Jord* o. s. v. mod fuld Erstatning tages fra eller føres over hans Grund. I Mangel af mindelig Overenskomst afgør den fornævnte Kommission, hvorvidt saadant Materiale skal afgives og i bekræftende Fald, hvor dette maa tages, samt den Erstatning, der skal gives, jfr. fornævnte Lovs § 9.

Ved *Erstatningens Beregning* har Kommissionen at gaa frem efter de for Afstaaelse af Jord m. v. til Jernbaner ved Forordningen af 5. Marts 1845 foreskrevne Regler. Overensstemmende med Forskrifterne i denne Forordning bliver det at afgøre, hvilken Del af Erstatningen der, hvis Jorden bruges af en anden end Ejeren, skal tillægges Brugeren.

Pligten til at afgive nødvendige *Stæmmeværker* tilføjedes i Folketinget.

§ 8. *Anlæggenes Udførelse* varetages af teknisk sagkyndige, antagne af Landbrugsministeren, eventuelt efter Forhandling med et Udvalg eller en Kreds af Lodsejere, og Udbetalinger sker gennem de sagkyndige i Overensstemmelse med de af Landvindingsudvalget godkendte Planer, Overslag og Beregninger. *Ledelsen af Landvindingslagets* (Afvandingsinteressentskabets) *Anliggender*, særlig den fremtidige Vedligeholdelse af Anlægget, overdrages til en *Bestyrelse*, hvoraf 2 Medlemmer vælges af vedkommende Amtsraad og 3 Medlemmer af Landvindingslagets Medlemmer.

Vedligeholdelsen af de i § 1 nævnte Anlæg sker under *Kontrol* af Landbrugsministeren efter Forhandling med Ministeren for offentlige Arbejder; Udgiften til Kontrollen med Vedligeholdelsen udredes paa samme Maade som til de Arbejder, hvormed Kontrollen føres.

Meningsuligheder mellem Bestyrelsen, den ledende Ingeniør og Kontrollen afgøres af Landbrugsministeren efter Forhandling med Finansministeren og Ministeren for offentlige Arbejder.

Bestemmelsen om, at Antagelsen af teknisk sagkyndige eventuelt skal ske efter Forhandling med et Udvalg, blev indsat i Folketinget, hvor ogsaa Bestyrelsens Sammensætning ændredes, idet et af Landbrugsministeren valgt Medlem erstattedes med et Medlem, valgt af Landvindingslaget, som der- ved fik 3 Repræsentanter.

Af § 9. *Anlæggenes Vedligeholdelse og Drift* i Overensstemmelse med de i Henhold til nærværende Lov udfærdigede Vedtægter *paahviler Lodsejerne*, repræsenteret ved Landvindingslagets Bestyrelse.

Det paahviler Lagets Bestyrelse snarest at tilstille vedkommende Dommer og Matrikulsvæsenet bekræftede Genparter af Vedtægten med vedhæftet Partsfordeling for de bidragspligtige Ejendomme. Dommeren foranlediger denne tinglyst som Hæftelse paa Ejendommene. Der foretages fornøden Notering i Matrikulen.

Naar en bidragspligtig Ejendom senere forandres ved Udstykning el. lign., foranlediger Bestyrelsen en Fordeling af Partsantallet.

Landbrugsministeren kan *dispensere fra Kravet om Vedtægter*, naar saadanne ikke skønnes fornødne, og ved store Arbejder udstede Regulativer for Afvandingen m. v.

Den i sidste Stykke hjemlede Dispensationsbeføjelse for Ministeren blev i Folketinget noget udvidet.

§ 10, der omformedes i Folketinget, bestemmer, at Tinglysning og Afløsning af Bidragspligten samt af Ændringer i denne og af Gældsbreve m. m. kan ske *uden Afgift* til det offentlige, og at alle i Forbindelse med Landvindingen m. v. udstedte Dokumenter er stempelfri. Ifølge § 11 sker *Opkrævning af* de enkelte Ejendommers *Bidrag* (herunder Bidrag til Tilbagebetaling og Forrentning af Afvandingsslages Gæld til Statens Grundforbedringsfond) i Overensstemmelse med Reglerne i § 12 i Digeloven af 10. April 1874 og § 4 i Lov af 2. Juni 1917 om Tillæg til Lov om Vands Afledning m. m. § 12 indeholder *Bødestemmelser*.

§ 13 bemyndiger Landbrugsministeren til for Finansaarene 1940—41 og 1941—42 at træffe Bestemmelse om Gennemførelse af Foranstaltninger til de i Loven omhandlede Formaal til et Beløb af *25 Mill. Kr.* Statskassens Tilskud i Henhold til § 2 afholdes af den ved Loven om Tilvejebringelse af Midler til beskæftigelsesfremmende Foranstaltninger oprettede Fond.

Idet der med Hensyn til de i Lovforslaget foretagne Ændringer og forskellige Udtalelser vedrørende Enkeltheder i Udvalgenes Betænkninger henvises til det foran ved §§ 1, 5, 7, 8, 9 og 10 bemærkede, skal her angaaende Sagens Behand-

ling paa Rigsdagen blot tilføjes, at Folketingsudvalget fra *Dansk Fiskeriforening* modtog en Henvendelse, hvori Foreningen pegede paa Farerne for Fiskebestanden ved en omfattende Inddæmning og Tørlægning af lavvandede Arealer, idet Fiskeyngelen derved mister sin naturlige Opvækstplads. Samme Synspunkt kom ogsaa til Udtryk under Forhandlingen i Landstinget.

Lovforslagets Vedtagelse skete enstemmigt i begge Ting, i Folketinget med 92 Stemmer, i Landstinget med 52.

41. Lov om Ændring af Lov Nr. 33 af 26. Februar 1937 om Grundforbedring. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 2317. — C. Sp. 61 og 93].

Fremsat i *Folketinget* $10/10$ (F. Sp. 29). 1. Beh. $16/10$ (F. Sp. 123). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Carl Petersen, Christen Andersen, Hinrichsen, Jensen [Lillering], [Formand], Levinsen, M. K. Sørensen, Sørensen [Sejlfjord], Rasmussen [Gylling] [Sekretær], Steen, Nørskov, Hans Pinstrup, J. E. Nørgaard, Grønning, Victor Larsen og A. C. D. Petersen). Betænkning (B. Sp. 71) afgivet $25/10$. (Ordfører: Carl Petersen). 2. Beh. $26/10$ (F. Sp. 400). 3. Beh. $26/10$ (F. Sp. 412). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $28/10$ (L. Sp. 225). 2. Beh. $29/10$ (L. Sp. 282). 3. Beh. $29/10$ (L. Sp. 291). *Loven stadfæstet 14. November 1940.* (Lov-Tid. Nr. 596).

Paa Foranledning af Regeringens Beskæftigelsesudvalg tog det af Landbrugsministeriet nedsatte *Bygge- og Landvindingsudvalg* Spørgsmaalet om en Revision af Grundforbedringsloven op til Drøftelse hovedsagelig med det Formaal at søge Beskæftigelsen og Jordens Produktionsmuligheder forøget. Regeringen kunde i det hele tiltræde de af Udvalget anbefalede Ændringer i Grundforbedringsloven. Til disse kom under Sagens Behandling i Folketinget en Del yderligere Ændringer. I den følgende Fremstilling er givet en Oversigt over det væsentligste nye Indhold i Loven.

1. Laan og Tilskud kan fremtidig ydes ikke blot til Grundforbedring af Ager og Eng, men ogsaa af *Skov*.

2. Ved større Arbejder, der produktionsmæssigt er af stor Betydning, vil det ofte være umuligt at gennemføre Arbejdet med Haandkraft. For at en Plan ikke skulde gaa Glip af Tilskud, har man da ikke saa sjældent maattet søge

særskilt Bevilling paa Tilskud til Udgifterne. Der er nu aabnet Landbrugsministeren Adgang til efter Afvandingskommissionens Indstilling at yde Tilskud, hvor det er teknisk nødvendigt at bruge *Gravemaskiner*, og dette er en absolut nødvendig Forudsætning for at skaffe Mulighed for Iværksættelse af større Grundforbedringsarbejder, idet Afvandingskommissionen i saa Fald kan indstille til Ministeren at yde et efter Kommissionens Skøn passende Tilskud, dog ikke over 50 pCt.

3. Statstilskud paa $\frac{1}{3}$ af Udgifterne kan foruden ved Indkøb af Drænrør og andre Rør ydes ved Køb af *Faskiner*.

4. Ifølge en i Folketinget foretaget Tilføjelse kan Tilskud endvidere ydes til *Istandsættelse og Udjævning af Grusgrave, Lergrave* o. lign., for saa vidt der herved tilvejebringes en Grundforbedring.

5. For at fremskynde Arbejderne er der foretaget forskellige Udvidelser af *Afvandingskommissionernes Kompetence*. Man har saaledes aabnet Adgang til at faa Spørgsmaal om Anlæg af Diger til Beskyttelse mod Havet og Anlæg af Kystsikringsværker paakendt af Afvandingskommissionerne i Stedet for af Landvæsens- og Overlandvæsenskommissioner, og hvor f. Eks. Afvandingen til en Aa kræver Arbejder paa Søterritoriet, vil Afgørelsen af, om en tilgroet Del af dette kan inddrages under de ferske Vande, nu kunne træffes af Afvandingskommissionerne under Iagttagelse af den herhen hørende Lovgivning. For yderligere at spare Tid kan Afgørelsen af mindre Sager (o: Sager, hvis Gennemførelse ikke vil udkræve over 10 000 Kr. og ikke paadrage den enkelte Lodsejer større Udgift end 2 000 Kr.), naar der ikke kræves Ekspropriation eller Inddragelse af Dele af Søterritoriet under de for ferske Vande gældende Retsregler, overlades Formanden, et teknisk kyndigt og et landbrugskyndigt Medlem.

6. Endvidere er i Loven optaget forskellige *Ekspropriationsbestemmelser* til Overvindelse af Hindringer for et Arbejdes Gennemførelse. Afvandingskommissionen kan nemlig foretage Ekspropriation:

- a. af Jorder, Stæmmeværker m. v., hvis Ejere *modsetter sig* Gennemførelsen af det Kommissionen forelagte Projekt, og som er *absolut nødvendige* for Gennemførelsen,

- b. hvor det er nødvendigt for Tilvejebringelse af en *hen-sigtsmæssig Arealomskiftning*, og Arealet kan anvendes enten ved selve Projektet eller henføres til en anden Lodsejer, hvis Betaling for Jorden indgaar som Indtægt ved Fradrag i Omkostningerne ved Projektet og kan erlægges afdragsvis,
- c. til *fornødne Adgangsveje* til grundforbedrede Arealer.

Forinden der skrides til Ekspropriation, skal Afstaaelse ved Overenskomst søges opnaaet. Der ydes fuld Erstatning for Arealet, som det henligger før Grundforbedringen; Erstatningen fastsættes af Afvandingskommissionen. Føler nogen af de i Sagen interesserede Parter sig brøsthølden ved Resultatet af Taksationsforretningen, kan vedkommende senest 4 Uger efter at have modtaget Meddelelse om dette forlange afholdt en *Overtaksation* ved 2 af Retten udnævnte Mænd under Ledelse af en af Landbrugsministeren beskikket Formand, som med Stemmeret deltager i Afgørelsen.

Adgangen til Ekspropriation af Stæmmeværker m. v. blev givet ved en i Folketinget foretaget Tilføjelse.

7. Hvor kommunale Veje og Jernbaner eller andet lignende skærer aabne eller lukkede Vandløb (Rørledninger), der reguleres (rørlægges), kan Vandløbsretterne *paalægge vedkommende kommunale Institution, Banedirektorat eller Bestyrelse Udgifterne ved Reguleringen* (Rørlægningen) *paa Vejens eller Banens Grund*, fradraget Statens Tilskud, efter Opgørelse af samme tilsynsførende, som udfærdiger den samlede Opgørelse vedrørende Reguleringen (Rørlægningen) til Ministeriet for Landbrug og Fiskeri, saa vidt vedkommende Vandløbsret skønner, at *Udgiften dækkes* af de Fordele, Omlægningen paa Vejens eller Banens Grund tilvejebringer.

Denne Bestemmelse blev indsat i Folketinget.

8. For yderligere at animere Iværksættelsen af Grundforbedringsarbejder til Støtte for Produktionen af Korn og andre Foderemner og Imødegaelse af Arbejdsløshed er der i Loven genindsat Bestemmelser om Ydelse af *direkte Statslaan* til disse Opgavers Løsning. Vilkaarene for Laanene er for en stor Del de samme som tidligere, men der er dog enkelte Afvigelser. Saaledes er Grænsen for de almindelige

Laan sat op fra 4 000 til 6 000 Kr. (i særlige Tilfælde fra 5 000 til 8 000 Kr.) og Grænsen for Laan til Fællesarbejder fra 30 000 til 50 000 Kr. Renten er $4\frac{1}{2}$ pCt., Afdragstiden i Almindelighed 10 Aar efter en afdragsfri Periode paa 3 Aar, for Laan til Kalkning med pulveriseret Kalk dog 7 Aar regnet fra Laanets Stiftelse.

Forhøjelsen af Laanegrænsen fra 4 000 Kr. til 6 000 Kr. og fra 5 000 til 8 000 Kr. skete i Folketinget, hvor ogsaa den særlige Afdragsregel for Laan til Kalkning med pulveriseret Kalk blev optaget.

9. Medens *Tilskud* af Statskassen, hvorom Tilsagn er givet i Tiden fra 1. November 1940 til 31. Marts 1942, afholdes af Beskæftigelsesfonden, er der til Finansiering af Grundforbedringslaanene oprettet en *Grundforbedringsfond*, for hvilken Staten garanterer. Dens Udlaan maa andrage indtil 30 Mill. Kr. Fonden udbetaler Laanene kontant til Laantagerne, som til Fonden afgiver behørigte Pantebreve, og som foruden Renter og Afdrag yder et aarligt Bidrag paa 0,1 pCt. af Laanenes oprindelige Beløb til Grundforbedringsfondens Reserve- og Administrationsfond.

Som *Grundfond* for Grundforbedringsfonden virker de Pantebreve, der er udstedt for Laan i Henhold til Grundforbedringsloven af 31. Marts 1933. Fonden administrerer de til Grundfonden henlagte Pantebreve og faar Raadighed over de forfaldne Afdrag, medens Renterne indbetales i Statskassen. *Bestyrelsen* bestaar af 3 Medlemmer, af hvilke Finansministeren udnævner Formanden og — efter Indstilling af Hypotekbankens Direktion — det ene Medlem, medens det andet Medlem udpeges af Landbrugsministeren. Den daglige Administration varetages af Finansministeriets Statsaktivforvaltning.

De til Fondens Virksomhed *nødvendige Midler tilvejebringes* efter forudgaaende Godkendelse af Finansministeren enten ved Optagelse af Laan eller ved Udstedelse af rentebærende Kasseobligationer. Den ved Lov Nr. 283 af 30. Maj 1940 oprettede Kreditfond er berettiget til at yde Grundforbedringsfonden Støtte ved Overtagelse af Kasseobligationer udstedt af Fonden.

Pantebrevene til Fonden kan udstedes uden Stempel og tinglyses uden Afgift til det offentlige. Transporter paa

Laanesummer er stempelfri. Laanebeviserne fra Fonden samt de af Fonden udstedte Kasseobligationer og Transporter paa disse er stempelfri.

Eventuelt Underskud ved Fondens Virksomhed dækkes af Staten.

De heromhandlede Bestemmelser ændredes paa flere Punkter i Folketinget; bl. a. overførtes den daglige Administration af Grundforbedringsfonden fra Hypotekbanken til Finansministeriets Statsaktivforvaltning.

10. Endelig indeholder Loven en Bemyndigelse for Grundforbedringsfondens Bestyrelse til — under Hensyn- tagen til det almindelige Renteniveau — med Finansministerens Godkendelse at foretage *Ændringer i de i Grundforbedringsloven og Landvindingsloven fastsatte Rentesatser* med Virkning for alle eller nærmere afgrænsede Grupper af Laan. Renten kan dog ikke for noget Tidsrum eller nogen Gruppe af Laantagere sættes højere end $4\frac{1}{2}$ pCt.

Den paagældende Paragraf blev indsat i Folketinget.

De foran under 4, 6, 7, 8, 9 og 10 omtalte Ændringer var alle foreslaaet af Ministeren og Folketingsudvalget og vedtoges uden Afstemning. I den saaledes ændrede Skikkelse gennemførtes Lovforslaget med enstemmig Tilslutning i begge Ting.

42. Lov om Ændring af Lov Nr. 33 af 26. Februar 1937 om Grundforbedring, saaledes som denne er ændret ved Lovene Nr. 176 af 13. April 1940 og Nr. 596 af 14. November 1940. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 4771. — C. Sp. 1999 og 2025].

Fremsat i *Folketinget* $20\frac{0}{8}$ (F. Sp. 2442). 1. Beh. $21\frac{1}{8}$ (F. Sp. 2484). 2. Beh. $21\frac{1}{8}$ (F. Sp. 2518). 3. Beh. $21\frac{1}{8}$ (F. Sp. 2520). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $22\frac{2}{8}$ (L. Sp. 1314). 2. Beh. $22\frac{2}{8}$ (L. Sp. 1353). 3. Beh. $22\frac{2}{8}$ (L. Sp. 1356). *Loven stadfæstet 26. August 1941.* (Lov-Tid. Nr. 356).

Denne Lov er begrundet i samme Hensyn som den foregaaende, idet den tager Sigte paa Forøgelse af Beskæftigelsen og af Produktionen af Korn og Foderstoffer. Disse Formaal søges i Loven naaet ad to Veje:

I. Ved en Udvidelse af Grundforbedringsloven til ogsaa at omfatte Kultivering af *andre udyrkede Arealer* end

Heder og Moser og saaledes, at det stilles Lodsejerne frit, om de vil gennemføre saadanne Kultiveringsarbejder *hver for sig eller som Fællesarbejde*.

II. Ved at aabne Adgang til, at *Smaaarbejder*, som ikke kan bære Udgifter til Projektering og Tilsyn, gennem en Billiggørelse og Simplificering af Forretningsgangen bringes ind under Grundforbedringslovens *Tilskudsregler*.

ad I. Grundforbedringsloven af 26. Februar 1937 indeholder Hjemmel til at yde Laan til Nykultur af Heder og Moser, men derimod ikke til Kultivering af *andre udyrkede Arealer*. Laanene til nævnte Formaal kan derhos kun ydes til Kultivering af enkelte Ejendomme, men ikke til Arbejder, som iværksættes af *flere* Lodsejere i Forening. Der har imidlertid efter Gennemførelsen af Loven af 14. November 1940 om Landvindingsarbejder vist sig Trang til Ændring paa disse Punkter, idet Kultiveringen af de indvundne Arealer ofte ikke er indbefattet i Landvindingsprojekterne, og det i saa Fald synes rimeligt at aabne Adgang til Laan og Tilskud efter Grundforbedringslovens Regler, saavel hvor Arbejdet udføres af de enkelte Lodsejere, som hvor det udføres af et i Henhold til Landvindingsloven dannet Landvindingslag eller Afvandingselskab. Nykultur af »andre udyrkede Arealer« er derfor nu i Grundforbedringslovens § 1 sidestillet med Nykultur af Heder og Moser, og i § 9, der handler om *Fællesarbejder*, er »Nykultur af Heder, Moser og andre udyrkede Arealer« tillige med »Inddigning« nu jævnstillet de hidtil i Paragraffen nævnte Fællesarbejder: Afvanding, Vanding, Mergling og Kalkning. § 9, 1. Punktum, har herefter følgende Indhold: »Der kan endvidere optages Laan til Arbejder, bestaaende i Afvanding, Vanding, Mergling, Kalkning, Inddigning og Nykultur af Heder, Moser og andre udyrkede Arealer, som udføres af flere Lodsejere i Forening i Henhold til Kendelse af Vandsynsmænd, Landvæsenskommissioner, Overlandvæsenskommissioner eller de i nærværende Paragrafs Stk. 3 omhandlede Afvandingskommissioner eller i Henhold til Forlig, indgaaet for de nævnte Myndigheder.«

Der er dernæst efter 1. Punktum indsat nogle nye Bestemmelser om *Behandlingen af Projekter til Kultivering af*

Heder, Moser m. m. og Udgiftsfordelingen ved Planernes Gennemførelse:

»Projekter til Kultivering af Heder, Moser og andre udyrkede Arealer, som ejes af flere Lodsejere, behandles af Afvandingskommissionen. Saafremt Kommissionen skønner, at Arbejdet vil medføre en Værdiforøgelse, der væsentlig overstiger de dermed forbundne Udgifter, og en Afkastnings-evne, som muliggør Laanets Tilbagebetaling som nedenfor fastsat, godkender Kommissionen Projektet og fastsætter den paa hver enkelt Ejendom faldende Del af Udgifterne. Ved Kommissionens Kendelse herom forpligtes de Lodsejere, som har sluttet sig til Planen, til at gennemføre denne inden en af Kommissionen fastsat Frist og udrede den af Kommissionen for hver enkelt Ejendom fastsatte Andel i de med Planens Gennemførelse forbundne Udgifter, herunder ogsaa Udgiften ved Planens Tilvejebringelse. Om Størstebeløbet for hver enkelt Ejendoms Bidragspligt foranlediger Afvandingskommissionens Formand Tinglysning foretaget paa de bidragspligtige Ejendommers Blad i Tingbogen uden Gebyr til Statskassen eller Bekræftelsesvederlag til Tinglysningsdommeren. Laan, som ydes til Anlægsudgifternes Tilvejebringelse, har Pant og *Fortrinsret som for kommunale Ejendomsskatter* i de forbedrede Ejendomme.«

Som det fremgaar af Lovteksten, er det paa samme Maade som efter Mergelloven en *frivillig Sag*, om en Lodsejer ønsker at deltage i et saadant Fællesarbejde.

ad II. Man har fundet det ubetænkeligt ved *små og simple Jordarbejder* (saasom Udjævning af overflødige Diger og Grøfter, Opfyldning af Grusgrave, Lergrave o. lign.) at frafalde Kravet om, at Plan og Overslag skal udarbejdes af en sagkyndig, og man har foruden *Besparelsen* ved Bortfald af Udgifter til Projektering og Tilsyn tilstræbt en *Simplificering* af Forretningsgangen ved at henlægge Bedømmelsen af Andragender om Tilskud til saadanne *Smaaarbejder* til de kommunale Arbejdsanvisningsudvalg (*Tremandsudvalgene*). Herom bestemmes i en Tilføjelse til Grundforbedringslovens § 10:

»Til Grundforbedringsarbejder, dog ikke Dræningsarbejder, hvis Overslagssum ikke overstiger 800 Kr., kan de fornævnte Tilskud ydes efter Indstilling af de i Medfør af Lov Nr. 278

af 31. Maj 1940, jfr. Lov Nr. 157 af 31. Marts 1941, nedsatte *kommunale Arbejdsanvisningsudvalg*. Andragender om Tilskud til saadanne Arbejder indsendes til de nævnte Udvalg og videresendes af disse til Landbrugsministeriet med Oplysning om Arbejdsløsheden i vedkommende Kommune, om hvornaar Arbejdet kan paabegyndes og fuldføres, og om Udvalget anser Arbejdet for omfattet af nærværende Lov og kan anbefale Gennemførelsen. Naar Arbejdet er afsluttet, tilstiller det kommunale Arbejdsanvisningsudvalg Landbrugsministeriet Opgørelse over Udgifterne og attesterer Rigtigheden af de i Opgørelsen opførte tilskudsberettigede Udgiftsposter.«

Der bliver ved disse Smaaarbejder ikke Spørgsmaal om Laan, men kun om det sædvanlige 50 pCt.s Tilskud, saa at Landmændene selv maa udrede de andre 50 pCt. af Udgifterne.

Naar Dræningsarbejder ikke omfattes af Bestemmelsen, skyldes det Henstilling fra sagkyndig Side om at vise noget større Forsigtighed over for disse Arbejder.

Ud over de nævnte Forandringer indeholder den nye Lov den Ændring af Tillægget til Grundforbedringsloven af 14. November 1940 (Nr. 41), at de dèr optagne særlige Bestemmelser om *Stempel- og Afgiftsfrihed* for *Pantebreve til Grundforbedringsfonden* og for Transporter paa Laanesummerne er ophævet. Herefter vil de i Grundforbedringsloven af 1937 § 3, Stk. 1, givne Bestemmelser fremtidig ogsaa omfatte de til Fonden udstedte Skylddokumenter.

Lovforslaget vedtoges uændret, i Folketinget enstemmigt med 84 Stemmer (1 Medlem stemte hverken for eller imod), i Landstinget enstemmigt med 52 Stemmer.

43. Lov om Tilplantning af Heder, Klitter og andre uopdyrkede Arealer. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 2539. — C. Sp. 187 og 291].

Fremsat i *Folketinget* 22/11 (F. Sp. 742). 1. Beh. 20/11 (F. Sp. 834). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Strøm, A. C. Mortensen, Marinus Sørensen, Yde [Formand], Levinsen, Bomholt, Viggo Nielsen, Peder Clausager [Sekretær], Rasmussen [Gylling], Nørskov, Hans Pinstrup, Damsgaard, Vester-

ager, Petersen [Røj] og Carsten Raft). Betænkning (B. Sp. 233) afgivet $\frac{5}{12}$. (Ordfører: Strøm). 2. Beh. $\frac{10}{12}$ (F. Sp. 939). 3. Beh. $\frac{11}{12}$ (F. Sp. 1009). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{12}{12}$ (L. Sp. 452). 2. Beh. $\frac{13}{12}$ (L. Sp. 487). 3. Beh. $\frac{13}{12}$ (L. Sp. 514). *Loven stadfæstet 31. December 1940*. (Lov-Tid. Nr. 707). Traadt i Kraft straks.

Loven er et *Led i Beskæftigelsesplanen*, og den tager Sigte paa under Hensyn til de samfundsmæssige Fordele, der er forbundet med Skovplantning paa Klit- og Hedearealer, og til Plantagernes i Tidens Løb ikke ringe nationaløkonomiske Betydning at udvide Statens Skovplantningsarbejde ud over de ved tidligere Tidens Arealerhvervelser givne Rammer og at beskæftige en Del af de arbejdsløse ved dette Arbejde.

§ 1 bemyndiger Landbrugsministeren til om fornødent ved Ekspropriation at *erhverve indtil 5 000 ha Heder, Klitter* eller andre uopdyrkede Jorder til Beplantning med Skov. Opdyrkede Jorder, der ligger som *Enklaver* i uopdyrkede Arealer, eller som skærer sig ind i eller danner Forbindelse med disse, kan dog samtidig erhverves eller om fornødent i særlige Tilfælde eksproprieres. — Der ydes fuld Erstatning for de eksproprierede Arealer.

§ 2. Til at *udsøge* de til Beplantning bedst *egnede Arealer* og *bistaa ved Erhvervelsen* samt efter Landbrugsministerens Godkendelse *foretage Ekspropriation* af Jorder, hvis Ejere maatte modsætte sig Erhvervelsen, og som er absolut nødvendige for Beplantningen, nedsættes et *Udvalg*, bestaaende af en af Landbrugsministeren udnævnt Formand, et af Arbejds- og Socialministeriet udpeget Medlem, en Repræsentant for Statsskovbruget, en Repræsentant for Klitvæsenet og en Repræsentant for Det danske Hedeselskab. Naar Udvalget har udsøgt Arealer i en Amtsraadsreds, tilkalder det to af Amtsraadet udpegede landbrugskyndige Mænd til med Stemmeret i Udvalget sammen med dette nærmere at overveje og eventuelt med Landbrugsministerens Samtykke gennemføre Erhvervelsen.

§ 3 bestemmer, at saafremt der ikke mellem Udvalget og Lodsejerne kan opnaas Enighed om Betaling af de til Beplantning udsete Arealer, fastsættes denne af en *Taksationskommission*, bestaaende af en af Landbrugsministeren udnævnt Formand samt to af Retten og to af Amtsraadet udnævnte uvildige Mænd. Taksationskommissionens Af-

gørelser er endelige. Udgifterne ved Taksationerne betales af Statskassen.

Ifølge § 4 afholdes *Udgifterne* ved Arealerhvervelsen paa den Institutions Budget, under hvilken det paagældende Areal skal henlægges efter Tilplantningen, og denne Institution *planlægger* Plantningsarbejdet og *leverer* de fornødne *Planter*. Kultiverings- og Plantningsarbejdet *udføres af arbejdsløse* efter Arbejds- og Socialministerens nærmere Bestemmelse, og Udgifterne herved afholdes paa Arbejds- og Socialministeriets Budget.

Bemærkningerne til Regeringens Forslag indeholdt bl. a. Oplysninger om Skovarealerne i en Del europæiske Lande, om Skovenes Udbytte og om Træforbruget. Det fremgik heraf, at Danmark med et Skovareal paa 391 000 ha eller 9,1 pCt. af Landets samlede Areal er meget skovfattigt — kun Holland og England er i saa Henseende ringere stillet —, at Danmark derimod med Hensyn til Skovenes aarlige Udbytte (4,9 m³ pr. ha) indtager en førende Stilling, men at de danske Skove trods det store Udbytte dog langt fra kan dække det indenlandske Træforbrug, saa at selv en betydelig Forøgelse af Skovarealet ikke vil medføre Fare for Overproduktion.

Under Sagens Behandling i Folketinget foretoges enkelte *Ændringer*. Adgangen til Ekspropriation af Enklaver begrænsedes som angivet i Slutningen af § 1, 2det Punktum, samme Paragrafs sidste Punktum blev tilføjet, og i Begyndelsen af § 2 indsattes Bestemmelsen om Udvalgets Kompetence med Hensyn til Foretagelse af Ekspropriation. Endvidere tilføjedes sidste Punktum af § 2 (angaaende Tilkaldelse af to af Amtsraadet udpegede landbrugskyndige Mænd), og i § 3 udvidedes Taksationskommissionen med to af Amtsraadet udnævnte uvildige Mænd. — Samtlige *Ændringsforslag* vedtoges uden Afstemning.

Lovforslaget i den ændrede Skikkelse vedtoges enstemmigt i begge Ting.

44. Lov om Ændring af Lov Nr. 207 af 26. April 1940 om Laan til Opførelse af Ensilagebeholdere ved Landbrugsejendomme. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 2333. — C. Sp. 21 og 89].

Fremsat i *Folketinget* ^{10/10} (F. Sp. 31). 1. Beh. ^{16/10} (F. Sp. 158). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Carl Petersen, Christen Andersen, Jensen [Lillering] [Formand],

Levinsen, Anton Simonsen, Strøm, Sørensen [Sejlfjord], P. D. Jensen [Sekretær], Peder Clausager, Juul, Løje, Einar Simonsen, Grønning, Boeck-Hansen og Falk-Jensen). Betænkning (B. Sp. 11) afgivet $18/10$. (Ordfører: Carl Petersen). 2. Beh. $22/10$ (F. Sp. 263). 3. Beh. $24/10$ (F. Sp. 292). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $25/10$ (L. Sp. 95). 2. Beh. $28/10$ (L. Sp. 208). 3. Beh. $28/10$ (L. Sp. 213). *Loven stadfæstet 31. Oktober 1940.* (Lov-Tid. Nr. 565).

Den foretagne Ændring angaar hovedsagelig 3 Punkter i Loven af 26. April 1940:

1. *Maksimumsgrænsen for Laan* til Opførelse af Ensilagebeholdere er forhøjet fra 2 000 Kr. til 3 500 Kr.

2. Der er aabnet Adgang til at faa *Tilskud* i Stedet for rentefri Laan.

3. Tilskud kan ogsaa gives til Ensilagebeholdere, der opføres af indenlandsk *Træ*.

ad 1. I § 2 i Loven af 26. April 1940 er det bestemt, at Laanene maa andrage fra 150 Kr. til 1 200 Kr. pr. Ejendom, dog i særlige Tilfælde indtil 2 000 Kr. pr. Ejendom. Det er denne Grænse for Laan i særlige Tilfælde, der nu er flyttet til 3 500 Kr.

Ændringen var anbefalet af det af Landbrugsministeriet nedsatte Bygge- og Landvindingsudvalg, som regnede med, at der herved vilde blive tilvejebragt Mulighed for at faa opført Ensilagebeholdere paa de fleste Ejendomme.

ad 2. Landbrugerne kan vælge, om de ønsker at modtage de nys omtalte Laan eller vil foretrække at modtage et Beløb svarende til $1/4$ af *Omkostningerne*, dog at Tilskuddet ikke kan overstige 1 200 Kr.

Ministeriet antog, at en hel Del Landmænd ved Besætningsreduktionen vilde komme i Besiddelse af Penge, som de kunde ønske at anvende til Opførelse af Ensilagebeholdere, men vilde finde Udgifterne herved for store. Man foreslog derfor at søge Opførelsen fremmet gennem Ydelse af et Tilskud, nogenlunde svarende til det Offer, som Staten bringer ved at yde Laan uden Rente.

Tilskuddet var i Regeringsforslaget fastsat til $1/5$ af *Omkostningerne*, højst 1 000 Kr., men blev i Folketinget, hvis Udvalg lagde Vægt paa, at saa mange Landmænd som muligt selv afholdt *Anlægsudgifterne*, forhøjet til $1/4$ (højst 1 200 Kr.).

Folketingsudvalget ansaa det tillige for paakrævet, at Bestemmelsen om, at der kan vælges Tilskud i Stedet for

Rentefrihed, ogsaa kom til at gælde de Arbejder, der er paabegyndt, men ikke afsluttet. Ministeren lovede at gennemføre dette administrativt i den Udstrækning, det er forsvarligt.

ad 3. Loven af 26. April 1940 omfatter ikke Beholdere af Træ, idet man nærede Betænkelighed ved at give *Laan* til Bygning af saadanne. Derimod vil en Landbruger, som maatte ønske at opføre Ensilagebeholder af indenlandsk Træ, nu kunne faa et *Tilskud* hertil, svarende til det ad 2 omtalte.

4. Ud over de fornævnte 3 Ændringer foretoges i Folketinget en Ændring af Lovens § 6, gaaende ud paa, at der for Tilskudssager ydes samme *Vederlag til Grundforbedringsudvalgene og Konsulenterne* som for Laanesager.

Lovforslaget i den af Folketingsudvalget anbefalede Skikkelse vedtoges enstemmigt i begge Ting.

45. Lov om Ændring af Lov Nr. 106 af 15. Marts 1939 om Laan til Foranstaltninger vedrørende Staldhygiejne og Opbevaring af Gødning. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 2973. — C. Sp. 413 og 491].

Fremsat i *Folketinget* $19\frac{1}{2}$ (F. Sp. 1284). 1. Beh. $21\frac{1}{2}$ (F. Sp. 1337). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Carl Petersen, Christen Andersen, Jensen [Lillering] [Formand], Levinsen, Anton Simonsen, Strøm, Sørensen [Sejlfjord], Rasmussen [Gylling], P. D. Jensen [Sekretær], Marius Jensen, Laurits Pedersen, Juul, Grønning, Petersen [Røj] og Schultz Petersen). Betænkning (B. Sp. 447) afgivet $\frac{5}{3}$. (Ordfører: Carl Petersen). 2. Beh. $\frac{6}{3}$ (F. Sp. 1452). 3. Beh. $\frac{7}{3}$ (F. Sp. 1466). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{14}{3}$ (L. Sp. 811). 2. Beh. $\frac{14}{3}$ (L. Sp. 839). 3. Beh. $\frac{14}{3}$ (L. Sp. 842). *Loven stadfæstet 18. Marts 1941.* (Lov-Tid. Nr. 115).

I Henhold til Lov Nr. 106 af 15. Marts 1939 om Laan til Foranstaltninger vedrørende Staldhygiejne og Opbevaring af Gødning var der den 1. Januar 1941 bevilget 10 412 Laan til et samlet Beløb af 9 032 738 Kr.

Det ved Loven til Raadighed stillede Beløb af 10 Mill. Kr. vilde saaledes snart være opbrugt, og saavel de vanskelige Forhold med Hensyn til Landets Forsyning med Gødningsstoffer som beskæftigelsesmæssige Hensyn gjorde det efter

Regeringens Mening ønskeligt, at der blev stillet et *yderligere Beløb af 10 Mill. Kr.* til Disposition.

Dette er sket ved denne Lov, som i øvrigt indeholder et Par Ændringer i Loven af 15. Marts 1939:

I Lighed med den ved Lov Nr. 565 af 31. Oktober 1940 foretagne Ændring i Loven om Laan til Opførelse af Ensilagebeholdere (Nr. 44) er der aabnet Landbrugernes Adgang til at vælge mellem et rentefrit Laan*) og et *Tilskud*, svarende til $\frac{1}{4}$ af Omkostningerne, dog ikke over 1 200 Kr. (Hvis vedkommende vælger Tilskud, kræves ikke Garantierklæring fra vedkommende Entreprenør i Medfør af Lovens § 4).

Udlaan og Tilskud afholdes af den ved Loven af 31. Oktober 1940 oprettede *Beskæftigelsesfond*.

Der ydes i Tilskudssager samme *Vederlag* til Grundforbedringsudvalgene som i Laanesager.

Sidstnævnte Bestemmelse blev tilføjet i Folketinget.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

46. Lov om Foranstaltninger til Udryddelse af Oksebrenselarven. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 2981. — C. Sp. 445 og 511].

Fremsat i *Folketinget* $1\frac{1}{2}$ (F. Sp. 1286). 1. Beh. $2\frac{1}{2}$ (F. Sp. 1340). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Jensen [Lillering], Christen Andersen, J. P. Jensen, M. F. Mortensen [Formand], Smørum, Marinus Sørensen, Sørensen [Sejlfjord], N. P. Andreasen, Steen [Sekretær], Damsgaard, Hans Pinstrup, Jørgen Gram, Chr. R. Christensen, A. C. D. Petersen og Schultz Petersen). Betænkning (B. Sp. 463) afgivet $\frac{7}{3}$. (Ordfører: Jensen [Lillering]). 2. Beh. $1\frac{2}{3}$ (F. Sp. 1506). 3. Beh. $1\frac{2}{3}$ (F. Sp. 1557). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $1\frac{4}{3}$ (L. Sp. 815). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Kr. Johansen, Date, Grove, A. P. Hansen [Formand], Alfred Kristensen, Offersen, P. C. Petersen, Fr. Kristiansen [Sekretær], Martin Sørensen [Peterslund], Jens Høyer, Jepsen Christensen, Rahbek, Nikoline Winther, Korsgaard og Krarup). Betænkning (B. Sp. 953) afgivet $2\frac{1}{3}$. (Ordfører: Kr. Johansen). 2. Beh. $2\frac{1}{3}$ (L. Sp. 862). 3. Beh. $2\frac{1}{3}$ (L. Sp. 864). *Loven stadfæstet 26. Marts 1941.* (Lov-Tid. Nr. 131).

*) Fra 200 til 2 000 Kr., i særlige Tilfælde indtil 3 000 Kr.

Siden Bekæmpelsen af Oksebremselarven paabegyndtes i Aaret 1924 paa Grundlag af Lov Nr. 490 af 21. December 1923, er Forekomsten af Bremselarver paa *Øerne* gaaet hurtigt og meget stærkt tilbage, saa at der ved den sidste Opgørelse (1938) kun fandtes et ringe Antal befængte Besætninger, medens Tilbagegangen i Larvens Forekomst i *Jylland* ikke har været saa tilfredsstillende; her er der først fra omkring 1935 konstateret et væsentligt og fortsat Fald i Antallet af befængte Besætninger, et Fald, der formentlig staaer i Forbindelse med, at man siden 1934 har fulgt den Fremgangsmaade, at der i alle Besætninger, i hvilke der ved det kommunale Eftersyn fandtes Oksebremselarver, skulde foretages et *fornyset Eftersyn* og Behandling ved en Dyr læge ca. 3 Uger efter det første Eftersyn.

I store Dele af Landet har Resultaterne af Bekæmpelsen altsaa hidtil været for ringe, og der er da ogsaa fra Tid til anden saavel fra Landbruget som fra Hudebranchen og fra Dyr lægekredse fremsat Ønsker om, at der blev sat betydelig mere Kraft ind paa Bekæmpelsen. Efter Ministeriets Opfattelse vilde det være nødvendigt at gennemføre en videregaaende Kontrol med Besætningerne, og man ønskede Hjæmmel til at foreskrive Iværksættelsen af 2 *Eftersyn* for alle Besætningers Vedkommende. Endvidere fandt Ministeriet det rigtigt at tilskynde Kreaturholderne til selv at udrydde Bremselarverne ved at *fritage* Kreaturholderne, som selv har sørget for Udryddelsen, for *Paaligning af Udgifterne ved Eftersynet*, medens Paaligningen i øvrigt burde ske efter Antallet af *Dyr paa ½ Aar og derover* i Stedet for som hidtil efter Antallet af Dyr over 1 Aar. Fremdeles burde optages Bestemmelser i Lovens til Forebyggelse af Bremselarvens Udbredelse paa *fælles Græsgange*, ved Markeder og Auktioner, og Ministeriet maatte kunne paalægge de praktiserende *Dyrlæger* at foretage Eftersyn og Behandling i de Besætninger, der underkastes fornyet Eftersyn.

Det af Landbrugsministeren fremsatte Lovforslag ændredes i Folketinget paa enkelte Punkter (se ved Omtalen af §§ 2 og 4). Af Lovens Indhold gengives nedenfor §§ 1—5, hvoraf § 1 er overført uforændret fra Lov Nr. 50 af 14. Marts 1931 (Aarbog 1930—31, Side 107), medens §§ 2 og 3 indeholder forskellige Ændringer i og Tillæg til de hidtil gældende Regler, og §§ 4 og 5 er nye. Bestemmelserne i Lovens øvrige Paragraffer (om Erstatning i Tilfælde af Dyrets Død som Følge af Behandlingen, om Hjæmmel til Afholdelse af Udgifter til Bekendtgørelser og om Straf for Overtrædelser af Lovens Forskrifter) svarer i alt væsentligt til den bestaaende Lovgivning.

§ 1. Landbrugsministeren kan i det Omfang, han skønner det paakrævet, paabyde, at *enhver Kreaturholder sørger for Udryddelse* af de i hans Besætning forekommende *Oksebremselarver*.

§ 2. Landbrugsministeren kan paalægge Kommunalraadene *ved dertil beskikkede Mænd* i ca. 14 Dage, forinden Kreaturerne i Almindelighed udbindes, at foretage Eftersyn af alle Hornkvægsbesætninger i Kommunen, samt i det Omfang, Ministeren finder det fornødent, og paa et af Ministeren nærmere fastsat Tidspunkt at lade foretage *et yderligere Eftersyn og Behandling ved en Dyr læge* af de nævnte Besætninger.

En Kreaturholder kan dog *frigøre sig* for de nævnte *Eftersyn* ved at tilsende Kommunalraadet Attest fra en Dyr læge om, at der ikke i den paagældende Besætning kan paavises Oksebremselarver, der maa antages at være levende. Attesten maa ikke være ældre end 8 Dage. Saafremt det af Ministeren er fastsat, at der skal foretages to Eftersyn, skal Attest indsendes særskilt for hvert af de to Eftersyn.

Det paahviler Kreaturholderne at stille den fornødne *Medhjælp til Raadighed* ved de af Kommunalraadene foranstaltede Eftersyn og Behandlinger for Oksebremselarver. Er Dyrene løsgaaende i Hus eller paa Græs, er det Kreaturholdernes Pligt at lade Dyrene *indfange og binde*.

Paragraffens sidste Stykke blev tilføjet i Folketinget ved et Ændringsforslag af Ministeren og Udvalget, der vedtoges uden Afstemning.

§ 3. Saafremt det ved et af de i § 2 nævnte Eftersyn godtgøres, at en Kreaturholder har undladt at udrydde de i hans Besætning forekommende Oksebremselarver, skal Udryddelsen ved det paagældende Kommunalraads Foranstaltning foretages i Overensstemmelse med en af Landbrugsministeren fastsat Fremgangsmaade.

Udgifterne til Eftersyn afholdes af *Kommunens Kasse*; dog skal Udgifterne til saavel Eftersyn som den af Kommunalraadet foranstaltede Udryddelse af Oksebremselarven i saadanne Besætninger, i hvilke der ved noget Eftersyn forefindes Oksebremselarver, paahvile *de paagældende Kreaturholdere* og paalignes hver enkelt efter hans Antal *Kreaturer paa 1/2 Aar og derover*. De paalignede Beløb kan af vedkommende Kommune inddrives ved Udpantning.

§ 4. Landbrugsministeren kan paabyde Eftersyn og Behandling for Oksebremselarver ved en Dyrlæge, naar Kreaturer paa $\frac{1}{2}$ Aar og derover indsættes paa *fælles Græs-gang* eller føres til *Markeder*, *Bortsalg* og *Auktioner* over sammenbragte Kreaturer eller *overføres* til *Øer*, der er ren-sede for Oksebremselarven, eller hvor denne kun forekom-mer i meget ringe Omfang.

Udgifterne til de i Henhold til Stk. 1 foretagne Eftersyn og Behandlinger paahviler Kreaturejeren efter nærmere af Ministeren fastsatte Regler.

I Regeringsforslagets § 4 indeholdt Stk. 1 en Tidsbegræns-ning, idet der efter » $\frac{1}{2}$ Aar og derover« stod: »i Tiden 1. April—30. Juni«. Disse Ord udelodes i Folketinget. Omvendt til-føjedes Stykkets sidste Sætning »eller . . . Omfang«.

§ 5. Landbrugsministeren kan paalægge de praktiserende *Dyrlæger* at foretage de i denne Lov omhandlede Eftersyn og Behandlinger samt fastsætte den Dyrlægerne herfor til-kommende Betaling. De praktiserende Dyrlæger er pligtige at holde sig de Instrukser efterrettelig, der maatte blive givet dem af Ministeren.

Et Mindretal i *Folketingets* Udvalg, *Hans Pinstrup* (V.), havde ønsket forskellige Ændringer vedrørende Udgifternes Fordeling og i Bestemmelserne om Eftersynet, men havde ikke kunnet opnaa Tilslutning hertil; Mindretallet forbeholdt sig herefter sin Stilling til Lovforslagets Gennemførelse.

Et andet Medlem af Folketingsudvalget, *Jørgen Gram* (V.), henstillede, at Landbrugsministeren ikke paabød noget generelt Eftersyn, *efter* at Kreaturerne er kommet paa Græs, og at Ministeriet ikke udsendte Cirkulærer vedrørende Be-kæmpelsen, uden at disse var i Overensstemmelse med Land-brugsorganisationernes Ønsker*).

Valdemar Thomsen (B.) fremhævede de Vanskeligheder, det i visse Tilfælde vilde medføre at faa Kreaturerne indfanget og bundet i Henhold til den nye Bestemmelse i § 2, Stk. 3. Han henstillede, om der ikke i de mange Ungdomslejr kunde uddannes et Slags flyvende Korps til at besørge Udryddelsen paa de Steder, hvor Vanskelighederne maatte overstige Kreaturholdernes Kræfter. Samme Bestemmelse blev i

*) Nærmere Forskrifter angaaende Oksebremselarvens Udryd-delse findes i Bekendtgørelse Nr. 170 af 31. Marts 1941.

Landstinget kritiseret af *J. S. Foget* (B.), som ønskede § 2, Stk. 3, erstattet med en Bødebestemmelse, der formentlig vilde være baade mindre generende og mere effektiv over for de Kreaturholdere, hvis Besætninger ikke er rænset.

I *Landstingets* Udvalg blev der fremsat Ønske om, at det første *Eftersyn* af Besætningerne skulde finde Sted i Tiden fra 1. til 15. April og det andet *Eftersyn* i Tiden fra 1. til 15. Juni. Ministeren erklærede, at han af Hensyn til, at der var forskellige Udbindingstider i Landets forskellige Egne, ikke kunde gaa med til at sætte bestemte Datoer ind i Loven, men at han var villig til saa vidt muligt at imødekomme de i Udvalget fremførte Ønsker. (Se Noten Side 189).

Lovforslagets Vedtagelse i den ændrede Skikkelse skete enstemmigt i begge Ting.

47. Lov om Foranstaltninger til Bekæmpelse af Kvægtuberkulose m. m. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 2923. — C. Sp. 337 og 371].

Fremsat i *Folketinget* ²⁴/₁ (F. Sp. 1129). 1. Beh. ²⁹/₁ (F. Sp. 1166). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Sørensen [Sejlfjord], Jensen [Lillering], M. F. Mortensen [Formand], Carl Petersen, Jensen [Horsebæk] [Sekretær], J. P. Jensen, P. Mortensen, N. P. Andreasen, Rasmussen [Gylling], Einar Simonsen, Juul, Damsgaard, Chr. R. Christensen, Petersen [Røj] og Schultz Petersen). Betænkning (B. Sp. 405) afgivet ³⁰/₁. (Ordfører: Sørensen [Sejlfjord]). 2. Beh. ³¹/₁ (F. Sp. 1206). 3. Beh. ³¹/₁ (F. Sp. 1207). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ⁷/₂ (L. Sp. 598). 2. Beh. ¹³/₂ (L. Sp. 623). 3. Beh. ²⁰/₂ (L. Sp. 655). *Loven stadfæstet 7. Marts 1941*. (Lov-Tid. Nr. 92). Traadt i Kraft straks.

Med Udgangen af 1940 ophørte Gyldigheden af Loven af 22. December 1939 om Foranstaltninger til Fremskaffelse af Midler til Bekæmpelse af Kvægtuberkulose m. m. (Aar-bog 1939—40, Side 194). De i Medfør af denne Lov og dens Forgængere iværksatte Nedslagninger af tuberkuløst Kvæg til Støtte for de Creaturejere, der foretager en rationel Tuberkulosebekæmpelse, har været af afgørende Betydning for Opretholdelsen af Tuberkulosebekæmpelsen i større Omfang. Saavel Veterinærdirektoratet som Landbrugsministeriets Kvæg- og Kødudvalg henstillede da ogsaa til Ministeriet, at der søgtes tilvejebragt en Ordning, hvorefter der fortsat

kunde stilles Midler til Raadighed for Kvægtuberkulosens Bekæmpelse, og Landbrugsraadet fremhævede, at denne Bekæmpelse netop nu, hvor Besætningerne bliver reduceret, vilde have særlig Betydning for Opnaaelse af det tilsigtede samfundsgavnige Resultat.

Noteringen for Slagtekvæg, der i Gennemsnit for 1932 var 17 Øre pr. kg levende Vægt, var i December 1939 steget til 45 Øre og i Januar 1941 til 90 Øre. Under Hensyn til denne betydelige Prisstigning og til de forbedrede Afsætningsforhold for Kvæg og Kød kunde saavel Landbrugsraadet som De samvirkende Husmandsforeninger give Tilslutning til, at Midlerne til en fortsat Bekæmpelse tilvejebragtes paa en anden Maade end gennem den hidtidige Optrækning af en Slagteafgift*); der var tillige inden for de nævnte Organisationer Enighed om, at det ikke længer var paakrævet, at der gennem denne Lovgivning blev stillet Midler til Raadighed til Nedslagning af Udsætterkreaturer.

Under Forhandlingerne om Tilvejebringelse af Midler til fortsat Tuberkulosebekæmpelse opnaaedes Enighed om at søge disse fremskaffet delvis gennem en *Afgift paa Eksporten af levende Kreaturer* paa indtil 1 Øre pr. kg — med en Eksport af 300 000 Dyr à 450 kg vilde en saadan Afgift indbringe 1 350 000 Kr. Optrækning af en tilsvarende ringe Afgift paa Hjemmemarkedet vilde være forbundet med uforholdsmæssig store Udgifter og Besværligheder, men da hele Samfundet har meget stor Interesse i, at Tuberkulosebekæmpelsen fortsættes, fandt man det rimeligt, at *Statskassen* udreder $\frac{1}{3}$ af de samlede Udgifter til de i Medfør af Loven truffne Foranstaltninger, dog højst 1 Mill. Kr.

Disse Bestemmelser er udformet i Lovens § 1, der som Helhed har følgende Indhold:

Landbrugsministeren kan med Tilslutning af Landbrugsraadet og De samvirkende danske Husmandsforeninger træffe Foranstaltninger til Bekæmpelse af Kvægtuberkulose m. m.

Bemyndigelsen omfatter bl. a. Ret til at lade foretage Nedslagning af tuberkuløse Kreaturer, Ret til at nedsætte et Udvalg til at bistaa Ministeren ved Gennemførelsen af de i Medfør af Loven truffne Foranstaltninger samt Ret til *ved*

*) Slagteafgiften blev med de nævnte Organisationers Tilslutning ophævet allerede fra 25. November 1940 at regne, idet de da tilvejebragte Midler var tilstrækkelige til at fortsætte med Nedslagningerne indtil Lovens Ophør.

Udførsel her fra Landet af *Kvæg og Kød* at lade opkræve en *Afgift* med et Beløb svarende til indtil 1 Øre pr. kg levende *Vægt*.

Under Forudsætning af, at den i Stk. 2 omhandlede Afgift opkræves, kan der af *Statskassen inden for et Beløb af 1 Mill. Kr. udredes indtil $\frac{2}{3}$ af de samlede Udgifter* til de i Medfør af Loven trufne Foranstaltninger, herunder til Foretagelse af Tuberkulinprøver.

Ifølge § 2 indgaar de i § 1 omhandlede Afgifter i en under Landbrugsministeren sorterende *Fond*, hvis Midler anvendes til Nedslagning af tuberkuløse Kreaturer fra Besætninger, hvis Ejere underkaster sig nærmere af Ministeren fastsatte Forpligtelser, og til anden Form for Bekæmpelse af Tuberkulose blandt Husdyrene.

Af det i § 1, Stk. 3, omhandlede Beløb, der udredes af Statskassen, kan inden for et Beløb af 100 000 Kr. afholdes Udgifter til Undersøgelser og Forsøg vedrørende en rationel Bekæmpelse af *smitte som Kalvekastning*, hvorhos der af Beløbet efter Ministerens Skøn kan anvendes et Beløb af indtil 200 000 Kr. til Tilskud til *Indkøb af tuberkulosefri Kreaturer* til Besætninger paa nyoprettede mindre Landbrug.

Det *Overskud*, der ved Udgangen af 1940 maatte foreligge i den i § 2, Stk. 2, i Lov Nr. 456 af 22. December 1939 omhandlede *Fond*, *overføres* til den i Stk. 1 nævnte *Fond*.

Loven, der ikke gælder for Færøerne, har Gyldighed til *Udgangen af 1941*.

Jens Thomsen (B.) fandt den foreslaaede Finansieringsmaade meget uheldig for Landbruget, da en Afgift paa Eksportkreaturerne utvivlsomt vilde virke tilbage paa Hjemmemarkedsprisen. Han foreslog i Stedet at dække Udgifterne gennem Eksportudvalgets Kassebeholdning og Toldkontingentfondens Midler. Kødudvalget mente imidlertid ikke at kunne afse disse Beløb til Tuberkulosens Bekæmpelse, og Udvalget tiltraadte Lovforslagets Bestemmelser om Pengenes Tilvejebringelse. Spørgsmaalet blev paa ny drøftet i Landstinget, hvor *J. S. Foget* (B.) under Henvisning til, at Landbrugets største Andelskreatursalgsforening, D. L. K., havde nedlagt Indsigelse mod den foreslaaede Ordning, erklærede, at han under de foreliggende Omstændigheder ikke kunde give Forslaget sin Tilslutning.

Lovforslaget vedtoges i Folketinget med 84 Stemmer mod 1, i Landstinget med 49 Stemmer uden Modstemmer.

48. Lov om Ændring i og Tillæg til Lov Nr. 60 af 26. Februar 1940 om Fremskaffelse af indenlandske Brændselsmaterialer. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 2977. — C. Sp. 381 og 429].

Fremsat i *Folketinget* $19\frac{1}{2}$ (F. Sp. 1285). 1. Beh. $21\frac{1}{2}$ (F. Sp. 1333). 2. Beh. $26\frac{1}{2}$ (F. Sp. 1358). 3. Beh. $27\frac{1}{2}$ (F. Sp. 1377). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $28\frac{1}{2}$ (L. Sp. 689). 2. Beh. $28\frac{1}{2}$ (L. Sp. 695). 3. Beh. $28\frac{1}{2}$ (L. Sp. 696). *Loven stadfæstet 7. Marts 1941*. (Lov-Tid. Nr. 91).

Loven tager Sigte paa at fjerne enkelte Mangler ved Lov Nr. 60 af 26. Februar 1940 (Aarbog 1939—40, Side 241), som man er blevet opmærksom paa under Arbejdet med dennes Gennemførelse i Praksis.

I 1940-Lovens § 7 bestemmes det bl. a., at der til Sikkerhed for Betaling af Gæld, som stiftes hos Stat, Kommune eller private til Igangsættelse eller Forøgelse af Produktion af Tørv eller Brunkul, med Landbrugsministeriets Samtykke kan indrømmes Kreditor *Fortrinsret* i Produktionen og de hertil anskaffede Maskiner og andet Driftsmateriel. De i den Anledning udstedte *Pantebreve* skal ifølge Tinglysningslovens § 47 anmeldes til Tinglysning senest 7 Dage efter Oprettelsen. Det har imidlertid med den som Følge af Krigen forsinkede Postgang vist sig vanskeligt at overholde denne Frist, og den udvides derfor nu til 10 Dage. Samtidig præciseres det, at Panteretten kan gøres gældende i »samtlige de paa Ejendommen værende Oplag af Tørv, Kul eller Brunkul samt i de pantsatte Maskiner og Driftsmateriel«.

Med Hensyn til *Fortrinspanterettens Varighed* har der hersket nogen Tvivl, idet enkelte Dommere og Sagførere fortolkede Bestemmelsen herom saaledes, at denne Ret for de enkelte Terminsydelsers Vedkommende bortfaldt 3 Maaneder efter disse Ydelsers Forfaldstid. Dette har ikke været Hensigten, og det er derfor nu fastslaaet, at Retten bevares for Terminsydelserne, indtil den bortfalder for Laanet som Helhed, hvilket ifølge en anden Bestemmelse i den nye Lov først sker 4 Aar og 3 Maaneder efter Laanets Stiftelse, idet man har fundet det paakrævet at forlænge Fristen med 2 Aar. Som Begrundelse herfor anføres i Bemærkningerne til Lovforslaget, at adskillige Laantagere ikke kan naa at tilbage-

betale de ydede Anlægslaan til Tørveproduktion i Løbet af 2 Aar. Laanene vil dog under Hensyn til Produktionens konjunkturmæssige Karakter som Regel blive bevilget i Overensstemmelse med hidtidig Praksis med en Løbetid af 2 Aar.

Lovforslaget vedtoges uændret og enstemmigt.

49. Lov om Tillæg til Lov Nr. 443 af 22. December 1939 om Foranstaltninger til Støtte for Fiskerierhvervet. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 2503. — C. Sp. 87 og 137].

Fremsat i *Landstinget* $25/10$ (L. Sp. 86). 1. Beh. $26/10$ (L. Sp. 165). 2. Beh. $28/10$ (L. Sp. 208). 3. Beh. $28/10$ (L. Sp. 212). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $29/10$ (F. Sp. 424). 2. Beh. $30/10$ (F. Sp. 431). 3. Beh. $30/10$ (F. Sp. 445). *Loven stadfæstet 31. Oktober 1940.* (Lov-Tid. Nr. 566).

Ved Lov Nr. 122 af 30. Marts 1940 (Aarbog 1939—40, Side 252), jfr. Lov Nr. 443 af 22. December 1939 (Aarbog s. A., Side 250) fik Ministeren for Landbrug og Fiskeri Bemyndigelse til i Tiden 1. April—31. Oktober 1940 efter nærmere af ham efter Forhandling med Finansministeren fastsatte Regler at udbetale en *Godtgørelse til Fiskere*, der anvender Baad eller Fartøj til erhvervsmæssigt Fiskeri, *for Forbrug af Brændselsolie* svarende til 75 Kr. pr. t Brændselsolie indkøbt i det paagældende Tidsrum, beregnet efter den paagældende Fiskers normale Forbrug. Endvidere fik Ministeren ved nævnte Lov Bemyndigelse til i Tiden 1. Januar—30. September 1940 efter Forhandling med Finansministeren at *udrede den Krigsforsikringspræmie*, der i Medfør af § 5 i Lov Nr. 183 af 4. Maj 1939 er paalagt danske Fiskerifartøjer.

Disse Bemyndigelser blev givet under Hensyn til den siden Krigsudbrudet skete Prisstigning paa Fiskeriets Driftsmidler samt til, at Prisen paa Fisk ikke var steget i Forhold hertil.

Da der endnu ikke var sket nogen væsentlig Ændring i dette Forhold, fandt Regeringen det rigtigt at søge Hjemmel til Forlængelse *indtil Udgangen af Marts 1941* af den ved oven citerede Lov tilvejebragte Hjemmel, og denne Hjemmel

er givet i den heromhandlede Lovs §§ 1 og 2. Der er dog hertil i § 3 føjet den Bestemmelse, at kun de Fiskere, hvis Nettoindtægt i Tiden 1. Januar—30. September 1940 *ikke har oversteget 3 000 Kr.*, kan faa Godtgørelse for Forbrug af Brændselolie og Krigsforsikringspræmie betalt. At Indtægten ikke har oversteget denne Grænse, skal godtgøres ved Erklæring paa Tro og Love.

Loven gælder ikke for Færøerne.

Under Forudsætning af, at samtlige Fiskere vilde være berettigede til at faa Godtgørelse for Forbrug af Brændselolie, vilde *Udgiften* herved andrage ca. 350 000 Kr. Udgiften til Betaling af Krigsforsikringspræmie kunde ikke nøjagtigt beregnes.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

50. Lov om Tillæg til Lov Nr. 443 af 22. December 1939 om Foranstaltninger til Støtte for Fiskerierhvervet. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 3239. — C. Sp. 1141 og 1225].

Fremsat i *Folketinget* $19/3$ (F. Sp. 1640). 1. Beh. $20/3$ (F. Sp. 1702). 2. Beh. $21/3$ (F. Sp. 1725). 3. Beh. $25/3$ (F. Sp. 1764). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $27/3$ (L. Sp. 900). 2. Beh. $28/3$ (L. Sp. 918). 3. Beh. $28/3$ (L. Sp. 932). *Loven stadfæstet 31. Marts 1941.* (Lov-Tid. Nr. 163).

Den under foranstaaende Sag omtalte Bemyndigelse for Ministeren for Landbrug og Fiskeri til at yde Fiskere Godtgørelse for Forbrug af Brændselolie og til at udrede Krigsforsikringspræmien for Fiskerfartøjer er ved denne Lov blevet opretholdt i Tidsrummet *1. April—31. December 1941*. De nævnte Ydelser er nu betinget af, at vedkommende Fiskers skattepligtige Indtægt i 1940 ikke har oversteget *4 000 Kr.*; Fiskere, hvis skattepligtige Indtægt maatte ligge over denne Grænse, vil dog kunne faa udbetalt Godtgørelse med Fradrag af det Beløb, hvormed Indtægten overstiger 4 000 Kr.*)

*) En tilsvarende Regel blev med Tilslutning af Folketingets Finansudvalg praktiseret ved Administrationen af Loven af 31. Oktober 1940.

Til Belysning af Lovens økonomiske Rækkevidde kan anføres, at den danske Fiskerfartøjer paahvilende *Krigs-forsikringspræmie* for Oktober Kvartal 1940 og Januar Kvartal 1941 androg henholdsvis 247 000 og 265 000 Kr., og at der som *Godtgørelse for Forbrug af Brændselsolie* i Oktober Kvartal 1940 blev udbetalt 346 200 Kr., medens der i Tiden fra 1. Januar til 28. Februar 1941 udbetaltes 119 750 Kr.

Lovforslaget vedtoges uændret og enstemmigt.

51. Lov om Tillæg til og Ændring i Lov Nr. 78 af 23. Marts 1932 om Oprettelse af et Kreditinstitut for Fiskerierhvervet. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bordning*). [A. Sp. 3243. — C. Sp. 1163 og 1227].

Fremsat i *Folketinget* $1^{9/3}$ (F. Sp. 1641). 1. Beh. $2^{0/3}$ (F. Sp. 1704). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bomholt, Chr. Christiansen, H. P. Hansen [Præstø A.], Poul Hansen, P. Mortensen, Viggo Nielsen [Formand], Schytz, Kristian Nygaard, Jensen [Gørding] [Sekretær], Hans Pinstrup, Vanggaard, Nørskov, Vesterager, Henning Hasle og Westermann). Betænkning (B. Sp. 957) afgivet $2^{5/3}$. (Ordfører: Bomholt). 2. Beh. $2^{7/3}$ (F. Sp. 1797). 3. Beh. $2^{7/3}$ (F. Sp. 1802). *Over-sendt til Landstinget*. 1. Beh. $2^{8/3}$ (L. Sp. 918). 2. Beh. $2^{8/3}$ (L. Sp. 932). 3. Beh. $2^{8/3}$ (L. Sp. 935). *Loven stadfæstet 31. Marts 1941.* (Lov-Tid. Nr. 162).

Ved Lov Nr. 78 af 23. Marts 1932 oprettedes et Kreditinstitut for Fiskerierhvervet (Kongeriget Danmarks Fiskeribank) med det Formaal at yde Fiskerierhvervet to Slags Laan: dels *almindelige*, normalt 15-aarige Laan, som skulde stilles til Raadighed for Laantagerne i Form af Kasseobligationer, dels *særlige*, navnlig kortfristede Laan, der kunde udbetales kontant, mod at tilsvarende Kasseobligationer forud-sattes overtaget af Grundfonden. Med Hjemmel i de for Banken udfærdigede Vedtægter har Banken dog undladt at udstede Kasseobligationer for de sidstnævnte Laan, idet man fandt det mere hensigtsmæssigt at udbetale disse kontant af de likvide Midler, der fremkom, efterhaanden som Afdrag indgik af de til Grundfonden henlagte Pantebreve (Grundfonden tilvejebragtes ved, at de Pantebreve, som Stats-Laanefonden havde modtaget for tidligere ydede Fiskerilaan, overførtes til Fiskeribanken; Renterne af disse Pantebreve

skulde dog som hidtil tilfalde Statskassen, medens Afdrag skulde indgaa i Grundfonden, mod at Staten fik udbetalt de Renter, som Afdragene afkastede).

Erfaringen viste imidlertid, at en direkte Gennemførelse af Lovens Bestemmelse om, at de almindelige Laan skulde effektueres i Kasseobligationer, ikke lod sig praktisere, idet de enkelte Laantagere ikke paa tilfredsstillende Vilkaar kunde afhænde de Kasseobligationer, som udstedtes for Laanebeløbene. Banken fandt det derfor paakrævet at bistaa Laantagerne ved fra Tid til anden at foretage en samlet Afhændelse af større Poster af Kasseobligationer, idet der ved denne Fremgangsmaade kunde opnaas bedre Vilkaar. Laanene blev derefter udbetalt kontant med et Fradrag, bestemt af den Kurs, der var opnaaet ved Salget af de paa-gældende Kasseobligationer.

Tillige viste det sig, at der, bortset fra kortere Perioder, kun var Brug for en mindre Del af Grundfondens likvide Midler til Ydelse af kortfristede Laan, saa at Banken gennemgaaende kom til at ligge inde med en unødvendig stor Kassebeholdning.

Paa Grundlag af disse og andre gennem Aarene indvundne Erfaringer udarbejdedes i Ministeriet for Landbrug og Fiskeri et Lovforslag, der gennemførtes uændret i den Skikkelse, hvori det blev fremsat for Rigsdagen.

Der tilvejebragtes herved Lovhjemmel for en Ordning, som *udvider Fiskeribankens Dispositionsfrihed* væsentligt, saa at den ikke længer er bundet til bestemte Laaneformer. Det vil nu være muligt for Banken fortrinsvis at finansiere sit normale Udlaan gennem de ved Afdrag paa Grundfondens Pantebreve frigjorte Beløb og at skaffe sig Midler til Ydelse af kortfristede Laan gennem Optagelse af en *Kassekredit*. Da det dog maa paaregnes, at Statens Grundfondsindskud ikke i Længden vil være tilstrækkeligt som Grundlag for Bankens normale Udlaan, vil Banken tillige som hidtil kunne optage *Obligationslaan*, kun med den Forskel, at der ikke længer gælder nogen Tidsbegrænsning for disses Løbetid; denne Ændring har man fundet ønskelig, da der muligvis vil være Fordel forbundet med at udstede mere langfristede Obligationer, end Fiskeribanken hidtil har haft løbende.

Ifølge Loven af 1932 er Pantebrevenes Tilbagebetalingsfrist fastsat til højst 15 Aar, »saaledes at Afdragsfrihed for nye Fartøjers Vedkommende kan tilstaaes for indtil 2 Aar af

Laaneprosjektet. Denne Bestemmelse er blevet praktiseret saaledes af Banken, at der er indrømmet *Henstand med Afdrag* i indtil 4 enkelte Terminer med tilsvarende Forlængelse af Laaneprosjektet. Da der har været rejst Tvivl om den rette Forstaaelse af denne Bestemmelse, idet det er hævdet, at den hjemlede Adgang til at indrømme Afdragsfrihed for de to første Aar af Laaneprosjektet, har man nu ændret den som anført.

Udlaansrenten af Grundfondens Midler er hidtil fastsat af Bankens Bestyrelse, medens den reelle Rente af Laan, der er effektueret gennem Kasseobligationer, hvis Forrentning fastsættes af Ministeren for Landbrug og Fiskeri efter Samraad med Finansministeren, har været betinget af den opnaaede Sølgskurs for Kasseobligationerne. Da Laanene fremtidig kun undtagelsesvis vil blive effektueret gennem Kasseobligationer, skal Udlaansrenten nu i alle Tilfælde fastsættes af Ministeren for Landbrug og Fiskeri i Samraad med Finansministeren.

Endelig skal nævnes, at *Grænsen for Bankens samlede Udlaan* er ændret fra 14 til 15 Mill. Kr. for de normale Laan og fra 6 til 5 Mill. Kr. for de særlige Laan.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

52. Lov om Støtte til Nybygning af Fiskerfartøjer m. v. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 2963. — C. Sp. 407 og 1159].

Fremsat i *Folketinget* $19\frac{1}{2}$ (F. Sp. 1283). 1. Beh. $21\frac{1}{2}$ (F. Sp. 1345). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bomholt, Chr. Christiansen [Formand], H. P. Hansen [Præstø A.], Poul Hansen, P. Mortensen, Viggo Nielsen, Schytz, Jensen [Gørding] [Sekretær], Kristian Nygaard, Hans Pinstrup, Vanggaard, J. E. Nørgaard, Westermann, A. C. D. Petersen og Vesterager). Betænkning (B. Sp. 445) afgivet $27\frac{1}{2}$. (Ordfører: Bomholt). 2. Beh. $5\frac{1}{3}$ (F. Sp. 1404). 3. Beh. $7\frac{1}{3}$ (F. Sp. 1465). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $14\frac{1}{3}$ (L. Sp. 825). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Severin Hansen [Formand], Fløtkjær, Henry Hansen, Hvid, Josiassen, Martin Larsen, Niels Nielsen, Fr. Kristiansen, Martin Sørensen [Peterslund]

[Sekretær], Jens Jensen, Stegger Nielsen, Ravn, Villemoes, Korsgaard og P. A. Poulsen [Stenderup]). Betænkning (B. Sp. 955) afgivet $\frac{21}{3}$. (Ordfører: Severin Hansen). 2. Beh. $\frac{26}{3}$ (L. Sp. 883). 3. Beh. $\frac{26}{3}$ (L. Sp. 895). *Loven stadfæstet 31. Marts 1941.* (Lov-Tid. Nr. 161). Traadt i Kraft straks.

I Januar 1941 modtog Regeringen en Anmodning fra Dansk Fiskeriforening og Vestjysk Fiskeriforening om at søge opnaaet Bevilling til Ydelse af Tilskud, eventuelt Laan til Foretagelse af Vedligeholdelser og Istandsættelser af Fiskerfartøjer og de deri beroende Maskinanlæg samt til Nybygning af Fiskerfartøjer.

Prisen for et nybygget Fartøj paa ca. 40 Tons Brutto, der i 1939 androg 45 000 Kr., var siden steget til 72 000 Kr. Til Bygning af et saadant Fartøj kunde regnes med en Normalprioritering af ca. 40 000 Kr., saa at der maatte forudsættes en Egenkapital paa ca. 32 000 Kr., hvilket Beløb Bygherren kun i rene Undtagelsestilfælde vilde kunne fremskaffe. Hvis Nybygning ikke fik særlig Støtte, maatte man derfor regne med, at *Kutterbyggeriet vilde standse*. Efter at fornævnte Andragende havde været Genstand for Overvejelser inden for Beskæftigelsesudvalget, Ministeriet for Landbrug og Fiskeri og Finansministeriet, bestemte Regeringen sig til at fremsætte Lovforslag om Ydelse af Støtte til Nybygning af Fiskerfartøjer, til Udskiftning af Motoranlæg samt til Istandsættelse af Fiskerfartøjer og Hovedreparation af Fartøjers Motoranlæg.

Saafrømt et Fiskerfartøj under de nuværende Forhold skulde bygges alene ved Hjælp af laante Midler, maatte man gaa ud fra, at vedkommende Fisker — dersom man kom tilbage til Prisforholdene, som de laa i September 1939 — vilde være ude af Stand til at forrente og amortisere denne Anlægs-kapital. Under Hensyn til Uoverskueligheden af Varigheden af den stødfundne Prisstigning paa Skibsbygning og Motoranlæg og Umuligheden af at danne sig en begrundet Mening om Fiskeriets Afsætningsmuligheder i den Periode, hvori et Fartøj kan paaregnes anvendt til Fiskeri (ca. 20 Aar), fandt Regeringen det rimeligt, at Statsstøtte blev ydet i Form *dels af Tilskud, dels af Laan*, idet der samtidig fastsattes Regler om *Nedskrivning* af saadanne Laan under nærmere angivne Omstændigheder.

Med et særligt Statslaan paa ca. 20 pCt. og et Tilskud paa ca. 10 pCt. paaregnedes *Finansieringen* af et nybygget Fartøj af nævnte Størrelse som Regel at kunne foregaa paa følgende Maade:

1. Prioritet (Banklaan).....	29 000	Kr.
2. Prioritet (Motor).....	11 000	—
Ekstra Statslaan ca. 20 pCt.....	14 000	—
Tilskud ca. 10 pCt.....	7 000	—
altsaa Egenkapital.....	ca. 11 000	—
	<u>72 000</u>	<u>Kr.</u>

Da den paatænkte Ordning som Forudsætning havde de bestaaende ekstraordinære Forhold, hvor bl. a. ca. 125 af *Fiskerflaadens Fartøjer er udgaaet af normal Drift*, ansaa Regeringen det for rettest, at den af Folketingets Finansudvalg i December 1937 *tiltraadte Ordning* om Laan og Tilskud til Fornyelse af den danske Fiskerflaade indtil videre blev *stillet i Bero*, bortset fra at det i Forbindelse med Ordningen nedsatte Nævn (Fiskerflaadens Fornyelsesnævn) fik overdraget den praktiske Gennemførelse af Nyordningen.

Loven, der under Behandlingen paa Rigsdagen kun undergik en enkelt Ændring (af § 10), indeholder i §§ 1—6 følgende Bestemmelser:

§ 1. Ministeren for Landbrug og Fiskeri bemyndiges til for Finansaaret 1941—42 at anvende et Beløb af 500 000 Kr. til Ydelse af *Tilskud og Udlaan til Nybygning af Fiskerfartøjer samt til Udskiftning af Motoranlæg* i Fiskerfartøjer.

§ 2. I *Tilskud* til de i § 1 nævnte Formaal kan ydes indtil 10 pCt. af Værdien af det sejlfærdige Fartøj med Motoranlæg eller Værdien af installeret Motoranlæg anskaffet i Anledning af Udskiftning af gammelt Motoranlæg.

I Tilfælde af *Ejerskifte* inden for et Tidsrum af 10 Aar fra Tilskuddets Ydelse *tilbagebetales* en forholdsmæssig Del af Tilskuddet til Nybygninger (efter 1 Aar ni Tiendedele, efter 2 Aar otte Tiendedele o. s. v.). For saa vidt angaar Motoranlæg, finder denne Tilbagebetaling Sted i Løbet af 6 Aar. Ministeren for Landbrug og Fiskeri kan i særlige Tilfælde efter stedfunden Forhandling med Finansministeren helt eller delvis *frafalde* Tilbagebetalingskravet. Den eventuelle Tilbagebetaling sikres ved et Skadesløsbrev med Pantesikkerhed næst efter de i Forbindelse med Nybygningen respektive Motorinstallationen optagne Laan.

§ 3. Som *Laan* til de i § 1 nævnte Formaal kan der ydes indtil 20 pCt. af Værdien af det sejlfærdige Fartøj eller Værdien af Motoranlæg anskaffet i Anledning af Udskiftning af gammelt Motoranlæg.

I ganske særlige Tilfælde, f. Eks. hvor en Fartøjsejer har mistet sit Fartøj ved Krigsforlis, eller hvor Udskiftning af et gammelt Fartøj maa anses for paakrævet, kan Ministeren for Landbrug og Fiskeri, hvor Forholdene taler derfor, yde et *større Laan* end foran anført.

Laanene udbetales kontant. Af Laanet er $\frac{1}{4}$ *rentefrit*, medens Resten *forrentes* med $4\frac{1}{2}$ pCt. p. a. Laanene til Nybygninger er *afdragsfri i 1 Aar* fra Laanets Udbetaling og *tilbagebetales* herefter i Løbet af 15 Aar med $\frac{1}{30}$ halvaarlig i hver Termin. Laanene til Motoranlæg anskaffet i Anledning af Udskiftning af gammelt Motoranlæg er ligeledes afdragsfri i 1 Aar og afdrages derefter i Løbet af 6 Aar med $\frac{1}{12}$ halvaarlig i hver Termin.

Laanene sikres ved Pantebreve med Pantesikkerhed næstefter de i Anledning af Nybygningen respektive Installationen optagne Laan.

Ministeren for Landbrug og Fiskeri bemyndiges til efter Indstilling fra det i § 12 omhandlede Nævn og efter Forhandling med Finansministeren at *regulere de aarlige Ydelser* for de fornævnte Laan samt til helt eller delvis at *nedskrive* Laanene.

§ 4. Ydelse af Tilskud eller Laan efter Loven er betinget af, at vedkommende Fartøjsejer selv er i Besiddelse af en *Egenkapital* paa 15 pCt. af Fartøjets Byggesum respektive Værdien af det installerede Motoranlæg.

I ganske særlige Tilfælde, f. Eks. hvor en Fartøjsejer har mistet sit Fartøj ved Krigsforlis, eller hvor Udskiftning af gammelt Fartøj eller af gammelt Motoranlæg maa anses for paakrævet, kan Ministeren for Landbrug og Fiskeri *fravige* denne Bestemmelse, dog kan der i intet Tilfælde ydes Støtte til Nybygning af et Fartøj respektive Anskaffelse af nyt Motoranlæg, medmindre Fartøjsejeren er i Besiddelse af en *Egenkapital* paa 5 pCt. af Byggeprisen respektive Værdien af det installerede Motoranlæg.

Ved Afgørelse af Spørgsmaalet om Størrelsen af Tilskud og Laan vil der være at tage Hensyn til Ansøgerens Indkomst og Formueforhold.

§ 5. Fartøjer og Motoranlæg, hvortil der ydes Tilskud og Laan efter Loven, skal bygges under *Kontrol*, respektive godkendes af Statens Skibstilsyn eller andet af Ministeren for

Landbrug og Fiskeri godkendt Tilsyn. Omkostningerne ved Tilsynet afholdes af Bygherren.

§ 6. Tilskud og Laan ydes kun til Nybygning af *Træfartøjer*, bestemt for Fiskeri, paa *danske* Værfter og til *danske Motorer*.

Ifølge § 7 udstedes Skadesløsbreve og Pantebreve for de i Henhold til Loven bevilgede Tilskud og Laan uden Stempel og tinglyses uden Afgift til det offentlige. § 8 indeholder den Bestemmelse, at Tilskud og Laan kun ydes til Nybygning og til Motorinstallation, der paabegyndes, eller Anskaffelse, der finder Sted efter Lovens Ikrafttræden.

§ 9 indeholder dernæst Bemyndigelse for Ministeren for Landbrug og Fiskeri til i Finansaaret 1941—42 at anvende et Beløb af 500 000 Kr. til *Tilskud til Ombygning, Istandsættelse og Forbedring af Fiskerfartøjer* samt til *Hovedreparation af Fartøjers Motoranlæg*.

I *Tilskud til Ombygning, Istandsættelse og Forbedring af Fiskerfartøjer* samt til *Hovedreparation af Fartøjers Motorer* kan ydes indtil 30 pCt. af den af Ministeren efter Indstilling af det i § 12 omhandlede Nævn godkendte Udgift til det paagældende Formaal.

Tilskud kan *ikke* ydes til almindeligt Beddingseftersyn, Dokning og Bundsmøring.

Ydelse af Tilskud efter disse Bestemmelser er betinget af, at Omkostningerne andrager *mindst 200 Kr.*

De nærmere Regler for Ydelse af Tilskud og for *Kontrol* med disse Arbejders Udførelse fastsættes af Ministeren.

I § 10, Stk. 1, bestemmes, at Tilskud efter Loven ikke er skattepligtig Indtægt for Modtageren, og at Fartøjets Driftsregnskab ikke kan belastes med Udgifter, for hvilke der er opnaaet Dækning gennem de heromhandlede Tilskud.

Som Stk. 2 blev i Folketinget tilføjet følgende Bestemmelse, der ligger paa Linie med tilsvarende Bestemmelser i den øvrige Fiskerilovgivning:

»Tilskud og Laan efter denne Lov ydes fortrinsvis til Fiskere og Fartøjsejere, som driver Saltvandsfiskeri som *Erhverv*, og for hvis Vedkommende mindst $\frac{3}{5}$ af deres Aarsindtægt skyldes personlig Virksomhed ved Saltvandsfiskeri.«

Efter § 11 tilvejsbringes Midlerne til Afholdelse af Tilskud og Ydelse af Laan gennem Beskæftigelsesfonden, der

ogsaa udreder de med Lovens Gennemførelse forbundne Administrationsomkostninger.

§ 12 gaar ud paa, at det ved Skrivelse af 19. Januar 1938 nedsatte Nævn (*Fiskerflaadens Fornyelsesnævn*), hvortil er udpeget Repræsentanter for Ministeriet for Landbrug og Fiskeri, Finansministeriet, Ministeriet for Handel, Industri og Søfart, Dansk Fiskeriforening og Vestjysk Fiskeriforening, bistaar med den praktiske Gennemførelse af Lovens Bestemmelser.

Loven gælder ikke for Færøerne.

Folketingets Udvalg indstillede Lovforslaget til Vedtagelse med den ovenfor omtalte Tilføjelse til § 10. I Landstingets Udvalg var der delte Meninger herom, og der opnaaedes ikke Enighed, men i Betragtning af, at Lovforslaget i øvrigt bød paa betydelige Fordele for Fiskerierhvervet, indstillede Udvalget det til Vedtagelse i Folketingets Affattelse. Vedtagelsen skete enstemmigt i begge Ting.

53. Lov om Tillæg til Lov Nr. 8 af 9. Januar 1940 om Foranstaltninger til Fremme af en hensigtsmæssig Jordfordeling mellem Landejendommene i de sønderjyske Landsdele. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 4693. — C. Sp. 1387 og 1395].

Fremsat i *Folketinget* $27/5$ (F. Sp. 2203). 1. Beh. $27/5$ (F. Sp. 2228). 2. Beh. $28/5$ (F. Sp. 2247). 3. Beh. $28/5$ (F. Sp. 2249). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $28/5$ (L. Sp. 1184). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Hansen, Albert Andersen, Hvid, M. P. Madsen, Jørgen Møller [Formand], P. C. Petersen, M. P. Sørensen, Oluf Johansen [Sekretær], Fr. Kristiansen, Bækgaard, Jens Høyer, Jepsen Christensen, Nielsen Mann, Korsgaard og P. A. Poulsen [Stenderup]). Betænkning (B. Sp. 1791) afgivet $12/6$. (Ordfører: Hans Hansen). 2. Beh. $12/6$ (L. Sp. 1207). 3. Beh. $12/6$ (L. Sp. 1208). *Loven stadfæstet 30. Juni 1941*. (Lov-Tid. Nr. 293). Traadt i Kraft straks.

Baggrunden for Forslaget til denne Lov var en Henvendelse til Landbrugsministeriet fra *Den danske Landinspektorförening*, hvori man gjorde opmærksom paa Ønskeligheden

af at søge fremmet mere rationelle Skelforhold og bedre Jordfordeling og pegede paa, at Foranstaltninger i dette Øjemed naturligt maatte finde Plads blandt det offentliges Bestræbelser med det Formaal at forøge det dyrkede Areal og dettes Produktionsevne. Landinspektorforeningens Henvendelse blev forelagt *Statens Jordlovsudvalg*, som udtalte, at det vilde være ønskeligt gennem Lovgivningsforanstaltninger at støtte Bestræbelser, som kunde føre til Fremme af en mere hensigtsmæssig Jordfordeling, idet en saadan, navnlig i disse Tider, vilde være yderst gavnlig i mange Egne af Landet, hvortil kom, at det ved Gennemførelsen af Arbejder i Henhold til Landvindingsloven, særlig Inddæmningsforetagender, vilde have stor Betydning, at der var Mulighed for paa lempelige Vilkaar at gennemføre Jordfordelinger.

Regeringen kunde tiltræde foranstaaende Betragtninger og fandt det rettest, at *Bestemmelserne i Loven af 9. Januar 1940* om Foranstaltninger til Fremme af en hensigtsmæssig Jordfordeling mellem Landejendommene i de sønderjyske Landsdele med fornødne Ændringer blev udvidet til at gælde hele Landet. Nærværende Lov fremtræder derfor som et Tillæg til nævnte Lov. Da Tidspunktet for denne Udvidelse faldt sammen med, at den hidtilværende Formand for Jordfordelingskommissionen i Sønderjylland traadte tilbage paa Grund af Alder, fandt man det endvidere naturligt ved denne Lejlighed at knytte Jordfordelingsvirksomheden til *Statens Jordlovsudvalg*.

Landbrugsministeriet mente ikke straks at burde nedsætte en Kommission for det øvrige Land eller for hele Landet, men ansaa det for mest hensigtsmæssigt at nedsætte særlige *Kommissioner i hver Amtsraadskreds*, efterhaanden som der maatte vise sig Trang til Omdeling af Jord paa Grund af Landvinding eller af andre Aarsager. I Overensstemmelse hermed bestemmes det i en Tilføjelse til 1940-Lovens § 1:

»For saa vidt der i Anledning af Landvindingsarbejder i Henhold til Lov Nr. 599 af 14. November 1940 om Landvinding eller af andre Grunde af Lodsejere i en Amtsraadskreds i det øvrige Land maatte fremsættes Ønske om Jordfordeling af den i 1. Stykke omhandlede Art, kan Ministeren for Landbrug og Fiskeri for den paagældende Kreds nedsætte

en *Kommission paa 3 Medlemmer**), hvoraf Formanden vælges blandt Medlemmerne af Statens Jordlovsudvalg**), medens de to andre Medlemmer indstilles af henholdsvis de samvirkende Landboforeninger og de samvirkende Husmandsforeninger i den paagældende Landsdel. Kommissionen har i Kredsen samme Opgave som den i 1. Stykke omhandlede Kommission for de sønderjyske Landsdele. — Ministeren for Landbrug og Fiskeri bemyndiges til, hvor Omstændighederne taler derfor, at *dele* en Amtsrådskreds i 2 Distrikter, hvert med sin selvstændige Kommission, hvis Medlemmer vælges paa samme Maade som foran fastsat. — *Sekretærarbejdet* ved Kommissionerne varetages af Statens Jordlovsudvalg***).«

Ankekommissionen (»Den overordnede Kommission«) bestaar i de sønderjyske Landsdele af en af Landbrugsministeren udnævnt Dommer som Formand og af 2 andre Medlemmer, der ligeledes vælges af Ministeren, men efter Indstilling af henholdsvis Fælleslandboforeningen for Nordslesvig og De samvirkende sønderjyske Husmandsforeninger. For saa vidt Anke sker fra Landets øvrige Amtsråds kredse, erstattes sidstnævnte Medlemmer med 2 Medlemmer, der indstilles af henholdsvis De samvirkende danske Landboforeninger og De samvirkende danske Husmandsforeninger.

I Lighed med, hvad der er Tilfældet i de sønderjyske Landsdele, vil der efter de paagældendes Formueforhold kunne ydes *Statstilskud* til Bestridelse af Udgifterne *ved Landinspektørers Medvirkning* i det øvrige Land. Der er endvidere hjemlet en *Lettelse af Udstykningen* gennem Tilføjelse af følgende Regel:

»Ved Udstykning foranlediget af de i nærværende Lov omhandlede Sager kan Hartkornsansættelse uden Hensyn til Størrelsen af de Arealer, som frastykkes, ske ved Foranstaltning af Ministeriet for Landbrug og Fiskeri, jfr. § 12 i Lov Nr. 108 af 3. April 1925; dog skal Landinspektøren, hvis det

*) Det bemærkes, at Medlemsantallet i *den sønderjyske Jordfordelingskommission* er forhøjet fra 3 til 4 for at skabe Mulighed for en mere alsidig sammensætning af Kommissionen.

***) Herved tilvejebringes Forbindelse med Udparcelleringen af Jord.

****) Herved opnaas Ensartethed i Kommissionernes Arbejde.

Areal, der frastykkes en Ejendom, udgør *over Halvdelen* af dennes hidtidige Areal, foretagne Beregning af Restarealets Størrelse.«

Ligesom det er Tilfældet i de sønderjyske Landsdele, kan der i det øvrige Land — og her af Statskassen — ydes *Laan ved Udflytning af eller Tilbygning til Bygninger* i Anledning af Jordfordeling.

Lovens Tidsbegrænsning er ophævet. Ligeledes er den særlige Lov vedrørende Jordfordeling i *Ribe Amt* (Nr. 82 af 31. Marts 1931) ophævet som overflødig.

Loven gælder ikke for Færøerne.

Under et Samraad med Landbrugsministeren blev der i *Landstingets Udvalg* fremsat Spørgsmaal om, i hvor stort et Omfang der skal foreligge Sager, for at der vil blive oprettet Kommissioner. Landbrugsministeren udtalte, at man fra Ministeriets Side vilde se med stor Velvilje paa de fremkomne Begæringer og oprette Kommissioner for de paagældende Omraader, hvor der foreligger berettigede Ønsker, i Særdeleshed hvis disse er anbefalet af de lokale Landbo- eller Husmandsforeninger.

Lovforslaget vedtoges uændret og enstemmig i begge Ting.

54. Lov om midlertidig Begrænsning af Adgangen til at tinglyse Gæld paa fast Ejendom. (Indenrigsminister *Knud Kristensen*). [A. Sp. 4625. — C. Sp. 1443 og 1983].

Fremsat i *Folketinget* ²⁵/₄ (F. Sp. 2136). 1. Beh. ⁶/₅ (F. Sp. 2141). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Jensen (Horsebæk), Christen Andersen, Johs. Hansen, M. F. Mortensen, Carl Petersen, Retoft, Anton Simonsen, Bertel Dahlgaard, Rasmussen [Gylling], Laurits Pedersen, Vagn Bro [Formand], Hans Pinstrup, Skjerbæk [Sekretær], Henning Hasle og A. C. D. Petersen). Betænkning (B. Sp. 1793) afgivet ¹²/₆. (Ordfører: Laurits Pedersen). 2. Beh. ²⁴/₆ (F. Sp. 2297). 3. Beh. ²⁴/₆ (F. Sp. 2320). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ²⁵/₆ (L. Sp. 1216). 2. Beh. ²⁶/₆ (L. Sp. 1229). 3. Beh. ²⁷/₆ (L. Sp. 1248). *Loven stadfæstet 30. Juni 1941.* (Lov-Tid. Nr. 279).

Loven gennemførtes til Afløsning af den Aaret før om samme Emne vedtagne Lov af 2. August 1940 (Aarbo 1939—40, Side 318), hvis Gyldighedstid var begrænset til 30. Juni 1941.

Som Motivering for Forlængelsen hedder det i Bemærkningerne til det af Indenrigsministeren fremsatte Lovforslag: »Det kan sikkert antages, at Loven paa effektiv Maade hindrer en *Overprioritering* af faste Ejendomme, som under en senere indtrædende Forringelse af Ejendommenes Afkastningsevne vilde være til væsentlig Ulempe. Derimod er det paa nærværende Tidspunkt endnu ikke muligt at danne sig noget sikkert Skøn over, i hvilket Omfang Loven maatte have modvirket en *Prisstigning* paa faste Ejendomme. Da Forholdene imidlertid ikke siden Lovens Ikrafttræden er stabiliseret saaledes, at det kan paaregnes, at de indførte Begrænsninger i Pantsætningsadgangen vil kunne undværes efter den nævnte Dato, foreslaas Loven forlænget 1 Aar, dog saaledes at den som hidtil naar som helst skal kunne ophæves ved kongelig Anordning.«

Den nye Lov svarer i Hovedsagen til den hidtidige, men afviger dog paa adskillige Punkter fra denne, idet man i Indenrigsministeriet paa Grundlag af de indhøstede Erfaringer fandt det ønskeligt, at der blev foretaget en Række Tilføjelser og Ændringer, hvis Formaal var at klare forskellige Tvivlsspørgsmaal og at muliggøre en mere smidig Administration af Loven.

I. I § 1 fastslaas det, at Loven ikke skal være til Hinder for Tinglysning af Skifteekstrakter, selv om de ved Skifteekstrakten sikrede *Arvekrav* ikke kan faa Plads inden for Ejendommens Laanegrænse. Saadanne Arvekrav skal derimod tages i Betragtning ved Afgørelser af, i hvilket Omfang der kan tinglyses yderligere Gæld paa Ejendommen, medens det med Hensyn til Gæld efter tinglyste *Høstpantebreve* og Gæld efter tinglyste Pantebreve for Laan ydet af Statskassen til Fremme af *Torveproduktionen* bestemmes, at disse Arter af Gæld ikke skal henregnes til de foranstaaende Hæftelser ved Afgørelsen af, i hvilket Omfang Ejendommen yderligere kan behæftes. Tillige er der indføjet en særlig Regel om Laanegrænsens Fastsættelse for Ejendomme,

der dels er Landbrugsejendomme, dels Ejendomme af anden Art. Endelig skal nævnes, at det ifølge Stk. 5 er den ved Skatteansættelsen for Skatteaaret 1941—42 (efter den tidligere Lov 1940—41) ansatte Værdi af Ejendommens Besætning og Inventar, der skal lægges til Grund ved Beregningen af Ejendommens Laanegrænse.

Da de i § 1 indeholdte Bestemmelser ogsaa paa andre Punkter er blevet udbygget eller omarbejdet, gengives Paragraffen nedenfor i sin Helhed i den nye Form:

»Tinglysning af Gæld paa fast Ejendom — herunder Tinglysning af Rykningspaategninger — skal efter denne Lovs Ikrafttræden ikke kunne finde Sted, for saa vidt og i det Omfang Gælden med Tillæg af foranstaaende Hæftelser derved kommer til at overstige Ejendommens *Laanegrænse*. Til Gæld henregnes ikke Arvekrav, der ønskes sikret ved tinglyst Skifteekstrakt.

Under *foranstaaende Hæftelser* i Stk. 1 medregnes Restpantegælden i Ejendommen med de Beløb, der fremgaar af Tingbogen eller — for offentlige Midlers Vedkommende — godtgøres paa anden af Indenrigsministeren godkendt Maade, hvorhos de paa Ejendommen tinglyste Grundbyrder, Livrenter, Aftægtsydelse og andre Byrder, hvortil der ikke tages Hensyn ved Vurderingen til Ejendomsskyld, medregnes med deres efter Reglerne i § 15 i Lov om Stempelafgift, jfr. Bekendtgørelse Nr. 99 af 23. April 1929, kapitaliserede Værdi, hvorimod der bortses fra det solidariske Ansvar til Kredit- og Hypotekforeninger og Sønderjydsk Hypoteklaanefond samt fra Gæld efter tinglyste Høstpantebreve og Pantebreve for Laan, ydet af Statskassen til Fremme af Tørveproduktionen. Saafremt en Gældsbyrde alene maatte være tinglyst paa en Del af en Ejendom, medregnes den dog fuldt ud ved Opgørelsen af den paa Ejendommen hvilende tinglyste Gæld.

Ved en fast Ejendom forstaas i denne Lov en til Ejendomsskyld *selvstændigt vurderet* Ejendom.

Ved Ejendommens Laanegrænse forstaas *90 pCt.*, for Landbrugsejendomme (jfr. herved § 1 i Lov Nr. 106 af 3. April 1925 om Landbrugsejendomme) *100 pCt.*, af Ejendommens Vurderingssum til Ejendomsskyld med Fradrag i Henhold til § 5, Stk. 2, i Lov Nr. 202 af 20. Maj 1933 om Grundstigningsskyld. Er Ejendommen ikke særskilt vurderet

til Ejendomsskyld, bliver Ejendommens Værdi, forinden Skylddokumentet kan endeligt tinglyses, paa Statskassens Bekostning at fastsætte af Vurderingsmyndighederne, hvorved Prisforholdene ved 8. almindelige Vurdering pr. 1. Oktober 1936 lægges til Grund, medens i øvrigt Reglerne for Omvurdering til Stempelefterretning finder Anvendelse. Anser Ejeren en foreliggende Vurdering til Ejendomsskyld for at være for lav, kan han paa tilsvarende Maade, men paa egen Bekostning, begære Ejendommen vurderet. Nedsættes en saadan Vurdering af højere Vurderingsmyndighed, sendes direkte Meddelelse herom til vedkommende Tinglysningsdommer; Gæld, der er anmeldt til Tinglysning, inden Meddelelsen er kommet frem til Tinglysningsdommeren, berøres ikke af saadan Nedsættelse.

For Landbrugsejendomme, der pantsættes med Besætning og Inventar, forhøjes Laanegrænsen med 100 pCt. af den ved Skatteansættelsen for Skatteaaret 1941—42 ansatte Værdi af Ejendommens *Besætning og Inventar*. Attest herom udstedes af Kommunens Ligningsmyndighed uden Udgift for Ejeren og forelægges Tinglysningsdommeren ved Skylddokumentets Anmeldelse til Tinglysning. Foreligger Skatteraadets Ansættelse ikke, lægges den foreløbige Ansættelse til Grund. Er Ejendommens Tilliggende efter Udløbet af det Regnskabsaar, der ligger til Grund for Skatteansættelsen, forandret ved Bortsalg eller Tilkøb af Jord, eller har Ligningsmyndigheden af særlige Aarsager ikke Oplysning om Værdien af Ejendommens Besætning og Inventar ved nævnte Skatteansættelse, skal Ligningsmyndighedens Skøn vilde være den normale, skatteansatte Værdi af Besætning og Inventar for en Ejendom som den pantsatte ved Skatteansættelsen for Skatteaaret 1941—42. Dette Beløb lægges da til Grund for Forhøjelsen af Laanegrænsen.

Saafernt kun en Del af vedkommende Ejendom er noteret som Landbrugsejendom i Henhold til Lov Nr. 106 af 3. April 1925 om Landbrugsejendomme, betragtes Ejendommen dog ved Anvendelsen af Reglerne i Stk. 4 og 5 som Landbrugsejendom i sin Helhed, naar den udelukkende eller dog overvejende anvendes til Frembringelse af Landbrugs- eller Havebrugsprodukter eller til Frugt- eller Frøavl, medens

i modsat Fald ingen Del af Ejendommen betragtes som Landbrugsejendom ved Anvendelsen af de nævnte Regler.«

II. I § 3, Stk. 1, under a) har man sidestillet Laan til Dækning af Omkostninger ved *Nybygninger* med Laan til Dækning af Udgifter ved andre varige Forbedringer af Ejendommen, der uanset Bestemmelserne i §§ 1 og 2 altid skal kunne tinglyses. Blandt Eksemplerne paa saadanne Forbedringer nævnes tillige udtrykkeligt *Tilkøb til Ejendommen* af bebyggede eller ubebyggede Arealer. Samtidig er Bestemmelsen under f) udgaaet som uforuden, efter at man i selve Saneringsloven, jfr. § 6, Stk. 5, i Bekendtgørelse Nr. 706 af 30. December 1940, har givet nærmere Regler om dette Forhold. I Folketinget indføjedes imidlertid et nyt Litra f), hvorefter Tinglysning uhindret kan finde Sted af »Laan, der ydes til *industri drivende og Haandværkere* i Henhold til Lov Nr. 117 af 30. Marts 1940 om Foranstaltninger til Fremme af danske Erhvervsinteresser«.

I samme Paragrafs Stk. 2 er tilføjet den nye Bestemmelse, at der intet skal være til Hinder for, at Gæld, der er tinglyst paa en Del af en fast Ejendom, tinglyses paa Ejendommen i dens Helhed.

III. I § 5, der indeholder forskellige *Undtagelser* fra Lovens Bestemmelser, har man under c) sidestillet nye Bygninger, opført efter fuldstændig Nedrivning af den hidtidige Bebyggelse paa en Grund, med nye Ejendomme.

IV. I § 6 indføjedes i Folketinget følgende Bestemmelse: »Tinglysningsdommeren skal nægte at tinglyse Dokumenter indeholdende Bestemmelser, om hvilke det maa anses for overvejende sandsynligt, at de er truffet med det Formaal at *omgaa Bestemmelserne* i denne Lov.«

Desuden har Paragraffen faaet en Tilføjelse, som bebyrdiger Dommeren til i Stedet for at afvise et Dokument, der ikke opfylder Lovens Krav, at sætte Anmelderen en *Frist* til at bringe Forholdet i Orden.

V. I § 7 er Indenrigsministerens *Dispensationsbeføjelse* blevet ændret noget, idet man har fundet det ønskeligt, at Dispensationerne skal kunne gives med visse Forbehold, hvad der ikke var Adgang til efter den hidtil gældende Lov.

VI. *Ikrafttrædelsesbestemmelsen* lyder saaledes: »Denne Lov, der afløser Lov Nr. 404 af 2. August 1940 om midler-

tidig Begrænsning af Adgangen til at tinglyse Gæld paa fast Ejendom, træder i Kraft straks og har Gyldighed til 30. Juni 1942, men kan inden dette Tidspunkt ophæves ved kgl. Anordning.«

Det af Indenrigsministeren fremsatte Lovforslag underkastedes i *Folketinget* en indgaaende Udvalgsbehandling, under hvilken Ministeren stillede Forslag om de forannævnte Ændringer i det oprindelige Forslag. Ifølge Udvalgets Betænkning fandt der en Drøftelse Sted foranlediget af de Muligheder, der forelaa for fordelagtig *Ombytning af Laan* eller *Omprioritering*, og der var Enighed om, at saadanne Omprioriteringer ikke burde vanskeliggøres, og at derfor Forøgelse af Gælden som Følge af Omkostninger ved Ombytning af Laan eller Omprioritering, herunder Kurstab, ikke skulde være til Hinder for Tinglysning af saadanne nye Laan, hvilket formentlig ogsaa med Tydelighed fremgik af § 3, Stk. 2.

I Udvalget blev der fra forskellig Side fremsat Ønske om yderligere Foranstaltninger til at *modvirke Prisstigninger paa Landbrugsejendomme*, herunder *Forbud mod Salg inden for et vist Tidsrum* af saadanne Ejendomme, der er erhvervet efter Lovforslagets Ikrafttræden. Under et Samraad med Indenrigsministeren udtalte denne, at Ministeriet vilde optage Spørgsmaalet til nærmere Overvejelse.

Et Medlem af Udvalget, *Hans Pinstrup* (V.), udtaler i en Særbetænkning, at han fuldt ud erkender »Værdien af at undgaa unaturlig Stigning i Ejendomspriserne og den deraf følgende Gældsbyrde, men det er Mindretallets Opfattelse, at det, der i denne Forbindelse er Brug for, er, at enhver Form for »Gaardslagtning« som kendt fra forrige Krigsperiode hindres. Det var Gaardslagterne, der paa daværende Tidspunkt kørte fra Sogn til Sogn og købte Ejendomme op, bortsolgte Besætning, Løsøre og alt, hvad der kunde realiseres, stadig foran med Priserne, saa disse steg unormalt, samtidig med at Ejendommene forringedes. At hindre en saadan Udvikling gennem Forbud mod Pengeinstitutternes Finansiering heraf eller maaske ved særlig Lovgivning er det *afgørende* for at undgaa en usund Hævning af Ejendomspriserne og dermed Gældsbyrden.

Derimod ønsker Mindretallet *ikke* Lovforslagets Bestemmelser om Begrænsning af Adgangen til at tinglyse Gæld paa fast Ejendom gennemført, fordi det deler Befolkningen i to Grupper, de kapitalstærke, for hvem Adgangen til at erhverve Ejendom staar frit, ja, endog lettes, og saa den kapitalfattige Ungdom, for hvem Adgangen til at erhverve Ejendom vanskeliggøres, i mange Tilfælde umuliggøres«.

Bortset fra dette Særstandpunkt var Betænkningen enstemmig. Den ledsagedes af flere Bilag, bl. a. angaaende Prisbevægelsen for Landbrugsejendomme og Salg af Landejendomme til Ikke-Landmænd i de senere Aar.

Uden for Betænkningen stillede *Bondepartiets* Medlemmer Ændringsforslag om, at der foran § 1 skulde indsættes en Paragraf af følgende Indhold: »Retten til at købe eller til at faa tinglyst Skøde paa en Landbrugsejendom er betinget af, at Køberen har faaet praktisk Uddannelse i Landbrugsvirksomhed i mindst 5 Aar og har været beskæftiget ved Arbejde i praktisk Landbrug i de sidste 3 Aar før Ejendommen købes.« I Overensstemmelse hermed skulde Lovforslagets Titel ændres, saa at den kom til at lyde: »Forslag til Lov om midlertidig Begrænsning af Adgangen til at købe og til at tinglyse Gæld paa fast Ejendom.«

Efter at disse to Ændringsforslag var forkastet med 81 Stemmer mod 6, kunde *Bondepartiets* Medlemmer ikke stemme for Lovforslaget som Helhed; de vilde dog heller ikke gaa imod det. Foruden *Hans Pinstrup* erklærede *Juul* (V.) derimod at ville stemme imod Lovforslaget. I alt stemte 90 Medlemmer for Lovforslaget og 4 imod det, medens 6 afholdt sig fra at stemme.

I *Landstinget* indtog *J. S. Foget* (B.) samme Stilling over for Lovforslaget som hans Partifæller i Folketinget. Lovforslaget blev her vedtaget enstemmigt med 49 Stemmer.

55. Lov om Ændringer i Lovgivningen om Laan til Boligbyggeri m. m. (Indenrigsminister *Knud Kristensen*). [A. Sp. 2499. — C. Sp. 95 og 137].

Fremsat i *Landstinget* ^{25/10} (L. Sp. 84). 1. Beh. ^{26/10} (L. Sp. 170). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (*Bender*, *Albert Andersen*, *Hans Hansen* [Sekretær], *Ingeborg Hansen*, *Hvid*, *Th. Jensen*, *M. P. Madsen*, *Axel Christensen*, *Lannung*, *K. Pedersen*, *Stensballe*, *Thisted Knudsen*, *Villemoes* [Formand], *Malchau* og *Jørgen Otsen*). Betænkning (B. Sp. 89) afgivet ^{28/10}. (Ordfører: *Thisted Knudsen*). 2. Beh. ^{29/10} (L. Sp. 282). 3. Beh. ^{29/10} (L. Sp. 288). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. ^{29/10} (F. Sp. 427). 2. Beh. ^{30/10} (F. Sp. 431). 3. Beh. ^{30/10} (F. Sp. 446). *Loven stadfæstet 31. Oktober 1940*. (Lov-Tid. Nr. 568). Traadt i Kraft straks.

Ved Lov Nr. 287 af 30. Maj 1940 (Aarbog 1939—40, Side 265) blev der tilvejebragt Hjemmel for en Forøgelse af Laanemidlerne til Boligbyggeriet, ligesom der paa forskellige Omraader blev aabnet en midlertidigt udvidet Adgang til at yde Støtte til Byggeriet, herunder ogsaa Tilstaaelse af begrænset Skattefrihed for nye Bygninger.

Den ved Lovens § 3 gennemførte *Skattelettelse* var begrænset til det Byggeri, der paabegyndtes inden 1. November 1940. Denne Tidsfrist blev ved nærværende Lov udskudt til 1. April 1941.

En anden Ændring søger at afbøde den Ulighed, der følger af, at den gennemførte Skattelempelse har væsentlig mindre Vægt for *Parcel- og Rækkehuse* end for Byggeforetagender med høj Bebyggelse, idet Beskatningen af saadanne mindre Huse som Følge af de bestaaende Fradragsregler i Forvejen er ringe. Den ved Lovens § 7 hjemlede *Rentesættelse* med indtil 1 pCt. er derfor for Laan i Parcel- og Rækkehuse forøget til: *indtil 1½ pCt. p. a.**)

Da Formuleringen af Dispensationsbeføjelsen i Lovens § 8 kunde komme til at virke uheldigt i Tilfælde, hvor forudprioriterede Laan vel udgjorde Halvdelen eller derover af Ejendommens Anskaffelsessum eller Værdi, men hvor der dog ikke forelaa Midler til at udfylde Prioritetspladsen op til 55 pCt., der er den normale Bundgrænse for Statslaan til Kommuner og Boligforeninger, er Paragraffen omformet saaledes, at der altid kan opnaas *umiddelbar Kontakt mellem Statslaanet og den forudprioriterede Gæld af offentlige Midler med Tillæg af en eventuel Grundprioritet.*

Yderligere er der foretaget en Ændring i Lov Nr. 153 af 13. April 1938 om Laan til Boligbyggeri m. m., idet den i § 38 givne Hjemmel for Retsskriveren til indtil Udgangen af 1940 at meddele *Bevilling til* for Laan i nyopførte Beboelsesejendomme *at svare en Rente af ikke over 6 pCt. p. a.* er forlænget *indtil 31. Marts 1941.*

Lovforslaget gennemførtes uændret og enstemmigt.

*) Renten vil herefter for Tiden kunne nedsættes til 3 pCt. eller til samme Sats, som ifølge 1940-Lovens § 14 gælder for de dér omhandlede Parcel- og Rækkehuse.

56. Lov om Ændringer i Lovgivningen om Laan til Boligbyggeri m. m. (Indenrigsminister *Knud Kristensen*). [A. Sp. 4563. — C. Sp. 1247 og 1281].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{29}{3}$ (F. Sp. 1834). 1. Beh. $\frac{29}{3}$ (F. Sp. 1842). 2. Beh. $\frac{29}{3}$ (F. Sp. 1850). 3. Beh. $\frac{29}{3}$ (F. Sp. 1877). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{29}{3}$ (L. Sp. 982). 2. Beh. $\frac{29}{3}$ (L. Sp. 991). 3. Beh. $\frac{29}{3}$ (L. Sp. 994). *Loven stadfæstet 31. Marts 1941*. (Lov-Tid. Nr. 138).

Ved Lov Nr. 287 af 30. Maj 1940 (Aarbog 1939—40, Side 265) blev 1. April (31. Marts) 1941 sat som Grænse for Gyldigheden af en Række af de i Loven fastsatte Bestemmelser. Det gjaldt § 2, Stk. 2, om *Maksimumsbeløbet for Haandværkerudgifterne* ved de Parcel- og Rækkehuse, til hvis Opførelse der kan ydes Statslaan, § 3 om *Skattefritagelse* for Beboelsesejendomme, § 11 om *Laan til Bygningshaandværkere*, som med Salg for Øje opfører Parcel- eller Rækkehuse, § 14 om *Nedsættelse af den aarlige Ydelse for de Parcel- og Rækkehuse*, hvortil der ydes Statslaan i Henhold til § 5 i Lov Nr. 153 af 13. April 1938, endvidere § 15 om Laan til visse *Ombygningsarbejder paa ældre Beboelsesejendomme* og § 16 om *Skattefritagelse* for den Værdiforøgelse, der tilvejebringes ved visse *Til- eller Ombygningsarbejder*.

Det var Hensigten at søge de nævnte Bestemmelser afløst af mere varige Regler, og saadanne var optaget dels i et Forslag til Lov om Støtte til Byggeri, der paa det Tidspunkt, da Forslaget til denne Lov blev fremsat, behandledes i Folketinget, dels i et Forslag om Ændringer i Loven af 13. April 1938, der var under Udarbejdelse.

Da det maatte anses for ønskeligt, at Bestemmelserne blev opretholdt, indtil der var taget nærmere Stilling til den fremtidige Lovgivning paa dette Omraade, blev de anførte Tidsfrister ved nærværende Lov forlænget til *Udgangen af Juni 1941*.

Ligeledes fik Bestemmelsen om *Rentebevilling* i § 38 i Loven af 13. April 1938, der kun gjaldt til 31. Marts 1941, Gyldighed til Udgangen af Juni s. A.

Lovforslaget vedtoges uændret og enstemmigt.

57. Lov om Ændringer i Lov Nr. 153 af 13. April 1938 om Laan til Boligbyggeri m. m. (Indenrigsminister *Knud Kristensen*). [A. Sp. 4603. — C. Sp. 1943 og 1987].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{4}{4}$ (F. Sp. 2006). 1. Beh. $\frac{5}{4}$ (F. Sp. 2038). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Einer-Jensen, Chr. Christiansen, Dahl, Leonhard Hansen, Rasmus Hansen, J. Chr. Jensen, P. Mortensen, Valdemar Sørensen, Peder Clausager, Jensen-Broby [Formand], Hans Conrad Koefoed, Christiani, Kristen Amby [Sekretær], Skjerbæk og Gerda Mundt). Betænkning (B. Sp. 1819) afgivet $\frac{24}{6}$. (Ordfører: Jensen-Broby). 2. Beh. $\frac{25}{6}$ (F. Sp. 2332). 3. Beh. $\frac{26}{6}$ (F. Sp. 2383). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{26}{6}$ (L. Sp. 1230). 2. Beh. $\frac{27}{6}$ (L. Sp. 1248). 3. Beh. $\frac{27}{6}$ (L. Sp. 1256). *Loven stadfæstet 30. Juni 1941.* (Lov-Tid. Nr. 283).

Som omtalt under foranstaaende Sag, var en Del af Bestemmelserne i Loven af 30. Maj 1940 om Ændring i Loven af 13. April 1938 om Laan til Boligbyggeri, Bestemmelser, der kun havde Gyldighed til 1. April 1941, i Foraaret Genstand for Overvejelser i Indenrigsministeriet med Henblik paa Tilvejebringelse af mere varige Regler. Resultatet af Ministeriets Overvejelser fandt Udtryk dels i et Lovforslag om Støtte til Byggeri (Nr. 58), der bl. a. indeholdt Bestemmelser om Skattefritagelse, dels i Forslaget til nærværende Lov. Medens der efter Regeringens Opfattelse ikke var Anledning til at søge øgede Udlaansmidler stillet til Raadighed — af de $15\frac{1}{4}$ Mill. Kr., der i 1940—41 var til Raadighed for Boligbyggeri, iværksat af Kommuner og Boligforeninger, vilde der ikke blive Brug for mere end ca. 12 Millioner, og af de 8 Mill. Kr. til Parcel- og Rækkehusbyggeri var kun bevilget Laan til godt 2 Mill. Kr. —, ansaa man det af beskæftigelsesmæssige Hensyn for nødvendigt at *modvirke* en fuldstændig *Stagnation af Byggevirksohmheden*. For saa vidt angaar det Boligbyggeri, der iværksættes af *Kommuner og Boligforeninger*, burde Bestemmelserne formentlig rettes imod at tilvejebringe et yderligere Byggeri paa en saadan økonomisk Basis, at Udleje kan finde Sted til Priser, der i hvert Fald ikke overstiger den Husleje, der pr. 1. September 1939 vilde være gældende i sociale Byggefretagender, dersom disse var opført *efter beskeden Byggemaade* og alene udstyret med saadanne beskedne Installationer, som begrundes i praktiske og hygiejniske Krav. Med dette Maal for Øje aabnede Forslaget Adgang til Finansiering alene med Førsteprioritetslaan og Statslaan (se ndfr. Nr. 3), og der søgtes Hjemmel for Nedsættelse af Ydelsen af Statslaanet ud over, hvad der allerede var

Adgang til*) (se Nr. 9). Hvad *Parcel- og Rækkehusbyggeriet* angaar, foresloges de ved Loven af 30. Maj 1940 fastsatte Lempelser i Vilkaarene for Statslaan i Huse, hvis Opførelse paabegyndtes i Tiden fra 15. Februar 1940 til 1. Juli 1941, forlænget saaledes, at de kom til at gælde Huse, hvis Opførelse paabegyndes inden 1. April 1944, og disse Lempelser foresloges derhos udvidet til at gælde ogsaa for Laan til de af Bygningshaandværkere samt af Kommuner og Boligforeninger med Salg for Øje opførte Parcel- og Rækkehuse (se Nr. 10). Endvidere foresloges Bestemmelserne om Laan til *Ombygning* forlænget og udvidet (Nr. 7). Lovforslaget indeholdt desuden Forhøjelser af de fastsatte Størstebeløb for *Haandværkerudgifterne* (Nr. 5) og tillige Forhøjelse af Størstebeløbet for *Huslejenedsættelsen* for Familier med mindst 4 Børn, der bor i Rækkehuse (Nr. 11). Derimod var en Bestemmelse om *Skattefritagelse*, svarende til 1940-Lovens § 3, ikke medtaget i Forslaget, da Bestemmelser om dette Emne, som nævnt, var indsat i Lovforslaget om Støtte til Byggeri. *Rentebevillingsbestemmelsen* var heller ikke medtaget under Hensyn til det forelagte Forslag om Renten af Udlaan mod Pant i fast Ejendom. (B. Nr. 1).

Folketingets Udvalg var enig i, at der burde lægges Vægt paa, at Huslejen (Boligafgiften) i de ved Lovens Hjælp finansierede Byggeforetagender holdes i overkommeligt Forhold til den økonomiske Bæreevne i den almindelige Befolkning, og understregede dette Synspunkt ved en Tilføjelse til Lovens Krav om *Lejlighedernes Udstyrelse* (Nr. 1). En anden vigtig Ændring tog Sigte paa at holde de indbetalte Andele (Indskud) paa et overkommeligt Niveau ved *Forhøjelse af Laanegrænsen* paa 95 pCt. af et Byggeforetagendes Anskaffelsessum (Nr. 2). Reglerne om Kommunens Adgang til at *betale Indskud* blev ligeledes ændret (Nr. 4). Yderligere foreslog Udvalget forskellige Ændringer i Reglerne om *Huslejenedsættelse* (Nr. 11) og at optage en ny Paragraf om *Skattelettelse ved Til- eller Ombygning* (Nr. 13).

*) Foretagne Beregninger vedrørende Etage- og Rækkehusbyggeri har vist, at man vil kunne opnaa en Reduktion af Driftsudgifterne med henvend 1 Kr. pr. m² Etageareal ved i Stedet for at finansiere med Kreditforeningslaan, Hypotekforeningslaan og Statslaan at finansiere alene med Kreditforeningslaan og Statslaan, og at der opnaas en Nedsættelse af Driftsudgifterne med yderligere ca. 1 Kr. pr. m² Etageareal for hver Gang man reducerer Ydelsen af Statslaanet med 0,8 pCt. fra de 3,7 pCt. (for Rækkehuse 3,2 pCt.), hvortil Ydelsen med Hjæmmel i Loven af 30. Maj 1940 har kunnet nedsættes.

I den følgende Oversigt er i korte Træk gjort Rede for de væsentligste af de nu foretagne Ændringer i Loven om Laan til Boligbyggeri. Loven i den ændrede Skikkelse er optrykt i Bekendtgørelse Nr. 298 af 30. Juni 1941, hvortil de nedenstaaende Paragrafhenvisninger refererer sig. En samlet Redegørelse for det offentlige Støtte til Byggeriet (Statslaan, Statsgaranti for sekundære Prioriteter, Huslejenedsættelse for børnerige Familier og Skattefritagelse for Nybygninger m. m.) findes i Indenrigsministeriets Cirkulære af 16. Juli 1941. — Det bemærkes, at Bestemmelserne om Laan til Kommuner, Boligforeninger og Stiftelser, om Laan til Parcel- og Rækkehusbyggeri, til Forsamlingshuse m. v. og til Ombygninger samt om Statsgaranti for sekundære Prioriteter alle gælder til *Udgangen af Finansaaret 1943—44.*

Laan til Kommuner, Boligforeninger og Stiftelser.

1. Til Krævet i § 2 om, at de Lejligheder, til hvis Tilvejebringelse der kan ydes Laan efter Loven, skal være forsynet med de under Hensyn til Ejendommens Formaal og Beliggenhed almindelige *moderne Bekvemmeligheder*, er knyttet et Forbehold, der bringer Byggeforetagender i mere *beskeden Udførelse* inden for Lovens Rammer, idet det i et nyt Stk. 4 udtales:

»Bestemmelsen om Lejlighedernes Udstyrelse skal dog ikke hindre, at der ydes Laan til Byggeforetagender, saa vidt muligt i aaben Bebyggelse og i Udførelse svarende til Betalingsevnen hos saadanne Familier eller Forsørgere, hvis Indtægter er utilstrækkelige til at udrede Huslejen for en passende Bolig i Nybyggeri med moderne Udstyrelse.«

2. *Grænsen for Statslaanet til Boligforeninger* er 30 pCt. og i Forbindelse med foranstaaende Prioritetslaan 85 pCt. af Anskaffelsessummen eller Værdien. Disse Procenter kan dog forhøjes til henholdsvis 40 og 95, hvis der ydes fuld kommunal Garanti for den Del af Statslaanet, der overstiger 30 pCt., eller som faar Pantesikkerhed efter de 85 pCt. Der er nu ved en Tilføjelse til § 3, Stk. 3, aabnet Adgang til, at Statslaanet, ifald det paagældende Byggeris Karakter eller andre særlige Forhold taler derfor, i Forbindelse med foranstaaende Laan kan udgøre *indtil 97 pCt.* af Anskaffelsessummen eller Værdien.

3. Foranstaaende Laan skal, hvad enten det gælder Kommuner eller Boligforeninger, som Regel optages i størst muligt Omfang. En Undtagelse herfra er nu hjemlet i § 3, Stk. 4, Pkt. 2, som giver Indenrigsministeren Bemyndigelse til at fravige denne Regel, hvis det skønnes ønskeligt for at nedbringe Huslejen i vedkommende Ejendom. Statslaan kan da ydes med et saadant Beløb, at Ejendommen kan *prioriteres udelukkende med Førsteprioritetslaan* (af offentlige Midler eller andre Midler, som godkendes af Indenrigsministeren) og *Statslaan*. I saadanne Tilfælde er *Kommunens Garanti* begrænset til den Del af Statslaanet, der overstiger 35 pCt. (i Stedet for 30 pCt.), eller som faar Pantesikkerhed efter 85 pCt. af Anskaffelsessummen eller Værdien.

4. For en mindrebemidlet børnerig Familie er Kommunen berettiget til at *betale Indskuddet* i vedkommende Boligforening. For saa vidt angaar Ejendomme, der er taget i Brug efter 1. Juni 1940, er Kommunen endvidere berettiget til at betale Indskuddet for Familier med hjemmeværende, helt eller delvis uforsørgede Børn, der ikke er fyldt 16 Aar, uanset at vedkommende Familie ikke kan anses for børnerig. Denne særlige Adgang kan *i høj Bebyggelse* dog kun benyttes for højst *Halvdelen* af de Lejligheder i Ejendommen, der ikke bebos af børnerige Familier, for hvem Kommunen har betalt Indskud. Herfra er nu i Lovens § 3, Stk. 5, gjort *Undtagelse* for det Tilfælde, at vedkommende Byherre i samme Kommune tilvejebringer et mindst lige saa stort Antal Boliger, for hvilke Reglerne om Kommunens Betaling af Indskud ikke bringes i Anvendelse. I saadanne Tilfælde kan altsaa de Familier, for hvilke Kommunen betaler Indskuddet, samles i en bestemt Ejendom.

Laan til Parcel- og Rækkehusbyggeri.

5. Paa Grund af den stedfundne Prisudvikling er der foretaget en yderligere Forhøjelse af de i Loven af 30. Maj 1940 fastsatte *Størstebeløb for Haandværkerudgifterne*. I København, Frederiksberg og Gentofte Kommuner og i Købstæder med mindst 10 000 Indbyggere samt i bymæssigt bebyggede Dele af Forstadskommuner til de nævnte Kommuner er Maksimum herefter: for Huse med kun een Lejlig-

hed 16 000 Kr. (naar særlige Grunde taler derfor, dog 19 000 Kr.) og for Huse med een Lejlighed ud over Laantagerens 22 000 Kr. Inden for eller i Tilslutning til de bymæssige Bebyggelser saavel i de øvrige Købstæder som paa Landet er de tilsvarende Beløb 14 000, 17 000 og 20 000 Kr. Endelig er Maksimum i Landkommuner og paa Købstædernes Landbrugsarealer uden for den bymæssige Bebyggelse 10 000 Kr., i særlige Tilfælde 11 000 Kr. Forhøjelsen udgør i sidstnævnte Gruppe 800 Kr., ellers 1 000 Kr. — Der er desuden givet Indenrigsministeren Bemyndigelse til med Tilslutning af Rigsdagens Finansudvalg at *ændre* de nævnte Grænser, dog saaledes at Forhøjelsen ikke kan overstige 10 pCt. af de anførte Beløb.

6. Den Indenrigsministeren givne Bemyndigelse til i Tilfælde, hvor de forudprioriterede Laan af offentlige Midler med Tillæg af eventuel Grundprioritet nominelt ikke udgør 50 pCt. af Anskaffessummen eller Værdien, at *fravige* Regelen om, at Statslaanet til Parcel- og Rækkehusbyggeri højst kan udgøre 30 pCt., er udstrakt til at gælde, naar Laan ydes til *Bygningshaandværkere*, som *med Salg for Øje* opfører Parcel- eller Rækkehuse. (Der er derimod ikke Hjemmel til Kommunekaution og derfor heller ikke Mulighed for Forhøjelse af Laanegrænsen).

Laan til Ombygninger.

7. Disse Laan er ikke længer begrænset til Ombygning af ældre *Beboelsesejendomme*, men kan i det hele ydes til Bestridelse af Udgifterne ved Arbejder paa ældre *Ejendomme*, hvorved større Lejligheder eller Rum ombygges til mindre Lejligheder, herunder Værksteder. Endvidere kan Laanene efter den nye Lov ydes til Ombygning af Lejligheder eller Rum til Anvendelse for Husholdningsskoler, Undervisningskøkkener, Opdragelseshjem, Institutioner for forebyggende Børneforsorg, Vandrehjem og lignende Bygninger med kulturelt Formaal, i hvis Opførelse det offentlige har Interesse.

Statsgaranti for private sekundære Prioriteter.

8. Skønt Statsgarantiordningen hidtil kun har været benyttet i meget begrænset Omfang — der er kun givet

Tilsagn om Garantier til et samlet Beløb af lidt over $\frac{1}{2}$ Mill. Kr. —, er Ordningen *forlænget* til Udgangen af 1943—44 og saaledes, at det samlede årlige Beløb, inden for hvilket der i Finansaarene 1941—42 til 1943—44 kan afgives Tilsagn om Garanti, er fastsat til samme Beløb som for Finansaarene 1939—40 og 1940—41, 6 Mill. Kr.

Rentenedsættelse og Afdragshenstand.

9. Hovedregelen er, at Statslaanene forrentes og afdrages med en fast årlig Ydelse af $5\frac{1}{2}$ pCt. af Hovedstolen ($4\frac{1}{2}$ pCt. Rente, $\frac{1}{5}$ pCt. Bidrag til Reserve- og Administrationsfonden, Resten Afdrag). For at nedbringe Huslejen kan Indenrigsministeren imidlertid, naar Laan ydes til Byggeri af *Kommuner, Boligforeninger og Stiftelser*, for et Tidsrum af indtil 10 Aar enten tilstaa *Nedsættelse af Renten* med indtil 1 pCt. p. a. — for Laan i Parcel- og Rækkehuse, der opføres til Udlejning af Kommuner eller Boligforeninger, dog indtil $1\frac{1}{2}$ pCt. — eller bevilge *Udsættelse med Amortisationen*; om fornødent kan der indrømmes saavel Rentenedsættelse som Afdragshenstand. Herudover kan der fremtidig, saafremt Forholdene under Hensyn til Prisudviklingen eller det paagældende Byggeris særlige Karakter taler derfor, tilstaaes *yderligere Nedsættelse af Renten*. Denne yderligere Nedsættelse, der tænkes særlig bragt i Anvendelse til Fremme af Opførelsen af Byggeforetagender efter beskeden Byggemaade og med beskedne Installationer, kan dog kun tilstaaes for indtil 10 Aar [efter det oprindelige Lovforslag 5 Aar] og kan i alt ikke overstige 1 pCt. p. a., medmindre andet maatte blive fastsat ved Bekendtgørelse af Indenrigsministeren efter Forhandling med Finansministeren og med Tilslutning af Rigsdagens Finansudvalg.

10. For Statslaan til *Parcel- og Rækkehuse*, hvis Opførelse paabegyndtes i Tidsrummet 15. Februar 1940—1. Juli 1941, har den årlige Ydelse været nedsat til $3\frac{1}{2}$ pCt. (3 pCt. Rente, $\frac{1}{5}$ pCt. Bidrag til Reserve- og Administrationsfonden, Resten Afdrag). Lempelsen ophører fra og med den første ordinære Betalingstermin, der indtræffer efter Forløbet af 10 Aar fra Laanets Berigtigelse. Samtidig med at disse Bestemmelser om Nedsættelse af den årlige Ydelse er forlænget til 1. April 1944, er de ved den nye Lov *udvidet* til ogsaa at

gælde for de Parcel- og Rækkehuse, der *med Salg for Øje* opføres af Kommuner eller Boligforeninger eller af Bygningshaandværkere, dog kun hvis Opførelsen er paabegyndt efter 1. April 1941. For de to sidste Kategoriers Vedkommende kommer Lempelsen ogsaa til at gælde *første Køber* af Ejendommen.

Huslejenedsættelse for mindrebedemlede børnerige Familier.

11. Det har vist sig, at Familier med 3 Børn i stort Omfang efterspørger Lejligheder i Rækkehuse, medens de større Familier, for hvem Rækkehuset egner sig i særlig Grad, har vanskeligt ved at overkomme den i Forhold til Etagehusets Leje noget dyrere Rækkehusleje. Regeringsforslaget indeholdt derfor Bestemmelser om Forhøjelse af Størsteløbet for Huslejenedsættelsen for Familier med 4 eller flere Børn, som bor i Rækkehuse, og om en Huslejenedsættelse paa 60 pCt. for Familier med 6 eller flere Børn, der bor i Rækkehuse. Folketingets Udvalg foreslog imidlertid en mere gennemgribende Ændring af Lovens § 24. Herefter er *Størsteløbene for Huslejenedsættelsen forhøjet*, der er indført *særlige Begunstigelser for store Familier*, som lejer Lejligheder i Parcel- og Rækkehuse, og der er givet Adgang til *Huslejenedsættelse* i visse Tilfælde *for enligt stillede Forsørgere med 2 Børn*. Paragraffen har nu følgende Indhold:

Huslejenedsættelsen udgør af den ordinære Husleje:

For Familier med 3 Børn.....					30 pCt.
— — — 4 —					40 —
— — — 5 — eller derover.....					50 —.

Nedsættelsen kan i København, Frederiksberg og Gentofte Kommuner dog ikke overstige henholdsvis 300 Kr., 400 Kr. og 500 Kr. og i det øvrige Land henholdsvis 250 Kr., 350 Kr. og 450 Kr.

For Lejligheder i *Parcel- og Rækkehuse*, der er opført af Kommuner eller Boligforeninger med Udlejning for Øje*),

*) Bestemmelsen angaar altsaa ikke det Parcel- og Rækkehusbyggeri, der sker med Salg for Øje.

udgør Huslejenedsættelsen fra 1. Juli 1941 at regne følgende Procenter af den ordinære Husleje:

For Familier med 3 Børn.....	30 pCt.
— — — 4 —	40 —
— — — 5 —	50 —
— — — 6 — eller derover.....	60 —.

Nedsættelsen kan i København, Frederiksberg og Gentofte Kommuner dog ikke overstige henholdsvis 350 Kr., 500 Kr., 650 Kr. og 750 Kr. og i det øvrige Land henholdsvis 300 Kr., 400 Kr., 550 Kr. og 650 Kr. Lejlighederne i de i nærværende Stykke omhandlede Parcel- og Rækkehuse skal *fortrinsvis* stilles til Raadighed for Familier med 4 Børn eller derover. For saa vidt angaar Lejligheder, der er udlejet, skal den nævnte Bestemmelse iagttages ved indtrædende Ledighed.

I Ejendomme af den i § 2, Stk. 4, omhandlede Art*) er Kommunalbestyrelsen (i København Magistraten) berettiget til at *indrømme enligstillede Forsørgere med 2 Børn en Nedsættelse* paa indtil 20 pCt. af den ordinære Husleje. Nedsættelsen kan i København, Frederiksberg og Gentofte Kommuner dog ikke overstige 120 Kr. og i det øvrige Land 100 Kr.

Den gennem Huslejenedsættelsen ydede Støtte er ikke skattepligtig Indtægt for Familien, og Modtagelsen medfører ikke Retsvirkning for Modtageren.

Skattelempelse og Rentenedsættelse for børnerige Familier i Parcel- og Rækkehuse.

12. Parcel- og Rækkehuse, til hvis Opførelse der er ydet Statslaan i Henhold til Lovgivningen om Boligbyggeri, og som egner sig for børnerige Familier, er fritaget for den paa Bygningerne faldende Del af samtlige Ejendomsskatte, ifald Ejeren er mindrebemidlet og Familien børnerig. Desuden er der indrømmet Nedsættelse af den aarlige Ydelse af Statslaanet, saa at denne udgør 3 pCt. p. a., hvoraf 2 pCt. er Rente. Lempelserne gælder kun for den, til hvem Statslaanet ydes, og bortfalder ved Ejerskifte. I de Tilfælde, hvor vedkommende Parcel- eller Rækkehus er opført med Salg for Øje

*) ɔ: beskedent udstyrede Ejendomme, der maatte blive opført efter den nye Lovs Ikrafttræden, den 30. Juni 1941.

af en Kommune eller Boligforening, kommer Lempelserne dog første Køber af Ejendommen til gode. Hertil er nu føjet, at for saa vidt angaar de Parcel- og Rækkehuse, der er opført af *Bygningshaandværkere med Salg for Øje*, kan Indenrigsministeren i hvert enkelt Tilfælde bestemme, at tilsvarende Regler skal komme til Anvendelse med Hensyn til *første Køber* af Ejendommen.

Skattelettelse for ombyggede Ejendomme.

13. I § 13 i Loven af 9. April 1941 om Støtte til Byggeri (se Side 231) er givet Regler om Skattefritagelse for *Nybygninger*, hvis Opførelse paabegyndes i Tiden 26. Februar 1941—31. Marts 1943, dels vedrørende Beboelsesejendomme, der opføres af Kommuner eller Boligforeninger, dels vedrørende andre Ejendomme, herunder Kontor- og Forretnings-ejendomme. Den heromhandlede Lov indeholder derimod (i § 38 a) Bestemmelser om Skattelettelse for Ejendomme, hvori *Til- eller Ombygninger* med Forøgelse af Antallet af Lejligheder for Øje paabegyndes i Tiden 1. Juli 1941—31. Marts 1943. Bestemmelserne svarer til, hvad der var gældende i Medfør af § 16 i Loven af 30. Maj 1940, og gaar ud paa at fritage for Bygningsskatterne til Stat, fælleskommunal Udligningsfond og Kommune (bortset fra Amtskommunen) af det Beløb, hvormed Forskellen mellem Vurderingssummen til Ejendomsskyld og Grundværdien er forøget som Følge af Til- eller Ombygningen; Lettelsen indrømmes kun paa Begæring og ophører efter 10 Aars Forløb. Bestemmelserne er dog nu blevet *udvidet* til ogsaa at gælde Tilfælde, hvor der tilvejebringes et øget Antal *Kontor- og Forretningslokaler* (herunder Værksteder) eller Lokaler til Anvendelse for Husholdningsskoler, Undervisningskøkkener, Opdragelseshjem, Institutioner for Børneforsorg, Vandrehjem m. v., uanset om der ved Til- eller Ombygningen fremkommer et øget Antal Beboelseslejligheder i Ejendommen.

Folketingets Udvalg om Sagen afholdt et stort Antal Møder, modtog flere Deputationer og fik tilsendt adskillige skriftlige Henvendelser, der optryktes som Bilag til Betænkningen.

Angaaende de af Udvalget foreslaaede *Ændringer*, der vedtoges uden Afstemning, henvises til de indledende Bemærk-

ninger og til det ovenfor under Nr. 1, 2, 4, 11, 12 og 13 anførte; ogsaa den i Slutningen af Nr. 3 omtalte Begrænsning af Kommunegarantien og den under Nr. 9 nævnte Forøgelse af Aaremaalet for »yderligere Rentenedsættelse« skete i Folketinget.

Fra flere Sider i Udvalget fandt man det rimeligt at give Indenrigsministeren Bemyndigelse til uden den krævede Tilslutning fra Finansminister og Finansudvalg at *forhøje den nys nævnte yderligere Rentenedsættelse* med $\frac{1}{2}$ pCt. samt til, hvor det drejer sig om billigere Byggeri af mere beskeden Karakter, at *udstrække Statslaanet* til helt eller delvis ogsaa at omfatte den Del af Byggeforetagendets Anskaffelsessum, som normalt dækkes af Førsteprioriteten. Der opnaaedes dog ikke Enighed herom og stilledes ikke Ændringsforslag vedrørende disse Punkter.

Det blev under Forhandlingerne saavel i Tinget som i Udvalget gjort gældende, at Omfanget af det statsunderstøttede Boligbyggeri efterhaanden gør det paakrævet at henlægge *Administrationen af Byggelovgivningen under en særlig Institution* i Lighed med Forvaltningen af Statens Jordudstyknings gennem Jordlovsudvalget. Det hedder herom i Betænkningen: »Ved Siden af Spørgsmaalet om Byggeriets Økonomi og Opretholdelse i et formaalstjenligt Forhold til Boligbehov og Beskæftigelse rejser sig navnlig de mangeartede Problemer, som for de større Bybebyggelsers Vedkommende knytter sig til den i social og hygiejnisk Henseende ønskværdige Forstærkning af Udflytningen til lav Bebyggelse, herunder navnlig de mellemkommunale Forhold, Ejendomsbeskatningen, Trafikspørgsmaalet og Erhvervelsen af Arealer til Byggeri.« Udvalget var enigt med Indenrigsministeren om, at der til Undersøgelse af de her omhandlede og andre Spørgsmaal angaaende Statens Forhold til Boligbyggeriet blev nedsat et *Rigsdagsudvalg* med den Opgave snarest muligt at afgive Indstilling til Ministeren.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

58. Midlertidig Lov om Støtte til Byggeri. (Indenrigsminister *Knud Kristensen*). [A. Sp. 3041. — C. Sp. 1331 og 1343].

Fremsat i *Folketinget* $2\frac{2}{3}$ (F. Sp. 1354). 1. Beh. $\frac{5}{3}$ (F. Sp. 1405). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Rasmus Hansen, J. Chr. Jensen, Nina Andersen, Leonhard Hansen, Alfred Andersen, Bollerup Madsen, Dahl, Valdemar

Sørensen, Oluf Pedersen, Jensen-Broby, Elgaard, Krag [Formand], Kristen Amby [Sekretær], Gerda Mundt og C. J. F. Sven). Betænkning (B. Sp. 1081) afgivet $\frac{5}{4}$. (Ordfører: Krag). 2. Beh. $\frac{7}{4}$ (F. Sp. 2067). 3. Beh. $\frac{7}{4}$ (F. Sp. 2127). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{7}{4}$ (L. Sp. 1073). 2. Beh. $\frac{7}{4}$ (L. Sp. 1095). 3. Beh. $\frac{7}{4}$ (L. Sp. 1097). *Loven stadfæstet 9. April 1941*. (Lov-Tid. Nr. 179). Traadt i Kraft straks.

Loven er et Led i Regeringens Bestræbelser for at *afhjælpe Arbejdsløsheden* inden for Byggefagene. Den er opbygget paa Grundlag af en Indstilling fra *Indenrigsministeriets Byggeudvalg*, der ogsaa havde udarbejdet Udkastet til Loven af 31. Oktober 1940 om Støtte til Bygningsstandsættelser og Varmeisoleringsarbejder m. m. Byggeudvalgets Indstilling indeholdt dog Forslag om en videregaaende Støtte til Byggeriet end den, som kan ydes i Henhold til Loven, idet Regeringen fandt det naturligt at udskyde den af Udvalget foreslaaede Støtte til Kommuners og Boligforeningers Boligbyggeri til nærmere Overvejelse i Forbindelse med Spørgsmaalet om en Revision af den almindelige Lovgivning om Støtte til Boligbyggeriet. Desuden mente Regeringen ikke at kunne tiltræde en af Udvalget foreslaaet Bestemmelse, hvorefter Nybygninger skulde fritages for Bygnings-skatte til Amtskommunen.

Det af Indenrigsministeren fremsatte Lovforslag gennemførtes paa Rigsdagen, uden at noget Parti stemte imod det, men først efter at det i Folketinget var undergaaet en Række Ændringer, hvorved Loven fik følgende Indhold:

I. Laan til Byggeri i Saneringskvarterer.

§ 1. Indenrigsministeren er bemyndiget til inden for et Bcløb af 20 Mill. Kr. i Tiden indtil 1. April 1943 at yde *Laan til Personer og Selskaber*, som iværksætter Byggeforetagender paa Grunde, der erhverves fra vedkommende Kommune efter Nedrivning af saneringsmodne Ejendomme (jfr. Kapitel VI i Lov Nr. 212 af 31. Maj 1939 om Boligtilsyn og Sanering af usunde Bydele).

Laanene, der kan ydes til Opførelse af *saavel Beboelses- som Kontor- og Forretningsbygninger*, der paabegyndes efter Lovens Ikrafttræden, sikres ved Pant i de paagældende Ejen-

domme, oprykkende efter størst mulige Laan af offentlige Midler eller saadanne andre Midler, som af Indenrigsministeren godkendes.

§ 2. Af Laanebeløbet kan der anvendes indtil 16 Mill. Kr. til Byggeforetagender i *København, Frederiksberg og Gentofte* og indtil 4 Mill. Kr. til Byggeforetagender i *Købstæderne*. Naar det ene af de 2 Beløb maatte være opbrugt, vil det kunne forøges med Dele af det andet Beløb efter Indenrigsministerens nærmere Bestemmelse.

§ 3. Det enkelte Laan kan i Forbindelse med foranstaaende Prioriteter højst udgøre et saadant Beløb, at dette med Tillæg af Salgssummen for Grunden ikke overstiger 90 pCt. af den af Indenrigsministeren godkendte Anskaffelsessum.

Den Del af Salgssummen for Grunden, der ikke betales kontant, anbringes mod oprykkende Panteret umiddelbart efter Statslaanet. *Rente- og Afdragsvilkaarene for Grundprioriteten* maa ikke være mere byrdefulde for Køberen end de i Henhold til § 5 fastsatte Laanevilkaar.

§ 4. Det er et Vilkaar for Ydelse af Statslaan, at vedkommende *Kommune* paatager sig Forpligtelse til at godtgøre Statskassen Halvdelen af det Tab, som Staten maatte lide paa Laanet.

Staten godtgør Kommunen Halvdelen af det Tab, som denne maatte lide paa Grundprioriteten.

§ 5. Af Statslaanet svares en fast *aaarlig Ydelse* paa indtil 6 pCt. af Hovedstolen, hvoraf indtil 5 pCt. af den til enhver Tid skyldige Retsgæld er Rente, $\frac{1}{5}$ pCt. af Hovedstolen er Bidrag til en Reserve- og Administrationsfond, og Resten er Afdrag. Satsen for Ydelsen samt Rentefoden fastsættes til sin Tid af Indenrigsministeren efter Forhandling med Finansministeren. De aarlige Ydelser, der kan inddrives ved Udpantning, erlægges til Kongeriget Danmarks Hypotekbank.

Bestemmelserne i dette Afsnit har til Formaal at muliggøre, at de ret omfattende Byggeforetagender, som det er Tanken at faa iværksat i Saneringsomraader, kan blive *fremskyndet* mest muligt, idet man fra offentlig Side er interesseret i, at det nye Byggeri kommer i Gang i umiddelbar Forbindelse med Nedrivningerne.

II. Midlertidige Ændringer i Lov Nr. 212 af 31. Maj 1939 om Boligtilsyn og Sanering af usunde Bydele.*)

§ 6. Det Beløb, der i Henhold til Saneringsloven af 31. Maj 1939 § 33, Stk. 1, er til Raadighed for Indenrigsministeren til Støtte af Saneringer, forhøjes for Finansaarene 1941—42 og 1942—43 med indtil 18 Mill. Kr., der fordeles af Indenrigsministeren mellem Hovedstadskommunerne og Købstæderne.

Statsstøtten ydes Kommuner, der iværksætter Saneringer, naar disse foretages i Overensstemmelse med en af Boligtilsynsraadet i Henhold til nævnte Lov godkendt Saneringsplan.

§ 7. I Tiden indtil 1. April 1943 har *Saneringslovens § 34* [Laanevilkaarene] Gyldighed i nedenstaaende Affattelse:

Laanet, hvis *Størrelse* ikke kan overstige Kommunens Udgifter i Anledning af Erhvervelse af de paagældende Ejendomme, forrentes straks fra Udbetalingen med 3½ pCt. p. a.

Naar de paagældende Grundarealers Værdi er fastsat enten ved stedfundet Salg, ved Overenskomst eller ved Vurdering, dog senest fra den Termin, der følger efter 5 Aars Dagen fra Laanetilsagnet at regne, udregnes Kommunens Tab ved de paagældende Dispositioner.

Laanet nedskrives da med et *Tilskud fra Staten*, svarende til Halvdelen af Kommunens Tab. Indenrigsministeren træffer i hvert enkelt Tilfælde Bestemmelse om, i hvilket Omfang Udgifter til Gadeanlæg m. v. kan medregnes som Tab.

Af det i Overensstemmelse med Regelen i Stk. 3 nedskrevne Laan svares fra det i Stk. 2 nævnte Tidspunkt en fast halvaarlig *Ydelse* paa 3 pCt. af Laanets Hovedstol. Af den halvaarlige *Ydelse* er 2¼ pCt. af den til enhver Tid skyldige Restgæld Rente og Resten Afdrag.

De Beløb, som Kommunen selv opnaar ved Salg af de paagældende Grunde enten som kontant Købesum eller som Afdrag paa denne, skal anvendes til Nedbringelse af Laanet.

§ 8. Kommunen er berettiget til for et Tidsrum af indtil 2 Aar efter Fraflytningen, dog ikke ud over 31. Marts 1945, at yde *Tilskud til Betaling af Husleje* for Personer, der bliver

*) Se Aarvog 1939, Side 74.

husvilde som Følge af Saneringsarbejder, der iværksættes paa Grundlag af Bestemmelserne i nærværende Afsnit, og som paa Grund af utilstrækkelige Indtægter ikke kan skaffe sig anden passende Bolig. Tilskuddet medfører ikke Retsvirkninger for Modtageren.

§ 9. Bliver et Lejemaal bragt til Ophør som Følge af Saneringsarbejder, der iværksættes paa Grundlag af Bestemmelserne i nærværende Afsnit, og finder Taksationskommissionen, at Lejeren omfattes af Reglerne i § 1 i Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 om Beskyttelse af Erhvervsvirksomheder i lejet Ejendom, bliver der af Kommissionen — saafremt mindelig Overenskomst mellem Parterne ikke opnaas — at træffe Afgørelse af, om Lejeren har Krav paa *Erstatning for Lejemaalets Afbrudelse*, og i bekræftende Fald af Spørgsmaalet om Erstatningens Størrelse. Ved Afgørelsen heraf finder Reglerne i den nævnte Lovs § 7, Stk. 1, og § 11, Stk. 1, Pkt. a.—c. og e., samt § 9, Stk. 3, tilsvarende Anvendelse; ligeledes finder Regelen i § 5, Stk. 2, tilsvarende Anvendelse. Lejerens Ret til Erstatning berøres ikke af, at der i Medfør af Saneringsloven er eller kunde være nedlagt Forbud mod den fortsatte Benyttelse af det lejede; dette gælder kun, saafremt det lejedes Indretning og Virksomhedens Drift i øvrigt er lovlig. Det er derimod en Betingelse for Lejerens Ret til Erstatning, at Virksomheden er paabegyndt i de paagældende Lokaler senest den 1. April 1940.

Selv om en Lejer af Erhvervslokaler ikke har Krav paa Erstatning efter Reglerne i Stk. 1, kan der dog af Taksationskommissionen *tilstaas* ham en passende Erstatning, saafremt Lejemaalet som Følge af Saneringsarbejder, der iværksættes paa Grundlag af Bestemmelserne i nærværende Afsnit, bliver afbrudt med et kortere Varsel eller til andet Tidspunkt eller anden Flyttedag end aftalt eller forudsat i Lejeaftalen.

Saneringsloven af 1939 bemyndiger Indenrigsministeren til i hvert af Finansaarene fra og med 1939—40 til og med 1943—44 at anvende indtil 4 Mill. Kr. til Støtte af de af Kommunerne iværksatte Saneringer. Beløbet kan efter Forhandling med Finansministeren forhøjes til 6 Mill. Kr. i enkelte af Finansaarene, naar det iagttages, at det samlede Beløb, 20 Mill. Kr., ikke overskrides. Halvdelen af Beløbet vil være at anvende til Saneringsarbejder i de tre Hovedstadskommuner, den anden Halvdel til Saneringsarbejder i Købstæderne.

Beløbet er nu for 1941—42 og 1942—43 ifølge § 6 forhøjet med indtil 18 Mill. Kr. (der var oprindeligt foreslaaet 16 Mill. Kr.), hvilket man har fundet ønskeligt i Betragtning af de store Saneringsopgaver, som navnlig *Hovedstaden* staar overfor. § 6, Stk. 2, der kun gentager en Bestemmelse i Saneringslovens § 33, sidste Stykke, blev indføjet i Folketinget.

I § 7 stilles der en væsentlig større *Statsstøtte* i Udsigt for Kommuner, der sætter Saneringsarbejder i Gang, end hjemlet ved Loven af 31. Maj 1939. Ifølge § 34 i 1939-Loven kunde Statslaanet saaledes ikke overstige 75 pCt. af Saneringsudgifterne (nu 100 pCt.). Tillige er den Andel af Kommunernes Tab, som Statslaanet nedskrives med, blevet forhøjet fra en Femtedel (undtagelsesvis en Fjerdedel) til Halvdelen. Til Gengæld er Kravet om Nedbringelse af Laanet ved Salg af Grunde blevet skærpet noget.

Som Begrundelse for den udvidede Støtte anføres i Bemærkningerne til Lovforslaget, at Kommunerne ved en hurtig Igangsættelse af det nye Byggeri antagelig vil se sig nødsaget til at afhænde de frigjorte Grundarealer for Salgsbeløb, der ligger væsentlig lavere end de Beløb, som en Realisation gennem en længere Aarrække vilde kunne indbringe, og endvidere maa yde Ekspropriationserstatninger til Lejere, hvilket ellers i det væsentlige vilde kunne undgaas.

Det var oprindeligt foreslaaet, at Kommunernes Udgifter til Gadeanlæg m. v. skulde kunne tages med i Betragtning ved Statslaanets Fastsættelse i Henhold til Saneringslovens § 34 i den ændrede Skikkelse, men Bestemmelsen herom udgik i Folketinget. I Stedet for vendte man tilbage til den hidtil gældende Regel, hvorefter Udgifter af den nævnte Art vil kunne medregnes ved Opgørelsen af en Kommunes Tab paa Saneringsforanstaltninger.

§ 9 blev tilføjet i Folketinget (jfr. nedenfor).

III. Laan til privat Boligbyggeri uden for Saneringskvarterer.

§ 10. Indenrigsministeren er bemyndiget til inden for et Beløb af 6 Mill. Kr. i Tiden indtil 1. April 1943 at tilstaa *Personer og Selskaber*, der efter Lovens Ikrafttræden i København, Frederiksberg, Gentofte og Købstæderne uden for de i § 1 omhandlede Omraader samt i bymæssige Bebyggelser paa Landet lader opføre *Beboelseshuse med indtil 36 Lejligheder af mindre Type*, Laan til Erhvervelse af Grund og Opførelse af Husene. Laan i Medfør af denne Bestemmelse kan ikke ydes til Parcelbyggeri.

Af Beløbet kan anvendes indtil 1 Mill. Kr. til Bygge-

foretagender i *København, Frederiksberg og Gentofte* og indtil 5 Mill. Kr. til Byggeforetagender i *Købstæderne og de bymæssige Bebyggelser paa Landet*. Naar det ene af de 2 Beløb maatte være opbrugt, vil det kunne forøges med Dele af det andet Beløb efter Indenrigsministerens nærmere Bestemmelse.

Laanene sikres ved Pant i de paagældende Ejendomme, oprykkende efter størst mulige Laan af offentlige Midler eller saadanne andre Midler, som af Indenrigsministeren godkendes.

Indenrigsministeren er bemyndiget til i ganske særlige Tilfælde at yde Laan til Byggeforetagender, hvis Opførelse er paabegyndt inden Lovens Ikrafttræden, men dog efter 25. Februar 1941.

§ 11. Det enkelte Laan kan i Forbindelse med foranstaaende Prioriteter højst udgøre 70 pCt. af den af Indenrigsministeren godkendte Anskaffelsessum. Laanegrænsen vil dog kunne forhøjes indtil 80 pCt. af Anskaffelsessummen, saafremt vedkommende Kommune paatager sig fuld Garanti for den Del af Laanet, der faar Pantesikkerhed efter 70 pCt. af Anskaffelsessummen.

§ 12. Af Laanet svares en fast *aarlig Ydelse* paa 5½ pCt. af Laanets Hovedstol, dog at Bestemmelserne i Lov Nr. 153 af 13. April 1933 § 15, Stk. 2, finder Anvendelse paa de heromhandlede Laan. Af den aarlige Ydelse er 4½ pCt. af den til enhver Tid skyldige Restgæld Rente, ⅓ pCt. af Hovedstolen er Bidrag til en Reserve- og Administrationsfond, og Resten er Afdrag. Saafremt det skønnes fornødent for at nedbringe Huslejen, er Indenrigsministeren bemyndiget til for et Tidsrum af indtil 10 Aar at tilstaa enten *Nedsættelse af Renten* af Statslaanet med indtil 1 pCt. p. a. — for Laan i Rækkehuse kan Rentenedsættelse dog tilstaaes med indtil 1½ pCt. p. a. — eller at bevilge *Udsættelse med Laanets Amortisation*; om fornødent kan der for vedkommende Laan indrømmes saavel Rentenedsættelse som Afdragshenstand. En bevilget Rentenedsættelse eller Afdragshenstand kan af Indenrigsministeren *tilbagetages* for fremtidige Ydelsers Vedkommende, saafremt forbedret Rentabilitet kan opnaas gennem Omprioritering af Ejendommen, eller ændrede Vilkaar for Byggeriet maatte tale derfor. Afdragshenstand omfatter ogsaa eventuelle Kautionister for det paagældende Statslaan, og disse fritages ikke som Følge af Henstanden for deres

Forpligtelser. De aarlige Ydelser, der kan inddrives ved Udpantning, erlægges til Kongeriget Danmarks Hypotekbank.

I § 10 forhøjedes under Sagens Behandling i Folketinget Antallet af Lejligheder, som et Beboelseshus højest maa rumme, for at det skal kunne komme i Betragtning, fra 24 til 36.

IV. Skattefritagelse m. m.

§ 13. *Beboelsesejendomme*, der opføres af *Kommuner* eller af de i Lov Nr. 153 af 13. April 1938 omhandlede *Boligforeninger* (Boligselskaber), og hvis Opførelse paabegyndes efter 25. Februar 1941, men *inden 1. April 1943*, er indtil det nedenfor angivne Tidspunkt fritaget for Udredelse af den paa Bygningerne faldende Del af de Skatter, der hjemles ved Lov Nr. 352 af 7. August 1922 om Beskatning til Staten af faste Ejendomme, jfr. Lov Nr. 102 af 14. April 1937, Lov Nr. 188 af 20. Maj 1933 om kommunale Ejendomsskatter og Lov Nr. 100 af 14. April 1937 om en fælleskommunal Udligningsfond, dog med Undtagelse af Skatterne til Amtskommunen. Skattefriheden ophører efter Forløbet af 22 Aar regnet fra Begyndelsen af den Skatteperiode, der følger paa den Vurdering til Ejendomsskyld og Grundskyld, ved hvilken Ejendommen første Gang vurderes med fuldført Nybygning.

Andre Beboelsesejendomme samt Kontor- og Forretnings-ejendomme, hvis Opførelse paabegyndes som foran nævnt, fritages for Skat i Overensstemmelse med Reglerne i Stk. 1. Med Tilslutning af Rigsdagens Finansudvalg er Indenrigsministeren dog bemyndiget til at bestemme, at Skattefritagelsen helt eller delvis *bortfalder* med et Aars Varsel, naar en til Fritagelsen svarende forbedret Rentabilitet kan opnaas ved en Omprioritering af Ejendommen, eller naar en Stigning af Lejeniveauet for de paagældende Arter af Ejendomme i vedkommende Kommune ikke gør Fritagelsen paakrævet længere.

Spørgsmaalet om, hvorvidt en Ejendom efter sin Art skal anses for omfattet af foranstaaende Bestemmelser, afgøres i Tvivlstilfælde af vedkommende Kommunalbestyrelse (i København Magistraten). Dennes Afgørelse kan dog indankes for Indenrigsministeren, der endeligt afgør Sagen.

Foranstaaende Bestemmelser finder ikke Anvendelse paa Ejendomme, der opføres til Erstatning for Bygninger, der ved

Ildsvaade eller paa anden Maade har lidt Skade, for hvilken der ydes Godtgørelse gennem Forsikring.

Saafernt vedkommende Fredningsmyndighed skønner, at et paatænkt Byggeforetagende vilde komme i Strid med forestaaende Fredning i Henhold til Lov Nr. 140 af 7. Maj 1937 om *Naturfredning*, kan Indenrigsministeren efter Henvendelse fra Fredningsmyndigheden med Tilslutning af Statsministeren bestemme, at de omhandlede Skattelempelser ikke skal omfatte Byggeforetagendet.

De nærmere Bestemmelser vedrørende Gennemførelsen af det i denne Paragraf indeholdte træffes af Indenrigsministeren efter Forhandling med Finansministeren.

§ 14. Til Udlaan efter denne Lov kan højst anvendes de i §§ 1, 6 og 10 nævnte Beløb. Midlerne til Ydelse af Laanene tilvejebringes gennem den i Lov Nr. 559 af 31. Oktober 1940 om Tilvejebringelse af Midler til beskæftigelsesfremmende Foranstaltninger omhandlede Beskæftigelsesfond.

§ 15. De i Lov Nr. 153 af 13. April 1939 § 14, Stk. 2—4, §§ 16—18, 19, Stk. 2, og §§ 20 og 39 samt i Lov Nr. 287 af 30. Maj 1940 §§ 9 og 13 indeholdte Bestemmelser*) finder Anvendelse paa Laan efter nærværende Lovs Afsnit I og III.

§ 16. Loven gælder ikke for Færøerne.

Bestemmelserne i § 13 om Skattefritagelse afløser og viderefører Reglerne i § 3 i Lov Nr. 287 af 30. Maj 1940 (Aarvog 1939—40, Side 265), jfr. Lov Nr. 568 af 31. Oktober 1940 (se Nr. 55); de er *mere omfattende* end disse, idet de giver Skattefritagelse ogsaa for andre Ejendomme end Beboelses-ejendomme, og Skattefrihedsperioden bliver ogsaa for andre Ejendomme end saadanne, der opføres af Kommuner og Boligforeninger, normalt 22 Aar.

Ved Lovforslagets første Behandling i *Folketinget* rejstes en Række Spørgsmaal, der uddybedes under den efterfølgende Udvalgsbehandling, som blev ret omfattende, ikke mindst fordi Udvalget udefra modtog et stort Antal *Henvendelser*. Disse tog hovedsagelig Sigte paa at redegøre for de Vanskelig-

*) Herunder Bestemmelser om Andragenders Indgivelse og Kommunalbestyrelsens Indstilling, om Laanets eventuelle Overtagelse af en ny Ejer m. v., om Afgiftsbegunstigelser, om Ejendommens Forsikring og Vedligeholdelse, om Godkendelse af Licitationsbetingelser og om Ydelse af Forskudslaan.

heder, som den paatænkte *Sanering af Borger- og Adelgadekvarteret* i København efter de paagældendes Opfattelse vilde medføre saavel for Grundejerne som for Lejerne og de næringsdrivende i Kvarteret.

De i disse Henvendelser fra interesserede Parter fremførte Betæneligheder blev ifølge den afgivne Betænkning ingelunde afvist fra alle Sider inden for Udvalget. »Naar dette til Trods herfor indstiller Lovforslaget til Vedtagelse med de nedenstaaende Ændringer, er Grundene flere, hvoriblandt skal nævnes, at der for Tiden er et meget stort Antal Lejligheder ledige i Hovedstaden, flere end Tilfældet har været i de sidste 30 Aar, at der ogsaa er et stort Antal Butikker ledige, hvoraf et betydeligt Tal er egnede, ogsaa hvad Lejeværdien angaar, for forretningsdrivende i Kvarteret, som ønskes saneret. For de i Kvarteret boende Aldersrentenydere er der, oplyses det, ingen Vanskelighed med at anvise Lejlighed, dels i Kommunens Aldersrenteboliger, dels paa anden Maade, idet Kommunen fra Københavns almindelige Boligselskab har Tilsagn om, at der kan stilles til Raadighed ca. 700 Erstatningslejligheder med nødtørftigt Udstyr i Selskabets nye Byggeforetager. Hertil kommer, at ikke faa af de næringsdrivende i Kvarteret har ønsket at sikre sig Lokaler i de Nybygninger, som siges at være planlagt paa de i Kvarteret ryddeliggjorte Grunde. Fra Kommunens Side hævdes det saaledes, at der ikke som Følge af Saneringen vil opstaa nogen Vanskelighed for at skaffe Husrum for Lejere og næringsdrivende, der som Følge af Saneringen maa fraflytte Borger- og Adelgadekvarteret, og Lovforslagets § 8 tilsikrer, hvad Beboelseslejligheder angaar, at Flytning til ny Lejlighed ikke inden for et Tidsrum af 2 Aar vil falde de vedkommende økonomisk til Byrde.

Der er dog fra Medlemmer af Udvalget fremsat alvorlig Betænelighed ved den Boligsituation, som vil opstaa som Følge af Saneringen i den nærmeste Fremtid, hvorfor det hævdes, at det vil blive nødvendigt, hvis Saneringen foretages, at der ved Kommunen og Boligselskaber samtidig med Saneringen tilvejebringes et betydeligt *Byggeri for økonomisk vanskeligt stillede og børnerige Familier*. Til Fremme af Initiativet til Optagelse af et saadant Byggeri har Indenrigsministeren den 4. April fremsat et Lovforslag, som i væsentlig Grad øger Statsstøtten hertil, som er givet i Henhold til Lov Nr. 153 af 13. April 1938 om Laan til Boligbyggeri m. m.« (Se Nr. 57).

Udvalget paapeger i Tilslutning hertil, at det ikke er sandsynligt, at der ved Saneringen i synderligt Omfang vil blive sat Byggearbejder i Gang allerede i 1941. Dels kan Materiale-spørgsmaalet volde Vanskeligheder, dels vil de gældende Frister for Fraflytning af Ejendomme, der skal ryddes, samt

for Klageretten i høj Grad kunne sinke Saneringens Gennemførelse og hindre den Betydning for øget Beskæftigelse, som det er af saa stor Vigtighed at opnaa. Udvalget forudsætter derfor, at der ved Kommunens Overtagelse af de paagældende Ejendomme inden for Grænserne af Rimelighed lægges Vægt paa at naa til *mindelige Overenskomster mellem Kommunen og Grundejerne* om Erhvervelse af Ejendommene, saaledes som det ogsaa er forudsat i § 28 i Loven om Boligtilsyn og Sanering af usunde Bydele.

Ved Indføjelsen af § 9 i Lovforslaget tilsigtes at tilvejebringe saa rimelige *Erstatningsvilkaar for næringsdrivende* i Kvarteret, der maa fraflytte de Lokaler, hvori Virksomheden hidtil er drevet, som Taksationskommissionen skønner rimeligt, hvad enten de paagældende har Virksomhed i Ejendomme, der er modne til Kondemnering, eller i saadanne, der af Hensyn til Kvarterets Sanering med Boligtilsynsraadets Godkendelse maa falde.

I en Særbetænkning tog *Oluf Pedersen* (D. R.) Afstand fra Lovforslaget, som han ønskede ændret paa en Række væsentlige Punkter, men som han dog ikke vilde stemme imod. Han var principielt Tilhænger af, at de usunde og brandfarlige Boliger i Adel- og Borgergadekvarteret saavel som andetsteds blev forbudt, men det forekom ham betænkeligt i Forbindelse med den nødvendige Sanering at nedrive yderligere for en halv Snes Millioner Kroner ikke kassable Bygninger. Værst var det dog, at Stat og Kommune efter Forslaget vilde komme til at finansiere saavel Byggeri som Jordkøb og dermed en Jordspekulation, som kunde give mange Millioner Kroner i Gevinst. Efter *Oluf Pedersens* Opfattelse burde alle Nybygninger fritages for Bygningsskat og Grundværdistigningslovgivningen skærpes. Endvidere foreslog han, dog uden formelt at stille Ændringsforslag, § 3, Stk. 2, affattet saaledes: »Salgssummen for Grunden betales ikke kontant. Ydelsen skal udgøre 4½ pCt. aarligt af Grundens Værdi, saaledes som den til enhver Tid er ansat ved offentlig Vurdering.«

Dette sidste Forslag mødte principiel Tilslutning hos *Valdemar Sørensen* (R. V.), der gerne havde set, at Principperne i Loven af 4. Oktober 1919 om Salg af Jord i offentligt Eje ogsaa var blevet indført i Saneringsordningen. *Indenrigsministeren* var heller ikke Modstander af at prøve Princippet Gennemførelse i Byomraader, men han følte sig temmelig sikker paa, at man derved vilde vanskeliggøre Lovforslagets Gennemførelse; i øvrigt mente han, at de Firmaer, Selskaber og Privatpersoner, som var interesserede i at bygge paa Saneringsomraaderne og havde de økonomiske Midler dertil, næppe vilde være tilbøjelige til at overtage Grundene paa saadanne Vilkaar.

Aksel Larsen (D. K.) var heller ikke tilfreds med Lovforslaget, men hans Parti vilde undlade at stemme imod det, »dels fordi der vel er lidt Arbejde i det, og dels fordi vi kender for lidt til det til at stemme imod det«. Han kunde i øvrigt ikke tilbageholde en Udtalelse om, at det for ham saa ud til, at den haardt tiltrængte Sanering ikke gennemførtes af Hensyn til Beboerne eller med det Formaal at skaffe Arbejde, »men af Hensyn til, at nogle Byggespekulanter og nogle Entreprenørfirmaer skal tjene nogle Penge«.

Lovforslaget vedtoges i *Folketinget* enstemmigt med 92 Stemmer og i *Landstinget* med 48 Stemmer.

59. Lov om Ændring i Lov Nr. 61 af 26. Februar 1940 om en Laanefond for kortfristede Prioritetslaan. (Indenrigsminister *Knud Kristensen*). [A. Sp. 2571. — C. Sp. 181 og 199].

Fremsat i *Landstinget* 22/11 (L. Sp. 336). 1. Beh. 4/12 (L. Sp. 389). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Kantsø, Bender, C. E. Christiansen, Hans Hansen, Henry Hansen, Hvid, Jørgen Møller, Axel Christensen, Lannung, Elmquist [Formand], Jens Jensen, K. Pedersen, Stensballe, Korsgaard [Sekretær] og Axel B. Lange). Betænkning (B. Sp. 235) afgivet 6/12. (Ordfører: Elmquist). 2. Beh. 6/12 (L. Sp. 405). 3. Beh. 6/12 (L. Sp. 408). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. 11/12 (F. Sp. 1013). 2. Beh. 12/12 (F. Sp. 1022). 3. Beh. 12/12 (F. Sp. 1043). *Loven stadfæstet 17. December 1940*. (Lov-Tid. Nr. 653).

Under Hensyn til den i Efteraaret 1939 indtraadte Svækkelse i Kurserne paa Kredit- og Hypotekforeningernes Kasseobligationer aabnedes der ved Lov Nr. 61 af 26. Februar 1940 (Aarbog 1939—40, Side 258) Adgang til hos et i dette Øjemed oprettet Institut, Laanefonden af 1940, at optage kortfristede Prioritetslaan i Stedet for Kredit- og Hypotekforeningslaan til Dækning af Omkostningerne ved visse Byggearbejder m. v. Renten af de kortfristede Laan blev fastsat saaledes, at Kursen kom til at ligge i Nærheden af Pari, og det var Hensigten, at Bygherrerne ved Optagelsen af saadant Laan skulde kunne undgaa det betydelige Kurstab, der maatte paaregnes, saafremt de havde været henvist til at realisere Kredit- og Hypotekforeningsobliga-

tioner til de lave Kurser, man dengang maatte regne med.

Ifølge Lovens § 3 kunde Laan af Laanefonden ikke ydes til Dækning af Omkostninger ved Byggearbejder, der afsluttedes efter Udgangen af 1940.

Det var i Loven bestemt, at Laanefonden skulde standse Udlaanet, naar dette androg 50 Mill. Kr. efter Hovedstol. Pr. 1. Oktober 1940 var der imidlertid kun udlaant godt 5½ Mill. Kr., antagelig for en ikke ringe Del som Følge af, at Kurserne paa Kredit- og Hypotekforeningsobligationer i de sidste Maaneder havde rettet sig betydeligt, saaledes at mange Bygherrer havde foretrukket at bringe deres Prioritetsforhold endeligt i Orden.

Af en Række Erklæringer, som Indenrigsministeriet modtog angaaende Spørgsmaalet om Betimeligheden af en Forlængelse af fornævnte Frist, fremgik, at Danmarks Nationalbank og Grundejersammenslutninger i København og Provinsen ikke fandt en Forlængelse nødvendig eller paa-krævet, medens Bygge-Societetet for Danmark og Laanefondens Bestyrelse var af en anden Opfattelse. Ministeriet mente at maatte lægge Vægt paa den af Laanefondens Bestyrelse afgivne Erklæring, hvori de fremdeles usikre Kursforhold fremdroges som givende nogen Begrundelse for en kortere Forlængelse af Fristen. Selv om de for Tiden noterede Obligationskurser ikke opfordrede til Forlængelse af en Ordning, hvorved der aabnes Publikum Adgang til at skride til en i sine endelige Virkninger i bedste Fald usikker Mellemlfinansiering i Stedet for straks at gennemføre en normal Prioritering, maatte man være forberedt paa, at Forholdene med kort Varsel kunde ændre sig, og det vilde da kunne være en Fordel, at Laanefonden fortsatte sin Virksomhed, uden at det var nødvendigt først at tilvejebringe ny Lovhjemmel herfor.

I Overensstemmelse med denne Betragtning er den omhandlede Frist forlænget fra Udgangen af 1940 til *Udgangen af 1941*.

Landstingets Udvalg modtog fra Indenrigsministeriet en Række Oplysninger angaaende de ydede Laan (Bilag til Betænkningen) og indstillede herefter Lovforslaget til Vedtagelse uforandret. Vedtagelsen var enstemmig i begge Ting.

60. Lov om Ændring i Lov Nr. 110 af 7. April 1936 om midlertidige Bestemmelser vedrørende Kreditforeningslaan i fast Ejendom. (Indenrigsminister *Knud Kristensen*). [A. Sp. 2593. — C. Sp. 183 og 189].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{3}{12}$ (F. Sp. 858). 1. Beh. $\frac{5}{12}$ (F. Sp. 915). 2. Beh. $\frac{6}{12}$ (F. Sp. 928). 3. Beh. $\frac{10}{12}$ (F. Sp. 937). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{11}{12}$ (L. Sp. 430). 2. Beh. $\frac{12}{12}$ (L. Sp. 438). 3. Beh. $\frac{13}{12}$ (L. Sp. 486). *Loven stadfæstet 17. December 1940.* (Lov-Tid. Nr. 654).

Da de to Husmandskreditforeninger oprettedes, bestemtes det i Loven af 28. Maj 1880, at deres Obligationer kunde erholde Statsgaranti for en Rente af 4 pCt. aarligt. Denne Begunstigelse udvidedes i 1915 til ogsaa at omfatte $4\frac{1}{2}$ pCt.s Obligationer, foreløbig for Tiden indtil December Termin 1920, men med flere efterfølgende Forlængelser af Fristen. I December 1934 bortfaldt imidlertid den herom gældende Lovbestemmelse, da man i Betragtning af det daværende lave Renteniveau ikke fandt det paakrævet at opretholde den; men allerede ved § 4 i Lov Nr. 110 af 7. April 1936 blev Bemyndigelsen fornyet, denne Gang saaledes at den kom til at omfatte Obligationer, der udfærdigedes for Laan, stiftede senest pr. December Termin 1940. Det tilføjedes dog, at Indenrigsministeren naar som helst skulde kunne forlange Udstedelsen af saadanne $4\frac{1}{2}$ pCt.s Obligationer standset endeligt eller midlertidigt.

Fra Husmandskreditforeningernes Side ønskede man den bestaaende Ordning opretholdt ud over December Termin 1940, og dette blev bifaldet af Indenrigsministeren, som stillede Forslag om, at Bemyndigelsen til at lade Staten garantere for $4\frac{1}{2}$ pCt.s Obligationer, udstedt af de to Kreditforeninger, skulde have fortsat Gyldighed indtil *December Termin 1945*.

Dette Lovforslag vedtoges uændret og enstemmigt i begge Ting.

61. Lov om Statsgaranti for Forrentningen af de af Sønderjyllands Kreditforening udstedte Kasseobligationer af 8. Serie. (Indenrigsminister *Knud Kristensen*). [A. Sp. 4571. — C. Sp. 1285 og 1317].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{31}{3}$ (F. Sp. 1887). 1. Beh. $\frac{1}{4}$ (F. Sp. 1939). 2. Beh. $\frac{2}{4}$ (F. Sp. 1965). 3. Beh. $\frac{2}{4}$ (F. Sp. 1967). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{3}{4}$ (L. Sp. 1004). 2. Beh. $\frac{4}{4}$ (L. Sp. 1010). 3. Beh. $\frac{4}{4}$ (L. Sp. 1012). *Loven stadfæstet 16. April 1941.* (Lov-Tid. Nr. 188).

Efter at Statskassen tidligere havde paataget sig Garanti for Renten af Kasseobligationer udstedt af Sønderjyllands Kreditforenings 3. og 4. Serie, bemyndigedes Finansministeren ved Lov af 15. April 1930 til at lade Statskassen overtage Garanti for Renten af 4 pCt.s eller $4\frac{1}{2}$ pCt.s Kasseobligationer udstedt af Kreditforeningen i en ny 5. Serie til et samlet Paalydende af indtil 15 Mill. Kr., idet Serien dog efter Finansministerens Bestemmelse skulde kunne forlanges sluttet, inden det nævnte Beløb af 15 Mill. Kr. var naaet. Senere bemyndigedes ved Lov af 16. December 1933 om Rentelettelse ved Konvertering m. v. af Kreditforeningslaan i fast Ejendom, § 6, Indenrigsministeren til efter Forhandling med Finansministeren at lade Statskassen overtage Garanti for Renten af 4 pCt.s Kasseobligationer udstedt af samme Kreditforenings 6. Serie til et samlet Paalydende af indtil 20 Mill. Kr., hvilket Beløb yderligere kunde forhøjes til 50 Mill. Kr. For Foreningens 1., 2. og 7. Serie har Staten derimod ikke overtaget nogen Garanti.

I 5. Serie var der pr. 28. Februar 1941 udstedt $4\frac{1}{2}$ pCt.s Kasseobligationer med Statens Rentegaranti til et samlet Beløb af 14 253 400 Kr., hvorefter der yderligere kun vilde kunne udlaanes 746 600 Kr. i denne Serie. Indenrigsministeren fandt det imidlertid ønskeligt, at Adgangen til at udstede $4\frac{1}{2}$ pCt.s Kasseobligationer med Statens Rentegaranti holdtes aaben, ogsaa efter at 5. Serie var sluttet. Det i den Anledning fremsatte Lovforslag gennemførtes uændret, og Loven har følgende Ordlyd:

»Indenrigsministeren bemyndiges til efter Forhandling med Finansministeren at lade Statskassen overtage Garanti for Renten af $4\frac{1}{2}$ pCt.s Kasseobligationer udstedt af Sønderjyllands Kreditforening i en ny 8. Serie til et samlet Paalydende af indtil 15 Mill. Kr. Det er en Forudsætning for Bemyndigelsen, at Laan af 8. Serie til Afløsning af Kreditforeningslaan kun skal kunne bevilges til Afløsning af Laan

i Foreningens 3.—6. Serie, samt at Amortisationstiden for Laanene ikke skal kunne overstige 45 Aar.

Serien kan af Indenrigsministeren til enhver Tid forlanges sluttet.«

I *Folketinget* blev der kun taget Afstand fra Lovforslaget af *Retsforbundet*, hvis Ordfører (Oluf Pedersen) af principielle Grunde fandt det urimeligt, at Staten skulde garantere for private Laan; han mente i øvrigt, at Sønderjyllands Kreditforening meget vel vilde kunne hævde sig uden Garantien. Ogsaa *Krag* (V.) mente, at Garantien maatte kunne undværes, men han erkendte, at der var Omstændigheder, som gjorde det begrundet, at den opretholdtes. — Ved tredie Behandling vedtoges Lovforslaget med 93 Stemmer mod 2.

I *Landstinget* udtalte *Axel B. Lange* (K. F.), samtidig med at han gav Tilslutning til Lovforslaget, Ønske om, at man, naar Forholdene blev mere normale, maatte komme bort fra denne Garanti. Det var efter hans Opfattelse uheldigt, at Staten paatog sig saa omfattende Garantiforpligtelser, som Tilfældet efterhaanden var blevet, og han ansaa det tillige for tvivlsomt, om Garantien havde nogen større Indflydelse paa de paagældende Obligationers Kurs. — Lovforslaget vedtoges i Landstinget enstemmigt med 53 Stemmer.

62. Lov om Overførelse af Kreditforeningslaan til Serier eller Afdelinger med lavere Rentefod. (Indenrigsminister *Knud Kristensen*). [A. Sp. 4793. — C. Sp. 2015 og 2025].

Fremsat i *Folketinget* $20/8$ (F. Sp. 2447). 1. Beh. $21/8$ (F. Sp. 2490). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (A. C. Mortensen, Smørum, Jensen [Lillering], Holger Eriksen, Bollerup Madsen, Einer-Jensen, Gustav Pedersen, Bertel Dahlgaard, Rasmussen [Gylling], Krag [Formand], Himmelstrup, Laurits Pedersen, Henning Hasle, Aksel Møller [Sekretær] og Grønning). Betænkning (B. Sp. 1943) afgivet $21/8$ (Ordfører: Krag). 2. Beh. $22/8$ (F. Sp. 2530). 3. Beh. $22/8$ (F. Sp. 2538). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $22/8$ (L. Sp. 1338). 2. Beh. $22/8$ (L. Sp. 1354). 3. Beh. $22/8$ (L. Sp. 1356). *Loven stadfæstet 26. August 1941*. (Lov-Tid. Nr. 354). Traadt i Kraft straks.

Loven gennemførtes paa Foranledning af Direktionen for Kreditforeningen af jyske Landejendomsbesiddere, der over for Indenrigsministeriet havde fremsat en Henstilling om, at der med det Formaal at lette Udnyttelsen af de nuværende Kurser paa Kreditforeningernes Kasseobligationer til Gennemførelse af *individuelle Konverteringer* af Kreditforeningslaan ned til $3\frac{1}{2}$ og 4 pCt. nominal Rente p. a. maatte blive søgt gennemført en Lovbestemmelse af lignende Indhold som Bestemmelsen i § 2 i Lov Nr. 363 af 16. December 1933 om Rentelettelse ved Konvertering m. v. af Kreditforeningslaan i fast Ejendom, saa at Efterpanthavernes Adgang til at modsætte sig Ombytningen begrænsedes. Henvendelsen havde været forelagt Kreditforeningernes staaende Fællesudvalg og faaet dettes Tilslutning.

Ogsaa Indenrigsministeren billigede denne Henvendelse, som resulterede i Vedtagelsen af en Lov af følgende Indhold:

§ 1. Overførelse af Kreditforeningslaan i fast Ejendom til en Serie eller Afdeling med lavere Rentefod inden for samme Forening kan uanset Bestemmelserne i §§ 40 og 41 i Lov Nr. 111 af 31. Marts 1926 om Tinglysning finde Sted uden Samtykke fra Panthavere eller andre i den pantsatte Ejendom berettigede, der staar tilbage for det oprindelige Laan, selv om der derved sker en Forskydning i Amortisationstiden og de øvrige Laanevilkaar, og uanset om det nye Laans Hovedstol ved Laaneudmaalingen fastsættes højere end det afløste Laans Restgæld. Denne kan dog kun forhøjes med et Beløb svarende til de med Overførelsen forbundne nødvendige Omkostninger, Reservefondsindskuddet for det nye Laan og Kurstab — beregnet efter Forskellen i Kasseobligationernes Kurser ved Afgivelsen af Kreditforeningens Tilbud paa det nye Laan, dog højst efter en Kursforskel paa 4 Points for hver $\frac{1}{2}$ pCt., Rentefoden nedsættes —, men efter Fradrag af den til det afløste Laan knyttede Reservefondsandel, i det Omfang denne efter Statutterne kan overføres eller udbetales. Inden for de saaledes angivne Grænser fastsættes Laanets Størrelse af Foreningens Direktion.

§ 2. I Tilfælde af Overførelse af Laan i Henhold til § 1 er Direktionerne i samtlige Kreditforeninger bemyndiget til — uden at særlige Bestemmelser herom i Statutterne er fornødne — at fastsætte Betaling af saadanne særlige halv-

aarlige Afdrag, at en Forlængelse af Laanets Amortisations-tid helt eller delvis kan undgaaes.

§ 3. Som Dokumentation over for Tinglysningsmyndighederne for, at Overførelsen finder Sted under Iagttagelse af Reglerne i § 1, skal en Erklæring fra Kreditforeningens Direktion — eventuelt ved Paategning paa det udstedte Pantebrev — være fyldestgørende.

§ 4. Loven har Gyldighed til 31. Mart's 1943.

§ 2 blev indføjet i Folketinget som en Indrømmelse til Efterpanthaverne, derunder *Hypotekforeningerne*, hvis staaende Fællesudvalg i en Skrivelse til Indenrigsministeriet havde anmodet om, at det maatte blive gjort til en Betingelse for Forhøjelse af Kreditforeningslaan ved Konvertering i Henhold til Lovens Bestemmelser, at Amortisationstiden ikke blev forlænget. I Skrivelsen herom hedder det:

»Hypotekforeningerne ser selvsagt med den største Velvilje paa, at de til Foreningerne pantsatte Ejendommens Rentabilitet lettes saa meget som muligt, men har paa den anden Side afgørende Interesse i, at den ved de enkelte Laans Placering forudsatte Amortisation af egne og foranstaaende Laan ikke svækkes, uden at Foreningerne faar Lejlighed til at tage Stilling hertil, idet der ved Udmaalingen af Laanene ikke alene tages Hensyn til Ejendommenes øjeblikkelige Værdi, men ogsaa til de foranstaaende Laans Amortisation.

Fratages der Hypotekforeningerne Mulighed for at beregne den fremtidige Amortisation af Kreditforeningslaanet, saaledes at Foreningerne ikke faar Sikkerhed for, at de i Ejendommene placerede Første- og Andenprioritetslaan paa passende og forud beregnelig Maade nedbringes, efterhaanden som Ejendommene forringes paa Grund af Alder, Brøstfældighed, utidssvarende Indretning og Udstyr, vil der indføres et formentlig ikke ønsket Usikkerhedsmoment ved Udmaalingen af Hypotekforeningslaan.

Det maa endvidere fremhæves, at ligesom en Forringelse af Amortisationen ingenlunde synes at være en logisk Følge af en Rentenedsættelse som Udnyttelse af et gunstigt Konjunkturmoment, kan en saadan, foruden at medføre Vanskeligheder for nyprioriterende eller omprioriterende Laansøgere, vise sig at være en uheldig Foranstaltning for Realkreditte som Helhed.«

Begrænsningen af Lovens Gyldighedstid skete ligeledes i Folketinget.

I Bemærkningerne til det af Indenrigsministeren fremsatte Lovforslag gøres der opmærksom paa, at et Kreditforeningslaan ikke uden Efterpanthavernes Samtykke kan forhøjes

med et Beløb, der tjener til Dækning af *Restancer*. Under Henvisning hertil peger Folketingsudvalget i sin Betænkning paa, at Sagen efter dets Opfattelse stiller sig anderledes med Hensyn til Beløb, med hvilke der er ydet Henstand efter Lovgivningen om *Betalingshenstand* (jfr. Lov Nr. 73 af 11. Marts 1933 og tidligere Love). Denne Opfattelse blev tiltraadt af Indenrigsministeren.

Lovforslaget fik paa Rigsdagen Tilslutning fra alle Sider og blev enstemmigt vedtaget i begge Ting.

Under Sagens Behandling omtales fra flere Sider Spørgsmaalet om Gennemførelse af *en almindelig serievis Konvertering af Kreditforeningsobligationer*. I Folketinget spurgte *Jens Thomsen* (B.) saaledes Indenrigsministeren, om der i Nationalbankens Ledelse var Vilje til at støtte Gennemførelsen af en betydende Konvertering gennem Bankens Rentepolitik og Diskontofastsættelse. Saafremt Nationalbanken stillede sig køligt over for Sagen, var han bange for, at Konverteringen ikke vilde faa nogen større Betydning. *Indenrigsministeren* oplyste herom, at man ikke hidtil havde ment, der var Grundlag for en almindelig Konvertering. Det var dog »en given Sag, at vi følger dette Spørgsmaal med den største Opmærksomhed, og det er ogsaa af den Grund, at jeg har forelagt det foreliggende Lovforslag, idet det er givet, at jo længere man kan komme ad den Vej med successiv og privat Konvertering, jo lettere vil det gaa, og jo lettere vil det ogsaa være til sin Tid, hvis Mulighederne skulde vise sig for en almindelig Konverterings Gennemførelse«. Man maatte under de herskende usikre Forhold gaa frem med megen Forsigtighed paa dette Omraade. Thi gaar man til en saadan større samlet Konvertering, skal der, som Ministeren udtalte i Landstinget, paa een Gang opsiges »en hel Masse Laan, og saa skal der optages tilsvarende Laan til en lavere Rente. Hvis Kursen saa i Mellemtiden svinger, kan man jo komme ind i den Kalamitet, at man har opsagt Laanet og ikke er i Stand til at faa Laan i lavere forrentede Obligationer paa fordelagtige Vilkaar«.

Den Omstændighed, at Loven gør mindre Indgreb i *Efterpanthavernes Rettigheder* end Loven af 16. December 1933, begrundede Ministeren i Landstinget med, at »saaledes som Forholdene er for Tiden, og navnlig som de ser ud til at blive i den nærmeste Fremtid, kan det ikke bestrides, at det, at alting stiger i Værdi, betyder, at de, som sidder med de reelle Værdier, i hvert Fald pengemæssigt bliver bedre stillet i Øjeblikket, medens de, som sidder med Obligationerne eller Pengene, bliver forholdsvis ringere stillet. Jeg vil derfor ikke kunne anse det for rimeligt at gennemføre et Forslag, som stiller dem endnu værre«.

63. Lov om midlertidig Lempelse i Afdragsvilkårene for Statsboligfondslaan i mindre Ejendomme. (Indenrigsminister *Knud Kristensen*). [A. Sp. 2999. — C. Sp. 379 og 431].

Fremsat i *Folketinget* $19\frac{1}{2}$ (F. Sp. 1292). 1. Beh. $20\frac{1}{2}$ (F. Sp. 1315). 2. Beh. $26\frac{1}{2}$ (F. Sp. 1358). 3. Beh. $27\frac{1}{2}$ (F. Sp. 1376). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $28\frac{1}{2}$ (L. Sp. 689). 2. Beh. $6\frac{1}{3}$ (L. Sp. 698). 3. Beh. $7\frac{1}{3}$ (L. Sp. 707). *Loven stadfæstet 10. Marts 1941.* (Lov-Tid. Nr. 96).

For Debitorer, der i Henhold til Lov Nr. 551 af 23. December 1922 om Laan til Boligforanstaltninger med senere Forlængelseslove af Statsboligfonden havde modtaget *Laan med en Hovedstol paa under 20 000 Kr.*, blev den halvårlige Ydelse til Fonden for Terminerne i 1938 og 1939 i Henhold til Lov Nr. 76 af 18. Marts 1938 *nedsat* fra 3,10 pCt. til 2,85 pCt., hvoraf 2,5 pCt. af den til enhver Tid skyldige Restgæld var Rente, 0,10 pCt. Bidrag til Statsboligfondens Reserve- og Administrationsfond, medens Restbeløbet var Afdrag. I Tilfælde, hvor der var sket Overdragelse af en til Statsboligfonden pantsat Ejendom, ydedes Afdragslettelsen dog kun, saafremt Tinglysning om Overdragelsen havde fundet Sted med Fondens Samtykke inden 1. Januar 1928, eller Overdragelsen var sket til Ejerens Ægtefælle eller Livsarvinger.

Denne Lempelse i Afdragsvilkårene blev ved Lov Nr. 45 af 15. Februar 1940 forlænget, saaledes at den ogsaa fik Virkning for Terminerne i 1940, og ifølge nærværende Lov faar den yderligere Virkning for Terminerne i 1941. Lempelsen indrømmes dog ikke de Laantagere, som ikke har ønsket Lempelse i Henhold til de fornævnte Lovbestemmelser, ej heller Laantagere, som inden 31. Marts 1941 over for Statsboligfondens Kasserer, Kongeriget Danmarks Hypotekbank, skriftligt erklærer, at de ikke ønsker, at Afdragslettelsen skal komme til Anvendelse for vedkommende Laan.

Afdragslettelsen, der vil komme ca. 3 500 Laantagere til gode, vil medføre en Mindreindtægt for Statsboligfonden i 1941 paa ca. 100 000 Kr.

Lovforslaget vedtoges uændret og enstemmigt.

64. Lov om Støtte til Bygningsstandsættelser og Varmeisoleringsarbejder m. v. vedrørende Beboelses-ejendomme. (Indenrigsminister *Knud Kristensen*). [A. Sp. 2337. — C. Sp. 37 og 77].

Fremsat i *Folketinget* $10/10$ (F. Sp. 32). 1. Beh. $15/10$ (F. Sp. 74). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (J. Chr. Jensen, Dahl, Einer-Jensen, H. P. Hansen [Præstø A.], Leonhard Hansen, Rasmus Hansen, M. Larsen, Valdemar Sørensen, Jensen [Gørding], Jensen-Broby, Krag [Formand], Christiani, O. Kier [Sekretær], Kristen Amby og Bouet). Betænkning (B. Sp. 31) afgivet $23/10$. (Ordfører: Jensen-Broby). 2. Beh. $24/10$ (F. Sp. 301). 3. Beh. $24/10$ (F. Sp. 313). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $25/10$ (L. Sp. 115). 2. Beh. $26/10$ (L. Sp. 165). 3. Beh. $26/10$ (L. Sp. 189). *Loven stadfæstet 31. Oktober 1940.* (Lov-Tid. Nr. 567). Traadt i Kraft straks.

Initiativet til denne Lov blev taget af Regeringens *Beskæftigelsesudvalg*, der havde henstillet til Indenrigsministeriet at søge iværksat Foranstaltninger til Fremme af Byejeendommens Istandsættelse og Varmeisolering med det dobbelte Formaal at skabe nyttig *Beskæftigelse for Byggefagene* og at muliggøre en *bedre Udnyttelse af Brændselsbeholdningerne*. Sagen blev af Indenrigsministeriet henvist til Overvejelse i det efter Beskæftigelsesudvalgets Anmodning nedsatte *Byggeudvalg*, og dette Udvalg udarbejdede derefter et Lovforslag, som Rigsdagen sluttede sig til med enkelte Ændringer. Nedenfor er de vigtigste af disse Ændringer omtalt i Tilslutning til Lovens enkelte Paragraffer, der i Hovedsagen gaar ud paa følgende:

§ 1. Til Fremskaffelse af Merbeskæftigelse inden for Byggefagene kan der af det offentlige ydes et Beløb af *indtil 30 Mill. Kr.* som Tilskud til Udgifterne ved almindelige *Istandsættelsesarbejder* samt til *Varmeisoleringsarbejder* og andre Forbedringer vedrørende Beboelses-ejendomme beliggende i København, Frederiksberg og Gentofte, inden for eller i Tilslutning til de bymæssige Bebyggelser i Købstæderne samt i saadanne Bebyggelser paa Landet, som ved den almindelige Folketælling den 5. November 1935 havde mere end 1 000 Indbyggere. Til Afholdelse af saadanne Tilskud er Indenrigsministeren bemyndiget til at anvende indtil 27 Mill.

Kr.; den resterende Del af det samlede Tilskudsbeløb paa indtil 30 Mill. Kr. afholdes af Kommunerne efter Reglerne i § 2, Stk. 1.

Tilskud kan kun ydes til Arbejder, som *paabegyndes senest den 15. April 1941*; Indenrigsministeren er dog bemyndiget til i ganske særlige Tilfælde at bestemme, at Tilskud kan ydes til Arbejder, der paabegyndes efter Fristens Udløb, men dog inden den 15. Maj 1941. Tilskudsberettigede er kun Arbejder, som foretages i Ejendomme, der maa antages efter Arbejdernes Udførelse at ville være egnede til Beboelse gennem et længere Tidsrum, og som efter Arbejdets Udførelse vil være i forsvarlig Stand. Tilskud kan almindeligvis kun ydes til Arbejder i Ejendomme, hvis Beliggenhed ikke maa antages at vanskeliggøre en ønskelig Regulering eller Sanering af Kvarteret.

I det oprindelige Forslag havde Stk. 2 følgende Ordlyd:

»Tilskud kan kun ydes til Arbejder, som paabegyndes senest den 31. Maj 1941, og som foretages i Ejendomme, der maa antages efter Arbejdernes Udførelse at ville være egnede til Beboelse gennem et længere Tidsrum, og som efter Arbejdets Udførelse vil være i forsvarlig Stand. Tilskud kan ikke ydes til Arbejder vedrørende Ejendomme, hvis Beliggenhed maa antages at ville vanskeliggøre en ønskelig Regulering eller Sanering af Kvarteret.«

§ 2. Tilskuddet, der kan ydes saavel til *Ejere* som til saadanne *Lejere* (Andelshavere), hvem Vedligeholdelsespligten paahviler, andrager 30 pCt. af den af Kommunalbestyrelsen godkendte Udgift til Arbejdet; af Tilskuddet afholder den Kommune, hvori Ejendommen er beliggende, et Beløb svarende til 3 pCt. af Udgiften til det tilskudsberettigede Arbejde, medens Resten af Tilskuddet udredes af Staten. Tilskuddet kan, for saa vidt angaar almindelige Istandsættelsesarbejder, ingen Sinde overstige 1 pCt. af Ejendomsskyldværdien. Maksimum for Tilskuddet i Tilfælde, hvor Lejeren er Tilskudsmodtager, udgør 15 pCt. af sidste Aars Leje. Summen af Tilskud til Ejer og Lejer til Istandsættelsesarbejder kan dog ikke overstige 1 pCt. af Ejendomsskyldværdien. Tilskud til Varmeisoleringsarbejder og andre Bygningsforbedringer kan ingen Sinde overstige 2 pCt. af Ejendomsskyldværdien.

Det er en Betingelse for at opnaa Tilskud, at *Andragende*

derom *inden Udgangen af December Maaned 1940* er indgivet til Kommunalbestyrelsen (i København Magistraten), og at Arbejdet har opnaaet Kommunalbestyrelsens (Magistratens) Godkendelse som tilskudsberettiget, jfr. dog § 3. Indenrigsministeren er beføjet til, saafremt Omstændighederne maatte tale derfor, ved Bekendtgørelse at forlænge den fornævnte Frist.

Bestemmelsen om, at Summen af Tilskud til Ejer og Lejer til Istandsættelsesarbejder ikke kan overstige 1 pCt. af Ejendomsskylden, blev indføjet i Folketinget.

§ 3. Det i § 1 nævnte Beløb af 27 Mill. Kr. *fordeles mellem de omhandlede Kommunegrupper* under Hensyn til Antallet af Beboelseslejligheder inden for Omraaderne. Saafremt det beregnede samlede Tilskud til de i Henhold til § 2, Stk. 2, godkendte Arbejder ikke udgør det for vedkommende Omraade beregnede Størstebeløb, er Indenrigsministeren bemyndiget til at forøge det samlede Raadighedsbeløb for de øvrige Omraader med det saaledes ubrugte Beløb. Saafremt der ved Ansøgningsfristens Udløb skulde foreligge et anmeldt udækket Tilskudsbehov, er Indenrigsministeren, saafremt Behovet ikke kan dækkes ved Anvendelse af foranstaaende Bestemmelse, bemyndiget til blandt de senest anmeldte at lade udskyde de mindst egnede Arbejder.

§ 4. Den gennem Tilskudsordningen ydede Støtte er *ikke skattepligtig Indtægt* for Modtageren. Ejendommens Driftsregnskab kan ikke belastes med Udgifter, for hvilke der er opnaaet Dækning gennem de her omhandlede Tilskud.

§ 5. Indenrigsministeren er bemyndiget til inden for et Beløb af 10 Mill. Kr. at yde *Laan til Finansiering af Udgifterne* ved Varmeisoleringsarbejder og andre Bygningsforbedringer, som udføres med Tilskud efter nærværende Lov. Den i § 3 angivne Fordelingsnorm finder tilsvarende Anvendelse.

Det enkelte Laan, der udbetales kontant, og som ikke maa overstige 35 pCt. af den af Kommunalbestyrelsen godkendte Udgift, sikres ved Panteret efter de i Ejendommen indestaaende Prioriteter inden for en *Laanegrænse af højst 90 pCt.* af den for Ejendommen ansatte Ejendomsskyldværdi eller i ganske særlige Tilfælde af anden af Indenrigsministeren godkendt Værdi. Af Laanets Hovedstol svares en fast aarlig

Ydelse paa 10 pCt., hvoraf $4\frac{1}{2}$ pCt. af den til enhver Tid skyldige Restgæld er Rente, $\frac{1}{5}$ pCt. af Hovedstolen er Bidrag til en Reserve- og Administrationsfond, og Resten er Afdrag. — De aarlige Ydelser, der kan inddrives ved Udpantning, erlægges til Kongeriget Danmarks Hypotekbank.

§ 6. Pantebreve for de i Henhold til denne Lov bevilgede Laan af Statsmidler udstedes uden Stempel og tinglyses uden Afgift til det offentlige.

§ 7. Midlerne til Afholdelse af Tilskud og Ydelse af Laan i Henhold til nærværende Lov tilvejebringes gennem den i Lov Nr. 559 af 31. Oktober 1940 om Tilvejebringelse af Midler til beskæftigelsesfremmende Foranstaltninger omhandlede *Beskæftigelsesfond*.

§ 8. Den fornødne *Kontrol* med de Arbejder, hvortil der opnaas Støtte efter denne Lov, føres af Kommunalbestyrelsen (Magistraten) efter nærmere af Indenrigsministeren foreskrevne Regler. Udgifterne til Kontrollen afholdes af Kommunen.

Indenrigsministeren er for hvert af de i § 3 omhandlede Omraader bemyndiget til at fastsætte Grænser, hvorved *Smaaarbejder undtages* fra Adgangen til at opnaa Tilskud (Laan).

§ 9. Indenrigsministeren er bemyndiget til efter Forhandling med Ministeren for Handel, Industri og Søfart at *forbyde Anvendelsen af visse Materialer* ved de Arbejder, hvortil der ydes Støtte efter nærværende Lov.

§ 10. Bestemmelserne i Lov Nr. 404 af 2. August 1940 om midlertidig Begrænsning af *Adgangen til at tinglyse Gæld* paa fast Ejendom skal ikke være til Hinder for Tinglysning af Gæld, som stiftes til Dækning af Udgifterne ved Arbejder, hvortil der ydes Støtte efter nærværende Lov.

§ 11. Den Ejeren i Medfør af § 56, Nr. 5, i Lov Nr. 54 af 23. Marts 1937 om Leje hjemlede *Adgang til Lejeforhøjelse* begrænses, for saa vidt angaar Forbedringer, hvortil der ydes Tilskud efter nærværende Lov, til alene at angaa 70 pCt. af Udgifterne til Forbedringerne.

I Bemærkningerne til det af Indenrigsministeren fremsatte Lovforslag anførtes det, at man havde begrænset Lovforslaget til at gælde *Beboelsesejendomme*, idet det for disse drejer sig om Foranstaltninger, der fra Ejendom til

Ejendom er af nogenlunde samme Art, hvorved Lovens Administration i høj Grad vilde forenkles. De paagældende Foranstaltninger er for Forretningsejendomme, Værksteder og Fabrikker langt mere uensartede, og da man fandt det nødvendigt at gøre Loven let haandterlig til hurtig Fremme af Beskæftigelsen, havde man afstaaet fra at foreslaa Loven udvidet til at omfatte saadanne Ejendomme. Man havde dog ikke hermed ment, at der skulde være noget til Hinder for at betragte en Ejendom som Beboelsesejendom, selv om en ikke uvæsentlig Del af Ejendommen benyttes som Butikker og andre Forretningslokaler.

Af administrative Hensyn havde man tillige fundet det nødvendigt at begrænse de foreslaaede Støtteforanstaltninger inden for Landkommunerne til kun at omfatte bymæssige Bebyggelser med mere end 1 000 Indbyggere.

Vel vedligeholdte Ejendomme skulde ikke være afskaaret fra at opnaa Tilskud til almindelig aarlig Vedligeholdelse og til yderligere Istandsættelse eller Forbedring; dog burde der ikke ydes Tilskud til luksusprægede Foranstaltninger, ogsaa fordi Arbejdslønnen ved saadanne betyder forholdsvis mindre end ved andre Bygningsarbejder.

At Tilskuddet var foreslaaet sat til 30 pCt., begrundedes med, at man dermed havde ment at *borteliminere den siden Krigens Udbrud indtraadte Pristigning*, som for Nybyggeriets Vedkommende androg ca. 30 pCt. For Istandsættelsesarbejder og andre Arbejder ved bestaaende Bygninger havde Udgiftsstigningen ganske vist været noget mindre, eftersom Arbejdslønnen — der siden Krigens Udbrud er steget væsentligt mindre end Materialepriserne — udgør en større Brøkdel af den samlede Udgift. Man fandt det dog forsvarligt at sætte Tilskuddet til 30 pCt. i Betragtning af, at der er paalagt Grundejerne i Byerne ikke uvæsentlige Udgifter til Luftværnsforanstaltninger.

Angaaende Minimumsgrænsen for de Arbejder, til hvilke der kan opnaas Støtte, udtaltes det, at Grænsen burde være forskellig, efter som det drejer sig om Etagehuse eller Smaahuse. Af Hensyn til Ordningens Administration havde man ment, at i hvert Fald *Arbejder under 200 Kr. ikke burde komme i Betragtning* som tilskudsberettigede, og at Grænsen burde sættes væsentlig højere for at opnaa Adgang til Laan.

I Folketingsudvalget sluttede man sig til den Opfattelse, at 200 Kr. kunde være et passende Mindstebeløb for Ejerens Vedkommende. Derimod fandtes det rimeligt, at Mindstebeløbet for Lejere kun blev sat til 100 Kr. pr. Lejlighed.

I sin Fremsættelsestale paapegede *Indenrigsministeren*, at Arbejdsløsheden inden for Byggefagene i Vinteren 1940—41 i det væsentlige maatte søges afhjulpet gennem Reparations-

arbejder, Varmeisolationsforanstaltninger og andre Forbedringer af de allerede eksisterende Ejendomme, idet Nybyggeriet, i hvert Fald hvad angaar store Ejendomme, i det store og hele var gaaet i Staa.

Under Sagens første Behandling i Folketinget henviste *J. Chr. Jensen* (S.) til, at der i Byggeloven for København var Hjemmel til at paabyde, at enhver københavnsk Lejlighed skulde holdes i forsvarlig Stand uden Udgift for det offentlige. Grundejerne burde derfor modtage den foreslaaede Lov om 30 pCt.s Tilskud til Vedligeholdelsesarbejder med den Paaskønnelse, den havde Krav paa. *Jensen-Brobj* (V.) understregede, at Forslaget hvilede paa Frivillighedens Grundlag, og han hilste med Glæde, at man ikke havde villet anvende Tvang, men søgt at faa det private Initiativ i Gang. Venstre kunde i det store og hele give Lovforslaget sin Tilslutning, selv om der var enkelte Ting, som burde overvejes i et Udvalg. Lovforslaget anbefaledes ligeledes af *O. Kier* (K. F.) og *Valdemar Sorensen* (R. V.). Sidstnævnte havde dog forskellige Indvendinger at gøre; bl. a. mente han, at Mindstegrænsen for tilskudsberettigede Arbejder burde udgaa eller i hvert Fald sættes meget lavt. *Jensen (Gording)* (R. V.) fandt det uretfærdigt, at bymæssige Bebyggelser med under 1 000 Indbyggere ikke faldt ind under Lovforslagets Bestemmelser.

Under den efterfølgende Udvalgsbehandling naaede man til Enighed om Gennemførelse af Lovforslaget med i alt 9 Ændringer, der alle var tiltraadt af Indenrigsministeren. Udvalget modtog fra Industriraadet en Skrivelse vedrørende Anvendelse af *danske Materialer*. Udvalget fandt dog ikke Anledning til at stille Ændringsforslag herom, idet man var betænkelig ved paa Forhaand at forbyde al Anvendelse af udenlandske Materialer ved Udførelse af Arbejder, hvortil der i Henhold til Loven kan bevilges Tilskud. Ved tredje Behandling vedtoges Lovforslaget enstemmigt med 89 Stemmer, idet dog 5 Medlemmer hverken stemte for eller imod.

I *Landstinget* udtalte *Bender Haab* om, at den foreslaaede Ordning maatte føre til det tilsigtede Resultat, men han havde en Anelse om, at Fremtiden udmærket godt kunde gøre det nødvendigt at skabe et effektivt offentligt Tilsyn, omfattende saavel Ejendommenes Indre som Ydre, og med Ret til at paabyde Istandsættelser. Den samvittighedsfulde Husejer kunde intet som helst have at indvende mod et saadant Tilsyn, der kun vilde være i Samklang med hans naturlige Interesser, hvorimod den mindre samvittighedsfulde Husejer blev nødt til at følge Trop. Efter at ogsaa de øvrige Partiordførere havde givet Lovforslaget deres Tilslutning, erklærede *Elmqvist* (V.), at han vilde stemme for Lovforslaget, men

at det efter hans Opfattelse havde været langt mere tiltalende og mere effektivt, om Sagen var blevet løst paa en anden Maade, nemlig gennem Skattefrihed for Beløb, der anvendes til Reparations- og Fornyelsesarbejder, hvilket nærmere begrundedes. Eventuelt kunde man have kombineret Tilskuds- og Skattelettelsesmetoden, saa at Ejerne fik Ret til at vælge mellem, hvilken Form for Lettelse de foretrak. *Ministeren* mente imidlertid, at den foreslaaede Tilskudsordning var mest hensigtsmæssig, og han pointerede, at Folk kunde modtage Tilskuddene med oprejst Pande. De blev ikke saa meget ydet for Husejernes og Lejernes Skyld som for Samfundets Skyld, idet Samfundet var stærkt interesseret i at faa Arbejder af den i Lovforslaget omhandlede Art sat i Gang i størst muligt Omfang.

Lovforslaget vedtoges i Landstinget enstemmigt med 51 Stemmer.

65. Lov om Ændringer i Lov Nr. 567 af 31. Oktober 1940 om Støtte til Bygningsstandsættelser og Varmeisoleringsarbejder m. v. vedrørende Beboelses-ejendomme. (Indenrigsminister *Knud Kristensen*). [A. Sp. 2895. — C. Sp. 353 og 371].

Fremsat i *Folketinget* $22\frac{1}{1}$ (F. Sp. 1123). 1. Beh. $24\frac{1}{1}$ (F. Sp. 1136). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Dahl, Leonhard Hansen, Einer-Jensen, J. Chr. Jensen, M. Larsen, H. P. Hansen [Præstø A.], Rasmus Hansen, Valdemar Sørensen, Jensen [Gørding], Jensen-Broby, Krag [Formand], Christiani, O. Kier [Sekretær], Kristen Amby og Bouet). Betænkning (B. Sp. 417) afgivet $12\frac{1}{2}$. (Ordfører: Jensen-Broby). 2. Beh. $12\frac{1}{2}$ (F. Sp. 1270). 3. Beh. $13\frac{1}{2}$ (F. Sp. 1278). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $14\frac{1}{2}$ (L. Sp. 634). 2. Beh. $14\frac{1}{2}$ (L. Sp. 647). 3. Beh. $14\frac{1}{2}$ (L. Sp. 648). *Loven stadfæstet 17. Februar 1941*. (Lov-Tid. Nr. 56).

Loven af 31. Oktober 1940 om Bygningsstandsættelser og Varmeisoleringsarbejder m. v. fandt ikke saa stor Anvendelse som haabet, heller ikke efter at Indenrigsministeriet ved Bekendtgørelse af 21. December 1940 havde *forlænget Fristen* for Indgivelse af Andragender om Tilskud fra Udgangen af December 1940 til Udgangen af Februar 1941 og *nedsat de Grænser, der udelukker Smaaarbejder fra at opnaa*

Tilskud og Laan. Efter indhentet Indstilling fra Indenrigsministeriets Byggeudvalg udarbejdedes derfor et Lovforslag om Ændring af Loven paa en Række Punkter, hvilket Lovforslag blev vedtaget af Rigsdagen, dog først efter at flere af dets Bestemmelser var blevet væsentlig omarbejdet.

I den følgende Gengivelse af Lovens Hovedindhold gælder Paragrafhenvisningerne Loven af 31. Oktober 1940.

I. Medens Tilskud i Henhold til § 1 oprindeligt alene kunde opnaas til Forbedring af *Beboelsesejendomme*, medtages nu ogsaa *andre Ejendomme*, herunder *Kirker*, kun med følgende Undtagelser: 1. Landbrugsejendomme (for saadanne gælder en særlig Lov om Støtte til Istandsættelsesarbejder m. v. [Nr. 36]), 2. Ejendomme, der tilhører Stat eller Kommune og tjener et offentligt Formaal, og 3. de til Havneanlæg hørende Administrationsbygninger. I Overensstemmelse hermed fjernes Ordene »vedrørende Beboelsesejendomme« fra Lovens Titel. Samtidig forlængedes *Fristen for Arbejdets Paabegyndelse* til Udgangen af Maj 1941. Endvidere ændredes i § 1, Stk. 2, Sætningen »Tilskudsberettigede er kun Arbejder, som foretages i Ejendomme, der maa antages efter Arbejdernes Udførelse at ville være egnede til Beboelse gennem et længere Tidsrum, og som efter Arbejdets Udførelse vil være i forsvarelig Stand« til: »Tilskudsberettigede er kun Arbejder, som foretages i Ejendomme, der maa antages efter Arbejdernes Udførelse at være egnede til Benyttelse efter deres Formaal.«

I det oprindelige Lovforslag var Kirker ikke medtaget blandt de Bygninger, som der kan opnaas Tilskud til, men dette ændredes i Folketinget, hvor ogsaa Ændringen til § 1, Stk. 2, omarbejdedes.

II. Det i § 2 fastsatte *Tilskud* blev under Sagens Behandling i Folketinget *forhøjet fra 30 til 35 pCt.*, ligesom Tilskudsreglerne i det hele taget ændredes — til Dels ligeledes paa Folketingets Initiativ — bl. a. med det Formaal at gøre dem fordelagtigere for de mindre Boliger. I sin nye Form fik § 2, Stk. 1, følgende Ordlyd:

»Tilskuddet, der kan ydes saavel til Ejere som til Lejere (Brugere), andrager 35 pCt. af den af Kommunalbestyrelsen godkendte Udgift til Arbejdet; af Tilskuddet afholder den Kommune, hvori Ejendommen er beliggende, en Tiendedel

og Staten Resten; Tilskud til Arbejder vedrørende Kirker afholdes dog fuldt ud af Staten. Tilskuddet kan ikke overstige 6 pCt. af Ejendomsskyldværdien. Maksimum for Tilskuddet, hvor Lejeren er Tilskudsmodtager, udgør 25 pCt. af sidste Aars Leje. Tilskuddet til Arbejder vedrørende en Kirke kan ikke overstige 5000 Kr. Tilskud, der efter Bestemmelserne i 1. Punktum ikke vil overstige 300 Kr., berøres dog ikke af Reglerne i 2.—3. Punktum.«

Fristen for Andragenders Indsendelse (§ 2, Stk. 2) ændredes fra Udgangen af December 1940 til Udgangen af Marts 1941; Regeringen havde fra først af foreslaaet Udgangen af Februar.

III. Ogsaa i § 5, der angaar *Laanebestemmelserne*, er foretaget væsentlige Ændringer. Medens man som Hovedregel har opretholdt Bestemmelsen om, at det enkelte Laan ikke maa overstige 35 pCt. af den af Kommunalbestyrelsen godkendte Udgift, har man, for saa vidt angaar Beboelsesejendomme med en Ejendomsskyldværdi paa indtil 25 000 Kr., indført den Lempelse, at Laanet kan andrage 50 pCt. af den nævnte Udgift, idet det havde vist sig vanskeligt for Ejere af saadanne mindre Ejendomme at tilvejebringe det nødvendige Beløb til Afholdelse af den Del af Udgiften, der ikke dækkes ved Tilskud eller Laan.

Bestemmelsen om, at Laanene skal sikres ved Panteret inden for 90 pCt. af Ejendomsskyldværdien, er opretholdt for Beboelsesejendomme, medens Grænsen for andre Ejendomme er sat ved 70 pCt. (det af Indenrigsministeren fremsatte Forslag havde følgende Graduering: Beboelsesejendomme 90 pCt., Ejendomme, der i udpræget Grad er indrettet med særlig erhvervsmæssig Virksomhed for Øje, 60 pCt. og andre Ejendomme 75 pCt.). For Beboelsesejendomme, der er opført med *Statslaan* i Henhold til Lovgivningen om Støtte til Boligbyggeri (herunder Statsboligfondslaan), kan Laan dog ifølge en ny Bestemmelse ydes uden Iagttagelse af den angivne Laanegrænse. I ganske særlige Tilfælde kan de anførte Laanegrænser fastsættes i Forhold til anden af Indenrigsministeren godkendt Værdi.

Kommunalbestyrelsen (i København Magistraten) afgør, til hvilken af de ovennævnte Grupper en Ejendom skal henregnes. Kommunalbestyrelsens Afgørelse kan inden 14 Dage indankes for Indenrigsministeriet, hvis Afgørelse er endelig.

IV. Som en Konsekvens af Tilskuddets Forhøjelse til 35 pCt. foretages i § 11 den Ændring, at kun 65 pCt. (tidligere 70 pCt.) af Udgiften til en Boligs Forbedring kan tages i Betragtning ved Fastsættelsen af den Ejeren i Medfør af Lejeloven hjemlede *Ret til Lejeforhøjelse*, for saa vidt angaar Forbedringer, hvortil der ydes Tilskud.

V. Loven traadte i Kraft straks, og der gaves den *tilbagevirkende Kraft* ved Indføjelse af følgende Bestemmelse:

»Tilskud, der forinden nærværende Lovs Ikrafttræden er bevilget i Henhold til Lov Nr. 567 af 31. Oktober 1940 om Støtte til Bygningsstandsættelser og Varmeisoleringsarbejder m. v. vedrørende Beboelsesejendomme, forhøjes, saaledes at Tilskuddet ansættes til det Beløb, der kunde være opnaaet, saafremt de ovenfor i § 1 fastsatte ændrede Regler for Tilskuddets Beregning havde været lagt til Grund.«

Lovforslaget underkastedes i *Folketinget* en Udvalgsbehandling, under hvilken der opnaaedes Enighed om dets Gennemførelse med de foreslaaede Ændringer, hvortil yderligere kom to Ændringer, som blev bragt i Forslag af Indenrigsministeren ved Lovforslagets tredie Behandling. De vigtigste af Ændringerne er omtalt foran.

I den af Udvalget afgivne Betænkning fremhæves Ønskeligheden af, at Tilskudsordningen administreres saaledes, at den kommer til at omfatte ikke blot indvendige, men *ogsaa udvendige Istandsættelser og Forbedringer*, herunder Gaardbelægning og Hegn. Tillige understreges det, at sanitære Anlæg, Varmeisoleringsarbejder, Forbedring af Varmeanlæg, Tagforbedringer, mindre Tilbygninger og Ombygninger, tjennende til Udnyttelse af hidtil ubenyttet Husrum, naturligt hører ind under Lovens Omraade.

Der blev under Udvalgsbehandlingen lagt Vægt paa saa vidt gørligt at *forstærke Lovens beskæftigelsesfremmende Virkninger*, og det var Udvalgets Anskuelse, at »Ejere og Brugere af de i Forslaget omhandlede Ejendomme vil svigte Hensynet til deres egne Interesser ved ikke i den foreliggende Situation at benytte Lovgivningens fornyede og udvidede Tilbud om Hjælp til Overholdelse af deres Vedligeholdelsespligter. Efter den foreslaaede Forhøjelse af Tilskudssatserne vil der uanset Prisudviklingen være økonomisk Fordel ved at foretage paa-krævede Istandsættelser og Forbedringer af Ejendommene, ligesom der ved den foretagne Udvidelse af Grænsen for Tilskuddets Størrelse i Forhold til Ejendomsskyldværdien er skabt Mulighed for at anvende Lovens Midler til Foranstalt-

ninger af videre Omfang end hidtil, herunder ogsaa til Istandsættelse og Forbedringer af Ejendomme af forretningsmæssig Karakter. Der er herved i første Række tænkt paa den ganske nødvendige Reparation eller Forbedring af Centralvarmeanlæg, som efter indeværende Vinters Erfaringer har vist sig at være uøkonomiske og i deres nuværende Tilstand uegnede til Anvendelse af indenlandsk Brændsel.

Videre hedder det i Betænkningen: »Udvalget formener ved det foreliggende Lovforslag og de af Udvalget stillede Ændringsforslag at have givet et saa vidtgaaende Tilbud om Støtte til de omhandlede Arbejders Iværksættelse, at det maa anses udelukket, at der ad den her fulgte Vej kan bydes yderligere for at forøge Beskæftigelsen.

Udvalget henleder sluttelig i denne Forbindelse Opmærksomheden paa Nødvendigheden af en saa effektiv Priskontrol som mulig med Materialepriser.

Lovforslaget vedtoges *enstemmigt* i begge Ting.

66. Lov om Ændringer i Lov om Støtte til Bygningsstandsættelser og Varmeisoleringsarbejder m. v., jfr. Lovbekendtgørelse Nr. 57 af 17. Februar 1941. (Indenrigsminister *Knud Kristensen*). [A. Sp. 4639. — C. Sp. 1355 og 1359].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{25}{4}$ (F. Sp. 2137). 1. Beh. $\frac{6}{5}$ (F. Sp. 2151). 2. Beh. $\frac{6}{5}$ (F. Sp. 2163). 3. Beh. $\frac{6}{5}$ (F. Sp. 2165). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{7}{5}$ (L. Sp. 1118). 2. Beh. $\frac{7}{5}$ (L. Sp. 1128). 3. Beh. $\frac{7}{5}$ (L. Sp. 1130). *Loven stadfæstet 13. Maj 1941.* (Lov-Tid. Nr. 234).

Loven gaar ud paa at *forhøje* de *Beløb*, der i Henhold til Loven om Bygningsstandsættelser og Varmeisoleringsarbejder m. v. kan ydes som Tilskud og som Laan, med henholdsvis indtil 16 Mill. Kr. og $1\frac{1}{2}$ Mill. Kr. samt at *forlænge Fristen for de paagældende Arbejders Paabegyndelse* til Udgangen af Oktober Maaned 1941.

Til Begrundelse heraf oplyses det i Bemærkningerne til det af Indenrigsministeren fremsatte Lovforslag, at efter at Lov Nr. 567 af 31. Oktober 1940 om Støtte til Bygningsstandsættelser og Varmeisoleringsarbejder m. v. vedrørende Beboelsesejendomme ved Lov Nr. 56 af 17. Februar 1941 var blevet ændret og udvidet til at omfatte ogsaa andre Ejendomme end Beboelsesejendomme, blev der saa stærk Interesse for at gøre Brug af Lovens Bestemmelser, at de

Beløb, der var til Raadighed som Tilskud, praktisk talt overalt vilde være ganske utilstrækkelige til at imødekomme samtlige inden Anmeldelsesfristens Udløb, den 31. Marts 1941, modtagne Andragender.

En foreløbig Opgørelse havde vist, at det samlede Behov for *Tilskud* fra Stat og Kommune udgjorde 45 248 925 Kr., fordelt saaledes: København, Frederiksberg og Gentofte 18 900 375 Kr., Købstæder m. v. 19 460 945 Kr., Forstadskommuner til Hovedstaden 2 687 520 Kr., Forstadskommuner til Købstæder 1 836 575 Kr. og de øvrige Loven omfattende Kommuner 2 363 510 Kr. De indkomne Andragender om Tilskud udviste saaledes et Behov af 15—16 Mill. Kr. mere, end der hidtil var stillet til Raadighed. Det kunde ganske vist paaregnes, at det ved den nærmere Gennemgang vilde vise sig, at en Del af de modtagne Andragender helt eller delvis maatte afslaas. Man var dog ikke i Stand til at skønne over den deraf følgende Nedgang i Behovet for Tilskudsmidler.

Det foreløbig opgjorte Behov for *Laan* udgjorde i alt 11 319 750 Kr. eller 1 319 750 Kr. mere end det hidtil bevilgede Beløb af indtil 10 Mill. Kr.

De oprindelig fastsatte Beløb foresloges derfor forhøjet som ovenfor anført.

Da det bl. a. paa Grund af de herskende Vanskeligheder med Hensyn til Fremskaffelse af Materialer ikke kunde paaregnes, at samtlige Arbejder vilde kunne paabegyndes inden den fastsatte Frist, Udgangen af Maj 1941, ligesom det maatte anses for ønskeligt, at der skabtes Mulighed for Fordeling af de omhandlede Arbejder over en længere Periode, fandt man det tillige formaalstjenligt, at Fristen forlængedes til Udgangen af Oktober 1941.

Lovforslaget vedtoges uændret og enstemmigt i begge Ting; i Folketinget var der dog 2 Medlemmer, som hverken ønskede at stemme for eller imod.

Under Sagens Behandling i Folketinget rejste saavel *Jensen-Broby* (V.) som *Valdemar Sorensen* (R. V.) Spørgsmaalet om, hvorvidt de fornødne Materialer vilde kunne fremskaffes i saa stort Omfang, at de af Loven skabte Beskæftigelsesmuligheder fuldt ud vilde kunne udnyttes. *Indenrigsministeren* udtalte herom, at han ikke kunde paatage sig nogen Garanti i saa Henseende. Det var dog ikke nødvendigt, at man allerede nu laa inde med alle Materialerne; det var tilstrækkeligt, at man efterhaanden kunde faa fat i dem, og Ministeren troede, at i hvert Fald i en meget betydelig Del af Tilfældene havde man paa Forhaand sikret sig, at Materialerne enten allerede forefandtes eller senere vilde kunne skaffes.

67. Lov om Støtte til Bygningsstandsættelser og Varmeisoleringsarbejder m. v. (Indenrigsminister *Knud Kristensen*). [A. Sp. 4825. — C. Sp. 2041 og 2051].

Fremsat i *Folketinget* 17/9 (F. Sp. 2559). 1. Beh. 18/9 (F. Sp. 2585). 2. Beh. 18/9 (F. Sp. 2591). 3. Beh. 18/9 (F. Sp. 2592). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. 18/9 (L. Sp. 1371). 2. Beh. 18/9 (L. Sp. 1378). 3. Beh. 18/9 (L. Sp. 1380). *Loven stadfæstet 24. September 1941.* (Lov-Tid. Nr. 394).

Ved de tidligere i Rigsdagssamlingen 1940—41 vedtagne Love om samme Emne blev i alt 46 Mill. Kr. stillet til Raadighed som *Tilskud* og 11½ Mill. Kr. som *Laan* til Bygningsstandsættelser og Varmeisoleringsarbejder m. v. Heraf var der hen paa Sommeren disponeret over saa store Beløb, at det kunde forudses, at Bevillingerne vilde blive udnyttet fuldt ud eller dog næsten fuldt ud. Skulde Ordningen kunne faa nogen afgørende Betydning for Beskæftigelsen inden for Byggefagene i Vinteren 1941—42, maatte den imidlertid forlænges, og *Indenrigsministeriets Byggeudvalg af 1940* indstillede derfor under Henvisning til Vanskelighederne for Nybyggeriet, at en saadan Forlængelse fandt Sted. I Indenrigsministeriet mente man ikke, det var uden Betænkelse at fortsætte med en saadan Lovgivning, men man kunde dog tiltræde Udvalgets Indstilling, i hvilken der bl. a. pegedes paa, at de særlige Forhold, der havde begrundet Gennemførelsen af de tidligere Love, stadig var til Stede, og at det efter foretagne Undersøgelser maatte antages, at der endnu forelaa store Muligheder for forøget Beskæftigelse inden for Reparationsområdet.

Da den hidtidige Lovgivning kun i ringe Grad blev udnyttet i Vinteren 1940—41, og da det vilde være særlig paa-krævet at modvirke Arbejdsløsheden i *Vintermaanederne*, fandt man imidlertid, at der som Hovedregel kun burde gives Støtte til Arbejder, som blev tilendebragt inden Udgangen af *Marts* 1942. For saadanne Arbejders Vedkommende, som vanskeligt lader sig udføre om Vinteren, kunde man dog gaa med til, at de blev udskudt til senere, saa at det kun krævedes, at Arbejdet skulde være paabegyndt inden Udgangen af *Juli* 1942; men fandt der en saadan Udskydelse Sted, skulde Tilskuddet kun udgøre 25 pCt. i Stedet for de sædvanlige 35 pCt. Byggeudvalget havde foreslaaet, at Tilskuddet til Vinterarbejder skulde forhøjes til 40 pCt., men det mente Ministeriet ikke at kunne gaa med til.

Ud fra de nævnte Synspunkter udarbejdede Indenrigsministeriet et Lovforslag, som mødte almindelig Tilslutning paa Rigsdagen og vedtoges enstemmigt af begge Ting i uændret Skikkelse.

I det følgende gøres der Rede for de Punkter, paa hvilke den nye Ordning *afviger* fra den hidtidige.

I § 1 bestemmes det, at der til Fremskaffelse af Merbeskæftigelse inden for Byggefagene af det offentlige kan ydes et Beløb af indtil 15 Mill. Kr. som *Tilskud* til Udgifterne ved de i Loven omhandlede Bygningsarbejder. Heraf udreder Staten i Overensstemmelse med de hidtil gældende Regler indtil 13½ Mill. Kr. og Kommunerne indtil 1½ Mill. Kr. Reglerne om, hvilke Bygninger der kan komme i Betragtning, er som efter Bekendtgørelse Nr. 57 af 17. Februar 1941 af Lov om Støtte til Bygningsstandsættelser og Varmeisoleringsarbejder m. v. Ligesom tidligere er Støtteforanstaltningerne saaledes for Landdistrikternes Vedkommende begrænset til bymæssige Bebyggelser med mere end 1000 Indbyggere. Den hidtidige Lov lagde herved Folketællingen i 1935 til Grund. I den nye Lov har man derimod lagt Folketællingen i 1940 til Grund, men saaledes at Loven ogsaa skal gælde for Bebyggelser, hvis Indbyggertal efter 1935 er gaaet ned under 1000.

Ifølge § 2 kan at de i § 1 omhandlede Midler et Beløb paa indtil 12 Mill. Kr. ydes som Tilskud til Udgifterne ved *almindelige Istandsættelsesarbejder* samt til *Varmeisoleringsarbejder* og andre Bygningsforbedringer.

Det er en Betingelse for at opnaa Tilskud i Medfør af Stk. 1, at *Andragende* derom er indgivet til Kommunalbestyrelsen (i København Magistraten) *inden Udgangen af November 1941*, og Arbejdet skal, forinden det paabegyndes, være godkendt af Kommunalbestyrelsen (Magistraten) som tilskudsberettiget. Det er endvidere et Vilkaar for Ydelse af Tilskud, at Arbejdet er *tilendebragt* og Begæring om Udbetaling af Tilskuddet er indsendt til Kommunalbestyrelsen (Magistraten) *inden Udgangen af Marts 1942*. Indenrigsministeren er dog beføjet til, saafremt ganske særlige Omstændigheder maatte tale derfor, i enkelte Tilfælde at forlænge den i 2. Punktum nævnte Frist.

§ 3 bestemmer, at de resterende 3 Mill. Kr. kan ydes som Tilskud til følgende Arbejder, uanset at de i § 2, Stk. 2, fastsatte Frister ikke er iagttaget: 1. *Murerarbejde*: Ompudsning af Façader, Henlægning af Gaardbeton, udvendigt Tagarbejde, Istandsættelse af Brandkamme og Sokler, udvendig

Kalkning. — 2. *Malerarbejde*: Udvendige Istandsættelsesarbejder. — 3. *Blikkenslagerarbejde*: Reparation af Zink- og Skifertage. — 4. *Smedearbejde*: Udskiftning af Kedler, Ombygning af Kedler til dansk Brændsel.

Det er en Betingelse for at opnaa Tilskud i Medfør af Stk. 1, at *Andragende* derom er indgivet til Kommunalbestyrelsen (i København Magistraten) *inden Udgangen af Maj 1942*, og at Arbejdet, efter at være godkendt af Kommunalbestyrelsen (Magistraten) som tilskudsberettiget, er *paabegyndt inden Udgangen af Juli 1942*.

Reglerne i § 4 om *Tilskuddets Størrelse* m. v. samt om Udgiftens Fordeling mellem Stat og Kommune er i det væsentlige uændrede, dog med den vigtige Undtagelse, at der som ovenfor omtalt kun ydes 25 pCt. af den godkendte Udgift som Tilskud, der bevilges i Medfør af § 3. Det skal bemærkes, at der ogsaa til de i § 3 anførte Arbejder kan faas et Tilskud paa 35 pCt., naar de udføres som Vinterarbejde i Overensstemmelse med Reglerne i § 2.

§ 5 fastslaar, at de i §§ 2 og 3 nævnte Beløb paa henholdsvis 12 Mill. Kr. og 3 Mill. Kr. skal *fordeles mellem Kommunerne* under Hensyn til *Indbyggertallet* i de af Loven omfattede Omraader den 5. November 1940. Efter Loven af 1940 var det Antallet af Beboelseslejligheder, der anvendtes som Fordelingsnorm, men dette har man anset for mindre naturligt, efter at Tilskudsordningen i Februar 1941 er blevet udvidet til ogsaa at omfatte andre Ejendomme. Videre bestemmes det i § 5 i Overensstemmelse med de hidtil gældende Regler, at saafremt det beregnede samlede Tilskud i en Kommune ikke udgør det for vedkommende Kommune beregnede Størstebeløb, er Indenrigsministeren bemyndiget til at *overføre det uforbrugte Beløb* til Raadighed i andre Kommuner. Paa samme Maade kan, saafremt det i § 2 nævnte Beløb ikke maatte blive opbrugt, det uforbrugte Beløb overføres til Anvendelse til de i § 3 omhandlede Arbejder.

Det Beløb, der kan ydes som *Laan*, fastsættes i § 7 for de i §§ 2 og 3 omhandlede Arbejder under eet til *4 Mill. Kr.* I øvrigt er Reglerne om *Laan* uforandrede.

Under Hensyn til de forøgede Vanskeligheder vedrørende Fremskaffelse af Bygningsmaterialer udvider § 11 Indenrigsministerens Bemyndigelse til at *forbyde Anvendelsen af visse*

Materialer, saaledes at det ogsaa kan fastsættes, at der ikke ydes Støtte, naar Forbruget af saadanne Materialer, paa hvilke der er Knaphed, er særlig stort i Forhold til Arbejds-lønnen. (Der er herved tænkt paa Arbejder som Opførelse af Plankeværker, Opførelse af Cykelskure og Træverandaer, der kræver forholdsvis stort Træforbrug, Opsætning af Traadhegn, Overdækning af Gaarde, Indretning af Terrasser, Altaner eller lignende jernkrævende Konstruktioner samt Façademaling).

Arbejder, til hvis Udførelse der er bevilget Støtte i Medfør af de hidtil gældende Love, skal være paabegyndt inden Udgangen af Oktober 1941. Det er herved forudsat, at de bringes til Afslutning snarest muligt efter dette Tidspunkt, og § 13 fastslaar nu, at Udførelsen ikke vil kunne udstrækkes ud over Fristen for Afslutningen af de i § 2 omhandlede Arbejder, dog med Adgang for Indenrigsministeren til i enkelte Tilfælde at forlænge denne Frist.

Det skal tilføjes, at Loven ikke indeholder en Bestemmelse svarende til den tidligere Lovs § 10 angaaende Lovgivningen om midlertidig Begrænsning af Adgangen til at tinglyse Gæld paa fast Ejendom, idet Bestemmelserne i Lov Nr. 279 af 30. Juni 1941 antages at frembyde tilstrækkelig Sikkerhed imod, at der skal kunne opstaa Vanskeligheder i denne Forbindelse.

Det af Indenrigsministeren fremsatte Lovforslag var paa Rigsdagen kun Genstand for kortvarige Forhandlinger. I Folketinget rejste *Valdemar Sorensen* (R. V.) bl. a. Spørgsmaalet om, hvorvidt Ejere og Lejere, som allerede har faaet bevilget Tilskud til Reparationsarbejder, kan faa Tilskud og Laan til nye Arbejder. Dette besvaredes bekræftende af *Finansministeren* paa den fraværende Indenrigsministers Vegne.

68. Lov om Ændring i Lov Nr. 473 af 22. December 1939 om Krigsforsikring af Bygninger. (Indenrigsminister *Knud Kristensen*). [A. Sp. 4783. — C. Sp. 2017 og 2027].

Fremsat i *Folketinget* $20/8$ (F. Sp. 2445). 1. Beh. $21/8$ (F. Sp. 2502). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (J. Chr. Jensen, H. P. Hansen [Sorø A.], Fr. Dalgaard, Jensen

[Horsebæk], Anton Simonsen, Dahl, Retoft, Valdemar Sørensen, Peder Clausager, Krag [Formand], Hans Conrad Koefoed, Erik Appel, Aksel Møller [Sekretær], Henning Hasle og Prieme). Betænkning (B. Sp. 1935) afgivet $21/8$. (Ordfører: Krag). 2. Beh. $22/8$ (F. Sp. 2533). 3. Beh. $22/8$ (F. Sp. 2538). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $22/8$ (L. Sp. 1347). 2. Beh. $22/8$ (L. Sp. 1354). 3. Beh. $22/8$ (L. Sp. 1357). *Loven stadfæstet 26. August 1941*. (Lov-Tid. Nr. 355). Traadt i Kraft straks.

Udkastet til denne Lov blev udarbejdet af et af Indenrigsministeren under 18. Juni 1941 nedsat Udvalg, som havde til Opgave at overveje, hvilke Foranstaltninger der burde træffes for at sikre Fabrikker og Værksteder for Fremstilling af *Krigsmateriel* imod Risiko ved Krigsskade. Ifølge § 3, Stk. 1, i Loven af 22. December 1939 om Krigsforsikring af Bygninger var saadanne Virksomheder undtaget fra den i Loven omhandlede Krigsforsikring, og denne Undtagelsesbestemmelse havde man fra Erhvervsside fremsat Ønske om at faa ophævet, bl. a. under Henvisning til, at et stort Antal Virksomheder fremstillede Produkter, der dels kunde bruges som Krigsmateriel, dels til andre Formaal. Dette havde bevirket, at langt flere Virksomheder, end man oprindeligt havde tænkt sig, faldt uden for Krigsforsikringen, og at Skillelinien mellem forsikrede og ikke forsikrede Virksomheder var vanskelig at drage.

I Udvalget fandt man, at det fremsatte Ønske burde imødekommes, og Sagen foresloges ordnet paa den Maade, at Virksomheder, der fremstiller Krigsmateriel, blev forsikret sammen med andre Erhvervsvirksomheder af en vis Størrelse, for at en passende Risikofordeling kunde opnaas.

I Overensstemmelse hermed bestemmes det i Lovens § 1, at der ved Siden af de i Forvejen bestaaende fire Krigsforsikringsforbund for Bygninger skal oprettes et femte, der benævnes *Krigsforsikringen af Bygninger for Industri, Haandværk og Handel*. Dette omfatter, uanset Beliggenheden, alle forsikrede Bygninger, som helt eller dog overvejende anvendes eller er indrettet til at anvendes til Industri, Haandværk og Handel eller Opbevaring af Varer o. lign. Bygninger, hvis Brandforsikringsværdi er under 100 000 Kr., omfattes dog kun af Krigsforsikringen af Bygninger for Industri, Haandværk og Handel, dersom de udelukkende anvendes i et af de nævnte Øjemed.

Den Forsikringsmasse, der herved overføres fra de hidtidige fire Krigsforsikringsforbund til det nye Forsikringsforbund, kan ikke opgøres nøjagtigt, men skønsmæssigt drejer det sig om ca. 3 Milliarder Kr., naar de nugældende Byggepriser lægges til Grund.

Nyordningen vil kun i ringe Grad komme til at berøre *Detailhandelen* og *det mindre Haandværk*, hvis Forretningslokaler i mange Tilfælde er indrettet i Ejendomme, som hovedsagelig benyttes til Beboelse, ligesom den af praktiske Grunde indføjede Bestemmelse om, at Bygninger, hvis Brandforsikringsværdi er under 100 000 Kr., kun omfattes af det nye Krigsforsikringsforbund, dersom de udelukkende anvendes til et af de omhandlede Erhverv, formentlig vil medføre, at et ikke ringe Antal Bygninger, i hvilke der baade er Beboelse og Butik eller Værksted, ikke henføres under det nye Forbund.

I § 2 bestemmes det, at *Tvivilsspørgsmaal* om, hvorvidt en forsikret Bygning henhører under Krigsforsikringen af Bygninger for Industri, Haandværk og Handel eller under et af de øvrige fire Forsikringsforbund, afgøres endeligt af et *Nævn* bestaaende af Forvaltningsnævnenes Formand samt fire Medlemmer af Forvaltningsnævnet for Krigsforsikringen af Bygninger for Industri, Haandværk og Handel, der udpeges af dette Nævn, og et Medlem af hvert af de øvrige Forvaltningsnævn udpeget af disse. Andre Tvivilsspørgsmaal om, til hvilket Forsikringsforbund en forsikret Bygning henhører, afgøres endeligt af Indenrigsministeren.

Ønsker Ejeren af en forsikret Bygning Spørgsmaalet om, til hvilket Forbund en ham tilhørende Bygning henhører, afgjort i Overensstemmelse med ovenstaaende Regler, maa Meddelelse herom indgives til vedkommende Forvaltningsnævn senest en Maaned efter, at det ved Optrævning af Bidrag eller paa anden Maade er tilkendegivet ham, til hvilket Forbund Bygningen henhører.

Ifølge § 4 udredes *Erstatninger* for Krigsskade, der forinden Stiftelsen af Krigsforsikringen for Industri, Haandværk og Handel maatte være forvoldt paa forsikrede Bygninger, der henhører under nævnte Krigsforsikringsforbund, af dette Forsikringsforbund. Saafremt den skadelidte herved ikke opnaar fuld Erstatning, er han berettiget til at anmelde sin Erstatningsfordring i det Krigsforsikringsforbund,

under hvilket den beskadigede Bygning ved Skadens Indtræden henhørte, men kan dog herved i alt ikke oppebære større procentvis Erstatning end Medlemmerne af sidstnævnte Forbund.

Hele Forsikringsbidraget tilfalder i saadanne Tilfælde Krigsforsikringen for Industri, Haandværk og Handel.

Angaaende S sammensætningen af *Forvaltningsnævnet* for det nye Forsikringsforbund fastsættes i § 5, at det bestaar af 9 Medlemmer. Formanden udnævnes af Indenrigsministeren, og 2 Medlemmer udnævnes af Indenrigsministeren efter Indstilling af Repræsentationer for gensidige Bygningsbrandforsikringsselskaber. De øvrige Medlemmer udnævnes efter Indstilling af Repræsentationer for vedkommende Erhverv.

Det var oprindeligt foreslaaet, at Forvaltningsnævnet kun skulde have 8 Medlemmer, men Tallet forhøjedes i Folketinget til 9, for at De samvirkende Købmandsforeninger og De danske Handelsforeningers Fællesorganisation i Fællesskab kunde blive repræsenteret i Nævnet. I øvrigt var det ifølge Motiverne til Lovforslaget Hensigten, at Indstillingsretten skulde tilkomme Industriraadet, Fællesrepræsentationen for dansk Haandværk og Industri, Grosserer-Societetets Komité, Provinshandelskammeret samt Landbrugsraadet og De samvirkende Husmandsforeninger i Forening.

Da Oprettelsen af Krigsforsikringen af Bygninger for Industri, Haandværk og Handel vil medføre et ikke ringe Arbejde for Brandforsikringsselskaberne, og under Hensyn til, at der ved Lov af 12. April 1940 om Krigsforsikring af Løsøre og senere Love om Krigsforsikring af Løsøre er truffet Bestemmelse om, at Forsikringsselskaberne skal have en *Godtgørelse* for den Bistand, de er pligtige at yde Forvaltningsnævnene, indfører § 6 en tilsvarende Regel for Krigsforsikringen for Bygninger.

Lovens øvrige Paragraffer indeholder kun saadanne Ændringer i Loven af 22. December 1939, som er Konsekvenser af de allerede omtalte Ændringer og Tilføjelser.

Det af Indenrigsministeren fremsatte Lovforslag, der ganske svarede til Udkastet, vedtoges enstemmigt i begge Ting med en enkelt Ændring, som der er gjort Rede for i det foregaaende.

Sagen underkastedes i *Folketinget* en kort Udvalgsbehandling, og det nedsatte Udvalg modtog saavel fra De samvirkende Købmandsforeninger som fra Grosserer-Societetets Komité og Provinshandelskammeret Henvendelser, i hvilke der gjordes Indsigelse mod den foreslaaede Ordning ud fra den Betragtning, at den, uden at der var Grund dertil, paaførte Handelsstanden en øget Risiko. Udvalget mente imidlertid, at det for den enkelte Forsikringstager kun kunde dreje sig om en ret minimal Forøgelse af Risikoen, og at man derfor kunde blive staaende ved den foreslaaede Ordning, hvorved en Kreds af større Ejendomme, som tilsammen udgjorde et Risikoomraade med et vist Fællespræg, fik sit eget Krigsforsikringsforbund.

Fra forskellig Side rejstes Spørgsmaalet om, hvorvidt man hellere burde samle hele Krigsforsikringen for Bygninger i et enkelt Forbund, ligesom *Valdemar Sørensen* (R. V.) slog til Lyd for, at Pantekreditorerne kom til at bære deres Del af Risikoen. Ogsaa de, der ønskede saadanne mere vidtgaaende Ændringer, ansaa imidlertid den foreslaaede Ordning for bedre end den hittidige og kunde derfor stemme for Lovforslaget.

69. Midlertidig Lov om Ændring i Lov Nr. 54 af 23. Marts 1937 om Leje m. m. (Indenrigsminister *Knud Kristensen*). [A. Sp. 4467. — C. Sp. 1249 og 1283].

Fremsat i *Folketinget* $2\frac{1}{3}$ (F. Sp. 1720). 1. Beh. $2\frac{6}{3}$ (F. Sp. 1777). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Einer-Jensen, Dahl, H. P. Hansen [Præstø A.], Leonhard Hansen, Rasmus Hansen, J. Chr. Jensen, M. Larsen, Valdemar Sørensen, Peder Clausager, Elgaard, Jensen-Broby [Formand], Inger Gautier Schmit, Henning Hasle [Sekretær], C. J. F. Sven og Bindslev). Betænkning (B. Sp. 997) afgivet $2\frac{8}{3}$. (Ordfører: Jensen-Broby). 2. Beh. $2\frac{9}{3}$ (F. Sp. 1867). 3. Beh. $2\frac{9}{3}$ (F. Sp. 1876). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $2\frac{9}{3}$ (L. Sp. 982). 2. Beh. $2\frac{9}{3}$ (L. Sp. 991). 3. Beh. $2\frac{9}{3}$ (L. Sp. 995). *Loven stadfæstet 31. Marts 1941*. (Lov-Tid. Nr. 136). Traadt i Kraft straks.

Ved Lov Nr. 127 af 30. Marts 1940 (Aarvog 1939—40, Side 277) fortsattes den ved Lov Nr. 377 af 30. Oktober 1939 gennemførte Lovgivning (Aarvog 1939—40, Side 272), hvis Hovedregel var, at *den almindelige Adgang til Lejeforhøjelser og Opsigelser ophævedes*, medens der gaves Mulighed for Lejereguleringer i Tilfælde, hvor den hittidige Leje paa

Grund af individuel Hensyntagen var særlig lav, eller hvor de hidtidige Lejevilkkaar i øvrigt havde været usædvanlige. Loven af 30. Marts 1940 ophævede Adgangen til Opsigelser indtil 1. April 1941. Ved denne Lov gennemførtes desuden en Række Bestemmelser, der tilsigtede at *regulere Betalingen for Opvarmningen* under Hensyn til de ekstraordinære Brændselsforhold.

Medens der ved Ikrafttrædelsen af Loven af 30. Marts 1940 kun fandtes en forholdsvis ringe Boligledighed, har dette Forhold for saa vidt ændret sig, som der i hvert Fald i Hovedstaden findes et ikke ringe Antal ledige Lejligheder. Naar man desuagtet ikke har ment at kunne give fri Adgang til Opsigelser, skyldes det, at Lejeledigheden hovedsagelig forekommer enten blandt de store Lejligheder eller blandt de mindre, men meget moderne Lejligheder, hvor Lejen almindeligvis ligger paa et Niveau, der gør det umuligt for den mindre-bemidlede Del af Befolkningen at leje dem. Af virkelig billige Lejligheder findes der stadig kun et ringe Antal ledige. Under Hensyn hertil fandt Regeringen det nødvendigt, at de gældende ekstraordinære Regler om Opsigelse af Lejemaal blev forlænget for en kort Periode.

Lovens Bestemmelser svarer i det væsentlige til Bestemmelserne i Loven af 30. Marts 1940. Der var dog allerede ved Lovforslagets Fremsættelse indføjjet enkelte Ændringer, som i Præksis havde vist sig paakrævede eller dog ønskelige, og hertil kom under Sagens Behandling i Folketinget enkelte andre. Den følgende Fremstilling er i Hovedsagen begrænset til en Redegørelse for de Punkter, hvor den nye Lov *afviger* fra Loven af 30. Marts 1940, hvis Indhold er udførligt omtalt i Aarbogen for 1939—40, Side 278 f.

§§ 1 og 2 svarer til de samme Paragraffer i Loven af 1940, men er dog ændret saaledes, at Loven ogsaa kommer til at omfatte Boliger eller Lokaler, som af en eller anden Grund ikke var udlejede den 1. September 1939, men dog *havde været* udlejete forinden dette Tidspunkt. De to Paragraffer har herefter følgende Ordlyd:

§ 1. I Lejemaal om *Boliger* eller *Lokaler*, som var eller havde været udlejete den 1. September 1939, kæn *Udlejeren* med det i Lejemaalet gældende Varsel og til aftalt eller forudsat Flyttedag *tidligst afgive Opsigelse den 1. April 1942*. Opsigelser, der er afgivet inden nærværende Lovs Ikrafttræden, og som var gyldige uanset Bestemmelserne i midler-

tidig Lov Nr. 377 af 30. Oktober 1939 om Ændring i Lov Nr. 54 af 23. Marts 1937 om Leje m. m., bevarer deres Gyl-dighed.

§ 2. Afsluttes efter nærværende Lovs Ikrafttræden *nyt Lejemaal* om Bolig eller Lokale, som var eller havde været udlejet den 1. September 1939, kan et saadant Lejemaal, naar dette oprettes inden det Tidspunkt, til hvilket det hidtidige Lejemaal kunde være bragt til Ophør i Medfør af § 1, *ikke* afsluttes paa *Vilkaar, der er mere byrdefulde for Lejeren* end de Vilkaar, som var gældende ved det hidtidige Lejemaals Ophør, jfr. dog § 4.

§ 3, om Forskydning af Lejelovens *Opsigelsesperiode*, er enslydende med 1940-Lovens § 3.

§ 4 omhandler en Række Tilfælde, hvor der er aabnet Udlejeren Adgang til *Lejeregulering* og *Ændring af andre Vilkaar for Lejemaalet*. Man har her foretaget den Ændring, at der kan finde Lejeregulering Sted, selv om *Udlejeren* har foretaget Opsigelsen. Udlejeren vil nemlig efter Regelen i § 1 (bortset fra Misligholdelse) kun kunne foretage Opsigelse i de i Lejelovens § 56 nævnte Tilfælde, og ogsaa i disse Tilfælde kan det tænkes, at Udlejeren kan have et rimeligt Krav paa en Ændring af Lejevilkaarene, naar Genudlejning sker.*) Endvidere har man *ophævet* den Betingelse for en Lejeforhøjelse, at det tidligere *Lejemaal* havde været *siden 1. Januar 1936*, da denne Betingelse har kunnet medføre, at det ved samtidig Genudlejning af ganske ens Lejligheder var nødvendigt at kræve Lejer af forskellig Størrelse. Endelig har man modificeret den gamle Lovs Krav om, at den hidtidige Leje skulde have været *ikke væsentlig* lavere end den almindelige Leje for tilsvarende Lejligheder i Ejendommen og Kvarteret, eventuelt Kravet om, at den almindelige Leje i Ejendommen skulde være *usædvanlig* lav i Forhold til den almindelige Leje i Kvarteret, ved at udelade de fremhævede

*) Paragraffen giver bl. a. Ret til Opsigelse, naar Ejendommens Nedrivning eller Ombygning medfører, at det lejede maa rømmes, og naar Udlejeren ud over sin Vedligeholdelsespligt har foretaget Forbedringer af Ejendommen, og Lejeren nægter at indgaa paa en til den øgede Brugsværdi svarende Lejeforhøjelse.

Ord. Disse Udeladelser skete i Folketinget. Paragraffens Stk. 1 lyder derefter saaledes:

Bliver et Lejemaal, som omfattes af § 1, 1. Punktum, afbrudt, inden det i Medfør af § 1 vilde kunne bringes til Ophør, kan Udlejeren dog over for en ny Lejer kræve en rimelig Forhøjelse af Lejen, saafremt Udlejeren kan dokumentere, at den hidtidige Leje har været *lavere end den almindelige Leje i tilsvarende Lejemaal* i Ejendommen og Kvarteret; saafremt den almindelige Leje i Ejendommen er lav i Forhold til den almindelige Leje i Kvarteret, vil Udlejeren dog ved Genudlejning kunne kræve en rimelig Lejeforhøjelse, selv om Lejen derved kommer til at overstige den i Ejendommen almindelige, naar han kan dokumentere, at den hidtidige Leje ikke giver Mulighed for en rimelig Forrentning. Der tilkommer Udlejeren tilsvarende Ret til at kræve *Ændring i de øvrige Vilkaar*, der har været gældende for det tidligere Lejemaal, naar Vilkaarene for dette maa anses for at have været usædvanlige eller fastsat under særlig Hensyntagen til den tidligere Lejers Person eller Forhold, saaledes at deres Overførelse til et nyt Lejemaal vilde være urimelig. Det skal endvidere ved Lejerskifte være Udlejeren tilladt at kræve en rimelig Forhøjelse af den hidtidige Leje, for saa vidt angaar Lejligheder i Ejendomme, der er taget i Brug efter den 1. Januar 1936, saafremt Udlejeren kan dokumentere, at den hidtidige Leje ikke giver Mulighed for en rimelig Forrentning.

For at fjerne en i Praxis opstaaet Tvivl er det i et nyt Stk. 2 udtalt, at hvis en Udlejer enten ved Lejerskifte eller i et bestaaende Lejemaal giver Lejeren *en anden eller en mere udvidet Brugsret* end hidtil, kan Udlejeren kræve, at der fremtidig skal svares en Leje, der staar i rimeligt Forhold til den nye Brugsret. De nye Lejevilkkaar vil dog ogsaa i et saadant Tilfælde være at godkende af Kommunalbestyrelsen.

§ 5 er ny og angaar de saakaldte *wrolige Lejere*. Ifølge Lejelovens § 67, Stk. 1, Pkt. 8, kan et Lejemaal ganske vist ophæves, naar Lejeren trods Udlejerens Paamindelse tilsidesætter sine Pligter til at iagttage god Skik og Orden i Ejendommen, men det har ofte vist sig vanskeligt at føre

fuldt Bevis for, at en Lejer ligefrem har forbrudt sin Ret til Lejemaalet, skønt der ikke har været nogen Tvivl om, at den paagældende Lejer har været en lidet ønskværdig Beboer. Det bestemmes derfor nu, at hvis Udlejerens under en af ham mod Lejeren at en Beboelseslejlighed anlagt Sag kan *sandsynliggøre*, at Lejeren trods Udlejerens Paamindelse tilsidesætter sine Pligter til at iagttage god Skik og Orden i Ejendommen, kan Retten ved Dom bestemme, at Lejeren uanset den ved Lejeloven eller nærværende Lov hjemlede Uopsigelighed kan *opsiges* med det i Lejemaalet gældende Varsel og til aftalt eller forudsat Flyttedag.*) Naar Lejemaal opsiges i Henhold til nærværende Bestemmelse, kommer *Adgangen til at kræve Lejeforhøjelse* i Medfør af § 4 *ikke til Anvendelse* paa det Lejemaal, der maatte blive indgaaet efter Ophøret af det opsagte.

Sagen behandles som Underretssag ved Ejendommens Værneting, dog, for saa vidt angaar Ejendomme i København, Frederiksberg og Gentofte Kommune, ved Boligretten, og Afgørelsen kan ikke indankes for højere Ret.

I den oprindelig foreslaaede Affattelse brugtes i Stk. 1 det Udtryk, at »Lejeren eller hans Husstands Optræden eller Forhold trods Udlejerens Paamindelse har været til Ulempe for Ejendommen eller dens Beboere«, men dette Udtryk erstattedes i Folketinget med det i Lejelovens § 67 benyttede. Desuden tilføjedes Bestemmelsen om, at der ikke ved Opsigelse i den heromhandlede Anledning kan kræves Lejeforhøjelse.

§§ 6—12, om *Varmebidrag*, svarer til §§ 5—11 i Loven af 30. Marts 1940, dog med enkelte Ændringer. Der er saaledes i § 6 indsat en Bestemmelse om, at der, ogsaa naar de forskudsvisse Varmebidrag kræves forhøjet, skal gives Lejerne mindst 3 Ugers Varsel, i § 7 er Retten til at kræve henholdsvis Forhøjelse og Nedsættelse af Varmebidraget nu betinget af, at Brændselsprisernes Stigning eller Fald over-

*) Den paagældende Lejer vil altsaa ikke, saaledes som efter Regelen i Lejelovens § 67, straks kunne fjernes fra det lejede, og en i Lejemaalet aftalt Uopsigelighed kan ikke tilsidesættes i Medfør af denne Bestemmelse, der kun undrager Lejeren den ved Lejeloven og nærværende Lov givne særlige Uopsigelighed.

skrider 10 pCt. (hidtil 15 pCt.), og i § 9 er foretaget en lignende Ændring, idet Grænsen her er flyttet fra 20 til 10 pCt.

De sidstnævnte to Ændringer skete i Folketinget.

For at nedbringe Brændselsforbruget mest muligt har man givet Udlejeren — med Samtykke af Lejernes Flertal — Ret til at forlange, at Varmebidrag fordeles efter *Varmemaalers* Udvisende, og da Besparelsen i Udgiften til Opvarmning først og fremmest kommer Lejerne til gode, kan det paalægges disse at udrede $\frac{2}{3}$ af Udgifterne til Maalerne og deres Opsætning. Reglerne herom er optaget i en ny § 13 af følgende Indhold:

Saaframt Lejerne i en Ejendom enten ifølge Lejeaftalen eller Reglerne i nærværende Lovs §§ 7 og 9 skal betale Bidrag til Ejendommens Opvarmning og Forsyning med varmt Vand i Forhold til Brændselsforbruget, kan Udlejeren, saafremt Flertallet af Lejerne samtykker deri, ved en Varmeperiodes Begyndelse forlange, at Fordelingen af Bidragene fra samtlige Lejere fremtidig skal ske i Forhold til Varmemaaleres Udvisende.

Opsættes Varmemaalere efter nærværende Lovs Ikrafttræden, og sker Opsætningen ikke i Forbindelse med Husets Opførelse, kan Udlejeren forlange, at $\frac{2}{3}$ af Udgifterne til Maalerne og deres Opsætning betales uden Renter af samtlige Lejere gennem lige store aarlige Afdrag i 7 Aar.

Kravet om Samtykke af Lejernes Flertal blev tilføjet i Folketinget, hvor ogsaa Lejernes Bidrag til Installationsudgifterne nedsattes til $\frac{2}{3}$ og Afdragsperioden forlængedes fra 5 til 7 Aar.

§ 14, om Lejers Ret til at kræve for meget erlagt Leje tilbage m. v., svarer til § 12 i den gamle Lov, og § 15, om *Regnskabet for Udgifterne ved Opvarmning m. m.*, til de hidtidige §§ 13 og 14. Man har dog af praktiske Hensyn udeladt Bestemmelsen om, at Regnskabet skal fremlægges senest 1. August, og Fristen for dets Fremlæggelse er forlænget fra 2 til 4 Maaneder efter Varmeperiodens Slutning.

§ 16 fastslaar i Lighed med 1940-Lovens § 15, at Bestemmelserne i §§ 1—4 ikke omfatter de i Lejelovens § 54, Stk. 2,

omhandlede Lejemaal.*) Hertil er dog nu føjet, at der ogsaa ved Genudlejning efter et af de i nysnævnte Lovbestemelses Pkt. 4 omtalte *tidsbegrænsede* Lejemaal skal iagttages de sædvanlige Regler om, at Vilkaarene i det nye Lejemaal ikke maa være mere byrdefulde for Lejeren end Vilkaarene i det tidligere.

Folketingets Udvalg indstillede Lovforslaget til Vedtagelse med nogle Ændringer, hvoraf de væsentligste er nævnt ovenfor ved Omtalen af §§ 4, 5, 7, 9 og 13. I den saaledes ændrede Skikkelse vedtoges Lovforslaget med 84 Stemmer uden Modstemmer. *Martin Nielsen* (D. K.) havde ved 1. Behandling udtalt, at Kommunerne ikke vilde være i Stand til at stemme for et Lovforslag, som i deres Øjne betød en Forringelse af Lejernes i Forvejen utilstrækkelige Beskyttelse, medmindre Forslaget skulde blive betydelig forbedret.

Landstinget sluttede sig enstemmigt til Lovforslaget i den Skikkelse, det havde faaet i Folketinget. *Lannung* (R. V.) rettede dog nogen Kritik mod den nye § 5, hvorefter det skal være tilstrækkeligt for Udlejeren at *sandsynliggøre* Lejerens Tilsidesættelse af Pligten til at iagttage god Skik og Orden i Ejendommen, og han syntes ikke, der var megen Grund til at lægge $\frac{2}{3}$ af Udgifterne ved Installation af Varme-maal over paa Lejerne saa lidt som til at nedsætte den procentuelle Andel af Prisstigningen paa Brændsel, som Ejeren ved faste Varmebidrag skal bære.

70. Lov om Indfødsrets Meddelelse. (Indenrigsminister *Knud Kristensen*). [A. Sp. 2595. — C. Sp. 253 og 293].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{4}{12}$ (L. Sp. 381). 1. Beh. $\frac{6}{12}$ (L. Sp. 405). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (*Jørgen Møller, Date, Henry Hansen, Ingeborg Hansen, Kantsø, M. P. Madsen, Offersen, Oluf Johansen, Anna Westergaard, Jepsen Christensen* [Formand], *Esther Malling Pedersen, Stegger Nielsen, S. C. Nørgaard, Lisbet Hindsgaul og Schaumann*). Betænkning (B. Sp. 253) afgivet $\frac{12}{12}$.

*) Det vil navnlig sige Lejemaal om Beboelseslejligheder i Huse med kun 2 Lejligheder, hvoraf Ejeren bebor den ene, og Lejemaal om enkelte Værelser eller om møbleret Lejlighed.

(Ordfører: Jepsen Christensen). 2. Beh. $\frac{13}{12}$ (L. Sp. 483). 3. Beh. $\frac{13}{12}$ (L. Sp. 486). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{13}{12}$ (F. Sp. 1067). 2. Beh. $\frac{13}{12}$ (F. Sp. 1073). 3. Beh. $\frac{14}{12}$ (F. Sp. 1076). *Loven stadfæstet 17. December 1940*. (Lov-Tid. Nr. 648).

Paa denne Lov er optaget 396 Personer, nemlig 278 Mænd og 118 Kvinder. Hvad Nationaliteten angaar, er det skandinaviske Element særdeles fremtrædende, idet Skandinaverne udgør i alt 272 eller 69 pCt. af samtlige naturaliserede. Inden for denne Gruppe er 120 født i Danmark, og 114 er af svensk Afstamning.

Det oprindelige Lovforslag omfattede kun 384 Ansøgere, men under Sagens Behandling i Landstinget optoges yderligere 12.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

71. Lov om Indfødsrets Meddelelse. (Indenrigsminister *Knud Kristensen*). [A. Sp. 3297. -- C. Sp. 1401 og 1441].

FremSAT i *Landstinget* $\frac{20}{3}$ (L. Sp. 846). 1. Beh. $\frac{21}{3}$ (L. Sp. 861). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Jørgen Møller, Date, Henry Hansen, Ingeborg Hansen, M. P. Madsen, Niels Nielsen, Offersen, Oluf Johansen, Lannung, Jepsen Christensen [Formand], Esther Malling Pedersen, Stegger Nielsen, S. C. Nørgaard, Lisbet Hindsgaul og Schaumann). Betænkning (B. Sp. 1719) afgivet $\frac{11}{6}$. (Ordfører: Jepsen Christensen). 2. Beh. $\frac{12}{6}$ (L. Sp. 1204). 3. Beh. $\frac{12}{6}$ (L. Sp. 1206). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{12}{6}$ (F. Sp. 2293). 2. Beh. $\frac{12}{6}$ (F. Sp. 2295). 3. Beh. $\frac{12}{6}$ (F. Sp. 2296). *Loven stadfæstet 13. Juni 1941*. (Lov-Tid. Nr. 256).

Denne Lov omfatter 416 Personer. Blandt disse er 30 polske Ansøgere, som ved Lovene af 26. April og 17. December 1940 fik dansk Indfødsret paa Betingelse af, at de inden en fastsat Frist blev løst fra deres hidtidige undersaatlige eller statsborgerlige Forhold, men som nu er optaget uden Betingelse, da saadan Løsning under de for Tiden raadende Forhold ikke vil kunne opnaas.

Ser man bort fra sidstnævnte Gruppe, viser en Undersøgelse af de resterende 386 Ansøgere Fordeling efter Fødested, at 152 eller næsten 40 pCt. er født i Danmark, 55 i Sverige, 29 i Norge og 30 i Slesvig Syd for den nuværende Grænse. Procenttallet af skandinaviske Ansøgere bliver herefter 69, omtrent det samme som paa Loven af 17. December 1940. Af de 120 ikke-skandinaviske Ansøgere har 41 deres Fødested i Holsten eller det øvrige Tyskland, 34 i slaviske Lande, 28 i angelsaksiske og 17 i forskellige andre Lande.

253 af de omtalte 386 Ansøgere — altsaa omtrent to Trediedele — er Mænd, 128 Kvinder.

Paa det af Indenrigsministeren fremsatte Lovforslag var optaget 222 Personer. Under Behandlingen i Landstinget forøgedes Antallet, som nævnt, til i alt 416. Desuden overførtes nogle Ansøgere fra Afsnittet »med Betingelse« til Afsnittet »uden Betingelse«.

Vedtagelsen var enstemmig i begge Ting.

72. Midlertidig Lov om Folkebespisning. (Indenrigsminister *Knud Kristensen*). [A. Sp. 2951. — C. Sp. 1351 og 1359].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{30}{1}$ (F. Sp. 1186). 1. Beh. $\frac{6}{2}$ (F. Sp. 1247). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Lars M. Olsen, Johs. Hansen, H. P. Hansen [Sorø A.], Nina Andersen, Leonhard Hansen, Alfred Andersen, M. Larsen, Rager, Jensen [Gørding], Inger Gautier Schmit, Krag [Formand], Edvard Sørensen, Falk-Jensen [Sekretær], Bouet og Victor Larsen). Betænkning (B. Sp. 1109) afgivet $\frac{6}{5}$. (Ordfører: Krag). 2. Beh. $\frac{6}{5}$ (F. Sp. 2155). 3. Beh. $\frac{6}{5}$ (F. Sp. 2164). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{7}{5}$ (L. Sp. 1122). 2. Beh. $\frac{7}{5}$ (L. Sp. 1129). 3. Beh. $\frac{7}{5}$ (L. Sp. 1130). *Loven stadfæstet 13. Maj 1941.* (Lov-Tid. Nr. 233).

Da der i Vinteren 1940—41 paa Grund af *Vanskeligheder med Brændselstilførslerne* opstod en følelig Knaphed paa Kul her i Landet, fandt Indenrigsministeriet det paa Krævet at faa tilvejebragt en Ordning, som satte Bybefolkningen i Stand til at skaffe sig et Maaltid varm Mad om Dagen, selv i Tilfælde af at det skulde blive nødvendigt at indskrænke

Gasproduktionen meget stærkt. Det herom fremsatte Forslag blev, efter at være ændret noget paa Rigsdagen, til ovennævnte Lov, der har følgende Indhold:

§ 1. Indenrigsministeren bemyndiges til for København, Frederiksberg, Marstal, Købstadkommuner, Flækker og Landkommuner med bymæssig Bebyggelse efter Indstilling fra vedkommende Kommunalbestyrelse (i København: Magistraten) at godkende *Folkebespisningsordninger*, der giver enhver af Kommunens Indbyggere Adgang til mod Betaling daglig at afhente et Maaltid varm Mad.

Godkendelse af en Folkebespisningsordning for en Kommune kan dog kun ske, naar det maa antages, at der herved vil kunne opnaas *væsentlige Besparelser med Hensyn til Brændselsforbruget*, navnlig Nedsættelse af Gasforbruget. Ved Gennemførelsen af saadanne Ordninger vil det være at iagttage, at der opnaas en *rational Udnyttelse* af de her i Landet til enhver Tid værende Mængder af *Fødevarer* samt en under Hensyn til Befolkningens Sundhedstilstand *hensigtsmæssig Sammensætning og Tilberedning af Maaltiderne*.

Ordningens Gennemførelse paahviler de respektive *Kommunalbestyrelser*, der forskudsvis afholder de dermed forbundne Udgifter mod *Refusion* af den Statskassen paahvilende Andel af Udgiften, jfr. §§ 3 og 4. Det kan paalægges en Kommune, der har vedtaget en saadan Ordningens Gennemførelse, tillige at gennemføre en tilsvarende Ordning i en til denne grænsende, bymæssigt bebygget Del af en Landkommune, der ikke selv gennemfører en saadan Ordning. Landkommunen erstatter førstnævnte Kommune de derved opstaaede Udgifter, jfr. §§ 3 og 4.

Ifølge det oprindelige Forslag skulde der indhentes en Erklæring fra *Sundhedsstyrelsen*, inden Folkebespisningsordninger blev godkendt af Indenrigsministeren, men Bestemmelsen herom udgik i Folketinget, idet man fandt den overflødig.

Endvidere fjernedes i Stk. 2 en Bestemmelse, hvorefter Indenrigsministeren skulde kunne godkende en Folkebespisningsordning med det Formaal at sikre, at der opnaaedes *væsentlige Besparelser »ved Madens Tilberedning og ved Masseindkøb af Varer«*, ligesom der ogsaa foretoges enkelte andre Ændringer i dette og det følgende Stykke.

§ 2. Efter Samraad med *Statens Husholdningsraad* udsender Indenrigsministeren *Vejledning med Hensyn til Kostens Sammensætning* til Kommuner, der agter at gennemføre den i § 1 omhandlede BESPISNINGSORDNING.

I det af Indenrigsministeren fremsatte Lovforslag gik Paragraffen ud paa, at *Betalingen pr. Portion* for de leverede Maaltider skulde fastsættes periodevis forud af Indenrigsministeren efter Samraad med Statens Husholdningsraad under Hensyn til Omkostningerne ved Indkøbet af Fødevarerne.

§ 3. Af de samlede *Omkostninger* ved Ordningen skal Udgifter til Fødevarernes Indkøb dækkes af Forbrugerne, medens Udgifterne i øvrigt afholdes med en Trediedel af Statskassen og to Trediedele af vedkommende Kommune, dog saaledes at Staten eller Kommunerne, hvor egne Lokalteter benyttes, ikke vil kunne beregne Leje af de paagældende Lokalteter, medmindre disses Anvendelse til dette Formaal nødvendiggor Lejemaal af andre Lokaler, hvorimod Udgifterne ved Lokalernes Indretning til Formaalet og Vedligeholdelsesudgifterne ved disse i passende Omfang vil kunne godskrives ved Refusionen. Statens eller Kommunens Inventar, Kogeredskaber m. v., som allerede forefindes med Henblik paa Anvendelse til dette eller lignende Formaal, indgaar ikke i Refusionsomkostningerne, hvorimod Nyan-skaffelser eller Reparationer af disse Genstande vil kunne godskrives ved Refusionen. Ved Ordningens Ophør overtager vedkommende Kommune uden Vederlag Inventar og Kogeredskaber m. v., der er anskaffet i Henhold til Ordningen.

Efter det oprindelige Forslag skulde Forbrugerne dække de væsentlige Udgifter til Fødevarernes Indkøb, men Ordene »de væsentlige« blev strøget i Folketinget.

§ 4. For saa vidt Forholdene gør det nødvendigt, er Indenrigsministeren endvidere bemyndiget til efter Indstilling fra vedkommende Kommunalbestyrelse at udvide BESPISNINGSORDNINGEN til at gælde saavel ved *Bespisning af Befolkningen i Spiselokaler*, der tilvejebringes af vedkommende Kommune, som ved *Aftaler med bestaaende Restaurationsvirksomheder* o. lign. om Adgang til Befolkningens Be-

spisning paa anden Maade. I førstnævnte Fald afholder Statskassen og vedkommende Kommune Udgifterne til Spiselokaler, Servering og Service m. v. efter Reglerne i § 3, medens den i sidstnævnte Fald opstaaede Merudgift afholdes fuldt ud af vedkommende Forbrugere.

§ 5. De nærmere Bestemmelser vedrørende Lovens Gennemførelse træffes af Indenrigsministeren, der ligeledes i Tvivlstilfælde træffer den endelige Bestemmelse vedrørende Forstaaelsen af Loven.

Den Statskassen paahvilende Del af Udgifterne søges bevilget ved de aarlige Finanslove eller Tillægsbevillingslove.

Loven, der ikke gælder for Færøerne, har Gyldighed til *Udgangen af Finansaaret 1941—42*, medmindre den forinden ophæves ved kgl. Anordning.

I den Skikkelse, hvori Lovforslaget blev fremsat for *Folketinget*, gav det Anledning til nogen Kritik, idet man bl. a. fra forskellig Side gjorde gældende, at det i visse Henseender gik for vidt, og at det ikke tog fornødent Hensyn til Erhvervenes Interesser. Under Sagens Behandling i det af Folketinget nedsatte Udvalg enedes man imidlertid om de forannævnte Ændringer, som alle var tiltraadt af Indenrigsministeren, og hvis Vedtagelse fik til Følge, at Lovforslaget gennemførtes enstemmigt i begge Ting.

I sin Redegørelse for de Ændringsforslag, som stilledes til Sagens anden Behandling i Folketinget, anførte *Udvalgets Ordfører* (Krag), at man efter indgaaende Forhandlinger havde samlet sig om den Betragtning, at det bør være Hensynet til en væsentlig Besparelse i Brændselsforbruget, særlig Gasforbruget, der bliver bestemmende for den Adgang, der gives Indenrigsministeren til at godkende en Folkebespisningsordning. »Jeg kan for min Del i denne Forbindelse«, udtalte han videre, »ikke tilbageholde den Betragtning, at det er en kritisk Situation, som har kaldt paa en saadan Lovgivning, og at den derfor næppe heller bør søges bragt til Udførelse i Kommunerne, medmindre der indtræder en saadan kritisk Situation med Hensyn til de fornødne Brændselstilførsler, men det berører selvfølgelig paa ingen Maade den Adgang, som hidtil har været givet Kommunerne til paa egen Bekostning at etablere saadanne Bespisninger i det Omfang, hvori det af Hensyn til Folkesundheden har været skønnet og i Fremtiden maatte blive skønnet at være nødvendigt.«

Man havde endvidere gennem Ændringsforslaget til § 2 villet sikre *Kommunerne Førerskabet* med Hensyn til Tilrette-

læggelsen af en eventuel Folkebespisning, saa at Indenrigsministerens Indflydelse indskrænkes til at give Kommunerne Vejledning med Hensyn til Kostens Sammensætning efter Samraad med Statens Husholdningsraad.

Spørgsmaalet om den Maade, hvorpaa den foreslaaede Folkebespisningsordning økonomisk vilde gribe ind i Handelsstandens samt i Restauranters og Pensionaters Økonomi, gav i Udvalget Anledning til ret indgaaende Forhandlinger. De Udvalgsmedlemmer, som havde næret særlige Betæneligheder i saa Henseende, erklærede sig dog, efter at Ministeren havde udtalt sig om Sagen, tilfredse med den Udformning, som i § 4 er givet med Hensyn til Muligheden for at engagere saadanne Virksomheder i Forsyningen samt ved Tilberedningen og Udleveringen af Maden, eventuelt i deres egne Lokaler.

Ændringsforslagene blev alle vedtaget uden Afstemning. I *Landstinget* gav *Bender* (S.) dog Udtryk for den Opfattelse, at Ændringerne borttog noget fra det oprindelige Forslag, som hans Parti ansaa for særdeles formaalstjenligt, nemlig de Bestemmelser, der tog Sigte paa gennem Folkebespisning at opnaa en Besparelse ved Tilberedning og Masseindkøb. Han var klar over, at de Vanskeligheder, som især smaa-handlende og smaa Restaurationsvirksomheder er udsat for, grundet paa Vareknaphed og forringet Købeevne hos Befolkningen, kunde gøre det nødvendigt at tage visse Hensyn, men det var lige saa nødvendigt at tage Hensyn til den Del af Befolkningen, som Arbejdsløshed og forringede Fortjenstmuligheder har bragt i en yderst vanskelig Situation. »Dette sidste var efter min Formening taget mere i Betragtning i Lovforslagets oprindelige Udformning, selv om det skal erkendes, at Forslaget ogsaa i dets nuværende Form i givet Fald kan blive af Betydning for store Befolkningskredse.«

73. Lov om Udskydelse af de kommunale Valg. (Indenrigsminister *Knud Kristensen*). [A. Sp. 2991. — C. Sp. 373 og 391].

Fremsat i *Folketinget* $1\frac{1}{2}$ (F. Sp. 1287). 1. Beh. $2\frac{1}{2}$ (F. Sp. 1305). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (A. C. Mortensen, Chr. Christiansen, Holger Eriksen, H. P. Hansen [Sorø A.], M. F. Mortensen, Lars M. Olsen, Smørum, Valdemar Sørensen, Steen, Edvard Sørensen, Krag, Arnth Jensen

[Formand], A. C. D. Petersen [Sekretær], Bindslev og C. J. F. Sven). Betænkning (B. Sp. 437) afgivet $21\frac{1}{2}$. (Ordfører: Edvard Sørensen). 2. Beh. $21\frac{1}{2}$ (F. Sp. 1319). 3. Beh. $21\frac{1}{2}$ (F. Sp. 1321). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $21\frac{1}{2}$ (L. Sp. 664). 2. Beh. $21\frac{1}{2}$ (L. Sp. 665). 3. Beh. $21\frac{1}{2}$ (L. Sp. 666). *Loven stadfæstet 24. Februar 1941*. (Lov-Tid. Nr. 75). Traadt i Kraft straks.

Efter Reglerne i den kommunale Valglov skulde der i første Halvdel af Marts 1941 være afholdt almindelige Valg saavel til By- og Sogneraadene som til Amtsraadene. I Købstæderne skulde Valgene tillige have omfattet Valg af kommunale Revisorer. Paa Grund af den skærpede Krigssituation, der kunde ventes i Foraaret, fandt man det imidlertid betænkeligt at lade de kommunale Valg finde Sted til det ordinære Tidspunkt, og Hovedbestemmelsen i den heromhandlede Lov, § 1, gaar ud paa, at samtlige Valg, der skulde have været afholdt i første Halvdel af Marts 1941, *udskydes til Foretagelse i første Halvdel af Marts 1942*.

Udskydelse af Valgene skal dog *ikke* finde Sted i saadanne Tilfælde, hvor der som Følge af Ændringer af Kommunernes Grænser pr. 1. April 1941 sker væsentlige Forskydninger i Antallet af kommunale Vælgere. Bestemmelsen i § 1 finder derfor ikke Anvendelse med Hensyn til Valgene til Silkeborg Byraad samt Balle og Gødvad Sogneraad. Saafremt den forberedte Indlemmelse i Grenaa Købstadkommune af Arealer af Gammelsogn og Aalsø-Hoed Sognekommuner iværksættes pr. 1. April 1941, gælder det samme med Hensyn til Valgene til Grenaa Byraad samt Gammelsogn og Aalsø-Hoed Sogneraad. Samtidig med Valgene i de nævnte Købstæder foretages Valg af kommunale Revisorer. (Valgperioden for de saaledes valgte Kommunalbestyrelser og Revisorer udløber til samme Tidspunkt som i Landets øvrige Kommuner, jfr. nedenfor).

I Lovens § 2 er optaget en udtrykkelig Bestemmelse om, at *Valgperioden for de senest valgte Kommunalbestyrelser og kommunale Revisorer forlænges*, indtil nye Valg har fundet Sted. En lignende Bestemmelse har man derhos fundet det naturligt at optage med Hensyn til *Københavns Magistrat*,

saaledes at Valgperioden for de i Marts 1938 valgte Borgmestre og Raadmænd forlænges tilsvarende.*)

For at undgaa Afholdelse af Udfyldningsvalg i Tilfælde, hvor Stedfortræderlisterne for de *kommunale Revisorer* i Købstæderne er udtømt, er det i § 3 bestemt, at *nye Stedfortrædere* for den tilbageværende Del af Valgperioden i Tilfælde af Ledighed vil kunne *udpeges af Kommunalbestyrelsen* med Indenrigsministeriets Godkendelse.

Endelig indeholder § 5 den Regel, at hvor det ved Lov, ved kgl. Anordning eller paa anden Maade maatte være fastsat, at *Valg til eller Besættelse af Hverv, Fastsættelse af Takster* eller lignende finder Sted for Perioder, der svarer til de ordinære Valgperioder for de kommunale Raad, beror det paa vedkommende Ministers Afgørelse, hvorvidt Udskydelsen af de kommunale Valg skal medføre en tilsvarende Forlængelse af de nævnte Perioder.

Sidstnævnte Paragraf blev tilføjet i Folketinget, hvis Udvalg i øvrigt enstemmigt anbefalede Lovforslaget til Vedtagelse.

Lovforslaget vedtoges i Folketinget med 92 Stemmer mod 3. *Kommunisterne* kunde ikke anse den givne Begrundelse for Valgenes Udsættelse for fyldestgørende og beklagede, at der ikke blev afholdt Kommunevalg, hvorved den stemmeberettigede Del af Folket vilde have faaet Lejlighed til at tilkendegive sin Mening om Styreform og Styresæt her i Landet, til at træffe Bestemmelse om de kommunale Raads Sammensætning og til at udtale sig om Samlingsregeringen og dens Politik. De stemte derfor imod Lovforslaget.

I Landstinget vedtoges Forslaget enstemmigt med 47 Stemmer.

*) Forlængelsen af Magistratens Valgperiode vil betyde, at saa længe nye Valg til Borgerrepræsentationen ikke har fundet Sted, vil ingen af dennes Grupper — uanset mulige Forskydninger mellem disse — kunne faa et mindre Antal Repræsentanter i Magistraten, end Gruppen opnaaede ved Valget i 1933 (jfr. Lov Nr. 75 af 18. Marts 1938, § 13).

74. Lov om midlertidig Ændring af Lov Nr. 87 af 25. Marts 1933 om Købstadkommunernes Styrelse. (Indenrigsminister *Knud Kristensen*). [A. Sp. 4483. — C. Sp. 1161 og 1227].

Fremsat i *Folketinget* $21\frac{1}{3}$ (F. Sp. 1722). 1. Beh. $26\frac{2}{3}$ (F. Sp. 1789). 2. Beh. $27\frac{1}{3}$ (F. Sp. 1796). 3. Beh. $27\frac{2}{3}$ (F. Sp. 1801). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $28\frac{2}{3}$ (L. Sp. 923). 2. Beh. $28\frac{1}{3}$ (L. Sp. 932). 3. Beh. $28\frac{2}{3}$ (L. Sp. 936). *Loven stadfæstet 31. Marts 1941.* (Lov-Tid. Nr. 139).

Den 3. Januar 1941 nedsatte Ministeriet for offentlige Arbejder et *Udvalg*, hvori var repræsenteret Sammenslutningen af danske Havne, Aarhus Byraad, Erhvervsorganisationerne m. fl., til at foretage en Gennemgang og Undersøgelse af de fra forskellig Side rejste Spørgsmaal om Ændringer i de gældende *Havne- og Brotakster* med Henblik paa eventuel Gennemførelse af de i saa Henseende fremkomne Forslag i Forbindelse med den nye Takstperiodes Begyndelse den 1. April 1941.

Der var i Udvalget Enighed om, at den ved Købstadkommunalloven tilvejebragte Overensstemmelse mellem de kommunale Valgperioder og Gyldighedsperioderne for Havne- og Brotaksterne principielt burde opretholdes, men at det under de nuværende Forhold, hvor det er umuligt at disponere paa længere Sigt, vilde være rimeligt at fastsætte *kortere Gyldighedsperioder* for Taksterne end den gældende 4-aarige. Efter indgaaende Overvejelser anbefalede Udvalget, at Taksterne kun fastsættes for en 1-aarig Periode.

Ministeriet for offentlige Arbejder kunde tiltræde Havne- og Brotakstudvalgets Indstilling og anmodede Indenrigsministeriet om at ville foranledige den herefter paakrævede Lovændring gennemført. Under Hensyn til det foran fremhævede Princip om Overensstemmelse mellem Gyldighedsperioden for Taksterne og de kommunale Valgperioder ønskede Ministeriet for offentlige Arbejder dog den Bemyndigelse, der ved Gennemførelsen af Udvalgets Indstilling vilde blive tillagt dette Ministerium, tidsbegrænset til Udløbet af den næste kommunale Valgperiode.

I Overensstemmelse hermed gaar den foretagne Lovændring ud paa, at de kommunale *Havnens Takster* fastsættes for et Tidsrum af *1 Aar* (i Stedet for 4 Aar) i Tiden indtil 31. Marts 1946. Denne Bestemmelse kan dog forinden ophæves ved kgl. Anordning, i hvilket Tilfælde de senest

udfærdigede Havne- og Brotakster har Gyldighed til nævnte Dato.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

75. Lov om Ændring i Lov Nr. 100 af 14. April 1937 om en fælleskommunal Udligningsfond, jfr. Lov Nr. 374 af 21. December 1938. (Indenrigsminister *Knud Kristensen*). [A. Sp. 2995. — C. Sp. 377 og 429].

Fremsat i *Folketinget* $1\frac{1}{2}$ (F. Sp. 1289). 1. Beh. $2\frac{1}{2}$ (F. Sp. 1312). 2. Beh. $2\frac{1}{2}$ (F. Sp. 1358). 3. Beh. $2\frac{7}{2}$ (F. Sp. 1376). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $2\frac{8}{2}$ (L. Sp. 685). 2. Beh. $\frac{6}{3}$ (L. Sp. 698). 3. Beh. $\frac{7}{3}$ (L. Sp. 706). *Loven stadfæstet 10. Marts 1941.* (Lov-Tid. Nr. 95).

Efter Reglerne i Loven af 14. April 1937 om en fælleskommunal Udligningsfond paahvilede det Kommunerne mod en samlet Godtgørelse for Opkrævningen m. v. paa 4 pCt. af Beløbet at tilsvare Udligningsfonden den fulde, Skatteyderne paahvilende fælleskommunale Indkomstskat uden senere Fradrag for Beløb, der maatte vise sig uerholdelige. Af nævnte Godtgørelse betragtedes $1\frac{1}{4}$ pCt. som Vederlag for selve Opkrævningsarbejdet, Resten, $2\frac{3}{4}$ pCt., som Vederlag for den med Kommunernes ubetingede Tilsværpligt forbundne Risiko.

Denne Ordning medførte den Fordel for den fælleskommunale Udligningsfond at gøre Skønnet over, efter hvilken Sats den fælleskommunale Indkomstskat i hvert enkelt Skatteaar maatte udskrives for at skaffe Dækning for Fondens Udgifter, sikrere. For en Del Kommuner vilde Ordningen under normale Forhold ogsaa være økonomisk fordelagtig, hvorimod den i Kriseperioder rummede ikke ringe Risiko for Kommunerne.

Imidlertid har Ordningen vist sig at have en mindre heldig Indflydelse paa selve *Ligningsarbejdet*, idet Regelen om Kommunernes ubetingede Tilsvær for den paalignede Skat synes at have fremkaldt en vis Tilbageholdenhed hos de kommunale Ligningsmyndigheder med Hensyn til Benyttelsen af skønmæssige Forhøjelser af Indkomstansættelserne som Middel til Fremkaldelse af Selvangivelse eller regnskabsmæssig Dokumentation. Det har ogsaa været en ret følelig Ulempe, at bevillingsmæssig Nedsættelse eller Eftergivelse af et paalignet Skattebeløb alene kunde gennemføres af vedkommende Kommune paa egen Bekostning; thi Følgen heraf blev, at Andragender om saadanne Begunstigelser gjordes til Genstand

for en ret uensartet Behandling i de forskellige Kommuner, alt efter som Kommunen af sit Opkrævningsvederlag kunde bære Tabet ved Skattebeløbets Afgangsførelse eller ej.

Disse Ulemper med Hensyn til bevillingsmæssig Nedsættelse eller Eftergivelse af Skattebeløb og Opkrævningen af de fælleskommunale Skatter raades der Bod paa ved Bestemmelserne i denne Lovs §§ 1 og 2.

Ifølge § 1 skal *bevillingsmæssig Nedsættelse eller Eftergivelse af fælleskommunal Indkomst- og Formueskat* fremtidig kunne indrømmes efter Regler, der svarer til de i Statsskatte-lovens § 37 fastsatte. Afgørelsen vil derefter tilfalde Finansministeren.

§ 2 ophæver Kommunernes ubetingede Pligt til at tilsvare Udligningsfonden det fulde, Skatteyderne paahvilende Skattebeløb, og det særlige Risikovederlag bortfalder derfor. *Kommunernes Opkrævningsvederlag* bestemmes fremtidig paa samme Maade som Vederlaget for Opkrævning af Indkomst- og Formueskat til Staten.

§ 3. Naar Kommunerne ved Afregningen af den fælleskommunale Indkomst- og Formueskat ligesom ved Afregningen af Indkomst- og Formueskatten til Staten skal kunne fradrage Beløb, der dokumenteres at være uerholdelige, vil det betyde en stor praktisk Forenkling, hvis Statsskatterne og de fælleskommunale Skatter skal afregnes til samme Tidspunkter, saa at Uerholdeligheden kan dokumenteres under eet for samme Skatteyder. *Afregningstidspunktet for den fælleskommunale Indkomst- og Formueskat* er derfor blevet forskudt 14 Dage, idet Skatten skal indbetales til Statskassen senest henholdsvis 15. September, 15. December og 15. Marts i vedkommende Regnskabsaar samt 15. Juni i det paafølgende.

Under Hensyn til det ønskelige i, at den Modregning af Kommunernes Skattetilsvær og Tilskuddene fra Udligningsfonden, som Amtstuerne hidtil har gennemført, fortsat kan iværksættes, er det endvidere bestemt, at *de kvartaarlige Tilskud fra Udligningsfonden til Kommunerne* ligeledes afregnes 14 Dage senere end hidtil, nemlig henholdsvis 15. Juni, 15. September, 15. December og 15. Marts i vedkommende Regnskabsaar.

Bestemmelserne i §§ 1 og 2 samt Bestemmelsen i § 3 om Kommunernes Indbetaling af de fælleskommunale Skatter finder første Gang Anvendelse med Hensyn til de for Skatteaaret 1941—42 udskrevne Skatter. Bestemmelsen i § 3 om Afregningen af Udligningsfondens Tilsvær til Kommunerne anvendes første Gang ved Afregningen af 2. kvartaarlige Rate af Tilskuddet til Kommunerne for Regnskabsaaret 1941—42.

Lovforslaget vedtoges uændret og enstemmigt i begge Ting.

76. Lov om ekstraordinært Statstilskud til Kommunerne. (Indenrigsminister *Knud Kristensen*). [A. Sp. 4575. — C. Sp. 1287 og 1319].

Fremsat i *Folketinget* ³¹/₃ (F. Sp. 1888). 1. Beh. ¹/₄ (F. Sp. 1941). 2. Beh. ²/₄ (F. Sp. 1965). 3. Beh. ²/₄ (F. Sp. 1968). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ³/₄ (L. Sp. 1007). 2. Beh. ⁴/₄ (L. Sp. 1010). 3. Beh. ⁴/₄ (L. Sp. 1013). *Loven stadfæstet 16. April 1941.* (Lov-Tid. Nr. 187).

Under Forhandlingerne i Folketingets Udvalg angaaende Forslag til Lov om Udskrivning af Indkomst- og Formueskatten til Staten for Skatteaaret 1941—42 stillede Finansministeren paa Regeringens Vegne i Udsigt, at der for 1941—42 vilde blive søgt tilvejebragt Hjæmmel til at yde Kommunerne et Tilskud paa 5 Mill. Kr. af Statskassen til *Nedbringelse af deres Sygehusudgifter*. Begrundelsen herfor var den stærke Udgiftsforøgelse paa dette Omraade i Forbindelse med, at Stigningen i Landbrugets Forrentningsprocent har haft til Følge, at der ikke for Finansaaret 1941—42 tilkommer Kommunerne noget Tilskud til Nedbringelse af den amtskommunale Grundskyld i Henhold til Loven af 20. Maj 1933.

I Overensstemmelse hermed gennemførtes efter Forslag af Indenrigsministeren en Lov af følgende Indhold:

I Regnskabsaaret 1941—42 ydes der Kommunerne et ekstraordinært Tilskud af Statskassen paa 5 Mill. Kr. til Nedbringelse af Kommunernes Udgifter til Drift af Sygehuse.

Tilskuddet fordeles mellem Kommunerne paa Grundlag af det senest af Det statistiske Departement offentliggjorte

Folketal*) og udbetales ved Indenrigsministerens Foranstaltning til de Kommuner, der i Henhold til Bestemmelserne i § 4 i Lov Nr. 100 af 14. April 1937 om en fælleskommunal Udligningsfond modtager Tilskud fra Udligningsfonden til Dækning af Sygehusudgifter.

Indenrigsministeren træffer Bestemmelse om Tidspunktet for Tilskuddets Udbetaling.

Lovforslaget gennemførtes uændret og vedtoges enstemmigt i begge Ting.

77. Lov om Ændringer i Luftværnslovgivningen. (Indenrigsminister *Knud Kristensen*). [A. Sp. 3293. — C. Sp. 1229 og 1267].

Fremsat i *Landstinget* $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 847). 1. Beh. $2\frac{1}{3}$ (L. Sp. 859). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (C. E. Christiansen, Grove, H. P. Johansen, Kr. Johansen, Jørgen Møller, Niels Nielsen, Stumph, Lannung, P. N. Petersen [Røjle], Esther Malling Pedersen [Formand], Stegger Nielsen, S. C. Nørgaard, Thisted Knudsen, Johanne Dahlerup-Petersen [Sekretær] og Malchau). Betænkning (B. Sp. 995) afgivet $2\frac{7}{3}$. (Ordfører: Esther Malling Pedersen). 2. Beh. $2\frac{8}{3}$ (L. Sp. 933). 3. Beh. $2\frac{8}{3}$ (L. Sp. 936). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $2\frac{9}{3}$ (F. Sp. 1835). 2. Beh. $2\frac{9}{3}$ (F. Sp. 1851). 3. Beh. $2\frac{9}{3}$ (F. Sp. 1878). *Loven stadfæstet 31. Marts 1941.* (Lov-Tid. Nr. 137).

Den Indenrigsministeren ved Loven om Foranstaltninger til Beskyttelse af Civilbefolkningen mod Følgerne af Luftangreb givne Bemyndigelse til at lade udarbejde og gennemføre *Luftbeskyttelsesplaner* ved Statens Foranstaltning havde kun Gyldighed til Udgangen af Marts 1941 (se Aarbog 1939—40, Side 308). Det samme gjaldt Hjemmelen til i særlige Tilfælde at afholde *Udgifterne* ved Planernes Tilvejebringelse og Gennemførelse forskudsvis af Statskassen og Bemyndigelsen til at paalægge Borgerne i enhver Henseende at rette sig efter Myndighedernes Paabud med Hen-

*) \circ : at Resultatet af Folketællingen den 5. November 1940 om muligt vil blive lagt til Grund ved Fordelingen.

blik paa Civilbefolkningens Beskyttelse, ogsaa inden Luftværnstilstand maatte være indtraadt. Disse Beføjelser er nu fornyet til *Udgangen af Marts 1943*.

Endvidere har Loven om Borgernes Pligt til at stille deres faste Ejendom, Løsøre m. v. til Raadighed for Myndighederne ved Beskyttelse af Civilbefolkningen mod Følgerne af Luftangreb (se Aarvog 1939—40, Side 307) ligeledes faaet forlænget Gyldighed i en 2-aarig Periode, til *Udgangen af Marts 1943*.

Endelig indeholder denne Lov en Tilføjelse til *Straffebestemmelserne* i § 7 i Loven af 25. Juni 1940 om Civilbeskyttelsestjeneste m. v., idet der er tilvejebragt Hjemmel til at straffe Overtrædelser af Regler, der i Medfør af nævnte Lov maatte blive fastsat med Hensyn til Tilmelding og Udtagelse til Civilbeskyttelsestjeneste, Anmeldelse af Flytninger og Rejser m. v.

Landstingets Udvalg havde Samraad med Indenrigsministeren, som besvarede forskellige Spørgsmaal. Udvalget indstillede derefter Lovforslaget til Vedtagelse uforandret. Det vedtoges enstemmigt i begge Ting.

78. Lov om Forlængelse af midlertidig Lov Nr. 289 af 2. September 1939 om Ændringer i Værnepligtslovgivningen. (Indenrigsminister Knud Kristensen). [A. Sp. 3295. — C. Sp. 1151 og 1219].

Fremsat i *Landstinget* $20/3$ (L. Sp. 847). 1. Beh. $21/3$ (L. Sp. 860). 2. Beh. $25/3$ (L. Sp. 867). 3. Beh. $26/3$ (L. Sp. 881). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $28/3$ (F. Sp. 1810). 2. Beh. $28/3$ (F. Sp. 1819). 3. Beh. $28/3$ (F. Sp. 1828). *Loven stadfæstet 31. Marts 1941*. (Lov-Tid. Nr. 140).

De ved Loven af 2. September 1939 foretagne Ændringer i Værnepligtslovgivningen (Aarvog 1939, Side 92) gik hovedsagelig ud paa: at ophæve de værnepligtiges Ret til at begære Udsættelse med at møde paa Session (idet Indenrigsministeren dog samtidig bemyndigedes til at tilstaa saadan Udsættelse, hvor Forholdene maatte tale derfor) og at hjemle en udvidet Mulighed for Kontrol med værnepligtige, som ønsker at rejse udenlands, gennem Kravet om, at værnepligtige, der

er pligtige at møde paa nærmest forestaaende Session, maa have Indenrigsministerens Samtykke til at rejse ud af Landet.

Loven, der oprindeligt kun gjaldt til Udgangen af Marts 1940, fik ved Lov Nr. 124 af 30. Marts 1940 Gyldighed til Udgangen af Marts 1941, og Gyldighedstiden er nu atter forlænget et Aar, til Udgangen af *Marts 1942*.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

79. Lov om Iværksættelse af offentlige Arbejder og Beskæftigelse af arbejdsløse. (Arbejds- og Socialminister *Kjærboel*). [A. Sp. 2373. — C. Sp. 163 og 199].

Fremsat i *Folketinget* ^{11/10} (F. Sp. 40). 1. Beh. ^{17/10} (F. Sp. 171). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Ludvig Christensen, Einer-Jensen [Formand], H. C. Hansen, H. P. Hansen [Sorø A.], Leonhard Hansen, Hinrichsen, Oluf Pedersen, Rager, Peder Clausager [Sekretær], Erik Eriksen, Søren P. Larsen, Ejnar Kjær, Boeck-Hansen, O. Kier og Victor Larsen). Betænkning (B. Sp. 229) afgivet ^{29/11}. (Ordfører: Ludvig Christensen). 2. Beh. ^{4/12} (F. Sp. 891). 3. Beh. ^{4/12} (F. Sp. 913). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ^{6/12} (L. Sp. 408). 2. Beh. ^{11/12} (L. Sp. 429). 3. Beh. ^{11/12} (L. Sp. 430). *Loven stadfæstet 27. December 1940.* (Lov-Tid. Nr. 677). Traadt i Kraft 1. Januar 1941.

I den Tale, som Arbejds- og Socialministeren holdt ved Forelæggelsen for Rigsdagen af denne Lov, gjorde han udførligt Rede for Lovforslagets *Baggrund* og *Formaal* og for *Hovedlinierne* i den foreslaaede Nyordning.

Ministeren mindede først om Indholdet af Beskæftigelseslovene af 1. Maj 1937 og 13. April 1938 (Aarbog 1936—37, Side 362 og Aarbog 1937—38, Side 256). Den første af disse Love indeholdt dels Bestemmelser om egentlige Nødhjælpsarbejder med Tilskud fra Arbejdsløshedsfonden, dels Bestemmelserne om »Særlige Arbejder« med Tilskud fra de til Raadighed stillede 30 Mill. Kr. Til Nødhjælpsarbejderne kunde henvises ikke blot langvarigt arbejdsløse, men ogsaa andre arbejdsløse, medens de særlige Arbejder var forbeholdt langvarigt arbejdsløse og unge arbejdsløse. Ved Loven af 13. April 1938 foretoges derimod en *Tredeling*, idet man dels bibeholdt Bestemmelserne om Nødhjælpsarbejder (med Tilskud fra Arbejdsløshedsfonden), dels fastsatte, at Beskæftigelsesforan-

staltningerne med Tilskud fra Staten skulde forbeholdes de langvarigt arbejdsløse, og endelig indførte Regler om, at de unge arbejdsløse skulde beskæftiges ved særlige Ungdomsforanstaltninger, til hvilke der blev stillet 2 Mill. Kr. aarlig til Socialministerens Raadighed. Man havde nu fundet det rettest at gaa et Skridt videre ved at *udskille Reglerne for de unge arbejdsløse* i en særlig Lov, saa at den heromhandlede Lov alene tog Sigte paa at erstatte de hidtidige Bestemmelser om *Nødhjælpsarbejder* og *Beskæftigelsesforanstaltninger*, der havde det tilfælles, at Arbejdstiden skulde være 36 Timer ugentlig, Lønnen fastsættes efter de almindelige Overenskomster og Arbejderne anvises af den offentlige Arbejdsanvisning.

Angaaende de hidtil opnaaede *Resultater* oplyste Ministeren bl. a., at der i Henhold til Lovene af 1937 og 1938 var stillet 50 Mill. Kr. til Socialministeriets Raadighed, hvoraf der var disponeret over de 40 Millioner. Der var i *alt godkendt* 237 særlige Arbejder — af mere almen Interesse og af større Format — til et samlet Beløb af ca. 75 Mill. Kr. (deraf Arbejds løn 32 Mill. Kr.) og 219 Nødhjælpsarbejder — af mere lokal præget Karakter — til et samlet Beløb af ca. 15 Mill. Kr. (Arbejds løn 8 Mill. Kr.). Til Arbejderne havde været *henvist i alt* ca. 23 000 Personer, hovedsagelig langvarigt arbejdsløse. Ca. 25 pCt. af de henviste Arbejdere havde været beskæftiget i den fulde Tid (6—9 Maaneder), og den gennemsnitlige *Arbejdsperiode* havde udgjort 4 Maaneder. Knap 1 pCt. af de henviste Arbejdere havde *undladt* at efterkomme Henvisningen, ca. 2 pCt. var blevet *bortvist* fra Arbejderne. Den gennemsnitlige *Timefortjeneste* laa ved Nødhjælpsarbejderne paa 1 Kr. 55 Øre, ved Beskæftigelsesforanstaltningerne (i Tiden indtil 31. Marts 1940) paa 1 Kr. 45 Øre, svarende til 52 Kr. pr. Arbejdsuge à 36 Timer; i første Halvaar af 1940 havde Timefortjenesten dog været 1 Kr. 75 Øre, svarende til 62 Kr. om Ugen. Den henviste *Arbejds kraft* havde stort set været *tilfredsstillende*, selv om Arbejdere med lang Tids Ledighed kunde have haft Vanskeligheder i Begyndelsen ved at følge med i Arbejdet.

Skønt der saaledes i ikke ringe Grad var gjort Brug af den hidtidige Lovgivning, burde denne nu efter Regeringens Opfattelse ikke blot fortsættes, men *udvides*. Antallet af langvarigt arbejdsløse var efter sidste Tælling ca. 19 000, og et Gennemsnit af Tællingerne fra August 1937 til Juni 1940 viste, at der i Alderen fra 18 til 60 Aar var i alt ca. 95 000 ledige Mænd, hvoraf ca. 67 000 Forsørgere og ca. 28 000 Ikke-Forsørgere. En Udvidelse af Lovgivningen tænkte man sig gennemført dels ved, at der blev stillet *større Midler* til Raadighed for Arbejdsministeren, dels ved, at Lovens Regler

om *Henvisning af arbejdsløse* blev *udvidet* til at omfatte alle Arbejder, der iværksættes af det offentlige med Arbejdsløshedens Bekæmpelse som væsentligt Formaal, og endelig ved, at *Kredsen af de Arbejdere, som kan henvises*, blev gjort større,

Naar Regeringen fandt det rettest, at *alle* offentlige Arbejder, der tager Sigte paa Arbejdsløshedens Bekæmpelse, blev forbeholdt visse Kategorier af arbejdsløse, som henvises til disse Arbejder af den offentlige Arbejdsanvisning og arbejder for nedsat Løn og paa nedsat Arbejdstid, bundede dette i den Betragtning, at der, naar det offentlige sætter Arbejder i Gang, bør gives det offentlige et vist *Indseende* med, at Arbejdet i videst mulig Udstrækning kommer netop den Kreds af arbejdsløse til gode, som i stærkest Grad trænger til at opnaa Beskæftigelse og derigennem at faa deres Færdigheder opøvet. Ministeren stillede derfor Forslag om *Anmeldelse til Arbejdsministeriet* af samtlige saadanne Arbejder, inden de sættes i Gang. Naar man tillige mente at burde udvide Kredsen af de *Personer*, der søges beskæftiget ved offentlige Arbejder, var det dels fordi Mulighederne for at skaffe Beskæftigelse vilde blive langt større, naar Regeringens samlede Beskæftigelsesplan førtes ud i Livet, dels fordi de foreliggende Ledighedsoplysninger gjorde det absolut paakrævet at gøre en større Indsats fra det offentliges Side for at skaffe de arbejdsløse Beskæftigelse. Man havde derfor *forladt* det hidtil opstillede Krav om, at Personer for at blive henvist skulde være *langvarigt arbejdsløse* (det vil sige have haft mindre end 10 Maaneders Arbejde i de sidste 2 Aar), og havde i Stedet opstillet som *Vilkaar for Henvisningen*, at de vedkommende har været ledige i mindst 4 Maaneder i det sidste Aar, og at de længst arbejdsløse henvises først. Herved ventedes ca. 50 pCt. af de ledige at blive berettigede til Henvisning mod hidtil ca. 20 pCt.

Lovforslaget tog endvidere Sigte paa at tilvejebringe et *mere ensartet Løngrundlag* for dem, der henvises til disse Arbejder, idet der var opnaaet meget varierende Fortjenester baade ved de forskellige Arbejder og inden for det enkelte Arbejde. Lønningerne havde ogsaa i en Række Tilfælde ligget for højt. Bestræbelserne var derfor gaaet ud paa at finde et Løngrundlag, der i højere Grad end hidtil var Udtryk for, at den arbejdsløse nok bringes i Arbejde og derved fjernes fra Understøttelse eller Socialhjælp, men at dette dog kun opnaas ved meget betydelige økonomiske Ofre fra Samfundets Side. Man havde ved Lønningernes Fastsættelse taget sit Udgangspunkt i en *Ugeløn*, gradueret for Storkøbenhavn, Købstæder og Landdistrikter, hvortil kom generelle Dyrtidstillæg, Kvalifikationstillæg m. v. (se nærmere ved Omtalen af § 4). Det var i øvrigt Hensigten, at der stadig i videst

muligt Omfang skulde arbejdes i Akkord. Ministeren lagde ikke Skjul paa, at det var disse Bestemmelser, der havde haft de største Fødselsvanskeligheder, og at han havde været overordentlig betænkelig ved det foreslaaede Løn-niveau, der laa ikke ubetydeligt under det gældende. Hvad *Arbejdstiden* angaar, havde man under Hensyn til den i en Række Arbejdsforhold gennemførte Arbejdsfordeling bibeholdt Regelen om, at der ved disse offentlige Arbejder skal arbejdes paa *nedsat Arbejdstid*, men havde dog ændret de 36 Timer ugentlig til 40 Timer.

Det fremsatte Lovforslag, der hvilede paa det foran omtalte principielle Grundlag, undergik i Rigsdagen kun to væsentlige Ændringer (se nedenfor ved Omtalen af §§ 4 og 10). Den nye Lov, der altsaa træder i Stedet for Bestemmelserne i Loven af 13. April 1938 om *Nødhjælpsarbejder* og *Beskæftigelsesforanstaltninger*, er delt i tre Afsnit: *Planlægning af offentlige Arbejder*, *Iværksættelse af og Tilskud til offentlige Arbejder* samt *Almindelige Bestemmelser*. Indholdet af de to første Afsnit, hvori der er optaget mange nye Bestemmelser, er nedenfor gengivet som Helhed, medens der af Bestemmelserne i sidste Afsnit kun er givet et kort Referat.

I. *Planlægning af offentlige Arbejder*, §§ 1 og 2.

§ 1, der er ny, tager Sigte paa at tilvejebringe et intimt *Samarbejde mellem de iværksættende Myndigheder*, for at det i videst muligt Omfang kan opnaas, at offentlige Arbejder til Bekæmpelse af Arbejdsløsheden sættes i Gang til de Tidspunkter og paa de Steder, hvor det maa anses for mest formaalstjenligt. Det foreskrives derfor, at der ved Arbejder, der agtes *iværksat af Staten med Bekæmpelse af Arbejdsløsheden som væsentligt Formaal*, skal ske *Indberetning til Arbejds- og Socialministeren* angaaende Stedet og Tidspunktet for Arbejdet samt om Arbejdets beregnede Varighed og Antallet af Arbejdere, der agtes beskæftiget. Saafremt Arbejdsstedets Beliggenhed eller Tidspunktet for Arbejdets Udførelse maa formodes at ville medføre, at det til Arbejdets Gennemførelse fornødne Antal arbejdsløse ikke vil være til Raadighed, kan Arbejds- og Socialministeren efter Samraad med vedkommende Fagminister bestemme, at Arbejdet *udsættes*. Endvidere fastsætter Paragraffens Stk. 2, at det samme gælder

for Arbejder, der *iværksættes af Kommuner*, hvortil der ydes *Tilskud af Staten* efter nærværende Lov eller efter anden Lov, naar *Bekæmpelse af Arbejdsløsheden har været det væsentlige Formaal* for Tilskuddets Ydelse, hvilket *afgøres* af Arbejds- og Socialministeren efter Samraad med vedkommende Fagminister.

§ 2 giver Udtryk for, at der bør gælde *ensartede Regler* for Henviisning af Arbejdskraft til samtlige offentlige Arbejder, der iværksættes med Bekæmpelse af Arbejdsløsheden som væsentligt Formaal. Det hedder her, at der ved de i § 1 omhandlede Arbejder *alene* kan beskæftiges *arbejdsløse* (jfr. §§ 4 og 5), og at denne Lovs Bestemmelser om *Henviisning af Arbejdskraft*, om *Arbejdstid* og om *Lønvilkaar* finder Anvendelse paa disse Arbejder.

II. *Iværksættelse af og Tilskud til offentlige Arbejder,* §§ 3—7.

§ 3, Stk. 1, erstatter den gamle Lovs Bestemmelser om Nødhjælpsarbejder og Beskæftigelsesforanstaltninger. Der er hidtil til mindre betydelige (lokale) Arbejder blevet ydet Tilskud af Arbejdsløshedsfonden med 40—50 pCt. af Udgifterne til Arbejdsløn, til Arbejder af større Betydning og almen Interesse Statstilskud med 100 pCt. af Lønudgifterne. Under Hensyn til Udvidelsen af Kredsen baade af de Arbejder, hvortil Arbejdskraft kan kræves henvist, og af de henviisningsberettigede ydes Tilskuddet fremtidig til samtlige Arbejder af *Staten*, men saaledes at dets Størrelse fortsat kan varieres under Hensyntagen til den Interesse, som paa den ene Side Staten, paa den anden Side den iværksættende Myndighed har i et Arbejdes Igangsættelse. — Stk. 3, om Ydelse af *Laan* i Stedet for Tilskud, er nyt og skyldes de i Aarenes Løb indvundne Erfaringer, ligeledes Stk. 4, der giver Ministeriet Mulighed for at gøre sin Indflydelse gældende over for den kommunale Laanefond, og Stk. 5, der tillægger *Ministeriet* et vist selvstændigt *Initiativ* med Hensyn paa Gennemførelse af Beskæftigelsesarbejder, hvor det hidtil ikke har været muligt at finde frem til en Løsning. — Paragraffen har følgende Ordlyd:

Til Arbejder af den i § 1 omhandlede Karakter samt,

hvor Forholdene taler derfor, til tilsvarende Arbejder, der iværksættes af *private* Institutioner, kan der efter Indstilling af det i § 8 omhandlede Beskæftigelsesudvalg ydes *Tilskud* af Arbejds- og Socialministeren.

Hvor der er opnaaet Tilskud til et Arbejdes Gennemførelse i Henhold til anden Lov, kan der dog kun, hvor særlige Omstændigheder taler derfor, ydes Tilskud i Henhold til Stk. 1.

Hvor Forholdene taler derfor, kan Arbejds- og Socialministeren bestemme, at der *i Stedet for Tilskud* helt eller delvis ydes *Laan*. Udlaansvilkaarene fastsættes af Arbejds- og Socialministeren efter Forhandling med Finansministeren.

Saafernt Iværksættelsen af et af en Kommune planlagt Arbejde forudsætter, at der ud over Tilskuddet opnaas et Laan, og Begæring herom fremsættes over for *den kommunale Laanefond*, skal Arbejds- og Socialministeriet have Lejlighed til at udtale sig i Sagen, forinden Afgørelse træffes.

Hvor beskæftigelsesmæssige Hensyn taler for, at Arbejdsopgaver, der ellers ikke kan forventes taget op, bringes til Udførelse, kan *Arbejds- og Socialministeren efter Forhandling med vedkommende Fagminister tage Initiativet* til, at saadanne Arbejder iværksættes med Tilskud efter nærværende Lov. For statslige Arbejders Vedkommende kan paagældende Fagminister, efter at Bevillingsmyndighedens Tilslutning til Arbejdets Gennemførelse paa sædvanlig Maade er indhentet, overdrage til Beskæftigelsescentralen at forestaa Arbejdets Udførelse.

Hvor Forholdene taler derfor, kan Arbejds- og Socialministeren kræve et efter denne Paragraf iværksat Arbejde fremskyndet eller udsat.

§ 4 indeholder de vigtige Bestemmelser om *Henvisning* af den fornødne Arbejdskraft (jfr. § 5), om *Arbejdstid* og *Arbejds løn**):

Ved Arbejder af den i § 1 omhandlede Karakter kan alene beskæftiges *arbejdsløse* (jfr. § 5), og *den fornødne Arbejds kraft henvises af den offentlige Arbejdsanvisning*.

*) Det bemærkes, at Lønbestemmelserne i Stk. 2 er *ændret* ved nedenstaaende Lov af 30. Juni 1941.

Arbejdstiden fastsættes til 40 Timer ugentlig, og *Arbejds-lønnen* udgør for Storkøbenhavn med Zoner 1 Kr. 30 Øre pr. Time, for Købstæder med Zoner og de større bymæssige Bebyggelser 1 Kr. 20 Øre pr. Time og for Landet 1 Kr. 10 Øre pr. Time; til de saaledes for 40 Timers Arbejde opnaaede Lønninger ydes der af Staten et *Tilskud* paa henholdsvis 5 Kr., 4 Kr. 50 Øre og 4 Kr. ugentlig. Til de Arbejdere, der paa Grund af daarligt Vejr og Søgne-Helligdage el. lign. har mindre end 40 Timers Arbejde pr. Uge, ydes et *yderligere Tilskud* paa 50 Øre for hver Time, den samlede ugentlige Arbejdstid ligger under 40 Timer pr. Uge. Arbejdet skal udføres i *Akkord*, medmindre økonomiske eller tekniske Grunde maatte være til Hinder derfor, og Akkordsatserne skal fastsættes saaledes, at de kan paaregnes at ville afkaste en Fortjeneste af henholdsvis 64 Kr., 59 Kr. og 54 Kr. pr. fuld Uge à 40 Timer. Kan Parterne ikke opnaa Enighed om Akkord, vil Arbejdet være at udføre i Timeløn. For saa vidt der efter nærværende Lovs Ikrafttræden generelt fastsættes *Dyrtdstillæg* for almindeligt forekommende Arbejder i henholdsvis Storkøbenhavn, Købstæderne eller Landkommunerne, vil forannævnte for paagældende Omraade fastsatte Lønninger være at forhøje med samme Beløb. For særlig betroet Arbejde eller for Arbejde, der kræver særlig Faguddannelse, kan der ydes et *Kvalifikationstillæg* af indtil 25 Øre pr. Time. Saafremt Forsørgere fra Løngrupperne Storkøbenhavn eller Købstæderne henvises til Arbejde i en *lavere Løngruppe*, kan der efter Arbejds- og Socialministerens nærmere Bestemmelse ydes de paagældende et *Løntillæg* af indtil 25 Øre i Timen. I særlige Tilfælde kan Arbejds- og Socialministeren godkende *Afvigelser* fra de her fastsatte Regler.

For Personer, der som en Del af Vederlaget faar *Kost og Logi*, foretages der et Fradrag paa 40 pCt. i den indtjente Løn, dog ikke ud over 3 Kr. pr. Dag. For Personer, der alene faar *Logi*, fradrages 15 pCt. af den indtjente Løn, dog ikke ud over 1 Kr. pr. Dag. For saa vidt Forholdene gør det rimeligt, kan Arbejds- og Socialministeren bestemme, at de nævnte Fradrag forhøjes eller nedsættes.

Arbejds- og Socialministeren kan bestemme, at *Tilbud* fra Entreprenører, Haandværkere og andre paa Udførelse

af Arbejder i Henhold til denne Lov skal undergives *Kontrol af Priskontrolraadet*.

Som omtalt i Indledningen er *Arbejdstiden* forlænget fra 36 til 40 Timer ugentlig. Hertil var i Regeringsforslaget føjet, at tabte Arbejdstimer (Vejrliget og Helligdage) søgtes oparbejdet ved, at der inden for samme Lønningsuge eller paafølgende Lønningsuger saa vidt muligt arbejdedes indtil 8 Timer daglig. Hvad *Arbejdslønnen* angaar, foreslog *Regeringen*, at der skulde fastsættes en *Ugeløn*, som i Storkøbenhavn skulde udgøre 52 Kr., i Købstæderne 48 Kr. og i Landkommunerne 44 Kr.; Arbejdet skulde imidlertid udføres i Akkord, medmindre tekniske Forhold maatte være afgørende til Hinder herfor, og Lønnen herfor skulde fastsættes saaledes, at den ved normal Arbejdspræstation kunde paaregnes at ville give en Fortjeneste af henholdsvis 60, 55 og 50 Kr. for 40 Timers Arbejde. Hertil kom saa eventuelt Dyrtidstillæg, Kvalifikationstillæg og Tillæg ved Henvisning til Arbejde i en lavere Løngruppe. Efter Indstilling af *Folketingets Udvalg* ændredes Stk. 2 imidlertid som ovenfor angivet, hvorved man forlod den garanterede Ugeløn og gik over til *Timeløn* i Tilfælde, hvor der ikke arbejdes paa Akkord. Til de for 40 Timers Arbejde opnaaede Lønninger ydes et *Statstilskud* paa henholdsvis 5, 4½ og 4 Kr. ugentlig, og et yderligere Statstilskud paa 50 Øre gives for hver Time, den samlede ugentlige Arbejdstid paa Grund af tabte Arbejdstimer ligger under 40.

Bestemmelsen i Stk. 3 er ny, ligeledes Bestemmelsen i Stk. 4.

§ 5 udvider Kredsen af dem, der opfylder *Betingelserne for at kunne henvises* til et Arbejde (se Indledningen), og angiver den *Orden*, hvori Henvisning skal finde Sted. De i Stk. 1 nævnte Kategorier vil af personlige Grunde vanskeligt kunne flyttes til en fjernere liggende Arbejdsplads. Ved Bestemmelsen i Stk. 2 tilstræbes at faa de arbejdsløse Ikke-Forsørgere fra Byerne ud paa Landet, hvor de arbejdsmæssige Opgaver i første Række frembyder sig. Paragraffen lyder som følger*):

Til de i denne Lov omhandlede Arbejder skal som Hovedregel henvises arbejdsløse Forsørgere i Alderen fra 18 til 60 Aar og arbejdsløse Ikke-Forsørgere i Alderen fra 50 til

*) Det bemærkes, at Stk. 3 er *ændret* ved nedenstaaende Lov af 30. Juni 1941.

60 Aar, der bor ved eller i en saadan Nærhed af Arbejdsstedet, at de kan befordre sig selv til og fra dette.

Saafrømt der ikke i Arbejdsstedets Nærhed findes det til Arbejdets Gennemførelse fornødne Antal Arbejdere blandt de i Stk. 1 omhandlede arbejdsløse, kan der *derefter* henvises arbejdsløse Ikke-Forsørgere i Alderen fra 25 til 50 Aar, der enten bor ved eller i en saadan Nærhed af Arbejdsstedet, at de kan befordre sig selv til og fra dette, eller er bosat i Byer eller bymæssigt bebyggede Kommuner med over 1 500 Indbyggere.

Det er en Betingelse for Henvisning af arbejdsløse, at de paagældende har været *uden Beskæftigelse i mindst 4 Maaned* (100 Dage) inden for det sidste Aar, og at der — som Regel — er *hengaaet mindst 14 Dage siden sidste Arbejdsophør*. Ved Henvisningen skal det paa den ene Side iagttages, at de, der har haft *den længste Ledighed* inden for det sidste Aar, udtages først, medens det paa den anden Side maa paases, at arbejdsløse, der tilhører Fag, inden for hvilke Arbejdsløsheden er ringe, eller som har en vis Mulighed for snart at opnaa ordinært Arbejde, ikke henvises.

Saafrømt særlige Hensyn taler derfor, kan Arbejds- og Socialministeren træffe Beslutning om *Fravigelse* fra foranstaaende Bestemmelser.

Naar der i Stk. 2 kun er Tale om Aldersklasserne fra 25 til 50 Aar, har dette sin Grund i, at arbejdsløse Ikke-Forsørgere i Alderen mellem 18 og 25 Aar fortrinsvis skal hjælpes gennem Lovgivningen om *Ungdomslejre* (se Nr. 81). Bestemmelsen i Stk. 4 giver dog Arbejds- og Socialministeren Mulighed for ogsaa at henvise saadanne arbejdsløse til de efter denne Lov iværksatte Arbejder.

§ 6. Af de i Henhold til § 3 afholdte Udgifter til Arbejdsløn til henviste arbejdsløse udreder *den fælleskommunale Udligningsfond* 30 pCt.

Hvor der til et i Henhold til § 3 iværksat Arbejde i større Omfang henvises arbejdsløse andetsteds fra, kan Arbejds- og Socialministeren gøre det til et Vilkaar for Henvisningen, at der af de *Kommuner*, hvis Arbejdsløshed herved nedbringes, ydes et efter Forholdene afpasset *Bidrag* til Arbejds- og Socialministeriet til Supplering af de i § 12 til Arbejds- og Socialministerens Raadighed stillede Midler.

Medens Stk. 1 svarer til det hidtil gældende, er Bestemmelsen i Stk. 2 ny. Den maa ses paa Baggrund af de Erfaringer, man har indhøstet ved Ungdomslejrene og ved enkelte større Arbejder, hvor Kommunerne indbyrdes er blevet enige om en saadan Ordning.

§ 7, Stk. 1, der har sit Forbillede i Grundforbedringsloven, bestemmer, at saafremt et i Henhold til § 3 iværksat Arbejde maa antages at ville medføre en ikke uvæsentlig *Værdiforøgelse af private Ejendomme* eller medføre væsentlige *økonomiske Fordele for Kommuner eller Institutioner*, og der ikke opnaas passende Bidrag til Arbejdets Gennemførelse, kan Arbejds- og Socialministeren om fornødent paalægge de paagældende at yde et saadant *Bidrag*. Bidraget fastsættes af en af Arbejds- og Socialministeren i hvert enkelt Tilfælde nedsat Kommission paa 3 Medlemmer, hvis Formand skal være Landsdommer eller Underretsdommer, og af hvis øvrige Medlemmer det ene skal være i Besiddelse af fornødne tekniske Kundskaber og det andet have Kendskab til paagældende Erhverv. Kommissionernes Afgørelser er endelige. Udgifterne ved Kommissionernes Virksomhed afholdes af Staten efter nærmere af Arbejds- og Socialministeren fastsatte Regler.

Ogsaa *Ekspropriationsbestemmelsen* i Stk. 2 er ny: Saafremt det ved Udførelsen af et i Medfør af § 3 iværksat Arbejde bliver nødvendigt at foretage tvungen Erhvervelse af Grunde, Bygninger eller Værker, Rettigheder og Materialer m. v., sker denne Ekspropriation i Overensstemmelse med Reglerne i Forordning af 5. Marts 1845, jfr. Lov Nr. 6 af 10. Januar 1928, for Vej- og Viaduktarbejder dog i Overensstemmelse med de hidtil benyttede Regler.

III. *Almindelige Bestemmelser*, §§ 8—16.

§ 8 opretholder *Beskæftigelsescentralen* og *Beskæftigelsesudvalget* til Bistand for Arbejds- og Socialministeren ved Lovens Administration. *Beskæftigelsesudvalget* er dog under Hensyn til Udvalgets øgede Opgaver blevet *suppleret* med en Repræsentant for Ministeriet for offentlige Arbejder og en Repræsentant for Landbrugsministeriet.

§ 9 indeholder Regler om *fortrinsvis Beskæftigelse* af

Medlemmer af de Fags Arbejdsløshedskasse, under hvis Omraade det paagældende Arbejde hører, endvidere om *Udelukkelse fra Henviisning* paa Grund af vedkommendes personlige Forhold, om Følgerne af *Vægring* ved at efterkomme en Henviisning samt om *Bortviisning*, alt i Overensstemmelse med hidtil gældende Regler. Efter Ønske fra Arbejderside er det dog paabudt, at Arbejdsledelsen ved Bortviisning skal afgive en Erklæring med Oplysning om *Grunden til Bortviisningen* (en saakaldt Fyreseddel).*)

Ved en ny Bestemmelse i § 10, Stk. 2, er de arbejdsløshedsforsikrede *fritaget for Kontingent til Arbejdsløshedskassen*, saa længe de er beskæftigede ved Arbejder efter denne Lov, da Kasserne i Almindelighed vil blive fritaget for Understøttelsesbyrden ved, at de arbejdsløse henvises. Ifølge en i Folketinget foretaget Tilføjelse skal denne Fritagelse dog *ikke* føres til Afdrag i Kontingentet *ved Beregning af Stats- og Kommune-tilskud*. Ligeledes fritages de henviste Arbejdere for *Bidrag efter Arbejdsfordelingsloven*.

§ 12 indeholder Bemyndigelse for Arbejds- og Socialministeren til at anvende de ca. *10 Mill. Kr.*, der er til Rest i Henhold til den hidtidige Lovgivning, til Varetagelse af de i Loven opstillede Formaal. Yderligere stilles der indtil Udløbet af Finansaaret 1941—42 *35 Mill. Kr.* til Ministerens Raadighed. Statens Udgifter i Medfør af § 3 afholdes af Beskæftigelsesfonden. — Amts- og Sognekommunernes Udgifter til *Vejarbejder*, til hvilke der ydes Tilskud efter § 3, kan ligesom hidtil fuldt ud medregnes blandt de regnskabsmæssige Vejudgifter, i Forhold til hvilke der ydes Dækning gennem de almindelige Motorafgifter.

I § 14 er det bestemt, at Lovens Bestemmelser skal finde Anvendelse paa de i Henhold til Loven af 13. April 1938 godkendte Arbejder, dog med de Lempelser, som maatte skønnes nødvendige, herunder, at der til Nødhjælpsarbejder, der er godkendt i Henhold til den hidtidige Lov, fortsat ydes Tilskud af Arbejdsløshedsfonden, indtil Arbejdet er bragt til Afslutning.

Af de øvrige Paragraffer i dette Afsnit skal endnu nævnes § 11, der bemyndiger Arbejds- og Socialministeren til at fast-

*) Se endvidere under den følgende Sag.

sætte de nærmere Regler for Lovens Gennemførelse, herunder om Henviisning af Arbejdskraft og om Kommunernes og Arbejdsløshedskassernes Medvirken, § 13, der sætter Bestemmelserne i Arbejdsløshedslovens § 31 vedrørende Nødhjælpsarbejder ud af Kraft, saa længe nærværende Lov har Gyldighed, og § 16, hvorefter Loven *udløber 31. Marts 1946*.

Det af Arbejds- og Socialministeren fremsatte Lovforslag fik i det hele en velvillig Modtagelse af Ordførerne for de 4 største Partier, Bondepartiet og Retsforbundet. *Ludvig Christensen* (S.) udtalte dog, at Socialdemokraterne delte Ministerens Betæneligheder ved de i § 4 foreslaaede Lønbestemmelser; man ønskede ikke at fravige det Princip, at Indtægten ved saadanne Nødhjælpsarbejder skal ligge saa meget lavere end Indtægten ved normalt Arbejde, at Deltagerne har Interesse i at søge bort fra Nødhjælpsarbejdet, saa snart ske kan, men dette Formaal var tidligere naaet ad andre Veje — man havde f. Eks. naaet det samme ved at fastsætte en kortere Arbejdstid og Akkordarbejde efter gældende Overenskomst. Fra konservativ Side ytrede endvidere *Boeck-Hansen* (K. F.) Tvivl om den praktiske Gennemførlighed af de foreslaaede Ugelønsbestemmelser, og han ønskede drøftet i Udvalget, om man ikke hellere burde holde sig til Timeløn. *Oluf Pedersen* (D. R.) betragtede Lovforslaget som en meget værdifuld Nødforanstaltning, der gav Arbejde i Stedet for Understøttelse. Den foreslaaede Ændring af Lønvilkaarene tog ikke Sigte paa en lavere Ugeløn, men paa et højere Timetal, og Loven satte ind imod dem, der kunde antages at misbruge Understøttelseslovgivningen. *Valdemar Thomsen* (B.) saa paa Lovforslaget med relativ Velvilje, da der nu i Modsætning til tidligere var taget et vist Hensyn til de Betæneligheder, som Bondepartiet stedse havde gjort gældende over for Lovgivning af denne Art.

Alfred Jensen protesterede derimod paa Kommunisternes Vegne mod Lovforslaget. Hans Parti havde Gang paa Gang søgt at drage Omsorg for, at saavel Arbejdstid som Arbejdsløn blev den vedtægtsmæssige, og Lovforslagets Bestemmelser maatte betragtes som et Anslag mod Arbejderbevægelsens tariffmæssige Lønninger og Overenskomster, der nøjsommelig var oparbejdet gennem to Slægtled, et Anslag, der var saa meget farligere, som man fremtidig vilde kunne skubbe næsten alle Nyanlæg, der udføres af Stat og Kommune, ind under disse Bestemmelser og derved faa Arbejdstid og Lønninger nedsat.

Efter at man i *Folketingets Udvalg* var enedes om at gaa over fra Ugeløn til Timeløn og om de øvrige Ændringer i

§ 4, Stk. 2, der er omtalt i det foregaaende, samt om den ligeledes fornævnte Tilføjelse til § 10, Stk. 2, anbefalede Ordførerne for de 4 største Partier, Bondepartiet og Retsforbundet Lovforslaget til Vedtagelse. *Levinsen* (S.) vilde ogsaa stemme for Forslaget i den ændrede Skikkelse, selv om han alvorligt beklagede, at det ikke var lykkedes at opnaa Enighed om at ændre § 4 derhen, at de arbejdsløse, som henvises til Foranstaltninger efter denne Lov, aflønnes efter den for det paa-gældende Arbejde gældende faglige Løn.

Alfred Jensen fremsatte ved 2. Behandling følgende *Paastand paa Overgang til næste Sag paa Dagsordenen*: »Idet Tinget erkender, at Arbejdsløsheden virksomt kan bekæmpes ved Iværksættelse af offentlige og ekstraordinære Arbejder, udtaler det, at Arbejdsbetingelserne — Arbejdstid saavel som Time- og Akkordlønninger — maa være i Overensstemmelse med, hvad der i Henhold til gældende Overenskomst mellem Arbejdsgivere og Arbejdere er fastsat for tilsvarende Arbejde, og gaar dermed over til næste Sag paa Dagsordenen.« Denne Dagsorden forkastedes med 89 Stemmer mod 3.

Den endelige Vedtagelse af Lovforslaget skete i Folketinget med 98 Stemmer mod 3, i Landstinget enstemmigt med 60 Stemmer.

80. Lov om Iværksættelse af offentlige Arbejder og Beskæftigelse af arbejdsløse. (Arbejds- og Socialminister *Kjærbo*l). [A. Sp. 4741. — C. Sp. 1961 og 1991].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{25}{6}$ (F. Sp. 2330). 1. Beh. $\frac{26}{6}$ (F. Sp. 2385). 2. Beh. $\frac{26}{6}$ (F. Sp. 2414). 3. Beh. $\frac{26}{6}$ (F. Sp. 2416). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{27}{6}$ (L. Sp. 1262). 2. Beh. $\frac{27}{6}$ (L. Sp. 1272). 3. Beh. $\frac{27}{6}$ (L. Sp. 1292). *Loven stadfæstet 30. Juni 1941.* (Lov-Tid. Nr. 284).

Foranstaaende Lov af 27. December 1940 om Iværksættelse af offentlige Arbejder og Beskæftigelse af arbejdsløse blev stærkt benyttet af Kommuner og Institutioner, og allerede i Juni 1941 var der disponeret over ca. 40 Mill. Kr. som Tilskud til Arbejder, til hvilke der var givet Tilsagn om Tilskud i Henhold til Lovens Bestemmelser.

Paa to Punkter havde dog de i Loven af 27. December indførte nye Regler vist sig mindre hensigtsmæssige, nemlig I. med Hensyn til *Aflønningen af Akkordarbejde* og II. med Hensyn til *Kredsen af de Personer, der skal henvises til de godkendte Beskæftigelsesforanstaltninger*.

ad I. Lønbestemmelserne i Lovens § 4, Stk. 2, virkede upraktisk for den enkelte Beskæftigelsesforanstaltning bl. a. derved, at der med korte Mellemrum skulde udregnes nye Akkordsatser, alt efter Arbejdets og de til enhver Tid værende Arbejdsforholds Beskaffenhed, hvorhos Reglerne om de forskellige Tillæg, saasom Ugetillæg, Spildetidstillæg, Forsørger-tillæg og Kvalifikationstillæg, medførte et ikke ringe Besvær saavel for den enkelte Beskæftigelsesforanstaltning som ved den regnskabsmæssige Behandling af disse Sager.

De paa dette Omraade foretagne Ændringer gaar, kort udtrykt, ud paa, at man fremtidig lader Akkordarbejde — der er det normale — aflønnes efter *overenskomstmæssige* eller eventuelt *mellem Parterne aftalte* Akkordsatser; i sidste Fald skal Aftalen *godkendes* af et 3 Mands Udvalg, der ligeledes i Tilfælde af Uenighed fastsætter Akkorden (se nedenfor Stk. 3). Hvor økonomiske eller tekniske Grunde undtagelsesvis er til Hinder for, at Arbejdet udføres i Akkord, er *Time-lønnen* fastsat i Lighed med Reglerne i Loven af 27. December 1940 (se nedenfor Stk. 4 og 6). En særlig Bestemmelse om Timeløn i en *Overgangstid* for Folk, der er uøvede i det paa-gældende Arbejde, er indsat i Stk. 5.

De nye Lønningsbestemmelser, der træder i Stedet for December-Lovens § 4, Stk. 2, er udformet i følgende 6 Stykker:

Stk. 2. Arbejdstiden fastsættes til 40 Timer ugentlig, fordelt paa Ugens 6 Dage. Arbejdet skal udføres i *Akkord*, medmindre økonomiske eller tekniske Grunde undtagelsesvis maatte være til Hinder derfor.

Stk. 3. For de Arbejdsomraader, hvor der findes *Overenskomster*, skal Arbejdet aflønnes efter disse. For de Arbejdsomraader, hvor der ikke findes aftalte Akkorder, skal der *aftales* Akkordsatser i Overensstemmelse med de Akkorder, der almindeligvis aftales inden for det frie Arbejdsmarked. Opnaas der Enighed om Akkordsatser, skal den trufne Aftale *godkendes* af et Udvalg, bestaaende af en Repræsentant for Dansk Arbejdsgiverforening og en Repræsentant for De samvirkende Fagforbund med en af Formandskabet for Arbejds- og Forligsnævnet blandt dets Medlemmer udnævnt Formand, der tillige fungerer som Opmand. Udvalget kan ved Godkendelsen foretage Ændringer i den mellem Parterne om Akkordsatser trufne Aftale. Opnaas der *ikke Enighed*

om Akkord, fastsættes denne af førnævnte Udvalg, der saavel ved Godkendelse som ved Ændring i eller ved Fastsættelse af Akkordsatserne vil have at paase, at disse er i Overensstemmelse med gældende Priser for lignende Arbejde, fastsat gennem Overenskomst, og hvor saadan ikke findes, i Overensstemmelse med den Betaling, der sædvanligvis ydes paa den paagældende Egn for tilsvarende Arbejde, alt under Hensyn til, at nævnte Arbejder er udført ved normal Arbejdsydelse. Udvalget afgør i øvrigt, hvorvidt et Arbejde skal udføres i Akkord eller for Timeløn, for saa vidt der er Uenighed derom mellem Parterne.

Stk. 4. Hvor økonomiske og tekniske Grunde undtagelsesvis er en Hindring for, at et Arbejde udføres i Akkord, er *Lønnen* i Storkøbenhavn med Zoner 1 Kr. 30 Øre pr. Time, i Købstæderne med Zoner 1 Kr. 20 Øre pr. Time og paa Landet 1 Kr. 10 Øre pr. Time. Til de nævnte Lønsatser ydes der af Staten et *Tilskud* paa 20 Øre pr. Time. For særlig betroet Arbejde eller for Arbejde, der kræver særlig Faguddannelse, kan der endvidere med Tilslutning af det i § 4 nævnte Udvalg ydes et *Kvalifikationstillæg* paa indtil 25 Øre pr. Time. Hvor der i Tilslutning til et Akkordarbejde forekommer mindre Arbejder, som efter deres Natur ikke kan lønnes i Akkord, er Arbejdslønnen Gennemsnitsakkordfortjenesten \div 25 pCt.

Stk. 5. I den i § 5, Stk. 3 (se ad II.), omhandlede *Overgangstid* er Timelønnen for de paagældende Arbejdere i Storkøbenhavn med Zoner 1 Kr. 30 Øre pr. Time, i Købstæderne med Zoner 1 Kr. 20 Øre pr. Time og paa Landet 1 Kr. 10 Øre pr. Time.

Stk. 6. De foran i Stk. 4 og Stk. 5 nævnte Lønninger vil være at forhøje med de efter 1. Marts 1941 fastsatte *Dyrtdstillæg* med saadanne Ændringer i disse, som senere maatte blive gennemført. Saafremt Forsørgere fra Løngrupperne Storkøbenhavn eller Købstæderne henvises til Arbejde i en *lavere Løngruppe*, kan der efter Arbejds- og Socialministerens nærmere Bestemmelse ydes de paagældende et *Lønstillæg* af indtil 25 Øre i Timen til de i Stk. 4 og Stk. 5 fastsatte Timelønninger.

Stk. 7. I særlige Tilfælde kan Arbejds- og Socialministeren godkende *Afvigelser* fra foranstaaende Regler.

ad II. Ved en Ændring af *Henvisningsbestemmelserne* i § 5, Stk. 3, Pkt. 2, har man tilstræbt at forene Hensynet til Materiellets Udnyttelse og det bedst mulige Arbejdstempo med Hensynet til at faa de langvarigt arbejdsløses Arbejdslyst og -evne opøvet. Stk. 3 er herefter som Helhed affattet saaledes:

Det er en Betingelse for Henvisning af arbejdsløse, at de paagældende har været uden Beskæftigelse i mindst 4 Maaneder (100 Dage) inden for det sidste Aar, og at der — som Regel — er hengaaet mindst 14 Dage siden sidste Arbejdsophør. Ved Henvisningen skal det paa den ene Side iagttages, at der anvises Arbejdsgiveren saadan egnet Arbejdskraft, at *Arbejdet vil kunne igangsættes paa betryggende Maade*, medens det paa den anden Side maa paases, at *mindst 25 pCt. af de til hele Arbejdet medgaaede Arbejdstimer skal være udført af Arbejdere, der i Løbet af de sidste 2 Aar har været arbejdsledige mindst 10 Maaneder*. Til saadanne langvarigt arbejdsløse kan der gives en *Overgangstid* af indtil 14 Dage, i hvilket Tidsrum de ikke arbejder i Akkord.

Ud over de nævnte to Ændringer indeholder Loven, der fremtræder som en ny Lov om Iværksættelse af offentlige Arbejder og Beskæftigelse af arbejdsløse, kun et Par formelle Forandringer og en Tilføjelse til *Bortvisningsbestemmelsen* i § 9, hvorefter ogsaa Personer, der *ved manglende Flid, Vilje eller Evner* viser sig uskikkede til at deltage i et i Henhold til Loven iværksat Arbejde, vil være at bortvise.

Lovforslaget vedtoges uforandret og enstemmigt i begge Ting. Under Forhandlingen i Landstinget udtalte dog *Rahbek* (V.), at han ikke var helt sikker paa, at de nye Lønregler var i Overensstemmelse med den Forudsætning, at Betalingen for den Slags Arbejder skal fastsættes saaledes, at Arbejderne til enhver Tid er interesserede i at søge over i normal Beskæftigelse. Under de foreliggende Omstændigheder vilde han dog ikke opholde sig mere herved, men kun udtale, at naar Rigsdagen nu gik med til at fastsætte de foreslaaede nye Regler, maatte det i Motiverne til Lovforslaget omtalte »ikke ringe Besvær« høre op.

81. Lov om Ungdomslejre. (Arbejds- og Socialminister *Kjærboel*). [A. Sp. 2415. — C. Sp. 29 og 77].

Fremsat i *Folketinget* ^{11/10} (F. Sp. 51). 1. Beh. ^{17/10} (F. Sp. 205). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bomholt, Alfred Andersen, Ludvig Christensen, H. C. Hansen [Formand], Lars M. Olsen, Strøm, Villumsen, Kristian Nygaard [Sekretær], Peder Clausager, Søren P. Larsen, Erik Eriksen, Damsgaard, Carsten Raft, Bindslev og Gerda Mundt). Betænkning (B. Sp. 37) afgivet ^{24/10}. (Ordfører: Bomholt). 2. Beh. ^{24/10} (F. Sp. 307). 3. Beh. ^{24/10} (F. Sp. 313). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ^{25/10} (L. Sp. 144). 2. Beh. ^{26/10} (L. Sp. 164). 3. Beh. ^{26/10} (L. Sp. 189). *Loven stadfæstet 11. November 1940.* (Lov-Tid. Nr. 591).

Efter at der ved Love af 1933, 1934 og 1935 var tilvejebragt Hjemmel for i Tiden indtil Udgangen af Marts 1938 at yde Tilskud til Foranstaltninger iværksat i Anledning af Ungdomsarbejdsløsheden, blev der ved Lov af 13. April 1938 om Beskæftigelse af arbejdsløse (Aarbog 1937—38, Side 256) hjemlet Adgang til at *udbygge* Foranstaltningerne mod Ungdomsarbejdsløsheden dels ved i et vist Omfang at gøre det til Pligt for de arbejdsløse i Alderen fra 18 til 22 Aar at efterkomme Henvisning til Ungdomslejre, dels ved at give Staten Mulighed for selv at iværksætte Ungdomslejre.

I Henhold til denne Lovgivning har Staten igangsat 8 Statsungdomslejre, og desuden er der givet Tilskud til kommunale Ungdomslejre og en enkelt ved privat Initiativ oprettet Ungdomslejr. I Tiden fra April 1938 til Udgangen af August 1940 blev i alt henvist ca. 3 800 Personer til Ungdomsforanstaltninger.*) I samme Periode afgik ca. 2 700 Deltagere fra Foranstaltningerne, heraf 34 pCt. efter at have gennemgaaet den sædvanlige Deltagerperiode og et lignende Antal for at overtage ordinært Arbejde. Ca. 19 pCt. af Afgangen skyldtes Bortvisning og Bortgang uden Grund.

Den nu stedfundne Lovrevision er foretaget paa Grundlag af et af Arbejds- og Socialministeriets Ungdomsudvalg udarbejdet Udkast, og Loven maa betragtes som en *Fortsettelse og Udbygning* af 1938-Lovens Bestemmelser. Man har først og fremmest tilsigtet at skabe Hjemmel for at foretage *Henvisning* til Ungdomsforanstaltninger af en større *Kreds* af Personer uden Hensyn til, om disse fremsætter

*) Af disse nægtede kun ca. 150 at efterkomme Henvisningen.

Begæring om saadan Beskæftigelse eller ej (§ 3, Stk. 2). Dernæst søges de unge ugifte arbejdsløse nu *alene* beskæftiget i *Ungdomslejre* og ikke længer ved Arbejder i Byerne eller disses Nærhed, saaledes at Deltagerne under Arbejdet kunde blive boende i deres Hjem; denne Form er ikke saa hensigtsmæssig til Arbejdssevnenes Genoprettelse, og man har desuden ment at burde forbeholde *Forsørgerne* de ved Byerne beliggende Arbejdsopgaver i størst muligt Omfang (§ 2, Stk. 1 og 2, jfr. dog Stk. 3). Hvad Beskæftigelsesmaaden angaar, indeholder Loven ikke principielle Forandringer, men man tilstræber nu at tilvejebringe en *fast Timeplan for hele Dagen*, ikke blot for 8 Timer (§ 4), og med Hensyn til *Vederlaget* er der foretaget *Ændringer*, hvorefter Lejren i større Maalestok overtager de faste Udgifter, saaledes at det kontante Vederlag samtidig nedsættes (§ 6). Nye Bestemmelser om *Pligt* for Kommuner, hvorfra der henvises unge arbejdsløse, til at yde Tilskud til de henvistes Deltagelse i en Foranstaltning, er optaget i § 8, der ogsaa hjemler Adgang til at paalægge saavel private som Kommuner eller Institutioner, der maatte nyde godt af det Arbejde, der udføres af en Ungdomslejr, passende *Bidrag* til Arbejdets Gennemførelse, ligesom den giver Adgang til at anvende *Ekspropriation*, saafremt dette maatte blive nødvendigt ved Oprettelsen eller Driften af Ungdomslejre. Væsentlig uforandrede er derimod Bestemmelserne om Varigheden af Deltagerperioden (§ 3, Stk. 1), om Udelukkelse fra Adgangen til Ungdomslejre paa Grund af personlige Forhold og om de Virkninger, der er knyttet til Vægning ved at efterkomme en Henvisning (§ 3).

Den nye Lovs § 1 henlægger ligesom 1938-Lovens § 1 den daglige *Administration* til Arbejds- og Socialministeriets *Beskæftigelsesudvalg* og opretholder det i nævnte Lovs § 6 omhandlede *Ungdomsudvalg*, der bestaar af en af Arbejds- og Socialministeren for 3 Aar udnævnt Formand og 4 af Rigsdagen valgte Repræsentanter.

§ 2. Efter Indstilling af Ungdomsudvalget kan Arbejds- og Socialministeren træffe Afgørelse om Oprettelse af *Statsungdomslejre* til Beskæftigelse af unge arbejdsløse.

Efter Indstilling af Ungdomsudvalget kan Arbejds- og

Socialministeren, naar særlige Grunde taler derfor, yde Tilskud til *Kommuner, Foreninger* eller andre egnede Organer, der for egen Regning ønsker at iværksætte *Ungdomslejre* til Beskæftigelse af unge arbejdsløse. Samtidig træffer Arbejds- og Socialministeren Afgørelse om de nærmere Vilkaar for Ydelse af Tilskud. Det paaahviler Beskæftigelsescentralen — med Bistand af Ungdomsudvalget — at føre Tilsyn med, at de Ungdomslejre, til hvilke der ydes Tilskud, opfylder de fastsatte Betingelser og i øvrigt paa fyldestgørende Maade modvirker den Foringelse af Arbejdsevnen og Arbejdslysten, der er forbundet med Arbejdsløsheden.

Efter enstemmig Indstilling af Ungdomsudvalget kan Arbejds- og Socialministeren godkende, at der ydes Tilskud til eller for Statskassens Regning iværksættes *andre Foranstaltninger* til Afhjælpning af Ungdomsarbejdsløsheden. Til dette Formaal kan der dog kun disponeres over 2 pCt. af de i Henhold til § 8, Stk. 4, til Raadighed stillede Midler.

Stk. 3 blev tilføjet i Folketinget for at muliggøre forsøgsvis Løsning af saadanne Spørgsmaal, der maatte melde sig i Lovens Gyldighedsperiode.

§ 3, Stk. 1, bestemmer i Overensstemmelse med den gamle Lovs § 8, at det *Tidsrum*, i hvilket en arbejdsløs skal deltage i en Ungdomslejr, normalt *ikke* maa fastsættes til *mindre end 6 Maaneder* eller til mere end 12 Maaneder.

Paragraffens Stk. 2 indeholder de udvidede Regler om *Henvisning* til Ungdomslejre. Medens der efter Loven af 1938 kun kunde henvises unge arbejdsløse Ikke-Forsørgere, normalt i Alderen 18—22 Aar, som enten selv ønskede at blive henvist, eller som havde været uafbrudt ledige i over 4 Maaneder inden Henvisningen eller havde haft 14 Maaneders Ledighed inden for de sidste 2 Aar, er Henvisningsbestemmelsen nu affattet saaledes: »Til Ungdomslejrene henvises af den offentlige Arbejdsanvisning unge ugifte arbejdsløse i Alderen *fra det 18. til det fyldte 25. Aar*, der enten selv fremsætter Ønske derom, eller som har været *uafbrudt ledige i over 2 Maaneder (50 Dage)* eller har været *uden Beskæftigelse i 4 Maaneder (100 Dage) inden for det sidste Aar*, dog at der for disse sidste som Regel skal være hengaaet mindst 14 Dage siden sidste Arbejdsophør. Ved Henvisnin-

gen skal det paa den ene Side iagttages, at de, der har haft den længste Ledighed inden for det sidste Aar, udtages først, medens det paa den anden Side maa paases, at arbejdsløse, der tilhører Fag, inden for hvilke Arbejdsløsheden er ringe, eller som har en vis Mulighed for snart at opnaa ordinært Arbejde, ikke henvises.«

For i givet Fald at kunne udvide eller indskrænke Kredsen af de Personer, der kan henvises, er der i Stk. 3 givet Ministeren Bemyndigelse til efter Indstilling fra Ungdomsudvalget at *ændre* de nys anførte *Vilkaar* for Henvisning af unge arbejdsløse.

De øvrige Bestemmelser i § 3: om de *personlige Forhold*, der udelukker fra Henvisning, om *Bortvisning* fra en Ungdomslejr og om Følgerne af *Vægring* ved at efterkomme en Henvisning svarer i Hovedsagen til det hidtil gældende. Ny er dog en Bestemmelse om, at arbejdsløse, der i Henhold til Værnepligtslovens § 3 er udelukket fra at gøre Tjeneste i Hæren eller Søværnet, ikke kan henvises til Ungdomslejre, ligeledes en Forskrift om, at der ved Bortvisning skal afgives *Erklæring* af Ungdomslejren med Oplysning bl. a. om Grunden til Bortvisningen.

Den stedfundne Udvidelse af Adgangen til at henvise unge til Ungdomslejre betyder, at Antallet af Personer, som er pligtige at efterkomme Henvisningen, forøges fra ca. 1 200—2 000 til mindst 5 000—6 000.

§ 4. Efter 1938-Lovens § 8, Stk. 1, skulde *Beskæftigelsestiden* være 48 Timer om Ugen, deraf mindst 28 Timer ved Arbejde, og i Praksis er de unge paa Arbejdslejrene beskæftiget i 36 Timer ved Arbejde, 6—9 Timer ved Undervisning og 3—6 Timer ved Sport. Man har imidlertid anset det for principielt forkert at indskrænke den fastsatte Timeplan til 8 Timer om Dagen, idet hele det Tidsrum, i hvilket Deltagerne opholder sig paa Lejren, formentlig bør være underkastet en fast Timeplan. Den nye § 4 foreskriver i Stk. 1, at Deltagerne i Ungdomslejre normalt skal beskæftiges 40 Timer ugentlig ved Arbejde og i øvrigt skal beskæftiges ved Undervisning og Sport. Hertil føjer Stk. 2, at Arbejdet skal være af en saadan *Art*, at Deltagerne opøves til at kunne gøre Fyldest ved ordinært Arbejde, og Undervisningen skal saa vidt muligt anlægges efter praktiske Krav.

En Arbejdstid paa 40 Timer ugentlig menes at ville give tilstrækkelig Tid til, at der kan undervises i 10—12 Timer og drives Sport i 4—6 Timer ugentlig.

Det betones i Motiverne til Loven, at Bestræbelserne fortsat maa gaa i Retning af i videst muligt Omfang og under Hensyn til den enkelte Deltagers Evner og de nuværende og forventede fremtidige Udsigter paa Arbejdsmarkedet at give Adgang til *faglig Beskæftigelse* og hertil svarende *teknisk Undervisning*.

I § 5 er paa Grundlag af indvundne Erfaringer fastslaaet det Princip, at Deltagere, som paa fuldt tilfredsstillende Vis har deltaget i en Ungdomslejr i det for Deltagelsen fastsatte Tidsrum, kan, saafremt de af Lejrens Ledelse skønnes egnede dertil, efter de paagældendes eget Ønske antages til at gøre fortsat Tjeneste som *Underledere* i indtil 12 Maaneder.

§ 6. De hidtil anvendte Regler for *Vederlagsydelsen* har taget Sigte paa at vænne de unge til at administrere deres Penge selv. Det har imidlertid vist sig, at man i stort Omfang har maattet lade Forstanderne dels paatage sig at udrede Kontingenter, dels betale Afdrag paa Tøj og derefter modregne Beløbet i Vederlaget; i flere Tilfælde er Udgifter, der kunde være afholdt af de løbende Vederlag, ogsaa blevet udredet af de opsparede Midler. Man er derfor i den nye Lov gaaet den Vej at nedsætte den kontante Betaling noget, men til Gengæld fritage Deltagerne for Betaling af Kontingenter til Arbejdsløshedskasse samt til Syge- og Invalideforsikring, hvorhos der nu ydes vederlagsfri Kost og Logi samt Arbejds- og Hjemmetøj. Paragraffen har i sin Helhed følgende Indhold:

Der ydes Deltagerne *Kost og Logi* samt *Arbejds- og Hjemmetøj*. Herudover udbetales til Deltagerne et *Vederlag*, der normalt andrager *10 Kr. ugentlig*. For saa vidt Arbejdet er egnet til Udførelse i Akkord, skal Vederlaget udbetales som Akkordbetaling, der ansættes efter en Fortjeneste paa indtil 12 Kr. for 40 Timers Arbejde. For Udførelse af *særlige Arbejder*, eller hvor Omstændighederne i øvrigt maatte tale derfor, kan der ydes et Tillæg paa indtil 2 Kr. pr. Uge. Vederlaget kan efter Ledelsens Afgørelse i hvert enkelt Tilfælde *nedsættes* for Deltagere, der udviser daarligt Forhold. Af Vederlaget vil 4 Kr. ugentlig være at hensætte i en *Sparekasse*, saaledes at Beløbet med paaløbne Renter i Almindelig-

hed først udbetales, naar det for Deltagelsen fastsatte Tidsrum er udløbet, medens den resterende Del af Vederlaget udbetales kontant.

Deltagere, der er udtaget til fortsat Tjeneste som *Underledere*, modtager foruden Kost og Logi samt Arbejds- og Hjemmetøj et kontant Vederlag paa 20 Kr. pr. Uge i de første 26 Uger og derefter 25 Kr. pr. Uge.

Der ydes Deltagerne *fri Rejse* til Ungdomslejren og fri Rejse fra denne efter Deltagelse i det fastsatte Tidsrum. For Deltagere, der uden fyldestgørende Grund forlader Ungdomslejren forinden Udløbet af dette Tidsrum, fradrages Udgifterne for Henreisen i de paagældende Deltageres Tilgodehavende.

Deltagere, der er Medlemmer af statsanerkendte *Arbejdsløshedskasser*, er under deres Ophold paa Lejren *fritaget for at yde Bidrag til disse*. Deltagerne skal under deres Ophold paa Lejren være nydende Medlemmer af en statsanerkendt Sygekasse. *Sygekassekontingentet og Invalideforsikringspræmien betales af Lejren*.

Man har regnet med, at Deltagere med fast Vederlag paa det nærmeste vil faa samme Beløb som hidtil til Raadighed til Afholdelse af forefaldende Udgifter. Derimod er Akkordvederlaget reduceret ret betydeligt, da der har været for stort Spring mellem Timelønnen og Akkordlønnen.

I Folketinget foretoges en mindre Ændring af Stk. 1 for at give lidt større Spændvidde i Rammerne for de Arbejdsomraader og -præstationer, for hvilke der kan ydes et særligt Tillæg paa indtil 2 Kr. pr. Uge.

I § 7 er optaget et Par nye Bestemmelser. Den ene gaar ud paa, at der ved Afgang fra Lejren skal — efter nærmere af Beskæftigelsescentralen fastsatte Regler — meddeles Deltagerne en *Erklæring om deres Forhold* under Deltagelsen. Den anden Bestemmelse afløser den gamle Lovs § 10, der gav Deltagerne i Ungdomsforanstaltninger fortrinsvis Adgang til at blive henvist til Arbejde ved et Nødhjælpsarbejde eller en Beskæftigelsesforanstaltning, idet den paalægger Ungdomslejrene og Beskæftigelsescentralen gennem Forhandling med Arbejdsgivere, Organisationer og Anvisningskontorer at *yde Mellemkomst ved Fremskaffelse af Tilbud om Arbejde* til Deltagerne.

§ 8. Medens det hidtil har været et Vilkaar for Henvisning til Statslejrene, at de *Kommuner*, hvorfra Henvisning fandt Sted, deltog i Udgifterne ved Statslejrenes Drift med 1 Kr. pr. Kalenderdag for hver arbejdsløs med Bopæl i Kommunen, er det nu gjort til *Pligt* for vedkommende Kommune at yde et saadant *Tilskud* til den henvistes Deltagelse i Foranstaltningen. (Stk. 1).

Bestemmelserne i § 8, Stk. 2 og 3, svarer til lignende Bestemmelser i Loven om Iværksættelse af offentlige Arbejder og Beskæftigelse af arbejdsløse og lyder som følger:

»Saafremt Arbejder, der udføres af en Ungdomslejr, maa antages at ville medføre en ikke uvæsentlig *Værdiforøgelse af private Ejendomme* eller medføre væsentlige *økonomiske Fordele for Kommuner eller Institutioner*, og der ikke fra disse opnaas passende Bidrag til Arbejdets Gennemførelse, kan Arbejds- og Socialministeren om fornødent paalægge de paagældende at yde et saadant *Bidrag*. Bidraget fastsættes af en af Arbejds- og Socialministeren i hvert enkelt Tilfælde nedsat Kommission paa 3 Medlemmer, hvis Formand skal være Landsdommer eller Underrettsdommer, og af hvis øvrige Medlemmer det ene skal være i Besiddelse af fornødne tekniske Kundskaber og det andet have Kendskab til paagældende Erhverv. Kommissionernes Afgørelser er endelige. Udgifterne ved Kommissionernes Virksomhed afholdes af Staten efter nærmere af Arbejds- og Socialministeren fastsatte Regler.

Saaframt det ved Oprettelsen eller Driften af Ungdomslejr maatte blive nødvendigt at foretage *tvungen Erhvervelse af Grunde*, bestaaende Bygninger eller Værker, Rettigheder og Materialer m. v., sker denne Ekspropriation i Overensstemmelse med Reglerne i Forordning af 5. Marts 1845, jfr. Lov Nr. 6 af 10. Januar 1928, for Vej- og Viaduktarbejder dog i Overensstemmelse med de hidtil fulgte Regler.«

I Stk. 4 stilles der af Beskæftigelsesfondens Midler *8 Mill. Kr. aarlig* til Raadighed til de i Loven omhandlede Formaal for Finansaarene 1940—41 til 1943—44. For efterfølgende Finansaar vil Bevillinger være at optage paa Finansloven. Beløb, der ikke kommer til Udbetaling i et Finansaar, kan overføres til følgende Finansaar.

Det nævnte Beløb menes at være tilstrækkeligt til at beskæftige ca. 4 000 Deltagere gennemsnitligt, men da Beskæftigelsen af et saadant Antal næppe kan paaregnes organiseret før 1942—43, vil der formentlig i de to første Finansaar blive ret betydelige Beløb tilovers.

Ifølge § 9 kan Arbejds- og Socialministeren, hvor Forholdene taler derfor, bestemme, at Ungdomsforanstaltninger, der er godkendt i Henhold til Loven af 13. April 1938 om Beskæftigelse af arbejdsløse, kan *fortsætte* paa de for Godkendelsen fastsatte Vilkaar, dog længst indtil 31. Marts 1941.

Loven traadte i Kraft 1. November 1940, dog saaledes, at Bestemmelserne i § 6 først skulde bringes til Anvendelse paa de ved Lovens Ikrafttræden bestaaende Ungdomslejre efter Ministerens nærmere Bestemmelse, senest 1. Januar 1941.

For at give Loven en mere permanent Karakter og derved skabe Mulighed for at kunne disponere paa langt Sigt er det bestemt, at Forslag til *Revision* af Loven skal forelægges senest for den i 1945 sammentrædende ordentlige Rigsdag.

Under et Samraad med *Folketingets Udvalg* erklærede Arbejds- og Socialministeren, at *Ekspropriationsbestemmelsen* i § 8, Stk. 3, kun var tænkt anvendt i saadanne særlige Tilfælde, hvor f. Eks. en enkelt eller enkelte af mange interesserede Lodsejere ellers ved deres Modstand vilde være i Stand til at hindre eller væsentlig sinke en Ungdomslejr's Oprettelse eller eventuelt umuliggøre Lejrens fortsatte Bestaaen.

I øvrigt gjorde Ministeren over for Udvalget Rede for en Tildragelse paa Lindet Statsungdomslejr, hvor et halvt Hundrede Deltagere havde forladt Lejren, hvilken Redegørelse Udvalget tog til Efterretning som fyldestgørende, og for Ministeriets Planer vedrørende Oprettelse af en særlig *Ungdomslejr for Kvinder* paa den nylig af Staten overtagne Ejendom »Sølyst» ved Skarriidsø.

Udvalget indstillede Lovforslaget til Vedtagelse med de foran ved §§ 2 og 6 omtalte Ændringer og desuden et Par Ændringer af Tidsfrister.

Derimod mødte Lovforslaget Modstand dels fra Bondepartiet, dels fra Kommunisterne. *Jens Thomsen* (B.) saa i Ungdomsudvalget et administrativt Organ og betragtede den derved stedfindende Sammenblanding af Lovgivning og Ad-

ministration som grundlovsstridig. Han henstillede ogsaa til Regeringen at søge opnaaet et bedre Resultat ved at faa de unge arbejdsløse ud i Landbohjem; naar man tog de store Udgifter ved Ungdomsforanstaltningerne i Betragtning — Driftsudgifterne pr. Deltagerdag var opgjort til gennemsnitlig 7,21 Kr. —, skulde det synes, at der maatte kunne findes mere fornuftige Beskæftigelser i de mange Landbrugsbedrifter. *Alfred Jensen* (D. K.) fandt ikke Lovforslaget egnet til at naa det tilsigtede Maal. Efter de foretagne Ændringer vilde man praktisk talt kunne henvise alle unge til Beskæftigelse i Ungdomslejre, og naar nu Arbejdstiden blev forlænget og Lønnen nedsat, var Hensigten aabenbart, at de unge skulde yde mere Arbejde end før for det Vederlag, de oppebærer.

Lovforslagets Vedtagelse skete i Folketinget med 89 Stemmer mod 8, i Landstinget med 50 Stemmer mod 1 (J. S. Foget [B.]).

82. Lov om Ændringer i Lov Nr. 280 af 30. Maj 1940 om midlertidig Fordeling og Regulering af Arbejde. (Arbejds- og Socialminister *Kjærboel*). [A. Sp. 2787. — C. Sp. 203 og 297].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{6}{12}$ (F. Sp. 917). 1. Beh. $\frac{10}{12}$ (F. Sp. 978). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Leonhard Hansen, Einer-Jensen [Formand], Holger Eriksen, H. C. Hansen, Hedtoft-Hansen, Jensen [Horsebæk], M. Larsen, Jensen [Gørding] [Sekretær], Steen, Søren P. Larsen, Erik Eriksen, Ejnar Kjær, Boeck-Hansen, Bouet og Westermann). Betænkning (B. Sp. 251) afgivet $\frac{11}{12}$. (Ordfører: Leonhard Hansen). 2. Beh. $\frac{12}{12}$ (F. Sp. 1028). 3. Beh. $\frac{12}{12}$ (F. Sp. 1044). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{13}{12}$ (L. Sp. 490). 2. Beh. $\frac{13}{12}$ (L. Sp. 515). 3. Beh. $\frac{14}{12}$ (L. Sp. 532). *Loven stadfæstet 17. December 1940.* (Lov-Tid. Nr. 655).

Som omtalt i Aarbogen for 1939—40, Side 362, blev der under Rigsdagsbehandlingen af Lovforslaget om Fordeling og Regulering af Arbejde foretaget en Række Ændringer, af hvilke den væsentligste var den, at det i Henhold til Loven oprettede Arbejdsfordelingsnævnet ikke, som oprindeligt foreslaaet, fik Beføjelse til mod de paagældende Parters Ønske at gennemføre Arbejdsfordelingsordninger. Saadan kan efter Loven kun gennemføres som *frivillige* Foranstaltninger. Samtidig med at dette Punkt blev ændret, blev der indført en Bestemmelse om, at Arbejdsfordelingsnævnet inden 3 Maa-

neder efter Lovens Ikrafttræden skulde afgive Indberetning til Arbejdsministeren om det Omfang, i hvilket Arbejdsfordeling i Henhold til Loven havde fundet Sted. I Tilknytning hertil optoges følgende Udtalelse i Folketingsudvalgets Betænkning: »Saafernt det af Arbejdsfordelingsnævnets Indberetning fremgaar, at Arbejdsfordelingen ikke er gennemført i det ønskede Omfang, erklærer de i Udvalget repræsenterede Partier sig villige til at medvirke til en Ændring af Loven, hvorefter det bliver muligt for Arbejdsfordelingsnævnet at kræve en rimelig Arbejdsfordeling gennemført.«

Nævnets Indberetning blev afgivet den 1. Oktober 1940 (Bilag til Forslaget til nærværende Lov). Det fremgaar af denne Beretning, at Arbejdsfordeling efter Nævnets Opfattelse stort set har kunnet gennemføres paa alle de væsentlige af de Omraader, hvor der findes Arbejdsgiver- og Arbejderorganisationer, og i et ikke helt ringe Omfang har kunnet udstrækkes til Enkeltvirksomheder, der ikke er Medlemmer af Dansk Arbejdsgiverforening, eller til Arbejdere, der ikke staaer tilknyttet nogen faglig Organisation. De af Nævnet tilvejebragte Oplysninger viste, at der var gennemført Rammeoverenskomster for 71 Fagomraader med et samlet Arbejderantal paa ca. 280 000. Af dette Antal skulde ca. 75 000 ved Slutningen af August Maaned eller ca. 15 pCt. af samtlige Arbejdsløsheds-kassemedlemmer have været omfattet af en Arbejdsfordeling, og man regnede med, at ca. 19 000 fuldt beskæftigede eller ca. 24 000 Arbejdere paa nedsat Tid var holdt i Arbejde ved Fordelingen af Arbejdet. (Dette Tal laa i Slutningen af Oktober noget højere, idet Arbejdsfordelingen da omfattede 89 300 Arbejdere eller 18,3 pCt. af Medlemstallet i de paa-gældende Kasser.*)

Efter de indhentede Oplysninger ansaa Arbejdsfordelingsnævnet det ikke for nødvendigt til Opnaaelse af de ved Loven tilsigtede Formaal at tillægge Nævnet en almindelig Beføjelse til en tvangsmæssig Gennemførelse af Arbejdsfordelingen inden for de forskellige Omraader. Derimod mente Nævnet paa Grundlag af indvundne Erfaringer, at der burde tillægges dette en mere begrænset Beføjelse til, hvor et større Flertal inden for Nævnet maatte finde det paakrævet, at gennemføre

*) Til Belysning af, hvorledes de udbetalte Godtgørelser fordelte sig paa forskellige Fag, kan oplyses, at der i Oktober Maaned af Arbejdsfordelingskasserne blev udbetalt 2,2 Mill. Kr. i Godtgørelser; heraf blev de 25 pCt. udbetalt hos Arbejdsmændene, hvor 9,3 pCt. af Medlemmerne var paa Arbejdsfordeling; 14 pCt. blev udbetalt hos Metalarbejderne, hvor 34 pCt. var under Arbejdsfordeling, og 14 pCt. hos Tekstilarbejderne, hvor 43 pCt. var paa Arbejdsfordeling.

Arbejdsfordelingsordninger, hvis Ikke-Gennemførelse ad Fri-villighedens Vej alene skyldes Modstand fra Arbejdsgivere eller Arbejdere inden for en mindre Del af det paagældende Omraade.

Disse Synspunkter fik Tilslutning af Arbejds- og Socialministeren, og i Overensstemmelse hermed blev der givet Lovens § 3 følgende Tilføjelse:

»I Tilfælde, hvor en Arbejdsfordelingsordning, der er tiltraadt af Arbejdsgivere og Arbejdere inden for den væsentligste Del af vedkommende Omraade, ikke har kunnet gennemføres, fordi den støder paa *Modstand* fra Arbejdsgivere eller Arbejdere *inden for en mindre Del af Omraadet*, er Nævnet under Forudsætning af, at mindst 5 af Nævnets 7 Medlemmer er enige herom, beføjet til at bestemme, at *Arbejdsfordeling skal gennemføres* i den Form, som Nævnet finder svarende til det paagældende Omraades Forhold.«

Arbejdsfordelingsnævnet stillede endvidere Forslag om, at Bestemmelsen i Lovens § 11, Stk. 1, sidste Pkt., hvorefter *Godtgørelsen* udbetales paa Grundlag af den inden for et Tidsrum af 6 Uger tabte Arbejdstid, blev ændret. Bestemmelsen har efter Nævnets Opfattelse medført et unødvendigt stort Administrationsapparat, ligesom den i en Række Tilfælde har ført til Resultater, der var urimelige og uforstaaelige for de af Arbejdsfordelingen omfattede Arbejdere, idet Bestemmelsen er blevet fortolket saaledes, at overskydende Timer, det vil sige Timetal under 8 inden for 6 Ugers Perioden, ikke kunde overføres til en kommende 6 Ugers Periode. Herved er fremkommet det Resultat, at Arbejderne fortabte Retten til Godtgørelse for indtil 7 Timer. Nævnet mente derfor, at Bestemmelsen burde ophæves, men at den Nedsættelse af Arbejdstiden, der berettiger til Godtgørelse, samtidig burde være noget større end $\frac{1}{12}$, nemlig $\frac{1}{8}$ af den normale.

Ministeriet var ligeledes enig med Arbejdsfordelingsnævnet om *det uhensigtsmæssige i at fastholde 6 Ugers Perioden* i § 11, og Paragraffens Stk. 1, 2. Punktum, er nu affattet saaledes:

»De paagældende er derimod berettigede til en Godtgørelse i Form af Dagpenge for hver fuld Normalarbejdsdag, der er bortfaldet paa Grund af Arbejdsfordeling; Godtgørelse kan dog kun ydes, saafremt den paa Grund af Arbejdsfordeling tabte Arbejdstid udgør mindst $\frac{1}{8}$ af den i paagældende Fag eller Virksomhed normalt gældende Arbejdstid.«

Ud over de foran omtalte Forhold pegede Arbejdsfordelingsnævnet paa de Vanskeligheder, der opstaar ved Gennemførelse af Arbejdsfordelingsordninger for *Parter, af hvilke ingen tilhører faglige Organisationer*, ligesom Nævnet henstillede til Regeringen at søge tilvejebragt Mulighed for, at *visse Tjenestemandsgupper* kan komme til at deltage i Arbejdsfordelingen. Disse Spørgsmaal, hvis Løsning ikke vil kræve Ændringer i Arbejdsfordelingsloven, var — oplystes det i Motiverne — Genstand for Overvejelse i Administrationen.

Folketingets Udvalg indstillede Lovforslaget til Vedtagelse uforandret, idet Udvalget henstillede til Arbejds- og Socialministeren at optage Arbejdsfordelingsnævnets Indstilling vedrørende eventuel Inddragelse af Tjenestemænd under Loven til velvillig Overvejelse.

Paa Kommunernes Vegne udtalte *Aksel Larsen*, at Arbejdsfordelingen, som den hidtil var praktiseret, ikke var et Gode, og at det ikke blev bedre, hvis man udvidede den som foreslaaet, saa at den for Fremtiden kunde paabydes af Nævnet. Det var ikke den rigtige Vej til Bekæmpelse af Arbejdsløsheden at fordele Fattigdommen.

Lovforslaget vedtoges i Folketinget med 93 Stemmer mod 2, i Landstinget enstemmigt med 60 Stemmer.

83. Lov om midlertidig Fordeling og Regulering af Arbejde. (Arbejds- og Socialminister *Kjærboel*). [A. Sp. 3057. — C. Sp. 1233 og 1281].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{5}{3}$ (F. Sp. 1397). 1. Beh. $\frac{7}{3}$ (F. Sp. 1475). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Leonhard Hansen, Einer-Jensen [Formand], Ludvig Christensen, Hedtoft-Hansen, Jensen [Horsebæk], H. C. Hansen, M. Larsen, Rager [Sekretær], Jensen [Gørding], Søren P. Larsen, Erik Eriksen, Ejnar Kjær, Boeck-Hansen, Bouet og Westermann). Betænkning (B. Sp. 1001) afgivet $\frac{28}{3}$. (Ordfører: Leonhard Hansen). 2. Beh. $\frac{29}{3}$ (F. Sp. 1855). 3. Beh. $\frac{29}{3}$ (F. Sp. 1876). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{29}{3}$ (L. Sp. 974). 2. Beh. $\frac{29}{3}$ (L. Sp. 991). 3. Beh. $\frac{29}{3}$ (L. Sp. 994). *Loven stadfæstet 31. Marts 1941*. (Lov-Tid. Nr. 158).

Ved Lov Nr. 280 af 30. Maj 1940 om midlertidig Fordeling og Regulering af Arbejde (Aarvog 1939—40, Side 362) blev der med det Formaal at holde et saa stort Antal Personer som muligt knyttet til Erhvervslivet tilvejebragt Hjemmel

for, at frivillige Aftaler mellem Parterne om Arbejdsfordeling kunde godkendes af et dertil oprettet Organ (Arbejdsfordelingsnævnet), og at der til Personer, som blev omfattet af en af Nævnet godkendt Arbejdsfordeling, kunde udredes en Godtgørelse gennem Arbejdsløshedsfonden af Indtægter, der hidrørte fra Bidrag fra Lønmodtagere, og som skulde holdes adskilt fra Fondens øvrige Midler. Ved foranstaaende Lov af 17. December 1940 blev der tillagt Arbejdsfordelingsnævnet en begrænset Beføjelse til, hvor et større Flertal inden for Nævnet maatte finde det paakrævet, at gennemføre Arbejdsfordelingsordninger, hvis manglende Gennemførelse ad Frivillighedens Vej alene skyldtes Modstand fra Arbejdsgivere eller Arbejdere inden for en mindre Del af det paagældende Omraade.

Gyldigheden af denne Lovgivning bestod til *31. Marts 1941*. Ved Slutningen af Januar var der gennemført Rammeoverenskomster for Fagomraader med et samlet Arbejderantal paa ca. 300 000. Af dette Antal var ca. 95 000 eller ca. 19 pCt. af samtlige Arbejdsløshedskassemedlemmer omfattet af en Arbejdsfordeling, og man regnede med, at ca. 24 000 fuldt beskæftigede eller ca. 30 000 Arbejdere paa nedsat Tid var holdt i Arbejde ved Fordelingen af Arbejdet.

Da de ekstraordinære Forhold, som havde fremkaldt Nødvendigheden af at søge Arbejdet reguleret og fordelt paa flere Hænder, stadig var til Stede i uformindsket Grad, fremsatte *Arbejds- og Socialministeren* i Begyndelsen af Marts Forslag om at forlænge den hidtidige Ordning for et Aar, dog med forskellige Ændringer. Foruden et Par mindre Forandringer af §§ 14 og 16 (se nedenfor 3, 4 c og 4 d i Slutningen) foreslog Ministeren en Lempelse af Bidragspligten for Personer, der omfattes af en godkendt Arbejdsfordeling, og i Særdeleshed nogle Ændringer af *Bidragsskalaen* for Lønmodtagere («Lønskatten»), idet Indtægtsgrænsen for Bidragspligt skulde forhøjes fra 1 800 til 2 400 Kr. aarlig og Aarsbidraget for Indtægter mellem 2 400 og 5 400 Kr. nedsættes med 12 Kr. *Folketingets Udvalg* indstillede imidlertid, at Personer, der omfattes af en godkendt Arbejdsfordeling, blev helt fritaget for Bidragspligt (4 a), og at der blev skabt Mulighed for i Tilfælde, hvor der er holdt Arbejdere eller Funktionærer i Arbejde gennem en Ordning, hvorved de paagældende har afgivet en Del af Lønnen, uden at der har kunnet gennemføres en Nedsættelse af Arbejdstiden,

saa at der mangler Grundlag for Udbetaling af Arbejdsfordelingsgodtgørelse, at fritage vedkommende Gruppe for Ydelse af Lønmodtagerbidrag (4 b). Desuden anbefalede Udvalget en yderligere betydelig Nedsættelse af Bidragskalaen (4 d). Herudover stillede Udvalget Ændringsforslag om at tillægge Arbejdsfordelingsnævnet en vis Beføjelse til, hvor en Arbejdsfordeling ikke har kunnet gennemføres ad frivillig Vej, med Enstemmighed at bestemme, at Arbejdsfordeling gennemføres for et Omraade i den Form, som Nævnet finder svarende til Forholdene (1), og endelig foreslog Udvalget en Forhøjelse af Dagpengesatsen i Kasser, der udbetaler Understøttelse for 7 Dage ugentlig (2).

Resultatet af den stedfundne Revision blev da, hvad Enkeltheder angaar, at den nye Lov om Fordeling og Regulering af Arbejde, der gælder til *Udgangen af Marts 1942*, adskiller sig fra Loven af 30. Maj 1940 med Ændringer af 17. December s. A. paa nedennævnte Punkter:

1. I § 3 er *Arbejdsfordelingsnævnets Kompetence til at dekrettere Arbejdsfordeling* udvidet ved følgende Nyaffattelse af den under foranstaaende Sag omtalte Tilføjelse til Paragraffen (§ 3, Stk. 2):

I Tilfælde, hvor en Arbejdsfordeling *ikke har kunnet gennemføres ved Forhandling mellem Parterne*, eventuelt under Nævnets Medvirken, men hvor Nævnet skønner, at det under Hensyntagen til i øvrigt gennemførte Arbejdsfordelingsordninger er paakrævet, at en Arbejdsfordeling gennemføres for paagældende Omraade, er Nævnet under Forudsætning af, at der mellem Nævnets Medlemmer er *Enighed* herom, beføjet til at bestemme, at Arbejdsfordeling skal gennemføres i den Form, som Nævnet finder svarende til det paagældende Omraades Forhold. Paabud over for en Enkeltvirksomhed om Gennemførelse af en Arbejdsfordelingsordning kan dog kun gives, saafremt der i denne Virksomhed er *beskæftiget flere end 5 Personer*. En af Nævnet i Henhold til 1. Punktum truffen Beslutning om Gennemførelse af en Arbejdsfordeling kan af hver af Parterne *indankes* for Formandsskabet for det ved Lov om Arbejdsforhold oprettede Arbejds- og Forligsnævn.

2. For at udjævne et Misforhold med Hensyn til Un-

derstøttelsen af arbejdsløshedsforsikrede arbejdsløse og de under Arbejdsfordeling inddragne Personer er ved en Tilføjelse til § 11, Stk. 3, Dagpengesatsen for Arbejdsfordelingskasser, der udbetaler Understøttelse for 7 Dage ugentlig, og hvor der hidtil ikke er ydet Godtgørelse for Søndagen, forhøjet med $\frac{1}{6}$. (Der foretages Afrunding til nærmeste med med 5 delelige Ørebeløb).

3. I § 14, Stk. 1, er det tydeliggjort, at arbejdsløshedsforsikrede ikke skal udrede Administrationsgebyrer til Arbejdsløshedskassernes Arbejdsfordelingskasser, og desuden bestemt, at der *for Administrationen af Arbejdsfordelingskasserne* ydes de anerkendte Arbejdsløshedskasser et *Vederlag* (af Arbejdsløshedsfondens Midler), hvis Størrelse fastsættes af Arbejds- og Socialministeren.

4. De fleste og betydningsfuldeste Ændringer er foretaget i § 16:

a. Ifølge Stk. 1 i den hidtidige Affattelse skulde Arbejdsløshedsfondens *Udgifter* til Refusion af udbetalte Godtgørelser *dækkes* dels ved Bidrag fra samtlige Lønmodtagere (bortset fra Personer, der overvejende beskæftiges i Arbejdsgiverens Husholdning eller ved personlig Tjenestegerning, Arbejdsgiverens Børn under 18 Aar, de ved Landbrug og Fiskeri beskæftigede Personer samt ved Kontrakt fast ansatte Lærlinge), dels ved Tilskud fra Staten. Ifølge den ændrede Affattelse søges Dækning tilvejebragt dels af det *Overskud**), der henstaar i Fonden hidrørende fra Lønmodtagerbidrag efter den hidtil gældende Lov og fra Indbetalinger i Henhold til Loven af 23. September 1940 om Pristalsregulering af Arbejdsløshedsbidrag**), dels ved Bidrag fra samtlige Lønmodtagere med de anførte Undtagelser, hvortil nu er føjet: Personer, der er omfattet af en *godkendt Arbejdsfordeling*, og de i Henhold til Loven om Iværksættelse af offentlige Arbejder og Beskæftigelse af arbejdsløse *henviste* Arbejdere. Den Del

*) Der forventedes ved den gamle Lovs Udløbstid (31. Marts 1940) et Overskud paa $12\frac{1}{2}$ Mill. Kr. (samlede Indtægter 34,4 Mill. Kr., samlet Udgift 21,9 Mill. Kr.). Statens Tilskudspligt blev saaledes ikke aktuel.

**) o: Tillæg til Ugelønninger over 80 Kr. (se nærmere Aarbog 1939—40, Side 413).

af Fondens Udgifter, der ikke dækkes paa denne Maade, dækkes ved Tilskud fra Staten.

b. Efter Stk. 1 er dernæst indføjet: I Tilfælde, hvor der i en Virksomhed er holdt Arbejdere eller Funktionærer i Arbejde gennem en Ordning, hvorved de paagældende Arbejdere eller Funktionærer *har afgivet en Del af Lønnen, uden at der har kunnet gennemføres nogen Nedsættelse af Arbejdstiden*, saaledes at der ikke foreligger Grundlag for Udbetaling af Arbejdsfordelingsgodtgørelse, vil der af Arbejdsfordelingsnævnet kunne træffes Bestemmelse om, at vedkommende Gruppe af Arbejdere eller Funktionærer *fritages for at svare Lønmodtagerbidrag*, dog forudsat, at Lønnen er nedsat med mindst $\frac{1}{8}$.

c. I Stk. 3 er Fordringen paa tilbageholdte Bidrag i Tilfælde af Arbejdsgiverens *Konkurs* ligestillet med de i Konkurslovens § 33, Nr. 2, omhandlede privilegerede Fordringer.

d. Den nye *Bidragsskala* findes i Stk. 4, hvor Aarsbidraget er angivet pr. helaarsbeskæftiget Lønmodtager:

Aarlig Lønningsindtægt	Aarligt Bidrag
2 400 Kr. eller derunder	0 Kr.
2 401 — til 3 600 Kr.	12 —
3 601 — - 4 200 —	24 —
4 201 — - 4 800 —	48 —
4 801 — - 5 400 —	72 —
5 401 — - 6 000 —	96 —
6 001 — og derover	120 —

I Fag, hvor Normalarbejdstiden er 48 Timer ugentlig, vil der herefter ved hver Lønudbetaling være at tilbageholde følgende Beløb:

Gennemsnitlig Timefortjeneste	Tilbageholdelse pr. Time
100 Øre og derunder	0 Øre
over 100 — til 150 Øre	$\frac{1}{2}$ —
— 150 — - 175 —	1 —
— 175 — - 200 —	2 —
— 200 — - 225 —	3 —
— 225 — - 250 —	4 —
— 250 —	5 —

For Personer, der — uden at være undergivet en godkendt Arbejdsfordelingsordning (jfr. Stk. 1) — ikke arbejder den fulde Normalarbejdstid, beregnes Bidraget efter den Aars-, Maaned-, Uge- eller Dagløn, paagældende vilde faa ved fuld Beskæftigelse, hvorefter forholdsmæssig Nedsættelse finder Sted, saaledes at der kun betaales Bidrag for det Tidsrum, i hvilket paagældende har været beskæftiget. Der skal dog *ikke svares Bidrag*, saafremt den i paagældende Uge indtjente *Lønningsindtægt ikke udgør* mindst 48 Kr., eller, for saa vidt angaar Løsarbejdere paa Time- eller Dagløn, saafremt Lønnen pr. Dag ikke udgør mindst 10 Kr.

Der var i Bemærkningerne til det af Ministeren fremsatte Forslag regnet med en *Indtægtsnedgang* for Arbejdsløshedsfonden som Følge af de i § 16 foreslaaede Ændringer paa i alt ca. 8,2 Mill. Kr. Den i Folketinget foretagne Nedsættelse af Lønskatten antoges at ville andrage yderligere ca. 12,6 Mill. Kr. og den fuldstændige Bidragsfritagelse for de af Arbejdsfordeling omfattede Personer yderligere henved 1 Mill. Kr. (alt i alt ca. 3 Mill. Kr. paa denne Post). Den samlede Indtægtsnedgang blev saaledes henimod 22 Mill. Kr.

Lønskatten var under Forhandlingerne i Folketinget Genstand for megen Kritik. *Søren P. Larsen* (V.) udtalte bl. a., at Venstre ikke vilde være med til at drage flere ind under Bidragspligten, men nok til at lempe den endnu mere end foreslaaet, og *Boeck-Hansen* (K. F.) ønskede den ved Loven foranledigede Udgiftsbyrde lagt over paa samtlige Skatteydere, en Betragtning, der fik Tilslutning af to Talere uden for Ordførernes Kreds, *Hassing-Jørgensen* (R. V.) og *Bouet* (K. F.).

De af *Folketingets Udvalg* anbefalede Ændringer er omtalt i det foregaaende. Samtlige Ændringsforslag vedtoges uden Afstemning.

Udvalget modtog en Række Klager over, at Arbejdsfordelingsnævnet af Hensyn til Vanskelighederne ved at etablere fornøden *Kontrol* kun i ringe Grad havde ment at kunne godkende *Arbejdsfordelingsordninger* i Tilfælde, hvor *saavel Arbejdsgiver som Arbejdere er uorganiserede*, medens de paagældende uorganiserede Arbejdere desuagtet skulde betale Lønmodtagerbidrag. Udvalget, der var klar over de betydelige Vanskeligheder ved at finde frem til en tilfredsstillende Ordning i saa Henseende, opfordrede Ministeren til at anmode Nævnet om at fremkomme med Indstilling desangaaende inden Udgangen af April Maaned. (Se nærmere under den følgende Sag).

Lovforslaget med de foretagne Ændringer vedtoges af Folketinget med 83 Stemmer mod 2. *Aksel Larsen* (D. K.) erklærede, at Kommunisterne som skarpe Modstandere baade af Princippet om Arbejdsfordeling og af Lønskatten vilde stemme imod, og *Oluf Pedersen* (D. R.), der nu som før betragtede Lovforslaget som en Fejltagelse, udtalte, at han ikke kunde medvirke til Gennemførelse af Forslaget eller den deri indeholdte Lønskat.

I *Landstinget*, hvor Kritikken mod Lønskatten atter kom til Orde i Forbindelse med Ønsker om dens Afskaffelse, vedtoges Forslaget i den Skikkelse, det havde faaet i Folketinget, enstemmigt med 43 Stemmer.

84. Lov om Ændringer i Lov Nr. 158 af 31. Marts 1941 om midlertidig Fordeling og Regulering af Arbejde. (Arbejds- og Socialminister *Kjærboel*). [A. Sp. 4713. — C. Sp. 1397 og 1441].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{11}{6}$ (F. Sp. 2271). 1. Beh. $\frac{12}{6}$ (F. Sp. 2287). 2. Beh. $\frac{12}{6}$ (F. Sp. 2291). 3. Beh. $\frac{12}{6}$ (F. Sp. 2293). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{12}{6}$ (L. Sp. 1209). 2. Beh. $\frac{12}{6}$ (L. Sp. 1212). 3. Beh. $\frac{12}{6}$ (L. Sp. 1213). *Loven stadfæstet 30. Juni 1941*. (Lov-Tid. Nr. 295). Traadt i Kraft straks.

Som omtalt under den foregaaende Sag opfordrede Folketingets Udvalg angaaende Lovforslaget om midlertidig Fordeling og Regulering af Arbejde i sin Betænkning af 28. Marts 1941 Arbejds- og Socialministeren til at anmode Arbejdsfordelingsnævnet om at fremkomme med en Indstilling angaaende Spørgsmaalet om Tilvejebringelse af fornøden Kontrol som Forudsætning for Nævnets Godkendelse af Overenskomster om Arbejdsfordeling, indgaaet mellem Parter, af hvilke ingen tilhører en faglig Organisation.

I sin enstemmigt vedtagne Indstilling af 30. April 1941 udtalte *Arbejdsfordelingsnævnet* den Opfattelse, at hvis man skulde forsøge paa i større Almindelighed at *inddrage uorganiserede Virksomheder under Arbejdsfordeling*, maatte det ske under saadanne Former, at man ikke helt opgav de Hensyn, der har kunnet varetages for de organiserede Omraader. Man maatte derfor efter Nævnets Opfattelse stille hen imod dels at gennemføre Arbejdsfordelingen *omraadevis*, dels at Ordningen inden for paagældende Omraade byggedes op paa det organisationsmæssige Apparat, der nu findes inden for Omraadet, eventuelt et for Tilfældet skabt *Organ*, der

kunde varetage Omraadets Interesser og være raadgivende over for Nævnet. Af *Kontrolhensyn* kunde der dernæst formentlig kun gives de enkelte Virksomheder inden for Omraadet Valget mellem nogle ganske *faa* og meget *enkle Former* for Arbejdsfordeling, og Nedsættelsen af Arbejdstiden burde kun kunne ske med fulde Dage eller hele Uger ad Gangen. For at skabe yderligere Sikkerhed gennem den gensidige Kontrol maatte Virksomheden ogsaa have en vis *Størrelse*, saa at Ordningen kom til at omfatte mindst 3 Arbejdere eller Funktionærer.

Yderligere pegede Nævnet paa, at Arbejdsfordeling for uorganiserede Omraader, gennemført efter saadanne Linier, *ikke* vilde kunne gøres *obligatorisk* for det paagældende Omraade i den Forstand, hvori Arbejdsfordelingsordninger for organiserede er gjort obligatoriske, hvad der atter vilde kunne skabe Vanskeligheder for de Omraader, hvor Parterne er organiserede. Medens Nævnet imidlertid ansaa det for paa-krævet, at den hidtidige Praksis med Krav om »obligatoriske« Ordninger for de organiserede blev opretholdt, mente Nævnet dog, at der, for at skabe en vis Ligevægt, for de uorganiserede Omraader burde gives Nævnet Bemyndigelse til at bestemme, at der, saafremt den største Del af Virksomhederne inden for Omraadet frivilligt har benyttet sig af Adgangen til Arbejdsfordeling, skal finde en ensartet Arbejdsfordeling Sted for hele det paagældende Omraade, om end med Adgang for Nævnet til at *fritage* saadanne Enkeltvirksomheder, for hvilke ganske særlige Forhold maatte gøre sig gældende, for Pligten til Arbejdsfordeling.

Arbejds- og Socialministeren kunde i det hele tiltræde Nævnets Betragtninger og Indstilling, men fandt dog, at der her, ligesom for organiserede Omraader, burde være Adgang til at indbringe Nævnets Beslutning om Gennemførelse af Arbejdsfordeling for Formandskabet for det ved Lov om Arbejdsforhold oprettede Arbejds- og Forligsnævn.

I det af Ministeren fremsatte Lovforslag foretoges under Behandlingen i Folketinget efter Henstilling af *Søren P. Larsen* (V.) den Ændring, at Ordningen skal omfatte *flere end 5* Personer (se Punkt 1 i Slutningen).

Den vedtagne Lov indeholder herefter følgende Ændringer i Arbejdsfordelingsloven af 31. Marts 1941:

1. Til Lovens § 1 er føjet et nyt Stk. 3 af følgende Indhold:

»For saadanne Erhvervs- eller Fagomraader eller Dele af disse, hvor Arbejdsgivere og Arbejdere i overvejende Grad *staar uden for de faglige Organisationer*, vil Arbejdsfordeling med Adgang til Godtgørelse og i øvrigt i Overensstemmelse

med Bestemmelserne i Stk. 2 kunne gennemføres paa den Maade, at Nævnet, saafremt det efter *Forhandling med et* med Henblik paa Gennemførelse af Arbejdsfordeling skabt eller et allerede tilstedeværende *Organ*, der med Rimelighed findes at kunne repræsentere Omraadet, finder Foranstaltningen egnet til at fastholde eller forøge Antallet af beskæftigede Personer, træffer Bestemmelse om, at Virksomheder inden for vedkommende Omraade kan iværksætte Arbejdsfordeling efter bestemte, af Nævnet fastlagte *enkle og simple Regler*. Adgangen til Arbejdsfordeling er dog *for den enkelte Virksomhed betinget af*, at Ordningen omfatter *flere end 5 Arbejdere eller Funktionærer.*«

2. I § 3 er dernæst efter det i foranstaaende Sag under Punkt 1 gengivne, i Marts omformede Stk. 2 indsat et saalydende Stykke:

»I Tilfælde, hvor Nævnet efter Regelen i § 1, Stk. 3, har aabnet Adgang til Arbejdsfordeling inden for de der omhandlede Erhvervs- eller Fagomraader eller Dele af disse, og hvor der herefter gennemføres Arbejdsfordeling for den væsentligste Del af vedkommende Omraade, er Nævnet under Forudsætning af, at der mellem Nævnets Medlemmer er *Enighed* herom, beføjet til at bestemme, at Arbejdsfordeling efter de for Omraadet fastlagte Regler skal gennemføres af *samlige Arbejdsgivere inden for Omraadet*, for hvem Ordningen vil kunne omfatte flere end 5 Arbejdere eller Funktionærer, dog med Adgang for Nævnet til at *fritage* saadanne Enkeltvirksomheder, for hvilke ganske særlige Forhold maatte tale imod at fordele Arbejdet, for Pligten hertil. En af Nævnet i Henhold til 1. Punktum truffen Beslutning om Gennemførelse af en Arbejdsfordeling kan *indankes* for Formændskabet for det ved Lov om Arbejdsforhold oprettede Arbejds- og Forligsnævn.«

3. I samme Paragrafs Stk. 5 [nu Stk. 6] er desuden tilføjet:

»I de i § 1, Stk. 3, omhandlede Tilfælde kan Arbejdsfordeling dog kun ske ved Nedsættelse af Arbejdstiden *med en hel Dag eller flere hele Dage ad Gangen.*«

Lovforslaget med den ovennævnte Ændring gennemførtes uden Udvalgsbehandling og vedtoges enstemmigt i begge Ting.

85. Lov om Forlængelse af Gyldigheden af Lov Nr. 119 af 7. Maj 1937 om Forbud mod Overarbejde. (Arbejds- og Socialminister *Kjærbo*). [A. Sp. 3009. — C. Sp. 393 og 451].

Fremsat i *Landstinget* $20\frac{1}{2}$ (L. Sp. 651). 1. Beh. $21\frac{1}{2}$ (L. Sp. 661). 2. Beh. $27\frac{1}{2}$ (L. Sp. 670). 3. Beh. $28\frac{1}{2}$ (L. Sp. 683). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $6\frac{1}{3}$ (F. Sp. 1454). 2. Beh. $12\frac{1}{3}$ (F. Sp. 1506). 3. Beh. $12\frac{1}{3}$ (F. Sp. 1556). *Loven stadfæstet 18. Marts 1941.* (Lov-Tid. Nr. 117).

Ved Lov Nr. 138 af 30. Marts 1940 (Aarbo 1939—40, Side 377) blev Loven af 7. Maj 1937 om Forbud mod Overarbejde, der oprindeligt kun var gældende indtil 1. April 1940, forlænget et Aar.

Efter Regeringens Opfattelse kunde der under de nuværende Forhold, hvor der fra Lovgivningsmagts Side er udfoldet Bestræbelser for at fordele det *normale* Arbejde paa saa mange Hænder som muligt, ikke være Spørgsmaal om at skride til Ophævelse af en Foranstaltning, der tilsigter en Begrænsning af Arbejdsløsheden gennem Afskaffelse eller i hvert Fald efterfølgende Afspadsering af *Overarbejde*. Arbejds- og Socialministeren stillede derfor Forslag om en yderligere Forlængelse af Loven af 7. Maj 1937, til 1. April 1942, og dette Forslag vedtoges enstemmigt i begge Ting.

I Motiverne til Lovforslaget pegedes der paa, at der paa næsten alle Omraader af Betydning er tilvejebragt et smidigt og stadig mere udbygget overenskomstmæssigt Grundlag for Lovens Gennemførelse med Hensyntagen til de forskellige Fag og Industriens særlige Forhold.

Venstre og *Det konservative Folkeparti*, der i 1940 stemte imod at give Loven om Forbud mod *Overarbejde* fortsat Gyldighed, kunde denne Gang under de givne Omstændigheder stemme for Lovens Forlængelse.

86. Lov om Fordeling af Flæsk og Svinekød til trængende Personer og Hjælp til Indkøb af Sødme. (Arbejds- og Socialminister *Kjærbo*). [A. Sp. 2783. — C. Sp. 197 og 293].

Fremsat i *Folketinget* $6\frac{1}{12}$ (F. Sp. 922). 1. Beh. $10\frac{1}{12}$ (F. Sp. 1000). 2. Beh. $11\frac{1}{12}$ (F. Sp. 1012). 3. Beh. $11\frac{1}{12}$ (F.

Sp. 1015). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ¹³/₁₂ (L. Sp. 448). 2. Beh. ¹³/₁₂ (L. Sp. 487). 3. Beh. ¹³/₁₂ (L. Sp. 515). *Loven stadfæstet 17. December 1940*. (Lov-Tid. Nr. 656).

Ved Lov Nr. 457 af 22. December 1939 om Fordeling af Oksekød m. v. bemyndigedes Arbejds- og Socialministeren til i Tiden 1. Januar 1940—31. December 1941 til Fordeling af Oksekød, Flæsk og Svinekød samt til Hjælp til Indkøb af Sødmælk og Fisk til trængende Personer at anvende henholdsvis 7 Mill. Kr., 9 Mill. Kr., 11 Mill. Kr. og 2 Mill. Kr. Af hvert af disse Beløb fordeles 95 pCt. imellem Kommunerne, saaledes at hver Kommune faar et forholdsmæssigt Beløb, beregnet efter Størrelsen af Kommunernes samlede Udgifter i Regnskabsaaet 1. April 1938—31. Marts 1939 til Kommunehjælp, Fattighjælp, de i Forsorgslovens Kapitel XVI omhandlede Børnebidrag samt til Alders- og Invalidere, men saaledes, at ingen Kommune kan faa refunderet et større Beløb end dens faktiske Udgift til den her omhandlede Fordeling. Resten — 5 pCt. af hvert af de nævnte Beløb — er stillet til Raadighed for Arbejds- og Socialministeren til Fordeling blandt de Kommuner, for hvis Vedkommende Anvendelsen af den anførte Fordelingsregel ikke kan antages at medføre den tilsvarende Refusion.

Da der siden Lovens Forelæggelse i Efteraaet 1939 var indtraadt en betydelig Stigning i Priserne for de væsentligste af de paagældende Fødemidler, ansaa Regeringen det for ønskeligt, at der *ud over* de allerede til Raadighed staaende Midler stilledes et Beløb til Raadighed for de omhandlede Foranstaltninger. Dette Beløb er under Hensyn til den nævnte Prisstigning og til en mulig Stigning i Arbejdsløsheden ved Loven fastsat til 4 Mill. Kr. i alt, som fordeles saaledes, at det til Raadighed for Fordeling af *Flæsk og Svinekød* staaende Beløb forøges med 1 900 000 Kr. og Beløbet til Indkøb af *Sødmælk* med 2 100 000 Kr.

Med Hensyn til den nærmere Fordeling af de enkelte Foranstaltninger vedrørende Beløb og Ordningens Gennemførelse i øvrigt vil Reglerne i Loven af 22. December 1939 være at anvende.

Loven gælder ikke for Færøerne.

Lovforslaget gik uændret gennem begge Ting og vedtoges enstemmigt.

87. Lov om Uddeling af Smørrabatkort til trængende. (Arbejds- og Socialminister *Kjærboel*). [A. Sp. 2817. — C. Sp. 201 og 295].

Fremsat i *Folketinget* $^{11}/_{12}$ (F. Sp. 1007). 1. Beh. $^{12}/_{12}$ (F. Sp. 1024). 2. Beh. $^{12}/_{12}$ (F. Sp. 1039). 3. Beh. $^{12}/_{12}$ (F. Sp. 1044). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $^{13}/_{12}$ (L. Sp. 488). 2. Beh. $^{13}/_{12}$ (L. Sp. 515). 3. Beh. $^{14}/_{12}$ (L. Sp. 531). *Loven stadfæstet 17. December 1940.* (Lov-Tid. Nr. 657).

Ved Lov af 25. Maj 1940 bemyndigedes Arbejds- og Socialministeren til for Tiden indtil den 30. Juni s. A. at anvende 1 150 000 Kr. til Fordeling til trængende Personer af Smørrabatkort, der hver især gav Ret til 50 Øre Rabat ved Køb af $\frac{1}{2}$ kg Smør. Denne Ordning forlængedes for Juli og Oktober Kvartaler ved Love af 29. Juni og 23. September, der hver stillede et Beløb af 1 725 000 Kr. til Raadighed for denne Foranstaltning, ud over hvad der var sparet af det tidligere bevilgede Beløb. Ved den sidstnævnte Lov blev det yderligere bestemt, at ikke anvendte Beløb af de Bevillinger, som var stillet til Arbejds- og Socialministerens Raadighed i Henhold til de to tidligere Love — det drejede sig om 300 000 Kr. —, skulde fordeles blandt Kommunerne i Oktober Kvartal, og samtidig forhøjedes Rabatten paa Smørrabatkort fra 50 til 60 Øre pr. $\frac{1}{2}$ kg Smør.

Grundlaget for Lovgivningen om Smørrabatkort var, at den stedfundne Begrænsning af Adgangen til Køb af Margarine og Palmin medførte, at Fedtstofforbruget i langt højere Grad end tidligere maatte dækkes gennem det dyrere Fedtstof Smør. Da dette Hensyn stadig gjorde sig gældende, endog i stigende Omfang, mente Regeringen at burde søge Smørrabat-Ordningen opretholdt i *Januar Kvartal 1941*, og Loven indeholder den fornødne Bemyndigelse hertil, idet Arbejds- og Socialministeren ud over, hvad der maatte være sparet af de tidligere bevilgede Beløb (ca. 150 000 Kr.), i Tiden indtil 31. Marts 1941 kan anvende 2 035 000 Kr. til Fordeling af Smørrabatkort til trængende Personer i samme Omfang og paa samme Maade som fastsat ved Loven af 23. September 1940. I Lighed med den ved Handelsministeriets Bekendtgørelse af 29. November 1940 truffene Ordning vedrørende Rationering af Smør og Margarine kan ogsaa

de i Henhold til denne Lovgivning udstedte Rabatkort i Januar Kvartal 1941 anvendes baade ved Indkøb af Smør og af det billigere Margarine.

Lovforslaget vedtoges uændret og enstemmigt i begge Ting.

88. Lov om Uddeling af Smørrabatkort til trængende. (Arbejds- og Socialminister *Kjærbøl*). [A. Sp. 3085. — C. Sp. 505 og 1157].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{7}{3}$ (F. Sp. 1462). 1. Beh. $\frac{12}{3}$ (F. Sp. 1516). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Strøm, Ludvig Christensen, Levinsen, N. P. Nielsen [Formand], M. K. Sørensen, Einer-Jensen, Villumsen, P. D. Jensen [Sekretær], Jensen [Gørding], Søren P. Larsen, Einar Kjær, Hans Conrad Koefoed, Skjerbæk, Falk-Jensen og Victor Larsen). Betænkning (B. Sp. 479) afgivet $\frac{14}{3}$. (Ordfører: Strøm). 2. Beh. $\frac{20}{3}$ (F. Sp. 1689). 3. Beh. $\frac{21}{3}$ (F. Sp. 1725). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{25}{3}$ (L. Sp. 867). 2. Beh. $\frac{26}{3}$ (L. Sp. 882). 3. Beh. $\frac{26}{3}$ (L. Sp. 894). *Loven stadfæstet 31. Marts 1941.* (Lov-Tid. Nr. 156).

Den under foranstaaende Sag omhandlede Lovgivning er ved denne Lov atter forlænget, nu for et helt Aar, *fra 1. April 1941 til 31. Marts 1942*. Arbejds- og Socialministeren kan i dette Tidsrum anvende i alt 8 740 000 Kr. til Fordeling af Smørrabatkort til trængende Personer, 4 Gange saa meget som det samlede Beløb for Januar Kvartal 1941. *Rabatværdien* af det enkelte Rabatkort er stadig 60 Øre pr. kg, og Rabatkortene kan anvendes baade ved Køb af Smør og ved Køb af *Margarine*.

Med Hensyn til *Fordelingen* mellem Kommunerne af de 8,74 Mill. Kr. indeholder Loven en Afvigelse fra de hidtidige Regler, idet nu 90 pCt. (mod tidligere 85 pCt.) af det samlede Beløb skal fordeles i Forhold til Kommunernes sociale Udgifter, medens de resterende 10 pCt. fordeles mellem de Kommuner, der ikke kan antages at faa den tilsigtede Refusion i Kraft af denne Fordelingsregel. Og medens Grundlaget for Fordelingen i de tidligere Love var Regnskabsaaaret 1938—39, er nu *Regnskabsaaaret 1939—40* lagt til Grund for

Beregningen. Den endelige Opgørelse af Tilskuddet til Kommunerne finder Sted efter 1. April 1942, men der kan ydes Kommunerne kvartalsvis Forskud paa den dem tilkommende Refusion.

I sin Fremsættelsestale meddelte *Arbejds- og Socialministeren*, at han havde til Hensigt i et *Cirkulære* at henlede Kommunernes Opmærksomhed paa, at der i Sommerkvartalerne, hvor Arbejdsløsheden maa forventes at blive væsentligt mindre, og hvor Trangen til Fedtstoffer heller ikke er saa stærk som i den mørke Tid, bør uddeles Rabatkort til et forholdsvis mindre Beløb, end der efter en rent talmæssig Beregning er til Raadighed for de enkelte Maaneder eller Kvartaler, saaledes at der til næste Vinter med den forventede større Arbejdsløshed kan være et relativt større Beløb til Raadighed for Fordelingen.

Folketingets Udvalg var enig i, at Cirkulæret affattes efter denne Linie, idet der tilføjes en Henstilling om, at man over for Alders- og Invalidere rentnydere foretager en mindre Uddeling af Rabatmærker i det første Halvaar, saaledes at der kan være en større Del Rabatmærker til Uddeling i Vinterhalvaaret.

Lovforslaget vedtoges uændret og enstemmigt.

89. Lov om midlertidigt Tillæg til Alders- og Invalidere rentnydere. (Arbejds- og Socialminister *Kjærboel*). [A. Sp. 2445. — C. Sp. 7 og 19].

Fremsat i *Landstinget* ¹⁷/₁₀ (L. Sp. 61). 1. Beh. ¹⁸/₁₀ (L. Sp. 65). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Josiassen, C. E. Christiansen [Formand], Hans Hansen, Ingeborg Hansen, Jørgen Møller, Johs. Nielsen, Steincke, P. N. Petersen [Røjle], Anna Westergaard, Bækgaard, Stegger Nielsen, Ravn, Stensballe, Lisbet Hindsgaul og Jørgen Jørgensen [Sekretær]). Betænkning (B. Sp. 15) afgivet ¹⁹/₁₀. (Ordfører: Josiassen). 2. Beh. ²²/₁₀ (L. Sp. 75). 3. Beh. ²²/₁₀ (L. Sp. 77). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. ²³/₁₀ (F. Sp. 277). 2. Beh. ²³/₁₀ (F. Sp. 284). 3. Beh. ²⁴/₁₀ (F. Sp. 294). *Loven stadfæstet 25. Oktober 1940.* (Lov-Tid. Nr. 538).

Ved § 2 i Lov Nr. 399 af 18. November 1939 og ved Lov Nr. 53 af 17. Februar 1940 (Aarvog 1939—40, Side 380 og 382) blev der tilvejebragt Hjemmel for Ydelsen af midlertidige

Tillæg til Alders- og Invaliderrentenydere, idet man fandt det nødvendigt ved saadanne midlertidige Tillæg at yde Rentenyderne en vis Kompensation for den Prisstigning, som var indtraadt paa Grund af Krigssituationen, en Kompensation, der skulde dække Tidsrummet indtil 1. April 1940, da Renterne blev reguleret i Overensstemmelse med Bestemmelsen i Folkeforsikringslovens § 85. Ved Reguleringen pr. 1. April 1940 blev derefter i Henhold til den nævnte Bestemmelse Renternes Grundbeløb m. v. forhøjet paa Grundlag af Januarpristallet med 4 Portioner à 3 pCt. eller i alt med 12 pCt. af de i Loven fastsatte Beløb.

Da det Prisgrundlag, paa hvilket denne Regulering fandt Sted, imidlertid i nogen Grad var forrykket, fandt man det nødvendigt at yde Rentenyderne en Hjælp for Tiden, indtil Renterne paa ny kunde reguleres, det vil sige den 1. April 1941.

Hvad *Brændselsspørgsmaalet* angaar, var der allerede truffet en særlig Ordning, idet Grænsen for det Beløb, Kommunerne i Finansaaret 1940—41 kan yde som personlige Tillæg, ved Lov Nr. 397 af 25. Juli 1940 blev forhøjet fra 7½ pCt. til 12 pCt. af de i forrige Finansaar udbetalte Rentegrundbeløb.

For den *øvrige Prisstigning*, navnlig paa Levnedsmidler, burde der efter Regeringens Mening ydes Rentenyderne Kompensation i et vist Forhold til de Tillæg, som ved Lov Nr. 496 af 23. September 1940 om Tillæg til Lov Nr. 276 af 30. Maj 1940 blev ydet Arbejdslønninger, idet man tog Hensyn til paa den ene Side, at en Rentenyders Budget ligger væsentligt under en fuldt beskæftiget Gennemsnitsarbejders, paa den anden Side, at der, netop fordi Rentenydernes Indtægt er saa lav, burde ydes Dækning for en forholdsvis større Del af Prisstigningen, end Tilfældet er for Gennemsnitsarbejdernes Vedkommende. Naar Kompensationen til Ægtepar herefter blev sat til gennemsnitlig knap $\frac{2}{3}$ af en mandlig Arbejders Løntillæg, medens der til enlige Rentenydere ydedes en Kompensation paa gennemsnitlig godt Halvdelen af en kvindelig Arbejders Løntillæg, vilde det gennemsnitlige Tillæg andrage 48 Kr. for Ægtepar og 30 Kr. for enlige. I Overensstemmelse med Folkeforsikringslovens System, hvorefter Renten graderes efter Rentenydernes Opholdssted, ansaa man det dog for rigtigst, at Tillægget blev graderet paa tilsvarende Maade.

Lovens Hovedbestemmelse gaar da ud paa, at der i Halvaaret 1. Oktober 1940—31. Marts 1941 ydes Alders- og Invaliderrentenydere et Tillæg, der i *Hovedstaden* udgør: 60 Kr. for Ægtepar, naar begge Ægtefæller oppebærer Rente, 36 Kr. for enlige Personer og for Ægtepar, naar kun den ene Ægtefælle oppebærer Rente, i *Købstæderne* henholdsvis 54 Kr.

og 30 Kr., i *det øvrige Land* henholdsvis 42 Kr. og 24 Kr. — Tillægget ydes med $\frac{1}{3}$ ved Udbetalingen af Renten for November 1940 og med $\frac{1}{6}$ ved de følgende månedlige Renteudbetalinger.

Undtagne fra at faa Del i Tillægget er de samme Grupper af Rentenydere, som blev undtaget ved Lovene af 18. November 1939 og 17. Februar 1940.

Refusion til Kommunerne sker efter de Regler, der gælder for den Rente, til hvilken Tillægget er ydet. I særlige Tilfælde kan der efter Finansministerens Bestemmelse ydes Kommunerne et særligt Forskud paa Refusionen fra Statskassen og Udligningsfonden.

Efter de foretagne Beregninger vil Lovens Gennemførelse medføre en samlet *Udgift* paa 5,79 Mill. Kr. Heraf falder 3,63 Mill. Kr. paa Staten, 0,40 Mill. Kr. paa Opholdskommunerne, 1,11 Mill. Kr. paa Refusionsforbundet og 0,65 Mill. Kr. paa Den fælleskommunale Udligningsfond.

Landstingets Udvalg drøftede med Arbejds- og Socialministeren Ønsker af Aldersrentenyderforeningens Formand om, at Udbetalingen af Tillægget maatte ske med det fulde Beløb ved Renteudbetalingen den 1. November, samt at Gruppedelingen mellem Kommunerne maatte bortfalde. Under Hensyn til, at Tillægget maa betragtes som en delvis Kompensation for Prisstigningen i Tiden indtil 1. April 1941, fraraadede Udvalget, at Lovforslaget blev ændret paa førstnævnte Punkt. Det kunde ej heller tiltræde, at Gruppedelingen forandredes. Under Forhandlingen i Folketinget oplyste Ministeren, at de ved Lovene af 18. November 1939 og 17. Februar 1940 hjemlede ensartede Tillæg havde voldt forskellige Vanskeligheder.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

90. Lov om Forhøjelse af Grænsen for det Beløb, som i Finansaaret 1941—42 staar til Raadighed til Ydelse af personlige Tillæg til Alders- og Invalidenterenydere. (Arbejds- og Socialminister *Kjærbo*l). [A. Sp. 4811. — C. Sp. 2037 og 2049].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{4}{9}$ (F. Sp. 2544). 1. Beh. $\frac{17}{9}$ (F. Sp. 2561). 2. Beh. $\frac{17}{9}$ (F. Sp. 2582). 3. Beh. $\frac{17}{9}$ (F. Sp. 2583). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{18}{9}$ (L. Sp. 1364).

2. Beh. $1\frac{8}{9}$ (L. Sp. 1368). 3. Beh. $1\frac{8}{9}$ (L. Sp. 1369). *Loven stadfæstet 6. Oktober 1941.* (Lov-Tid. Nr. 422).

Til Sikring af *Brændselsforsyningen* for Alders- og Invaliderrentenydere blev der ved Lov Nr. 399 af 18. November 1939 for Finansaaret 1939—40 foretaget en generel Forhøjelse af Grænsen for det Beløb, som Kommunalbestyrelserne kunde anvende til personlige Tillæg, fra $7\frac{1}{2}$ pCt. til 10 pCt. af Grundbeløbene af de Alders- og Invaliderenter, som i det foregaaende Regnskabsaar var udredet i Kommunen. Med samme Formaal blev Grænsen for personlige Tillæg til Rentenydere ved Lov Nr. 397 af 25. Juli 1940 forhøjet for Finansaaret 1940—41, men paa Grund af de stærkt forhøjede Brændselspriser denne Gang til 12 pCt. af Grundbeløbene af de Alders- og Invaliderenter, som i 1939—40 var udredet i Kommunen. Under Hensyn til de stadig meget høje Brændselspriser er Grænsen for personlige Tillæg ved nærværende Lov for Finansaaret 1941—42 forhøjet paa samme Maade, altsaa til *12 pCt. af Grundbeløbene* af de Alders- og Invaliderenter, som i 1940—41 blev udredet i vedkommende Kommune.

Loven gælder ikke for Færøerne.

Merudgiften som Følge af den højere Grænse for personlige Tillæg blev anslaaet til ca. 3,5 Mill. Kr. Heraf bærer Staten — herunder Invalidforsikringsfonden — knap $\frac{2}{3}$ (nemlig $\frac{4}{7}$ af Udgiften, for saa vidt angaar Aldersrentenydere, og $\frac{6}{7}$ af Udgiften, for saa vidt angaar Invaliderrentenydere), medens Kommunerne bærer Resten.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

91. Lov om midlertidig Fritagelse for Indbetaling af Medlemsbidrag til de statsanerkendte Arbejdsløshedskasser. (Arbejds- og Socialminister *Kjærboel*). [A. Sp. 2883. — C. Sp. 317 og 335].

FremSAT i *Folketinget* $1\frac{5}{1}$ (F. Sp. 1083). 1. Beh. $1\frac{6}{1}$ (F. Sp. 1100). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Einer-Jensen, Alfred Andersen, Levinsen, Hinrichsen, H. C. Hansen, Leonhard Hansen [Formand], Strøm [fra $1\frac{7}{1}$ Ludvig Christensen], Jensen [Gørding] [Sekretær], Rager, Ejnar Kjær, Søren

P. Larsen, Sønderup, Boeck-Hansen, Victor Larsen og Skjerbæk). Betænkning (B. Sp. 393) afgivet $17\frac{1}{2}$. (Ordfører: Einer-Jensen). 2. Beh. $22\frac{1}{2}$ (F. Sp. 1125). 3. Beh. $23\frac{1}{2}$ (F. Sp. 1126). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $29\frac{1}{2}$ (L. Sp. 590). 2. Beh. $30\frac{1}{2}$ (L. Sp. 594). 3. Beh. $30\frac{1}{2}$ (L. Sp. 596). *Loven stadfæstet 1. Februar 1941*. (Lov-Tid. Nr. 39).

Loven *fritager* de Medlemmer af statsanerkendte Arbejdsløshedskasser, der paa Grund af *Beskæftigelse i Udlandet* er forpligtede til at udrede Bidrag til vedkommende udenlandske Arbejdsløshedsforsikring, *for at betale Medlemsbidrag* til deres Arbejdsløshedskasse for det Tidsrum, i hvilket de som Følge af det nævnte Arbejdsforhold opholder sig i Udlandet. (Arbejdsdirektørens Afgørelser af Tvivlsspørgsmaal vedrørende Anvendelsen af denne Bestemmelse kan indankes for Arbejds- og Socialministeren, hvis Afgørelse er endelig).

Loven traadte i Kraft straks med Virkning for de Medlemsbidrag, der forfalder efter Lovens Ikrafttræden. Den gælder indtil *1. Januar 1942*, for saa vidt den ikke ved kongelig Anordning sættes ud af Kraft forinden.

Anledningen til Loven var, at der fra de anerkendte Arbejdsløshedskassers Side var blevet rejst Spørgsmaal om Muligheden af at fritage de i *Tyskland* arbejdende Medlemmer af Kasserne for at yde Medlemsbidrag i den Periode, i hvilken Arbejde i Tyskland præsteres. Til Støtte for en saadan Fritagelse havde Kassernes Repræsentanter anført, at Arbejdet i Tyskland maa siges at blive udført til Fordel for det danske Samfund, og at det forlanges, at de paagældende Arbejdere skal yde Medlemsbidrag til den tyske Arbejdsløshedsforsikring.

Ved Sagens Forelæggelse for Ministeriet henviste Arbejdsdirektoratet til Arbejdsløshedslovens § 15, Stk. 7, hvorefter det i en Arbejdsløshedskasses Vedtægt kan bestemmes, at Kasserne er berettigede til at indgaa Overenskomst med andre (ogsaa udenlandske) Foreninger om gensidig Ydelse af Understøttelse til Medlemmerne, og Direktoratet udtalte, at der maaske kunde siges *de facto* at bestaa en Gensidigheds-overenskomst med Tyskland derved, at der maa erlægges Bidrag til den tyske Arbejdsløshedsforsikring, saaledes at Bestemmelsen i § 15, Stk. 7, for saa vidt kunde siges at foreligge opfyldt.

Ministeriet mente ikke at burde udtale sig imod dette Direktoratets Standpunkt, og i Overensstemmelse med nogle mellem Ministeriet, Direktoratet og Repræsentanter for Arbejdsløshedskasserne førte Forhandlinger fritog en Række

Arbejdsløshedskasser deres i Tyskland beskæftigede Medlemmer for at yde Kontingent til Kassen. Da den saaledes gennemførte Kontingentfritagelse imidlertid ikke direkte omfattedes af Bestemmelsen i Arbejdsløshedslovens § 15, Stk. 7, fandt man det rigtigst at søge Lovgivningsmagtens Tilslutning til Ordningen.

Det af Arbejds- og Socialministeren fremsatte Lovforslag vedtoges uændret og enstemmigt i begge Ting. *Alfred Jensen* (D. K.) udtalte dog, at Kommunerne ikke kunde medvirke til Lovforslagets Fremme, medmindre der blev givet de arbejdsløse og dem, der omfattes af Arbejdsfordelingen, tilsvarende Lømpelse i Kontingentbetalingen, og medmindre der blev ydet Kasserne Erstatning for den ved Loven forårsagede Forringelse af deres økonomiske Forhold.

92. Lov om Forhøjelse af Dagpengenes Maksimumsbeløb i de anerkendte Arbejdsløshedskasser og om Børnetillæg til arbejdsløshedsforsikrede. (Arbejds- og Socialminister *Kjærboel*). [A. Sp. 2773. — C. Sp. 193 og 291].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{6}{12}$ (F. Sp. 919). 1. Beh. $\frac{10}{12}$ (F. Sp. 987). 2. Beh. $\frac{11}{12}$ (F. Sp. 1010). 3. Beh. $\frac{11}{12}$ (F. Sp. 1015). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{12}{12}$ (L. Sp. 441). 2. Beh. $\frac{13}{12}$ (L. Sp. 487). 3. Beh. $\frac{13}{12}$ (L. Sp. 514). *Loven stadfæstet 17. December 1940.* (Lov-Tid. Nr. 658).

Som omtalt i Aarbogen for 1939—40, Side 413, blev det Prisgrundlag, der var til Stede, da Pristalsreguleringen for Arbejdslønninger bortfaldt ved Loven af 30. Maj 1940, i den følgende Tid noget forrykket, og der foretoges derfor ved Lov Nr. 496 af 23. September 1940 for Tiden indtil 1. Marts 1941 en Forhøjelse af Grænserne for Dyrtidstillæg til de lavere lønnede Arbejdere.

Af samme Grund blev der ved Lov Nr. 538 af 25. Oktober 1940 (se Nr. 89) tilvejebragt Hjemmel for i Halvaaret 1. Oktober 1940—31. Marts 1941 at yde Alders- og Invalidere nydere et midlertidigt Tillæg.

Efter at der saaledes var givet lavere lønnede Arbejdere og Rentenydere en vis Kompensation for Prisstigningen, blev der over for Regeringen rejst Spørgsmaal om, hvorvidt der ikke ogsaa burde ydes de arbejdsløshedsforsikrede en tilsvarende Kompensation. Med Udgangspunkt i Udgiftstallet for Oktober 1940 (3 167 Kr.) vilde man komme til en Forhøjelse af Dagpengesatsernes Maksimumsbeløb paa 1 Kr. 40 Øre

for Forsørgere og paa 1 Kr. 20 Øre og 1 Kr. for Ikke-Forsørgere med henholdsvis mindst 8 Aars Medlemstid og kortere Medlemstid. En Regulering af dette Omfang, der for Vinterhalvaaret 1940—41 vilde medføre en Udgift paa ca. 24 Mill. Kr., hvoraf Staten nødvendigvis maatte overtage en væsentlig Del, mente Regeringen imidlertid at maatte vige tilbage for af økonomiske Grunde. Opmærksomheden samledes derefter i første Række om dem, der som Forsørgere var særlig haardt ramt af Prisstigningen.

I Overensstemmelse hermed gaar Lovens Hovedbestemmelse ud paa, at det tillades Arbejdsløsheds-kasserne i Halvaaret 1. Oktober 1940—31. Marts 1941 at forhøje Maksimumsbeløbet for Dagpengene med et Beløb, svarende til 25 pCt. af den Forhøjelse, der vilde være motiveret ved Oktoberpristallet, eller med 35 Øre for Forsørgere, 30 Øre for Ikke-Forsørgere med mindst 8 Aars Medlemstid og 25 Øre for Ikke-Forsørgere med kortere Medlemstid end 8 Aar. Derudover tillades det Kasserne at yde de Medlemmer, der oppebærer Understøttelse som *Forsørgere*, et dagligt Tillæg af 30 Øre pr. Barn for hvert hjemmenværende Barn under 15 Aar, dog ikke ud over 1 Kr. 20 Øre pr. Dag. Den samlede Understøttelse maa ikke overstige $\frac{2}{3}$ af den gennemsnitlige Arbejdsfortjeneste i Faget.

De *Merudgifter* for Arbejdsløsheds-kasserne, som den forhøjede Dagpengeydelse medfører, maa afholdes af *Kassernes egne Midler* og altsaa dækkes af de opsamlede Medlemsbidrag og det paa Grundlag af disse Bidrag beregnede Statstilskud (for Fortsættelseskassernes Vedkommende tillige Tilskuddet fra Arbejdsløshedsfonden).*) Hvor det drejer sig om *vanskeligt stillede Arbejdsløsheds-kasser* — 3: Kasser, hvor den gennemsnitlige Aarsfortjeneste i 1939—40 har udgjort mindre end 3 200 Kr., og hvor Ledighedsprocenten har oversteg 20 —, yder Staten dog et direkte Tilskud, idet den *refunderer*

*) Det oplystes i Motiverne til Lovforslaget, at de enkelte Fagforbund i 1940—41 ventedes at yde ca. 20 Mill. Kr. til Dækning af Kontingenter i Arbejdsløsheds-kasserne samt til Brændselshjælp, Huslejhjælp m. v. til arbejdsløse Medlemmer, og at Fagforbundene antagelig ogsaa vilde overføre Dele af deres Midler til Arbejdsløsheds-kasserne til Dækning af de Kontingentforhøjelser, der maatte blive nødvendige i Anledning af de forøgede Udgifter efter denne Lov.

70 pCt. af Merudgifterne. Der er desuden bevilget 600 000 Kr. til Fordeling blandt Arbejdsløshedskasser, hvis økonomiske Forhold medfører betydelige Vanskeligheder ved at yde de omhandlede Dagpengeforhøjelser og Børnetillæg.

Tilskudsreglerne antoges at medføre en *Udgift* for Statskassen paa ca. 7,8 Mill. Kr., heraf 300 000 Kr. til Dækning af Arbejdsløshedsfondens Tilskud til Fortsættelseskasserne. Af de resterende 7,5 Mill. Kr. fordeles $\frac{1}{3}$ eller ca. 2,5 Mill. Kr. paa Kommunerne i Overensstemmelse med Arbejdsløshedslovens § 13, Stk. 5, saa at den endelige Udgift for Statskassen skulde blive 5,3 Mill. Kr.

Fra *kommunistisk* Side betragtede man Regeringens Forslag som ganske ufyldstgørende og afviste den Tanke, at 24—25 Mill. Kr. i den foreliggende Situation skulde betyde noget væsentligt i Forhold til, hvad der ydedes paa andre Omraader. Ved Sagens 2. Behandling stillede Kommunerne som *Ændringsforslag* deres Forslag til Lov om Dyrtidstillæg til arbejdsløse, hvorefter der skulde udbetales alle arbejdsløse et Tillæg paa 1 Kr. daglig for Ikke-Forsørgere og 1 Kr. 50 Øre for Forsørgere (se nærmere B. Nr. 8). Ændringsforslaget forkastedes med 86 Stemmer mod 3 (2 stemte hverken for eller imod).

Ud fra den Opfattelse, at de arbejdsløse havde Brug for selv det ringeste Beløb, stemte Kommunerne ved 3. Behandling for det uændrede Lovforslag, der saaledes vedtoges enstemmigt i Folketinget. Ogsaa i Landstinget skete Vedtagelsen enstemmigt.

93. Lov om Forhøjelse af Dagpengenes Maksimumsbeløb i de anerkendte Arbejdsløshedskasser og om Børnetillæg til arbejdsløshedsforsikrede. (Arbejds- og Socialminister *Kjærboel*). [A. Sp. 4551. — C. Sp. 1261 og 1279].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{29}{3}$ (F. Sp. 1830). 1. Beh. $\frac{29}{3}$ (F. Sp. 1844). 2. Beh. $\frac{29}{3}$ (F. Sp. 1853). 3. Beh. $\frac{29}{3}$ (F. Sp. 1877). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{29}{3}$ (L. Sp. 970). 2. Beh. $\frac{29}{3}$ (L. Sp. 990). 3. Beh. $\frac{29}{3}$ (L. Sp. 993). *Loven stadfæstet 31. Marts 1941*. (Lov-Tid. Nr. 155).

Udgiftstallet for Januar 1941 var 3 355, og ifølge Arbejdsløshedslovens § 15, Stk. 3, Pkt. 3, skulde herefter $\frac{1}{3}$ af Maksimumsbeløbene for de af Arbejdsløshedskasserne

ydede Dagpenge forhøjes med 8 Tillæg à 25 pCt., saa at Maksimumssatserne i alt forhøjedes med $\frac{2}{3}$. Herefter vilde Maksimumsbeløbene udgøre 6 Kr. 70 Øre for Forsørgere og 5 Kr. 90 Øre og 5 Kr. for Ikke-Forsørgere med henholdsvis mindst 8 Aars Medlemstid og under 8 Aars Medlemstid.

Efter den Lønregulering, der havde fundet Sted for Arbejdere og Tjenestemænd, ansaa Regeringen det imidlertid for udelukket at gennemføre en Regulering af Arbejdsløshedsunderstøttelsernes Maksimumsbeløb efter Regelen i Arbejdsløshedslovens § 15, Stk. 3, og mente i Stedet at burde foreslaa en Ordning, der *fortsatte Linien* i foranstaaende Lov af 17. December 1940, saa at det tillodes Kasserne fortsat at yde Børnetillæg samt at foretage en begrænset Forhøjelse af Dagpengene, nemlig med 40 Øre for Forsørgere og henholdsvis 35 og 30 Øre for Ikke-Forsørgere. Dette Forslag gennemførtes uforandret.

Ved Lovens § 1 sættes herefter Reguleringsbestemmelsen i Arbejdsløshedslovens § 15, Stk. 3, ud af Kraft for Finansaaret 1941—42, og i § 2 aabnes der Arbejdsløshedskasserne Adgang til for Tidsrummet 1. April 1941—31. Marts 1942 at *forhøje Maksimumsbeløbene for Dagpengene* med yderligere 40 Øre for Forsørgere, 35 Øre for Ikke-Forsørgere med mindst 8 Aars Medlemstid og 30 Øre for Ikke-Forsørgere med kortere Medlemstid end 8 Aar.*) Maksimumsbeløbene bliver da 5 Kr. 75 Øre, 5 Kr. 05 Øre og 4 Kr. 35 Øre. Derudover kan der ydes *Børnetillæg* à 30 Øre pr. hjemmeværende Barn under 15 Aar, dog højst 1 Kr. 20 Øre pr. Dag. Den samlede Understøttelse maa ikke overstige $\frac{2}{3}$ af den gennemsnitlige Arbejdsfortjeneste i Faget.

Ligesom det var Tilfældet efter Loven af 17. December 1940, maa Arbejdsløshedskasserne selv bære Merudgifterne ved de forhøjede Ydelser. Til *vanskeligt stillede Kasser* (gennemsnitlig Aarsfortjeneste i 1939—40 højst 3 200 Kr. og gennemsnitlig Ledighedsprocent i Tiden 1. Marts 1940—28. Februar 1941 mindst 20) ydes dog fremdeles et direkte *Tilskud paa 70 pCt.* af Merudgifterne. Desuden stilles der indtil 1 Mill. Kr. til Raadighed til Fordeling blandt Arbejdsløshedskasser, hvis økonomiske Forhold medfører betydelige

*) Forhøjelserne udgør herefter i alt 75 Øre, 65 Øre og 55 Øre.

Vanskeligheder ved at yde de omhandlede Dagpengeforhøjelser og Børnetillæg.

Under Forudsætning af samme Ledighed i 1941—42 som i 1940—41 ansloges den samlede *Udgift* for Staten til ca. 15,9 Mill. Kr., for Kommunerne til ca. 6,3 Mill. Kr., men Arbejds- og Socialministeren udtalte Haabet om, at denne Forudsætning ikke vilde slaa til.

Kommunisterne var imod Suspensionen af Arbejdsløshedslovens Reguleringsbestemmelse og fandt den i § 2 tilladte Forhøjelse af Dagpengeydelsen alt for ringe. De stemte imod § 1, men ved 3. Behandling i Folketinget vedtoges Lovforslaget enstemmigt. Ogsaa i Landstinget var Vedtagelsen enstemmig.

94. Lov om ekstraordinær Fortsættelseshjælp til Medlemmer af kriseramte Arbejdsløshedskasser. (Arbejds- og Socialminister *Kjærbo*). [A. Sp. 4755. — C. Sp. 1979 og 1993].

Fremsat i *Folketinget* $27/6$ (F. Sp. 2418). 1. Beh. $27/6$ (F. Sp. 2431). 2. Beh. $27/6$ (F. Sp. 2434). 3. Beh. $27/6$ (F. Sp. 2436). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $27/6$ (L. Sp. 1293). 2. Beh. $27/6$ (L. Sp. 1296). 3. Beh. $27/6$ (L. Sp. 1296). *Loven stadfæstet 30. Juni 1941.* (Lov-Tid. Nr. 294).

Uanset den stedfunde Forøgelse af Beskæftigelsen havde en stor Del af de arbejdsløse i en Række Fag, navnlig saadanne, der er særlig haardt ramt af svigtende Tilførsler og manglende Raastoffer, ikke kunnet opnaa Beskæftigelse i For sommeren 1941. Da mange af de paagældende havde opbrugt den samlede Understøttelse fra Arbejdsløshedskassen og Fortsættelseskassen, vilde de derefter være henvist til at søge Hjælp gennem den offentlige Forsorg.

Loven gaar da ud paa at aabne en særlig Adgang til Understøttelse fra Fortsættelseskasserne i saadanne Fag, der er *særlig haardt ramt* af den herskende Krise. Bedømmelsen heraf bygger paa Omfanget af Ledigheden i Faget, eventuelt Ledigheden i Forbindelse med stedfunden Arbejdsfordeling (§ 1, Stk. 1 og 2). Endvidere skaber Loven Mulighed for at yde ekstraordinær Fortsættelseshjælp til Medlemmerne af to Afdelinger inden for Arbejdsmandenes Arbejdsløshedskasse, nemlig *Droskechaufførernes og Havnearbejdernes*, der er

særlig kriseramt af henholdsvis Benzinrestriktionerne og svig-
tende Tilførsler (§ 2).

§ 1. For saa vidt en anerkendt Arbejdsløshedskasse, hvor den gennemsnitlige Ledighedsprocent i Halvaaret 1. Oktober 1940 til 31. Marts 1941 har oversteget den Grænse, der efter Arbejdsløshedslovens § 19, Stk. 5, udkræves, for at Fortsættelseskassen kunde holdes aaben, med 10 Points, træffer Bestemmelse derom, kan dens Medlemmer, saafremt de i øvrigt opfylder Betingelserne for at oppebære Understøttelse, for saa vidt og saa længe Ledighedsprocenten er af nævnte Størrelse, i Tiden *indtil 1. Oktober 1941* oppebære *Understøttelse af Fortsættelseskassen i indtil 60 Dage*, uanset at det i Vedtægten fastsatte et- eller fleraarige Maksimum for Dageantallet er opbrugt.

Det samme gælder Kasser, der vilde have opfyldt de i Stk. 1 fastsatte Betingelser for at yde ekstraordinær Fortsættelseshjælp, saafremt der ikke i Henhold til Lov om midlertidig Fordeling og Regulering af Arbejde var fastholdt Arbejdere i *Beskæftigelse paa nedsat Arbejdstid*.

Spørgsmaalet om, hvorvidt en Arbejdsløshedskasses Ledighedsprocent inden for Lovens Gyldighedsperiode er af den i Stk. 1 nævnte Størrelse, afgøres for en Maaned ad Gangen paa Grundlag af den gennemsnitlige Ledighedsprocent for den foregaaende Maaned.

§ 2. Arbejds- og Socialministeren kan efter Indstilling fra Arbejdsnævnets Afdeling angaaende Arbejdsløhedsforsikring og efter Samraad med Arbejdsdirektøren tillade en Arbejdsløshedskasses Fortsættelseskasse at udbetale ekstraordinær Fortsættelseshjælp som fastsat i § 1 til forsikrede, der ved Lovens Ikrafttræden er Medlemmer af *særlige Afdelinger for Droskechauffører og Havnearbejdere* inden for Kassen, selv om Kassen som Helhed ikke opfylder de i § 1 fastsatte Betingelser for at yde ekstraordinær Fortsættelseshjælp. Det skal herved iagttages, at der inden for Kassens Omraade hersker en saa betydelig Arbejdsløshed, at Bestræbelser for at overføre Arbejdskraft fra de nævnte Afdelinger til andre Arbejdsomraader ikke kan anses for at være af Betydning for Afdelingens Ledighed eller for et saadant andet Arbejdsomraades Forsyning med den fornødne Arbejdskraft.

Ifølge § 3 *refunderer Statskassen fuldt ud* Fortsættelseskassernes Udgifter til ekstraordinær Fortsættelseshjælp i Henhold til §§ 1 og 2. Tilskuddet anvises de paagældende Fortsættelseskasser inden Udgangen af December 1941. Naar Forholdene taler derfor, kan der ydes Forskud paa Tilskuddet.

Udgifterne ved Lovens Gennemførelse blev anslaaet til ca. 2,5 Mill. Kr. Heraf fordeles $\frac{1}{3}$ eller ca. 833 000 Kr. paa Kommunerne i Overensstemmelse med Arbejdsløshedslovens § 13, Stk. 5.

Loven traadte i Kraft straks med Virkning fra 1. Juli 1941.

Lovforslaget vedtoges uændret og enstemmigt i begge Ting.

95. Lov om Ændring i Lov af 14. April 1937 om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. m. med senere Ændringer. (Arbejds- og Socialminister *Kjærboel*). [A. Sp. 4675. — C. Sp. 1377 og 1391].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{21}{5}$ (F. Sp. 2179). 1. Beh. $\frac{27}{5}$ (F. Sp. 2209). 2. Beh. $\frac{27}{5}$ (F. Sp. 2218). 3. Beh. $\frac{28}{5}$ (F. Sp. 2246). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{28}{5}$ (L. Sp. 1182). 2. Beh. $\frac{28}{5}$ (L. Sp. 1190). 3. Beh. $\frac{28}{5}$ (L. Sp. 1191). *Loven stadfæstet 30. Maj 1941*. (Lov-Tid. Nr. 250). Traadt i Kraft straks.

Statens Tilskud til de anerkendte Arbejdsløshedskasser kan som Følge af Lovens Regler om Tilskuddets Beregning og Udbetaling normalt først anvises Kasserne omkring Oktober i det Regnskabsaar, der er afsluttet den 31. Marts. Arbejds- og Socialministeriet har dog i flere Tilfælde, hvor Arbejdsløshedskasser paa Grund af Likviditetsvanskeligheder har været ude af Stand til at bestride Understøttelsesudbetalingerne, i Tiden mellem Regnskabsaarets Afslutning og Tilskuddets ordinære Udbetaling efter Forhandling med Finansministeriet anvist de paagældende Kasser a conto-Beløb af Statstilskuddet ud fra den Betragtning, at Tilskuddet efter 1. April er forfaldet.

Da imidlertid navnlig Arbejdsløshedskasser, til hvilke Statstilskuddet udbetales med de højeste Tilskudsprocenter,

og som tæller Medlemmer med udendørs Arbejde, hvis Arbejdsløshed i Vintermaanederne er størst, ogsaa inden Regnskabsaarets Afslutning kan have betydelige Vanskeligheder ved at bestride Understøttelsesudbetalingerne uden at modtage Forskud paa Statstilskuddet, er der nu givet Arbejds- og Socialministeren Adgang til efter Forhandling med Finansministeren at bestemme, at der, naar Forholdene taler derfor, ydes en Arbejdsløshedskasse *Forskud paa Statstilskud for Kassens løbende Regnskabsaar*.

Betydningen af en saadan Forskudsordning vil for de enkelte Kasser være meget forskellig, idet den vil være afhængig af Størrelsen af Arbejdsløsheden blandt Kassens Medlemmer og af Tilskudsprocentens Højde. Ydelsen af Forskud paa Statstilskuddet til Arbejdsløshedskasserne burde derfor efter Ministeriets Mening ikke indføres som en almindelig Ordning, saaledes som det ved Lov Nr. 68 af 19. Februar 1941 er sket med Hensyn til Udbetaling af Statsrefusion for Kommunernes sociale Udgifter, men saaledes, at der blev Mulighed for kun at udbetale Forskud til Arbejdsløshedskasser, der paa Grund af Likviditetsvanskeligheder ikke ser sig i Stand til at bestride Understøttelsesudbetalingerne.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting. Kommunerne fandt dog ikke Forslaget vidtgaaende nok, men mente, at Statstilskuddet i det mindste burde ydes Arbejdsløshedskasserne Maaned for Maaned.

Ved Sagens 2. Behandling stillede *Aksel Larsen* og *Martin Nielsen* (D. K.) Ændringsforslag om tre Tilføjelser til Lovforslaget af følgende Indhold (jfr. det under B. Nr. 13 omtalte Forslag):

1. Der skulde aarlig stilles indtil 20 Mill. Kr. til Arbejds- og Socialministerens Raadighed til Fordeling som ekstra Tilskud til vanskeligt stillede Arbejdsløshedskasser,

2. Arbejdsløshedslovens § 15, Stk. 4 (26 og 39 Ugers Bestemmelsen), samt § 18, Stk. 2 og 3 (det maksimale Aaremaal for fuld aarlig Understøttelse), skulde udgaa,

3. Arbejds- og Socialministeren skulde under særlige Omstændigheder kunne tillade en Arbejdsløshedskasse inden for et Understøttelsesaar at udbetale indtil 100 Dages Understøttelse ud over, hvad der er fastsat i Vedtægterne for Arbejdsløshedskassen og Fortsættelseskassen; samtlige Udgifter hertil skulde refunderes Arbejdsløshedskassen af Statskassen.

Ændringsforslagene forkastedes med 84 à 86 Stemmer mod 2.

96. Lov om Forlængelse af Gyldigheden af midlertidig Lov Nr. 281 af 30. Maj 1940 om Ændring i Lov Nr. 183 af 20. Maj 1933 om Forsikring mod Følger af Ulykkestilfælde med senere Ændringer. (Arbejds- og Socialminister *Kjærboel*). [A. Sp. 3005. — C. Sp. 395 og 451].

Fremsat i *Landstinget* $20\frac{1}{2}$ (L. Sp. 650). 1. Beh. $21\frac{1}{2}$ (L. Sp. 663). 2. Beh. $27\frac{1}{2}$ (L. Sp. 670). 3. Beh. $28\frac{1}{2}$ (L. Sp. 684). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{6}{3}$ (F. Sp. 1456). 2. Beh. $\frac{12}{3}$ (F. Sp. 1506). 3. Beh. $\frac{12}{3}$ (F. Sp. 1557). *Loven stadfæstet 18. Marts 1941*. (Lov-Tid. Nr. 118).

Ved § 1, Stk. 1, i midlertidig Lov Nr. 281 af 30. Maj 1940 om Ændring i Ulykkesforsikringsloven af 20. Maj 1933 (Aarbog 1939—40, Side 337) blev det bestemt, at Ulykkestilfælde, der opstaar ved *Krigsbegivenheder*, ikke er omfattet af Forsikring i Medfør af Ulykkesforsikringsloven, bortset fra Forsikring efter Lovens Kapitel VII, for saa vidt angaar Ulykkestilfælde ved Sejlads.

Socialministeren blev samtidig ved Bestemmelsen i Lovens § 1, Stk. 2, bemyndiget til efter Indstilling fra Direktoratet for Ulykkesforsikringen at fastsætte, at Ulykkesforsikringslovens Bestemmelser kommer til Anvendelse paa Virksomheder eller Arter af Virksomheder, til hvilke der er knyttet en *særlig, forud erkendelig Risiko for Ulykkestilfælde* opstaaet ved *Krigsbegivenheder**).

Disse Bestemmelser, der kun gjaldt til 31. Marts 1941, har nu faaet Gyldighed til *Udgangen af Marts 1942*, dog saaledes, at de ved kgl. Anordning kan sættes ud af Kraft inden dette Tidspunkt.

Med Hensyn til Lovens § 2 om Foranstaltninger til Hjælp i Anledning af Ulykkestilfælde, der rammer Befolkningen ved *Krigsbegivenheder*, se Lov Nr. 396 af 25. Juli 1940 om Krigsulykkesforsikring (Aarbog 1939—40, Side 491).

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

*) Se Bekendtgørelse Nr. 353 af 29. Juni 1940.

97. Lov om ændret Beregning af Dagpenge i Henhold til Ulykkesforsikringsloven. (Arbejds- og Socialminister *Kjærboel*). [A. Sp. 4497. — C. Sp. 1171 og 1267].

Fremsat i *Landstinget* $25/3$ (L. Sp. 877). 1. Beh. $26/3$ (L. Sp. 890). 2. Beh. $27/3$ (L. Sp. 898). 3. Beh. $27/3$ (L. Sp. 899). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $29/3$ (F. Sp. 1836). 2. Beh. $29/3$ (F. Sp. 1851). 3. Beh. $29/3$ (F. Sp. 1878). *Loven stadfæstet 31. Marts 1941.* (Lov-Tid. Nr. 154).

Ved Lov Nr. 136 af 30. Marts 1940 (Aarbo 1939—40, Side 335) blev *Maksimumsbeløbet* ved Beregningen af Dagpenge, der udbetaltes i Anledning af Ulykkestilfælde, som maatte indtræde efter Lovens Ikrafttræden, forhøjet fra 4 Kr. 75 Øre til 5 Kr. 50 Øre, hvorhos det blev fastsat, at der til Dagpenge, der var *lavere* end 5 Kr. 50 Øre, skulde ydes et midlertidigt Tillæg paa 15 pCt. af Dagpengenes Beløb, dog at Dagpenge med Tillæg ikke kunde overstige 5 Kr. 50 Øre. Til Dagpenge, der udbetaltes i Anledning af Ulykkestilfælde, indtrufne *før* Lovens Ikrafttræden, skulde der derhos ydes et midlertidigt Tillæg paa 15 pCt. af Dagpengenes Beløb.

Denne Lov ophørte at gælde med Udgangen af Marts 1941. Siden Lovens Ikrafttræden havde der imidlertid fundet en yderligere Prisstigning Sted, og til delvis Dækning heraf mente Ministeriet at burde stille Forslag om en *Forhøjelse paa yderligere 15 pCt.* af de oprindelige Dagpengebeløb, saaledes at Dagpengene herefter forhøjedes med i alt 30 pCt. i Forhold til de Dagpengebeløb, der blev udbetalt før 1. April 1940.

I Overensstemmelse hermed bestemmer Lovens § 1:

Ved Beregning af Dagpenge, der udbetales i Anledning af Ulykkestilfælde, der indtræder *den 1. April 1941 eller senere*, forhøjes det i Ulykkesforsikringsloven anførte *Maksimumsbeløb* af 4 Kr. 75 Øre til 6 Kr. 25 Øre. Til Dagpenge, der er *lavere* end 6 Kr. 25 Øre, ydes et *Tillæg paa 30 pCt.* af Dagpengenes Beløb. Dagpengene med Tillæg kan dog ikke overstige 6 Kr. 25 Øre.

Merudgiften ved Dagpengenes Forhøjelse maa, ligesom det var Tilfældet med den tilsvarende Udgift efter Loven af 30. Marts 1940, bæres af Arbejdsgiverne i Form af forøget Præmie for den lovpligtige Ulykkesforsikring. De anerkendte Forsikringssselskaber faar derfor Bemyndigelse til at *forhøje*

de fastsatte Præmier og Bidrag med et Beløb svarende til den af Loven foranledigede Udgiftsforøgelse*).

§ 2 handler om Dagpenge, der udbetales i Anledning af Ulykkestilfælde, indtrufne før 1. April 1941, og bestemmer, at der til disse ydes et Tillæg paa 30 pCt. af det i Henhold til Ulykkesforsikringsloven fastsatte Dagpengebeløb. Tillæg til Dagpenge, der udbetales i Anledning af Ulykkestilfælde, indtrufne før 1. April 1940, refunderes fuldt ud af Statskassen. Af Tillæg til Dagpenge, der udbetales i Anledning af Ulykkestilfælde, indtrufne i Tiden 1. April 1940—31. Marts 1941, refunderes Halvdelen af Statskassen, medens den anden Halvdel afholdes af vedkommende Forsikringselskab**).

De af *selvstændige erhvervsdrivende* tegnede Forsikringer er fremdeles holdt uden for Ændringen af Dagpengesatserne (§ 3).

Loven gælder indtil 31. Marts 1942.

Lovforslaget vedtoges uændret og enstemmigt i begge Ting.

98. Lov om Fastsættelse af de i Lov Nr. 181 af 20. Maj 1933 om offentlig Forsorg §§ 193, 215 og 236 omhandlede Normalbidrag for Tiden fra 1. April 1941 til 31. Marts 1942. (Arbejds- og Socialminister *Kjærbo*l). [A. Sp. 4543. — C. Sp. 1231 og 1273].

Fremsat i *Landstinget* $27/3$ (L. Sp. 896). 1. Beh. $27/3$ (L. Sp. 926). 2. Beh. $28/3$ (L. Sp. 933). 3. Beh. $28/3$ (L. Sp. 936). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $29/3$ (F. Sp. 1839). 2. Beh. $29/3$ (F. Sp. 1852). 3. Beh. $29/3$ (F. Sp. 1879). *Loven stadfæstet 31. Marts 1941.* (Lov-Tid. Nr. 153).

Normalbidragene til *Børn født uden for Ægteskab og i Ægteskab* fastsættes efter Forsorgslovens §§ 193 og 215 hvert andet Aar af Arbejds- og Socialministeren for en 2-aarig Periode. Den seneste Regulering fandt Sted ved Socialmini-

*) Selskabernes Merudgift i 1941—42 blev anslaaet til ca. 370 000 Kr.; for de af Staten beskæftigede Arbejdere vil Merudgiften andrage ca. 8 000 Kr.

**) Den samlede Udgift hertil blev anslaaet til ca. 110 000 Kr., hvoraf altsaa de 55 000 Kr. udredes af Statskassen.

steriets Bekendtgørelse af 11. Marts 1940, og Normalbidragene forhøjedes da med 15 pCt. i Forhold til de ved Bekendtgørelse af 8. Marts 1938 fastsatte Satser. Fra Januar 1940 til Januar 1941 steg Pristallet for Fødemidler og Beklædning imidlertid med yderligere 32 pCt. Ministeriet mente da, at Virkningerne af denne Prisstigning burde søges afbødet, men under Hensyn til, at der endnu ikke havde fundet nogen betydelig Stigning i Plejelønnen Sted, samt til, at Bidragene ikke *skal* følge Pristallet, fandt man det tilstrækkeligt og rimeligt at forhøje Bidragene med *Halvdelen* af det til Prisstigningen svarende Beløb.

Normalbidragene til *den ugifte Moders Barselfærd og hendes Underhold* før og efter Fødselen fastsættes ifølge Forsorslovens § 236, Stk. 2, ligeledes hvert andet Aar af Arbejds- og Socialministeren for en 2-aarig Periode. Ogsaa disse Bidrag blev ved Bekendtgørelsen af 11. Marts 1940 forhøjet i Forhold til den da stædfundne Prisstigning. Ministeriet ansaa det for rimeligt, at Bidraget til Moderens Underhold nu blev forhøjet med *samme* Procent som Normalbidraget til Børnene, og at Barselfærdsbidraget som Følge af Prisudviklingen sattes op med 4 Kr.

Det efter disse Linier udarbejdede Lovforslag gennemførtes uændret, og Loven fastsætter for Tiden fra 1. April 1941 til *31. Marts 1942* følgende Normalbidrag:

Normalbidragene til Børn uden for Ægteskab:

For Faderens Vedkommende: 318 Kr., 272 Kr. og 228 Kr. aarlig.

For Moderens Vedkommende: 212 Kr., 180 Kr. og 152 Kr. aarlig,

henholdsvis efter som Barnet opholder sig i den 1., 2. eller 3. af de i Forsorslovens § 194 angivne Grupper af Kommuner*). I Barnets første 2 Leveaar forhøjes de anførte Beløb med 1/4.

Normalbidragene til Børn i Ægteskab:

For Mandens Vedkommende: 354 Kr., 302 Kr. og 254 Kr. aarlig.

*) Det vil sige 1. København, Frederiksberg og Gentofte Kommuner, 2. Købstæder, Marstal samt Flækker og bymæssige Bebyggelser paa Landet med over 1 500 Indbyggere, 3. Det øvrige Land.

For Hustruens Vedkommende: 176 Kr., 150 Kr. og 126 Kr. aarlig, henholdsvis efter som Barnet opholder sig i den 1., 2. eller 3. af de i Forsorgslovens § 194 angivne Grupper af Kommuner. I Barnets første 2 Leveaar forhøjes de anførte Beløb med $\frac{1}{4}$.

Normalbidragene til den ugifte Moders Barseførd og Underhold før og efter Fødselen:

34 Kr. til Barseførd, hvilket Beløb gælder for samtlige Kommuner, og til Barnemoderens Underhold før og efter Fødselen pr. Maaned 40 Kr., 35 Kr. og 29 Kr., henholdsvis efter som Moderen opholder sig i den 1., 2. eller 3. af de i Forsorgslovens § 194 angivne Grupper af Kommuner.

Den aarlige *Merudgift* for Statskassen blev anslaaet til ca. 1,75 Mill. Kr. og for Kommunerne og Refusionsforbundet til ca. 350 000 Kr.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

99. Lov om midlertidig Udvidelse af den offentlige Skolebespisning. (Arbejds- og Socialminister *Kjærbo*l). [A. Sp. 4547. — C. Sp. 1269 og 1275].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{28}{3}$ (L. Sp. 915). 1. Beh. $\frac{29}{3}$ (L. Sp. 942). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Offersen, Bender, H. P. Johansen, Josiassen, Jørgen Møller, P. C. Petersen, Steincke [Formand], Lannung [Sekretær], Anna Westergaard, Esther Malling Pedersen, Stegger Nielsen, K. Pedersen, Thisted Knudsen, Johanne Dahlerup-Petersen og P. A. Poulsen [Stenderup]). Betænkning (B. Sp. 1043) afgivet $\frac{29}{3}$. (Ordfører: Offersen). 2. Beh. $\frac{29}{3}$ (L. Sp. 965). 3. Beh. $\frac{29}{3}$ (L. Sp. 966). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{29}{3}$ (F. Sp. 1881). 2. Beh. $\frac{29}{3}$ (F. Sp. 1884). 3. Beh. $\frac{29}{3}$ (F. Sp. 1886). *Loven stadfæstet 31. Marts 1941*. (Lov-Tid. Nr. 152). Traadt i Kraft 1. April 1941.

Efter Forsorgslovens § 286 er Kommunalbestyrelserne *berettigede til* at yde Bidrag til Foreninger, som i Maanederne November—Marts vederlagsfrit yder Skolebørn fra ubemidlede Hjem i Kommunen et Maaltid tilstrækkelig nærende Mad i Skoletiden. Efter Forsorgslovens § 287 *skal* derhos

det sociale Udvalg, naar Skolen indberetter, at et skole-søgende Barn af ubemidlede Forældre lider under utilstrækkelig Ernæring — efter at have indhentet Erklæring fra den eventuelle Skolelæge — drage Omsorg for, at der vederlagsfrit i Maanederne November—Marts hver Skoledag ydes Barnet et Maaltid tilstrækkelig nærende Mad i Skoletiden, dog kun hvis Forældrene ønsker dette.

Udgifterne til Skolebespisning bæres af Kommunerne, som imidlertid faar en vis Dækning gennem forholdsviis Andel i et Beløb paa 100 000 Kr., som Staten stiller til Raadighed i nævnte Øjemed; ingen Kommune kan dog faa dækket mere end $\frac{1}{3}$ af sine Udgifter i vedkommende Regnskabsaar. — I Regnskabsaaret 1934—35 udgjorde Kommunernes samlede Udgifter til Skolebespisning 361 991 Kr.; i 1939—40 var de steget til 1 004 164 Kr. Medens Statstilskuddet i 1934—35 saaledes udgjorde henved $\frac{1}{3}$ af Kommunernes Udgifter, blev for Regnskabsaaret 1939—40 kun knap $\frac{1}{10}$ af disse Udgifter dækket.

Fra forskellige Sider, deriblandt fra Københavns Magistrat, modtog Arbejds- og Socialministeriet Henvendelse om, at det under de herskende Pris- og Vareforsyningsforhold vilde volde økonomisk daarligt stillede Familier særdeles store Vanskeligheder at skaffe deres Børn en tilstrækkelig sund og nærende Kost, og man indstillede i den Anledning, at der blev aabnet Adgang til Skolebespisning for Børn fra ubemidlede Hjem ogsaa uden for Maanederne November—Marts, og at det fastsatte Statstilskud blev væsentligt forhøjet.

Disse Indstillinger er imødekommet ved denne Lov, ifølge hvis § 1 Tidsrummet for Ydelsen af offentlig Skolebespisning i *Finansaaret 1941—42* er udvidet til at omfatte *hele Aaret*, og hvis § 2 gaar ud paa, at *Statskassens Tilskud* til delvis Dækning af Kommunernes Udgifter til Skolebespisning for samme Finansaar *forhøjes* fra 100 000 Kr. til 400 000 Kr.

Landstingets Udvalg havde Samraad med Arbejds- og Socialministeren vedrørende Fortolkningen af Forsorgslovens §§ 286 og 287, og efter de førte Forhandlinger indstillede hele Udvalget Lovforslaget til Vedtagelse uforandret. Vedtagelsen var enstemmig i begge Ting.

100. Lov om ændrede Regler for Udbetaling af Statsrefusion for Kommunernes sociale Udgifter i Henhold til Lov Nr. 181 af 20. Maj 1933 om offentlig Forsorg og Lov om Folkeforsikring, jfr. Lovbekendtgørelse Nr. 399 af 25. Juli 1940. (Arbejds- og Socialminister *Kjærboel*). [A. Sp. 2911. — C. Sp. 345 og 359].

Fremsat i *Folketinget* $2\frac{2}{1}$ (F. Sp. 1132). 1. Beh. $3\frac{0}{1}$ (F. Sp. 1192). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Villumsen, H. P. Hansen [Sorø A.] [Formand], M. K. Sørensen, Schytz, Yde, Sørensen [Sejlfjord], Lars M. Olsen, P. D. Jensen [Sekretær], Steen, Edvard Sørensen, Ejnar Kjær, Hans Conrad Koefoed, Aksel Møller, Victor Larsen og Skjærbæk). Betænkning (B. Sp. 411) afgivet $\frac{6}{2}$. (Ordfører: Villumsen). 2. Beh. $7\frac{1}{2}$ (F. Sp. 1261). 3. Beh. $7\frac{1}{2}$ (F. Sp. 1268). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $13\frac{1}{2}$ (L. Sp. 624). 2. Beh. $14\frac{1}{2}$ (L. Sp. 630). 3. Beh. $14\frac{1}{2}$ (L. Sp. 646). *Loven stadfæstet 19. Februar 1941.* (Lov-Tid. Nr. 68).

Efter de hidtil gældende Regler for Statens Refusion af Kommunernes Udgifter i Henhold til *Forsorgsloven* refunderedes disse først efter Regnskabsaarets Udløb, nemlig dels med et *Forskud* paa Statsrefusionen pr. 31. Maj, svarende til $\frac{4}{5}$ af Refusionen, for saa vidt angaar Børnebidrag, og $\frac{9}{10}$ af Refusionen, for saa vidt angaar de øvrige Udgifter, dels med *Resttilskud* pr. 31. December. Paa tilsvarende Maade refunderedes Kommunernes Udgifter i Henhold til *Folkeforsikringsloven* dels med et *Forskud* inden 1. Juni paa $\frac{4}{5}$ af Statens Andel i Aldersrenter m. v., dels med *Resttilskud* inden 31. December.

Fra Kommunerne er der gentagne Gange rettet Henvendelse til Ministeriet om en Anvisning af *Forskud* paa Statsrefusionen allerede *inden for det løbende Regnskabsaar*, saaledes at Kommunerne ikke i saa lang Tid skulde staa i *Forskud* med Statskassens Andel af Udgifterne, hvormed bl. a. fulgte Rentetab og Likviditetsvanskeligheder. Under Hensyn til de fremsatte *Ønsker* blev Spørgsmaalet optaget til fornyet Overvejelse bl. a. med Henblik paa Muligheden for Tilvejebringelsen af en Afregning med Kommunerne, der fordelte sig *mere jævnt* over den Periode, i hvilken Kommunerne staaer i *Forskud* for Statsrefusionen, og paa Muligheden af en praktisk *Udligning* mellem Udbetalingerne til Kommunerne af Statsrefusionen og Kommunernes Indbetaling til Statskassen af Statsskatter. Efter at Spørgsmaalet havde været forhandlet mellem Regeringen og Repræsentanter for kommunale Organisationer, stillede Arbejds- og Socialministeren Forslag om

delvis at rykke Statsrefusionerne frem til det løbende Regnskabsaar, og dette Forslag gennemførtes uændret.

Den nærmere Ordning af Statsrefusionen er efter Loven følgende:

Der ydes 4 *Forskud* paa Statens Andel af Kommunernes Udgifter i Henhold til Forsorgsloven og Folkeforsikringsloven, nemlig 2 i det løbende Regnskabsaar — senest 15. December og 15. Marts —, hver Gang med Halvdelen af Statens Andel af Kommunernes indberettede Udgifter i Regnskabsaarets første Halvdel, og 2 i det følgende Regnskabsaar — senest 15. Juni og 15. September —, hver Gang med Halvdelen af den Statsrefusion, der yderligere tilkommer Kommunerne for indberettede Udgifter i det foregaaende Regnskabsaar. Den *endelige Regulering* af det Kommunerne tilkommende Statstilskud udskydes ifølge den nye Ordning, efter hvilken Udsvingene antagelig kun vil andrage mindre Beløb, fra 31. December til 1. Februar for at kunne ske i Forbindelse med Ind- og Udbetalingerne i Henhold til den mellemkommunale Refusionsopgørelse.

Disse Bestemmelser gælder ogsaa *Regnskabsaaret 1940—41*, dog at der i Stedet for *Forskud* pr. 15. December og 15. Marts af praktiske Grunde anvises *et samlet Beløb senest 15. Marts* paa Grundlag af Halvdelen af Kommunernes *Statsrefusion* vedrørende 1939—40, heri dog ikke medregnet Refusion for Udgifter til indkaldte og deres Familier.

Ved den trufne Ordning vil Kommunerne opnaa en *Rentefordel* og en *likviditetsmæssig Forbedring* i Tiden fra 15. December til Juni Maaned. Ved Fastsættelsen af Tidspunktet for Udbetaling af Forskuddene har man taget Hensyn til Muligheden for en Udligning mellem Forskuddene og Kommunernes Indbetalinger til Staten af Statsskatter, hvilke Indbetalinger skal ske senest henholdsvis 15. September, 15. December, 15. Marts og 15. Juni.

Den af Nyordningen følgende Fremrykning af 2 Kvartalers Refusion for Finansaaret 1940—41 vil medføre en *Merudgift* for Statskassen paa ca. 40 457 000 Kr., svarende til det *Forskud* paa Statsrefusionen, der skal ydes pr. 15. Marts 1941.

Lovforslaget anbefalede fra alle Sider som et Fremskridt, der formentlig ogsaa vilde sætte sig Spor i *beskæftigelsesmæssig* Henseende, men flere Talere pegede dog paa Ønskeligheden af, at Forskudsbetalingerne var rykket et Kvartal længere frem. — Vedtagelsen skete enstemmigt i begge Ting.

101. Lov om Forlængelse af Gyldigheden af Lov Nr. 349 af 29. Juni 1940 om midlertidige Ændringer i og Tillæg til Lov Nr. 168 af 13. April 1938 om Retsforholdet mellem Arbejdsgivere og Funktionærer i private Erhvervsvirksomheder. (Arbejds- og Socialminister *Kjærbo*l). [A. Sp. 3003. — C. Sp. 389 og 391].

Fremsat i *Folketinget* $20\frac{1}{2}$ (F. Sp. 1304). 1. Beh. $26\frac{1}{2}$ (F. Sp. 1372). 2. Beh. $26\frac{1}{2}$ (F. Sp. 1374). 3. Beh. $27\frac{1}{2}$ (F. Sp. 1378). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $27\frac{1}{2}$ (L. Sp. 679). 2. Beh. $27\frac{1}{2}$ (L. Sp. 681). 3. Beh. $27\frac{1}{2}$ (L. Sp. 682). *Loven stadfæstet 28. Februar 1941.* (Lov-Tid. Nr. 85).

Ved Lov Nr. 349 af 29. Juni 1940 (Aarbo 1939—40, Side 394) blev der givet kriseramte Virksomheder Adgang til at opsigte Tjenesteforhold i Henhold til Funktionærloven med 1 Maanedes Varsel, uanset om Funktionæren i Henhold til Funktionærlovens Opsigelsesbestemmelser eller i Henhold til en før Lovens Ikrafttræden truffen Aftale havde Krav paa et længere Opsigelsesvarsel.

Lovens Gyldighed udløb den 1. April 1941, saaledes at Opsigelse med de ved Loven indførte kortere Opsigelsesvarsler senest kunde ske den 28. Februar 1941 til Fratræden 1. April 1941.

Under Hensyn til, at de ekstraordinære Forhold inden for Erhvervslivet, som førte til Loven af 29. Juni 1940, stadig var til Stede, blev den ved nævnte Lov indførte Ordning *forlænget for 1 Aar*, saaledes at Opsigelse med det i Lovens §§ 2 og 3 omhandlede 1 Maanedes Varsel senest kan ske den 28. Februar 1942.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

102. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 278 af 30. Maj 1940 om Foranstaltninger til Fremme af Beskæftigelsen og Arbejdsanvisningen. (Arbejds- og Socialminister *Kjærbo*l). [A. Sp. 4559. — C. Sp. 1265 og 1279].

Fremsat i *Folketinget* $29\frac{1}{3}$ (F. Sp. 1833). 1. Beh. $29\frac{1}{3}$ (F. Sp. 1843). 2. Beh. $29\frac{1}{3}$ (F. Sp. 1852). 3. Beh. $29\frac{1}{3}$ (F. Sp. 1878). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $29\frac{1}{3}$ (L. Sp. 967).

2. Beh. $29/3$ (L. Sp. 990). 3. Beh. $29/3$ (L. Sp. 993). *Loven stadfæstet 31. Marts 1941.* (Lov-Tid. Nr. 157).

Ved Lov Nr. 278 af 30. Maj 1940 om Foranstaltninger til Fremme af Beskæftigelsen og Arbejdsanvisningen (Aarbog 1939—40, Side 357) blev det for at fremme Effektiviteten af Arbejdsanvisningen i de enkelte Kommuner bestemt, at der i samtlige Landkommuner og i Bykommuner, i hvilke der ikke findes et offentligt Arbejdsanvisningskontor, skulde nedsættes *kommunale Udvalg* med henholdsvis 3 og 5 Medlemmer til i Samarbejde med de offentlige Arbejdsanvisningskontorer at søge fremmet Anvisning af Arbejdskraft til Landbrug, Gartneri, husligt Arbejde og dermed beslægtede Arbejdsomraader.

Loven havde kun Gyldighed til 31. Marts 1941, men *da* den ved Loven indførte Foranstaltning maatte siges at have virket som et nyttigt Led i Bestræbelserne for at søge Arbejdsanvisningen fremmet og skaffe Beskæftigelse til det størst mulige Antal Personer, og *da* der i Loven om Sikring af Landbrugets Arbejdskraft (Nr. 103) paalægges Udvalgene særlige Opgaver i Samarbejde med de offentlige Arbejdsanvisningskontorer og de statsanerkendte Arbejdsløshedskasser for at sikre Tilstedeværelsen af tilstrækkelig Arbejdskraft for Landbruget i Landbrugssæsonen 1941, blev Gyldighedsperioden ved nærværende Lov forlænget til *31. Oktober 1941*, til hvilket Tidspunkt ogsaa Loven om Sikring af Landbrugets Arbejdskraft ophører at gælde. Der er samtidig optaget en Henviisning til de Udvalgene efter sidstnævnte Lov paa hvilende Opgaver.

Lovforslaget vedtoges i Folketinget med 84 Stemmer mod 2, i Landstinget enstemmigt.

103. Lov om Sikring af Landbrugets Arbejdskraft m. v. (Arbejds- og Socialminister *Kjærbo*). [A. Sp. 4533. — C. Sp. 1325 og 1349].

Fremsat i *Folketinget* $27/3$ (F. Sp. 1792). 1. Beh. $31/3$ (F. Sp. 1905). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Smørum, Einer-Jensen, Ludvig Christensen, Jensen [Horsebæk], Horn [Formand], Levinsen, M. F. Mortensen, P. D. Jensen, Rasmussen [Gylling] [Sekretær], Ejnar Kjær, Hans Pinstrup,

Hans Conrad Koefoed, Victor Larsen, O. Kier og Schultz Petersen). Betænkning (B. Sp. 1105) afgivet $\frac{7}{4}$. (Ordfører: Smørum). 2. Beh. $\frac{7}{4}$ (F. Sp. 2118). 3. Beh. $\frac{7}{4}$ (F. Sp. 2128). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{7}{4}$ (L. Sp. 1087). 2. Beh. $\frac{7}{4}$ (L. Sp. 1096). 3. Beh. $\frac{7}{4}$ (L. Sp. 1097). *Loven stadfæstet 8. April 1941.* (Lov-Tid. Nr. 182). Traadt i Kraft straks.

Loven har til Formaal at sikre, at hverken *Landbrugsproduktionen* eller *Produktionen af indenlandsk Brændsel* kommer til at lide under Mangel paa Arbejdskraft i Sommerhalvaaret 1941. Medens Arbejds- og Socialministeriet i 1940 efter en foretagen Undersøgelse kom til det Resultat, at det ikke var nødvendigt under de daværende Forhold at træffe ekstraordinære Foranstaltninger ud over de i Ministeriets Cirkulære af 13. Juli 1940 til de offentlige Arbejdsanvisningskontorer og de kommunale Arbejdsanvisningsudvalg indeholdte Regler angaaende Anvisning af Arbejdskraft til Landbruget, fandt man i Foraaret 1941, at Forholdene paa to Punkter havde ændret sig saa meget, at det var nødvendigt at gaa til mere indgribende Foranstaltninger. Dels skulde nemlig Tørveproduktionen intensiveres saa meget, at den vilde faa Brug for et væsentlig større Antal Arbejdere end Aaret før, dels maatte man regne med, at Gennemførelsen af Regeringens samlede Beskæftigelsesplan vilde medføre en stærkt forøget Efterspørgsel efter Arbejdskraft, ikke mindst i Landkommunerne. Arbejds- og Socialministeren ansaa det derfor for paakrævet at træffe Foranstaltning til en rimelig Fordeling af den ledige Arbejdskraft mellem de foreliggende Beskæftigelsesmuligheder, og han fremsatte med Hensik herpaa et Lovforslag, som Rigsdagen sluttede sig til med et Par Ændringer.

Loven har følgende Hovedindhold:

§ 1. Ved Arbejder, der iværksættes af Kommuner med Tilskud eller Laan fra Staten, ved større Arbejder, der iværksættes af Staten, samt ved Arbejder med Tørveskæring, Brunkuls- og Stødoptagning o. lign., der ikke er et Led i anden egentlig Landbrugsvirksomhed, maa — bortset fra de for Arbejdets Ledelse nødvendige Personer — alene beskæftiges Arbejdere, der anvises af eller hvis Antagelse godkendes af *den offentlige Arbejdsanvisning*, hvorved forstaas de offentlige Arbejdsanvisningskontorer, de statsanerkendte Arbejdsløshedskasser, de i Medfør af Lov Nr. 278 af 30. Maj 1940, jfr. Lov Nr. 157 af 31. Marts 1941, ned-

satte kommunale Arbejdsanvisningsudvalg og Kommuner i Samarbejde.

Anvisningens Formaal maa i øvrigt være at tilvejebringe størst mulig Sikkerhed for, at der i den kommende Landbrugs-sæson er den tilstrækkelige Arbejdskraft til Raadighed for *Landbruget*, saaledes at der ikke til Arbejder af den ovennævnte Karakter anvises landbrugskyndig Arbejdskraft i et saadant Omfang eller til saadanne Tidspunkter, at Landbruget derved kommer til at mangle den nødvendige Arbejdskraft.

Til Bedømmelse af Landbrugets Behov for Arbejdskraft paahviler det Arbejdsanvisningen at *rette Henvendelse til samtlige Landbrugsvirksomheder* inden for paagældende Omraade.

Ordene i Stk. 1 »eller hvis Antagelse godkendes af« blev indsat i Folketinget.

§ 2. Den offentlige Arbejdsanvisning maa være virksom for, hvor dette maatte være paakrævet, at anvise den ønskede Arbejdskraft til *offentlige Arbejder, Tørveskæring, Brunkuls- og Stødoptagning o. lign.* gennem Henvisning fra andre Egne inden for paagældende Omraade eller ved Samarbejde med de andre Anvisningskontorer.

I det Omfang, hvori det i denne Anledning maatte være nødvendigt at oprette *Baraklejre* eller lignende, kan Arbejds- og Socialministeren, naar Omstændighederne taler derfor, yde Tilskud hertil i Henhold til Lov Nr. 677 af 27. December 1940 om Iværksættelse af offentlige Arbejder og Beskæftigelse af arbejdsløse under Forudsætning af, at de iværksættende Myndigheder forpligter sig til at følge de af Arbejds- og Socialministeren nærmere angivne Regler vedrørende Lejrenes Drift og Betaling for Optagelse i disse.

§ 3. *Ugifte Arbejdere under 25 Aar fra Landkommunerne* maa ikke henvises til Arbejde uden for *Landbruget*, medmindre det godtgøres, at de ikke kan faa Arbejde ved *Landbruget*.

Saaframt *Landbruget* over for de anvisende Myndigheder godtgør, at det ikke kan faa den fornødne Arbejdskraft, skal de anvisende Myndigheder straks foranledige det fornødne Antal landbrugskyndige ugifte Arbejdere under 25 Aar henvist til *Landbruget*, eventuelt fra andre Foranstaltninger, jfr. § 4.

§ 4. De nærmere Regler for Lovens Gennemførelse samt de nærmere Regler til Vejledning for Anvisningen fastsættes af Arbejds- og Socialministeren. I disse Regler skal det bl. a. indskræpes, at landbrugskyndige ugifte Arbejdere under 25 Aar ikke i Medfør af § 3, Stk. 2, maa henvise fra andre Foranstaltninger til Landbruget, medmindre Anvisningen har sikker Forventning om, at de paagældende vil kunne finde *fuld Beskæftigelse* ved Landbruget, i Forbindelse med Beskæftigelse ved saadanne mindre Arbejder paa Landet: Vandløbsarbejder, mindre, kommunale Vejarbejder o. lign., ved hvilke Landbrugets løse Arbejdskraft sædvanligvis beskæftiges i Tilslutning til deres Landbrugsarbejde, eventuelt ved midlertidigt Arbejde ved de i § 1 omhandlede Arbejder, eller om, at de vil kunne vende tilbage til det Arbejde, hvorfra de er henvist, efter at Landbrugsarbejdet er ophørt. I Tilfælde, hvor de anvisende Myndigheder maatte være i Tvivl i saa Henseende, skal de være berettigede til at gøre Opfyldelse af en Landbrugsvirksomheds Krav om Arbejdskraft betinget af, at paagældende Virksomhed forpligter sig til at beskæftige de paagældende Arbejdere i det Omfang, hvori der ikke paa anden Maade kan skaffes dem Beskæftigelse. Saafremt vedkommende Landbrugsvirksomheds Størrelse gør det udelukket at beskæftige de paagældende uden Afbrydelse, er de anvisende Myndigheder forpligtede til at give dem *Fortrinsret ved Anvisning til andet Arbejde*, indtil de paa ny kan faa Beskæftigelse ved Landbrugsarbejde. Det skal yderligere fastsættes, at Anvisning af landbrugskyndige ugifte Arbejdere under 25 Aar til andet Arbejde kun kan ske med det Forbehold, at Arbejdsforholdet paa Arbejdsanvisningens Begæring kan bringes til Ophør, for saa vidt det maatte blive paakrævet paa ny at henvise de paagældende til Arbejde ved Landbruget.

§ 5. De i § 3, Stk. 1, omhandlede Arbejdere er *ikke* forpligtede til at tage Arbejde ved Landbruget, ligesom de anvisende Myndigheder *ikke* i Medfør af § 3, Stk. 2, maa henvise dem til Landbrugsarbejde, medmindre der ved det paagældende Landbrugsarbejde ydes en saadan *Løn*, at der efter Anvisningens Skøn er Sikkerhed for, at de paagældende *ikke* er berettigede til at vægre sig ved at overtage Arbejdet, jfr. Arbejdsløshedslovens § 17, Stk. 2, sammenholdt med Lov om offentlig Forsorg § 306.

De af de anvisende Myndigheder i Henhold til Stk. 1 trufne Afgørelser kan inden 1 Uge af en af Parterne *indankes* for et for hver Amdsraadskreds nedsat *Udvalg* paa 3 Medlemmer, bestaaende af Amtmanden, et Medlem valgt af Amdsraadskredsens Landboforeninger og et Medlem valgt af Dansk Arbejdsmands Forbund. Amtmanden er Formand. Udvalgets Afgørelser kan indankes for Arbejds- og Socialministeren, hvis Afgørelse er endelig. Findes Arbejdsvægring at have været berettiget, skal de anvisende Myndigheder, saafremt paagældende ikke maatte have Beskæftigelse, straks drage Omsorg for, at de henvises til et andet Arbejde. Findes det derimod, at den tilbudte Løn ikke har berettiget de paagældende til at nægte at overtage Arbejdet, skal Anvisningen straks henvises den fornødne Arbejdskraft til den paagældende Virksomhed, jfr. herved § 4, sidste Pkt.

Bestemmelserne i Stk. 2 om Oprettelse af Amdsudvalg blev indsat i Folketinget.

§ 6. Myndigheder eller Privatpersoner, der iværksætter Arbejder af den i § 1 omhandlede Karakter, er forpligtede til i rimelig Tid, forinden Arbejdet tænkes iværksat, ved Henvendelse til den offentlige Arbejdsanvisning at sikre sig, at den fornødne Arbejdskraft enten er til Stede paa Egnen eller kan henvises andetstedsfra. Samtidig med, at saadan Henvendelse rettes til Arbejdsanvisningen, skal der efter Arbejds- og Socialministerens nærmere Bestemmelse tilgaa Arbejds- og Socialministeriet Meddelelse om det paagældende Arbejde, ledsaget af Oplysning om Tidspunktet for Arbejdets Igangsættelse, dets beregnede Varighed og Antallet af beskæftigede Arbejdere. I det Omfang, Arbejds- og Socialministeriet paa Grundlag af de for dette foreliggende Oplysninger om Fordelingen af ledig Arbejdskraft finder det rigtigt, kan Arbejds- og Socialministeren træffe Foranstaltning til *Overflytning af den til Arbejdets Gennemførelse nødvendige Arbejdskraft* eller, hvor dette ikke maatte være muligt, i Samraad med vedkommende Fagminister bestemme, at Arbejdet skal udsættes.

§ 7 fastsætter Straf af Bøder paa indtil 2 000 Kr. for Arbejdsgivere, som beskæftiger Personer i Strid med Lovens Regler, og § 8 bestemmer, at Loven, der ikke gælder for Færøerne, har Gyldighed til *Udgangen af Oktober 1941*.

Det af Arbejds- og Socialministeren fremsatte Lovforslag underkastedes i Folketinget en Udvalgsbehandling, som resulterede i Enighed om Gennemførelse af Lovforslaget med de ovennævnte 2 Ændringer. I den afgivne Betænkning udtales det, at Udvalget »er enig i, at selvstændige Landbrugere, der maatte søge Beskæftigelse ved de i Lovens § 1 nævnte Arbejder, ikke kan faa anvist Arbejdskraft efter Lovens § 3, Stk. 2«.

Ved Sagens 2. Behandling i Folketinget gav *Aksel Larsen* (D. K.) Udtryk for sin Misbilligelse af Lovforslaget ved at stille Ændringsforslag om, at Titelen skulde affattes saaledes: »Forslag til Lov om Stavnsbaandets Genindførelse i Danmark«. Ændringsforslaget forkastedes med 90 Stemmer mod 1. Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget med 89 Stemmer mod 1. I Landstinget var Vedtagelsen enstemmig.

104. Lov om Forlængelse af Gyldigheden af midlertidig Lov Nr. 350 af 29. Juni 1940 om Arbejde i Bagerier og Konditorier. (Arbejds- og Socialminister *Kjærøbol*). [A. Sp. 3363. — C. Sp. 1153 og 1219].

Fremsat i *Landstinget* $20/3$ (L. Sp. 845). 1. Beh. $21/3$ (L. Sp. 858). 2. Beh. $25/3$ (L. Sp. 867). 3. Beh. $26/3$ (L. Sp. 882). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $28/3$ (F. Sp. 1811). 2. Beh. $28/3$ (F. Sp. 1819). 3. Beh. $28/3$ (F. Sp. 1828). *Loven stadfæstet 31. Marts 1941.* (Lov-Tid. Nr. 159).

Ved Lov Nr. 350 af 29. Juni 1940 (Aarbog 1939—40, Side 393), som havde Gyldighed indtil 1. April 1941, blev der givet Brød- og Kagebagerier samt Konditorier og Brødfabrikker Tilladelse til at beskæftige Personer i Tiden efter Kl. 3 *Morgen*, uanset at det i Bageriloven er forbudt, at der i de nævnte Virksomheder finder Arbejde Sted i Tiden fra Kl. 20 til Kl. 4 *Morgen*. Adgangen til at paabegynde Arbejdet i Bagerier Kl. 3 var nødvendiggjort dels af Benzinrestriktionerne og de dermed følgende Distribueringsvanskeligheder, dels af, at Bagerierne maatte forventes at blive nødt til at anvende indenlandsk Brændsel, hvilket kræver en tidligere Opfyring af Ovnene, samt endelig af, at Bagerierne var tvunget til at anvende dansk Mel i Stedet for udenlandsk og Smør i Stedet for Margarine, hvorved Brødfremstillingen erfaringsmæssigt tager længere Tid.

Selv om Direktoratet for Arbejds- og Fabriktilsynet ikke følte sig overbevist om, at de forskellige ekstraordinære Forhold, som havde ført til den omtalte Lømpelse af Natarbejdsforbudet, fortsat med samme Styrke talte for en Ændring

af Bageriloven, erkendte Direktoratet dog, at Forholdene f. Eks. med Hensyn til Brændselet og de Materialer, som kan stilles til Raadighed for Bageriernes Produktion, stadig var saa usikre, at der kunde anføres gode Grunde for i hvert Fald et Stykke Tid endnu at opretholde Adgangen til at paabegynde Arbejdet i Bagerierne Kl. 3 Morgen. Arbejds- og Socialministeriet brevvekslede med Arbejdsraadet om en eventuel Forlængelse af Loven, og ved et af Raadet afholdt Møde, hvortil ogsaa var indkaldt Repræsentanter for Bagerfagets Arbejdsgiver- og Arbejderorganisationer, blev der opnaaet Enighed om at søge Loven forlænget indtil 1. November 1941.

I Overensstemmelse hermed er det nu bestemt, at Loven af 29. Juni 1940 om Arbejde i Bagerier og Konditorier skal vedblive at have Gyldighed indtil *1. November 1941*, dog at Arbejds- og Socialministeren er bemyndiget til, for saa vidt han skønner, at Forholdene ikke længer nødvendiggør de i Lovens § 1 omhandlede Afvigelser fra Bagerilovens Regler, at bestemme, at de fastsatte Undtagelsesbestemmelser ikke længer skal være gældende.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

105. Lov om Tillæg til Lov Nr. 406 af 3. August 1940 om erhvervsøkonomiske Foranstaltninger, Vareforsyning m. v. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Halfdan Hendriksen*). [A. Sp. 2519. — C. Sp. 153 og 185].

Fremsat i *Landstinget* ^{13/11} (L. Sp. 329). 1. Beh. ^{13/11} (L. Sp. 332). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Fløtkjær, Josef Andersson, C. E. Christiansen, H. P. Johansen, Offersen, P. C. Petersen, Stumph, Fr. Kristiansen, Lannung, Hauch, Jepsen Christensen, Rytter, Villemoes [Sekretær], Korsgaard og Axel B. Lange [Formand]). Betænkning (B. Sp. 219) afgivet ^{20/11}. (Ordfører: Axel B. Lange). 2. Beh. ^{22/11} (L. Sp. 343). 3. Beh. ^{22/11} (L. Sp. 344). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. ^{27/11} (F. Sp. 829). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Einer-Jensen, Holger Eriksen, Hartvig Frisch, H. P. Hansen [Sorø A.], Otto Jensen, Gustav Pedersen, Carl Petersen, Steen, Rager, Himmelstrup [Sekretær], Krag, Jørgen Gram, Prieme, Christmas Møller [Formand] og A. C. D.

Petersen). Betænkning (B. Sp. 231) afgivet $\frac{4}{12}$. (Ordfører: Prieme). 2. Beh. $\frac{6}{12}$ (F. Sp. 928). 3. Beh. $\frac{10}{12}$ (F. Sp. 938). *Loven stadfæstet 27. December 1940.* (Lov-Tid. Nr. 672).

Dette Tillæg til Kontrolbestemmelserne i §§ 7 og 8 i Loven om erhvervsøkonomiske Foranstaltninger m. v. giver Handelsministeren Bemyndigelse til:

1. at foreskrive *Anmeldelsespligt for al Ejendom*, af hvad Art nævnes kan, der befinder sig her i Landet, og som er eller den 9. April 1940 var eller paa noget Tidspunkt derefter har været *i fremmed Eje*.

2. at bestemme, at *Dispositioner over anmeldelsespligtig fremmed Ejendom* for at være gyldige skal *godkendes af Ministeren* eller en af ham udpeget offentlig Myndighed. Dispositioner, der er foretaget i Tiden mellem 9. April 1940 og Lovens Ikrafttrædelsesdato, skal dog anses som gyldige, medmindre Ministeren eller den af ham udpegede Myndighed erklærer den paagældende Disposition for ugyldig. (Disse Bestemmelser finder tilsvarende Anvendelse paa retlige Tvangsfuldbyrdelsesskridt eller Sikringsforanstaltninger, saasom Udlæg, Udpantning og Arrest).

3. at lade anmeldelsespligtig fremmed Ejendom *tage under Forvaltning af særlige*, af ham udpegede *Værger* og efter Samraad med Justitsministeren at give nærmere Regler for saadanne Værgers Virksomhed, Beføjelser, Pligter og Ansvar m. v.

Bestemmelserne i Hovedlovens § 13, Stk. 3, om Erklæringer paa Tro og Love og Straffebestemmelserne i sammes §§ 15 og 16 finder tilsvarende Anvendelse paa Forhold, der omfattes af denne Tillægslov.

Loven gælder ikke for Færøerne.

Forslaget til Loven blev fremsat efter Samraad med Udenrigsministeriet, der under de foreliggende Forhold havde anset en saadan Lov for nødvendig. Udvalgene i begge Ting modtog under Samraad med Handelsministeren nærmere Oplysninger om Lovens Rækkevidde.

Lovforslagets Vedtagelse skete enstemmigt i begge Ting (i Folketinget stemte 2 Medlemmer hverken for eller imod).

106. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 406 af 3. August 1940 om erhvervsøkonomiske Foranstaltninger, Vareforsyning m. v. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Halfdan Hendriksen*). [A. Sp. 3037. — C. Sp. 427 og 489].

Fremsat i *Folketinget* $2\frac{1}{2}$ (F. Sp. 1321). 1. Beh. $2\frac{8}{2}$ (F. Sp. 1380). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Einer-Jensen, Holger Eriksen, Hartvig Frisch, H. P. Hansen [Sorø A.], Carl Petersen, Gustav Pedersen, Retoft, Rager, N. P. Andreasen, Himmelstrup [Sekretær], Elgaard, Jørgen Gram, Prieme, Grønning [Formand] og Oluf Pedersen). Betænkning (B. Sp. 451) afgivet $\frac{6}{3}$. (Ordfører: Prieme). 2. Beh. $\frac{7}{3}$ (F. Sp. 1469). 3. Beh. $\frac{7}{3}$ (F. Sp. 1474). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $1\frac{3}{3}$ (L. Sp. 743). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Fløtkjær, Josef Andersson, C. E. Christiansen, Hans Hansen, H. P. Johansen, P. C. Petersen, Stumph, Fr. Kristiansen, Lannung, Jepsen Christensen, Rytter, Stensballe, Villemoes [Sekretær], Jørgen Jørgensen og Axel B. Lange [Formand]). Betænkning (B. Sp. 481) afgivet $1\frac{4}{3}$. (Ordfører: Axel B. Lange). 2. Beh. $1\frac{4}{3}$ (L. Sp. 838). 3. Beh. $1\frac{4}{3}$ (L. Sp. 841). *Loven stadfæstet 29. Marts 1941*. (Lov-Tid. Nr. 133).

Loven bestemmer, at Lov Nr. 406 af 3. August 1940 om erhvervsøkonomiske Foranstaltninger, Vareforsyning m. v. med Tillæg af 27. December 1940 (foranstaaende Sag) forbliver i Kraft indtil *Udgangen af Marts 1942*.

I sin udførlige Forelæggelsestale dvælede *Handelsministeren* først ved de gældende *Indførsels- og Udførselsbestemmelser*. Ministeren fremhævede, at Handelsforbindelse med Ulandet nu kun kunde foregaa paa Basis af Clearing eller Vareudveksling, og Danmark havde foruden med Tyskland, som baade var vor største Vareleverandør og største Kunde, sluttet Clearingaftaler med Sverige, Norge og Finland samt en Række andre Lande, bl. a. Italien, Rusland, Schweiz, Holland og Belgien. Ved hyppige, ja, næsten kontinuerlige Forhandlinger med Samhandels-Landene søgte Myndighederne at sikre Danmark de mest nødvendige Varer og at opnaa saa gode Afsætningsforhold som muligt, hvilket skete gennem saakaldte Kontingentaftaler i Tilslutning til Clearingaftalerne.

Ministeren gjorde dernæst Rede for de trufne *Forsynings- og Fordelingsbestemmelser* og nævnte bl. a., at der var indført almindelig *Rationering* paa 14 Omraader, nemlig for Sukker,

Benzin, Kaffe, The, Kakao, Petroleum, Margarine, Brændselsolie, Kul og Koks, Brænde, Brød (herunder Mel), Smør, Gryn samt Sæbe og Vaskepulver. I Forbindelse med Rationeringen var der gennemført forskellige rent *besparende* Foranstaltninger, f. Eks. Bestemmelser om Lys- og Brændselsbesparelse, om Opsamling af Smøreolie og Lukkeforskrifter. Endvidere tog en Række Foranstaltninger Sigte paa at strække Raastoflagrene længst muligt og sikre dem den bedst mulige Anvendelse. Saadanne *produktionsregulerende* Foranstaltninger var truffet med Hensyn til Margarine, Hvidblik, Kakao, Raagummi, Sæbe og Vaskepulver, Medicinalvarer, en Række Metaller, Uld, Klude, Tekstilvarer, Fædtstoffer, Olier, Tjære samt Huder og Skind. Som Eksempel paa Produktionsreguleringens Tilrettelæggelse anførte Ministeren Grundtrækkene i Gummiordningen.

De siden Lovens Vedtagelse indhøstede Erfaringer gav ikke Regeringen Anledning til at stille Forslag om Ændringer, og Ministeren gik ud fra, at der fra alle Sider vilde være Enighed om, at denne Lovgivning i Øjeblikket var fuldstændig uundværlig.

Folketingets Udvalg modtog under Samraad med Ministeren en Redegørelse for de Forhold, navnlig de omfattende Rationeringsforanstaltninger, som havde medført en betydelig *Udvidelse af Administrationen* i Forbindelse med Direktoratet for Vareforsyningen.

Under Samraadet, der ogsaa omfattede *Gebyrspørgsmaalet* og *Ny-Importørspørgsmaalet*, meddelte Handelsministeren endvidere, at der var sket nogen Eksport af *Huder og Skind* til væsentlig højere Priser end de fastsatte Maksimalpriser, og Ministeren var med Udvalget enig i, at der i saadanne Tilfælde burde finde en *Udligning* Sted af den opnaaede højere Pris mellem Eksportøren og Producenten. Med Udvalget var Ministeren fremdeles enig i, at Fastsættelse af Maksimalpriser med Afleveringspligt paa Raavaren (Huder og Skind) rejste Spørgsmaalet om nøje *Indseende med Priserne paa de færdige Lædervarer* af enhver Art.

Lovforslaget, der blev anbefalet af Ordførerne for de 4 største Partier og Retsforbundet, vedtoges i Folketinget enstemmigt med 84 Stemmer. *Bondepartiet* kunde dog ikke medvirke til Forslagets Gennemførelse, da det ikke tog Sigte paa en effektiv Afvikling af det bestaaende System og manglede klare Linier for den vidtgaaende Bemyndigelse til Regeringen.

Under Forhandlingen i *Landstinget* blev Spørgsmaalet om *Engageringsforholdene inden for Vareforsyningsdirektoratet*, der allerede var blevet rejst fra Venstres Side i Folketinget,

draget frem paa ny, og Ministeren udtalte da, at der ved Antagelsen af Medhjælp i Direktoratet udelukkende lægges Vægt paa de paagældende Personers saglige Kvalifikationer, og at Medlemsskab i Handels- og Kontormedhjælperforbundet eller andre faglige Sammenslutninger er ganske uden Betydning saavel med Hensyn til Ansættelse som Afskedigelse i Tilfælde af Personalereduktion. Ministeren tilføjede, at det af Statsmyndighederne for nogle Aar tilbage udfærdigede Cirkulære til samtlige Statsinstitutioner om, at der ved Antagelse af Vikarer o. lign. vil være at tage Hensyn til arbejdsløshedsforsikrede Handels- og Kontormedhjælperne, blev praktiseret af Direktoratet paa samme Maade som i de øvrige Statsinstitutioner under fuld Iagttagelse af Hensynet til de paagældendes saglige Kvalifikationer. Ved Sagens 3. Behandling anbefalede Venstres Ordfører, *Villemoes*, Lovforslaget til Vedtagelse og takkede samtidig Handelsministeren for hans Udtalelse til Udvalget om, at der »fremtidig ikke over for Ansøgere om Kontorpladser i Vareforsyningsdirektoratet vil blive forespurgt, hvorvidt vedkommende Ansøger er Medlem af denne eller hin Forening eller Medlem af Dansk Handels- og Kontormedhjælperforbund«.

Ogsaa Hudespørgsmaalet gav Anledning til nogen Forhandling i Landstinget, idet *J. S. Foget* (B.) ankede over, at de af Hudenævnet fastsatte Regler hindrede Andelsorganisationerne i selv at overtage Handelen med Huder, og han ønskede Hudesalgsforeningen anerkendt som Producent og Grossist paa lige Fod med de øvrige Firmaer. Ministeren svarede hertil, at Spørgsmaalet om Autorisation i Praksis beroede paa Hudenævnets Indstilling, som Ministeriet plejede at følge.

Lovforslagets Vedtagelse skete ogsaa i Landstinget enstemmigt. (*J. S. Foget* stemte hverken for eller imod).

107. Lov om Udbyttebegrænsning m. v. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Halfdan Hendriksen*). [A. Sp. 4729. — C. Sp. 1973 og 1993].

Fremsat i *Folketinget* $23/6$ (F. Sp. 2323). 1. Beh. $26/6$ (F. Sp. 2389). 2. Beh. $28/6$ (F. Sp. 2414). 3. Beh. $26/6$ (F. Sp. 2416). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $27/6$ (L. Sp. 1272). 2. Beh. $27/6$ (L. Sp. 1292). 3. Beh. $27/6$ (L. Sp. 1293). *Loven stadfæstet 30. Juni 1941*. (Lov-Tid. Nr. 282). Traadt i Kraft straks.

Den ved Lov Nr. 285 af 30. Maj 1940 (Aarvog 1939—40, Side 467) gennemførte Begrænsning af Adgangen til Udbetaling af Udbytte og Tantième i Aktieselskaber m. v. havde kun Virkning for Selskaberne i et enkelt Regnskabsaar. Ud fra den Betragtning, at Situationen til Dels var den samme i 1941 som i 1940, og at en økonomisk Konsolidering af de erhvervsdrivende Selskaber maatte anses for at være af særlig Betydning under de Udsving, som de ekstraordinære Forhold havde medført eller vilde kunne medføre for dansk Erhvervsliv, ansaa Regeringen det imidlertid [for ønskeligt, at der til Afløsning af den hidtidige Lov gennemførtes en ny, som opretholdt en vis Begrænsning af Selskabernes Dispositionsret paa dette Omraade. Dog fandt man det forsvareligt at lempe Restriktionerne noget og helt at ophæve dem, for saa vidt angaar Udbetaling af *Tantième til Direktører og Funktionærer*. Til Gengæld blev Reglerne om Tantième til Bestyrelsesmedlemmer m. v. udvidet, saa at de ogsaa kom til at gælde faste Honorarer. Samtidig bortfaldt Bestemmelserne om Pligt til at yde *Laan til Laanefonden af 1940* eller Statskassen.

Loven er derved blevet stærkt afvigende fra den foregaaende. Den har nu hovedsagelig følgende Indhold.

§ 1. I Aktieselskaber maa der for *Regnskabsaar, der udløber inden 1. Juli 1942*, ikke under nogen Form fastsættes højere Aarsudbytte til Aktionærene end svarende til *Gennemsnittet af Udbytteprocenten* for de 3 sidste, før 1. September 1939 afsluttede Regnskabsaar. Udgør Aarets Overskud (heri ikke indbefattet Overførsler fra tidligere Aar) mere end et Beløb, der svarer til den nævnte Gennemsnitsdividende med Tillæg af 50 pCt., kan indtil Halvdelen af den herudover liggende Del af Overskuddet dog anvendes til *Supplering af Aarsudbyttet* med indtil en Fjerdedel. Af Aarets Overskud skal der *ekstraordinært henlægges* et dobbelt saa stort Beløb som det, der udbetales ud over Gennemsnitsdividenden, jfr. § 4.

I Aktieselskaber, der kun har aflagt Regnskab for to, før 1. September 1939 afsluttede Regnskabsaar, anvendes Gennemsnittet af disse Aars Udbytteprocent som Grundlag for Beregningen af tilladt Udbytte. Er Regnskab kun aflagt for eet, før 1. September 1939 afsluttet Regnskabsaar, anses

Udbyttet for dette Aar som Gennemsnitsdividende. I Aktieselskaber, der ikke har aflagt Regnskab for noget, før 1. September 1939 afsluttet Regnskabsaar, tjener 6 pCt. af den indbetalte Aktiekapital paa tilsvarende Maade som Grundlag for Beregningen af tilladt Udbytte.

Fører en Beregning af Udbytteprocenten, hvor denne fastsættes udelukkende paa Grundlag af Bestemmelsen i denne Paragrafs Stk. 1, Pkt. 1, jfr. Stk. 2, til *et brudent Tal*, hvor Brøken er over $\frac{1}{2}$, *forhøjes* den tilladte Udbytteprocent til nærmeste hele Procent; er Brøken under $\frac{1}{2}$, *forhøjes* den tilladte Udbytteprocent til nærmeste halve Procent.

Uanset foranstaaende Bestemmelser skal det være tilladt at give et Aarsudbytte paa *indtil 6 pCt.* af den indbetalte Aktiekapital.

Stk. 3 blev indføjet, for at man kunde komme bort fra de brudne Udbytteprocenter, som 1940-Loven førte til.

§ 2. Bestemmelserne i § 1 finder ikke Anvendelse paa Regnskaber, der foreligger vedtaget ved endelig Generalforsamlingsbeslutning forud for denne Lovs Fremsættelsesdato [25. Juni 1940].

Bestemmelserne i § 1 finder ej heller Anvendelse paa *Aktieselskaber, der er stiftet efter den 21. Maj 1940*, medmindre de paagældende Selskaber helt eller delvis maa anses som en Fortsættelse af et andet Selskab, paa hvilket Bestemmelserne vilde have fundet Anvendelse.

Stk. 2 svarer til § 1, Stk. 2, i Loven af 30. Maj 1940.

§ 3. Bestemmelserne i § 1 skal ikke være til Hinder for Udstedelse af *Friaktier* eller Opskrivning af Aktiers Paalydende, saafremt saadan Aktieudstedelse eller Opskrivning *modsvares tidligere stedfunden Nedskrivning*.

Under ingen Omstændigheder maa der fastsættes højere Udbytte end forsvarligt under Hensyn til vedkommende Selskabs økonomiske Stilling og til de Driftsforhold, der maa regnes med paa Tidspunktet for Udbyttets Fastsættelse.

Paragraffens Stk. 2 fastslaar en Regel, som stemmer overens med Aktielovens almindelige Grundsætninger, men som ikke findes udtrykkeligt udtalt i denne Lov.

§ 4. Den i § 1 omhandlede ekstraordinære Henlæggelse skal ske til en særlig *Konjunkturfond*. Denne Fond kan ikke anvendes til andet Formaal end Dækning af Underskud, som ikke kan dækkes af Aarets Overskud eller af Selskabets øvrige Reserver ud over den lovmæssige Reservefond.

Konjunkturfonden, der er en Nydannelse, kommer til at tjene som en lovmæssig Reservefond II.

§ 5. Bestemmelserne i § 1, jfr. §§ 2 — 4, finder tilsvarende Anvendelse paa *andre erhvervsdrivende Selskaber og Foreninger* med begrænset Ansvar, i hvilke der findes en Garantikapital eller lignende ansvarlig Kapital.

§ 6. I Aktieselskaber, andre erhvervsdrivende Selskaber og Foreninger med begrænset Ansvar, Kreditforeninger, Hypotekforeninger og Sparekasser, Andelsselskaber og Brugsforeninger samt erhvervsdrivende Stiftelser, Fonds og lignende selvejende Institutioner maa for de i § 1, jfr. § 2, Stk. 1, nævnte Regnskabsaar de Beløb, der udbetales som *Vederlag til Medlemmer af Bestyrelse, Repræsentantskab og lignende Selskabsorganer*, aarlig ikke overstige Gennemsnittet af de Vederlagsbeløb, der for de tre sidste, før 1. September 1939 afsluttede Regnskabsaar har været tillagt de paagældende Stillinger, dog at der altid skal kunne udbetales et Beløb af indtil 2 000 Kr. aarlig til hvert Medlem af de nævnte Selskabsorganer.

I Aktieselskaber m. v., der ikke har aflagt Regnskab for tre, før 1. September 1939 afsluttede Regnskabsaar, maa der som Vederlag til Medlemmer af Bestyrelse, Repræsentantskab og lignende Selskabsorganer højst udbetales et Beløb af indtil 2 000 Kr. aarlig til hvert Medlem af de nævnte Selskabsorganer.

Naar ganske særlige Omstændigheder taler derfor, kan Handelsministeren efter derom indgiven Ansøgning gøre *Undtagelser fra Bestemmelserne* i denne Paragrafs Stk. 1 og 2.

Efter 1940-Loven kunde Ministeren kun dispensere fra Bestemmelserne angaaende Tantième til Personer, der er ansat i Virksomheden.

§ 7. I Aktieselskaber m. v., der i Henhold til § 4 i Lov Nr. 285 af 30. Maj 1940 om Begrænsning af Adgangen til

Udbetaling af Udbytte og Tantième i Aktieselskaber m. v. har ydet Laan til »Laanefonden af 1940« eller Statskassen, vil de i Henhold til nævnte Lovbestemmelses Stk. 4 oprettede særlige Konti være at *overføre* til Konjunkturfonden.

§§ 8 og 9 indeholder nærmere Bestemmelser om Lovens Gennemførelse samt om Straf for Overtrædelse af dens Forskrifter.

§ 10. For Aktieselskaber m. v., der er stiftet før 22. Maj 1940, og for hvilke Bestemmelserne i §§ 1 og 2 i Lov Nr. 285 af 30. Maj 1940 om Begrænsning af Adgangen til Udbetaling af Udbytte og Tantième i Aktieselskaber m. v. endnu ikke har haft Virkning, finder nærværende Lov først Anvendelse for vedkommende Selskabers næste Regnskabsaar.

Loven gælder ikke for Færøerne.

Det af Handelsministeren fremsatte Lovforslag vedtoges uændret og enstemmigt i begge Ting.

Under Sagens Behandling i *Folketinget* udtalte *Retoft* som Ordfører for Socialdemokratiet, at der maaske med Rette kunde rejses Kritik mod Lovforslaget, fordi det ikke var mere vidtgaaende. Det var dog hans Opfattelse, at Lovens Hensigt vilde kunne naas med den Affattelse, som Reglerne nu fik. Men Loven taalte ikke yderligere Lempelser, hvis den fortsat skulde kunne tjene som et brugbart Instrument i Handelsministerens Haand. *Christiani* (V.) ansaa Lovforslaget for væsentlig bedre end den i 1940 gennemførte Lov. Naar denne overhovedet skulde forlænges, kunde den næppe være affattet væsentlig bedre. *Korsgaard* (K. F.) og *Valdemar Sorensen* (R. V.) anbefalede ligeledes Forslaget, medens *Jens Thomsen* (B.) havde væsentlige Indvendinger imod det. Han mente bl. a., at Tantiémebestemmelserne burde fastsætte en Grænse for den samlede Tantième, som en Person kan oppebære, og han fandt det urimeligt, at Lovforslaget stillede Bestyrelserne i gamle Selskaber gunstigere end Bestyrelserne i nye Selskaber. Tillige kritiserede han, at Loven kom saa sent, at enkelte Selskaber, som ellers vilde være faldet ind under dens Bestemmelser, havde kunnet foretage Udbyttefordeling for 1940—41 uafhængigt af de foreslaaede Bestemmelser. *Hassing-Jørgensen* (R. V.) erkendte, at Lovforslaget var væsentligt bedre end den i 1940 gennemførte Lov, der efter hans Opfattelse var »en Tribut til visse proletariske Instinkter«. Han vilde ikke dadle Handelsministeren for Lovforslagets Fremsettelse, da de Vilkaar, Handelsministeren arbejdede under, i meget høj Grad undskyldte dette.

I *Landstinget* beklagede *Elmqvist* (V.) det »Interregnum«, der var opstaaet som Følge af Lovforslagets sene Fremkomst.

Endvidere gjorde han gældende, at Bestemmelsen i § 3, Stk. 2, var overflødig og derfor burde udgaa. *J. S. Foget* (B.) fandt ikke Forslaget vidtgaaende nok, men kunde dog stemme for det. *Axel B. Lange* gav som Ordfører for Det konservative Folkeparti Forslaget en forbeholden Tilslutning, medens *Stein* (K. F.) erklærede ikke at kunne stemme for det. Han mente ganske vist, at kun faa Selskaber vilde være i Stand til at betale mere i Udbytte, end de fik Adgang til, men maatte af principielle Grunde nære Betænkkelighed ved Lovforslaget.

108. Lov om en midlertidig Sukkerordning. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Halfdan Hendriksen*). [A. Sp. 4565. — C. Sp. 1303 og 1341].

FremSAT i *Folketinget* $31\frac{1}{3}$ (F. Sp. 1888). 1. Beh. $\frac{1}{4}$ (F. Sp. 1942). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Peder Nørgaard, Fr. Andersen, Hartvig Frisch, Jensen [Horsebæk], Levinsen, P. Mortensen, Marinus Sørensen, A. M. Hansen, Kristian Nygaard, Einar Simonsen [Sekretær], Jensen-Broby, Marius Jensen, Grønning, Victor Larsen [Formand] og Prieme). Betænkning (B. Sp. 1069) afgivet $\frac{3}{4}$. (Ordfører: Grønning). 2. Beh. $\frac{4}{4}$ (F. Sp. 2014). 3. Beh. $\frac{4}{4}$ (F. Sp. 2016). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{5}{4}$ (L. Sp. 1028). 2. Beh. $\frac{5}{4}$ (L. Sp. 1065). 3. Beh. $\frac{7}{4}$ (L. Sp. 1070). *Loven stadfæstet 16. April 1941.* (Lov-Tid. Nr. 184).

Sukkerordningen for 1941—42 adskiller sig kun fra Ordningen for 1940—41 med Hensyn til den Pris, der ydes Roedyrkerne, og Roearrealernes Størrelse.

Roeprisen blev ved Sukkerloven af 12. April 1940 (Aar-bog 1939—40, Side 472) fastsat til 2 Kr. 50 Øre pr. Dobbeltcentner. Denne Pris blev imidlertid, efter at der var sket Regulering i Henhold til Bestemmelserne i Lovens § 3, Stk. 2, i December Maaned forhøjet til 2 Kr. 89 Øre. Under Hensyn til de væsentlige Udgiftsstigninger, der har fundet Sted, bl. a. til Gødning, Hestekraft og Fragt, er Prisen nu sat op til 4 Kr. 10 Øre pr. Dobbeltcentner. (Samtidig er Efterreguleringsbestemmelsen udgaaet af Loven).

Sukkerroearrealerne udgjorde i Fjor ca. 79 000 Tdr. Land. Da der ikke har kunnet fremskaffes Chilesalpeter og Superphosfat i sædvanligt Omfang, har man anset det for nødvendigt at søge Arealerne udvidet, og der regnes i Aar med en

Forøgelse paa ca. 10 pCt., til ca. 88 000 Tdr. Land. — Udvidelsen skal fortrinsvis komme de gamle Dyrkere til gode, men det er dog Tanken, at nye Dyrkere i et vist Omfang skal faa Mulighed for at komme i Betragtning.

Bestemmelserne i Lovens § 3, angaaende Roeprisen og Sukkerroearrealerne, traadte i Kraft 1. Maj 1941 og har Gyldighed til 30. April 1942. Lovens øvrige Bestemmelser gælder for Kalenderaaret 1942.

I sin Fremsættelsestale oplyste *Handelsministeren*, at den indenlandske *Melispris* egentlig skulde have været forhøjet i det indeværende Sukkeraar, men at det havde været muligt gennem *Eksport* af betydelige Kvanta Sukker at holde Prisen uændret, hvad Ministeren tillagde meget væsentlig Betydning. Prisen vilde ogsaa kunne holdes uforandret i hvert Fald til 1. Oktober 1941, men derudover var det ikke muligt at udtale noget med Bestemthed.

Henstillinger fra forskellig Side om at skaffe Befolkningen et Kvantum *Syltesukker* lovede Ministeren at overveje og, hvis det var muligt, at følge.

Lovforslaget blev anbefalet af Ordførerne for de 4 største Partier og Bondepartiet. Ordføreren for Retsforbundet fandt ogsaa den trufne Ordning rimelig, men anbefalede en Konjunkturafgift som en god Regulator af Sukkerprisen.

Aksel Larsen (D. K.) var derimod Modstander af Forslaget. Der var efter hans Mening ikke givet fyldestgørende Motivering for den foreslaaede Forhøjelse af Roeprisen, som sikkert vilde give sig Udslag i en betydelig Forhøjelse til Efteraaret af Sukkerprisen paa det indenlandske Marked, og dette vilde ikke kunne undgaas ved en Forhøjelse af Eksportprisen. Medens Loven sikrede Dyrkerne forøgede Indtægter og statsgaranterede Dividenden til Sukkeraktionærerne, var der ikke taget Hensyn til Landarbejderne og Forbrugerne.

Folketingets Udvalg havde Samraad med Ministeren og modtog desuden en Deputation fra De danske Sukkerfabrikker, hvis skriftlige Henvendelse optryktes som Bilag til Betænkningen. Udvalget indstillede Lovforslaget til Vedtagelse uforandret.

Under Forhandlingen i Landstinget rejste *J. S. Foget* (B.) Krav om Oprettelse af en *Sukkerfabrik* i Nordjylland. Ministeren lovede at overveje Spørgsmaalet, men gjorde dog opmærksom paa, at Eksportmulighederne maaske ikke blev de samme efter Krigen, som de var i Øjeblikket.

Lovforslaget vedtoges i Folketinget med 99 Stemmer mod 1, i Landstinget enstemmigt.

109. Lov om Ændring i Lov Nr. 306 af 30. Maj 1940 om Priser m. v. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Halfdan Hendriksen*). [A. Sp. 2753. — C. Sp. 209 og 297].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{6}{12}$ (F. Sp. 924). 1. Beh. $\frac{10}{12}$ (F. Sp. 941). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Gustav Pedersen, Nina Andersen, Fr. Dalgaard, Friis-Skotte, H. P. Hansen [Sorø A.], Albinus Jensen, Carl Petersen, Valdemar Sørensen, Rasmussen [Gylling], Himmelstrup, Laurits Pedersen [Sekretær], Inger Gautier Schmit, Christmas Møller, Prieme [Formand] og Grønning). Betænkning (B. Sp. 249) afgivet $\frac{11}{12}$. (Ordfører: Christmas Møller). 2. Beh. $\frac{12}{12}$ (F. Sp. 1040). 3. Beh. $\frac{12}{12}$ (F. Sp. 1045). *Oversendt til Lands-tinget*. 1. Beh. $\frac{13}{12}$ (L. Sp. 494). 2. Beh. $\frac{13}{12}$ (L. Sp. 516). 3. Beh. $\frac{14}{12}$ (L. Sp. 532). *Loven stadfæstet 17. December 1940.* (Lov-Tid. Nr. 652). Traadt i Kraft straks.

Under første Behandling af Finanslovforslaget for 1941—42 oplyste *Handelsministeren*, at der forberedtes en *Udvidelse af Rammerne for Priskontrolraadet's Beføjelser*. I Overensstemmelse hermed fremsatte Ministeren i Folketinget Forslag til ovennævnte Lov, der gennemførtes i begge Ting i uforandret Skikkelse, og som ændrer Loven af 30. Maj 1940 om Priser m. v. (Aarvog 1939—40, Side 460) paa følgende Punkter:

1. Til § 8 føjes som nyt Stykke:

»Ved Ansættelsen af en Vares Pris maa ikke indregnes en større Andel af *Generalomkostninger* i den enkelte Vareenheds Pris end under normale Forhold sædvanligt. Priskontrolraadet kan under særlige Omstændigheder tillade Afvigelser fra denne Bestemmelse.«

2. Til § 13 føjes som 2. og 3. Stykke:

»Priskontrolraadet kan endvidere, hvor særlige Forhold gør dette paakrævet, for et Tidsrum af indtil 3 Maaneder ad Gangen bestemme, at der for bestemte Varers eller Branchers Vedkommende *ikke uden Raadets Samtykke maa beregnes højere Priser end de paa en bestemt Dato lovligt gældende Priser*. Det paahviler Raadet at drage Omsorg for Offentliggørelse af de i saa Henseende trufne Bestemmelser.

Til Vejledning for Forbrugerne og Lettelse af Kontrollen med Prisforskrifternes Overholdelse kan Priskontrolraadet bestemme, at visse Varer, naar de udbydes i Detailsalg, paa nærmere foreskreven Maade skal være *forsynede med Prisangivelse*, eller at der i vedkommende Butikker skal være ophængt *Prislister* for visse Varer.«

I Tilslutning hertil oplystes det i de udførlige Bemærkninger til Lovforslaget, at det vilde blive overvejet i hvert Fald for de større Byers Vedkommende, hvor Trangen til en effektiv Kontrol særlig gør sig gældende, at søge stillet fornøden *Medhjælp* til de lokale Prisudvalgs Raadighed til stikprøvevis Kontrol med de Priser, som Forbrugerne maa betale.

3. § 19, der indeholder *Straffebestemmelser*, er helt omarbejdet, da man har fundet det paakrævet at skærpe de hidtil gældende Regler væsentligt. I sin nye Affattelse fastslaa Paragraffen bl. a., at Overtrædelser af Maksimalprisforskrifter i Henhold til Loven sædvanlig skal medføre *Frihedsstraf*, idet Bødestraf for saadanne Forseelser kun skal kunne anvendes under formildende Omstændigheder. Med Hensyn til andre Overtrædelser af Prisbestemmelserne paabydes det, at Frihedsstraf altid skal anvendes, naar Overtrædelserne har haft et betydeligt Omfang, eller hvis de i øvrigt har været af grovere Karakter. I de Tilfælde, hvor Bødestraf anvendes, vil der være at tage Hensyn til det ved den paagældende Lovovertrædelse indvundne Beløb. Endvidere skærpes Bestemmelserne om Fradømmelse af Retten til at drive Næring i Tilfælde af gentagen Overtrædelse af Loven.

Af væsentlig Betydning for Prisforskrifternes Effektivitet vil det være, at Strafforfølgning for Overtrædelser af de gældende Prisforskrifter paabegyndes og gennemføres hurtigst muligt, og Justitsministeren bemyndiges derfor til efter Forhandling med Handelsministeren at træffe hertil sigtende Foranstaltninger.

Under Sagens Behandling i *Folketinget* sluttede de fem samarbejdende Partier sig til Lovforslaget, medens *Bondepartiet* gik imod det og ønskede det erstattet med et andet, som forbød alle eksisterende Prisaftaler samt Oprettelsen af nye. *Kommunisterne* tvivlede om, at Loven i sin nye Affattelse vilde blive mere virksom i Kampen mod Prisstigningen end i den hidtidige Affattelse; Partiet ønskede derfor hverken at stemme for eller imod Lovforslaget.

Paa Forespørgsel af *Valdemar Sørensen* (R. V.) udtalte *Handelsministeren*, at Hensigten med Tilføjelsen til § 8 var at lægge Loft over Generalomkostningernes procentvise Andel i Varepriserne. Hertil bemærkede *Valdemar Sørensen*, at hvis denne Fortolkning af Bestemmelsen var rigtig, var der hverken lagt Loft over Generalomkostningerne eller over disses Indvirkning paa Varepriserne.

Samme Spørgsmaal omtales i Folketingsudvalgets Betænkning, i hvilken det hedder: »Udvalget er af den Opfattelse, at Bestemmelsen i § 1 maa medføre, at det ikke er tilladt i Generalomkostningerne at indregne andre Udgifter end de sædvanlige; paa den anden Side ønsker Udvalget at fremhæve, at det gaar ud fra, at Dispensationsretten vil blive udøvet med rimelig Hensyntagen til berettigede Krav.«

Yderligere udtalte Udvalgets *Ordfører* (*Christmas Møller*) ved anden Behandling, at der inden for Udvalget var Enighed om, »at man med Hensyn til Generalomkostningerne ikke kan lægge ind i den Maade, hvorpaa Lovforslaget er formuleret, at Generalomkostningerne, uanset Priseres Stigning, maa lægges til Grund med den samme Procent som i normale Tider, men at der maa handles efter et forstandigt og rimeligt Skøn, og at Priskontrolraadet har Ret til at tage fat ogsaa paa dette Spørgsmaal i det Øjeblik, man mener det er rimeligt. — Paa den anden Side har man ogsaa Lov til at fremhæve, at i det Øjeblik Prisudviklingen skulde blive af en saadan Karakter, at man kunde sige, at det for at undgaa at afskedige Funktionærer, Personale i det hele taget, vilde være nødvendigt i Generalomkostningerne at indregne andre Udgifter end de sædvanlige eller paa den anden Maade medregne disse, da vil man, naar det sker paa rimelig og forstandig Basis, ogsaa kunne have Ret hertil.«

I Udvalgsbetænkningen oplystes det i øvrigt, at Udvalget var enig med *Handelsministeren* i, at Offentligheden maa kræve en saa god Kontrol med Priserne som muligt. »Udvalget anser det for meget formaalstjenligt, at Offentligheden i videst mulig Udstrækning underrettes om Priskontrolraadets Virksomhed og de af dette fastsatte Priser; *Handelsministeren* har erklæret sig enig heri.«

Fra forskellige Erhvervsorganisationer modtog Udvalget *Henvendelser*, som gav Udtryk for Betænkelighed ved de foreslaaede Bestemmelser. Disse Betænkeligheder savnede man ikke i Udvalget Forstaaelse for, men der var alligevel fra alle Sider Enighed om at fastholde den oprindelige Affattelse af Lovforslaget.

Ved tredje Behandling vedtoges Lovforslaget med 91 Stemmer mod 4 (2 Medlemmer stemte hverken for eller imod).

I *Landstinget* tog *J. S. Foget* (B.) Afstand fra Lovforslaget, særlig fordi han ikke følte sig sikker paa, at der ved Kon-

trollen med Priserne paa Landbrugsprodukter vilde blive taget fornødent Hensyn til Produktionsomkostningerne. *Lannung* (R. V.) fandt ikke, at Tilføjelsen til § 8 var saa klart affattet som ønskeligt, men kunde dog stemme for Lovforslaget. Han mente, det maatte bero paa en Misforstaaelse, naar det i et Blad havde været gjort gældende, at Tilføjelsen betød en Lempelse af de hidtil gældende Bestemmelser, og heri gav *Handelsministeren* ham Medhold. — Lovforslaget vedtoges i Landstinget med 59 Stemmer mod 1 (J. S. Foget).

110. Lov om Forlængelse af og Ændring i Lov Nr. 306 af 30. Maj 1940 om Priser m. v., jfr. Lov Nr. 652 af 17. December 1940. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Halfdan Hendriksen*). [A. Sp. 3249. — C. Sp. 1217 og 1277].

Fremsat i *Folketinget* $1\frac{2}{3}$ (F. Sp. 1642). 1. Beh. $2\frac{1}{3}$ (F. Sp. 1726). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Gustav Pedersen, Nina Andersen, Fr. Dalgaard, Ludvig Christensen, H. P. Hansen [Sorø A.], Albinus Jensen, Carl Petersen, Valdemar Sørensen, Bertel Dahlgaard, Himmelstrup, Laurits Pedersen [Sekretær], Inger Gautier Schmit, Prieme, Grønning [Formand] og Aksel Møller). Betænkning (B. Sp. 989) afgivet $2\frac{5}{8}$. (Ordfører: Prieme). 2. Beh. $2\frac{8}{3}$ (F. Sp. 1820). 3. Beh. $2\frac{8}{3}$ (F. Sp. 1827). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $2\frac{8}{3}$ (L. Sp. 948). 2. Beh. $2\frac{9}{3}$ (L. Sp. 961). 3. Beh. $2\frac{9}{3}$ (L. Sp. 963). *Loven stadfæstet 31. Marts 1941*. (Lov-Tid. Nr. 147). Traadt i Kraft 1. April 1941.

Loven forlænger Gyldighedstiden for Lov af 30. Maj 1940 om Priser m. v. (Aarvog 1939—40, Side 460) med Tillæg af 17. December 1940 (Nr. 109) indtil *Udgangen af November 1941*, dog med den Ændring, at Priskontrolraadet under særlige Omstændigheder skal kunne foretage Afgivelser fra Bestemmelsen i Lov af 17. December 1940, § 1, sidste Punktum, der angaar Indregning af Generalomkostninger i Vareprisen. Indtil Udgangen af November 1941 er Bestemmelserne i Lov af 18. Maj 1937 om Prisaftaler m. v. fremdeles ude af Kraft.

I sin meget udførlige Fremsættelsestale omtalte *Handelsministeren* bl. a. de Bestræbelser, der var udfoldet for at sikre, at *Priskontrollen* blev saa effektiv som muligt. Efter Ved-

tagelsen af Loven af 17. December 1940 havde man saaledes optaget Forhandlinger med Erhvervsorganisationerne om Udpegning af *branchekyndige Tillidsmænd*, der kunde bistaa Priskontrolraadet, og Ministeren haabede, at saadanne Tillidsmænd snart vilde blive udpeget paa de vigtigste Vareomraader, om end der herskede noget delte Meninger om Sagens praktiske Gennemførelse; for flere Branchers Vedkommende havde Udpegningen allerede fundet Sted.

Hvad den daglige Kontrol med Prisberegningen angaar, havde man ikke alene behandlet indgaaede Klager, men tillige foretaget Undersøgelser paa eget Initiativ, idet Priskontrolraadet ikke mindst havde sin Opmærksomhed henvendt paa Prisberegningen for Varer, der udbydes til Salg ved Avertering i Dagbladene. For at sætte Publikum i Stand til selv at kontrollere Prisforskrifternes Overholdelse havde man endvidere foranlediget, at der i en lang Række Butikker var blevet op hængt *Plakater med Angivelse af Maksimalpriser* for vigtige Forbrugsvarer. Ogsaa *Toldvæsenet* ydede sin Bistand, bl. a. ved at foretage stikprøvevis Kontrol af Lageropgørelser og ved at henlede de priskontrollerende Myndigheders Opmærksomhed paa muligt foreliggende Prisovertrædelser, som Toldembedsmændene var blevet opmærksomme paa under deres Tilsyn med Afgiftslovgivningens Overholdelse.

Om *de lokale Prisudvalgs* Arbejde oplyste Ministeren, at der havde været forhandlet med Købstadforeningen om Antagelse af *lønnen Medhjælp* for Prisudvalgene i hvert Fald i de større Byer, og at Købstadforeningen havde givet principiel Tilslutning til Tanken herom. Yderligere havde Priskontrolraadet Planer om at udsende særlige *Rejseinspektører*, hvis Opgave skulde være at forhandle med Prisudvalgene og yde disse mundtlig Vejledning.

Lovforslaget fik paa *Rigsdagen* en velvillig Modtagelse, om end det ikke fra forskellig Side manglede paa Kritik af den Maade, hvorpaa Priskontrollen var blevet udøvet. *Kommunisterne* fandt dog de gældende Bestemmelser utilstrækkelige og var navnlig utilfredse med den Maade, hvorpaa de var blevet administreret; men Partiet vilde ikke stemme imod Lovforslaget.

Udvalgsbehandlingen i *Folketinget* resulterede i, at Handelsministeren med Tilslutning fra hele Udvalget stillede Ændringsforslag om den ovenfor nævnte Tilføjelse til Lovforslagets Tekst og om en tilsvarende Ændring af Titelen. Formaålet hermed var at præcisere, at Lovens Hovedregel om Forbud mod urimelige Priser vil kunne medføre Modifikationer i de almindelige Regler om Indregning af Generalomkostninger i Vareprisen.

I Betænkningen udtaltes, at man havde drøftet Praktiseringen af Prislovens Bestemmelser i § 8, Stk. 4, vedrørende *Beregningen af Generalomkostningerne* og var enig med Handelsministeren i, at »der i den enkelte Vareenheds Pris ud over det samme Beløb som normalt før Krigen højst vil kunne medregnes et Tillæg svarende til Prisstigningen for de Ydelser, hvis Betaling hidtil er henført til den paagældende erhvervsdrivendes Generalomkostninger, samt de Lønomkostninger, som er nødvendige for Bevarelsen af det hidtidige Personale. Spørgsmaal om yderligere Forøgelse af Generalomkostningernes Beløb maa forelægges Priskontrolraadet til Afgørelse«.

Med Hensyn til *Nettoavancens Fastsættelse* forudsatte Udvalget med Ministerens Tilslutning, at der ved Udøvelsen af Priskontrolraadets Skøn inden for de i Lovens § 8, Stk. 3, givne Rammer tages de særlige Hensyn, som Forholdene maatte tale for.

Udvalget understregede i øvrigt i Betænkningen, at de af Priskontrolraadet truffne Beslutninger vedrørende de fornævnte Spørgsmaal i givet Fald vil kunne indbringes for det ifølge Loven nedsatte Ankenævn.

Lovforslagets Vedtagelse skete enstemmigt i saavel Folketinget som Landstinget.

111. Lov om Tillæg til Lov om Skibes Registrering af 1. April 1892 med Ændringer af 4. Maj 1927. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Halfdan Hendriksen*). [A. Sp. 4797. — C. Sp. 2003 og 2023].

Fremsat i *Folketinget* ²⁰/₈ (F. Sp. 2448). 1. Beh. ²¹/₈ (F. Sp. 2513). 2. Beh. ²¹/₈ (F. Sp. 2518). 3. Beh. ²¹/₈ (F. Sp. 2520). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ²²/₈ (L. Sp. 1305). 2. Beh. ²²/₈ (L. Sp. 1311). 3. Beh. ²²/₈ (L. Sp. 1314). *Loven stadfæstet 26. August 1941.* (Lov-Tid. Nr. 358). Traadt i Kraft 1. Oktober 1941.

Denne Lov, hvortil Initiativet er udgaaet fra Søfartsraadet, har til Formaal at skabe en *Beskyttelse for Skibsnavne og Rederianavne* og for de af Rederierne benyttede særlige *Skorstensmærker og Kontorflag* i Lighed med den Beskyttelse, der af Lovgivningen ydes Firmanavne, Foreningsnavne og Foreningsmærker.

I., §§ 1—3.

§ 1 bestemmer, at samtlige *Navne paa* de i det almindelige Skibsregister indførte *Skibe* — det vil sige Skibe paa 20 t Brutto og derover — tydeligt skal *adskille sig* fra hverandre, men at denne Regel dog for Skibe, der *allerede er registreret*, kun faar Virkning i Tilfælde af *Navneændring*.

Hidtil har Skibsregistreringskontoret vel kunnet nægte Tilladelse til, at et Skib, der engang var registreret, fik et nyt Navn, der lignede Navnet paa et andet dansk Skib, men Kontoret kunde ikke forhindre, at nybyggede eller fra Udlandet indkøbte Skibe fik Navne, der lignede andre allerede anvendte Skibsnavne. Som Følge heraf har mange danske Skibe samme Navn; ikke færre end 18 registreringspligtige Skibe hedder f. Eks. »Anna«, og 8 hedder »Ellen«.

Den tilføjede Undtagelse for allerede registrerede Skibe vil medføre, at der vil hengaa en Aarrække, inden Hovedregelen kan faa fuld Virkning.

§ 2 giver Skibsregistrator Beføjelse til at nægte Modtagelse til det almindelige Skibsregister af Skibsnavne, der skønnes at være et uberettiget eller til Fremkaldelse af Fejltagelser egnet *Indgreb i et af et andet Rederi benyttet Navngivningssystem*.

§ 3 tager Sigte paa saadanne Rederier, der har et særligt Firmanavn, og paabyder, at samtlige *Navne paa* de i Rederiregisteret indførte danske *Rederier* tydeligt skal *adskille sig* fra hverandre, men at denne Regel dog for Rederier, der *allerede er optaget i Rederiregisteret*, kun faar Virkning i Tilfælde af *Navneændring*.

II., §§ 4—6.

§ 4 paalægger danske Rederier, som ønsker at benytte særlige *Skorstensmærker* eller *Kontorflag*, at gøre *Anmeldelse* herom til Skibsregistreringskontoret i København, som fører et særligt Register over de anmeldte Skorstensmærker og Kontorflag. Ved Optagelse i Registeret opnaas *Eneret* til Benyttelse af de anmeldte Mærker og Flag, jfr. dog § 5.

Ifølge § 5 skal samtlige i Registeret indførte Mærker og Flag tydeligt *adskille sig* fra hverandre. Rederier, der godtgør at have benyttet særlige Mærker eller Flag forud for Lovens Ikrafttræden, *bevarer* dog Retten til disse Mærker eller Flag uanset deres mulige Lighed med andre Rederiers

Mærker eller Flag, saafremt Anmeldelse i Henhold til § 4 finder Sted inden 2 Maaneder efter Lovens Ikrafttræden.

§ 6 foreskriver, at de godkendte Anmeldelser bekendtgøres i Statstidende, og bestemmer i øvrigt bl. a., at Reglerne om *Betaling* for Registrering og Bekendtgørelse af de modtagne Anmeldelser og for Meddelelse af Oplysninger fra Registeret fastsættes af Ministeren for Handel, Industri og Søfart.

III., §§ 7 og 8.

Efter § 7 kan de af Skibsregistreringskontoret i København i Henhold til Loven trufne Afgørelser inden 2 Maaneder efter Afgørelsens Dato *indankes for Ministeren for Handel, Industri og Søfart*, uden at Adgangen til at faa Spørgsmaalet afgjort ved Rettergang derved afskæres.

§ 8 fastsætter Bødestraf for Overtrædelse af den i § 4 paabudte Anmeldelsespligt og for Krænkelser af opnaaet Eneret. Strafforfølgning foretages efter Begæring af den forurettede. Under Straffesagen kan der efter Paastand af den forurettede tilkendes denne Erstatning.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting. Under Forhandlingen i Landstinget oplyste Ministeren, at naar saavel Ministeriet som Søfartsraadet var vejet tilbage for at give Lovens Bestemmelser tilbagevirkende Kraft, skyldtes dette, at det derved vilde blive meget vanskeligt at gøre Ret og Skel til alle Sider. »Naar der er 18 Skibe, som hedder »Anna«, vilde det være vanskeligt at finde ud af, hvilke 17 der skulde give Afkald paa Navnet.«

112. Lov om Tilskud til Istandsættelsesarbejder og Forbedringer m. v. vedrørende Skibe. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Halfdan Hendriksen*). [A. Sp. 3373. — C. Sp. 1155 og 1221].

Fremsat i *Landstinget* $20/3$ (L. Sp. 848). 1. Beh. $25/3$ (L. Sp. 872). 2. Beh. $26/3$ (L. Sp. 883). 3. Beh. $26/3$ (L. Sp. 894). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $28/3$ (F. Sp. 1812). 2. Beh. $28/3$ (F. Sp. 1820). 3. Beh. $28/3$ (F. Sp. 1828). *Loven stadfæstet 31. Marts 1941*. (Lov-Tid. Nr. 142). Traadt i Kraft straks.

Under de for dansk Skibsfart herskende vanskelige Forhold vilde det kunne befrygtes, at adskillige Redere ikke vilde være i Stand til at lade deres Skibe vedligeholde og modernisere i det Omfang, som ønskeligt er for at opretholde dansk Skibsfarts Konkurrencedygtighed over for Ulandet.

For at yde Rederne Støtte hertil og som et Led i Regeringens beskæftigelsesfremmende Foranstaltninger er der — i Lighed med Lovgivningen om Støtte til Istandsættelse af Bygninger — i Finansaarene 1940—41 og 1941—42 stillet indtil 2 Mill. Kr. af Beskæftigelsesfondens Midler til Raadighed til Ydelse af Tilskud til Udførelse af Istandsættelsesarbejder og Forbedringer m. v. i danske Skibe.

Tilskuddene kan ydes til Udførelse af Arbejder i *Skibe* af enhver Art eller Størrelse, dog ikke til Fiskefartøjer, med Hensyn til hvilke der er tilvejebragt en særlig Ordning (Nr. 52), og ej heller til Lystfartøjer. Tilskuddet, der for hvert Skib kan andrage indtil 10 000 Kr., er fastsat til 30 pCt. af den af Ministeren i hvert enkelt Tilfælde godkendte Udgift til Arbejdets Udførelse, hvorved den under Krigen stedfundne Prisstigning paa Materialer, Arbejdsløn m. v. i det væsentlige skulde kunne bortelimineres.

Der kan ydes Tilskud saavel til almindelige *Reparations- og Vedligeholdelsesarbejder* som til egentlige *Ombygninger og Forbedringer*. Tilskud ydes dog ikke til almindelige Dok- eftersyn og Bundbehandlinger eller til Arbejder, hvortil Udgiften ikke overstiger 2 Kr. pr. Brutto Registerton og i alt mindst 500 Kr.

Ministeren fastsætter de nærmere Regler angaaende Tilskuddenes Ydelse og Udbetaling og den *Kontrol*, der af Ministeriet og Statens Skibstilsyn vil være at føre med Arbejdernes Udførelse.

Det er Hensigten at lade Skibstilsynet gennemgaa alle indkomne Ansøgninger om Tilskud, saaledes at man paa Forhaand bliver i Stand til at udskyde saadanne Arbejder, der under Hensyn til det paagældende Skibs Art, Alder og almindelige Vedligeholdelsestilstand ikke kan betragtes som nyttige og rimelige. Det er endvidere Hensigten at lade Skibstilsynet føre Kontrol med de enkelte Arbejders Udførelse, saaledes at Tilskud ikke udbetales uden Skibstilsynets Godkendelse af det udførte Arbejde.

Den gennem Tilskudsordningen ydede Støtte er *ikke skattepligtig Indtægt* for Modtageren. Skibets Driftsregnskab kan ikke belastes med Udgifter, for hvilke der er opnaaet Dækning gennem de her omhandlede Tilskud.

I sin Fremsættelsestale oplyste *Ministeren for Handel, Industri og Søfart*, at der var tilvejebragt en særlig Laaneordning med Henblik paa *Bygning af mindre Fragtskibe* paa danske Værfter, idet Finansudvalget havde givet Tilslutning til, at der blev stillet $\frac{1}{2}$ Mill. Kr. af Beskæftigelsesfondens Midler til Raadighed til Ydelse af Statslaan i dette Øjemed. Laanene skal kunne andrage indtil 60 pCt. af den samlede Byggesum, og de skal afdrages med $\frac{1}{25}$ og forrentes med $4\frac{1}{2}$ pCt. p. a.

Under Forhandlingen i Landstinget henstillede *Erik Jacobsen* (S.) med Tilslutning af *Lannung* (R. V.), at man benyttede Lejligheden til at søge *Lukafforholdene* om Bord forbedret, hvor saadant maatte være særlig paakrævet. *Ministeren* lovede at tage Henstillingen under Overvejelse, men pegede dog paa, at Folkerummene i talrige Skibe allerede er fuldt tilfredsstillende.

Lovforslaget gennemførtes uforandret og vedtoges enstemmigt.

113. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 481 af 14. September 1940 om ekstraordinære Foranstaltninger vedrørende Skibsfarten. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Halfdan Hendriksen*). [A. Sp. 3021. — C. Sp. 433 og 509].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{20}{2}$ (L. Sp. 652). 1. Beh. $\frac{27}{2}$ (L. Sp. 672). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Kantsø [Sekretær], Grove, Henry Hansen, Severin Hansen, Erik Jacobsen, Josiassen, Niels Nielsen, Gudiksen, P. N. Petersen [Røjle], Elmquist, Jens Jensen, Thisted Knudsen, Villemoes, Axel B. Lange og Stein [Formand]). Betænkning (B. Sp. 461) afgivet $\frac{6}{3}$. (Ordfører: Stein). 2. Beh. $\frac{7}{3}$ (L. Sp. 708). 3. Beh. $\frac{7}{3}$ (L. Sp. 711). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{14}{3}$ (F. Sp. 1629). 2. Beh. $\frac{19}{3}$ (F. Sp. 1657). 3. Beh. $\frac{20}{3}$ (F. Sp. 1688). *Loven stadfæstet 31. Marts 1941*. (Lov-Tid. Nr. 141).

Loven gaar ud paa at give Lov Nr. 481 af 14. September 1940 (Aarvog 1939—40, Side 497) Gyldighed indtil *Udgangen af Marts 1942*.

I sin Forelæggelsestale understregede *Handelsministeren*, at de Forhold, der i sin Tid havde fremkaldt den særlige Skibsfartsordning, i det store og hele var uændrede.

Ministeren gjorde dernæst Rede for Regeringens Bestræbelser for paa forskellig Vis at *bistaa Rederne* i deres Kamp for at komme igennem den forhaandenværende vanskelige Situation. Der var med Tilslutning af Rigsdagens Finansudvalg gennemført en Ordning, hvorefter *Rederiernes Bidrag til Ulykkes- og Krigsulykkesforsikring* af danske Søfolk foreløbig blev begrænset til et overkommeligt Beløb. »Staten fritager Rederierne for Afholdelse af Udgifterne til Ulykkes- og Krigsulykkesforsikring af de danske Søfolk, der er beskæftigede om Bord i Skibe, som sejler under fremmed Flag, ligesom Staten betaler den Del af Krigsulykkeserstatninger til Søfolk om Bord i Skibe, der henligger ledige i neutrale Havne, som ikke kan afholdes af Rederiernes Bidrag.« Finansudvalgene havde endvidere givet Tilslutning til at yde *Laan til Underhold for Paarørende af Søfolk, der befinder sig i Udlandet*, og som er afskaaret fra at hjemsende Beløb til deres Familiers Underhold her i Landet. Desuden mindede Ministeren om den nylig gennemførte Ændring af Loven om Krigsforsikring af danske Skibe, hvorved *Staten forhøjede sin Garanti for Krigsforsikringsinstituttet* med 20 Mill. Kr. Endelig nævnte Ministeren, at Regeringen overvejede en Ordning, hvorefter Handelsministeriet skulde bemyndiges til at yde *Laan til Rederier, der er i Likviditetsvanskeligheder*, og som derfor har vanskeligt ved at skaffe de fornødne Penge til Afholdelse af Udgifterne ved deres i neutrale Havne liggende Skibe.

Landstingets Udvalg drøftede i Samraad med Ministeren forskellige Spørgsmaal til nærmere Belysning af Skibsfartens Forhold og indstillede derefter Lovforslaget til Vedtagelse uforandret. Forslaget vedtoges enstemmigt i bølge Ting.

114. Lov om Tillæg til Lov Nr. 183 af 4. Maj 1939 om danske Skibes Forsikring mod Krigsfare, jfr. Lov Nr. 398 af 17. November 1939 og Lov Nr. 211 af 29. April 1940. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Halfdan Hendriksen*). [A. Sp. 2865. — C. Sp. 329 og 351].

Fremsat i *Landstinget* ¹⁵/₁ (L. Sp. 549). 1. Beh. ¹⁶/₁ (L. Sp. 554). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Kantsø, Hans Hansen, Severin Hansen, Erik Jacobsen, Josiassen, Martin Larsen, Jørgen Møller, Lannung, Martin Sørensen

[Peterslund], Elmquist, Jens Jensen, S. C. Nørgaard, Villemoes [Sekretær], Axel B. Lange og Stein [Formand]). Betænkning (B. Sp. 401) afgivet $17\frac{1}{1}$. (Ordfører: Stein). 2. Beh. $23\frac{1}{1}$ (L. Sp. 574). 3. Beh. $23\frac{1}{1}$ (L. Sp. 585). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $30\frac{1}{1}$ (F. Sp. 1188). 2. Beh. $31\frac{1}{1}$ (F. Sp. 1203). 3. Beh. $31\frac{1}{1}$ (F. Sp. 1205). *Loven stadfæstet 3. Februar 1941*. (Lov-Tid. Nr. 38). Traadt i Kraft straks.

Begivenhederne den 9. April 1940 bevirkede, at det ved Lov Nr. 183 af 4. Maj 1939 oprettede Forsikringsinstitut, »Krigsforsikringen for danske Skibe«, straks maatte ophøre med at tegne nye Forsikringer, idet det maatte anses for betænkeligt at lade Instituttet fortsætte sin Virksomhed uændret paa Basis af det hidtidige Garantigrundlag. Ved Lov Nr. 211 af 29. April 1940 oprettedes derefter en ny, af Staten fuldt ud garanteret Afdeling inden for Krigsforsikringen for danske Skibe, en Afdeling, hvis Virksomhed imidlertid hovedsagelig blev begrænset til saadanne danske Skibe, der henhører til den nedenfor omtalte Gruppe A.

Den danske Handelsflaade — bortset fra de paa Færøerne hjemmehørende Skibe — bestod den 9. April 1940 af 1 380 Skibe over 20 Registertons Brutto til en samlet Forsikringsværdi af ca. 733 Mill. Kr.

Af disse befandt sig 1 136 Skibe til en samlet Forsikringsværdi af ca. 260 Mill. Kr. inden for Farvande, hvor Rederierne stadig kunde bevare Kontrollen med deres Skibe (Gruppe A.).

159 Skibe*) til en samlet Værdi af ca. 262 Mill. Kr. befandt sig i eller ankom umiddelbart efter den 9. April til engelske eller franske Havne, hvor de enten er beslaglagt og sat i Fart under engelsk (fransk) Flag eller er tilbageholdt (Gruppe B.**).

Den 9. April udsendtes fra den danske Regering Opfordring til alle danske Skibe i Fart uden for hjemlige Farvande om straks at søge neutral Havn og blive liggende dør, indtil Til-ladelse til Afsejling paa ny blev givet af den danske Regering. I Henhold hertil henlaa ved Lovforslagets Fremsættelse i neutrale Havne (væsentligt nordamerikanske) 85 Skibe til en samlet Forsikringsværdi af ca. 211 Mill. Kr. (Gruppe C.).

For de i Gruppe B. værende Skibe, der den 9. April var forsikret i Krigsforsikringen for danske Skibe, var den forsik-

*) Heraf vides 10 Skibe til en samlet Forsikringsværdi af ca. $10\frac{1}{2}$ Mill. Kr. senere at være forlist.

**) Af de nævnte 159 Skibe henlaa, da Lovforslaget blev fremsat, 29 Skibe til en Forsikringsværdi af ca. 38 Mill. Kr. i franske Havne (inkl. Kolonihavne). Disse Skibe ventedes inden for en nærmere Fremtid sat under dansk Flag paa ny og vilde da være at henføre under Gruppe C.

ringsmæssige Stilling den, at Beslaglæggelsen og formentlig ogsaa Tilbageholdelsen maatte anses som Forsikringsbegivenhed, og Rederierne vilde efter Policen være berettigede til, hvis Skibet ikke blev frigivet inden 6 Maaneder, at kræve Erstatning af Instituttet som for Totaltab mod at abandonnere Skibet til Instituttet. Selv om Rederierne ikke benyttede sig af denne Ret, turde det ikke afvises, at Skibene, indtil de maatte blive tilbageleveret til Rederierne, stadig var dækket i Henhold til de gamle Policer mod Skader, der indtraadte efter Beslaglæggelsen eller Tilbageholdelsen. Hvad derimod Skibene under *Gruppe C.* angaar, maatte det antages, at de *ikke* var dækket i Henhold til de gamle Policer.

Dækningsforholdene for de her omhandlede Skibe laa saaledes meget uensartet og i det hele usikkert, en Situation, som i det lange Løb maatte være uholdbar for Rederierhvervet, og som heller ikke Staten kunde se paa uden Betænkelighed. Handelsministeriet og Rederiforeningen overvejede derfor i Samraad med Bestyrelsen for Krigsforsikringen for danske Skibe Mulighederne for paa ny at skabe en Krigsforsikring for de danske Skibe, der ikke kan krigsforsikres i den ved Loven af 29. April 1940 dannede Afdeling, og man blev staaende ved den Udvej at lade Krigsforsikringens første Afdeling — den saakaldte gamle Afdeling — genoptage sin Virksomhed.

Hovedindholdet af dette Lovtillæg er da, at den ved Loven af 4. Maj 1939 oprettede Afdeling af »Krigsforsikringen for danske Skibe« *genoptager sin Virksomhed*, for saa vidt angaar de Skibe, der ikke kan forsikres i den ved Loven af 29. April 1940 oprettede nye Afdeling af Instituttet eller ikke paa anden Maade er dækket (jfr. Lovene om Krigsforsikring af Lystfartøjer og af Løsøre).

Da Tilvejebringelsen af en udvidet *Kapitalbasis* var en nødvendig Betingelse for en saadan Genoptagelse af Virksomheden, bestemmes det i § 1, at *Staten* forøger sin Andel af den samlede *Garanti* for Krigsforsikringen for danske Skibe med 20 Mill. Kr.*) — fra 40 Mill. Kr. til 60 Mill. Kr. —,

*) Dette Beløb svarer til det Beløb, som Staten ved § 1, Stk. 3, i Loven af 4. Maj 1939 havde givet Tilsagn om at ville stille til Disposition for Instituttet med Henblik paa den saakaldte »Chokrisiko«. Denne Statens ekstra Hæftelse blev ikke aktuel, men det anføres i Motiverne til Lovforslaget, at Begivenhederne den 9. April 1940 i Virkeligheden i nogen Grad kan sidestilles med den »Chokrisiko«, man forventede ved Krigens Udbrud.

og at de i Genoptagelsen af Virksomheden interesserede *Rederier* ligeledes forøger deres Andel af Garantien for Instituttet, saaledes at den af de danske Rederier tegnede Garantikapital af 30 Mill. Kr. forhøjes med 10 Mill. Kr. Denne Forhøjelse af Garantikapitalen skal fordeles paa de ved Lovens Ikrafttræden i Afdelingen forsikrede Skibe i Forhold til disses Forsikringssummer.

Som Følge af Rederiernes vanskelige likviditetsmæssige Stilling kan de nævnte Forhøjelser af Garantikapitalen først kræves *indbetalt efter Krigens Ophør*, og Bestyrelsen for Krigsforsikringen af danske Skibe kan tillade, at Indbetalingen fordeles over et eller flere Aar. Samtidig er der dog givet Instituttets Bestyrelse Bemyndigelse til — selv om generel Indbetaling paa Garantikapitalen ikke er krævet — at forlange *forholdsmæssig Sikkerhed* stillet for et Rederis Garantiforpligtelse efter følgende Regel (§ 1, Stk. 4):

Naar et i Instituttet forsikret Skib *sælges, pantsættes* eller *gaar tabt* ved Søulykke, for hvilken Erstatning ikke ydes af Krigsforsikringen for danske Skibe, og den ubehæftede Værdi af Rederiets Skibe med Tillæg af Forsikringssummer, der er baandlagt for Rederiet i Henhold til § 11 i Lov Nr. 183 af 4. Maj 1939, som Følge heraf bliver mindre end Rederiets Garantiforpligtelse i Henhold til nysnævnte Lov og nærværende Lov, kan Bestyrelsen for Krigsforsikringen for danske Skibe kræve, at Rederiet stiller en af Bestyrelsen godkendt Sikkerhed for den Del af Rederiets Garantiforpligtelse, der er paalagt Rederiet paa Grundlag af det solgte, pantsatte eller forulykkede Skib.

§ 2. For at sikre den fornødne Forsikringsbestand er Forsikring i Afdelingen under dennes fortsatte Virksomhed gjort *obligatorisk*, ligesom det var Tilfældet efter Loven af 4. Maj 1939.

Som *Forsikringssum* for de forsikrede Skibe fastsættes den Takst, paa Grundlag af hvilken de den 9. April 1940 var forsikret i Krigsforsikringen for danske Skibe, eller — saafremt Rederiet inden 8 Dage efter nærværende Lovs Ikrafttræden fremsætter Begæring derom — det Beløb, for hvilket de den nævnte Dato var forsikret i Instituttet. Den fastsatte Forsikringssum kan tidligst ændres efter Krigstilstandens Ophør. Skader, der er indtraadt inden nærværende

Lovs Ikrafttræden, erstattes kun efter det Beløb, for hvilket det paagældende Skib den 9. April 1940 var forsikret i Instituttet.

Af § 3. Da det ved Loven tilsigtes at stille de Skibe, der ikke kan forsikres i Instituttets anden Afdeling, som om Virksomheden i dets første Afdeling ikke var blevet afbrudt den 9. April 1940, dækker Forsikringen Krigsskade, der »er indtraadt eller indtræder« som Følge af Krigens (samt Skade som Følge af saadant Oprør og saadanne borgerlige Uroligheder, hvorunder Krigsvaaben anvendes).

Ifølge § 4 fastsættes *Præmien* for Forsikringen af Bestyrelsen for Krigsforsikringen for danske Skibe under Hensyntagen til den paagældende Krigsrisiko. Præmie paalignes dog *ikke* Skibe, der er beslaglagt eller tilbageholdt ved Foranstaltning af den danske Regering eller af fremmed Magt.

Naar Skibene paa ny frigives, vil der derimod være at fastsætte Præmier under Hensyntagen til Krigsrisikoen for de enkelte Skibe.

Da det først efter Krigens Ophør vil være muligt at faa Overblik over indtrufne Skader, bestemmer § 5, at *Erstatning* først *udbetales* efter Krigstilstandens Ophør*). Har Rederiet for den indtrufne Skade modtaget Erstatning fra andre end Instituttet, nedsættes Erstatningskravet med det modtagne Beløb. I øvrigt indtræder Instituttet i Retten til Erstatning hos andre i det Omfang, det selv udbetaler Erstatning.

Paabegyndelsen af Udbetalinger behøver ikke at afvente den endelige Regnskabsopgørelse, men der vil kunne foretages a conto-Udbetalinger, efterhaanden som Forholdene afklares, og i det Omfang, Afdelingens likvide Midler tillader det.

§ 7. For Instituttets i Henhold til nærværende Lov fortsatte Virksomhed gælder i øvrigt de i Loven af 4. Maj 1939 med Ændring af 17. November 1939 indeholdte Forskrifter. Heri ligger bl. a., at den fastsatte *Højstegrænse* af 6 Mill. Kr. for et Skibs Forsikring ogsaa gælder for Afdelingens fremtidige Virksomhed.

*) Hvornaar Krigstilstanden maa anses ophørt, afgøres endeligt af Instituttets Bestyrelse. (§ 6).

§ 8. Lov Nr. 183 af 4. Maj 1939, jfr. Lov Nr. 398 af 17. November 1939, Lov Nr. 211 af 29. April 1940 og nærværende Lov har Gyldighed indtil *Udgangen af Aaret 1943*, medmindre der ved Lov træffes anden Bestemmelse.

Inden Lovforslagets Fremsættelse havde Dansk Dampskibsrederiforening ført Forhandlinger med samtlige Rederier, der har Skibe i Grupperne B. og C., og fra alle de paagældende forelaa Tilslutning til Lovforslaget.

I sin Fremsættelsestale understregede *Handelsministeren*, at Forøgelsen af Garantikapitalen ikke betød nogen absolut Garanti for, at Afdelingen under sin nye Virksomhed vilde vise sig under alle Omstændigheder at kunne tilsvare 100 pCt. af sine Forsikringsforpligtelser. Den samlede Garantikapital for Afdelingen vilde efter Lovens Vedtagelse beløbe sig til 110 Mill. Kr., men Værdien af de i Afdelingen forsikrede Skibe andrager rundt regnet 435 Mill. Kr.

Endvidere oplyste Ministeren, at man havde fundet det fornødent at sikre, at der ikke fra nogen af dem, som havde Forsikringskrav mod den gamle Afdeling, vilde blive rejst Indsigelse mod Genoptagelse af Afdelingens Virksomhed. Saadant Tilsagn forelaa fra alle de forsikrede med en enkelt uvæsentlig Undtagelse.

Under Sagens Behandling i Landstinget foretoges en Tilføjelse til § 1, hvorved Skibstab ved Søulykke, der ikke skyldes Krigsaarsager, sidestilledes med Salg og Pantsætning i den i Paragraffens Stk. 4 ommeldte Henseende (Sikkerhedsstillelse).

Lovforslagets Vedtagelse skete enstemmigt i begge Ting.

115. Lov om Ændring i Lov Nr. 184 af 4. Maj 1939 om Forsikring af Varer og Fragt mod Krigsfare til Søs, jfr. Lov Nr. 212 af 29. April 1940. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Halfdan Hendriksen*). [A. Sp. 2821. — C. Sp. 251 og 295].

Fremsat i *Landstinget* $11\frac{1}{12}$ (L. Sp. 428). 1. Beh. $12\frac{1}{12}$ (L. Sp. 439). 2. Beh. $13\frac{1}{12}$ (L. Sp. 483). 3. Beh. $13\frac{1}{12}$ (L. Sp. 485). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $13\frac{1}{12}$ (F. Sp. 1070). 2. Beh. $13\frac{1}{12}$ (F. Sp. 1074). 3. Beh. $14\frac{1}{12}$ (F. Sp. 1077). *Loven stadfæstet 17. December 1940.* (Lov-Tid. Nr. 651). Traadt i Kraft straks.

Siden April 1940 er Danmarks Ind- og Udførsel i forøget Omfang foregaaet *over Land* eller *ad Luftvejen*. Der opstod herved en stærk Trang til at faa Adgang til at dække Krigs-

risikoen for saadanne Forsendelser i »Dansk Krigs-Søforsikring for Varer«, idet de private Forsikringssselskaber ikke i tilstrækkeligt Omfang er i Stand til at overtage Risiko af den nævnte Art. Denne Trang mente Handelsministeren at maatte imødekomme, ikke mindst i Betragtning af, at der ellers kunde være Fare for, at de forhaandenværende Tilførselsmuligheder ikke fuldt ud udnyttedes, og han fremsatte derfor Forslag til ovennævnte Lov, der vedtoges uændret og enstemmigt af begge Ting.

Lovens § 1 har følgende Ordlyd:

»I den i Henhold til Lov Nr. 212 af 29. April 1940 oprettede Afdeling inden for »Dansk Krigs-Søforsikring for Varer« kan, naar Forholdene efter Bestyrelsens Skøn taler derfor, — foruden Varer, der forsendes med Skib, — forsikres saadanne Varer, bestemt til eller fra Danmark, der forsendes helt eller delvis med andet Befordringsmiddel. Forsikringsbetingelser og Præmier for saadan Forsikring fastsættes af Afdelingens Bestyrelse.

For Forsikringer af den i 1. Stykke nævnte Art gælder i øvrigt de i Lov Nr. 184 af 4. Maj 1939 indeholdte Forskrifter med de af Forholdets Natur flydende Ændringer.«

Loven har Gyldighed indtil det i § 11 i Loven af 4. Maj 1939 fastsatte Tidspunkt (Aarvog 1939, Side 103).

I Bemærkningerne til Lovforslaget fremhæves det, hvad Handelsministeren ogsaa gjorde opmærksom paa i sin Fremsettelsestale, at Bestyrelsen for den nævnte Afdeling af Krigs-Søforsikringen for Varer ikke skal være forpligtet til at antage enhver til Forsikring frembudt Transport, men have Adgang til at afvise Forsikringen, hvis f. Eks. Varens Art eller den Rute, ad hvilken Varen skal forsendes, skønnes at frembyde ekstraordinær Risiko.

I *Landstinget* henstillede *Lannung* (R. V.), at der blev truffet en Ordning, hvorved ogsaa Transportmidler som f. Eks. *Cisternevogne* til Transport af Olie, Benzin og Petroleum kunde forsikres. Hertil svarede *Handelsministeren*, at dette Ønske var vanskeligt at imødekomme. Skulde Cisternevogne og lignende Transportmidler forsikres, maatte det ske paa samme Maade som for Skibenes Vedkommende. Ministeren erkendte dog, at der her forelaa et vigtigt Problem, og han lovede at tage det op til Overvejelse i Haab om, at der kunde findes en Udvej.

116. Lov om Krigsforsikring af Havne. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Halfdan Hendriksen*). [A. Sp. 3025. — C. Sp. 417 og 485].

Fremsat i *Folketinget* $21\frac{1}{2}$ (F. Sp. 1330). 1. Beh. $28\frac{1}{2}$ (F. Sp. 1390). 2. Beh. $5\frac{1}{3}$ (F. Sp. 1399). 3. Beh. $7\frac{1}{3}$ (F. Sp. 1466). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $13\frac{1}{3}$ (L. Sp. 736). 2. Beh. $14\frac{1}{3}$ (L. Sp. 769). 3. Beh. $14\frac{1}{3}$ (L. Sp. 772). *Loven stadfæstet 18. Marts 1941*. (Lov-Tid. Nr. 110). Traadt i Kraft straks.

Loven gennemførtes paa Initiativ af »Sammenslutningen af danske Provinshavne«, efter at Sagen først havde været behandlet af et *Udvalg* under Ledelse af Professor *Kristian Sindballe* og med Repræsentanter for Handelsministeriet, Indenrigsministeriet, Ministeriet for offentlige Arbejder, Sammenslutningen af danske Provinshavne, Københavns Havn, Københavns Frihavn, Aarhus Havn og Den danske Købstadsforening. Dette Udvalg tiltraadte enstemmigt det om Sagen udarbejdede Lovforslag, som derefter blev fremsat for Rigsdagen og vedtaget af denne uden Ændringer.

Ved Loven stiftes et *gensidigt Forsikringsforbund*, der benævnes Krigsforsikringen af Havne. Medlem af Forbundet er med Undtagelse af Staten enhver Ejer af en *Havn* eller *Anløbsbro*, for Benyttelse af hvilken der opkræves Skibs- eller Vareafgifter i Henhold til et af Ministeriet for offentlige Arbejder fastsat eller stadfæstet Takstregulativ. Med Undtagelse af Staten kan i øvrigt enhver, der er Ejer af saadanne Anlæg, som Forsikringen angaar — nemlig Moler, Kystbeskyttelser, Bolværker og Kajmure, Havnebroer, Sluseanlæg, Ophalerbeddinger o. lign. samt Havnefyrrer, Signalmaster, Sireneanlæg og andre Indretninger til Vejledning for Sejladsen —, paa Begæring optages som Medlem paa Vilkaar, der fastsættes af Forbundet.

Af sin samlede Skade bærer den enkelte skadelidende selv indtil 500 Kr.

Bidrag til Dækning af Erstatninger med Renter og Forvaltningsudgifter paalignes i Forhold til de forsikrede Anlægs Værdier den 1. Januar 1941 med Tillæg for senere tilkommende Anlæg. Den enkelte bidragspligtiges Forsikringsbidrag kan *ikke overstige* 5 pCt. af den Værdi, efter hvilken vedkommendes Bidragspligt bestemmes. Medfører denne Begrænsning i Pligten til at betale Forsikringsbidrag, at fuld Dækning

for Erstatninger ikke kan opnaas, nedsættes Kravene forholdsmæssigt.

Forsikringsbidrag *opkræves* efter Afslutningen af Krigstilstanden med indtil $\frac{1}{4}$ pCt. halvårlig af den Værdi, efter hvilken vedkommendes Bidragspligt bestemmes, og *Betaling af Erstatninger* finder ligeledes først Sted efter den Tid.

Til Varetagelse af Krigsforsikringsforbundets Anliggender nedsætter Handelsministeren et *Forvaltningsnævn*, bestaaende af en Formand og 6 andre Medlemmer, der udpeges af Ministeren efter Forhandling med Ministeren for offentlige Arbejder. Forbundets Medlemmer skal senest 2 Maaneder efter Lovens Ikrafttræden indsende Opgørelse paa Tro og Love over de forsikrede Værdier, Specifikation og Beskrivelse af Anlæggene og Redegørelse for Grundlaget for Værdiansættelsen, men Forvaltningsnævnet kan, for saa vidt Grund dertil findes at foreligge, fastsætte en anden Værdi af et Anlæg end den anmeldte.

I øvrigt svarer Lovens Bestemmelser i Hovedsagen til dem, der er fastsat i de øvrige Krigsforsikringslove.

I Bemærkningerne til Lovforslaget oplyses det, at Værdien af de forsikrede Anlæg kan anslaaes til omkring 300 Mill. Kr. De samlede Forsikringsbidrag vil herefter kunne dække Skader til et Beløb af 15 Mill. Kr. Det forudsættes ifølge Bemærkningerne, at der straks efter Lovens Vedtagelse nedsættes Forvaltningsnævn for Forbundet, og at der af Forvaltningsnævnet udarbejdes og udsendes en Vejledning med Hensyn til Principperne for Vurderingen af de forsikrede Anlæg.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt af begge Ting. Under Sagens Behandling i *Folketinget* henlede *Hans Pinstrup* (V.) Opmærksomheden paa, at der endnu ikke var tilvejebragt forsikringsmæssig Dækning for Jordskader, forvoldt ved Bombenedslag, og heller ikke for den Risiko, som løsrevne Spærreballoner medfører for Elektricitetsværkernes Ledningsnet. Det sidste understregedes yderligere af *Krag* (V.), som fandt det paakrævet, at en Ordning inden for længe blev truffet paa dette Omraade. I *Landstinget* gentog *Lannung* (R. V.) en Henstilling, han tidligere havde fremsat om at faa Jernbanevogne, særlig Cisternevogne, der sendes til Udlandet for at transportere Varer til Danmark, forsikret mod Krigsskade. *Ministeren* udtalte, at Handelsministeriet og andre af Ministerierne havde Opmærksomheden henvendt paa disse Spørgsmaal.

117. Lov om Krigsulykkesforsikring for Lodser.
(Minister for Handel, Industri og Søfart *Halfdan Hendriksen*).
[A. Sp. 3033. — C. Sp. 415 og 487].

Fremsat i *Folketinget* $21\frac{1}{2}$ (F. Sp. 1331). 1. Beh. $2\frac{1}{2}$
(F. Sp. 1394). 2. Beh. $5\frac{1}{3}$ (F. Sp. 1403). 3. Beh. $7\frac{1}{3}$ (F. Sp. 1468).
Oversendt til Landstinget. 1. Beh. $13\frac{1}{3}$ (L. Sp. 740).
2. Beh. $14\frac{1}{3}$ (L. Sp. 770). 3. Beh. $14\frac{1}{3}$ (L. Sp. 773). *Loven stadfæstet 18. Marts 1941.* (Lov-Tid. Nr. 109).

De Lodser, der henhører under Lodsvæsenet, opfattes som selvstændige erhvervsdrivende og omfattes derfor i Almindelighed ikke af Bestemmelserne i den almindelige Ulykkesforsikringslov af 20. Maj 1933 og følgelig heller ikke af Loven af 19. December 1936 om Krigs-Ulykkesforsikring for søfarende.

Den øgede Risiko ved Sejlads i danske Farvande har imidlertid fra Lodskredse og fra Marineministeriet fremkaldt Ønske om Tilvejebringelse af en Krigsulykkesforsikringsordning for Lodserne, og ved denne Lov er Lodserne i saa Henseende ligestillede med Besætningerne i de Skibe, som de skal yde Assistance.

Det bestemmes i Loven, at hvis Lodser under Udøvelse af deres Virksomhed i Henhold til Lodsloven rammes af Ulykkestilfælde som Følge af Krigsbegivenheder, tilkommer der dem eller deres efterladte *Invaliditets- og Dødsersatning af Statskassen*. Erstatningens Størrelse beregnes paa tilsvarende Maade som den i § 1, Stk. 2, i Lov Nr. 262 af 19. December 1936 om Krigs-Ulykkesforsikring for søfarende omhandlede Tillægsersatning (indtil 10 000 Kr.).

Bestemmelserne i Loven af 19. December 1936 finder i øvrigt tilsvarende Anvendelse paa de af nærværende Lov omfattede Ulykkestilfælde.

Medens Lovens Erstatningsregler ogsaa finder Anvendelse paa Lodser, der undtagelsesvis omfattes af den Staten i Henhold til Ulykkesforsikringsloven af 1933 paahvilende Forsikringspligt, saaledes f. Eks. Lodser, der udfører de i Lodslovens § 44 ommeldte Arbejder for Vagervæsenet, omfatter Loven ikke *kommunale Lodser*. Disse udfører normalt kun Havnelodsnings og er derfor ikke udsat for samme Krigsrisiko som Lodsvæsenets Lodser*). Paa Foranledning af en

*) De kommunale Lodser er i øvrigt dækket af Bestemmelserne i Ulykkesforsikringsloven af 1933 og i Loven af 25. Juli 1940 om Krigsulykkesforsikring.

Henstilling fra Landstingsmand *Niels Nielsen* (S.) erklærede Ministeren sig imidlertid villig til at tage Spørgsmaalet om Dækning af Krigsrisiko for kommunale Lodser, der udfører Lodsningssarbejde uden for Havneomraadet, og som ikke er forsikret som søfarende i Henhold til Loven af 1936, op til nærmere Overvejelse og Forhandling med de i Sagen interesserede Parter.

Lovforslaget vedtoges uændret og enstemmigt i begge Ting.

118. Lov om Krigsforsikring af Landbrugsjord.

(Minister for Handel, Industri og Søfart *Halfdan Hendriksen*).
[A. Sp. 4657. — C. Sp. 1379 og 1983].

Fremsat i *Landstinget* $20/5$ (L. Sp. 1136). 1. Beh. $21/5$ (L. Sp. 1141). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Hansen [Sekretær], Severin Hansen, Hvid, Alfred Kristensen, Martin Larsen, M. P. Madsen, P. C. Petersen, Fr. Kristiansen, Lannung, Bækgaard, Jens Høyer, Nielsen Mann, Rahbek, Krarup og Stein [Formand]). Betænkning (B. Sp. 1169) afgivet $27/5$. (Ordfører: Stein). 2. Beh. $27/5$ (L. Sp. 1166). 3. Beh. $27/5$ (L. Sp. 1168). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $28/5$ (F. Sp. 2249). 2. Beh. $25/6$ (F. Sp. 2331). 3. Beh. $26/6$ (F. Sp. 2408). *Loven stadfæstet 30. Juni 1941*. (Lov-Tid. Nr. 280). Traadt i Kraft straks.

Efter at der ved flere Lejligheder paa Rigsdagen havde været udtalt Ønske om, at Landbrugsjord blev forsikret mod Krigsskade, fremsatte Handelsministeren Forslag til ovennævnte Lov, som Landbrugsraadet havde givet sin Tilslutning, og som blev vedtaget enstemmigt i begge Rigsdagens Ting, efter at det i Landstinget var undergaaet enkelte Ændringer.

Loven er opbygget efter de samme Principper som de øvrige Love om Krigsforsikring af Formueværdier. Af dens Indhold skal følgende anføres:

Forsikringens Omfang (§§ 1—4).

Ved Loven stiftes et gensidigt Forsikringsforbund, *Krigsforsikringen af Landbrugsjord*, hvoraf enhver Ejer af en *Landbrugsejendom*, der er beliggende her i Landet, er Medlem.

Enhver Ejer af her i Landet beliggende Jord, der ikke hører til en Landbrugsejendom, men som benyttes til erhvervs-mæssigt Landbrug eller *Gartneri*, kan paa Begæring optages som Medlem af Forbundet paa Vilkaar, der fastsættes af Forbundet.

Forsikringen *omfatter* de til de paagældende Ejendomme hørende Jorder, Afvandingsanlæg, Beplantninger og Bevoksninger, Broer og Vandingsanlæg samt Diger og andre Anlæg, for saa vidt de tjener til Beskyttelse af i Henhold til Loven forsikrede Ejendomme. *Uden for* Forsikringen falder Skove og Plantager, og hvad der i øvrigt omfattes af i anden Lov om Krigsforsikring, samt Anlæg, til hvis Tilvejebringelse eller Vedligeholdelse Bidrag ikke er ydet eller ydes af Ejendomme, som er forsikrede i Henhold til Loven.

Forsikringen *angaar* Skade paa forsikrede Jorder eller Anlæg, der er indtraadt eller indtræder som Følge af Krigen, herunder krigslignende Operationer m. v.

Den enkelte skadelidende bærer selv Skaden inden for 1 pCt. af Grundværdien af den Jord, som Forsikringen omfatter, dog højst 200 Kr., eller — for saa vidt angaar Skade paa et Anlæg, der ikke hører til en bestemt Ejendom — inden for 1 pCt. af Anlæggets Værdi. For Skader under 50 Kr. ydes ingen Erstatning.

Saa fremt der af Statskassen forskudsvis udredes en *Billighedserstatning* for Skader, der ellers skulde erstattes af Krigsforsikringsforbundet, bliver Beløbet at dække af dette, hvis Forsikringsbidrag maa opkræves til Dækning af andre Skader.

Forsikret er ikke blot Ejerens, men ogsaa dens Interesse, der har *Panteret* eller anden begrænset tinglig Ret i de forsikrede Værdier, eller som bærer Faren derfor.

Bestemmelsen om, hvad der falder uden for Forsikringen, havde oprindelig en anden Formulering, men blev ændret i Landstinget i tydeliggørende Retning.

Erstatninger og Forsikringsbidrag (§§ 5—14).

Opgørelse af Skader foretages efter de ifølge Lov Nr. 129 af 15. April 1930 om Forsikringsaftaler gældende Regler derom. Skyldig Erstatning *forrentes* med 5 pCt. aarligt fra den Dag, da Skaden anmeldes.

Erstatninger med Renter og Forvaltningsudgifter udderes af *Forsikringsbidrag* fra Medlemmer af Krigsforsikringsforbundet. Ethvert Medlem svarer Forsikringsbidrag i Forhold til Grundværdien af den af Forsikringen omfattede Jord, saaledes som denne er ansat ved Ejendommens sidste Vurdering til Ejendomsskyld. Dog paalignes intet Bidrag, hvis nævnte Værdi ikke overstiger 1 000 Kr.

Er ved Midten eller Udløbet af et Kalenderaar Krigstilstanden ikke ophørt, kan foreløbige Forsikringsbidrag for det nærmest forudgaaende Halvaar paalignes til Dækning af saadanne Skader, som er indtruffet i Halvaaret eller tidligere. Dækkes ikke alle Skader fuldt ud af foreløbige Bidrag, paalignes endelige Forsikringsbidrag efter Afslutningen af Krigstilstanden.

Det foreløbige Forsikringsbidrag for et Halvaar kan *ikke overstige* $\frac{1}{4}$ pCt. af det Beløb, efter hvilket vedkommende Bidragspligt bestemmes, og Summen af de foreløbige og det endelige Bidrag kan ikke overstige 2 pCt. af samme Beløb. Medfører denne Begrænsning i Pligten til at betale Forsikringsbidrag, at fuld Dækning for Erstatninger med Renter ikke kan opnaas, ydes delvis Dækning paa saadan Maade, at Forholdet mellem Restkrav og oprindeligt Krav saa vidt muligt bliver det samme for alle erstatningsberettigede.

Forsikringsbidrag *opkræves* med indtil $\frac{1}{4}$ pCt. halvaarlig af det Beløb, efter hvilket vedkommendes Bidragspligt bestemmes, sammen med Statsskatter af fast Ejendom og forrentes og inddrives efter Reglerne for disse.

Ogsaa Bestemmelsen om, i Forhold til hvilken Grundværdi Forsikringsbidrag skal svares, blev ændret i Landstinget, hvilket skete, efter at den oprindelig foreslaaede Bestemmelse herom ved 1. Behandling var blevet kritiseret af *Hans Hansen* (S.).

Forvaltning af Forsikringen (§§ 15—20).

Krigsforsikringsforbundets Anliggender varetages mod Godtgørelse af rimelige Omkostninger derved af *Krigsforsikringen af Landbrugets Løsøre*. Størrelsen af den Godtgørelse, Forbundet skal betale Krigsforsikringen af Landbrugets Løsøre, fastsættes endeligt af Handelsministeren.

Særlige Bestemmelser (§§ 21—23).

I dette Afsnit findes de ogsaa for andre Krigsforsikringsforbund gældende Bestemmelser om Skatte- og Stempelbegunstigelser m. v. Tillige fastsættes det, at Loven ikke gælder for Færøerne.

I sin Fremsættelsestale udtalte *Handelsministeren*, at Lovforslagene om Forsikring af Landbrugsjord og Stærkstrømsledninger var tænkt som en Afslutning paa den omfattende Krigsforsikringslovgivning, der efterhaanden var blevet gennemført. Heroverfor rejstes dog af flere Ordførere det Spørgsmaal, om man ikke burde have en tilsvarende Lov for *ubebyggede Købstadgrunde*, hvilket Ministeren ikke mente at kunne tage endelig Stilling til under Sagens Behandling.

Lovforslaget underkastedes i Landstinget en Udvalgsbehandling, under hvilken man enedes om Gennemførelsen af de to nævnte Ændringsforslag. I Betænkningen oplyses det, at Udvalget har drøftet det Tilfælde, at Landbrugsjord, der rammes af en Krigsskade, er bortforpagtet eller bortlejet, og »maa i Henhold til de Udtalelser, der i Udvalget er faldet fra Ministeren og Professor Sindballe, formene, at § 13 maa forstås derhen, at Forpagtere og Lejere vil kunne anmelde sig som berettigede Fordringshavere. For saa vidt Erstatning for Krigsskade udbetales til Ejeren, maa Udvalget efter de faldne Udtalelser gaa ud fra, at Ejeren maa være pligtig til at holde Brugeren skadesløs inden for Erstatningens Rammer«.

I Landstinget ønskede *J. S. Foget* (B.) ikke at medvirke ved Lovforslagets Gennemførelse, idet han fandt, at Pant-haveren blev stillet for gunstigt i Forhold til Ejeren af den krigsramte Ejendom.

119. Lov om Krigsforsikring af elektriske Luftledningsanlæg for Stærkstrøm. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Halfdan Hendriksen*). [A. Sp. 4667. — C. Sp. 1367, 1451 og 1989].

Fremsat i *Landstinget* $20/5$ (L. Sp. 1136). 1. Beh. $21/5$ (L. Sp. 1149). 2. Beh. $21/5$ (L. Sp. 1155). 3. Beh. $21/5$ (L. Sp. 1156). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $28/5$ (F. Sp. 2254). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (M. Larsen, Alfred Andersen, H. P. Hansen [Præstø A.], Leonhard Hansen, M. F. Mortensen, P. Mortensen, Lars M. Olsen, Rager, Steen, Jørgen Gram [Sekretær], Laurits Pedersen, Marius Jensen, Aksel Møller, O. Kier [Formand] og A. C. D. Petersen).

Betænkning (B. Sp. 1921) afgivet $24/6$. (Ordfører: Aksel Møller). 2. Beh. $26/6$ (F. Sp. 2409). 3. Beh. $26/6$ (F. Sp. 2416). *Tilbagesendt til Landstinget*. Eneste Beh. $27/6$ (L. Sp. 1257). *Loven stadfæstet 30. Juni 1941*. (Lov-Tid. Nr. 281). Traadt i Kraft straks.

Initiativet til denne Lov blev taget af »Danske Elektricitetsværkers Forening«, der til Handelsministeriet havde rettet Henstilling om, at der maatte blive tilvejebragt en særlig Krigsforsikringsordning for elektriske Luftledningsanlæg for Stærkstrøm. Saadanne Anlæg kunde vel i et vist Omfang bringes ind under Krigsforsikringen af Løsøre, evt. Krigsforsikringen af Bygninger, saafremt der tegnedes en Brandforsikring for dem, men Foreningen ansaa denne Udvej for utilfredsstillende, idet den fandt det unaturligt, at Værkerne skulde tegne og betale for en Brandforsikring af disse praktisk talt ikke brandbare Objekter. Henstillingen gav Anledning til, at Handelsministeriet udarbejdede et Lovforslag, der var opbygget paa samme Maade som de øvrige Love om Krigsforsikring af forskellige Formueobjekter, og som vedtoges enstemmigt af begge Ting med forskellige Ændringer, som man enedes om i et Folketingsudvalg, efter at Lovforslaget først var vedtaget uændret af Landstinget.

Forsikringens Omfang (§§ 1—3).

Ved Loven stiftes *et gensidigt Forsikringsforbund*, Krigsforsikringen af elektriske Luftledningsanlæg for Stærkstrøm, omfattende enhver, der ejer til offentlig Forsyning tjenende Luftledningsanlæg for Stærkstrøm (Høj- eller Lavspænding) med Undtagelse af Anlæg tilhørende Staten eller Ejere af Havne eller Anløbsbroer for de til Havnene eller Anløbsbroerne knyttede elektriske Anlæg.

Forsikringen *omfatter* elektriske Luftledningsanlæg for Stærkstrøm med dertil hørende Indretninger, saasom Master, Isolatorer, Transformatorstationer, Koblingsstationer, Friluftsanlæg og Gadebelysningsanlæg. De paagældende Genstande undtages fra Forsikring efter andre Krigsforsikringslove.

Forsikringen *angaar* Beskadigelse eller Tab af forsikrede Anlæg, der er indtraadt eller indtræder som Følge af Krigen,

herunder krigslignende Operationer m. v. Fra Forsikringen *undtages* dog Beskadigelse eller Tab, der er en Følge af Beslaglæggelse, Ekspropriation, Rekvisition eller anden Foranstaltning af dansk offentlig Myndighed.

Af sin samlede Skade *bærer den enkelte skadelidende selv* indtil 200 Kr.

Ifølge det oprindelige Forslag skulde — med Undtagelse af Staten samt af Ejere af Havn eller Anløbsbro — enhver, der ejer elektriske Luftledningsanlæg for Stærkstrøm (Høj- eller Lavspænding) være Medlem af Forsikringsforbundet. Dette blev ændret til det ovenanførte, bl. a. for at Ejere af private Ledninger kunde blive holdt uden for Krigsforsikringen.

Under Folketingsudvalgets Behandling af Sagen drøftede man den nærmere Afgrænsning af, hvilke Genstande der skal falde ind under Forsikringen. Ministeren oplyste herom, at man ikke havde tilstræbt i Lovforslaget at opremse alt, hvad der hører til Luftledningsanlæg. Transformatorstationer og Friluftsanlæg vilde være omfattet af Forsikringen, »uanset om de fødes eller afledes gennem Kabler, naar de dog indgaar som et integrerende Led i Luftledningsanlæg; derimod falder Sporvejsledninger ikke ind under Lovforslaget«.

Erstatninger og Forsikringsbidrag (§§ 4—8).

Erstatninger med Renter (5 pCt. aarligt) og Forvaltningsudgifter udredes af *Forsikringsbidrag* fra Medlemmerne af Forbundet. Bidraget paalignes Medlemmerne i Forhold til de forsikrede Anlægs Værdier den 1. August 1939 med Tillæg for senere tilkommende Anlæg omregnet til samme Prisleje. Den enkelte bidragspligtiges Forsikringsbidrag kan *ikke overstige 5 pCt.* af den Værdi, efter hvilken vedkommendes Bidragspligt bestemmes. Medfører denne Begrænsning i Pligten til at betale Forsikringsbidrag, at fuld Dækning for Erstatninger ikke kan opnaas, nedsættes Kravene forholdsmæssigt.

Forsikringsbidrag *opkræves* efter Afslutningen af Krigstilstanden med indtil $\frac{1}{4}$ pCt. halvaarligt af den Værdi, efter hvilken vedkommendes Bidragspligt bestemmes.

Betaling af Erstatninger finder ikke Sted før Afslutningen af Krigstilstanden. Opkræves Forsikringsbidrag i Rater, kan Afdrag paa Erstatninger kræves, efterhaanden som Raterne indgaar.

Det var oprindeligt foreslået, at Forsikringsbidragene skulde paalignes Medlemmerne i Forhold til de forsikrede Anlægs Værdier den 1. Januar 1941 med Tillæg for senere tilkommende Anlæg. Værdien af et Anlæg ansættes til Antallet af Kilometer Luftledning Gange henholdsvis 10 000 Kr. eller 3 000 Kr., eftersom Spændingen er mindst 50 kV eller lavere«. Denne Bestemmelse fandt man det efter nærmere Overvejelse rimeligt at ændre, bl. a. for at der kunde blive betalt Forsikringsbidrag for de i mange Tilfælde ret kostbare Transformatoranlæg, der er inde under Forsikringen og derfor ogsaa bør tages i Betragtning ved Bidragspligtens Beregning.

Forvaltning af Forsikringen (§§ 9—14).

Handelsministeren nedsætter et *Forvaltningsnævn* for Krigsforsikringsforbundet til Varetagelse af dets Anliggender. Forvaltningsnævnet bestaar af en Formand og 3 andre Medlemmer, der udpeges af Ministeren efter Forhandling med »Danske Elektricitetsværkers Forening«.

Medlemmerne af Forbundet skal senest 2 Maaneder efter Lovens Ikrafttræden indsende Opgørelse paa Tro og Love over de forsikrede Værdier og Redegørelse for Grundlaget for Værdiansættelsen. Forvaltningsnævnet kan dog ifølge en i Folketinget indføjet Bestemmelse, for saa vidt Grund dertil findes at foreligge, fastsætte en anden Værdi af et Anlæg end den anmeldte.

Særlige Bestemmelser (§§ 15—17).

Der indrømmes i dette Afsnit Forbundet de samme Lempelser, som de øvrige Krigsforsikringsforbund har opnaaet. Loven gælder ikke for Færøerne.

120. Lov om Udbetaling af Indlaan i Banker og Sparekasser. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Christmas Møller*). [A. Sp. 2285. — C. Sp. 1 og 17].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{2}{10}$ (L. Sp. 7). 1. Beh. $\frac{10}{10}$ (L. Sp. 15). 2. Beh. $\frac{11}{10}$ (L. Sp. 26). 3. Beh. $\frac{16}{10}$ (L. Sp. 35). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{22}{10}$ (F. Sp. 267). 2. Beh. $\frac{23}{10}$ (F. Sp. 271). 3. Beh. $\frac{24}{10}$ (F. Sp. 293). *Loven stadfæstet 31. Oktober 1940.* (Lov-Tid. Nr. 544).

Lov Nr. 284 af 1. September 1939 bemyndigede Handels-

ministeren til efter Samraad med Danmarks Nationalbank og Repræsentanter for private Banker og Sparekasser midlertidigt at give nærmere Forskrifter for, hvor stort et Beløb der pr. Uge kan fordres udbetalt paa de i Banker, Sparekasser og lignende Pengeinstitutter aabnede Konti. Gyldigheden af denne Lov, der ved Lov Nr. 89 af 20. Marts 1940 blev forlænget indtil Udgangen af Oktober 1940, opretholdtes ved den heromhandlede Lov indtil *Udgangen af Marts 1941*.

121. Lov om Udbetaling af Indlaan i Banker og Sparekasser. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Halfdan Hendriksen*). [A. Sp. 3039. — C. Sp. 425 og 485].

Fremsat i *Folketinget* $2\frac{1}{2}$ (F. Sp. 1329). 1. Beh. $2\frac{8}{2}$ (F. Sp. 1395). 2. Beh. $\frac{5}{3}$ (F. Sp. 1404). 3. Beh. $\frac{7}{3}$ (F. Sp. 1468). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $1\frac{3}{3}$ (L. Sp. 735). 2. Beh. $1\frac{4}{3}$ (L. Sp. 769). 3. Beh. $1\frac{4}{3}$ (L. Sp. 772). *Loven stadfæstet 18. Marts 1941*. (Lov-Tid. Nr. 108).

Den ved Loven af 31. Oktober 1940 om Udbetaling af Indlaan i Banker og Sparekasser trufne Ordning er nu opretholdt til *Udgangen af Marts 1942*.

122. Lov om Ændringer i Lov om Patenter, Lov om Mønstre, Lov om Varemærker og Lov om Fællesmærker. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Christmas Møller*). [A. Sp. 2287. — C. Sp. 15 og 91].

Fremsat i *Landstinget* $2\frac{1}{10}$ (L. Sp. 8). 1. Beh. $1\frac{0}{10}$ (L. Sp. 21). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Henry Hansen, Bender, Fløtkjær, Hans Hansen, Alfred Kristensen, Jørgen Møller, Thomsen, Axel Christensen, Lannung [Sekretær], Elmquist, Esther Malling Pedersen, Stensballe, Villemoes, Axel B. Lange [Formand] og Jørgen Otsen). Betænkning (B. Sp. 13) afgivet $1\frac{8}{10}$. (Ordfører: Axel B. Lange). 2. Beh. $2\frac{3}{10}$ (L. Sp. 80). 3. Beh. $2\frac{3}{10}$ (L. Sp. 82). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $2\frac{5}{10}$ (F. Sp. 317). 2. Beh. $2\frac{8}{10}$ (F. Sp. 414). 3. Beh. $2\frac{9}{10}$ (F. Sp. 416). *Loven stadfæstet 31. Oktober 1940*. (Lov-Tid. Nr. 545).

Ved Lov Nr. 170 af 12. April 1940 (Aarvog 1939—40, Side 473) blev der givet Handelsministeren Bemyndigelse til i Tiden indtil Udgangen af Oktober 1940 at fastsætte Lempelser med Hensyn til de Frister, der indeholdes i Patentloven, Loven om Mønstre, Varemærkeloven og Loven om Fællesmærker. Denne Bemyndigelse blev ved nærværende Lov opretholdt indtil *Udgangen af Marts 1941*.

Landstingets Udvalg gik ud fra, at den heromhandlede midlertidige Lovgivning havde virket tilfredsstillende, og indstillede Lovforslaget til Vedtagelse uforandret. Det gennemførtes med enstemmig Tilslutning i begge Ting.

123. Lov om Ændringer i Lov om Patenter, Lov om Mønstre, Lov om Varemærker og Lov om Fællesmærker. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Halfdan Hendriksen*). [A. Sp. 3023. — C. Sp. 405 og 493].

Fremsat i *Landstinget* $20\frac{1}{2}$ (L. Sp. 654). 1. Beh. $27\frac{1}{2}$ (L. Sp. 671). 2. Beh. $28\frac{1}{2}$ (L. Sp. 685). 3. Beh. $6\frac{1}{3}$ (L. Sp. 698). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $14\frac{1}{3}$ (F. Sp. 1628). 2. Beh. $19\frac{1}{3}$ (F. Sp. 1656). 3. Beh. $20\frac{1}{3}$ (F. Sp. 1688). *Loven stadfæstet 31. Marts 1941*. (Lov-Tid. Nr. 145).

Den Handelsministeren givne Bemyndigelse til at fastsætte Lempelser med Hensyn til de Frister, der indeholdes i Patentloven, Mønsterloven, Varemærkeloven og Fællesmærkeloven, har ved denne Lov yderligere faaet Gyldighed til *Udgangen af Marts 1942*.

124. Lov om Ændring i Lov om Livsforsikringsvirksomhed, jfr. Lovbekendtgørelse Nr. 299 af 30. Juni 1922. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Halfdan Hendriksen*). [A. Sp. 3101. — C. Sp. 497 og 1159].

Fremsat i *Folketinget* $12\frac{1}{3}$ (F. Sp. 1504). 1. Beh. $14\frac{1}{3}$ (F. Sp. 1630). 2. Beh. $19\frac{1}{3}$ (F. Sp. 1657). 3. Beh. $20\frac{1}{3}$ (F. Sp. 1689). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $25\frac{1}{3}$ (L. Sp. 870). 2. Beh. $26\frac{1}{3}$ (L. Sp. 883). 3. Beh. $26\frac{1}{3}$ (L. Sp. 894). *Loven stadfæstet 31. Marts 1941*. (Lov-Tid. Nr. 143). Traadt i Kraft straks.

I § 55 i Loven om Livsforsikringsvirksomhed er det fastsat, at samtlige danske og her i Landet tilladte udenlandske *Livsforsikringsselskaber* efter nærmere angivne Regler aarlig til Statskassen skal betale en *Afgift* paa 2 pro mille af de i det foregaaende Aar indgaaede Præmier for her i Landet direkte tegnede Forsikringer, dog mindst 100 Kr., og at Indbetalingen skal ske til Forsikringsraadet.

Den nævnte Bestemmelse tilsigter i Lighed med de tilsvarende Afgiftsregler for f. Eks. Banker, Sparekasser og Skadesforsikringsselskaber at give Dækning for de med *Tilsynet* forbundne Udgifter. Udviklingen har imidlertid medført, at de Afgifter, som er paalagt Livsforsikringsselskaberne, i de senere Aar i væsentlig Grad har oversteget Forsikringsraadets Udgifter til Tilsynet med Selskabernes Virksomhed. I Handelsministeriet udarbejdedes derfor et Lovforslag, hvorefter Afgifterne fremtidig ikke skal beregnes efter en fast Promillesats, men paalignes Selskaberne efter Regler, som i det væsentlige svarer til, hvad der gælder for Skadesforsikringsselskaber, Banker og Sparekasser samt for Fondsbørsens Medlemmer. Dette Forslag gennemførtes uændret, og § 55 i Livsforsikringsloven har herefter faaet følgende Affattelse:

»Til Dækning af Udgifterne ved Tilsynet med Livsforsikringsselskaber skal samtlige danske og her i Landet tilladte udenlandske Livsforsikringsselskaber udrede et Beløb, der for det enkelte Selskab fastsættes i Forhold til dettes (for udenlandske Selskabers Vedkommende den herværende Forretningsafdelings) Præmieindtægt for her i Landet tegnede direkte Forsikringer, dog mindst 100 Kr. aarligt. Fuld Bidragspligt paahviler ethvert Forsikringsselskab eller enhver Forretningsafdeling af udenlandsk Forsikringsselskab, der her i Landet har drevet Virksomhed eller været under Likvidation nogen Del af det paagældende Kalenderaar. Fordelingstallet fastsættes ved Finansloven. Paaligning af Bidragene foretages af Forsikringsraadet paa Grundlag af det for sidste Regnskabsaar aflagte Regnskab eller i Mangel af saadant den i det paagældende Kalenderaar sidst optagne Balance. Forsikringsraadet er bemyndiget til at frafalde Opkrævning af det fulde ved Fordelingstallets Fastsættelse forudsatte Beløb, for saa vidt dette maatte vise sig at overstige de i det

foregaaende Finansaar til Tilsynet medgaaede Udgifter. Inden Udgangen af September Maaned tilstiller Forsikringsraadet hvert enkelt Forsikringsselskab Meddelelse om Størrelsen af dets Bidrag, hvorefter dette skal indbetales inden Kalenderaarets Udgang. Bidragene kan inddrives ved Udpantning.«

Lovforslaget fik Tilslutning fra alle Sider og vedtoges enstemmigt.

125. Lov om Indskrænkning i Adgangen til at anvende Pap og andre Erstatningsmaterialer i Skotøj. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Halfdan Hendriksen*). [A. Sp. 3013. — C. Sp. 499 og 1169].

Fremsat i *Landstinget* $20\frac{1}{2}$ (L. Sp. 651). 1. Beh. $13\frac{1}{3}$ (L. Sp. 732). 2. Beh. $14\frac{1}{3}$ (L. Sp. 769). 3. Beh. $20\frac{1}{3}$ (L. Sp. 850). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $26\frac{1}{3}$ (F. Sp. 1773). 2. Beh. $27\frac{1}{3}$ (F. Sp. 1799). 3. Beh. $27\frac{1}{3}$ (F. Sp. 1804). *Loven stadfæstet 31. Marts 1941*. (Lov-Tid. Nr. 144).

Lov Nr. 93 af 31. Marts 1938 om Indskrænkning i Adgangen til at anvende Pap og andre Erstatningsmaterialer i Skotøj (Aarbog 1937—38, Side 324) havde kun Gyldighed indtil 1. Maj 1941. Efter enstemmig Indstilling af *Skotøjsudvalget*, der foruden af Repræsentanter for Handelsministeriet og Tolddepartementet bestaar af fire Repræsentanter for Skotøjsindustriens Arbejdere og Arbejdsgivere samt fire Repræsentanter for Skotøjshandelen, er Loven nu forlænget uændret for en Periode af 3 Aar, til *Udgangen af April 1944*.

I sin Forelæggelsestale gjorde Handelsministeren opmærksom paa, at de forhaandenværende ekstraordinære Forhold maaske vilde kunne nødvendiggøre, at den i Lovens § 6 indeholdte Dispensationsbeføjelse blev benyttet i højere Grad end hidtil.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

126. Lov om Ændring i Lov for Færøerne Nr. 115 af 4. April 1928 om Forbud mod at drive Erhverv med berusende Drikke m. m. (Minister for Handel, Industri

og Søfart *Halfdan Hendriksen*). [A. Sp. 3019. — C. Sp. 503 og 1169].

Fremsat i *Landstinget* $20/2$ (L. Sp. 652). 1. Beh. $13/3$ (L. Sp. 731). 2. Beh. $14/3$ (L. Sp. 768). 3. Beh. $20/3$ (L. Sp. 851). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $26/3$ (F. Sp. 1772). 2. Beh. $27/3$ (F. Sp. 1798). 3. Beh. $27/3$ (F. Sp. 1803). *Loven stadfæstet 31. Marts 1941*. (Lov-Tid. Nr. 146).

Da man paa Grund af de ekstraordinære Forhold ikke fra Lagtinget paa Færøerne har modtaget Indstilling i Anledning af det i Lov Nr. 118 af 30. Marts 1940 foreskrevne Gennemsyn af Lov for Færøerne Nr. 115 af 4. April 1928 om Forbud mod at drive Erhverv med berusende Drikke m. m., er Lovens Revision udsat saaledes, at Loven efter forudgaaende Gennemsyn i Lagtinget skal forelægges for Rigsdagen i Samlingen *1941—42 eller 1942—43*.

127. Lov om Tilvejebringelse af en Jernbane- og Automobilfærgesfart over Femer Bælt, udgaaende fra Rødby Havn, med tilhørende Jernbaneforbindelse. (Minister for offentlige Arbejder *Gunnar Larsen*). [A. Sp. 2529. — C. Sp. 205 og 299].

Fremsat i *Folketinget* $22/11$ (F. Sp. 743). 1. Beh. $3/12$ (F. Sp. 860). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Friis-Skotte [Formand], Peder Nørgaard, Hartvig Frisch, M. Larsen, Horn, N. P. Nielsen, Viggo Nielsen, A. M. Hansen, Rasmussen [Gylling], Christiani, Løje, Oluf Pedersen, Grønning [Sekretær], Boeck-Hansen og Victor Larsen). Betænkning (B. Sp. 241) afgivet $11/12$. (Ordfører: Christiani). 2. Beh. $12/12$ (F. Sp. 1029). 3. Beh. $12/12$ (F. Sp. 1045). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $13/12$ (L. Sp. 516). 2. Beh. $14/12$ (L. Sp. 532). 3. Beh. $14/12$ (L. Sp. 534). *Loven stadfæstet 3. Januar 1941*. (Lov-Tid. Nr. 6).

Gennem en Menneskealder har der gentagne Gange fra betydningsfuld Side været arbejdet for Tilvejebringelse af en Færgesfart Rødby Havn—Femern med tilsluttende Jernbaneanlæg paa Lolland-Falster henholdsvis paa Femern og i Holsten, den saakaldte *Fugleflugtslinie*. Ruten har været forudsat tilvejebragt baade som ren Jernbanerute med Jernbanefærges, som ren Landevejsrute med Automobilfærges og som Fællesrute for Jernbane og Automobile.

Bygningen af Storstrømsbroen bragte naturligt Rødby—Femern-Ruten i Forgrunden, og medens Planens Realisation tidligere har stødt paa den Vanskelighed, at der ikke kunde opnaas Forstaaelse om en samtidig Udførelse af de tilsluttende Arbejder paa tysk Side, havde Tyskland nu sine Planer fuldt færdige.

Den ved Loven tilvejebragte Løsning tager Sigte paa en *fælles Jernbane- og Automobilfærgefart*, som ved en *enkeltsporet Jernbane Nykøbing F.—Rødby Havn* forbindes med det eksisterende Statsbanenet.

Ved Anlæg af denne Linie *opnaas* en Fremskyndelse og Billiggørelse af Trafikken mellem Danmark samt de øvrige skandinaviske Lande paa den ene Side og Vest- og Nordvesttyskland samt det øvrige Vesteuropa paa den anden Side. Tilmed vil Ruten aflaste de to bestaaende Forbindelser mellem Landsdelene Øst for Store Bælt og Tyskland, nemlig Gedser—Warnemünde-Ruten og — om end i ringere Omfang — Forbindelsen over Store Bælt.

I øvrigt byder Rødby—Femern-Ruten følgende *Fordele*:

1. For *Jernbanerejsende* en Nedsættelse af Rejsetiden mellem København og Hamborg paa ca. 50 pCt. (til godt 4 Timer) og Mulighed for Forbindelse paa nye, gunstige Tider.

Ved Indlægning af Lyntog mellem København (eventuelt Helsingør) og Hamborg og omvendt vil der for lokale rejsende opnaas lignende Fordele, som Indførelsen af Lyntogene mellem København og Aarhus har medført, og for gennemgaaende rejsende Mulighed for, at et Morgentog fra Hamborg kan anbringes paa svensk Grænsestation saa betids, at det ikke skulde være udelukket at naa frem til Stockholm eller Oslo samme Aften.

2. For *Automobilister* fra Danmark til Vesttyskland m. v. en Afkortning i Vejtlængden paa Land.
3. En *Nedsættelse af Sejltiden* over Østersøen fra ca. 2 Timer til ca. 50 Minutter.
4. En *Billiggørelse af Godsfragterne* mellem Sjælland, Lolland-Falster samt Sverige og Norge paa den ene Side og Nordvesttyskland paa den anden Side ved Benyttelse af den nye Rute i Stedet for nuværende Ruter.

Lovens § 1 bemyndiger Ministeren for offentlige Arbejder til for Statskassens Regning at lade tilvejebringe en Jernbane- og Automobilfærgefart over Femer Bælt, udgaaende fra Rødby Havn, samt til i denne Anledning

- 1) *at* udvide den Rødby Kommune tilhørende *Rødby Havn* samt i og ved Havnen at tilvejebringe de til Overfarten fornødne Anlæg,

- 2) at lade anlægge en *enkeltsporet Jernbane fra Nykøbing F. til Rødby Havn med Bro over Guldborgsund,*
- 3) at lade foretage de *Forlægninger og Ændringer i det bestaaende Jernbanenet* paa Falster og Lolland, der er nødvendige for at tilvejebringe det nye Baneanlæg og for at sætte dette i Forbindelse med det bestaaende Banenet, og
- 4) at anskaffe en *Jernbane- og Automobilfærge.*

Endvidere bemyndiges Ministeren til at erhverve de fornødne *Arealer for senere Anlæg af et 2. Spor* paa ovennævnte Jernbane.

ad 1) *Rødby Havn.* Tilvejebringelse af de fornødne Anlæg i og ved Rødby Havn for Færgeoverfarten vil nødvendiggøre en Udvidelse af Havnen mod Øst ved Udflytning af den østlige Mole, og samtidig maa begge Havnemoler føres ud paa dybere Vand. Færgestationen anlægges ret ud for Havneindløbet med Plads til 2 Færgelejer. Indtil videre anlægges dog kun det ene Færgeleje samt en Liggeplads for en Færge. Færgestationen udstyres bl. a. med en mindre Remise og med Anlæg til Lokomotivernes Vand- og Kulforsyning.

ad 2) *Banelinien.* Banen bliver ca. 37 km lang. Den føres fra Nykøbing F. over Guldborgsund paa en ny Bro beliggende Syd for de nuværende og herfra videre i omtrent ret Linie Syd om Røgbølle Sø til Rødby Havn. Banen udstyres *ikke* med *Mellemstationer* til Betjening af Publikum, men kun med de til Driftens Afvikling nødvendige Krydsningsstationer. De skærende Baner og i stor Udstrækning de skærende Veje tænkes ført over eller under den nye Bane ved Broanlæg.

Guldborgsundbroen forudsættes tilvejebragt ca. 200 å 300 m Syd for den nuværende Jernbanebro og udføres som en lav Bro med fri Gennemsejlingshøjde over dagligt Vande paa ca. 4 m i Gennemsejlingsfaget. Broen forsynes over Sejlronden med et Klapfag med 25 m fri Gennemsejlingsvidde og forbindes ved Dæmninger med Land. — Bygning af en 3. Bro over Guldborgsund Syd for Nykøbing Havn vil i nogen Grad vanskeliggøre Besejlingen af Havnen fra Syd, og der peges i Motiverne til Loven paa, at det maatte betragtes som en Fordel for Havnen, hvis der kunde tilvejebringes en Løsning, hvorved den nye Statsbanelinie og Privatbanerne til Lolland overføres over Sundet paa een og samme Bro. Den nuværende Jernbanebro tilfredsstiller ikke de Krav, som maa stilles for Kørselen med Statsbanernes Materiel. Der vil derimod intet være til Hinder for, at Privatbanerne ved passende Forlægninger føres over den nye Jernbanebro

ved Medafbenyttelse af Statsbanernes Spor paa Broen. Den nuværende Jernbanebro med sin 15 m Gennemsejlsvidde vil da kunne bortfalde.

ad 4) *Færgen*. Til Overfarten paaregnes indtil videre kun anskaffet een Færge, og denne tænkes bygget med tre Spor og af lignende Størrelse som den nyeste Store Bælts-Færge.

§ 2 nævner de Regler, der skal følges ved Ekspropriation, § 3 bemyndiger til at tilvejebringe de til Anlæggenes Gennemførelse fornødne Beløb ved Udstedelse af Statsobligationer, § 5 udtaler, at Bestemmelserne i Loven af 18. April 1910 (jfr. Lov af 4. Oktober 1919) om Jernbaneskyld kommer til Anvendelse paa det her omhandlede Baneanlæg, og § 6 tilsiger Fritagelse for Skatter og Afgifter, Stempel m. m. Endelig overlader § 4 til Ministeren for offentlige Arbejder efter Forhandling med Arbejds- og Socialministeren at fastsætte de nærmere Regler for Gennemførelsen af de i Loven omhandlede Jord-, Havne- og Broarbejder.

Udgifterne ved Gennemførelse af samtlige Anlæg blev anslaaet til ca. 27,5 Mill. Kr., hvortil kom Erstatninger for Arealerhvervelse til Beløb af 0,6 Mill. Kr. Af de 27,5 Mill. Kr. falder 3,1 Mill. Kr. paa Udvidelsen af Rødby Havn og 1,4 Mill. Kr. paa Rødby Havn Færgestation. Banelinien Nykøbing F.—Rødby Havn vil kræve ca. 12,5 Mill. Kr., Broen over Guldborgsund 2,1 Mill. Kr. Fremdeles er til Anskaffelse af en tresporet Færge beregnet 5,4 Mill. Kr., til Udvidelse af Nykøbing F. Station 0,5 Mill. Kr. og til uforudselige Udgifter (ca. 10 pCt.) 2,5 Mill. Kr.

Hovedemnet for Rigsdagsforhandlingerne blev *Linieføringen* for Jernbaneforbindelsen paa Falster og Lolland. Foruden den af Ministeren foreslaaede direkte Linie fra Nykøbing F. til Rødby Havn drøftede *Folketingsudvalget* Muligheden for at føre Linien ad Lollandsbanens Spor i ombygget Tilstand fra Nykøbing F. over Saks København til Maribo og derfra ad en nybygget Linie fra Maribo til Rødby Havn. Endvidere drøftede Udvalget tre Linieføringer, alle udgaende fra Orehoved og videre ad en Broforbindelse over Guldborgsund i Nærheden af Guldborg, den ene derfra ført direkte til Rødby Havn ved en Overførsel over Lollandsbanen Øst for Saks København uden Forbindelse med Lollandsbanen, den anden ført over Saks København og Maribo ved Benyttelse af Lollandsbanens Spor i ombygget Stand, og den tredie ført Øst og Syd om Saks København paa nyt Spor til Maribo med Maribo

som Udvekslingsstation og i begge de sidstnævnte Tilfælde videre fra Maribo ad en nybygget Linie til Rødby Havn.

Under Drøftelserne med Udvalget fastholdt Ministeren og Generaldirektoratet for Statsbanerne imidlertid Forslaget om at føre Ruten fra Orehoved over Nykøbing F. og videre ad en retlinet, stationsløs Bane til Rødby som den — alt taget i Betragtning — hensigtsmæssigste Løsning, og hertil gav hele Udvalget til sidst sin Tilslutning.

Generaldirektoratets Standpunkt til de forskellige Linieføringer fremgaar af en som Bilag til Udvalgsbetænkningen optrykt Redegørelse, hvoraf hidsættes enkelte Oplysninger:

En direkte Linie *Orehoved—Rødby* med Bro over Guldborgsund vilde blive 11 km længere i Anlæg end den i Lovforslaget valgte og $6\frac{1}{2}$ Mill. Kr. dyrere i Anlæg, uden at der var regnet med nogen Station ved Saks København; men den vilde til Gengæld blive 9 km kortere i Drift. Ved en saadan Linieføring vilde hele Lolland-Falster blive afskaaret fra Forbindelse med Lyntogene.

En Linie *Orehoved—Nykøbing F.—Saks København—Maribo—Rødby* med Overtagelse af Lollandsbanen vilde blive 9 km længere end Lovforslagets og vilde afvige saa stærkt fra den direkte Linie, at den ikke var egnet til at indgaa som Led i en international Hurtigrute. Anlægsomkostningerne vilde ogsaa blive betydeligt større end for den valgte Linie, da Ombygning af den eksisterende Bane maatte ske i meget stort Omfang.

En ny Bane Rødby—Maribo, derfra til Saks København ad den bestaaende Linie og en ny Bane Saks København—Orehoved var vel 6 km kortere end Linien over Nykøbing, men den vilde blive meget dyr (9 Mill. Kr. dyrere end Lovforslaget) og fra et indenlandsk trafikalt Synspunkt faa en Række meget uheldige Følger.

Alt i alt maatte man holde paa Linien *Orehoved—Nykøbing F.—Rødby*, hvoraf hele Lolland-Falster faar Fordel, fordi Nykøbing er Centrum i Stiftet og Endepunkt for Lollandsbanen.

Ved Siden af Linieføringen drøftede Folketingsudvalget med Ministeren Spørgsmaalet om *Statens Overtagelse af Lollandsbanen* (Nykøbing—Nakskov med Sidebane Maribo—Rødby). Ministeren udtalte herom, at han, naar normale Trafikforhold paa Jernbane og Landevej atter tilvejebringes, saaledes at Trafikkommissionens Betænkning af 18. August 1939 om Statens Stilling til Privatbanerne kan tages op til Behandling, og naar endelig Bestemmelse om de forskellige mindre lollandske Baners Forhold derefter er taget, vil være villig til, hvis Befolkningen ønsker det, at overveje Statens Overtagelse af Lollandsbanen.

Ved Sagens 2. Behandling udtalte *Aksel Larsen* (D. K.), at han ikke vilde gaa imod det foreliggende Projekt, da han godt kunde se, at der var saglige Argumenter, som talte for det, men han fandt det forkert at tage dette Projekt op til Løsning, naar man samtidig lod langt mere tvingende trafikmæssige Opgaver, f. Eks. en Jernbanelinie fra København til Køge, ligge.

Lovforslaget vedtoges i Folketinget enstemmigt med 101 Stemmer (2 Medlemmer stemte hverken for eller imod).

Under Forhandlingen i *Landstinget* besvarede Ministeren et Spørgsmaal om Muligheden af *Paastigning og Udstigning af Lyntogene i Rødby Havn* derhen, at det var ugørligt i Øjeblikket at binde sig til en bestemt Fartplan, men at Spørgsmaalet til sin Tid skulde blive taget under velvillig Behandling. Hvis det da under Hensyn til, at Fartplanen først og fremmest maa lægges med Henblik paa Linien som international Linie, skulde vise sig muligt permanent at etablere Standsning i Rødby Havn, skulde der ikke være noget i Vejen derfor fra Statsbanernes Side.

Lovforslagets Vedtagelse skete i Landstinget enstemmigt med 60 Stemmer.

128. Lov om Anlæg af en Motorvej fra Rødby Havn til Storstrømsbroen, herunder Bygning af en Bro over Guldborgsund. (Minister for offentlige Arbejder *Gunnar Larsen*). [A. Sp. 2901. — C. Sp. 385 og 1275].

Fremsat i *Folketinget* $24\frac{1}{2}$ (F. Sp. 1133). 1. Beh. $31\frac{1}{2}$ (F. Sp. 1208). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Peder Nørgaard, H. P. Hansen [Sorø A.], N. P. Nielsen, Hartvig Frisch, Levinsen, Ludvig Christensen, Viggo Nielsen, Peder Clausager [Sekretær], A. M. Hansen, Christiani [Formand], Løje, Krag, Boeck-Hansen, Grønning og Victor Larsen). Betænkning (B. Sp. 433) afgivet $20\frac{1}{2}$. (Ordfører: Boeck-Hansen). 2. Beh. $26\frac{1}{2}$ (F. Sp. 1361). 3. Beh. $27\frac{1}{2}$ (F. Sp. 1377). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $14\frac{1}{3}$ (L. Sp. 805). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (C. E. Christiansen, Date, Fløtkjær, A. P. Hansen, Hans Hansen, Kantsø, Johs. Nielsen, Gudiksen, P. N. Petersen [Røjle], K. Pedersen, Ravn, Stensballe [Formand], Nikoline Winther, Korsgaard [Sekretær] og Axel B. Lange). Betænkning (B. Sp. 1039)

afgivet $2\frac{2}{3}$. (Ordfører: C. E. Christiansen). 2. Beh. $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 939). 3. Beh. $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 959). *Loven stadfæstet 17. April 1941.* (Lov-Tid. Nr. 191).

Denne Lov staar i Forbindelse med Loven om Tilvejebringelse af en Jernbane- og Automobilfærgefart over Femer Bælt og har til Formaal at skaffe de motorkørende god og hurtig Vejforbindelse fra Rødby Havn til Storstrømsbroen, for at de i fuldt Omfang kan nyde godt af de Fordele, Rødby—Femern-Ruten byder dem. Efter Ministeriets Opfattelse lod det bestaaende Vejnet paa Lolland i saa Henseende meget tilbage at ønske, ligesom man betragtede Guldborgsundbroen med en Kørebanebredde af 6 m som for smal til at tage den store gennemgaaende Automobiltrafik. Vejen kommer til at danne en Fortsættelse af de Motorveje, der anlægges fra tysk Side i Tilslutning til Rødby—Femern-Forbindelsen, og Ministeren fandt det derfor naturligt at anlægge den efter nogenlunde de samme Principper som de tyske Motorveje, saa meget mere som der her formentlig vilde blive Tale om en stor Transittrafik fra Tyskland og Vesteuropa til det øvrige Skandinavien.

Hovedbestemmelsen i Lovens § 1 indeholder Bemyndigelse for Ministeren for offentlige Arbejder til for Statskassens Regning at lade anlægge en Vej *udelukkende for Kørsel med Motorkøretøjer* fra Rødby Havn til Storstrømsbroen, herunder Bygning af en *Bro over Guldborgsund*, samt til i denne Anledning at lade foretage de Forlægninger og Ændringer i det bestaaende Vejnet, der er nødvendige for at tilvejebringe det nye Vejanlæg og for paa mest hensigtsmæssig Maade at sætte dette i Forbindelse med det bestaaende Vejnet. — *Tilslutning af andre Veje* til Motorvejen maa kun ske *paa enkelte af Ministeren nærmere bestemte Steder*, og ud over disse Tilslutninger maa der ikke være Adgang til Vejen.

Det oplyses i Motiverne til Lovforslaget, at *Vejen* agtes anlagt med Hensyntagen til de Krav, der maa stilles til en moderne Motorvej, som man forudsætter ad Aare kommer til at gaa fra Rødby til København. Den vil saa vidt muligt blive ført i ret Linie Øst om Saksøbing til Storstrømsbroen, og den anlægges med 2×2 Kørebaner adskilt ved en Midterabat, men uden Gang- og Cyklestier, hvorhos alle skærende Veje og Baner forudsættes ført over eller under den nye Vej ved Broanlæg.

Foreløbig er det dog Hensigten kun at anlægge Vejen fra Rødby Havn til Guldborgsund og sætte Motorvejen i For-

bindelse med den allerede eksisterende Bro ved Guldborg og den eksisterende Vej fra Guldborg til Storstrømsbroen, ligesom det er Meningen indtil videre kun at anlægge de 2 Kørebaneer, medens alt Jordarbejde og alle Over- og Underføringsanlæg straks agtes udført i fuldt Omfang. Strækningen fra Guldborgsund til Storstrømsbroen vil senere blive bragt til Udførelse efter nærmere Bestemmelse af Ministeren for offentlige Arbejder, naar det skønnes nødvendigt af Hensyn til Trafikken.

Under Forudsætning af, at Vejen kun anlægges fra Rødby Havn til Guldborgsund, samt at der kun anlægges 2 Kørebaneer, er *Udgifterne* ved Arbejdet anslaaet til ca. 20 Mill. Kr. Til Anlæg af Vejen paa hele Strækningen Rødby Havn—Storstrømsbroen (herunder Bygning af en ny Bro over Guldborgsund) og med 2 × 2 Kørebaneer regnes Udgifterne at ville andrage ca. 42 Mill. Kr. Udgifterne fordeler sig saaledes:

	Mill. Kr.	Mill. Kr.
1. Arealerhvervelse og Ulempeerstatning m. m.....	1,1	1,4
2. Jordarbejde m. m.....	4,5	6,8
3. Kørebanebelægning.....	4,35	12,0
4. Viaduktanlæg inkl. Vejforlægninger og Vandløbsbroer m. m.....	6,5	9,5
5. Bro over Guldborgsund.....	—	5,5
6. Sikkerhedsrækværker, Vandafledning, Afmærkning, Bepantning m. m.....	0,4	0,5
7. Administration, tilfældigt og uforudset.....	3,15	6,3
Tilsammen...	20,0	42,0

Til *Dækning* af Statens samlede Udgifter ved Anlæggets Gennemførelse samt af Udgifterne ved dets fremtidige Vedligeholdelse skal der ifølge § 4 i det fornødne Antal Aar svares en *Afgift* til Statskassen paa 1 Øre pr. l Benzín. Naar Dækning er opnaaet for Anlægsudgifterne, henlægges Afgiften til en Fond, indtil denne efter Ministerens Skøn ved Udgangen af et Kvartal vil have naaet en saadan Størrelse, at Renterne deraf vil kunne tilstrække til Vejanlæggets fremtidige Vedligeholdelse.

Af Lovens øvrige Indhold skal blot anføres, at § 2 nævner de Regler, der skal følges ved Ekspropriation, at § 3 bemyndiger til at tilvejebringe de til Anlæggets Gennemførelse for-

nødne Beløb ved Udstedelse af Statsobligationer, at § 6 tilsiger Fritagelse for Skatter og Afgifter, Stempel m. v., og at § 5 overlader til Ministeren for offentlige Arbejder efter Forhandling med Arbejds- og Socialministeren at fastsætte de nærmere Regler med Hensyn til Anvendelsen af den *Arbejds-kraft*, der er fornøden ved de i Loven omhandlede Jordarbejder.

Ved 1. Behandling i *Folketinget* blev Lovforslaget anbefalet af Ordførerne for Socialdemokratiet, Venstre og Det konservative Folkeparti, som ved Siden af Lovforslagets trafikmæssige Betydning særlig fremhævede dets *beskæftigelses-fremmende* Virkning. Det radikale Venstre kunde ogsaa tiltræde Forslaget, men ønskede dog nærmere undersøgt, om dette ikke til Overmaal opfyldte de Krav, som den gennemgaaende og hurtige Motorfærdsel stiller. Bondepartiet undervurderede ikke Fordelen ved gode Forbindelser med Udlandet, men nærrede nogen Betænkelighed ved de store Millionudgifter til Veje og Broer og fandt det mere paatrængende at faa sat nogle af de mange Penge ind i Produktionslivet end i Vej- og Broanlæg.

Aksel Larsen (D. K.) var Modstander af Lovforslaget. Der var efter Kommunisternes Mening mere presserende Trafikproblemer at løse herhjemme end den foreslaaede Autobane, de fandt Finansieringsmaaden urimelig, da denne Vej kun vilde blive benyttet af et lille Faatal af Automobilkørere her i Landet, og de kunde ikke indse Nødvendigheden af at forbeholde Vejen til Automobilkørsel saa lidt som Nødvendigheden af at nybygge Guldborgsundbroen 4—5 Aar efter, at man havde bygget en fortrinlig Bro over Guldborgsund.

Oluf Pedersen (D. R.) kunde ikke stemme for Lovforslaget, hvis Løsning af Vejspørgsmaalet paa Lolland forekom ham sagligt daarlig. Efter hans Mening burde Forslaget indskrænkes til en Bemyndigelse til Anlæg af en for Motorkørsel egnet Vej fra Rødby Havn til Rørbæk Nord for Saksøbing og til Omlægning og Udvidelse af Vejen fra Rørbæk til Storstrømsbroen. Man vilde saaledes spare en ny Bro til Afløsning af den nye Guldborgsundbro og en ny Vej til Afløsning af den nye Vej fra Guldborgsund til Storstrømsbroen og derhos undgaa, at Vejen blev en Luksusvej.

Folketingets Udvalg havde Samraad med Statsministeren, Ministeren for offentlige Arbejder, Finansministeren og Arbejds- og Socialministeren. Sidstnævnte erklærede med Hensyn til Lovforslagets § 5, at der vilde blive taget Hensyn dels til, at der sikres de lokale Erhverv den fornødne *Arbejds-kraft*, dels til den til enhver Tid ledige stedlige *Arbejds-kraft*,

saaledes at denne foretrækkes ved Udførelsen af de i Lovforslaget omhandlede Anlæg.

Herefter indstillede Udvalget Lovforslaget til Vedtagelse uforandret. Vedtagelsen skete med 94 Stemmer mod 1.

Landstingets Udvalg drøftede med Ministeren for offentlige Arbejder Spørgsmaalet om Vejanlæggets Linieføring og det Tempo, i hvilket Arbejdet tænkes gennemført.

Med Hensyn til det første Spørgsmaal fremhævedes det ønskelige i, at der vælges en *Linieføring*, der ogsaa giver Midt- og Vestlolland den størst mulige Nytte af Anlægget, herunder at Vejen saa vidt muligt føres Vest om Maribo. Ministeren oplyste, at det er Hensigten at underkaste de forskellige mulige Linieføringer en nøje teknisk og økonomisk Prøvelse, og Ministeren erklærede sig villig til, uanset at det efter det nu foreliggende maa antages, at en Linieføring Vest om Maribo vil medføre forøgede Udgifter og frembyde forskellige tekniske Vanskeligheder, at tage det største mulig Hensyn til det fremsatte Ønske.

Med Hensyn til *Arbejdstempoet* udtalte Ministeren, at det er Hensigten at træffe Aftale om, at Arbejdet her i Landet gennemføres i samme Tempo som de tilsvarende Arbejder i Tyskland.

Lovforslaget vedtoges i Landstinget enstemmigt med 42 Stemmer.

129. Lov om Forlængelse af Gyldigheden af Lov Nr. 366 af 6. Juli 1940 om midlertidigt Tillæg til Lov om Afgift af Motorkøretøjer m. v. (Minister for offentlige Arbejder *Gunnar Larsen*). [A. Sp. 3291. — C. Sp. 1149 og 1221].

Fremsat i *Landstinget* $20/3$ (L. Sp. 844). 1. Beh. $21/3$ (L. Sp. 859). 2. Beh. $25/3$ (L. Sp. 866). 3. Beh. $26/3$ (L. Sp. 881). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $28/3$ (F. Sp. 1816). 2. Beh. $28/3$ (F. Sp. 1820). 3. Beh. $28/3$ (F. Sp. 1829). *Loven stadfæstet 31. Marts 1941.* (Lov-Tid. Nr. 160).

Ved Lov Nr. 366 af 6. Juli 1940 (Aarvog 1939—40, Side 506) blev der indrømmet ikke-benzindrevne Motorkøretøjer den afgiftsmæssige Begunstigelse, at der kun skulde svares samme Vægtafgift af dem som af benzindrevne Motorkøretøjer, ikke — som efter den almindelige Afgiftsregel i Lovbekendtgørelse Nr. 123 af 23. Marts 1932 — dobbelt Vægtafgift. Denne Begunstigelse gjaldt kun for Tidsrummet

fra 1. Juli 1940 til Udgangen af Marts 1941, men fik ved den heromhandlede Lov fortsat Gyldighed til *Udgangen af September 1941*.

Ved Lovforslagets 1. Behandling i Folketinget henstillede *Rasmussen (Gylling)* (R. V.) med Tilslutning af *Sønderup* (V.), om det ikke vilde være praktisk, at Lovens Ophør blev fastsat til et noget senere Tidspunkt, da Rigsdagen almindeligvis ikke er inde i Slutningen af September, og ved 3. Behandling anmodede *Rasmussen (Gylling)* om, at nyt Lovforslag maatte blive fremsat i Løbet af Sommeren inden Gyldighedsperiodens Udløb.

Lovforslagets Vedtagelse skete enstemmigt i begge Ting.

130. Lov om Forlængelse af Gyldigheden af Lov Nr. 366 af 6. Juli 1940 om midlertidigt Tillæg til Lov om Afgift af Motorkøretøjer m. v. (Minister for offentlige Arbejder *Gunnar Larsen*). [A. Sp. 4803. — C. Sp. 2007 og 2027].

Fremsat i *Folketinget* $20/8$ (F. Sp. 2451). 1. Beh. $21/8$ (F. Sp. 2517). 2. Beh. $21/8$ (F. Sp. 2519). 3. Beh. $21/8$ (F. Sp. 2521). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $22/8$ (L. Sp. 1304). 2. Beh. $22/8$ (L. Sp. 1311). 3. Beh. $22/8$ (L. Sp. 1313). *Loven stadfæstet 26. August 1941*. (Lov-Tid. Nr. 365).

Gyldigheden af Loven af 6. Juli 1940 (se foranstaaende Sag) blev ved denne Lov yderligere forlænget til *Udgangen af Marts 1942*.

131. Lov om Bemyndigelse til Foretagelse af visse Ekspropriationer m. v. (Minister for offentlige Arbejder *Gunnar Larsen*). [A. Sp. 3093. — C. Sp. 1295 og 1323].

Fremsat i *Folketinget* $7/3$ (F. Sp. 1463). 1. Beh. $19/3$ (F. Sp. 1658). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (*Strøm*, *M. Larsen*, *P. Mortensen*, *Villumsen*, *Johs. Hansen*, *H. Johannes Larsen* [Sekretær], *Peder Nørgaard*, *Peder Clausager*, *Jensen* [Gørding], *Hans Pinstrup*, *Vanggaard*, *Vagn Bro*, *Falk-Jensen*, *A. C. D. Petersen* [Formand] og *Westermann*). Betænkning (B. Sp. 1049) afgivet $2/4$. (Ordfører: *Peder Clausager*). 2. Beh. $3/4$ (F. Sp. 2001). 3. Beh. $3/4$ (F. Sp. 2005).

Oversendt til Landstinget. 1. Beh. $\frac{4}{4}$ (L. Sp. 1013). 2. Beh. $\frac{5}{4}$ (L. Sp. 1025). 3. Beh. $\frac{5}{4}$ (L. Sp. 1027). *Loven stadfæstet 1. Maj 1941.* (Lov-Tid. Nr. 223).

I. Loven bemyndiger Ministeren for offentlige Arbejder til for *Statsbanerne* at erhverve, om fornødent ved Ekspropriation efter Reglerne i Forordning af 5. Marts 1845, jfr. Lov Nr. 6 af 10. Januar 1928:

a. de Arealer m. v., der udkræves til saadanne Ændringer ved *Statsbanernes Stationsanlæg* m. v., som vil være at foretage i Forbindelse med de Sporforstærkningsarbejder o. lign., hvortil Bevilling er givet eller gives ved Finansloven eller Tillægsbevillingsloven for 1941—42.

b. de fornødne Arealer til Gennemførelse af supplerende *Sneværnsforanstaltninger* paa visse Statsbanestrækninger.

Til Forebyggelse af, at der paa de i Drift værende Statsbaner og Privatbaner samler sig Snedriver, kan vedkommende Banebestyrelse paa de til Banen stødende Arealer lade opstille *flyttelige Sneskærme* eller træffe andre lignende Foranstaltninger af midlertidig Karakter. I Mangel af mindelig Overenskomst fastsættes den Lodsejerne i denne Anledning tilkommende Ulempeerstatning af de ifølge Lov om Mark- og Vejfred af 25. Marts 1872 § 13 udmeldte Mænd.

c. de Arealer m. v., der vil være nødvendige til *Baneforlægninger* m. v. i Tilfælde af *Optagelse af Privatbanerne Odense—Svendborg og Odense—Nr. Broby—Faaborg paa Odense Statsbanestation.*

d. de Arealer m. v., der er fornødne i Anledning af Tilvejebringelse af en *Jernbanestation i Haderslev By ved Nørregade* til Brug for Persontrafikken paa Banestrækningen Vojens—Haderslev samt en i Forbindelse hermed staaende Rutebilstation.

e. de Arealer m. v., der udkræves for Gennemførelse af et 2. *Spor fra Glim til Lejre.*

II. Endvidere bemyndiges Ministeren til for *Vandbygningsvæsenet* at erhverve, om fornødent ved Ekspropriation efter de under I. nævnte Regler:

de Arealer m. v., der udkræves til *Dige- og Kystsikringsanlæg*, som gennemføres for Statens Regning og ved Vandbygningsvæsenets Foranstaltning, herunder Arealer til Frem-

skaffelse af Digefyld og til midlertidig eller vedvarende Brug under Anlæggenes Udførelse eller Vedligeholdelse.

III. Endelig bemyndiger Loven Ministeren til for *Det falsterske Digelag* og paa dettes Bekostning at erhverve ved Ekspropriation efter de under I. nævnte Regler:

et langs *det falsterske Diges Vestsida beliggende ca. 7,53 m bredt Areal*.

IV. Saa længe de i Henhold til denne Lov for Statsbanerne og Vandbygningsvæsenet erhvervede *Grunde* anvendes til de af Loven omfattede Anlæg eller forbeholdes en senere Udvidelse deraf, *fritages de for alle Skatter og Afgifter*. De paa Grundene til Banernes og Vandbygningsvæsenets Brug opførte *Bygninger* saavel i Købstæderne som paa Landet fritages indtil videre for alle Skatter og Afgifter til Staten.

De i Anledning af eller i Forbindelse med de under I.—III. omhandlede Baneanlæg m. v. udfærdigede Dokumenter, Udskrifter, Attester m. v. *fritages for Stempel- og Tinglysningsafgifter* samt alle andre Afgifter til det offentlige.

Den under I., Litra d., omtalte Station for Persontrafik i *Haderslev* skal erstatte Amtsbanegaarden sammesteds.

Den under II. nævnte Ekspropriationshjemmel er givet for at sikre uhindret Gennemførelse af nye, store *Dige- og Kystsikringsanlæg*, der er Led i Bekæmpelsen af Arbejdsløsheden.

Ekspropriationsbeføjelsen under III. skyldes Hensynet til *Digets Sikkerhed* og til Sikring af fri Adgang for Digelaget til Færdsel langs Diget.

Bestemmelserne under I., Litra b., Stk. 2 (flyttelige Sne-skærme) og I., Litra e. (2. Spor fra Glim til Lejre), blev tilføjet i Folketinget efter Forslag af Ministeren, tiltraadt af Udvalget.

En Del af Udvalgets Medlemmer nærrede Betænkelighed ved at lægge en ny *Jernbanestation i Haderslev »Øst for Nørregade«*, som der stod i Regeringens Forslag. Udvalget mente sig dog ikke beføjet til at fastslaa Beliggenheden af Stationen, idet man erkendte, at det er et Spørgsmaal, der maa afgøres ved Forhandling mellem Statsbanerne og de lokale Myndigheder, men Udvalget henstillede til Ministeren at tage Spørgsmaalet op til fornyet Overvejelse, og Ministeren indvilgede heri, idet han tiltraadte et Ændringsforslag af Udvalget om at erstatte Ordene »Øst for Nørregade« med: »ved Nørregade«.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

132. Lov om midlertidig Ændring i Lov Nr. 111 af 13. Maj 1911 om Statsbanernes Takster m. m. (Minister for offentlige Arbejder *Gunnar Larsen*). [A. Sp. 4711. — C. Sp. 1393 og 1395].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{11}{6}$ (F. Sp. 2272). 1. Beh. $\frac{11}{6}$ (F. Sp. 2276). 2. Beh. $\frac{11}{6}$ (F. Sp. 2285). 3. Beh. $\frac{11}{6}$ (F. Sp. 2286). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{11}{6}$ (L. Sp. 1192). 2. Beh. $\frac{11}{6}$ (L. Sp. 1203). 3. Beh. $\frac{11}{6}$ (L. Sp. 1203). *Loven stadfæstet 14. Juni 1941*. (Lov-Tid. Nr. 260). Traadt i Kraft 15. Juni 1941.

Hensigten med den foretagne Ændring af Statsbanernes Takstlov er at søge Banernes Ydeevne forøget til Fremme af de meget store Transporter af Brændsel, særlig Tørv og Brunkul, og af Bygningsmaterialer som Sten, Grus og Sand. I sin Fremsættelsestale oplyste Ministeren for offentlige Arbejder, at der af Justitsministeriet vilde blive givet *Dispensation fra Forbudet mod Transport paa Helligdage* af Brændsel og de nævnte Bygningsmaterialer. For at opnaa det tilsigtede Resultat af en saadan Dispensation vilde det imidlertid være nødvendigt at give Bemyndigelse til for de Varer, der omfattes af Dispensationen, at *medregne Helligdage i Fristerne for Vognes Paa- eller Aflæsning*, for hvis Overskridelse Vognleje beregnes.

I Overensstemmelse hermed bemyndiger Loven Ministeren for offentlige Arbejder til indtil videre at sætte den gældende Bestemmelse om, at Helligdage holdes uden for den almindelige Indlæsningsfrist og Aflæsningsfrist for Vognladningsgods, ud af Kraft, for saa vidt angaar Gods, for hvilket der er givet Tilladelse til Læsning og Losning samt Til- og Frakørsel paa Helligdage.

Forøgelsen af Transportsystemets Ydeevne gennem den stedfundne Lovændring blev anslaaet til en Sjattedel eller $16\frac{2}{3}$ pCt.

Ved Lovforslagets Fremsættelse oplyste Ministeren, at der for yderligere at fremme Transportkapaciteten vilde blive foretaget en klækkelig *Forhøjelse af den Vognleje*, der opkræves, naar Vognen ikke læses eller aflæses inden den fastsatte Frist, idet Lejen vilde blive forhøjet fra henholdsvis 3, 10 og 20 Kr. til 20, 30 og 40 Kr. Den forhøjede Vognleje maatte imidlertid ikke overvæltet paa Forbrugerne som et Tillæg til Maksimalpriserne.

Det var endvidere Hensigten at lade Statsbanerne yde en særlig *Rabat* for Vogne med Brændsel, der paalæsses eller aflæsses om Søndagen, og denne *Rabat* skulde nogenlunde svare til de gennemsnitligt forøgede Arbejdsomkostninger, saa at Forbrugerne ikke kom til at betale en højere Pris for Brændselet. *Privatbanerne* følger i Almindelighed paa Takstomraadet Statsbanernes Regler, men da der ikke fandtes nogen Hjemmel, hvorefter *Privatbanerne* kunde tilpligtes at yde en tilsvarende *Rabat*, vilde man søge en særlig *Bevilling* til at lade Staten godtgøre *Privatbanerne* deres formindskede *Indtægter* ved *Ydelsen* af den heromhandlede *Rabat*.

Endelig oplyste Ministeren under Forhandlingen i Landstinget, at der med Hensyn til Søndagstransport med *Automobiler* var regnet med en lignende *Dispensation* fra Justitsministeriet som den, hvorpaa Lovforslaget hvilede.

Lovforslaget gik uændret gennem begge Ting og vedtoges enstemmigt.

133. Lov om Tillæg til Lov om Navneforandring af 22. April 1904. (Justitsminister *Harald Petersen*). [A. Sp. 2703. — C. Sp. 307 og 359].

Fremsat i *Landstinget* $4/_{12}$ (L. Sp. 382). 1. Beh. $15/_{1}$ (L. Sp. 552). 2. Beh. $17/_{1}$ (L. Sp. 555). 3. Beh. $17/_{1}$ (L. Sp. 558). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $23/_{1}$ (F. Sp. 1127). 2. Beh. $29/_{1}$ (F. Sp. 1154). 3. Beh. $13/_{2}$ (F. Sp. 1277). *Loven stadfæstet 19. Februar 1941.* (Lov-Tid. Nr. 66).

I Henhold til § 9 i Lov om Navneforandring af 22. April 1904 og kgl. Anordning af 15. Juni 1906 vilde den ved Lovens §§ 1—5 aabnede Adgang til Antagelse af Slægtsnavn ved Øvrighedsbevis ophøre med Udgangen af Juni 1916.

Ved Lov af 31. Marts 1916 blev Fristen imidlertid forlænget indtil Udgangen af Juni 1921, ved Lov af 15. April 1921 forlængedes Fristen yderligere til Udgangen af Juni 1931 og ved Lov af 11. Februar 1931 til Udgangen af Juni 1941.

I Aarene 1906—20 udfærdigedes i alt ca. 10 000 Øvrighedsbeviser, i Aarene 1921—30 ca. 3 000 og i Aarene 1931—40 (1. Halvaar) 2 529.

Selv om der saaledes ogsaa i de sidste 10 Aar er udfærdiget et betydeligt Antal Øvrighedsbeviser, kan den ved Loven af 1904 tilstræbte Navnefornyelse ikke siges at være opnaaet,

idet de almindelige Familienavne, som man ønskede at komme bort fra, endnu benyttes i stort Omfang. Der er saaledes stadig Trang til Bestemmelser, der aabner en let Adgang til Erhvervelse af nyt Navn, og Fristen for Adgangen til Antagelse af Slægtsnavn ved Øvrighedsbevis er nu forlænget *indtil videre*.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

134. Lov om midlertidigt Tillæg til Borgerlig Straffelov. (Justitsminister *Harald Petersen*). [A. Sp. 2891. — C. Sp. 301 og 309].

Fremsat i *Folketinget* $17\frac{1}{2}$ (F. Sp. 1112). 1. Beh. $17\frac{1}{2}$ (F. Sp. 1116). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Fr. Dalgaard, Alsing Andersen [Formand], Rasmus Hansen, Hedtoft-Hansen, Bomholt, Holger Eriksen, Strøm, A. M. Hansen [Sekretær], Valdemar Sørensen, Vagn Bro, Krag, Erik Eriksen, Ole Bjørn Kraft, Henning Hasle og Skjerbæk). Betænkning (B. Sp. 391) afgivet $17\frac{1}{2}$. (Ordfører: Fr. Dalgaard). 2. Beh. $17\frac{1}{2}$ (F. Sp. 1119). 3. Beh. $17\frac{1}{2}$ (F. Sp. 1120). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $17\frac{1}{2}$ (L. Sp. 559). 2. Beh. $17\frac{1}{2}$ (L. Sp. 562). 3. Beh. $17\frac{1}{2}$ (L. Sp. 563). *Loven stadfæstet 18. Januar 1941.* (Lov-Tid. Nr. 14).

Loven indeholder Skærper af Straffelovens Bestemmelser paa forskellige Punkter, Skærper, der alle er begrundede i den foreliggende særlige Situation under Landets Besættelse af fremmede militære Styrker, og som tager Sigte paa — som Justitsministeren udtalte ved Lovforslagets Fremsættelse — saa effektivt som muligt at forebygge, »at uansvarlige Personer ved beklagelige Handlinger søger at ødelægge det bestaaende gode Forhold til den tyske Værnemagt og de herværende tyske Myndigheder i øvrigt«.

§ 1. Ved Lov Nr. 388 af 22. Juli 1940 (Aarbo 1939—40, Side 529) blev der tilvejebragt Hjemmel for Straf for den, der offentligt giver Meddelelser, som er egnede til at skade Landets Interesser i Forhold til Udlandet. Denne Bestemmelse har vist sig ikke at være fuldt tilstrækkelig. I Lovens § 1 er det derfor nu bestemt, at den, der *udbreder Rygter*,

som er egnede til at skade Landets Interesser i Forhold til Udlandet, straffes, selv om Udbredelsen ikke sker offentligt, med Bøde eller Hæfte eller med Fængsel indtil 1 Aar.

§ 2. For *Spioneri* kan der efter Straffelovens § 105 højst idømmes Straf af Fængsel i 6 Aar. Ifølge § 2 bliver Straffen, saafremt det drejer sig om *Efterretninger vedrørende militære Anliggender*, fremtidig Fængsel paa Livstid, dog at der i mindre grove Tilfælde kan anvendes tidsbestemt Fængsel ikke under 1 Aar.

§ 3 har følgende Ordlyd:

Med Fængsel paa Livstid, i mindre alvorlige Tilfælde med tidsbestemt Fængsel ikke under 1 Aar, straffes den, der i *Forhold til udenlandske militære Styrker*, der efter Overenskomst med den danske Regering *befinder sig her i Landet*:

1. *træder i Modstandernes Krigstjeneste* eller yder Modstanderne en Bistand, der er egnet til at udsætte disse militære Styrkers Sikkerhed for Fare,
2. *ødelægger, beskadiger eller bortskaffer Krigsmateriel* eller Indretninger, der tjener disse Styrkers Formaal, eller paa anden Maade hindrer eller forstyrrer saadanne Genstandes Anvendelse, eller
3. i øvrigt foretager *Handlinger af lignende Karakter*, som er egnede til alvorligt at skade Danmarks Interesser i Forhold til Udlandet.

Efter § 4 omfatter Bestemmelserne i §§ 1—3 ogsaa Handlinger, der begaas af danske Statsborgere *uden for den danske Stats Omraade*.

Af § 5. Indledes der Undersøgelse for Overtrædelse af §§ 1—3 mod en Person, der opholder sig uden for den danske Stats Omraade eller ikke kan findes, kan Retten ved Kendelse bestemme, at der skal *lægges Beslag paa den Formue*, som Sigtede maatte besidde eller erhverve her i Landet. Beslaglæggelsen vedvarer, indtil Sagen er endeligt afgjort.

Saaframt Sigtede har en *Stilling* eller driver en *Virksomhed*, hvortil offentlig Udnævnelse, Beskikkelse, Autorisation, Bevilling, Næringsbrev eller lignende kræves, kan endvidere ved den i Stk. 1 nævnte Kendelse Retten til denne Stilling eller Virksomhed *bringes til Ophør*, saa længe Beslaglæggelsen varer.

§ 6 indeholder *processuelle Regler* i Tilknytning til henholdsvis § 1 og §§ 2 og 3.

Sager om Overtrædelse af § 1 behandles som Politisager. Beslaglæggelse, Ransagning, Anholdelse og Fængsling finder dog Anvendelse i samme Omfang som i Statsadvokatsager. Nedlægges der af Anklagemyndigheden Paastand om Idømmelse af Fængselsstraf, skal der paa Tiltaltes Forlangende beskikkes ham en Forsvarer.

De i §§ 2 og 3 omhandlede Forbrydelser paatales kun efter Justitsministerens Bestemmelse. I Sager angaaende Overtrædelse af disse Bestemmelser skal *Nævninger eller Doms-mænd ikke medvirke*. Sagerne behandles og paakendes i 1. Instans ved Underretten efter Reglerne i Retsplejelovens Kap. 80 med de fornødne Lempelser. Uanset Reglerne i Retsplejelovens Kap. 63 vil Sagerne, naar Anklagemyndigheden begærer det, være at behandle og paadømme ved *Københavns Byret*. Anke kan kun finde Sted med *Justitsministerens Tilladelse*. Offentlig Forsvarer beskikkes i Overensstemmelse med Reglerne i Retsplejelovens Kap. 66. Der kan *ikke* gives Møde ved *valgt Forsvarer*.

§ 7. Loven, der traadte i Kraft straks, finder tillige Anvendelse paa Handlinger, med Hensyn til hvilke *Under-søgelse er indledet, men Sagen ikke afsluttet* ved Lovens Ikrafttræden, uanset om Afgørelsen maatte blive strengere end efter den hidtil gældende Lovgivning. — Der kan ved kgl. Anordning træffes Bestemmelse om Lovens Bortfald.

Lovforslaget gennemførtes uændret og vedtoges enstemmigt i begge Ting.

135. Lov om Ændringer i Lov Nr. 98 af 31. Marts 1931 om Statens Tjenestemænd. (Justits- og Politivæsenet). (Justitsminister *Harald Petersen*). [A. Sp. 2937. — C. Sp. 401, 1299 og 1319].

Fremsat i *Folketinget* ²⁹/₁ (F. Sp. 1150). 1. Beh. ⁵/₂ (F. Sp. 1236). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (N. P. Nielsen [Sekretær], Hedtoft-Hansen, P. Mortensen, Rasmus Hansen, Albinus Jensen, A. C. Mortensen, M. K. Sørensen, A. M. Hansen, Kristian Nygaard, Søren P. Larsen, Vagn Bro,

Arnth Jensen, Henning Hasle [Formand], Bouet og Gerda Mundt). Betænkning (B. Sp. 439) afgivet $2\frac{1}{2}$. (Ordfører: A. M. Hansen). 2. Beh. $2\frac{7}{2}$ (F. Sp. 1378). 3. Beh. $\frac{5}{3}$ (F. Sp. 1399). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{7}{3}$ (L. Sp. 718). 2. Beh. $\frac{13}{3}$ (L. Sp. 730). Behandlingen standset og Lovforslaget henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Steincke [Formand], C. E. Christiansen, Fløtkjær, A. P. Hansen, Ingeborg Hansen, Kantsø, Jørgen Møller, Lannung, Anna Westergaard, Elmquist [Sekretær], Ravn, Rytter, Thisted Knudsen, Malchau og Johanne Dahlerup Petersen). Betænkning (B. Sp. 1057) afgivet $\frac{2}{4}$. (Ordfører: Steincke). Fortsættelse af 2. Beh. $\frac{3}{4}$ (L. Sp. 999). 3. Beh. $\frac{3}{4}$ (L. Sp. 1003). *Tilbage-sendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 1077) afgivet $\frac{4}{4}$. Eneste Beh. $\frac{5}{4}$ (F. Sp. 2032). *Loven stadfæstet 16. April 1941.* (Lov-Tid. Nr. 186).

Som omtalt i Aarbogen for 1938—39, Side 403, ansaas den ved Loven af 15. Marts 1939 gennemførte Udvidelse af Politistyrken med i alt 298 Mand ikke for tilstrækkelig til Varetagelsen af de Opgaver, som den senere Tids Lovgivning havde paalagt Politiet. Det var imidlertid dengang Tanken, at den nødvendige Udvidelse skulde ske over en længere Aarrække. Krigens Udbrud i September 1939 og Landets Besættelse den 9. April medførte dog ogsaa paa dette Omraade en afgørende Ændring af Forholdene, og baade de omfattende Bevogtnings- og Afspærringsforanstaltninger, den langt mere omfattende Patrouillering end tidligere, Udbygningen af Luftværnsforanstaltningerne og Kontrollen med en lang Række af de i Anledning af Krigssituationen givne Forskrifter nødvendiggjorde en hurtig Udvidelse af Politistyrken. Med Tilslutning af Folketingets Finansudvalg blev der da ogsaa i April 1940 gennemført en Udvidelse af Ordenspolitistyrken med 300 *honorarlønnede Politibetjente*. Denne Forøgelse viste sig dog inden længe at være utilstrækkelig, og med Finansudvalgets Tilslutning blev Styrken i Juli 1940 udvidet med *yderligere 1 100 honorarlønnede Politibetjente*, saaledes at Kriminalpolitiet samtidig forøgedes med 100 Mand ved, at der overgik 100 Politibetjente fra Ordenspolitiet til Kriminalpolitiet. For at faa det fornødn. Antal Ledere til denne Styrke tillod man desuden, at et Antal overordnede Stillinger blev besat ved Konstitution.

En Ordning med honorarlønnede Politibetjente maatte imidlertid i det lange Løb anses for utilfredsstillende, idet navnlig de usikre Fremtidsmuligheder i Forbindelse med den lave Begyndelseslønning vilde gøre det vanskeligt at faa

kvalificerede Ansøgere til Politiets Tjeneste, hvorhos en Politistyrke, bestaaende dels af Tjenestemænd, dels af honorarlønnet Personale, ikke kunde ventes at opnaa den nødvendige Fasthed og Ensartethed.

Under Hensyn hertil og til, at den normerede Politistyrke allerede før Krigen var for faatallig, samt til at man maatte regne med, at der ogsaa efter Krigens Ophør i lang Tid vilde blive Brug for en betydelig og handlekraftig Politistyrke, stillede *Justitsministeren* i Overensstemmelse med en Indstilling fra Rigspolitichefen Forslag om, at der blev normeret et Antal *Tjenestemandsstillinger*, svarende til de omtalte 1 400 honorarlønnede Politibetjente, saaledes at Ordenspolitiet blev udvidet med 1 300 Mand og Kriminalpolitiet med 100 Mand.

Ved *Chargeringen* af Ordenspolitiets Styrke mente man at maatte tage særligt Hensyn til, at ca. 2 700 Mand af hele Styrken skulde formeres i *Udrykningsafdelinger*, der bestaar af en Delingsfører, 2 Halvdelingsførere, 4 Gruppeførere og 20 Politibetjente, og hvor Gruppeføreren indtager en Stilling, der er Politibetjentene overordnet, men under Halvdelingsførerne. Man fandt det derfor hensigtsmæssigt at oprette en ny Stilling som *Overpolitibetjent af 2. Grad* med lønningsmæssig Placering mellem de hidtidige Overpolitibetjente — der herefter bliver Overpolitibetjente af 1. Grad — og Politibetjente*). Efter Regeringens Forslag skulde de 1 300 nyoprettede Stillinger i *Ordenspolitiet* da normeres paa følgende Maade:

4	Politikommisærer i 6. Lønningsklasse a,
4	— i 6. — b,
12	Politiassistenter af 1. Grad,
84	— - 2. — ,
37	Overpolitibetjente af 1. Grad,
400	— - 2. — og
759	Politibetjente.

*) Stillingen som Overpolitibetjent af 2. Grad er normeret med Lønning 2 820 Kr., stigende hvert 3. Aar med 300 Kr. til 3 420 Kr. Af løntekniske Grunde er Begyndelseslønnen for Overpolitibetjente af 1. Grad samtidig forhøjet med 120 Kr.

For *Kriminalpolitiets* Vedkommende vilde de 100 Stillinger med Anvendelse af den sædvanlige Chargering blive normeret paa følgende Maade:

1	Politikommisær i 6. Lønningsklasse a,
1	— i 6. — b,
7	Politiassistenter af 1. Grad,
11	— - 2. — ,
26	Overpolitibetjente og
54	Politibetjente.

For at tilvejebringe Lighed i Avancementsforholdene foresloes dog yderligere normeret 60 Stillinger i Kriminalpolitiet som Overpolitibetjente af 1. Grad.

Regeringens ovennævnte Forslag undergik kun den Ændring, at Antallet af Stillinger som Overpolitibetjente af 1. Grad under Hensyn til den lavere Avancementsprocent for *Landpolitiet* blev forøget med 10 mod en tilsvarende Formindskelse af Antallet af Politibetjentstillinger.

Ud over Normeringen af de 1 400 nye Stillinger inden for Politiet indeholder Loven enkelte Ændringer i Tjenestemandslovens Regler. Antallet af Opdagertillæg er saaledes forhøjet med 98 og Antallet af civile Bestillingstillæg med 50. Endvidere er Kravet om 3 Aars fast Ansættelse som Betingelse for Udbetaling af det fulde *Raadighedstillæg* bortfaldet, da der netop i særlig Grad lægges Beslag paa det unge Politimandskab til Udøvelse af den omfattende Patrouilletjeneste og man derfor har lagt megen Vægt paa at sikre dette rimelige Lønningsvilkaar. Endelig er der optaget en speciel Bestemmelse angaaende *Beregningen af Lønningsancienniteten* for Polititjenestemænd, som er overgaaet fra de kommunale Politikorps til Statspolitiet, *inden* Loven om Enhedspolitiet traadte i Kraft (i Tiden fra 1. Juli 1931 til 31. Marts 1938); disse Tjenestemænd, der i lønningsmæssig Henseende er blevet stillet ringere end det Personale med samme Tjenestetid, som først overgik til Staten ved Enhedspolitiordningens Ikrafttræden, kan fremtidig ved Beregningen af deres Lønningsanciennitet medregne 2 Aar af det Tidsrum, i hvilket de har været ansat paa Prøve i de kommunale Politikorps, for saa vidt der efter de kommunale Ansættelsesvilkaar var Hjem-

mel til at medregne Prøvetiden ved Fastsættelsen af Lønningsancienniteten i Kommunens Tjeneste.

Loven har Gyldighed fra 1. Februar 1941.

Udgifterne ved Normeringen af de 1 400 Betjente som Tjenestemænd beløber sig til ca. 5 450 000 Kr. aarlig, hvoraf dog den allervæsentligste Del opvejes ved Nedlæggelsen af de 1 400 honorarlønnede Politibetjentstillinger. Den med Oprettelsen af Avancementsstillingerne forbundne Udgift er anslaaet til ca. 110 000 Kr. aarlig.

Merudgiften som Følge af den ændrede Bestemmelse om Raadighedstillæggets Udbetaling vil i de første Aar blive ret betydelig (for Finansaaret 1941—42 ca. 442 000 Kr.). Naar normale Tilgangsforhold atter indtræder, kan den aarlige Merudgift anslaaes til ca. 30 000 Kr.

Merudgiften ved Gennemførelsen af den ændrede Regel om Lønningsanciennitetsberegningen blev anslaaet til ca. 100 000 Kr., fordelt over 9 Aar.

Under Forhandlingerne paa Rigsdagen berørtes fra flere Sider Spørgsmaalet om en *Reduktion af Politikorpset*, naar normale Forhold atter maatte indtræde. Justitsministeren mente, at der vilde gaa lang Tid, inden man naaede tilbage til saakaldte normale Forhold, men han haabede, at det til sin Tid vilde lykkes at formindske Betjentenes Antal, og troede, at det da vilde ske gennem Nedlæggelse af Stillinger ved Afgang paa Grund af Alder eller ved Dødsfald.

Folketingets Udvalg modtog Henvendelser fra Dansk Politiforbund, Dansk Kriminalpolitiforening og de civile Afdelinger om en *bedre lønningsmæssig Placering*, bedre Avancementsforhold m. m. Der var i Udvalget Enighed om, at flere af de fremførte Ønsker fortjente velvillig Overvejelse; men da Lovforslaget først og fremmest tog Sigte paa Ansættelse i Tjenestemandstillinger af de 1 400 honorarlønnede Politimænd og paa Oprettelse af de i Forbindelse hermed nødvendige Avancementsstillinger, udtalte Udvalget, at videregaaende Ændringer i Politiets Lønningsvilkaar maatte henskydes til en kommende almindelig Revision af Tjenestemandsløven.

I Landstinget rejste *Rytter (V.)* Spørgsmaalet om noget forbedrede *Avancementsvilkaar for Landpolitiet*, og Forslaget henvistes i den Anledning til Udvalgsbehandling. Udvalget var enig om, at Landpolitiets Avancementsforhold begrundede det ovennævnte Ændringsforslag om Oprettelse af 10 Overbetjentstillinger, medens man i øvrigt kunde slutte sig til Udtalelsen i Folketingsudvalgets Betænkning.

Udvalget drøftede desuden Spørgsmaalet om Udbetalingen af *Raadighedstillægget til Aspiranter*, og Justitsministeren erklærede herom ved Sagens 2. Behandling, at Tillægget som hidtil ogsaa til Aspiranter vilde blive udbetalt med det fulde Beløb (uden Fradrag af 10 pCt.).

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

136. Lov om Anlæg af Cyklestier og Gangstier. (Justitsminister *Harald Petersen*). [A. Sp. 3099. — C. Sp. 1271 og 1273].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{7}{3}$ (L. Sp. 709). 1. Beh. $\frac{20}{3}$ (L. Sp. 851). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Officersen, C. E. Christiansen, Fløtkjær, A. P. Hansen, Hans Hansen [Formand], Kantsø, Jørgen Møller, Lannung, Anna Westergaard, Stegger Nielsen, K. Pedersen, Ravn, Stensballe, Korsgaard [Sekretær] og P. A. Poulsen [Stenderup]). Betænkning (B. Sp. 1041) afgivet $\frac{28}{3}$. (Ordfører: Officersen). 2. Beh. $\frac{29}{3}$ (L. Sp. 959). 3. Beh. $\frac{29}{3}$ (L. Sp. 963). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{29}{3}$ (F. Sp. 1880). 2. Beh. $\frac{29}{3}$ (F. Sp. 1884). 3. Beh. $\frac{29}{3}$ (F. Sp. 1885). *Loven stadfæstet 31. Marts 1941.* (Lov-Tid. Nr. 165).

Loven indeholder samme Bestemmelser som Lov Nr. 91 af 15. Marts 1939 (Aarbog 1938—39, Side 412), der udløb den 31. Marts 1941, idet Lovens Gyldighed var fastsat til samme Tidsrum som Gyldigheden af Lov Nr. 169 af 13. April 1938 om Beskæftigelse af arbejdsløse; denne Lov er nu afløst af Lov Nr. 677 af 27. December 1940 om Iværksættelse af offentlige Arbejder og Beskæftigelse af arbejdsløse (se Nr. 79).

Ifølge § 1 kan Justitsministeren efter Forhandling med Arbejds- og Socialministeren og Ministeren for offentlige Arbejder *paalægge de kommunale Myndigheder at anlægge Cyklestier og Gangstier* langs Veje og Gader, hvor det af færdselsmæssige Hensyn maa anses for tiltrængt, samt fastsætte nærmere Forskrifter for Anlæggets Udførelse. Det er dog en *Forudsætning* for Meddelelse af et saadant Paalæg, at der i Henhold til Lov Nr. 677 af 27. December 1940 om Iværksættelse af offentlige Arbejder og Beskæftigelse af arbejdsløse kan ydes Kommunen Tilskud til Arbejdets Ud-

førelse, samt at der har været givet vedkommende Kommunalbestyrelse Adgang til Forhandling om Spørgsmaalet.

Loven, der ikke gælder for Færøerne, udløber den 31. Marts 1943.

Den sidste Sætning i § 1 »samt . . . Spørgsmaalet« blev tilføjet i Landstinget, hvor ogsaa Gyldighedstiden forkortedes fra 5 til 2 Aar.

I Bemærkningerne til Lovforslaget oplystes, at Justitsministeriet vel i den Tid, hvori Loven af 15. Marts 1939 havde været gældende, ikke i noget Tilfælde havde fundet Anledning til at gøre Brug af sin Beføjelse til at meddele de kommunale Myndigheder Paalæg om Anlæg af Cyklestier og Gangstier, men at Ministeriet for Tiden havde en Række Sager om Stianlæg til Behandling. Herom modtog Landstingsudvalget nærmere Oplysning.

Loven mentes i øvrigt at have haft Betydning ved at henlede saavel Politiets som Kommunernes Opmærksomhed paa det ønskelige i Tilvejebringelsen af saadanne Anlæg, og efter de for Justitsministeriet foreliggende Oplysninger er der da ogsaa i de seneste Aar ved Kommunernes Foranstaltning anlagt Cyklestier og Gangstier mange Steder i Landet.

Under Forhandling med Landstingsudvalget om Lovens *Varighed* erklærede Ministeren sig enig i, at Loven bortfalder, naar en ny Vejlovgivning træder i Kraft, idet man forudsætter, at der ved en saadan ny Lovgivning træffes Bestemmelse om den fremtidige Ordning af de i nærværende Lov omhandlede Forhold.

Endvidere udtalte Ministeren, at Justitsministeriet ikke vil benytte Loven i Tilfælde, hvor Anlæg af Cyklestier eller Gangstier vil kræve, at *Vej- eller Kloakanlæg omlægges*, medmindre vedkommende Kommunalbestyrelse har tiltraadt Planerne.

Med de ovennævnte to Ændringer vedtoges Lovforslaget enstemmigt i begge Ting.

137. Lov om Ændring i Lov Nr. 246 af 10. Maj 1940 om Handel med samt Tilvirkning og Besiddelse af Vaaben m. v. (Justitsminister *Harald Petersen*). [A. Sp. 3105. — C. Sp. 495 og 1157].

Fremsat i *Folketinget* $12/3$ (F. Sp. 1505). 1. Beh. $14/3$ (F. Sp. 1627). 2. Beh. $19/3$ (F. Sp. 1657). 3. Beh. $20/3$ (F. Sp. 1689). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $21/3$ (L. Sp. 858).

2. Beh. $^{25}/_3$ (L. Sp. 866). 3. Beh. $^{26}/_3$ (L. Sp. 881). *Loven stadfæstet 31. Marts 1941.* (Lov-Tid. Nr. 166).

Ifølge § 11 i Lov Nr. 246 af 10. Maj 1940 om Handel med samt Tilvirkning og Besiddelse af Vaaben m. v. skulde Loven forelægges Rigsdagen til Revision i Samlingen 1940—41. Da de Forhold, der begrundede de i Loven indeholdte ekstraordinære Bemyndigelser m. m., imidlertid fremdeles var til Stede, blev Fristen for Lovens Forelæggelse til *Revision* ved nærværende Lov udskudt til den ordentlige Rigsdagssamling 1941—42.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

138. Lov om Ekspropriation til Formaal vedrørende Rets-, Politi- og Fængselsvæsenet. (Justitsminister *Harald Petersen*). [A. Sp. 4493. — C. Sp. 1293 og 1323].

Fremsat i *Folketinget* $^{25}/_3$ (F. Sp. 1762). 1. Beh. $^{27}/_3$ (F. Sp. 1804). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Strøm, M. Larsen, P. Mortensen, Villumsen, Johs. Hansen, H. Johannes Larsen, Bomholt, Peder Clausager [Formand], Jensen [Gørding], Vagn Bro, Hans Pinstруп, Hans Conrad Koefoed [Sekretær], Henning Hasle, Westermann og Falk-Jensen). Betænkning (B. Sp. 1047) afgivet $^{2}/_4$. (Ordfører: Strøm). 2. Beh. $^{3}/_4$ (F. Sp. 2000). 3. Beh. $^{3}/_4$ (F. Sp. 2004). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $^{4}/_4$ (L. Sp. 1019). 2. Beh. $^{5}/_4$ (L. Sp. 1026). 3. Beh. $^{5}/_4$ (L. Sp. 1027). *Loven stadfæstet 22. April 1941.* (Lov Tid. Nr. 199). Traadt i Kraft straks.

Efter Gennemførelsen af Loven af 18. Maj 1937 om Politiets og Arrestvæsenets Ordning m. v. har Staten overtaget Benyttelsen af de hidtil anvendte Retslokaler og Politistationslokaler og Forvaltningen af de af Arrestvæsenet benyttede Lokaler, ligesom 13 Ting- og Arresthuse er overgaaet i Statens Eje uden Vederlag. Justitsministeriet har derhos i 31 Tilfælde afsluttet Overenskomst med de kommunale Myndigheder om Overtagelse af Ting- og Arresthuse og Politibygninger, der ikke i Medfør af de gældende Bestemmelser er overgaaet i Statens Eje.

En Del af de overtagne Lokaler var imidlertid allerede ved den nævnte Lovs Ikrafttræden utilstrækkelige til deres

Formaal, og efter den i de senere Aar stedfundne stærke Forøgelse af Politiets Personale er en Udvidelse i mange Tilfælde blevet tvingende nødvendig. Hertil kommer, at ogsaa en Række Dommerkontorer og Politikontorer trænger til Udvidelse, ligesom der vil kunne vise sig Trang til Udvidelse af Fængslerne eller til Erhvervelse af Arealer uden om disse for at tilvejebringe en for Fængslernes Drift hensigtsmæssig Afstand til fremmed Grund og hindre, at Arealer umiddelbart ved Fængslerne bebygges paa en for Fængselsvæsenet generende Maade.

Da det er af afgørende Betydning, at Udvidelserne kan ske i Forbindelse med de nu benyttede Lokaler, eller at Nybygninger — hvor saadanne skal opføres — kan faa en hensigtsmæssig Beliggenhed, giver nærværende Lov Justitsministeren Bemyndigelse til ved Ekspropriation at erhverve private tilhørende Grunde og Bygninger, der skønnes fornødne til *Opførelse, Udvidelse eller Indretning af Bygninger til Rets-, Politi- eller Fængselsvæsenet* eller til Tilvejebringelse af de nødvendige *Arealer* for disse.

I Mangel af Overenskomst om *Erstatningens Størrelse* bliver denne at fastsætte af to uvildige, inden Retten udmeldte Mænd. Hver af Parterne kan ved Henvendelse til Retten inden fire Uger efter Afhjemlingen forlange, at der afholdes Omvurdering ved fire inden Retten udmeldte Mænd. I øvrigt finder Bestemmelserne om Syn og Skøn i Lov om Rettens Pleje Kapitel 19 Anvendelse med de fornødne Lempelser.

Under Forhandlingerne paa Rigsdagen udtalte Venstres Ordfører i Folketinget, *Vagn Bro*, den Opfattelse, at det vilde være heldigt, om samtlige Ekspropriationsordninger blev ensartede, og i Landstinget henstillede *Lannung* (R. V.), om det ikke vilde være rigtigt for Fremtiden at naa til at faa opstillet noget af en Standardbestemmelse paa de Felter, hvor ensartede Hensyn gør sig gældende. *Justitsministeren* oplyste i sit Svar til *Lannung*, at han havde lovet Folketingsudvalget at lade Spørgsmaalet om ensartede Ekspropriationsregler gaa videre til sine Kolleger, men at han ikke selv vilde paatage sig Initiativet til at lade nedsætte et Udvalg derom, fordi Justitsministeriet har meget lidt med Ekspropriationer at gøre.

Lovforslaget vedtoges uændret og enstemmigt i begge Ting.

139. Lov om Ændringer i Lov Nr. 343 af 6. Maj 1921 om Retsforholdet mellem Husbond og Medhjælpere. (Justitsminister *Harald Petersen*). [A. Sp. 4651. — C. Sp. 1375 og 1391].

Fremsat i *Folketinget* $20\frac{1}{5}$ (F. Sp. 2175). 1. Beh. $21\frac{1}{5}$ (F. Sp. 2181). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Levin-
sen, Einer-Jensen, Smørum [Formand], Sørensen [Sejlflo],
Yde, H. C. Hansen, Strøm, Peder Clausager, P. D. Jensen,
Marius Jensen, Ejnar Kjær, Juul, Skjerbæk [Sekretær], Victor
Larsen og Boeck-Hansen). Betænkning (B. Sp. 1167) afgivet
 $21\frac{1}{5}$. (Ordfører: Marius Jensen). 2. Beh. $27\frac{1}{5}$ (F. Sp. 2207).
3. Beh. $27\frac{1}{5}$ (F. Sp. 2218). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh.
 $28\frac{3}{5}$ (L. Sp. 1170). 2. Beh. $28\frac{3}{5}$ (L. Sp. 1182). 3. Beh. $28\frac{3}{5}$
(L. Sp. 1189). *Loven stadfæstet 30. Maj 1941*. (Lov-Tid.
Nr. 246).

Ifølge § 20 i Lov Nr. 343 af 6. Maj 1921 om Retsforholdet mellem Husbond og Medhjælpere har en Medhjælper, som er fæstet for et halvt Aar, eller som har tjent i et saadant Tidsrum, Krav paa *Frihed* i 3 Søgnedage og en Medhjælper, som er fæstet for et helt Aar, eller som har tjent i et saadant Tidsrum, i 6 Søgnedage i Tjenestetidens Løb. Disse Fridage kan gives samlet eller enkeltvis efter Medhjælperens Ønske. Er Tidspunktet for Fridagene ikke aftalt, afgør Husbonden i Tilfælde af Uenighed, hvornaar Fridagene skal gives.

Denne Regel har stadig haft Gyldighed for sit Omraade, idet det i den senere almindelige Lov Nr. 170 af 13. April 1938 om Ferie med Løn udtrykkelig er bestemt, at Ferieloven ikke omfatter Personer, der henhører under Medhjælperloven.

I den Betænkning, som *Landarbejderkommissionen* afgav i Januar—Februar 1940, foreslog Kommissionens Flertal, at de i Ferieloven indeholdte Regler blev udvidet til at omfatte Medhjælperforholdet. Et Mindretal, bestaaende af Repræsentanterne for de samvirkende Landboforeninger, kunde derimod ikke tiltræde, at Ferielovens Bestemmelser overførtes uændrede paa Medhjælperforholdet inden for Landbruget, idet de gjorde gældende, at Enkelthederne i Ferieloven var vedtaget med andre Forhold for Øje, og at Feriemærkesystemet var for kunstigt til Gennemførelse særlig for de middelstore og mindre Landbrug.

Justitsministeriet var enig i, at Medhjælperne med Hensyn til Retten til Ferie ikke burde stilles væsentlig ringere end andre Personer, der i øvrigt er beskæftiget i offentlig eller privat Virksomhed; paa den anden Side fandt man det under de forhaandenværende Forhold overvejende betænkeligt at

bryde med Medhjælperlovens tilvante System til Fordel for en Ordning, der saavel i Landbruget som for almindelige Husmedhjælperes Vedkommende vilde støde paa betydelige praktiske Vanskeligheder.

Det af Ministeriet paa denne Baggrund udarbejdede Lovforslag gennemførtes uforandret, og Loven indeholder med Bibeholdelse af Medhjælperlovens Principper dels en Fordobling af de hidtidige Ferieterminer, dels en Adgang for Medhjælperne til at forlange, at en Del af den dem tilkommende Frihed gives i Sammenhæng og saa vidt muligt i Tidsrummet fra 2. Maj til 30. September.

Lovens Hovedbestemmelse i § 1 er en Nyaffattelse af Medhjælperlovens § 20, der har faaet følgende Ordlyd:

»En Medhjælper, som er fæstet for *et halvt Aar*, eller som har tjent i et saadant Tidsrum, har Krav paa Frihed i *6 Søgne-dage*, og en Medhjælper, som er fæstet for *et helt Aar*, eller som har tjent i et saadant Tidsrum, i *12 Søgne-dage* i Tjenestetidens Løb. Er Tidspunktet for Fridagene ikke aftalt, afgør Husbonden i Tilfælde af Uenighed, hvornaar Fridage skal gives; Medhjælperen kan dog forlange, at mindst Halvdelen af den ham tilkommende Frihed gives i Sammenhæng og i Tilslutning til en Søndag og, hvor det efter Tjenesteforholdets Løbetid er muligt, i Tidsrummet fra 2. Maj til 30. September, og at Fridagene i øvrigt efter hans Ønske gives enten samlet eller enkeltvis.«

Ifølge § 2 har Loven Gyldighed fra *1. Maj 1941*, og Regelen i § 1, sidste Punktum, finder fra dette Tidspunkt Anvendelse ogsaa paa allerede bestaaende Tjenesteforhold. Er et Tjenesteforhold paabegyndt *før 1. Maj 1941*, bevarer Medhjælperen den ham efter den hidtil gældende Lovgivning tilkommende Ret til Frihed, hvorimod kun den Del af Tjenestetiden, der ligger efter nævnte Tidspunkt, kan medregnes ved Anvendelsen af Reglerne i § 1, 1. Punktum.

Under Rigsdagsforhandlingerne blev det fra flere Sider fremhævet, at Loven i Virkeligheden betød Lovfæstelse af bestaaende Praksis.

Levinsen (S.) henstillede at gøre Ferieretten effektiv ogsaa for de Medhjælperne, som ikke er antaget halvaars- eller helaarsvis, og tillige for dem, som ikke er beskæftigede hos en bestemt Arbejdsgiver i et halvt eller et helt Aar. *Justits-*

ministeren gjorde i den Anledning opmærksom paa, at det var Hensigten med Loven at sætte en Præmie for de faste Forhold inden for Aftalerne mellem Husbond og Medhjælper.

I Anledning af en Forespørgsel af *Krarup* (K.F.) angaaende Ferieretten for en Medhjælper, som før 1. Maj 1941 er fæstet fra November til November, udtalte *Justitsministeren* (L. Sp. 1181, jfr. 1179), at vedkommende har Ret til 6 Dages Ferie, deraf de 3 Dage i Sommerhalvaaret, og desuden har sine gamle Ferierettigheder, hvorom der ikke træffes nogen Afgørelse i Loven.

Lovforslagets Vedtagelse skete enstemmigt i begge Ting. I Folketinget erklærede dog *Juul* (V.), som fandt det uheldigt at udvide Lovgivningen paa det heromhandlede Omraade og ansaa det frie Aftaleforhold mellem Husbond og Medhjælper for bedst egnet til at skabe en for begge Parter tilfredsstillende Ordning, at han ikke kunde stemme for Forslaget.

140. Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov om Rettens Pleje af 11. April 1916. (*Suppleanter for Dommere og Doms mænd; Udskrifter; Retternes Virkekreds og Forsvarere i Straffesager m.v.*). (Justitsminister *Harald Petersen*). [A. Sp. 4679. — C. Sp. 1361 og 1373].

FremSAT i Folketinget $21\frac{1}{5}$ (F. Sp. 2177). 1. Beh. $21\frac{1}{5}$ (F. Sp. 2197). 2. Beh. $21\frac{1}{5}$ (F. Sp. 2201). 3. Beh. $21\frac{1}{5}$ (F. Sp. 2202). Oversendt til Landstinget. 1. Beh. $27\frac{1}{5}$ (L. Sp. 1157). 2. Beh. $27\frac{1}{5}$ (L. Sp. 1165). 3. Beh. $27\frac{1}{5}$ (L. Sp. 1168). Loven stadfæstet 30. Maj 1941. (Lov-Tid. Nr. 240). Traadt i Kraft straks.

Loven er i første Række fremkaldt af, at Retsplejelovens Bestemmelser under de foreliggende særlige Forhold ikke paa alle Punkter frembød Mulighed for tilstrækkelig effektivt at sikre *Hemmeligholdelsen af Oplysninger*, der fremkom under Retssager, og som, hvis de kom til udenforstaaendes Kundskab, kunde være til Skade for Statens Sikkerhed eller Forhold til fremmede Magter. Paa denne Mangel har man søgt at bøde ved forskellige Undtagelsesbestemmelser (Punkt 5—7 ndfr.). Desuden indeholder Loven enkelte andre Bestemmelser, hvortil der har vist sig Trang, bl. a. om Indførelse af Suppleanter for Dommere og Doms mænd i Straffesager (Punkt 1—4).

1. Præsidenten for Østre Landsret har henledet Opmærksomheden paa det uheldige i, at en Dommers eller Domsmands Forfald under Behandlingen af en *Straffesag*, der paadømmes under Medvirken af Doms mænd, vil medføre, at Sagen skal udsættes, indtil den paagældende paa ny kan tiltræde, eller at Domsforhandlingen helt skal gaa om. Der er derfor — ved en Tilføjelse til Retsplejelovens § 6, Stk. 2 — aabnet Adgang til under Domsforhandlingen ved *Landsret* at anvende *Suppleanter* efter følgende Regel:

Hvis Domsforhandlingen maa antages at ville blive af længere Varighed, kan Rettens Præsident efter Indstilling fra vedkommende Retsformand bestemme, at en Suppleant for Landsdommerne og indtil 2 Suppleanter for Doms mændene skal overvære Forhandlingen. Suppleanterne tiltræder Retten, saafremt nogen af henholdsvis Landsdommerne eller Doms mændene bliver forhindret i at medvirke ved Sagens Behandling og Paadømmelse, men deltager, saa længe dette ikke er sket, ikke i Rettens Raadslagninger og Afstemninger, som de dog efter Retsformandens Bestemmelse kan overvære. I øvrigt finder Reglerne om Doms mænd tilsvarende Anvendelse paa Suppleanter for disse.

Af samme Grund er der — ved en Tilføjelse til § 18, Stk. 1 — aabnet Adgang til Anvendelse af Suppleanter for Doms mændene ved *Underret*. Hvis Domsforhandlingen maa antages at ville blive af længere Varighed, kan nemlig i København Præsidenten for Byretten efter Indstilling fra vedkommende Dommer og uden for København Dommeren bestemme, at en Suppleant for *Doms mændene**) skal overvære Forhandlingen. Suppleanten tiltræder Retten, saafremt en af Doms mændene bliver forhindret i at medvirke ved Sagens Behandling og Paadømmelse, men deltager, saa længe dette ikke er sket, ikke i Rettens Raadslagninger og Afstemninger, som han dog efter Retsformandens Bestemmelse kan overvære.

2. I Overensstemmelse med en Henstilling fra Præsidenten for Vestre Landsret er der tilvejebragt Hjemmel for,

*) Da kun een juridisk Dommer medvirker ved Behandlingen af disse Sager, er der derimod ikke fundet Anledning til at hjemle Anvendelse af en Suppleant for *Dommeren*.

at der kan tilkaldes *sø- eller handelskyndige Dommere* ved Behandlingen af Sø- og Handelssager *under Anke* ved Landsretterne, medens saadanne sagkyndige Dommere hidtil kun har kunnet tilkaldes til Behandlingen af Sager i 1. Instans.

3. Af Hensyn til Rettens Autoritet er Adgangen til at *udelukke* straffede Personer *fra at overvære Retsforhandlingerne* blevet udvidet, saaledes at Udelukkelse fremtidig kan ske baade i civile Sager og i Straffesager, og saaledes at alle Fængselsstraffe, der ikke er mere end 10 Aar gamle, samt Anbringelse i Arbejdshus eller Sikkerhedsforvaring inden for samme Tidsrum kommer i Betragtning som Udelukkelsesgrund. Det samme gælder med Hensyn til Personer, som i Medfør af Straffelovens § 70 har været anbragt i Sindssygehospital, Aandssvageanstalt eller anden Anstalt. Beføjelsen til af de anførte Grunde at nægte Adgang er henlagt til Retsformanden. (Nyaffattelse af Retsplejelovens § 32, 2. Punktum).

4. For at den Beføjelse, der ved Retsplejeloven er tillagt Retten til at lade Personer, som gør sig skyldige i *Fornærmelser, Uordener* m. v. i Retten, fjerne fra Lokalet eller idømme dem Bøder, kan blive udøvet med den fornødne Effektivitet, er det anset for paakrævet, at *Rettens Formand* straks paa egen Haand kan udøve Beføjelsen, uden at det skal være nødvendigt, at Retten trækker sig tilbage, for at der kan finde Forhandling Sted med Retvens øvrige Dommere og — eventuelt — Domsmændene. En hertil sigtende Ændring er foretaget i Retsplejelovens § 151, Stk. 2.

5. Det vil undertiden være paakrævet at kunne *nægte Udskrift af Retsbøger* og de til en Sag hørende Dokumenter, nemlig naar disse maatte indeholde Oplysninger, som, hvis de blev bekendt, kunde være til Skade for Statens Sikkerhed eller komme i Strid med Hensynet til fremmede Magter. Det maa ogsaa kunne hindres, at Udskrifter erhverves for at benyttes paa retsstridig Maade, f. Eks. for at genere Vidner, som i lukket Retsmøde har udtalt sig til Ugunst for den tiltalte. I en Tilføjelse til Lovens § 41 er det derfor bestemt, at Udskrift — helt eller delvis — kan nægtes, hvis Hensynet til Statens Sikkerhed eller Forhold til fremmede Magter eller særlige Hensyn til disse i øvrigt gør det be-

tænkeligt at meddele Udskrift, ligesom hvis det maa befrygtes, at Udskriften vil blive benyttet paa retsstridig Maade.

Yderligere er i samme Paragraf optaget en Bestemmelse, ifølge hvilken Justitsministeren kan bestemme, at Udskrifter i Straffesager først skal kunne meddeles, efter at Retsskriveren (Dommeren) har indhentet en *Erklæring fra Politimesteren*. Hvis Politimesteren af de ovenfor nævnte Grunde modsætter sig Udskriftens Meddelelse, afgør Retten (for Københavns Byrets Vedkommende Rettens Præsident) Sagen ved Kendelse. Kæremaal mod Kendelsen skal fra Politimesterens Side fremsættes inden 3 Dage, og Udskrift maa da ikke meddeles, forinden Kæremaalet er afgjort. Om den privates Adgang til Klage gælder i det hele Reglerne i Retsplejelovens § 54, der i Hovedsagen svarer til de her anførte, dog at Klagefristen i § 54 er fastsat til 6 Maaneder.

Disse nye Bestemmelser medfører ikke nogen Indskrænkning i den en domfældt tilkommende Ret til at faa Udskrift af selve Dommen.

6. Der kan forekomme Tilfælde, hvor der vil kunne lides uoprettelig Skade, dersom Oplysninger om verserende Straffesager kommer til udenforstaaendes Kundskab, og man har ment, at Bestemmelserne om Adgang til Dørlukning og om Tavshedspligt samt Straf for Tilsidesættelse af denne ikke under alle Omstændigheder bød tilstrækkelig Garanti imod, at Oplysninger om Sagen sivede ud. For saa vidt angaar de juridiske Dommere, regnede Ministeriet vel med et tilstrækkeligt Værn i de paagældendes embedsmæssige Ansvarsbevidsthed, men med Hensyn til Domsmand eller Nævninger mente man ikke at kunne forvente den samme Forstaaelse af, hvor vigtigt det er, at ingen som helst Oplysning kommer ud.

Ved Ændringer af Retsplejelovens §§ 687 og 688 er der derfor nu hjemlet Adgang til at *udelukke Nævningers eller Domsmands Medvirken* i Tilfælde, hvor Hensynet til Statens Sikkerhed eller Forhold til fremmede Magter gør dette paa-krævet. Samtidig henlægges disse Sager uden Hensyn til deres Art til Behandling ved Underret. For at fremhæve Bestemmelsernes Karakter af absolutte Undtagelsesbestemmelser og for at opstille det bedst mulige Værn mod even-

tuelle Tendenser til at anvende dem i Tilfælde, hvor det ikke maa anses for ubetinget nødvendigt, er det bestemt, at de kun kan bringes i Anvendelse i Henhold til *Beslutning af Højesteret paa Begæring af Anklagemyndigheden i hvert enkelt Tilfælde*.

For *Ankesagers* Vedkommende er i § 692 optaget en Regel svarende til den, der ved §§ 687 og 688 er givet vedrørende Sager i 1. Instans.

Bestemmelserne tænkes navnlig bragt i Anvendelse i Sager angaaende Spioneri, Sabotage, Attentater o. lign. samt visse af de i Straffelovens Kapitler 12 og 13 omhandlede Forbrydelser mod Statens Selvstændighed og Sikkerhed eller mod Statsforfatningen og de øverste Statsmyndigheder.

7. Af lignende Grunde, som har motiveret de under 6. omtalte Bestemmelser om Udelukkelse af Lægmands Deltagelse i Behandlingen af visse Straffesager, kan det være magtpaaliggende at sikre sig, at Forsvaret føres af en *Sagfører*, som ved sine personlige Kvalifikationer frembyder fornøden Garanti for, at de Oplysninger, som kommer ham i Hænde ved Sagens Behandling, kun vil blive anvendt paa loyal Maade og navnlig ikke bringes til uvedkommendes Kundskab. En saadan Garanti er søgt opnaaet ved en Tilføjelse til Retsplejelovens § 730, hvorefter Rettens Formand, saafremt Hensynet til Statens Sikkerhed eller Forhold til fremmede Magter eller andre særlige Forhold gør det ønskeligt, ved Kendelse kan bestemme, at der *ikke kan gives Møde ved valgt Forsvarer*. Der skal i saa Fald paa Begæring beskikkes Sigtede en Forsvarer.

For saa vidt angaar de under 5., 6. og 7. omhandlede Bestemmelser, skal Loven forelægges til *Revision* senest i Rigsdagssamlingen 1943—44.

Ordførerne for de 4 store Partier udtrykte i begge Ting Betænkelighed ved de i Lovforslaget indeholdte Afvigelser fra Retsplejelovens Principper, men bøjede sig for de Hensyn, der havde ført til Lovforslagets Fremsættelse, og Forslaget gennemførtes uændret og enstemmigt.

141. Lov om Ændringer i Lov Nr. 47 af 12. April 1889 om Brandforsikringsforeninger for Landbygninger. (Justitsminister *Harald Petersen*). [A. Sp. 3053. — C. Sp. 1985 og 1987].

Fremsat i *Landstinget* $27/2$ (L. Sp. 668). 1. Beh. $7/3$ (L. Sp. 711). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Hansen, Hvid, Kr. Johansen, Martin Larsen, Jørgen Møller, Offersen, Steincke [Formand], Axel Christensen, Anna Westergaard [Sekretær], Bækgaard, Elmquist, Jens Jensen, Rahbek, Korsgaard og Stein). Betænkning (B. Sp. 1925) afgivet $26/6$. (Ordfører: Hans Hansen). 2. Beh. $27/6$ (L. Sp. 1249). 3. Beh. $27/6$ (L. Sp. 1257). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $27/6$ (F. Sp. 2420). 2. Beh. $27/6$ (F. Sp. 2435). 3. Beh. $27/6$ (F. Sp. 2436). *Loven stadfæstet 30. Juni 1941.* (Lov-Tid. Nr. 300).

Anledningen til de stedfundne Ændringer i Loven af 12. April 1889 om Brandforsikringsforeninger for Landbygninger var en Indstilling til Justitsministeriet fra Bygningsbrandforsikrings-Foreningen om at søge gennemført dels en *Forhøjelse af den Mindste-Forsikringssum*, der skal foreligge, forinden en Bygningsbrandforsikringsforening kan anerkendes i Henhold til nævnte Lov, dels at der for en saadan Anerkendelse stilles Krav om en kontant indbetalt *Garantikapital*.

I Loven af 12. April 1889 er det bestemt, at forinden en Brandforsikringsforening for Landbygninger godkendes, skal der være anmeldt Værdier af tilsammen 20 Mill. Kr. til Optagelse med eventuel Forpligtelse til at tegne Brandforsikring i Foreningen. Denne Forsikringssum blev allerede under Forhandlingerne om Loven anset for ret ringe, og den siden stedfundne Forhøjelse af Byggepriserne og dermed ogsaa af Forsikringssummerne for fast Ejendom har gjort dette Forhold endnu mere iøjnefaldende. Det vilde nu være muligt at oprette en Forening, der opfyldte Kravet om en Mindsteforsikringssum paa 20 Mill. Kr., med langt færre Ejendomme (Risikoenheder) end i 1889. Samtidig har den — navnlig paa Grund af Nutidens bedre Byggemaade og Brandpolitilovgivningens strengere Sikkerhedskrav — stedfundne betydelige Nedgang i Kontingentsatserne bevirket, at en saadan Forening vilde opnaa en langt ringere Indtægt

end i 1889. Det har da ogsaa vist sig, at 4 Brandforsikringsforeninger med Forsikringssummer mellem 20 og 65 Mill. Kr. har maattet standse deres Virksomhed i Aarene 1923—33.

Under Hensyn hertil er *Mindste-Forsikringssummen* nu *forhøjet til 80 Mill. Kr.*

Der kræves dernæst tilvejebragt en kontant indbetalt *Garantikapital paa mindst 240 000 Kr.* Det tilsigtes hermed at sætte Foreningen i Stand til at udbetale Erstatningsbeløbene inden rimelig Tid efter indtrufne Skader, hvad der ellers vilde kunne volde Vanskelighed, da Foreningen kan starte uden Reservefond, og da den kan overtage en Forsikring paa Enkeltrisiko paa indtil $\frac{1}{3}$ pCt. af Foreningens samlede Risiko. — Garantikapitalen, der træder i Stedet for og supplerer Reservefonden, kan i Overensstemmelse med de i Vedtægterne fastsatte Regler forrentes og tilbagebetales af Aarets Overskud, dog kun for saa vidt Underskud, der tidligere maatte være paaløbet, er afskrevet. Uden Justitsministerens Samtykke maa Tilbagebetaling dog kun ske, for saa vidt Reservefonden i Forbindelse med den Del af Garantikapitalen, der bliver tilbage, mindst udgør 240 000 Kr.

Loven, som traadte i Kraft 1. Oktober 1941, har *ikke Gyldighed* for de ved Lovens Ikrafttræden *allerede godkendte Brandforsikringsforeninger.*

Efter det af Justitsministeren fremsatte Lovforslag skulde Mindste-Forsikringssummen være 100 Mill. Kr. og Mindste-Garantikapitalen 300 000 Kr. I det af Landstinget nedsatte Udvalg udtaltes imidlertid Ønske om Nedsættelse af disse Beløb, og der opnaaedes sluttelig Enighed om at *nedsætte* dem til henholdsvis 80 Mill. Kr. og 240 000 Kr. Desuden ændredes Tidspunktet for Lovens Ikrafttræden fra 1. April til 1. Oktober 1941.

I Landstinget vedtoges Lovforslaget med de nævnte Ændringer med 53 Stemmer mod 1. *J. S. Foget* (B.) stemte imod ud fra den Betragtning, at Loven havde til Hensigt at umuliggøre Oprettelsen af en ny Brandforsikringsforening i Vendsyssel og skabe et Monopol for de bestaaende Brandforsikringer, og at en Forhøjelse af Mindste-Forsikringssummen til det firdobbelte og en Garantikapital paa 240 000 Kr. ikke kunde anses fornøden. *Justitsministeren* bemærkede i den Anledning, at Sagen længe havde været under Overvejelse i Justitsministeriet, og at Loven ikke tog Sigte paa at skabe et Monopol, men at sikre Befolkningen, hvad Erfaringen fra

de Forsikringsforeninger, der efter Genforeningen var stiftet i Sønderjylland, ogsaa havde vist var paakrævet.

I Folketinget, hvor *Valdemar Thomsen* (B.) gjorde lignende Synspunkter gældende, som J. S. Foget havde udviklet i Landstinget, vedtoges Lovforslaget med 87 Stemmer uden Modstemmer.

142. Lov om Forbud mod kommunistiske Foreninger og mod kommunistisk Virksomhed. (Justitsminister *E. Thune Jacobsen*). [A. Sp. 4763. — C. Sp. 1995 og 2009].

Fremsat i *Folketinget* $20/8$ (F. Sp. 2439). 1. Beh. $20/8$ (F. Sp. 2452). 2. Beh. $20/8$ (F. Sp. 2472). 3. Beh. $20/8$ (F. Sp. 2473). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $21/8$ (L. Sp. 1299). 2. Beh. $21/8$ (L. Sp. 1302). 3. Beh. $21/8$ (L. Sp. 1303). *Loven stadfæstet 22. August 1941.* (Lov-Tid. Nr. 349). Traadt i Kraft straks.

Ved Forelæggelsen af Forslaget til denne Lov udtalte *Justitsministeren* indledningsvis, at det kommunistiske Parti efter Udbrudet af Krigen mellem Tyskland og Sovjetunionen var blevet en særlig Fare for Statens Sikkerhed som Følge af Partiets nære Tilknytning til en fremmed Magt. Til Belysning heraf anførtes i Motiverne til Lovforslaget eksempelvis, at det under en i Juli 1941 afsluttet Retssag var oplyst, at der under Ledelse af en tidligere tysk kommunistisk Rigsdagsmand Ernst Wollweber bestod en international Terrororganisation, hvis Formaal var at foretage Sabotagehandlinger og Attentater, navnlig paa Skibe, der sejlede for Magter, som var Sovjetunionen fjendtlig sindede, og i det hele at hjælpe Sovjetunionen og dens Ideer, særlig med Henblik paa en kommende Krig. Her i Landet havde Terrorgruppen i Foraaret 1938 foretaget Attentater paa Gdynia-Amerika Liniens Passagerdamper „Batory“, paa en italiensk Dampers og paa 2 spanske Trawlere. Ved Københavns Byrets Dom af 7. Juli 1941 blev 7 Personer idømt Straffe af Fængsel fra $2\frac{1}{2}$ til 16 Aar for Foretagelse af Skibsattentater. 13 andre Personer, som havde ydet Terrorgruppens Medlemmer Bistand paa forskellig Maade, havde været tiltalt for Meddelagtighed, men blev frifundet, fordi det ikke kunde anses godtgjort, at de havde haft Kendskab til Terrorgruppens ulovlige Formaal, idet de hævdede, at de havde ydet deres Bistand i den Tro, at det drejede sig om almindelig kommunistisk Virksomhed. De paagældende frifundne Personers

Forhold viste, at der var den særlige Fare ved kommunistiske Terrororganisationer, at de overalt hos Medlemmer af det kommunistiske Parti eller Personer med kommunistiske Sympatier kunde paaregne Hjælp til Fremme af deres kommunistiske Virksomhed, uden at der spurgtes om, hvorvidt denne Virksomhed var i Strid med Landets Love. Medens man under normale Forhold maaske kunde anse det i Straffeloven givne Værn for tilstrækkeligt mod kommunistiske Handlinger, udsatte disse under de bestaaende vanskelige Forhold ikke blot Menneskeliv og store Værdier for Fare, men de blev tillige en Fare for Statens Sikkerhed og Velfærd. Regeringen maatte derfor anse det som en absolut Nødvendighed, at alle kommunistiske Foreninger og Sammenslutninger blev *opløst og forbudt*, og den henviste som Hjemmel for et saadant Lovforbud til Grundlovens § 85, der tilsikrer Borgerne Ret til at danne Foreninger i *lovligt* Øjemed, men overlader Spørgsmaalet om, hvorvidt en Forenings Øjemed er lovligt, til Lovgivningsmagten. Endvidere ansaa man det for nødvendigt, at den kommunistiske Virksomhed og Agitation med dens statsomstyrtende Tendenser og dens Virksomhed til Fordel for fremmed Magt blev bragt til Ophør, uanset om der maatte foreligge Tilslutning til nogen Forening.

Da Krigen mellem Tyskland og Sovjetunionen udbrød den 22. Juni, medførte den omtalte kommunistiske Virksomhed en ganske særlig Fare for Statens Sikkerhed, og Regeringen fandt det uomgængelig nødvendigt, at de ledende Kommunistere straks blev *taget i Forvaring* af Politiet*). Til en saadan Forvaringstagelse mente Regeringen at have fuld Hjemmel i Nødretsgrundsætningen, og det udtales i Motiverne, at det i den danske statsretlige Teori er anerkendt, at Regeringen, navnlig under Hensyn til, at den danske Grundlov ikke indeholder Hjemmel til at dekretere Undertagelsestilstand i Tilfælde af Krig eller lignende alvorlige Begivenheder, er berettiget til, naar en Nødsituation foreligger, der udsætter Statens Sikkerhed og Velfærd for Fare, at træffe de Foranstaltninger, som denne Nødsituation nødvendiggør. Da Forvaringstagelsen imidlertid maatte forventes at være uundgaelig endnu i nogen Tid, ligesom det kunde blive nødvendigt at tage Personer, af hvem kommunistisk Virksomhed maatte befrygtes, i Forvaring, mente Justitsministeriet, at der burde tilvejebringes Lovhjemmel til Forvaringstagelsen, og Ministeriet nærede den Opfattelse, at

*) Den 1. September holdtes 116 Personer i Forvaring, deraf 107 i Horserødlejren, 7 (Kvinder) i Vestre Fængsel, 2 paa Hospital. I Tiden siden 22. Juni var løsladt 153.

Grundlovens § 78 ikke er til Hinder for, at *Lovgivningsmagten* fastsætter Regler om en saadan Frihedsberøvelse, naar det er tvingende nødvendigt af Hensyn til Statens Sikkerhed og dens Forhold til fremmede Magter. »Den i § 2 foreslaaede Adgang til administrativ Frihedsberøvelse gaar i Virkeligheden ikke videre, end det allerede er hjemlet ved Nødretsgrundsætningen.«

Det af Justitsministeren fremsatte Lovforslag gennemførtes uændret. Loven indeholder i §§ 1 og 2 følgende Hovedbestemmelser:

§ 1. Alle *kommunistiske Foreninger og Sammenslutninger forbydes*, og de bestaaende kommunistiske Foreninger og Sammenslutninger vil straks være at opløse.

Kommunistisk *Virksomhed* eller *Agitation* af enhver Art er forbudt. Dette gælder, uanset om der foreligger Tilslutning til nogen Forening.

Overtrædelse af foranstaaende Bestemmelser straffes med Bøde, Hæfte eller Fængsel indtil 8 Aar.

§ 2. Personer, hvis Adfærd har givet særlig Grund til at antage, at de vil deltage i kommunistisk Virksomhed eller Agitation, kan efter Justitsministerens Bestemmelse eller med hans Godkendelse *tages i Forvaring*, naar dette skønnes nødvendigt af Hensyn til Statens Sikkerhed eller dens Forhold til fremmede Magter.

Enhver, der tages i Forvaring i Medfør af 1. Stykke, skal inden 24 Timer fremstilles for *Københavns Byret*, der ved Kendelse beslutter, om Forvaringen skal opretholdes. Begæringen om Forvaringens Opretholdelse vil, naar *Justitsministerens Bestemmelse* eller hans Godkendelse foreligger, være at tage til Følge, medmindre der maa antages at foreligge en aabenbar Fejltagelse med Hensyn til vedkommendes Identitet eller hidtidige Deltagelse i kommunistisk Virksomhed eller Agitation.

Saafernt det ikke kan naas inden 24 Timer at fremstille den, der er taget i Forvaring, for *Københavns Byret*, vil han inden samme Frist være at fremstille for *en anden Dommer ved Underret*, der modtager hans Forklaring. Beslutning om Forvaringstagelse træffes ogsaa i dette Tilfælde snarest muligt af *Københavns Byret*.

Over for Byrettens Kendelse kan saavel den, der er taget

i Forvaring, som det offentlige rejse *Kæremaal til Højesteret*. Kæremaal, der rejses af det offentlige, har opsættende Virkning.

Forvaringen skal *ophøre*, saa snart den ikke længere skønnes nødvendig af Hensyn til Statens Sikkerhed eller dens Forhold til fremmede Magter. Bestemmelse herom træffes af Justitsministeren.

Justitsministeren giver hver 3. Maaned til *et af Rigsdagens to Ting nedsat Udvalg* Meddelelse om, hvilke Personer der er eller i den forløbne Periode har været taget i Forvaring i Medfør af foranstaaende Bestemmelser, med Angivelse af Grundlaget for Forvaringstagelsen.

I § 3 bestemmes, at den *Formue*, der maatte tilhøre de kommunistiske Foreninger og Sammenslutninger, samt disse Foreningers og Sammenslutningers *Arkiv*, Protokoller o. lign. vil være at *tage i Bevaring af det offentlige*.

Fra Straffelovens § 77, Stk. 3, om Opløsning af en Forening i Henhold til Dom, adskiller § 3 sig ved, at Formuen her ikke vil være at inddrage i Statskassen, men kun at tage i Bevaring af det offentlige. Det bliver da at afgøre efter dansk Rets almindelige Regler, om Formuen kan udbetales til Kreditorer eller andre berettigede, hvilket eventuelt maa ske ved Skifterettens Foranstaltning.

Loven gælder ikke for Færøerne.

Ordførerne for Socialdemokratiet, Venstre, Det konservative Folkeparti, Det radikale Venstre og Retsforbundet tilsagde deres Partiers Medvirken til Lovforslagets Gennemførelse, idet de henviste til de i Motiverne anførte Synspunkter og de bestaaende ekstraordinære Forhold. *Alsing Andersen* (S.) ønskede særlig at understrege, at Forvaringstagelse i Henhold til § 2 burde vedblive at være en Foranstaltning af usædvanlig og midlertidig Karakter, helt og holdent begrundet i de ganske ekstraordinære Forhold. *Ole Bjørn Kraft* (K. F.) udtalte bl. a., at det Hensyn, der først og fremmest burde tages, var Hensynet til Landets vitale Interesser og til Opretholdelsen af den hidtidige Retningslinje for Retsudøvelsen, og for de Konservatives Standpunkt havde Hensynet til Statens Sikkerhed og dens Forhold til fremmede Magter, som det betones i § 2, været afgørende. Denne Paragraf bød efter Talerens Mening de efter Omstændighederne mulige Garantier mod Misbrug. *Vagn Bro* (V.) tiltraadte ligeledes den i

§ 2 fastsatte Fremgangsmaade, hvorved Kendelserne henlægges til Københavns Byret med Rekurs til Højesteret; Venstre forstod helt ud, at det her særlig gælder om et politisk-administrativt Skøn, der først og fremmest maa afgøres af Justitsministeren. — Paa Bondepartiets Vegne hilste *Hartel Lovforslaget* i høj Grad velkommen, og han komplimenterede Justitsministeren til Forslaget, der var absolut paa krævet i den givne Situation; det eneste, man maaske kunde sige, var, at det allerede skulde have været forelagt for nogen Tid siden. Man maatte gøre sig klart, at det kommunistiske Parti som Led i den internationale kommunistiske Verdensbevægelse var enhver national Stats fødte Fjende, og at derfor Selvopholdelsesdriften nu, hvor det gjaldt Livet, ogsaa for Danmark, bød at tage de Konsekvenser, som var de eneste mulige i den givne Situation. — *Frits Clausen* (N. A.) udtrykte ogsaa sin Glæde over det Skridt, Regeringen havde taget ved Lovforslagets Fremsættelse. Efter de Afsløringer af Kommunisternes Virksomhed, der havde fundet Sted, kunde man have forventet, at et Forbud mod Kommunistpartiet var fremkommet noget før; Grunden til den sene Tagen-Standpunkt maatte efter Talerens Mening søges i, at det, der nu skete, var, at et Parlament vedtog »at forbyde et paa Grundlag af de af dette Parlament vedtagne Love lovligt opstaaet Parti, at det i Virkeligheden er den i Samlingsregeringen siddende Anden Internationale, der forbyder Tredie Internationale«. Løsenet for en kommende Europa-Ordning maatte nu ikke længer være internationalt, men nationalt, og ud fra Folkefællesskabets Idé anerkendte Taleren Nødvendigheden af Forbud mod et Parti, hvis Maal det var at nedbryde alle nationale Kræfter og Værdier.

En Udtalelse af *Frits Clausen* om, at der i Virkeligheden ikke var nogen Væsensforskel mellem Anden og Tredie Internationale, og at det maaske ikke var helt umuligt at paavise, »hvorledes Traadene fra visse Sabotagehandlinger udførende Kræfter løber sammen i begge de to marxistiske Lejre«, fremkaldte Protest fra *Alsing Andersen*, som paa det bestemteste afviste, at der nogen Sinde havde fundet noget Samarbejde Sted mellem det kommunistiske Internationale og det internationale Socialdemokrati. Der udviklede sig heraf en Diskussion i en Række korte Bemærkninger.

Lovforslaget vedtoges i Folketinget enstemmigt med 116 Stemmer. I Landstinget, hvor kun Ministeren havde Ordet for at anbefale Forslaget, var Vedtagelsen ligeledes enstemmig (med 59 Stemmer).

143. Lov om Ændring af Lov Nr. 160 af 18. Maj 1937 om Folkeskolen. (Undervisningsminister *Jørgen Jørgensen*). [A. Sp. 2439. — C. Sp. 45 og 79].

Fremsat i *Folketinget* ^{11/10} (F. Sp. 38). 1. Beh. ^{18/10} (F. Sp. 245). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hauberg, Bomholt, H. P. Hansen [Præstø A.], Johs. Hansen, A. C. Mortensen, P. Mortensen, Yde, Kristian Nygaard, A. M. Hansen [Formand], Arnth Jensen [Sekretær], Julin, Hans Pinstrup, Vesterager, Kristen Amby og A. Svensson). Betænkning (B. Sp. 55) afgivet ^{24/10}. (Ordfører: Hauberg). 2. Beh. ^{26/10} (F. Sp. 376). 3. Beh. ^{26/10} (F. Sp. 379). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ^{26/10} (L. Sp. 191). 2. Beh. ^{28/10} (L. Sp. 206). 3. Beh. ^{28/10} (L. Sp. 211). *Loven stadfæstet 31. Oktober 1940.* (Lov-Tid. Nr. 570).

Efter § 63, Stk. 1, i Folkeskoleloven af 18. Maj 1937 gives der *Statstilskud* til Hjælp til Dækning af de aarlige Udgifter, som Loven paafører Kommuner uden for København, Frederiksberg og Gentofte til Forrentning og Afbetaling af Laan i Anledning af Opførelse af nye eller Tilbygninger til ældre Skolebygninger. Tilskuddet udgør indtil *Halvdelen* af den aarlige Ydelse, dog ikke ud over et samlet Beløb af 900 000 Kr. aarlig. Det ydes efter følgende Regler:

a. Til den enkelte Skole gives ikke Tilskud i Forhold til et højere Beløb end 35 000 Kr.

b. Tilskuddet gives i Forhold til følgende Beløb efter Byggearbejdets Art og Omfang:

Til Gymnastiksal med Inventar....	ikke over 16 000 Kr.
- Idrætsplads.....	— — 1 500 —
- Sløjdlokale med Inventar.....	— — 6 000 —
- Skolekøkken med Inventar.....	— — 6 000 —
- Skolelokale med Inventar.....	— — 5 000 —
- Skolehave.....	— — 500 —

Som *Betingelse* for disse Tilskud er i § 63, Stk. 2, fastsat, at Arbejdet er paabegyndt efter 1. December 1936 og fuldført inden 1. April 1946.

I. For at *fremme Skolebyggeriet* i de nærmeste Aar er der nu foretaget den Ændring i § 63, Stk. 1, at Tilskuddet for Arbejder, der er paabegyndt efter 1. November 1940, og som bliver fuldført inden 1. Oktober 1942, forhøjes til *hele*

det til Forrentning og Afbetaling af det optagne Laan medgaaende aarlige Beløb inden for de i Stk. 1 angivne Størsteløb.

II. Da det maa anses for meget betydningsfuldt at faa gennemført forskellige Byggearbejder i Forbindelse med det af Folkeskoleloven nødvendiggjorte Skolebyggeri, bestemmes det endvidere, at der ud over det i Stk. 1, Litra a, omhandlede Beløb ydes Statstilskud til Dækning af de aarlige Udgifter, der maatte blive paaført Kommuner uden for København, Frederiksberg og Gentofte til Forrentning og Afbetaling af Laan i Anledning af *Indretning af Bibliotek med Læsestue og Lokale særlig indrettet til Ungdomsskoleundervisning.*

Tilskuddet gives i Forhold til følgende Beløb efter Byggearbejdets Art og Omfang:

Til Bibliotek og Læsestue med Inventar	ikke over 6 000 Kr.
- Lokale til Ungdomsskoleundervisning med Inventar	— — 5 000 —

For saa vidt saadanne Arbejder er paabegyndt efter 1. November 1940 og fuldført inden 1. Oktober 1942, gives Tilskud af *hele* den aarlige Ydelse; for Arbejder, der fuldføres efter dette Tidspunkt, af *Halvdelen* af Ydelsen.

III. En anden ny Bestemmelse gaar ud paa at give Støtte til Anlæg af *Svømmebassiner* og at give en særlig Støtte til i disse Aar at anlægge *Idrætspladser*. Begge Foranstaltninger er af stor Betydning for Ungdommens Fritidsbeskæftigelse, og ved dem begge er der betydelige Beskæftigelsesmuligheder. Bestemmelsen lyder saaledes:

»Til Indretning af Svømmebassiner og Idrætspladser til Brug for Skolebørnene og den voksne Ungdom, der anlægges efter en af Undervisningsministeren godkendt Plan, kan der, for saa vidt saadanne Anlæg er paabegyndt efter 1. November 1940 og fuldført inden 1. Oktober 1942, gives et Tilskud af 75 pCt. af den hertil medgaaende Udgift — dog ikke over 5 000 Kr. til et Svømmebassin og 3 000 Kr. til en Idrætsplads. Der gives da ikke Tilskud til Idrætspladsen efter de i Stk. 1 indeholdte Regler.«

Beløbet gives her som *kontant* Tilskud, naar Arbejdet er udført og godkendt, idet det vilde være urimeligt at forlange,

at der altid skal være optaget et Laan til Iværksættelse af disse Arbejder.

Under et Samraad med Undervisningsministeren rejstes i Folketingets Udvalg Spørgsmaal om, hvorvidt det er en Betingelse for at opnaa Tilskud til Idrætspladser og Svømmebassiner, at det er *Kommunen*, der gennemfører Arbejdet, og Kommunen, der ejer Anlægget og sikrer den fremtidige Vedligeholdelse. Ministeren svarede hertil, at Loven ikke udelukker, at ogsaa andre end Kommunen kan opnaa Tilskud, men da Tilskudsregelen er knyttet til de almindelige Bestemmelser vedrørende Folkeskolen, maa det *normalt* være Kommunen, der gennemfører og ejer de nævnte Anlæg. Men hvor særlige Forhold taler derfor, kan Tilskud ydes til *andre Skoler*, naar det over for Ministeriet godtgøres, at det er af Betydning for Skolens Arbejde, og at tilfredsstillende Adgang til Benyttelse af Svømmebassin og Idrætsplads ellers ikke paa rimelige Vilkaar kan opnaas. Det maa dog tillige være en Forudsætning, at der skaffes antagelig Sikkerhed for Anlæggets fremtidige *Vedligeholdelse*, og der bør som Regel *ikke* ydes Tilskud til *mere end eet* Anlæg i hvert Sogn.

IV. Det gælder om de Laan, der optages til Dækning af de foran under I. og II. omhandlede Udgifter (ligesom det er Tilfældet med Laan til Dækning af Udgifter efter § 63, Stk. 1), at de skal være afsluttet paa saadanne Vilkaar, at de er tilbagebetalt i et Tidsrum af højst 28 Aar og afdrages med $\frac{1}{28}$ aarligt.

V. Medens Folkeskoleloven i Almindelighed traadte i Kraft 1. April 1938, er det i § 64, Stk. 2, foreskrevet, at en Række Bestemmelser, der vedrører Undervisningens Ordning og Omfang, først skal være gennemført inden 1. April 1948. Der er dog fastsat *særlige Tidsfrister* for Iværksættelsen af en Række af de i Loven paabudte Foranstaltninger, der ligger før denne Dato. Forskrifterne i § 59 om Indlægning af Vand til Haandvask og i § 56 om Indretning af Gymnastiksal m. v. og af Idrætsplads skulde saaledes være gennemført inden henholdsvis 1. April 1940 og 1. April 1943, og § 63, Stk. 2, indeholder, som nævnt, den Betingelse for Tilskud til de Byggearbejder, der foranlediges af Folkeskoleloven, at Arbejdet er fuldført inden 1. April 1946.

Vandindlæg i Skolerne er imidlertid mange Steder blevet udskudt, fordi man ikke har været klar over, om de paa-gældende Skoler vilde blive opretholdt, og for Kommunerne

har det været vanskeligt at planlægge og iværksætte Bygningen af Gymnastiksale og Anlæg af Idrætspladser, før man havde Klarhed over, hvorledes de enkelte Kommuner Skoleforhold i det hele kommer til at ligge ved den endelige Gennemførelse af Folkeskoleloven, hvorhos Forholdene gør det vanskeligt at udarbejde de endelige Planer i saa Henseende paa nærværende Tidspunkt, naar Loven dog i sin Helhed først skal være gennemført inden 1. April 1948.

Som Følge heraf er der givet Undervisningsministeren Bemyndigelse til at *udskyde* de i Folkeskolelovens § 56, Stk. 1 og 3, § 59, Stk. 1, og § 63, Stk. 2, fastsatte Frister til senest *1. April 1948*.

Over for Folketingsudvalget erklærede Undervisningsministeren, at det var hans Hensigt ved et *Cirkulære* at fastsætte som en almindelig Bestemmelse, gældende for alle Kommuner, at Bestemmelserne i de tre nævnte Paragraffer af Folkeskoleloven ændres fra henholdsvis 1. April 1940, 1. April 1943 og 1. April 1946 til 1. April 1948.

Med de ovenfor under III. og V. gengivne Udtalelser indstillede Folketingsudvalget Lovforslaget til Vedtagelse uforandret, og det vedtoges enstemmigt i begge Ting.

144. Lov om fortsat Gyldighed af Lov Nr. 90 af 31. Marts 1931 om Foranstaltninger mod Forstyrrelser af Radiomodtagning. (Undervisningsminister *Jørgen Jørgensen*). [A. Sp. 4599. — C. Sp. 1321 og 1343].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{3}{4}$ (F. Sp. 2003). 1. Beh. $\frac{4}{4}$ (F. Sp. 2009). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Peder Nørgaard, Christen Andersen, Bomholt, Chr. Christiansen [Sekretær], Hartvig Frisch, H. P. Hansen [Præstø A.], Yde, Steen, Rager [Formand], Erik Eriksen, Einar Simonsen, Damsgaard, Bindsløv, Boeck-Hansen og Gerda Mundt). Betænkning (B. Sp. 1079) afgivet $\frac{4}{4}$. (Ordfører: Steen). 2. Beh. $\frac{5}{4}$ (F. Sp. 2033). 3. Beh. $\frac{5}{4}$ (F. Sp. 2034). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{5}{4}$ (L. Sp. 1066). 2. Beh. $\frac{7}{4}$ (L. Sp. 1070). 3. Beh. $\frac{7}{4}$ (L. Sp. 1072). *Loven stadfæstet 16. April 1941*. (Lov-Tid. Nr. 190).

Lov Nr. 90 af 31. Marts 1931 om Foranstaltninger mod Forstyrrelser af Radiomodtagning — den saakaldte Radio-

Støjlov — skulde efter den oprindelige Bestemmelse ophøre at gælde 1. Maj 1933, men Gyldighedsfristen blev ved Lov Nr. 133 af 26. April 1933 forlænget til 1. Maj 1936 og ved Lov Nr. 117 af 7. April 1936 til 1. Maj 1941.

Da Lovens Bestemmelser har virket efter deres Formaal, har de nu atter faaet forlænget Gyldighed og denne Gang *uden Tidsbegrænsning*. Der er samtidig foretaget et Par Smaaændringer i Loven bl. a. som Følge af, at Sager af ikke-teknisk Art vedrørende Radiospredningen — herunder ogsaa Administrationen af Foranstaltninger mod Forstyrrelser af Radiomodtagning — ved kongelig Resolution af 8. August 1940 blev henlagt fra Ministeriet for offentlige Arbejder under Undervisningsministeriet.

Efter Bestemmelsen i § 2 i Loven af 31. Marts 1931 var Ejeren (henholdsvis Brugeren) af støjvoldende elektriske Anlæg m. v., der allerede var taget i Brug inden Lovens Ikrafttræden, pligtig at træffe støjdæmpende Foranstaltninger under Forudsætning af, at der blev stillet Sikkerhed for Betaling af de dermed forbundne nødvendige Omkostninger. Ejeren (eller Brugeren) havde saaledes ikke Pligt til selv at bekoste Støjdæmpningen. Denne Bestemmelse medførte i de første 6 Aar efter Lovens Ikrafttræden, at mange paaviste Støjkilder fra elektriske Anlæg, der var taget i Brug inden Lovens Ikrafttræden 1931, ikke blev støjdæmpet, idet mange Radiolyttere, hvis Radiomodtagning forstyrredes, ikke havde Raad til eller ikke ønskede at betale de med denne Støjdæmpning forbundne Udgifter. — Siden 1937 er der imidlertid til Afhjælpning af denne væsentlige Mangel af *Radiospredningsfonden stillet et Beløb af 50 000 Kr. aarlig til Raadighed til Støjdæmpning af elektriske Anlæg*, tagne i Brug inden Lovens Ikrafttræden. Efter denne Foranstaltnings Iværksættelse maa Loven skønnes at have virket fuldt tilfredsstillende.

Under Behandlingen af de i Aarene 1936—40 til Statsradiofonien indgaaede Anmeldelser af Radiofoniforstyrrelser er der paavist ca. 40 100 *Støjkilder*, hvoraf ca. 14 500 hidrørte fra elektriske Anlæg m. v., der er taget i Brug efter Lovens Ikrafttræden, medens ca. 25 600 hidrørte fra Anlæg, tagne i Brug før dette Tidspunkt. — De førstnævnte ca. 14 500 Støjkilder er alle blevet støjdæmpet i Overensstemmelse med Lovens Bestemmelser eller sat ud af Virksomhed. Af de ca. 25 600 Støjkilder, hidrørende fra Anlæg tagne i Brug før Lovens Ikrafttræden, er ca. 23 800 blevet forsynet med Støjdæmpere, hvorhos Dæmpning er lovet udført i yderligere

ca. 1 500 Tilfælde. I ca. 300 Tilfælde er Støjkilderne sat ud af Virksomhed.

Undervisningsministeren gav Folketingsudvalget Tilsagn om at foranledige, at Udvalget for Radiofoniforstyrrelser i Forbindelse med Elektricitetsraadet undersøger og overvejer Spørgsmaalet om Forholdet for de Anlæg, der er taget i Brug før 1931-Lovens Ikrafttrædelsesdato (16. April 1931), og derefter afgiver Indstilling til Ministeren.

Lovforslagets Vedtagelse skete enstemmigt i begge Ting.

145. Lov om Adgang til Præsteembeder i Folkekirken. (Kirkeminister *Fibiger*). [A. Sp. 2745. — C. Sp. 397, 1289 og 1317].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{8}{12}$ (L. Sp. 399). 1. Beh. $\frac{12}{12}$ (L. Sp. 459). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (H. P. Johansen, Chr. J. Hansen, Ingeborg Hansen, Kr. Johansen, Niels Nielsen, M. P. Sørensen, Thomsen, P. N. Petersen [Røjle], Anna Westergaard, Bækgaard, Jepsen Christensen [Sekretær], Esther Malling Pedersen, S. C. Nørgaard, Johanne Dahlerup-Petersen og Krarup [Formand]). Betænkning (B. Sp. 441) afgivet $\frac{20}{2}$. (Ordfører: Krarup). 2. Beh. $\frac{27}{2}$ (L. Sp. 670). 3. Beh. $\frac{28}{2}$ (L. Sp. 684). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{12}{3}$ (F. Sp. 1519). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Johs. Hansen, A. C. Mortensen, Yde, Hauberg, P. Mortensen, Albinus Jensen, N. P. Nielsen, Kristian Nygaard, Steen, Julin [Sekretær], Erik Appel, Juul, Kristen Amby [Formand], Gerda Mundt og Vesterager). Betænkning (B. Sp. 1045) afgivet $\frac{1}{4}$. (Ordfører: Kristen Amby). 2. Beh. $\frac{2}{4}$ (F. Sp. 1966). 3. Beh. $\frac{2}{4}$ (F. Sp. 1968). *Tilbagesendt til Landstinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 1075) afgivet $\frac{3}{4}$. Eneste Beh. $\frac{4}{4}$ (L. Sp. 1011). *Loven stadfæstet 16. April 1941*. (Lov-Tid. Nr. 195).

Lov Nr. 285 af 30. Juni 1922 om Adgang til Præsteembeder i Folkekirken, der afløste midlertidig Lov Nr. 365 af 28. Juni 1920 om Afhjælpning af Præstemangelen i Folkekirken, skulde ifølge Lovens § 5 underkastes Revision inden 5 Aar efter dens Ikrafttræden. Forslag til en ny Lov om Adgang til Præsteembeder i Folkekirken blev ogsaa fremsat i Rigsdagssamlingen 1926—27 og atter i 1927—28, men Forslagets Behandling blev ikke afsluttet, idet Ministeriet, efter at der i Henhold til Lov

af 7. Marts 1928 var nedsat et *Udvalg angaaende Forholdet mellem Staten og Folkekirken*, fandt det rigtigst, at det paa-gældende Udvalg fik Lejlighed til at udtale sig om Lovfor-slaget.

Det kirkelige Udvalgs Betænkning indeholder bl. a. Forslag til en ny Lov om Adgang til Præsteembeder i Folkekirken, og Ministeriet, som mente nu paa ny at burde bringe Sagen for Rigsdagen, lod udarbejde et Forslag, der støttede sig dels paa det foran omtalte, tidligere forelagte Lovforslag, dels paa det af det kirkelige Udvalgs Flertal vedtagne. Hvad Forholdet til sidstnævnte Forslag angaar, fandt man det ikke nødven-digt — saaledes som Udvalget havde foreslaaet — yderligere at begrænse Adgangen for Lægmand til at opnaa Præste-embede, men var derimod enig med Udvalget i, at Adgangen til *Forflyttelse* for Lægmandspræster burde lempes.

Da Lovforslaget blev fremsat, var der af de i Lovene af 1920 og 1922 omhandlede særlige Grupper, som havde haft Adgang til Præsteembeder, beskikket følgende:

- a) Præsteviede *Missionærer*: 22, hvoraf 7 med tysk Ud-dannelse.
- b) Præster for evangelisk-lutherske *Frimenigheder uden for Riget*: 18.
- c) Præster for evangelisk-lutherske *Frimenigheder her i Lan-det*: 0.
- d) Mænd, der ved Københavns Universitet har bestaaet en *anden afsluttende Prove* end den teologiske: 1.
- e) *Lægmand*: 20 (heraf 8 Valgmenighedspræster, 1 Døv-stummeprest, 1 Præst ved Sindssygehospital).

Desuden var der i Henhold til Lovene af 1920 ansat 12 Præster, uddannet ved tyske Undervisningsanstalter.

Med Hensyn til de under Gruppe a) omtalte Missionærer med tysk Uddannelse mente Ministeriet, at Adgangen til Ansættelse af saadanne Missionærer ikke længer kunde have nogen Betydning, efter at der var forløbet ca. 20 Aar siden Genforeningen med de sønderjyske Landsdele. Man fandt det derhos unødvendigt at genoptage de under Gruppe c) nævnte Præster, da der ikke havde vist sig at være Anvendelse for den paagældende Bestemmelse.

Lovforslaget undergik i Rigsdagen forskellige Ændringer, hvoraf de væsentligste er omtalt ved de vedkommende Para-graffer i den følgende Gengivelse af Lovens Indhold.

§ 1. Adgang til at søge Præsteembede i den danske Folkekirke har foruden Mænd, der har bestaaet teologisk Embedseksamen, tillige *Missionærer*, som her i Landet har aflagt den for saadanne fastsatte Universitetsprøve, naar de

er ordineret i den danske Folkekirke og har gjort Tjeneste paa Missionsmarken i 7 Aar, *Præster for danske evangelisk-lutherske Menigheder uden for Riget*, naar de har virket mindst 7 Aar som saadanne og af vedkommende Biskop findes egnede til at overtage Præsteembede her i Landet, samt *Præster for evangelisk-lutherske Frimenigheder her i Landet*, naar de har virket mindst 7 Aar som Præster for Frimenigheder, der opfylder Lovgivningens Betingelser for at kunne faa Folkekirken Kirker overladt til Brug.

Tidligere krævedes kun 5 Aars Tjenestetid af Missionærer, men dette Tidsrum skulde ligge *efter*, at vedkommende havde bestaaet Prøven i Missionsmarkens Sprog. Bestemmelsen er ændret, fordi der har vist sig ikke at være bestemte Regler for Sprogprøvens Afholdelse.

Bestemmelsen om Adgang til Embeder i Folkekirken for *Præster for evangelisk-lutherske Frimenigheder her i Landet* var som nævnt ikke medtaget i Kirkeministerens Forslag, men tilføjedes i Landstinget ved et Ændringsforslag, der var stillet af Udvalget og tiltraadt af Ministeren. Det oplystes i Betænkningen, at Socialdemokratiet, Det radikale Venstre og Venstre ubetinget anbefalede Tilføjjelsen, og at Det konservative Folkeparti kunde gaa med dertil.

§ 2. Til Præstestillinger ved *Institutioner af særlig Art*, f. Eks. Døvsstummeanstalter, kan Ministeriet efter Biskoppens Prøve og Anbefaling udnævne Mænd, der ikke opfylder de i § 1 anførte Betingelser. En saadan Præst har dog kun Ret til Forflyttelse til Præstestillinger inden for Institutioner af tilsvarende Art og efter Anbefaling fra den Biskop, under hvis Tilsyn hans hidtidige Stilling hører.

Denne Paragraf er ny, og dens Optagelse skyldes, at det gentagne Gange har vist sig vanskeligt at faa Stillinger ved saadanne særlige Institutioner besat med teologiske Kandidater, som er i Besiddelse af de ganske særlige Kundskaber, der fordres. I det oprindelige Forslag var ogsaa *Fængsler* nævnt som Eksempel paa Institutioner af denne særlige Art, men dette Ord udgik efter Forslag af Ministeren og Udvalget i Folketinget, hvor *Kristen Amby* (K. F.) hævdede den Opfattelse, at de, der sidder i Fængsel, har Krav paa over for Kirken at blive stillet ganske som enhver anden Borger i Landet.

§ 3 giver følgende Regler om *Lægmands* Beskikkelse til Præsteembeder:

Paa de i Lov om Menighedsraad af 30. Juni 1922 § 38 ommeldte Vilkaar kan der endvidere gives Mænd, der ikke opfylder de i § 1 anførte Betingelser, Adgang til at beskikkes til Præster i Folkekirken, saafremt de gennem deres Arbejde til Kirkens og Menighedens Tarv i fremtrædende Grad har vist sig i Besiddelse af de Egenskaber, der kræves til Præstegerningen.

De i denne Paragraf omhandlede Mænd kan dog ikke beskikkes til Præster, forinden de er fyldt 35 Aar og Biskoppen, under hvem det ansøgte Embede hører, sammen med to (andre) Biskopper, udpegede henholdsvis af Kirkeministeren og af vedkommende Menighedsraad, ved en af dem afholdt Prøve har overbevist sig om, at de er i Besiddelse af saadanne Kundskaber, at Præstevielse findes forsvarlig.

Bestemmelsen i Stk. 2 om, at 2 andre Biskopper skal overvære Prøven, stemmer med den Ordning, der hidtil har været sædvanlig. At de skal udpeges henholdsvis af Kirkeministeren og vedkommende Menighedsraad, bestemtes ved en i Landstinget foretagen Tilføjelse (omredigeret i Folketinget).

Ifølge § 4, der er væsentlig overensstemmende med den hidtidige Lovs § 3, kan de i §§ 1 og 3 omhandlede Mænd under de henholdsvis i § 1 og § 3 anførte Betingelser ogsaa stadfæstes som Præster for *Valgmenigheder*; i de i § 3 omhandlede Tilfælde skal Stadfæstelsen kunne ske alene i Henhold til en enstemmig Indstilling fra Valgmenighedens Bestyrelse.

§ 5 udtaler først, at ingen kan beskikkes til Præst i Folkekirken eller stadfæstes som Valgmenighedspræst i Henhold til denne Lov, medmindre han er villig til at aflægge Folkekirkens *Præsteløfte*. Derefter følger den lempede Regel om *Forflyttelse af Lægmandspræster*: Præster, der er beskikkede i Henhold til Bestemmelsen i nærværende Lovs § 3, har, naar de i 7 Aar har gjort Tjeneste paa eet Sted i en Sognemenighed eller Valgmenighed, Adgang til Forflyttelse efter de almindelige Regler.

Ved Forflyttelse kræves herefter ikke længer som ved Beskikkelse til Præst i Folkekirken Iagttagelse af den i Menighedsraadslovens § 38 foreskrevne omstændelige Fremgangsmaade.

I det oprindelige Forslag stilledes foruden 7 Aars Tjeneste den Betingelse for Forflyttelse efter de almindelige Regler, at vedkommende anbefalede af Biskoppen i det Stift, hvori han virkede. Denne Betingelse, der kritiseredes stærkt af *Erik Appel* (V.), udgik i Folketinget.

§ 6 svarer med nogle mindre Ændringer til den hidtidige Lovs § 5:

Til Ansættelse i Præsteembede i *de sønderjyske Landsdele*, hvor Gudstjenester skal afholdes baade i dansk og tysk Sprog, kræves fyldestgørende Kendskab til tysk Sprog og Kirkeliv. Til Uddannelse i den Henseende kan der af Kirkeministeriet gives Stipendier til Studieophold i Tyskland for danske teologiske studerende og Kandidater samt Præster i Folkekirken.

Naar særlige Omstændigheder taler derfor, kan der ved kgl. Resolution gives Mænd, der har aflagt Embedsprøve ved en evangelisk-luthersk Lærestalt uden for Riget, Adgang til at søge Præsteembede her i Landet. Vedkommende skal for Biskoppen godtgøre, at han har fyldestgørende Kendskab til dansk Kirkeliv, dansk Aandsliv og det danske Sprog.

Af Afvigelserne fra det hidtil gældende kan fremhæves, at Ministeriets Adgang til at yde Stipendier er udvidet noget, at man i Stk. 2 ikke har genoptaget Kravet om Deltagelse i Pastorseminariets Øvelser, og at Spørgsmaalet, om den paa-gældende har fornødent Kendskab til dansk Kirkeliv og Aandsliv, nu er overladt til Biskoppens Afgørelse, medens saadant Kendskab tidligere krævedes dokumenteret ved Attester.

Stk. 2, sidste Punktum, lød i det oprindelige Forslag saaledes: »Vedkommende skal for Biskoppen godtgøre, at han har fyldestgørende Kendskab til dansk Kirkeliv og dansk Aandsliv, hvorhos han skal godtgøre, at han fuldstændig magter det danske Sprog baade skriftligt og mundtligt.« Bestemmelsen omformedes i Folketinget som ovenfor angivet. Landstingsudvalget udtalte i den Anledning, at det var en Forudsætning for dets Tilslutning til den stedfundne Ændring, at vedkommende Ansøger til Præsteembedet »skal godtgøre at have et fyldestgørende Kendskab til det danske Sprog ved en baade mundtlig og skriftlig Prøve.« Kirkeministeren bekræftede under Forhandlingen, at denne Forstaaelse var den rette.

§ 7 foreskriver, at Loven underkastes *Revision* inden 5 Aar efter dens Ikrafttræden.

Revisionsbestemmelsen blev indsat i Folketinget, hvor *Johs. Hansen* (S.) under Hensyn til Diskussionen om Kvinders Ansættelse som Præster (se ndfr.) ønskede optaget en saadan Bestemmelse.

Idet der med Hensyn til de *Ændringer*, som Lovforslaget undergik under dets Behandling paa Rigsdagen, henvises til, hvad der foran er anført ved de enkelte Paragraffer, skal her endnu blot tilføjes nogle Bemærkninger om det Spørgsmaal, som blev Hovedemnet for Rigsdagens Forhandlinger om Lovforslaget, Spørgsmaalet om *Kvindes Adgang til Præsteembeder*.

Ved 1. Behandling i Landstinget udtalte Ordførerne for Socialdemokratiet og Det radikale Venstre (*H. P. Johansen* og *P. N. Petersen* [*Røjle*]) Ønske om, at denne Sag blev drøftet i det kommende Udvalg, og *Anna Westergaard* (R. V.) understregede Ønsket herom, idet hun særlig pegede paa, at man, samtidig med at man søgte Lovhjemmel til at besætte Præsteembeder ved Fængsler med Ikke-Teologer, nægtede den kvindelige uddannede Teolog ved Kvindefængselet det Embede som Præst, der dog efter Ret og Rimelighed maatte tilkomme hende. Paa den anden Side gjorde *Jepsen Christensen* (V.) gældende, at Forudsætningen for Lovgivningsmagtens Drøftelse af Sagen maatte være, at der stilledes Menighedskrav i saa Henseende enten gennem vedkommende Menighedsraad eller ved en Menighedsbeslutning i Henhold til Menighedsraadslovens § 38. Og *J. S. Foget* (B.) mente, at Kravet om Kvinders Adgang til Præstestillinger bundede mere i organisationsmæssige Prestigehensyn end i et Folkekrav, og at man for Folkekirken som Helhed gjorde ret i at fastholde Regelen om, at kun Mænd kan beklæde Præsteembeder.

Landstingets Udvalg rettede et Spørgsmaal til Ministeren om hans Stilling til at give Adgang til Ansættelse af *kvindelige Præster ved Kvindefængsler* i Forbindelse med Bestemmelserne i § 2, og dette Spørgsmaal blev ogsaa forelagt Partierne. Medens Socialdemokratiet og Det radikale Venstre ubetinget kunde gaa ind for Gennemførelsen af Ønsket om Adgang for kvindelige Præster ved Kvindefængsler, var der inden for Det konservative Folkeparti afgørende Flertal imod det, ligesom Kirkeministeren afviste Tanken om kvindelige Præster ved Kvindefængsler; Venstre stod delt i dette Spørgsmaal.

Det radikale Venstres Udvalgsmedlemmer fremsatte i Betænkningen en Særudtalelse om, at de principielt havde ønsket ved denne Lejlighed at aabne Adgang for Kvinder til Præstestillinger paa lige Vilkaar med Mænd og — da Enighed herom

ikke var opnaaet — havde støttet Tanken om Ansættelse af kvindelige Præster i Kvindefængsler. Mindretallet beklagede, at det ikke havde været muligt at gennemføre i hvert Fald det sidstnævnte Forslag, men vilde under de foreliggende Omstændigheder give Afkald paa at stille Ændringsforslag.

I *Folketinget* blev Spørgsmaalet taget op til ny Drøftelse. *Johs. Hansen* (S.) ønskede indsat en Revisionsbestemmelse i Loven, hvis det ikke skulde lykkes at faa foretaget en Ændring med Hensyn til Kvinders Adgang til at blive Præster, eventuelt Præster ved Kvindefængsler. *Erik Appel* (V.) beklagede, at Ministeren ikke havde medtaget Kvinderne som værdige til at søge Præsteembede i Folkekirken, og han betragtede det som en Skamlet paa det danske Samfund, at det stadig nægtede Kvinder Ret til at søge Præsteembede paa lige Fod med Mænd. Derimod var *Kristen Amby* (K. F.) Ministeren taknemmelig for hans afvisende Stilling: Kirken gik ud fra naturgivne Betingelser, og man kunde ikke anvende Ligeretsprincippet paa ethvert Forhold uden Hensyn til Forholdets særlige Natur. Hensynet til den historiske Kirkes Stilling maatte ogsaa være meget afgørende, og hverken det romersk-katolske Kirkesamfund, den angelsaksiske Kirke eller de lutheranske og reformerte Menigheder undtagen i Norge havde givet Kvinden Adgang til at blive Præst. Spørgsmaalet om Kvinders Ansættelse i Folkekirken burde ogsaa kun afgøres i Forbindelse med en Ordning af Kvinders Adgang til Folkekirken i *Almindelighed*, og en kvindelig Fange skulde ikke møde Folkekirken paa anden Maade end nogen anden Kvinde. — *Gerda Mundt* (K. F.) nærede den Opfattelse, at den Tid vilde komme, da man fik kvindelige Præster i den danske Folkekirke, men efter hendes Kendskab til de øjeblikkelige Forhold var Tidspunktet dertil endnu ikke inde. Det havde været ønskeligt, om man kunde have løst Spørgsmaalet om en kvindelig teologisk Kandidat ved Kvindefængeleiet; men det kunde maaske gøres paa en anden Maade.

Ved de endelige Afstemninger i Tingene skete Vedtagelsen af Lovforslaget med de foretagne Ændringer enstemmigt.

Under Udvalgsbehandlingen i Landstinget rejstes og drøftedes Spørgsmaalet om en *modnere Aldersgrænse for Adgang til Præsteembeder* og et dermed i Forbindelse staaende Krav om andre Forudsætninger for Adgang til disse Embeder end teologisk Embedseksamen alene (f. Eks. Hjelpepræste- eller anden Virksomhed). Ministeren erklærede, at Spørgsmaalet ikke hørte hjemme i den heromhandlede Lov, men han var tilfreds med, at det var rejst, da der ogsaa efter Ministerens Mening her var rørt ved et Problem af Betydning.

146. Lov om Bemyndigelse til midlertidig at afvige fra visse Bestemmelser i Lov Nr. 112 af 7. Maj 1937 om Hærens Ordning samt i Lov Nr. 113 af 7. Maj 1937 om Søværnets Ordning. (Forsvarsminister *Brorsen*). [A. Sp. 2281. — C. Sp. 149 og 161].

Fremsat i *Folketinget* $2/_{10}$ (F. Sp. 20). 1. Beh. $11/_{10}$ (F. Sp. 56). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Alsing Andersen, E. Friis, Rasmus Hansen, Hedtoft-Hansen, Hinrichsen, Bollerup Madsen, A. C. Mortensen, Rager, A. M. Hansen, Nørskov, Krag [Formand], Arnth Jensen, Westermann, Ole Bjørn Kraft og Carsten Raft [Sekretær]). Betænkning (B. Sp. 217) afgivet $15/_{11}$. (Ordfører: Nørskov). 2. Beh. $20/_{11}$ (F. Sp. 647). 3. Beh. $21/_{11}$ (F. Sp. 691). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $26/_{11}$ (L. Sp. 346). 2. Beh. $26/_{11}$ (L. Sp. 353). 3. Beh. $26/_{11}$ (L. Sp. 354). *Loven stadfæstet 6. December 1940.* (Lov-Tid. Nr. 637). Traadt i Kraft straks.

Lovens § 1 bemyndiger Forsvarsministeren til i Finans-aarene 1940—41 og 1941—42

at foretage *Afviigelser* fra Bestemmelserne i §§ 7, 8, 10 og 41, 2. Stykke, i Søværnsloven samt at fravige de i nævnte Lov og i Hærloven givne Bestemmelser vedrørende det Antal Mand, der aarligt skal uddannes, vedrørende Uddannelse, Tjenestetid, Tjenestepligt, Genindkaldelse, Indkommandering m. v. for Mandskab, Befalingsmænd o. l. samt vedrørende Antal, Udtagelse og Tidspunkt for Udnævnelse af værnepligtige Befalingsmænd o. l. og Befalingsmænd af Reserven (Forstærkningen) o. l. og

at modtage Tilbud i det Omfang, det skønnes formaals-tjenligt, fra *Foreninger*, hvis Medlemmer har faaet Uddannelse i *Betjening af Luftmaalsskyts*, og som *frivillig* stiller sig til Raadighed til Anvendelse ved Københavns Luftforsvar.

De i 1. Stykke omhandlede Afviigelser er begrundede i, at det, saa længe der er fastsat en Begrænsning i den tjenstgørende Styrke, der til Stadighed maa have til Tjeneste, ikke vil være muligt aarligt at uddanne saa stort et Antal af det udskrevne Mandskab som fastsat i Hærlovens § 11 og Søværnslovens § 26; at det under de nuværende ekstraordinære Forhold vil være paakrævet, at den Del af den tjenstgørende Styrke, der anvendes til Vagttjeneste m. v., udelukkende bestaar af fuldt uddannet Mandskab, hvorfor man maa kunne afvige fra Reglerne om Uddannelse, Tjeneste-

tid, Genindkaldelse m. v.; at det maa anses for hensigtsmæssigt indtil videre at bevare et Antal overtallige Underofficerer og Officerer af Reserven. Endelig tager Bemyndigelsen i Stykkets Begyndelse Sigte paa at legalisere den umiddelbart efter den 9. April truffene midlertidige Ordning af de øverste Kommandoforhold inden for Marinen, idet Ministeren herefter kan undlade at udnævne en Viceadmiral og at besætte Stillingen som Chef for Kystflaaden og kan ændre Chefen for Flaadestationens Arbejdsomraade og Beføjelser.

Paragraffens 2. Stykke svarer til en Bestemmelse i § 1 i Lov Nr. 338 af 23. September 1939 (Aarbog 1939, Side 128).

Ifølge § 2 kan de *Udgifter til Hæren og Søværnet*, der i Finansaarene 1940—41 og 1941—42 opføres paa Krigsministeriets og Marineministeriets militære Driftsbudgetter, holdes paa et Tal, der afviger fra det i Hærlovens § 95 og i Søværnslovens § 43 omhandlede aarlige Driftsbeløb af henholdsvis 26,38 Mill. Kr. og 14,5 Mill. Kr.

§ 3, der blev tilføjet i Folketinget, bemyndiger Forsvarsministeren til at oprette et Antal *Musikkorps* ved Hæren.

Det er Hensigten at oprette 4 Musikkorps, hvert bestaaende af en Dirigent og 15 Musikere samt nogle Elever, og garnisonerende i Holbæk, Næstved, Randers og Sønderborg.

§ 4 gaar ud paa, at Forsvarsministeren til sin Tid træffer Bestemmelse om, hvorledes *Overgangen til de i Hærloven og Søværnsloven givne Regler* skal ske paa de Omraader, hvor der i Henhold til nærværende Lov har fundet Afvigelser Sted.

Bestemmelserne i Begyndelsen af § 1 angaaende Søværnets Kommandoforhold og i § 3 om Oprettelse af Musikkorps ved Hæren blev tilføjet i Folketinget efter Forslag af Forsvarsministeren, der var tiltraadt af Udvalget.

Med disse Ændringer vedtoges Lovforslaget i Folketinget enstemmigt med 98 Stemmer (6 Medlemmer stemte hverken for eller imod), i Landstinget enstemmigt med 49 Stemmer.

147. Lov om politimæssige Bestemmelser i Tilslutning til militære Forhold og Foranstaltninger. (Forsvarsminister *Brorsen*). [A. Sp. 2369. — C. Sp. 13 og 89].

Fremsat i *Landstinget* ¹⁰/₁₀ (L. Sp. 12). 1. Beh. ¹¹/₁₀ (L. Sp. 30). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (C. F.

Sørensen, Th. Jensen, H. P. Johansen, Kr. Johansen, Jørgen Møller, Offersen, Stumph, Lannung, Anna Westergaard, Hauch, Jefsen Christensen, Stegger Nielsen, Stensballe [Formand], Malchau [Sekretær] og P. A. Poulsen [Stenderup]]. Betænkning (B. Sp. 9) afgivet 17/10. (Ordfører: Stegger Nielsen). 2. Beh. 23/10 (L. Sp. 79). 3. Beh. 23/10 (L. Sp. 81). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. 25/10 (F. Sp. 315). 2. Beh. 28/10 (F. Sp. 413). 3. Beh. 29/10 (F. Sp. 415). *Loven stadfæstet 31. Oktober 1940*. (Lov-Tid. Nr. 562). Traadt i Kraft straks.

Denne Lov har til Dels sit Forbillede i Bestemmelser, der blev truffet under sidste Verdenskrig, og den betegner en Udvidelse af Borgerlig Straffelovs § 104, hvis Forskrifter under de bestaaende ekstraordinære Forhold har vist sig ikke at være fyldestgørende.

Loven bemyndiger Forsvarsministeren til med Virkning efter Straffelovens § 104 at udstede de *politimæssige Paabud og Forbud*, som maatte findes nødvendige for:

- a) at *regulere Sejlad og Fiskeri i Nærheden af danske eller fremmede Minefelter* og Spærringer i danske Farvande og i Farvande omkring Danmark,
- b) at *hindre Ophold, Færdsel eller Flyvning*, hvor det anses for ønskeligt, *i Nærheden af faste eller midlertidige militære Anlæg*,
- c) at hindre, at *militære Anlæg, Flyvepladser, Depoter, Forsyninger eller militært Materiel* uden behørig Bemyndigelse *beskrives eller afbildes*, samt at saadanne Afbildninger eller Beskrivelser mangfoldiggøres eller offentliggøres,
- d) at hindre, at Meddelelser angaaende *militære Styrkers Bevægelser*, Opholdssteder eller Styrkeforhold uden behørig Bemyndigelse *offentliggøres*.

Forsvarsministeren besvarede en Del Spørgsmaal, der blev stillet fra forskellig Side i Landstingets Udvalg. Udvalget fandt Besvareelserne tilfredsstillende og indstillede Lovforslaget til Vedtagelse uforandret. Vedtagelsen var enstemmig i begge Ting.

148. Lov om Ændringer i Militær Retsplejelov, jfr. Krigsministeriets Bekendtgørelse Nr. 214 af 12. Maj 1937. (Forsvarsminister *Brorsen*). [A. Sp. 4821. — C. Sp. 2039 og 2049].

Fremsat i *Folketinget* 17/9 (F. Sp. 2558). 1. Beh. 18/9 (F. Sp. 2584). 2. Beh. 18/9 (F. Sp. 2590). 3. Beh. 18/9 (F. Sp. 2592). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. 18/9 (L. Sp. 1370). 2. Beh. 18/9 (L. Sp. 1378). 3. Beh. 18/9 (L. Sp. 1379). *Loven stadfæstet 6. Oktober 1941*. (Lov-Tid. Nr. 420).

Loven tilsigter kun at bringe Militær Retsplejelov i Overensstemmelse med Lov om Rettens Pleje, saaledes som denne er ændret senest ved Lov Nr. 240 af 30. Maj 1941 (se Nr. 140), og at klare nogle mulige Tvivlsspørgsmaal ved disse nye Reglers Overførelse til Militær Retsplejelovs Omraade.

1. Ifølge Retsplejelovens § 41 kan Justitsministeren bestemme, at *Udskrifter i Straffesager* først skal kunne meddeles, efter at Retsskriveren (Dommeren) har indhentet en Erklæring fra Politimesteren. Paa Militær Retsplejelovs Omraade træder Forsvarsministeren i Justitsministerens og Rettergangschefen i Politimesterens Sted.

2. I Bestemmelsen om *Udtagelse af Domsmænd* er sket en Tilføjelse angaaende Udtagelse i fornødent Fald af *Suppleanter* for Domsmændene, og i Stedet for »de 3, henholdsvis 2« øverst paa Listen opførte Mandspersoner er sat »det nødvendige Antal« af de øverst opførte Mandspersoner.

3. Til Lovens § 18, der angaar *Undtagelserne* fra de Sager, hvor *Domsmænd skal medvirke*, er foretaget en Tilføjelse vedrørende de Sager, der efter Højesterets Bestemmelse skal undtages fra Landsretsbehandling (se Nr. 140, Punkt 6), eller som behandles efter § 6 i det midlertidige Straffelovstillæg af 18. Januar 1941 (se Nr. 134).

De under 1 og 3 omtalte Bestemmelser *bortfalder* sammen med de ved Loven af 30. Maj 1941 indførte Ændringer i Retsplejelovens §§ 41, 687 og 688.

Lovforslaget gik uomtalt gennem begge Ting og vedtoges enstemmigt.

149. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 360 af 9. Oktober 1939 om midlertidige Foranstaltninger vedrørende Lodsvæsenet. (Forsvarsminister *Brorsen*). [A. Sp. 2351. — C. Sp. 3 og 19].

Fremsat i *Landstinget* $10/10$ (L. Sp. 11). 1. Beh. $11/10$ (L. Sp. 27). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Kantsø [Sekretær], Albert Andersen, Fløtkjær, Severin Hansen, Josiassen, Martin Larsen, Thomsen, Martin Sørensen [Peterslund], Anna Westergaard, Elmquist [Formand], Jens Jensen, Ravn, Villemoes, Malchau og P. A. Poulsen [Stenderup]). Betænkning (B. Sp. 7) afgivet $16/10$. (Ordfører: Elmquist). 2. Beh. $17/10$ (L. Sp. 61). 3. Beh. $18/10$ (L. Sp. 64). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $23/10$ (F. Sp. 275). 2. Beh. $23/10$ (F. Sp. 284). 3. Beh. $24/10$ (F. Sp. 293). *Loven stadfæstet 26. Oktober 1940.* (Lov-Tid. Nr. 539).

Den midlertidige Ordning af forskellige Forhold vedrørende Lodsvæsenet, som blev truffet ved Loven af 9. Oktober 1939, er omtalt i Aarbogen for 1939—40, Side 418. Denne Lovs Varighed blev først forlænget til Udgangen af Oktober 1940 (Aarvog 1939—40, Side 419), og Gyldighedsperioden er nu udstrakt indtil *Udgangen af Oktober 1941*.

Landstingets Udvalg modtog en Redegørelse for Lovens Administration, hvoraf bl. a. fremgik, at Fisker- og Rutebaade har været fritaget for at betale Afgift i de Tilfælde, hvor der har været indført Lodstvang. Udvalget indstillede Lovforslaget til Vedtagelse uforandret, og det vedtoges enstemmigt i begge Ting.

B.

Ikke endeligt vedtagne Forslag.

1. Forslag til Lov om Renten af Udlaan mod Pant i fast Ejendom. (Indenrigsminister *Knud Kristensen*). [A. Sp. 3075].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{7}{3}$ (F. Sp. 1459). 1. Beh. $\frac{13}{3}$ (F. Sp. 1565). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (A. C. Mortensen, Smørum, Jensen [Lillering], Holger Eriksen, Einer-Jensen, Bollerup Madsen, Gustav Pedersen, Bertel Dahlgaard, Rasmussen [Gylling], Krag [Formand], Himmelstrup, Jørgen Gram, Aksel Møller [Sekretær], Henning Hasle og Falk-Jensen). Beretning (B. Sp. 1951) afgivet $\frac{6}{10}$.

I det af Indenrigsministeren i Rigsdagssamlingen 1939—40 fremsatte Forslag til Loven af 30. Maj 1940 om Ændring i Lov af 13. April 1938 om Laan til Boligbyggeri m. v. (Aarbog 1939—40, Side 265) fandtes en Bestemmelse, hvorefter der ligesom efter den hidtil gældende Lov skulde være Adgang til at meddele Bevilling til at svare indtil 6 pCt. Rente af Laan i nyopførte Beboelsesejendomme. Denne Bestemmelse udgik, men det udtaltes i Folketingets Udvalgsbetænkning om Sagen, at man maatte finde det ønskeligt, at *de gældende Bestemmelser om Renten af Udlaan mod Sikkerhed i fast Ejendom*, som nu maa søges i en Række spredte Lovbud, blev taget op til en *samlet Revision*, og at Ministeren havde givet Tilsagn om i den nærmeste Fremtid at ville fremsætte det i saa Henseende fornødne Lovforslag.

Dette Løfte indfriedes i Rigsdagssamlingen 1940—41 ved Fremsættelsen af et Lovforslag, der i §§ 1—4 indeholdt følgende Bestemmelser:

§ 1. Af Gæld med Pant i fast Ejendom kan *ingen gyldigt forpligte sig til at betale en Rente, der overstiger, hvad der er rimeligt* under Hensyn til det almindelige Renteniveau paa Aftalens Tid, de for Gælden fastsatte Afdrags- og Opsigelsesvilkaar, Pantebrevets Stilling i Prioritetsordenen og andre Forhold, der har Indflydelse paa Rentens Størrelse.

§ 2. Udstedelse og Modtagelse af *Gældsfor skrivning med Pant i fast Ejendom for et større Beløb end det, som Fordringshaveren udlåner* eller giver Kredit med, er ikke tilladt, saafremt Nedsættelsen af Laanebeløbet overstiger 2 pCt. af Hovedstolen. Indrømmer Fordringshaveren Skyldneren *Uopsigelig*hed, kan der dog ved Laanets Udbetaling yderligere fradrages et Beløb, svarende til 2 pCt. for hver Periode af 5 Aar, hvori Gælden er uopsigelig, beregnet i Forhold til den Restgæld, der vil foreligge ved hver Femaarsperiodes Udløb, efter at ordinære Afdrag er fradraget.

Disse Bestemmelser gælder ikke for de af Kredit- og Hypotekforeninger, Husejerns Kreditkasse, Landmandsbankens Hypotekafdeling og Laanefonden af 1940 ydede Kasseobligationslaan samt Gældssaneringslaan i Henhold til Lov Nr. 121 af 9. April 1936 med senere Love. Bestemmelserne er endvidere ikke til Hinder for Anvendelse af *Skadesløsbreve* eller Haandpantsætning af tinglyste *Ejerpantebreve*.

§ 3. Laan mod Pant i fast Ejendom, der stiftes efter denne Lovs Ikrafttræden, kan *ikke gøres uopsigelige* fra Skyldnerens Side i mere end 5 Aar.*)

§ 4. Ved *Overtrædelse* af Bestemmelserne i §§ 1—3 kan Gælden eller den betingede Rente ifølge Pantebrevet nedsættes til det Beløb, der lovlig kunde være betinget, og Retten giver da Pantebrevet Paategning herom. Nedsættelsen rammer ogsaa de Rentebeløb, der forfalder eller betales, efter at Sagen er rejst over for Panthaveren. Hvad der er betalt for

*) Denne Regel skulde ikke berøre Bestemmelserne i § 24, Stk. 2, og § 18, Stk. 2, i Lovene af 7. April 1936 om Kreditforeninger og Købstadhypotekforeninger. Herefter kan de i en Serie eller Afdeling udstedte Obligationer opsiges af Foreningen til samlet Tilbagebetaling senest 10 Aar efter Seriens (Afdelingens) Aabning, og Retten til at erlægge ekstraordinære Afdrag kontant og til ekstraordinært at indfri Laanet kontant kan kun fraskrives det enkelte Medlem for indtil 10 Aar fra Seriens (Afdelingens) Aabning.

meget under Sagen, kan kræves tilbage. Tilsvarende Regler kan Skyldneren kræve anvendt, naar Fordringshaveren findes skyldig i *Aager* (Borgerlig Straffelovs § 282).

Lovforslagets § 5 indeholdt en Bødebestemmelse og *ophævede* en Række Lovbud, nemlig D. L. 5—14—5, §§ 1 og 2 i Lov af 6. April 1855, hvorved Rentefoden i visse Tilfælde frigøres og Straffen for *Aager* forandres, alle tidligere Lovbestemmelser, der begrænser Rentefoden, samt Lov af 27. Marts 1912 om Rentebevillinger med Ændringer af 16. December 1933.

Formaalet med Lovforslaget var at faa tilvejebragt en Ordning, der sikrede, at Renten af Laan mod Pant i fast Ejendom ikke blev mere byrdefuld end nødvendigt. Dette skulde opnaas gennem: 1. Forbud mod at tage en urimelig Rente, 2. Krav om, at en høj effektiv Rente ikke maa tilsløres ved, at Laanebeløbet udbetales til en betydelig Underkurs, 3. Lettelse af Adgangen til Konvertering. Til Gengæld skulde den hidtidige Rentelovgivning, der tilstræbte det samme, men paa en anden Maade, nemlig ved at kombinere Maksimalrentebestemmelser med et Bevillingssystem, ophøre. Om de herom gældende Retsregler oplyses i Bemærkningerne til Lovforslaget:

Hovedregelen findes i § 1 i Loven af 6. April 1855, hvorefter den ved Forordningen af 5. Januar 1813 § 21, jfr. Pl. 22. November 1820 § 2, bestemte almindelige Rentefod af 4 pCt. fremtidig kun skulde være gældende for *Udlaan i fast Ejendom*, hvorimod Renten ved andre Udlaan skulde være fri. Ifølge Bestemmelsen i Loven af 1855 § 2 var Indenrigsministeren dog bemyndiget til at udstede saadanne *Bevillinger* til at svare højere Rente end 4 pCt. af Laan i fast Ejendom, som hidtil havde været meddelt af Kongen. Efter at Adgangen til at opnaa Rentebevilling ved flere Love var lettet paa forskellig Maade, overdroges det ved Lov Nr. 52 af 27. Marts 1912 om Rentebevillinger til Retsskriverne at meddele Bevilling til at svare en højere Rente end 4 pCt., men ikke over 6 pCt. p. a., og det fastsloges, at Begæring om Bevilling kunde fremsættes mundtlig ved Dokumentets Indlevering til Tinglysning.

Meddelelse af Rentebevilling inden for den givne Ramme var herefter blevet en *Formalitet*, idet Retsskriverne saa vidt vides aldrig nægtede at meddele Bevilling. Ved forskellige Love har Adgangen til at meddele Rentebevilling været *udvidet*, se f. Eks. § 45 i Lov Nr. 150 af 1. April 1921 vedrørende Boligforholdene, hvorefter der meddeltes Indenrigsministeren Bemyndigelse til for Tiden indtil den 1. April 1922 at meddele

Bevillinger til at svare en højere Rente end 6 pCt. p. a. Denne Lovbestemmelse blev senere gentagne Gange forlænget. Omvendt blev ved Lov Nr. 362 af 16. December 1933 Adgangen til at meddele Bevilling *begrænset*, saaledes at der — bortset fra Debitorskifter vedrørende ældre Laan — højst skulde kunne meddeles Bevilling til at svare 5 pCt. i aarlig Rente.

Ved Bestemmelsen i § 38 i Lov Nr. 153 af 13. April 1938 om Laan til Boligbyggeri og Huslejenedsættelse for mindrebedidlede børnerige Familier blev Adgangen til at opnaa Bevilling til at svare 6 pCt. aarlig Rente genindført paa et begrænset Omraade, nemlig for Laan i Beboelsesejendomme, hvis Opførelse er paabegyndt efter 1. Januar 1938. Bestemmelsen herom havde dog kun Gyldighed indtil 31. Marts 1941.

I sin Fremsættelsestale udtalte *Indenrigsministeren* bl. a., at Lovgivningen paa dette Omraade hidtil er gaaet ud paa at begrænse Renten ved, at man har fastsat en Maksimalrente, der dog til en vis Grad kunde forhøjes ved Bevilling. En saadan Lovgivning har, hvis den har til Formaal virkelig at søge at holde den effektive Rente nede, til Forudsætning, at Laanene udbetales saa nogenlunde til Pari; men hvis det System, hvorefter man begrænser Rentens Størrelse og samtidig fastslaar, at Laanet skal udbetales til Pari, medfører en lavere effektiv Rente end den, Laanemarkedet under de givne Forhold betinger, betyder det utvivlsomt, at de Folk, som skulde have disse Laan, ingen Laan kan faa. »Man har sikkert ogsaa under det gældende System gjort den Erfaring, at det vil blive Resultatet. Der er foregaaet, jeg vil ikke sige Omgaaelser, men visse Transaktioner, som der sikkert ikke er tænkt paa ved Gennemførelsen af disse Bestemmelser. Man har prøvet at komme uden om dem gennem Udstedelse af Ejerpantebreve, Skadesløsbreve o. s. v., hvorved man har søgt at fastholde en nominel Rente inden for det, Loven tillader, men saa har sat Kurs paa disse Laan under Hensyn til Renteniveauet i det hele taget.« Ministeren var tilbøjelig til at tro, at Følgen af disse Bestemmelser og Nødvendigheden af paa visse Punkter, hvor det i det hele taget kan gøres, i nogen Grad at omgaa Bestemmelserne, tværtimod at føre til en forholdsvis lavere Rente havde ført til det stik modsatte. Derfor havde man nu foreslaaet den nye Ordning, der ikke mindst vilde medføre den Fordel for Laantagerne, at det blev lettere at faa et Laan, der var optaget til høj Rente, konverteret.

Under Sagens første Behandling anbefaledes Lovforslaget af *A. C. Mortensen* (S.), som ingen Indvendinger havde at gøre imod det.

Krag (V.) tog mere forbeholdent paa Lovforslaget, særlig fordi han frygtede, at dets Regler i den foreslaaede Form vilde kunne medføre, at adskillige af de Laansøgere, som trængte mest til Penge, i Perioder med et stramt Penge-marked vilde faa vanskeligt ved at opnaa Laan, naar Laan-yderne maatte regne med Muligheden af en snarlig Konvertering. Desuden mente han, at Sparekasser og Forsikrings-selskaber vilde blive mere tilbageholdende med Ydelse af direkte Laan, end Tilfældet hidtil havde været, hvilket heller ikke var til Fordel for Laantagerne. Ministeren var slaaet ind paa en interessant ny Bane, men Sagen maatte gøres til Genstand for en indgaaende Overvejelse. Intet vilde imidlertid glæde Taleren mere, end om der kunde fremkomme et Resultat, som kunde tjene til, inden for de Grænser, som selve Penge-markedet fastsætter, at billiggøre den Kapital, som Erhvervs-livet har Brug for.

Aksel Møller (K. F.) ansaa det for utvivlsomt, at det gældende System med Rentebevillinger havde fremkaldt Former for Opfindsomhed, som havde gjort Loven til et dødt Bogstav. Allerede dette var en fuldt rimelig Grund for Ministeren til at se sig om efter andre Systemer. Det maatte imidlertid anses for tvivlsomt, om Fejlene fjernedes ved Gennemførelsen af det foreliggende Lovforslag. Begrebet »rimelig Rente« rummede saaledes et Usikkerhedsmoment, og Regelen om højst 5 Aars Uopsigelighed kunde faa Virkninger, som ikke var tilsigtet. Han mente i det hele taget, det var grumme svært at dømme om de foreslaaede Bestemmelers Følger paa godt og ondt, og hans Parti vilde først efter Udvalgsbehandlingen Afslutning kunne tage endeligt Standpunkt til Lovforslaget.

Bertel Dahlgaard (R. V.) hilste Lovforslaget med stor Tilfredshed. Hans maaske eneste Betænkelighed ved det gjaldt Maksimalrentebestemmelsernes fuldstændige Bortfald. Det burde overvejes, om de foreslaaede nye Regler ikke lod sig forene med Opretholdelsen af en Maksimalrentebestemmelse paa begrænsede Omraader inden for det økonomiske Liv. »Paa Forhaand skulde jeg tro det muligt at opretholde en vis Justering af den Rente, der aftales i Forbindelse med Indgaaelse af visse Retshandler, samtidig med at dette Lovforslags Bestemmelser afgav Normen for de Laan i pantsat Ejendom, der optages inden for det egentlige Produktions- og Forretningsliv, hvor Samfundets almindelige Pengepolitik altid vil være afgørende for Vilkaarene.« I øvrigt var der ogsaa Enkeltheder i Lovforslaget, som der kunde være Grund til at overveje nærmere.

Valdemar Thomsen (B.) tillagde ikke Lovforslaget nogen reel Betydning. Efter hans Opfattelse var det endog ringere end de Bestemmelser, som findes i den gældende Rentelovgivning, hvilket nærmere begrundedes. Han sluttede sit Indlæg med at fremsætte følgende *Paastand paa Overgang til Dagsordenen*:

»Idet Folketinget maa hævde, at den forhaandenværende Pengerigelighed er et solidt Grundlag for en dybtgaaende Rentesænkning, henstiller Tinget til Regeringen, at den snarest gennemfører et positivt Lovforslag tilsigtende gennem en Rentesænkning at fremme Produktion, Beskæftigelse og Omsætning og at modvirke Prisstigning. Hermed gaar Tinget over til næste Sag paa Dagsordenen.«

Oluf Pedersen (D. R.) mente, at Gennemførelsen af det foreliggende Forslag hverken vilde føre til højere eller lavere Rente. Han vilde derfor ikke gaa imod det, men blot pege paa, at det rørte ved et Problem, som skal løses, men som ikke løses ved den foreslaaede Ordning.

Hassing-Jørgensen (R. V.) havde ikke nogen større Indvending at gøre mod det foreliggende Lovforslag, hvis Bestemmelser han imidlertid ikke tillagde synderlig praktisk Betydning, i hvert Fald ikke for de Udlaan, som foretages gennem de forskellige Arter af Pengeinstitutter. Han udviklede i øvrigt nærmere sit Syn paa den herskende Rente- og Pengesituation, et Emne, som ogsaa andre Talere havde været inde paa.

Inden Lovforslaget sendtes i Udvalg, *forkastedes* Valdemar Thomsens *Dagsorden* med 86 Stemmer mod 3.

I en *Beretning* oplyste Udvalgets Formand bl. a., at Udvalget havde indhentet Oplysninger fra en Række Institutioner, for hvem Lovforslaget havde særlig Interesse, og hvis Bedømmelser af det i Lovforslaget indeholdte nye Princip var Genstand for Udvalgets Overvejelser. Ved Samlingens Slutning havde Udvalget ikke naaet at afslutte Arbejdet.

2. Forslag til Lov om Genoprettelse af det tidligere Skanderborg Amt. (Indenrigsminister *Knud Kristensen*). [A. Sp. 4701].

FremSAT i *Folketinget* $27\frac{1}{5}$ (F. Sp. 2205). 1. Beh. $27\frac{1}{5}$ (F. Sp. 2232). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Jensen [Lillering], Holger Eriksen, Leonhard Hansen, Sneum, Albinus Jensen, Anton Simonsen, H. P. Hansen [Sorø A.],

P. D. Jensen, Bertel Dahlgaard, Krag [Formand], Juul, Edvard Sørensen, Henning Hasle [Sekretær], O. Kier og Korsgaard). Beretning (B. Sp. 1953) afgivet 6/10.

Lovforslaget indeholdt i § 1 følgende Hovedbestemmelser: Fra 1. April 1942 at regne vil det tidligere Skanderborg Amt være at genoprette som selvstændigt Amt. Stiftamtmanden over Aarhus Stift, der tillige er Amtmand over Aarhus Amt, erholder Bopæl i Aarhus, Amtmanden over Skanderborg Amt i Skanderborg.

Ifølge § 2 skulde Grænserne for de to Amter fastsættes saaledes, at Aarhus Amt kom til at omfatte Aarhus Amtsradsreds samt Aarhus Købstad, medens Skanderborg Amt kom til at omfatte Skanderborg Amtsradsreds samt Horsens, Skanderborg og Silkeborg Købstæder.

I Bemærkningerne til Lovforslaget blev der gjort udførligt Rede for de gennem en længere Aarrække udfoldede Bestræbelser for en Deling af Aarhus Amt. Naar det hidtil havde været muligt at udskyde Sagen, skyldtes det alene den Aflastning af Amtskontoret i Skanderborg, som opnaaedes ved Oprettelsen i 1926 af Kontorafdelingen i Aarhus. Efter at det nu paa Grund af de forhaandenværende ekstraordinære Forhold havde været nødvendigt at stille Spørgsmaalet om *Indlemmelse i Aarhus Købstad* af Dele af de omliggende Kommuner i Bero indtil videre, maatte det imidlertid anses for absolut paakrævet, at Sagen om Deling af Aarhus Amt blev taget op til endelig Løsning, idet den i de seneste Aar stedfundne meget betydelige Stigning i Amtets Arbejds mængde bevirkede, at Amtet under den bestaaende Ordning ikke fortsat vilde kunne varetage sine Opgaver paa betryggende Maade. De Grunde, som i 1867 havde talt for en Forening af Amterne, var nu for længst gennem disses Udvikling forsvundne, saaledes at de hvert for sig fuldt ud maatte sidestilles med Landets øvrige Amter med Hensyn til Arbejds mængde og Befolkningstal. Sagen havde i Begyndelsen af 1941 været behandlet saavel i Aarhus og Skanderborg Amtsråd som i Aarhus Byråd og var af alle tre Råd blevet stærkt anbefalet. — I Forbindelse med den foreslaaede Deling af Aarhus Amt var det Tanken at søge *det kgl. Borgmesterembede* i Aarhus, der har været vakant siden 1. Oktober 1939, *nedlagt*.

Med Hensyn til *de økonomiske Følger* af Lovforslaget maatte man, foruden Lønning og Kontorhold til det nyoprettede Amtmands embede, regne med Udgifterne til Tilvejebringelse af en *Bygning til Kontorer og Bolig for Amtmanden*

i Aarhus. Ifølge et udarbejdet Overslag vilde der hertil medgaa ca. 416 000 Kr. Aarhus Amtsråd havde imidlertid vedtaget at yde et Tilskud paa 75 000 Kr. til den nye Amtmandsbolig i Aarhus under Forudsætning af, at Delingen af Amtet blev gennemført senest 1. April 1942, ligesom Aarhus Købstadkommune foruden Grunden vilde yde et Tilskud paa 100 000 Kr. under Forudsætning af, at Opførelsen af Bygningen paaabegyndtes senest 1. Oktober 1941. Der pegedes endvidere i Motiverne paa, at Kapitaler til et Beløb af ca. 150 000 Kr., der var knyttet til det kgl. Borgmesterembede i Aarhus, tillige med Kapitalerne hidrørende fra de tidligere nedlagte kgl. Borgmesterembeder i Aalborg og Randers, tilsammen ca. 40 000 Kr., naturligt vilde kunne anvendes som Bidrag til Tilvejebringelse af Amtmandsboligen i Aarhus. Endvidere maatte hertil henregnes Værdien af de kgl. Borgmesterboliger i Aarhus og Randers, som til Ejendomsskyld var vurderet til henholdsvis 70 000 Kr. og 53 000 Kr. I øvrigt vilde Bibeholdelsen af den nuværende Ordning nødvendigvis en omfattende Udvidelse af Kontorlokalerne i Skanderborg ved Opførelse af en Tilbygning, der efter et udarbejdet Overslag vilde koste ca. 72 000 Kr.

De aarlige Udgifter ved Oprettelsen af et nyt Amt vilde i betydelig Grad blive modsvaret ved Besparelser som Følge af Nedlæggelsen af det kgl. Borgmesterembede i Aarhus og af den i 1926 oprettede Amtskontorafdeling. Alt i alt vilde den aarlige Merudgift næppe komme til at overstige ca. 20 000 Kr.

Lovforslaget blev anbefalet til Vedtagelse af *Jensen (Lillering)* (S.) og *O. Kier* (K. F.). — *Krag* (V.) ønskede en kort Udvalgsbehandling til Undersøgelse af, hvorledes det i Virkeligheden stod til med Spørgsmaalet om Indlemmelse i Aarhus af de bymæssigt bebyggede Landkommuner uden om Byen, og hvorvidt man kunde regne med, at dette Spørgsmaal foreløbig var taget ud af Dagsordenen; thi det vilde være underligt, om Resultatet af Lovforslagets Behandling skulde blive, at man fik en Amtmand mere, men egentlig næppe noget Amt. Taleren fandt det ogsaa forbausende, at der til Tilvejebringelse af Bolig for Amtmanden og til Kontorlokaler skulde anvendes ca. 416 000 Kr., og han syntes, at man ved fremtidig Opførelse af Amtsgaarde skulde indrette dem paa en i Forhold til Embedets Økonomi mere rimelig Maade, end Tilfældet var i gamle Tider. — *P. D. Jensen* (R. V.) vilde have foretrukket, at man havde ventet med Sagens Ordning, indtil Spørgsmaalet om en eventuel Indlemmelse i Aarhus Købstad af Dele af de omliggende Kommuner var endeligt bragt i Orden, men naar Indenrigsministeren

ønskede Sagen løst nu, vilde de Radikale ikke modsætte sig det. — *Jens Thomsen* (B.) havde nærmest det Indtryk, at Sagen var bedst tjent med at faa samme Skæbne, som den havde faaet de mange Gange, den tidligere var rejst i Rigsdagen.

Det af Folketinget nedsatte Udvalg afholdt en Række Møder og havde Samraad med Indenrigsministeren. Sammen med Ministeren foretog Udvalget en Rejse til Aarhus og Skanderborg for nærmere at blive oplyst om forskellige Forhold — herunder navnlig Byggepladser i Aarhus og Pladsforholdene ved Amtskontoret i Skanderborg —, der begrundede Lovforslagets Fremsættelse. Ved Rigsdagssamlingens Slutning havde Udvalget ikke afsluttet sit Arbejde.

3. Forslag til Lov om Havneudvidelse m. m. i Frederikshavn og Skagen. (Minister for offentlige Arbejder *Gunnar Larsen*). [A. Sp. 4815].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{4}{9}$ (F. Sp. 2545). 1. Beh. $\frac{17}{9}$ (F. Sp. 2563). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Chr. Christiansen, Levinsen, Fr. Andersen [Formand], Bollerup Madsen, Retoft, Marinus Sørensen, Yde, Peder Clausager [Sekretær], Kristian Nygaard, Vanggaard, Hans Pinstrup, Ejnar Kjær, O. Kier, Boeck-Hansen og Ole Bjørn Kraft).

Lovforslaget, der var tiltraadt af Regeringens Beskæftigelsesudvalg, bemyndigede Ministeren for offentlige Arbejder til for Statskassens Regning at lade foretage en Udvidelse af Frederikshavns Havn mod Nord og af Skagen Fiskerihavn mod Vest. Til disse Foranstaltninger kunde der i Frederikshavn anvendes indtil 12 Mill. Kr. og i Skagen indtil 7 Mill. Kr., hvilke Beløb forudsattes bevilget ved de aarlige Finans- og Tillægsbevillingslove.

Desuden indeholdt Forslaget Bemyndigelse for Ministeren til, om fornødent ved Ekspropriation, at erhverve for Statskassen de til Havneudvidelserne nødvendige Grunde og Materialer m. v.

I Anledning af det saavel i som uden for Rigsdagen fremsatte Ønske om Udvidelse af *Frederikshavns Havn* for at muliggøre en rationel Deling af de forskellige Trafikarter, paa lagde Ministeriet i Slutningen af 1939 *Havnekommissionen*

snarest at foretage Forarbejder og Projekteringer til en Udvidelse af Havnen. Kommissionen kom hurtigt til den Opfattelse, at der først og fremmest maatte skaffes Fiskeriet Erstatning for de Anlæg, man vilde berøve det ved en Omordning af den nuværende Havn, og at dette maatte løses paa den Maade, at der uden for den nuværende Havns Rammer anlagdes *en helt ny Fiskerihavn*. Først naar denne Havn var fuldført, vilde de for Vare- og Persontrafikken fornødne Ændringer af de bestaaende Anlæg kunne paabegyndes. Med Vandbygningsdirektørens Tilslutning vedtog Kommissionen at søge Havnen udvidet mod Nord, og da Indfatningsmolerne er de kostbareste ved en Havn, nøjedes man ved Planlæggelsen af den nye Havn ikke med at tage Hensyn til det øjeblikkelige Behov, men mente straks at burde gøre Havnen saa rummelig, at den ikke i en overskuelig Fremtid skulde blive for lille. Man regnede i øvrigt med, at man næppe ved at formindske Fiskerihavnens Dimensioner kunde reducere Anlægsudgifterne ret meget.

Udgifterne ved Projektets Gennemførelse blev anslaaet til 12 Mill. Kr., hvoraf ca. 4,2 Mill. Kr. skønnedes at udgøre Arbejdsløn. Kun en meget ringe Del vilde medgaa til udenlandske Materialer.

Ministeriet var enigt i, at Frederikshavns Havn, der spiller en stor Rolle for Fiskeriet*), og hvor Sammonblandingen af de forskellige Trafikarter formentlig ikke længer kan oprettholdes, burde forbedres, og at dette bedst kunde ske ved nu at skride til Bygningen af en helt ny Fiskerihavn Nord for den nuværende Havn. Det maatte derefter tages under Overvejelse, hvordan man skulde gennemføre en rationel Ombygning af den nuværende Havn.

Skagen Fiskerihavn har ofte været overbelastet som Følge af den voldsomme Vækst i Antallet af Skibsanløb og i Mængden af de Fisk, som føres til Auktionerne. Fra 1933—34 til 1939—40 steg Antallet af Skibsanløb med 77 pCt., Værdien af Fisk, der sælges paa Auktionerne, med 199 pCt. og Vægten af Auktionernes Fiskemængde med 210 pCt. Ministeriet lod derfor *Vandbygningsdirektøren* udarbejde Projekt til en Udvidelse, og de foretagne Undersøgelser gav til Resultat, at en Udvidelse mod Vest maatte foretrækkes. For at kunne gennemføre Vestprojektet maa en Pier fjernes og de eksisterende Beddinger flyttes. Endvidere maa forskellige Arbejder ved den nuværende Vestmole foretages, en ca. 100 m lang Sandfanger anbringes Øst for Havnemundingens, og Midterbassinerne uddybes. Fremdeles indgaar i Projektet en

*) Mængden af indbragt Fisk til Frederikshavns Havn naaede i 1939 et Maksimum paa ca. 4 Mill. kg.

Forlængelse af den østligste af de nuværende to Auktionshaller.

Udgifterne ved Projektets Gennemførelse blev opgjort til ca. 7 Mill. Kr., deraf godt 2 Mill. Kr. til Arbejds løn paa Stedet.

Da Skagen Havn spiller en overordentlig stor Rolle for Fiskeriet i Kattegat og Skagerak, fandt *Ministeriet* det paa krævende at gennemføre det af Vandbygningsdirektøren udarbejdede Projekt.

Chr. Christiansen (S.) betragtede de foreslaaede Arbejder som gode og forsvarlige nationaløkonomiske Foranstaltninger, der ikke alene vilde faa stor Betydning for Beskæftigelsen, men ogsaa maatte anses for værdifulde produktive Anlæg med Hensyn til Fremtiden. Han anbefalede Forslaget til hurtig Behandling og Vedtagelse. — *Vanggaard* (V.) var ganske enig i Lovforslagets Tendens og kunde give Forslaget om Udvidelse af Skagen Fiskerihavn sin fulde Tilslutning. Derimod mente han, at en Forbedring af Forholdene i Frederikshavns Havn kunde opnaas for et mindre Beløb end det foreslaaede, og han fandt det i hvert Fald rigtigt at anvende en Del af Beløbet paa Pladser, hvor det kunde forventes, at Pengene vilde give større Udbytte for Fiskeriet end ved at placere hele Beløbet alene paa Frederikshavns Havn. Som saadanne Pladser nævnte Taleren Molen ved Løkken og Havnene ved Hvide Sande, Sæby og Hirtshals. — *O. Kier* (K. F.) udtalte, at Skagen Havn er overbelastet og maa udvides, medens han betragtede Forholdet for Frederikshavns Vedkommende som mere kompliceret. Han syntes i øvrigt, at Rigsdagen havde faaet de mindst mulige Oplysninger vedrørende de to Anlæg, og han vilde finde det rigtigt, om et kommende Udvalg ogsaa rettede Opmærksomheden mod de andre nordjyske Fiskerihavne og søgte at gøre sig klart, hvorledes man i det store og hele tænkte sig at gaa frem med Udbygningen af disse. — *Peder Clausager* (R. V.) nærede Betænkelighed ved Frederikshavn-Projektet, og han frygtede, at man risikerede at faa en Havn af et saadant Omfang, at Driftsudgifterne kom til at staa i et alt for urimeligt Forhold til Havnens Nytte. Det naturlige vilde efter hans Opfattelse være at begrænse Arbejdet til den ene af Havnene og saa se, hvilken Indflydelse det fik paa den anden. Paa det foreliggende Grundlag kunde Det radikale Venstre ikke tage Stilling til Lovforslaget. — *Oluf Pedersen* (D. R.) syntes, at Forslaget var meget dyrt i Forhold til de øjeblikkelige Beskæftigelsesmuligheder, og han fandt hverken i Bemærkningerne eller i Ministerens Forelæggelsestale den saglige Begrundelse, som kunde gøre, at man gav Tilslutning til et saa kostbart Projekt. Han saa hellere, at man anvendte disse Millioner til Udstykning, et Omraade, hvor man burde have været mere offervillig. — *Krag* (V.),

som havde Ordet uden for Ordførernes Kreds, tvivlede om, at Trangen til de foreslaaede Havneudvidelser var saa stor som angivet; i Frederikshavn var baade Fiskeritrafikken og den kommercielle Trafik i allerhøjeste Grad aftaget, og Skagen Havn havde vel været overordentlig stærkt belastet, men det havde i fremtrædende Grad været med svenske Fiskerbaade, og de optraadte nu i meget ringe Tal. Det forekom ham ogsaa, at Lovforslaget var besynderligt som Beskæftigelsesforslag, idet ikke mere end $\frac{1}{3}$ af Beløbet skulde gaa til Arbejds løn. Endelig pegede Krag paa, at Fiskeriet langs Vestkysten flere Steder blev drevet under Forhold, som var faretruende ikke blot for økonomiske Værdier, men ogsaa for Menneskeliv, og som det derfor var paatrængende nødvendigt at forbedre, og forbedre hurtigt. Han henstillede i denne Forbindelse at tage Spørgsmaalene om Moleforlængelser ved Thorsminde og ved Hvide Sande i Betragtning under Sagens Behandling.

4. Forslag til Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov Nr. 174 af 31. Marts 1926 om Brandpolitiet paa Landet og det nærmest dermed i Forbindelse staaende Bygningsvæsen. (Justitsminister *Harald Petersen*). [A. Sp. 2705].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{4}{12}$ (L. Sp. 383). 1. Beh. $\frac{11}{12}$ (L. Sp. 431). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Hansen, Hvid, Kr. Johansen, Martin Larsen, Jørgen Møller, Offeren, Steincke [Formand], Axel Christensen, Anna Westergaard [Sekretær], Bækgaard, Jens Jensen, Stegger Nielsen, Rahbek, Korsgaard og P. A. Poulsen [Stenderup]).

I Rigsdagssamlingen 1939—40 fremsatte Justitsminister *Unmack Larsen* i Landstinget et Lovforslag om Ændring af den gældende Brandpolitilov for Landdistrikterne af 31. Marts 1926 (Aarvog 1939—40, Side 539). Efter at have været til 1. Behandling henvistes Sagen til et Udvalg, der gennemdrøftede den i et stort Antal Møder og forhandlede skriftligt med Justitsministeriet om en lang Række Detailler. Paa Grund af Arbejdets betydelige Omfang naaede Udvalget ikke til Ende med det, men de førte Forhandlinger resulterede i, at Lovforslaget i den følgende Rigsdagssamling blev genfremsat i en noget ændret Form, idet Justitsminister *Harald Petersen* i det store og hele mente at kunne imødekomme de Ønsker, som fremkom fra Udvalget, og hvoraf nogle drejede sig om Ændringer af formel Karakter. Samtidig foretoges ogsaa enkelte Forandringer, som var foreslaaet fra anden Side.

Om de vigtigste af de *Ændringer*, som Lovforslaget var undergaaet i den Skikkelse, hvori det blev fremsat i denne Samling, skal anføres følgende:

I den foreslaaede Affattelse af Lovens § 3 har man nærmere præciseret Kravene til den foreskrevne *Jernbeklædning* af Døre og Dørkarme. Tilsvarende *Ændringer* er foretaget en Række andre Steder i Lovforslaget. En anden *Ændring*, som vedrører § 3, gaar ud paa at tydeliggøre, at det ikke har været Hensigten at udelukke Anvendelsen af *Rafter* ved Indretning af Staldlofter.

I § 7 er indsat en Bestemmelse om, at *Rum, hvori der er Ildsted* eller benyttes Ild til Kogning, skal være *adskilt fra overliggende Foderlofter o. lign.* ved et Loft af ikke ringere Beskaffenhed end Bræddeloft, pudset paa Undersiden med mindst 12 mm Kalkpuds. Efter den gældende Lov saavel som efter det tidligere Lovforslag stilles der kun særlige Krav til Loftet i Rum med Kogeindretninger eller andre Ildsteder, hvis disse Rum findes i Stalde eller Lader.

Regelen om Lofter over Ildsteder i Stalde og Lader har man samtidig ment at kunne mildne lidt, saa at der ikke ubetinget kræves Udførelse af Loftet i uantændeligt Materiale, men kun, at Loftet ikke maa være af ringere Beskaffenhed end Bræddeloft, pudset paa Undersiden med mindst 3 cm Monierpuds.

I § 9 er der indføjet en *Ændring* om *Udsugningsrør* for fordærvet Luft el. lign., derunder *Ventilationsanlæg i Stalde*. Herom foreskriver den nuværende Lov, at saadanne Udsugningsrør kun kan udføres af Murværk eller af Jernbeton eller Jern af passende Tykkelse eller andet af Justitsministeriet godkendt brandfrit Materiale. Rørenes Ydersider skal endvidere være fjernet mindst 10 cm fra Træværk. Der har tidligere været Planer fremme om at tillade Udsugningsrør af Træ i Stalde, dog i visse Tilfælde paa Betingelse af, at der ved Etageadskillelse i Røret skulde indsættes en brandfri Lem, konstrueret saaledes, at den i Tilfælde af Ildebrand blev lukket automatisk. Ministeriet har imidlertid ikke ment at kunne gaa med til Trærør; derimod har man foreslaaet, at Kravet om 10 cm Afstand fra Træværk skal kunne frafalde for Fabrikater af Jernventilationsrør, der er godkendt af Justitsministeriet.

Reglerne i § 11 om *Aftræksrør fra Bagerioovne* er begrænset til kun at gælde for direkte fyrede Ovne og ikke for de mere moderne Ovne, hvor Aftræksrørets Opgave kun er at udlufte Lokalet.

Reglerne i § 18 om *Anbringelse af Aske* fra Ildsteder er skærpet lidt.

Det i § 23 fastsatte Tidsrum, i hvilket det er forbudt i Søer, Aaer, Moser og Enge at *afbrænde* paa Roden staaende *Siv* og i Heder at afbrænde paa Roden staaende *Lyng*, er ændret fra 1. April—1. August til 15. April—1. August.

I § 26 er optaget en Bestemmelse om, at der i Brandvedtægten skal findes en *Fortegnelse over de særlige Brandslukningsredskaber*, som det i Henhold til § 36 paalægges visse Ejere at anskaffe og vedligeholde, og over de Steder, hvor der findes Beholdere o. lign., som er egnede til Transport af Vand. I Forbindelse hermed er det i § 42 foreslaaet, at det skal kunne paalægges enhver Beboer, der raader over saadanne Beholdere, at stille disse til Raadighed.

Ved en Tilføjelse til § 40 er det tydeliggjort, at Regelen om, at enhver i Ildebrandstilfælde er pligtig at tilstede Brandvæsenet, dets Sprøjter og andre Redskaber fri Adgang over sin Grund, ogsaa gælder *private Brandvæsener*. Endvidere foreslaas det udtrykkeligt udtalt, at det kun er tilladt at foretage *Gennembrydning og Bortskaffelse af Hindringer* for at fremme saadan Adgang for Brandvæsenet, saafremt det er nødvendigt.

Under det omarbejdede Lovforslags første Behandling i Landstinget blev der fra forskellig Side givet Udtryk for Tilfredshed med de Ændringer, som Justitsministeren havde bragt i Forslag. Samtidig fremhævedes det dog, at der var flere af de vigtigste Spørgsmaal, med Hensyn til hvilke Overvejelserne endnu ikke var bragt til Afslutning. Sagen maatte derfor paa ny i Udvalg. Et saadant blev ogsaa nedsat, men det afgav ikke Betænkning inden Rigsdagssamlingens Slutning.

5. Forslag til Lov om Tilskud fra Staten til landbrugsfaglig Undervisning. (Undervisningsminister *Jørgen Jørgensen*). [A. Sp. 4507].

Fremsat i *Folketinget* $2\frac{6}{3}$ (F. Sp. 1771). 1. Beh. $3\frac{1}{3}$ (F. Sp. 1891). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Yde,

Bomholt, Chr. Christiansen, H. C. Hansen, Hauberg, Levinsen, Carl Petersen, Kristian Nygaard [Formand], N. P. Andreasen, Arnth Jensen, Hans Pinstруп, Julin [Sekretær], Chr. R. Christensen, Grønning og Vesterager). Beretning (B. Sp. 1949) afgivet 6/10.

Forslaget blev fremsat i Henhold til Paabudet i Lov Nr. 66 af 15. Marts 1938 om Tilskud fra Staten til landbrugsfaglig Undervisning, hvorefter Loven skulde forelægges Rigsdagen til Revision senest i Samlingen 1940—41.

I Finansaarene 1937—38, 1938—39 og 1939—40 udgjorde Antallet af *Elever*, der tog Del i den landbrugsfaglige Undervisning, henholdsvis 4 488, 6 360 og 6 497. *Statstilskuddene* beløb sig til henholdsvis ca. 30 000, knap 48 000 og godt 49 000 Kr. *Statslaan* til Opførelse af Bygninger blev bevilget 3 Skoler med henholdsvis 12 000, 16 500 og 15 000 Kr.

Med Henblik paa Lovens Revision indhentede Ministeriet Udtalelser fra De samvirkende danske Landboforeninger og De samvirkende danske Husmandsforeninger angaaende Ønsker om eventuelle Ændringer i Loven. Medens Husmandsforeningerne ikke udtalte Ønske om Ændringer i Loven, fremsatte Landboforeningerne en Række Ønsker, saaledes om en almindelig Forhøjelse af Tilskuddet, om Ophævelse af Forskellen i tilskudsmæssig Henseende mellem Dagundervisning og Aftenundervisning, om Tilskud til Dækning af Udgifter ogsaa ved Brug af egne Lokaler, om Adgang til under særlige Omstændigheder at opnaa Tilskud, selv om Undervisningen ikke har været fulgt af mindst 20 Elever, om Ophævelse af Begrænsningen for Elevernes Vederlag for Undervisningen og om Ligestilling af Husholdningsundervisningen paa Landet med den landbrugsfaglige Undervisning.

Af disse Ønsker mente Ministeriet det rimeligt at imødekomme Ønsket om Tilskud for *Brug af egne Lokaler*, ligesom man stillede Forslag om en Ændring af Bestemmelsen angaaende *Elevernes Vederlag*. I øvrigt mente Ministeriet ikke, at de indvundne Erfaringer gjorde mere omfattende Ændringer i de anførte Retninger nødvendige eller ønskelige; særlig fandt man det ikke rigtigt at ophæve den Tilskyndelse til at indrette Undervisningen som Dagundervisning, der ligger i det højere Tilskud til Dagundervisning.

Ud over disse Ændringer foreslog Undervisningsministeren at lovfæste den ved Finansloven for 1939—40 etablerede Ordning, hvorefter der er ansat en *raadgivende Konsulent* for Ministeriet i Sager vedrørende landbrugsfaglig Undervisning, som tillige fører Tilsyn med Undervisningen ved Siden af det lokale Tilsyn. Endelig var i Lovforslaget optaget en ny Paragraf om, at der af Landboforeninger og Husmandsforeninger

inden for hvert Amt skulde vælges et *Amtsudvalg* til Planlægning af den landbrugsfaglige Undervisning inden for Amtet. Man haabede derved at kunne fremme Arbejdet navnlig paa de Steder, hvor der hidtil ikke har været afholdt Kursus.

Med Hensyn til Udformningen i Lovforslaget af de anførte Ændringer bemærkes følgende:

1. Det af Landboforeningerne udtrykte Ønske om Adgang til at afkræve Eleverne et højere *Vederlag*, end Loven af 1938 tillader (ikke over 16 Øre pr. Time eller 8 Kr. pr. Kursus), er i Forslagets § 1, Nr. 5, imødekommet ved, at Vederlagets Størsteløb fastsættes til 25 Øre pr. Time uden Begrænsning af det Beløb, der inden for denne Grænse kan afkræves for et Kursus.

2. Som nyt Stykke til § 1 er tilføjet: »Der beskikkes af Undervisningsministeren en *Konsulent* i Sager vedrørende landbrugsfaglig Undervisning, som tillige er Ministeriets tilsynsførende med de landbrugsfaglige Ungdomsskoler. Konsulenten oppebærer et Honorar, hvis Størrelse fastsættes paa Finansloven.«

3. De nye Bestemmelser om *Amtsudvalg* er indsat i § 2, der lyder saaledes:

Inden for hvert Amt vælges der et *Amtsudvalg* til *Planlægning af den landbrugsfaglige Undervisning i Amtet*. — Udvalget vælges af Landboforeninger og Husmandsforeninger inden for Amtet, der ogsaa bestemmer Medlemstallet. — Udvalget vælger selv sin Formand og fastsætter sin Forretningsorden.

Udvalget træder i *Forbindelse med de stedlige landøkonomiske Foreninger* og udarbejder derefter en *samlet Plan* for den landbrugsfaglige Undervisning i Amtet.

Udgifterne til Udvalgets Virksomhed afholdes af de paa-gældende Landboforeninger og Husmandsforeninger, dog at Statskassen refunderer Halvdelen af Udgifterne under Forudsætning af, at Budgettet er godkendt af Undervisningsministeren.

4. Flere Landboforeninger har selv indrettet *Lokaler til Brug for landbrugsfaglig Undervisning*, men der har ikke hidtil været Hjemmel til at yde Tilskud til Dækning af Udgiften ved Brug af saadanne Lokaler. Det er nu i Lovforslagets § 3 bestemt, at der ogsaa skal kunne ydes Tilskud for Brug af

egne Lokaler, naar der ikke er ydet afdragsfrit, uopsigeligt 4 pCt.s Statslaan med sekundær Panteret til disses Indretning.

Den foreslaaede Lov skulde forelægges Rigsdagen til *Revision* senest i Samlingen 1950—51.

Lovforslaget mødte en Del Kritik fra Venstres Ordfører (*Arnth Jensen*), som mente, at flere af de af Landboforeningerne fremsatte Ønsker burde være imødekommet, saaledes Ønsket om Forhøjelse af Tilskuddet til Aftenundervisningen til 20 Øre i Lighed med Dagundervisningstilskuddet, om Nedsættelse af det Elevantal, der er krævet som Betingelse for Anerkendelse, og om Inddragelse af Husholdningsundervisningen under Lovens Omraade. § 2 kunde Venstre ikke tiltræde, og Loven burde formentlig optages til ny Revision inden 10 Aars Forløb. Dette sidste Ønske deltes af Ordføreren for Det konservative Folkeparti (*Chr. R. Christensen*), som ogsaa vilde finde det heldigt, om man de Steder, hvor der er oprettet flere Skoler, kunde nøjes med at kræve et *gennemsnitligt* Elevantal paa 20 i disse. *Hartel* (B.) var praktisk talt enig i alle de Ønsker, der var fremsat af Landboforeningerne, dog med Betænkeligheder vedrørende lige Tilskud til Dag- og Aftenundervisning.

Det nedsatte Folketingsudvalg naaede ikke at afslutte sit Arbejde, inden Rigsdagssamlingen sluttede.

6. Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 149 af 10. April 1922 om Indkomst- og Formueskat til Staten. (Af *Valdemar Thomsen*, *Hartel*, *Svend Nielsen* og *Jens Thomsen*). [A. Sp. 2947].

Forelagt i *Folketinget* ²⁹/₁ (F. Sp. 1182).

Aarsagen til Forelæggelsen af dette Lovforslag var, at den Fortolkning, man ved en Tekstanmærkning paa Finansloven (se Side 65) havde givet af Bestemmelserne i § 5 i Loven om Indkomst- og Formueskat til Staten vedrørende *Indtægter*, der hidrører fra *Salg af skattepligtige Ejendele*, efter Forslagsstillernes Opfattelse maatte betragtes som i høj Grad uretfærdig.

Den stedfindende betydelige Besætningsreduktion var — udtaltes det i Bemærkningerne til Lovforslaget — foraarsaget af følgende Grunde, som den enkelte Landmand ikke havde haft mindste Indflydelse paa: Afleveringspligten af Korn

ifølge Kornloven, svigtende Tilførsler af Foderemner og en meget ringe Høst i visse Egne af Landet. Den hermed forbundne Tvangsrealisation medførte en tilsyneladende Forøgelse af Indtægterne, der imidlertid ikke kunde betragtes som en af Bedriften normalt flydende Indtægt, »idet den reelt er en Formueomlægning, der tilmed er fremtvunget ved offentlige Indgreb«. Forslagsstillerne henviste til, at man under en ganske tilsvarende Situation i 1919 havde truffet den Afgørelse, at der ved Beregning af den skattepligtige Indkomst skulde ses bort fra Indkomsten ved ekstraordinært Salg af Besætningerne, og de beklagede, at man med den ovennævnte Tekstanmærkning havde fraveget den een Gang fastslaaede Praksis.

Forslagsstillerne søgte nu tilvejebragt en klarere Affattelse af § 5 a — en Affattelse, der skulde udelukke modsatte Fortolkninger — ved en Tilføjelse, der fastslog, at saafremt Ejere eller Brugere af Landejendomme paa Grund af Misvækst eller anden af vedkommende selv uforskyldt Aarsag blev tvunget til at reducere deres Besætning ud over det normale, maatte ingen Del af Salgssummen herfor henregnes til skattepligtig Indkomst.

Lovforslaget kom ikke til Behandling.

7. Forslag til Lov om Udryddelse af Muldvarpe.
(Af *Jens Thomsen, Hartel, Svend Nielsen og Valdemar Thomsen*). [A. Sp. 4643].

Forelagt i *Folketinget* ²⁵/₄ (F. Sp. 2139).

Lovforslaget gav Landbrugsministeren Bemyndigelse til i det Omfang, han maatte skønne det paakrævet, at paabyde, at der ved *kommunal Foranstaltning* gennemførtes en rationel Udryddelse af Muldvarpe.

Ministeren kunde paalægge Kommunalraadene at foretage en saadan Udryddelse inden for Kommunen ved dertil at antage det fornødne Personale til *Udlægning af Gift*. Ingen Jordejer eller Forpagter kunde nægte at give vedkommende af Kommunen antagne Person Adgang til Udlægning af Gift. Dog skulde dette Arbejde foretages paa en Tid og paa en saadan Maade, at Afgrøder ikke herigennem led nogen Skade.

Udgifterne ved Betaling af det antagne Personale foresloges dækket ved Paaligning i Forhold til de i Kommunen boende Jordejeres Grundværdi. Udgifterne til Anskaffelse af Giftstoffer skulde refunderes af Statskassen.

For Overtrædelse af Lovens Bestemmelser fastsattes Bødestraf.

Lovforslaget var motiveret med, at Muldvarpen gør overordentlig Skade paa Markerne, at den let vil kunne udryddes ved Gift, men at rationel Udryddelse kun kan finde Sted i Fællesskab. Ordføreren for Forslagsstillerne (Jens Thomsen) pegede paa, at Bekæmpelsen af Muldvarpen bør ske i Foraars-tiden, og han ansaa Tidspunktet for gunstigt, fordi mange Muldvarpe var druknet ved Tøbrudet.

Lovforslaget kom ikke til Behandling.

8. Forslag til Lov om Dyrtidstillæg til arbejdsløse. (Af Martin Nielsen, Alfred Jensen og Aksel Larsen). [A. Sp. 2589].

Forelagt i *Folketinget* 29/11 (F. Sp. 850). 1. Beh. 10/12 (F. Sp. 987). Se endvidere F. Sp. 1012.

Lovforslaget gik ud paa, at der paa Grund af Prisstigningerne skulde udbetales *alle arbejdsløse* et *Tillæg* til Understøttelsen paa 1 Kr. daglig for Ikke-Forsørgere og 1 Kr. 50 Øre for Forsørgere.

Til arbejdsløse, som oppebar vedtægsmæssig Hjælp eller Hjælp fra Fortsættelseskassen, skulde Dyrtidstillægget udbetales ved Arbejdsløsheds-kassens Foranstaltning, og *Staten* skulde *refundere* Arbejdsløsheds-kasserne de hermed forbundne Udgifter. Til arbejdsløse, som oppebar Kommnehjælp, skulde Tillægget ydes af Kommunerne.

Lovforslaget blev behandlet sammen med Regeringens Forslag om Forhøjelse af Dagpengenes Maksimumsbeløb og om Børnetillæg til arbejdsløshedsforsikrede (A. Nr. 92). Ved 2. Behandling af denne Sag stillede Forslagsstillerne deres Lovforslag som Ændringsforslag. Dette *forkastedes* med 86 Stemmer mod 3 (2 stemte hverken for eller imod).

9. Forslag til Lov om Dyrtidstillæg til arbejdsløse. (Af *Martin Nielsen, Aksel Larsen og Alfred Jensen*). [A. Sp. 2889].

Forelagt i *Folketinget* ¹⁶/₁ (F. Sp. 1109).

Lovforslaget var enslydende med foranstaaende.

Naar Forslaget blev forelagt paa ny, var Grunden den, at den Forhøjelse af de arbejdsløses Dagpenge i Forbindelse med Ydelsen af Børnetillæg, der fandt Sted ved Lov Nr. 658 af 17. December 1940, forekom Forslagsstillerne alt for ringe. Siden den Tid var Priserne steget endnu mere, og man kunde derfor ikke blive staaende ved den i December trufne Afgørelse, saa meget mindre som den da gennemførte Lov ikke tog Hensyn til de arbejdsløse, der ikke fik vedtægtsmæssig Hjælp eller Hjælp af Fortsættelseskasserne, og det blev flere og flere.

Lovforslaget kom ikke til Behandling.

10. Forslag til Lov om Genindførelse af Pristalsregulering af Arbejds lønninger. (Af *Aksel Larsen, Alfred Jensen og Martin Nielsen*). [A. Sp. 2591].

Forelagt i *Folketinget* ²⁹/₁₁ (F. Sp. 851).

Efter Lovforslagets § 1 skulde Lov Nr. 276 af 30. Maj 1940 om det for Regulering af Arbejds lønninger gældende Pristal ophæves og Lønudbetaling i Henhold til Overenskomst af 31. Oktober 1939 mellem Dansk Arbejdsgiverforening og Organisationer under De samvirkende Fagforbund ske fra og med Udløbet af den ved Lovens Ikrafttræden løbende Lønningsperiode.

§ 2 gik ud paa at ophæve § 56 i Lov Nr. 547 af 31. Oktober 1940 om midlertidige Forbrugsafgifter m. m.

I sin Forelæggelsestale henviste Ordføreren for Forslagsstillerne (*Aksel Larsen*) til, at det Løfte om Prisstop, der var givet, da Loven af 30. Maj 1940 blev gennemført, ikke var blevet indfriet; Pristallet var efter Oktober-Opgørelsen 248, medens Januar-Pristallet, som dannede Grundlaget for Lønudbetalingerne, kun var 203. Dermed var Forudsætningen forsvundet for det Loft, der var lagt over Lønningerne, og man maatte tage Konsekvensen heraf.

Endvidere mente Forslagsstillerne, at man nu maatte »holde op med den statsautoriserede Forfusning af Pristallet«, som var en Følge af § 56 i Loven om midlertidige Forbrugsafgifter, idet man herefter ikke skulde tage Hensyn til en hel Række store Prisstigninger, der var sket paa Grundlag af forskellige Love, deriblandt Skattelove.

Lovforslaget kom ikke til Behandling.

11. Forslag til Lov om midlertidig Ændring af Lov Nr. 101 af 29. Marts 1924 om kommunale Valg, jfr. Lovbekendtgørelse Nr. 291 af 22. December 1936. (Af *Martin Nielsen, Aksel Larsen og Alfred Jensen*). [A. Sp. 2887].

Forelagt i Folketinget $16/1$ (F. Sp. 1106).

Forslaget gik ud paa, at Bestemmelserne i den kommunale Valglovs § 1 om Betaling af paalignet Skat som Betingelse for Optagelse paa Valglisterne skulde ophæves for de i 1941 stedfindende kommunale Valg. Disse Bestemmelser hørte efter Forslagsstillerens Mening ingen Steder hjemme i Lovgivningen i et Samfund, der kalder sig demokratisk, og det drejede sig i de allerfleste Tilfælde om Folk, som paa Grund af uforskyldt Fattigdom var ude af Stand til at klare deres Skatterestancer til Tiden. Da det formodentlig vilde støde paa større Vanskeligheder at faa Bestemmelserne helt ud af Valgloven, havde man indskrænket sig til at foreslaa dem midlertidig fjernet; til en saadan Fjernelse var der særlig Grund i den overordentlig store Arbejdsløshed og de arbejdsløses daarlige Forhold.

Lovforslaget kom ikke til Behandling.

**12. Forslag til Lov om Dyrtingsregulering af Lær-
lingelønninger.** (Af *Aksel Larsen, Alfred Jensen og Martin Nielsen*). [A. Sp. 2959].

Forelagt i Folketinget $5/2$ (F. Sp. 1244).

Overenskomsten af 31. Oktober 1939 om Pristalsregulering omfattede voksne mandlige Arbejdere, kvindelige Ar-

bejdere og Ungarbejdere, men ikke Lærlinge, hvis Lønvilkaar er fastsat ved individuel Kontrakt. Da Henstillinger i forskellige Fag om at yde Lærlingene et beskedent Dyrtidstillæg kun blev fulgt i ringe Omfang, forelagde Forslagsstillerne i Februar 1940 et Lovforslag om Dyrtidsregulering af Lærlingelønninger, men dette Forslag kom ikke til Behandling. Siden var Priserne stadig steget, og Spørgsmaalet var nu atter rejst af Lærlingeorganisationerne.

Forslaget gik da ud paa, at der til alle Lærlingelønninger skulde ydes et Dyrtidstillæg, saaledes at hver Lønsats i Forhold til dens Højde i Oktober 1939 forhøjedes med det samme Beløb ugentlig eller maanedlig, som *Ungarbejderes Lønninger* blev forhøjet med i Henhold til Overenskomst af 31. Oktober 1939 mellem Dansk Arbejdsgiverforening og De samvirkende Fagforbund. Hvis der fremtidig skete Dyrtidsreguleringer af Arbejdslønninger i Henhold til nævnte eller lignende Overenskomster, skulde Lærlingelønningerne reguleres paa samme Maade som Ungarbejderes Lønninger.

Lovforslaget kom ikke til Behandling.

13. Forslag til Lov om Forøgelse af Arbejdsløsheds-kassernes Dageantal samt om Ophævelse af 26 Ugers Bestemmelsen m. m. (Af Alfred Jensen, Aksel Larsen og Martin Nielsen). [A. Sp. 4623].

Forelagt i Folketinget ³/₄ (F. Sp. 2061).

Lovforslaget indeholdt 3 Bestemmelser:

1. Arbejdsløshedskasserne skulde kunne yde *Dagpenge i yderligere 100 Dage* til Medlemmer, som havde opbrugt Dagetallet for saavel vedtægtsmæssig Hjælp som Hjælp fra Fortsættelseskassen; Udgifterne hertil skulde refunderes af Statskassen.

2. Arbejdsløshedslovens § 15, Stk. 4 (*26 og 39 Ugers Bestemmelsen*), skulde ophæves. Denne Bestemmelse havde altid syntes Forslagsstillerne urimelig, men var nu blevet dobbelt urimelig, fordi Arbejdsløsheden siden Krigens Udbrud havde været saa stor, at det ikke alene ikke var unormalt at være arbejdsløs mere end Halvdelen af Aaret, men var ved at blive den normale Tilstand.

3. Der skulde af Statskassen stilles *20 Mill. Kr.* til Arbejds- og Socialministerens Raadighed at fordele som ekstra Tilskud *til vanskeligt stillede Arbejdsløshedskasser.*

Lovforslaget kom ikke til Behandling. Derimod blev et Ændringsforslag, indeholdende lignende, til Dels mere vidtgaaende Bestemmelser, stillet ved 2. Behandling af Forslag til Lov om Ændring i Arbejdsløshedsloven og da forkastet (se Side 336).

C.

Andre Sager.

I. Beslutninger m. m.

1. Beslutning af Rigsdagen angaaende Statsregnskabet for Finansaaret 1938—39. [C. Sp. 341 og 491].

Behandlet først i *Landstinget*. Anmeldt $\frac{2}{10}$ (L. Sp. 5). Behandlingsmaaden $\frac{10}{10}$ (L. Sp. 15). Henvist til et Udvalg paa 9 Medlemmer (Kantsø [Formand], Ingeborg Hansen, Offersen, Steincke, Lannung, Martin Sørensen [Peterslund] [Sekretær], Bækgaard, Stegger Nielsen og Stein), der afgav Betænkning $\frac{29}{1}$ (B. Sp. 407). (Ordfører: Kantsø). 1. Beh. $\frac{5}{2}$ (L. Sp. 597). 2. (sidste) Beh. $\frac{7}{2}$ (L. Sp. 598).

Anmeldt i *Folketinget* $\frac{7}{2}$ (F. Sp. 1266). Henvist til et Udvalg paa 9 Medlemmer (Bollerup Madsen, Retoft [Formand], Holger Eriksen, Viggo Nielsen, Rasmussen [Gylling] [Sekretær], Arnth Jensen, Øllgaard, Kristen Amby og Petersen [Røj]), der afgav Betænkning $\frac{6}{3}$ (B. Sp. 457). (Ordfører: Bollerup Madsen). 1. Beh. $\frac{13}{3}$ (F. Sp. 1564). 2. (sidste) Beh. $\frac{19}{3}$ (F. Sp. 1655).

Begge Ting vedtog — efter Forslag af paagældende Udvalg — følgende Beslutning: Statsregnskabet for Finansaaret 1938—39 godkendes.

2. Beslutning af Rigsdagen i Henhold til Lov Nr. 112 af 9. Marts 1917 om »Kongeriget Danmarks Hypotekbank« § 13. [C. Sp. 319 og 493].

Behandlet først i *Landstinget*. Anmeldt $\frac{2}{10}$ (L. Sp. 15). Behandlingsmaaden $\frac{10}{10}$ (L. Sp. 15). Henvist til et Udvalg paa 9 Medlemmer (Kantsø [Formand], Chr. J. Hansen, V. S.

Petersen, Thomsen, Lannung, Martin Sørensen [Peterslund] [Sekretær], Jens Høyer, Stegger Nielsen og Stein), der afgav Betænkning $^{17}/_1$ (B. Sp. 395). (Ordfører: Kantsø). 1. Beh. $^{22}/_1$ (L. Sp. 565). 2. (sidste) Beh. $^{23}/_1$ (L. Sp. 574).

Anmeldt i *Folketinget* $^{23}/_3$ (F. Sp. 1129). Behandlingsmaaden $^{29}/_1$ (F. Sp. 1153). Henvist til et Udvalg paa 9 Medlemmer (Albinus Jensen [Formand], J. Chr. Jensen, Jensen [Horsebæk], Alfred Andersen, Rasmussen [Gylling], Julin [Sekretær], Christiani, Aksel Møller og Henning Hasle), der afgav Betænkning $^6/_3$ (B. Sp. 459). (Ordfører: Albinus Jensen). 1. Beh. $^{13}/_3$ (F. Sp. 1565). 2. (sidste) Beh. $^{19}/_3$ (F. Sp. 1656).

Ved Beslutningen godkendtes Hypotekbankens Regnskab for Tiden fra 1. April 1939 til 31. Marts 1940.

3. Beslutning af Rigsdagen om Godkendelse af Opførelsen over de Beløb, som Københavns Frihavns-Aktieselskab i Aaret 1940 har anvendt til Anlæg i Frihavnen. (Minister for offentlige Arbejder *Gunnar Larsen*). [A. Sp. 3287. — C. Sp. 1175 og 1283].

Behandlet først i *Folketinget*. Anmeldt $^{20}/_3$ (F. Sp. 1687). Behandlingsmaaden $^{21}/_3$ (F. Sp. 1724). 1. Beh. $^{26}/_3$ (F. Sp. 1777). 2. (sidste) Beh. $^{28}/_3$ (F. Sp. 1808).

Anmeldt i *Landstinget* $^{28}/_3$ (L. Sp. 927). Behandlingsmaaden $^{29}/_3$ (L. Sp. 939). 1. Beh. $^1/_4$ (L. Sp. 996). 2. (sidste) Beh. $^2/_4$ (L. Sp. 997).

Det Beløb, Beslutningen angaar, er 19 000 Kr.

Forslaget til Beslutning vedtoges enstemmigt i begge Ting.

4. Beslutning af Folketinget i Henhold til Grundlovens § 56.

Betænkning og Indstilling fra Folketingets Udvalg for Forretningsordenen afgivet $^3/_9$ (B. Sp. 1947). (Ordfører: Hartvig Frisch). Eneste Behandling af Indstillingen $^3/_9$ (F. Sp. 2542).

I Skrivelse af 25. August (F. Sp. 2540) anmodede Justitsministeren om Folketingets Samtykke til, at Folketingsmændene Peter Alfred Jensen, Aksel Larsen og Martin Nielsen i Medfør af § 2 i Lov Nr. 349 af 22. August 1941 om Forbud mod kommunistiske Foreninger og mod kommunistisk Virksomhed blev taget i Forvaring.

Udvalget for Forretningsordenen indstillede under Henvisning til den anførte Lovbestemmelse, at Samtykket blev givet, og denne Indstilling vedtoges enstemmigt med 86 Stemmer.

5. Afgørelse i Henhold til § 7 i Lov Nr. 198 af 16. Juli 1927 om Vederlag og Pension m. v. for Ministre af, hvilke Hverv den under 3. Oktober 1940 udnævnte Minister for Handel, Industri og Søfart bevarer efter sin Udnævnelse til Minister.

I Skrivelse af 16. November 1940 meddelte Statsministeren det af Rigsdagen i Henhold til Grundlovens § 45 nedsatte Fællesudvalg, at Minister for Handel, Industri og Søfart *Halfdan Hendriksen* efter sin Udnævnelse til Minister ønskede at bevare følgende Hverv:

1) Ministerens personlige Firma »Dines Petersen & Co.«, 2) »Dansk Islandsk-Nævns danske Afdeling og »Dansk Islandsk Forbundsfond«, 3) Formand for »Den konservative Vælgerforening for København og Frederiksberg«, 4) Medlem af Forretningsudvalget for »Foreningen til Hjælp for grønlandske Børn« og 5) Medlem af »Sø- og Handelsretten«, fra hvilket Hverv Ministeren med Retspræsidentens Tilladelse har faaet Orlov for sin Ministertid.

Som Svar derpaa meddelte Fællesudvalget Statsministeren i Skrivelse af 29. s. M., at det intet havde at erindre imod, at Handelsministeren bevarede de ommeldte Hverv. (F. Sp. 936, L. Sp. 427).

6. Fastsættelse i Henhold til § 3 i Lov Nr. 198 af 16. Juli 1927 om Vederlag og Pension m. v. for Ministre af det Tidsrum, i hvilket de den 8. Juli 1940 afskedigede Ministre kan oppebære Ventepenge.

Efter at Statsministeren i Skrivelse af 20. Juli 1940 havde forespurgt Fællesudvalget, hvorvidt dette kunde tiltræde, at der tillagdes de den 8. Juli s. A. afskedigede Ministre Ventepenge, meddelte Fællesudvalget den 20. September s. A. Statsministeren sin enstemmige Beslutning om, at der tillagdes fhv. Kirkeminister Johs. Hansen, fhv. Socialminister Ludvig Christensen, fhv. Forsvarsminister Alsing Andersen og fhv. Justitsminister Unmack Larsen Ventepenge for et Tidsrum af 3 Aar samt fhv. Minister uden Portefeuille H. Hauch Ventepenge for 1 Aar.

For fhv. Minister for offentlige Arbejder Axel Sørensens Vedkommende betragtede Udvalget Spørgsmaalet som bortfaldet med dennes Udnævnelse til Direktør for Hypotekbanken.

Vedrørende fhv. Minister uden Portefeuille Henning Hasles Ret til Ventepenge tog Fællesudvalget først Stilling senere hen, efter at det af Statsministeren var oplyst, at fhv. Minister Henning Hasle intet Vederlag havde oppebaaret for sit Hverv som overordentlig Gesandt og befuldmægtiget Minister. I Skrivelse af 18. Oktober 1940 meddelte derefter Fællesudvalget, at man tiltraadte, at der tillagdes fhv. Minister Hasle Ventepenge foreløbig indtil 1. November 1941.

I Skrivelse af samme Dato meddelte Fællesudvalget endvidere Statsministeriet, at Udvalget fra fhv. Minister for Handel, Industri og Søfart Christmas Møller havde modtaget Meddelelse om, at denne ikke ønskede sig tillagt Ventepenge, saaledes som den for Ministre gældende Pensionslov berettigede ham til, hvorefter Fællesudvalget besluttede, at der ikke tillagdes sidstnævnte Ventepenge. (F. Sp. 2 og 373, L. Sp. 3 og 163).

7. Forslag til Beslutning af Folketinget. (Af *Frits Clausen*). [A. Sp. 4645].

Anmeldt i *Folketinget* $\frac{25}{4}$ (F. Sp. 2135). Behandlingsmaaden $\frac{6}{5}$ (F. Sp. 2140).

Forslaget til Beslutning var saalydende:

»I Betragtning af, at den tidligere kgl. Gesandt i Washington alvorligt har misbragt sin Stilling og derfor er afskediget

fra sin Post og sat under kriminel Tiltale for Landsforæderi, og i Betragtning af, at han ikke desto mindre har afslaaet at efterkomme Hjemkaldelsesordren, henstiller Folketinget til Regeringen, at der hos den amerikanske Regering søges Agrément for en nyudnævnt kgl. Gesandt, om hvem det paa Forhaand er Regeringen bekendt, at der ikke imod ham kan rejses personlige Indvendinger.«

Forslaget kom ikke til Behandling.

8. Forslag til Beslutning af Folketinget. (Af *Th. M. Andersen* og *Svend E. Johansen*). [A. Sp. 4727].

Anmeldt i *Folketinget* $24/6$ (F. Sp. 2297). Behandlingsmaaden $26/6$ (F. Sp. 2383).

Forslaget havde følgende Ordlyd:

»Da den bolschevikiske Fare atter truer Nordens Frihed, og da vort finske Broderfolk nu for anden Gang i Løbet af knapt halvandet Aar maa gribe til Vaaben i Kampen for de nordiske Rigers frie Eksistens, beslutter Folketinget, samtidig med at det udtaler sin dybeste Beundring og Respekt for det finske Folk, at anmode Regeringen om i Konsekvens af det nordiske Skæbnefællesskab ufortøvet at udarbejde og fremsætte Forslag om

1. økonomisk og materiel Støtte til Finland i dets Kamp,
2. at ophæve Straffelovens § 128, hvad Hvervning af frivillige til Finland angaar,
3. at lade den danske Forsvarsmagt uddanne de frivillige, der maatte melde sig til den nordiske Frihedskamp.«

Forslaget kom ikke til Behandling.

II. Forespørgsler.

1. Den 23. Oktober anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 271) følgende Forespørgsel til *Ministeren for Landbrug og Fiskeri af Jens Thomsen, Hartel, Svend Nielsen og Valdemar Thomsen*:

»Er Ministeren bekendt med, at den nye Tysklandspris for Smør er fastsat under Hensyn til Produktionsomkostningerne?

Med hvilken Begrundelse gennemfører Ministeren her-
efter en Særbeskatning af Landbruget ved at nedsætte Smør-
prisen paa Hjemmemarkedet?»

Fremme af Forespørgselen vedtoges ²⁴/₁₀ (F. Sp. 292).
Forespørgselen foretoges ²⁰/₁₁ (F. Sp. 651).

Ordføreren for Forespørgerne (Jens Thomsen) indledede med en Kritik af, at Landbrugsministeren havde »gennemført en Eksportafgift af Smør, der gaar til Tyskland, for derigennem at nedsætte Smørprisen og Mælkepriserne paa Hjemmemarkedet«. »Jeg mener ikke«, udtalte han videre, »at Ministerens Handling efter en saglig Bedømmelse er forsvarlig, og jeg mener heller ikke, at Ministeren har nogen Bemyndigelse til at gennemføre dette. Med Hensyn til det førstnævnte vil jeg gerne spørge Landbrugsministeren, om han ikke kan tiltræde følgende Grundbetragtning: For det første, at Landbruget har Krav paa at faa en Pris for Smør, der enten staar i et passende Forhold til Produktionsomkostningerne eller ogsaa i Forhold til Efterspørgselen, og for det andet, at Landbruget ikke skal paaføres en Særbeskatning til sociale Formaal, selv om der er Forbrugere, der paa Grund af Dyrtiden har daarlig Raad til at betale deres nødvendige Forbrug af Smør.« Tysklandsprisen var imidlertid netop fastsat under Hensyn til Produktionsomkostningerne, og den burde derfor efter Forespørgernes Opfattelse ogsaa være gældende paa Hjemmemarkedet.

I sin Svartale pegede *Landbrugsministeren* paa, at Lovgivningsmagten i en tidligere Periode, da Eksportprisen for Smør var lav, havde fastsat en højere Hjemmemarkedspris. Det var derfor kun rimeligt, at Hjemmemarkedet ikke fuldt ud skulde betale den Pris, som opnaaedes ved Eksport, naar denne Pris naaede op over en vis Højde. Paa flere andre Omraader havde man fulgt det samme Princip, saaledes med Hensyn til Korn og Sukker, og der kunde efter Ministerens Opfattelse ikke rettes nogen berettiget Indvending mod, at det ogsaa skete for Smørrets Vedkommende. Spørgsmaalet var kun, om den Pris, man havde fastsat, 3,89 Kr. pr. kg — hvilket Beløb i Virkeligheden blev til omkring 4 Kr. for Mejerierne — kunde anses for passende. Produktionsprisen lod sig efter Ministerens Opfattelse ikke fastslaa, da den stillede sig forskelligt i de enkelte Tilfælde. Adskillige Producenter mente uden Tvivl, at de fik for lidt, men der var mange flere Forbrugere af Smør, som ansaa Prisen for at være for høj. Det samlede Ministeriums Skøn denne Sag vedrørende var imidlertid »taget under Hensyn til, at der paa Hjemmemarkedet er sket en Prisstigning paa Smørret fra Krigens Udbrud og til nu paa 60 pCt., og det til Trods for, at denne Pris ligger

betydeligt under Eksportprisen, og at hele Befolkningens Økonomi er saa forringet, at man ogsaa maa tage Hensyn dertil, naar man skal fastsætte Priserne paa Hjemmemarkedet, ligesom man i det hele taget bestræber sig for at begrænse Prisstigningen mest muligt paa alle andre Omraader for ikke at skabe større Vanskeligheder for Befolkningen end strengt nødvendigt. Og endelig for det tredje kan en meget betydelig Del af Landbrugseksporten for Tiden ikke afsættes paa anden Maade, end at hele Befolkningen maa finansiere Betalingen«.

Hjemmelen til at træffe den af Forespørgerne kritiserede Ordning havde man i Prisloven og Vareforsyningsloven.

Ordføreren for Forespørgerne kunde ikke billige de af Ministeren anførte Synspunkter, men fremsatte under den efterfølgende Debat følgende *Paastand paa Overgang til næste Sag paa Dagsordenen*:

»Idet Folketinget anerkender Landbrugets Ret til en Pris for Smørret, som dækker Produktionsomkostningerne ved dets Fremstilling, udtaler Tinget sin Tilslutning til Mejeribrugets enstemmige Protest mod, at Landbruget ene skal bære Omkostningerne ved en Prisnedsættelse paa Hjemmemarkedet, og gaar derefter over til næste Sag paa Dagsordenen.«

Efter at Ministeren havde taget Afstand fra denne *Paastand*, udtalte *Carl Petersen* (S.), at han kunde slutte sig til den af Ministeren givne Redegørelse, og at han sammen med *Løje* (V.), *Victor Larsen* (K. F.), *Rasmussen* (*Gylling*) (R. V.) og *Oluf Pedersen* (D. R.) ønskede at foreslaa en *Dagsorden* af følgende Indhold:

»Idet Tinget udtaler sin Tilslutning til Bestræbelser for Tilvejebringelse af et Prisniveau her i Landet, der er Udtryk for et ligeligt Hensyn saavel til Producent som Forbruger, og tager Landbrugsministerens Redegørelse til Efterretning, og tager Tinget over til næste Sag paa Dagsordenen.«

For denne *Dagsorden* kunde *Aksel Larsen* (D. K.) stemme, selv om det hidtil havde været ham mere end vanskeligt at faa Øje paa de Bestræbelser, der taltes om. *Ordføreren for Forespørgerne* tog derimod Afstand fra den, ligesom Tilfældet var med hans Partifælle *Valdemar Thomsen*, der gjorde gældende, at Ministeren ikke havde været i Stand til at retfærdiggøre sig over for den Beskyldning, at han havde handlet i Strid med Lovens Ord. Sagen drejede sig derfor ikke alene om, hvorvidt det var forsvarligt ensidigt at vælte Udgifterne ved sociale Foranstaltninger over paa Landbruget, men tillige om et Spørgsmaal angaaende Lovlydighed og parlamentarisk Værdighed.

Ved den efterfølgende Afstemning forkastedes *Jens Thomsens Dagsorden* med 100 Stemmer mod 3, medens den af *Carl Petersen* m. fl. stillede vedtoges med 105 Stemmer mod 3.

2. Den 19. November anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 595) følgende Forespørgsel til *Statsministeren* af *Svend E. Johansen*:

»Finder Statsministeren det foreneligt med Statens Ære og Anseelse, at Sagen om Kontraktforholdet mellem De danske Statsbaner og Fabrikant Harry Jacobsen fortsat unddrages en offentlig Undersøgelse til Klarlæggelse af Statsbaneembedsmændenes Handlinger over for Fabrikant Jacobsen?

Finder Statsministeren ikke, at det er Regeringens Pligt ufortøvet at yde Fabrikant Jacobsen Oprejsning for de Overgreb, De danske Statsbaner har forøvet mod ham, nu da Domstolene ved Kendelse i Byrettens 16de Afdeling den 15. November har afslaaet at foretage en Realitetsbehandling af Sagen og dermed gjort Folketingets Vedtagelse den 18. November 1938 om,

»at det rette Forum for Afgørelse af en Sag som den i Forespørgselen omtalte er Landets Domstole«, illusorisk?»

Spørgsmaalet om Fremme af Forespørgselen stod paa Dagsordenen for Tingets Møde den 21/11 (F. Sp. 691). Folketingets Formand oplyste da, at der under Hensyn til, at den Sag, hvorom Forespørgselen drejede sig, allerede var rejst under Finanslovdebatten, og at det var bekendt, at Justitsministeren under Debattens Fortsættelse vilde bringe en Redegørelse om Sagen, over for Formanden var rejst Indsigelse mod Forespørgselen Fremme, hvorfor Afstemning vilde være at foretage. Ved Afstemningen nægtedes Fremme af Forespørgselen med 108 Stemmer mod 5.

3. Den 7. Februar anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 1259) følgende Forespørgsel til *Statsministeren* af *Valdemar Thomsen, Hartel, Svend Nielsen* og *Jens Thomsen*:

»Er den af Handelsminister Halfdan Hendriksen fremsatte Udtalelse om en Opskrivning af Kronens Værdi Udtryk for Regeringens Standpunkt i dette Spørgsmaal?

I saa Fald, hvad har Regeringen da at anføre til Forsvar for det, som uvægerligt bliver Resultatet: en Svækkelse af

Landbrugets Produktionsevne og dermed en Formindskelse af den for hele Samfundet livsvigtige Eksport?»

Fremme af Forespørgselen nægtedes $^{13}/_2$ (F. Sp. 1277) med 100 Stemmer mod 3.

4. Den 19. Februar anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 1282) følgende Forespørgsel til *Arbejds- og Socialministeren af Aksel Larsen, Alfred Jensen og Martin Nielsen*:

»Er Regeringen opmærksom paa det meget store Arbejdsløshedstal, paa de arbejdsløses fortvivlede Levevilkaar og paa Arbejdsløhedskassernes økonomiske Vanskeligheder?

Paatænker Regeringen Foranstaltninger, der kan hjælpe de arbejdsløse at holde Sulden og Kulden fra Dørene? Agter Regeringen at forlænge Dageantallet for vedtægtsmæssig Understøttelse og at yde saadanne ekstra Tilskud til de nød-stedte Arbejdsløhedskasser, at disse kan klare Udbetalingerne uden at maatte skride til Kontingentforhøjelser, som Medlemmerne ikke kan betale?»

Fremme af Forespørgselen vedtoges $^{21}/_2$ (F. Sp. 1318).
Forespørgselen foretoges $^{19}/_3$ (F. Sp. 1663).

Ordføreren for Forespørgerne (Aksel Larsen) beklagede sig over, at et den 16. Januar fra kommunistisk Side forelagt Lovforslag om Dyrtidstillæg til arbejdsløse endnu ikke havde været til Behandling, og at det ligeledes havde været længe, før Forespørgselen var kommet for. Hvad der begrundede denne, var det store Arbejdsløshedstal og de lediges, som han sagde, fortvivlede Levevilkaar. Ved den i Slutningen af 1940 foretagne Regulering af Dagpengenes Maksimum var der kun i begrænset Omfang blevet taget Hensyn til Prisstigningen, og siden den Tid var Leveomkostningerne tiltaget yderligere. Samtidig gjordes det gældende, at Arbejdsløhedskassernes Økonomi var i allerhøjeste Grad anspændt, hvilket ganske særlig gjaldt den største af Arbejdsløhedskasserne, Arbejds-mændenes, som i den forløbne Vinter havde haft en ugentlig Udgift paa ca. $3\frac{1}{2}$ Mill. Kr. Hvis Staten ikke traadte hjælpende til, vilde det derfor blive nødvendigt enten at nedsætte Understøttelserne eller at sætte Kontingent op; det sidste var imidlertid uigennemførligt, da Medlemmerne ikke kunde betale mere. Videre anførte Ordføreren, at mange arbejdsløse var faldet for 26 Ugers Bestemmelsen, og at endnu flere vilde

gøre det efter 1. April. Det var derfor paakrævet, at der blev truffet Foranstaltninger, som gjorde det muligt for de arbejdsløse fortsat at hæve deres Understøttelse gennem Arbejdsløshedskassen. »Dette kan ske ved, at man forlænger Dageantallet, men vel at mærke, det vil kun have praktisk Betydning, hvis det sker paa det offentliges Bekostning, da, som sagt, Arbejdsløshedskasserne er alt for haardt anspændt til, at de kan bære det.«

I sin Svartale gjorde *Arbejds- og Socialministeren* (Kjærbøl) gældende, at Arbejdsløshedstallet trods de Forsyningsvanskeligheder, som Aaret 1940 havde bragt, ikke var naaet saa højt op i Vintermaanederne, som man kunde have befrygtet, og at der kunde ventes en stærk Nedgang i Tallet, naar Frostene gik af Jorden og Beskæftigelseslovene kunde begynde at virke. Hvad de arbejdsløses Levevilkaar angaar, udtalte Ministeren, at det laa fjernt fra ham at ville paastaa, at Understøttelserne var rigelige, »men det kan i hvert Fald ikke være rigtigt at tale om Misforhold, naar man sammenligner med den Indtægt, som andre Medborgere er henvist til at skaffe sig ved Arbejde«. I Tilslutning hertil omtalte Ministeren Kontingentspørgsmaalet, som efter hans Opfattelse ikke gav Anledning til begrundet Klage. »Ganske vist har en Række Kasser efter Vedtagelsen af Loven af 17. December 1940 været nødsaget til at forhøje deres Kontingenter, men takket være Fagforbundenes forstaaende Holdning er Forhøjelserne i overvejende Grad blevet afholdt af Fagforbundene og har derfor ikke haft Virkning paa de enkeltes Økonomi; de arbejdsløse har ikke mærket disse Kontingentforhøjelser.« Efter Gennemførelsen af Forhøjelserne kunde man ifølge en af Arbejdsdirektøren udarbejdet Redegørelse regne med, at Kasserne vilde være i Stand til at klare deres vedtægtsmæssige Forpligtelser indtil Udgangen af Finansaaret 1940—41; en Undtagelse dannede i saa Henseende kun Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse, hvis Vanskeligheder man paa forskellig Maade havde søgt at hjælpe den igennem. Muligvis vilde Stillingen blive vanskeligere efter 1. April, men det lod sig endnu ikke overse.

Spørgsmaalet om Forlængelse af Dageantallet var taget op til Undersøgelse. Af de Arbejdere, der gik ledige ved Udgangen af Januar, oppebar ikke mindre end 91,7 pCt. Understøttelse fra en Arbejdsløshedskasse, men Ministeren var klar over, at Procenten maatte antages at ville falde efter 1. April; det var derfor, man overvejede Sagen. Spørgsmaalet om en videre Udbygning af den forsikringsmæssige Hjælp pegede imidlertid ud over Øjeblikket, ligesom Tilfældet var med Spørgsmaalet om Understøttelsernes og Kontingenternes Højde samt om Tilskud til nødstedte Kasser. Efter den

Kendelse, Arbejds- og Forlignævnet afsagde den 4. Marts, troede Ministeren ikke, man skulde regne med, »at vi fuldt ud kan opretholde den Regulering efter Pristallet, som er fastsat i Arbejdsløshedsloven, men det er klart, at de arbejdsløse skal have nogen Dækning for Prisstigningen, og et Lovforslag om dette Forhold kan forventes. De vanskeligt stillede Kasser maa naturligvis ogsaa hjælpes. Det er ikke Meningen, at deres Medlemmer skal bære hele den forøgede Byrde«.

Ministeren sluttede sin Redegørelse saaledes: »Regeringen og Rigsdagen har gennem Reguleringen af 1. April 1940 og gennem Loven af 17. December 1940 givet Udtryk for Forstaaelse af de arbejdsløses vanskelige Vilkaar, og Arbejdsløshedskasserne er blevet hjulpet med meget betydelige Beløb. Fremtiden tegner sig ikke lyst, men betydelige Bestræbelser er gjort, og store Midler er stillet til Raadighed for at faa Beskæftigelse i Gang i det størst mulige Omfang, og saa vidt som vore store Vanskeligheder med Tilførslerne overhovedet tillader det. At vi alligevel ikke undgaar Arbejdsløshed, kan vi desværre ikke tvivle om, men forhaabentlig vil vi kunne byde de arbejdsløse Forbedringer af deres Kaar efter samme Linie som de Forbedringer, der nu er gennemført for de beskæftigede Arbejdere. Gennemføres dette, mener jeg, at Regeringen, Lovgivningsmagten og Samfundet som Helhed med Forstaaelse af de arbejdsløses trange Vilkaar har tilvejebragt saadanne Foranstaltninger, som det alt taget i Betragtning har været muligt at gennemføre for at komme denne Kreds af Medborgere til Hjælp.«

Ordføreren for Forespørgerne fandt Ministerens Svar alt andet end tilfredsstillende, og han beklagede ikke mindst Bebudelsen af, at Arbejdsløshedsunderstøttelsernes Pristalsregulering ikke vilde blive gennemført efter de i Loven fastsatte Regler.

Ogsaa *Valdemar Thomsen* (B.) deltog i Forhandlingen. Han bebrejdede i stærke Ord Regeringen, at den ikke først og fremmest sørgede for at skaffe Arbejde til de ledige. Midlet hertil saa han navnlig i en tidssvarende Rente-, Valuta- og Seddelpolitik med det Formaal at bremse op for Storfinansens Indflydelse og styrke Købeevnen i Befolkningens brede Lag, hvilket efter hans Opfattelse var en Politik stik modsat den, der hidtil var blevet ført.

5. Den 13. Marts anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 1560) følgende Forespørgsel til *Ministeren for Landbrug og Fiskeri* af *Valdemar Thomsen, Hartel, Svend Nielsen og Jens Thomsen*:

»Hvilke almindelige Foranstaltninger agter Regeringen at træffe for at tilfredsstille Efterspørgselen efter Saasæd af god Kvalitet, og hvilke særlige Foranstaltninger paatænker Regeringen at gennemføre vedrørende de i 1940 tørkeramte Ejendommes Forsyning med brugbar Saasæd?«

Fremme af Forespørgselen vedtoges $1\frac{2}{3}$ (F. Sp. 1655).

Ved Skrivelse af $2\frac{2}{3}$ (F. Sp. 1707) blev Forespørgselen taget tilbage.

6. Den 4. September anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 2543) følgende Forespørgsel til *Ministeren for Landbrug og Fiskeri* af *Valdemar Thomsen, Hartel, Svend Nielsen og Jens Thomsen*:

»Er det Regeringen og Ministeren ubekendt, at indeværende Aars Høst er af en saadan Størrelse og Beskaffenhed, at Forudsætningerne ved Kornlovens Vedtagelse i April Maa-ned d. A. ganske er bristet, og at en Opretholdelse af Lovens Bestemmelser om Afleveringens Omfang gennem en irriterende, kostbar og i Praksis uigennemførlig Kontrol let vil foraarsage Mangel paa egnet Saasæd til næste Aar?

Finder Ministeren det under disse Omstændigheder fortsat forsvarligt at benytte Korn af fineste Kvalitet til Fremstilling af Øl og Spiritus i et saadant Omfang, at det her anvendte Korn vilde være tilstrækkeligt til Besaaing af ca. 500 000 Tdr. Land?

Med hvilken Lovhjemmel anvender Ministeren Fradragsregler, der er i aaben Modstrid med de i Kornlovens § 4 fastsatte Bestemmelser?«

Fremme af Forespørgselen vedtoges $\frac{4}{9}$ (F. Sp. 2557).

Forespørgselen blev ikke foretaget.

III. Valgs Prøvelse.

A. Folketinget.

1. Efter at fhv. Minister C. N. Hauge, der repræsenterede Odense Amtskreds, var afgaaet ved Døden den 25. December 1940 (F. Sp. 1079), indtraadte 1. Stedfortræder for

Socialdemokratiet i nævnte Amtskreds, Maskinarbejder H. Johannes Larsen, som Folketingsmand for Amtskredsen. (F. Sp. 1092).

Indstilling om Godkendelse af Maskinarbejder H. Johannes Larsen som Medlem af Tinget vedtoges $16/1$ (F. Sp. 1093).

2. Efter at fhv. Minister Christmas Møller, der repræsenterede Odense Amtskreds, havde nedlagt sit Mandat fra den 10. Januar 1941 (F. Sp. 1081), meddelte 1. Stedfortræder for Det konservative Folkeparti i nævnte Amtskreds, Landstingsmand, Gaardejer Jørgen Jørgensen, Ullerup, at han ikke ønskede at modtage Mandatet, hvorefter næste Stedfortræder for Partiet, Gaardejer Chr. R. Christensen, Uggerslev, indtraadte som Folketingsmand for Amtskredsen. (F. Sp. 1092).

Indstilling om Godkendelse af Gaardejer Chr. R. Christensen som Medlem af Tinget vedtoges $16/1$ (F. Sp. 1093).

3. Efter at Sekretær Otto Jensen, der repræsenterede Holbæk Amtskreds, var afgaaet ved Døden den 25. Januar 1941 (F. Sp. 1149), meddelte 1. og 2. Stedfortræder for Socialdemokratiet i nævnte Amtskreds, henholdsvis Landstingsmand, Hovedkasserer R. Kantsø og Overlærer N. M. Ludvigsen, Hillerød, at de ikke ønskede at modtage Mandatet. Da der ikke fandtes flere Stedfortrædere for Socialdemokratiet i Holbæk Amtskreds, overgik Mandatet til Københavns Amtskreds, hvorefter 1. Stedfortræder for Partiet i nævnte Amtskreds, Husmand J. S. Smørum, Maaløv, modtog Mandatet. (F. Sp. 1185).

Indstilling om Godkendelse af Husmand J. S. Smørum som Medlem af Tinget vedtoges $31/1$ (F. Sp. 1200).

B. Landstinget.

1—5. Efter at 1. landstingsvalgte Medlem M. Jensen-Aale, 2. landstingsvalgte Medlem, Urmager Albert Jensen, 3. landstingsvalgte Medlem Fru Andrea Brochmann, 4. landstingsvalgte Medlem, Hovedkasserer A. Johansen og 8. landstingsvalgte Medlem Laurits Knudsen havde nedlagt deres Mandater fra den 1. Oktober 1940, meddelte fhv. Folketings-

mand, Redaktør P. Andersen, der ved Valget af landstingsvalgte Medlemmer og disses Stedfortrædere den 11. Marts 1939 var valgt som 1. Stedfortræder for Det socialdemokratiske Parti, at han nedlagde dette Hverv, hvorefter de nærmeste Stedfortrædere for Partiet: 5. Medlem for 1. Kreds, fhv. Minister K. K. Steincke, 10. Medlem for 5. Kreds, Redaktør H. R. Stumph, Borgmester, Redaktør M. P. Sørensen, Assens, 4. Medlem for 5. Kreds Jørgen Møller og 2. Medlem for 4. Kreds, Kommunelærer H. P. Johansen indtraadte som tingvalgte Medlemmer. (L. Sp. 3, jfr. Landstingstidenden 1939—40, Sp. 2263—64).

Indstilling om Godkendelse af Landstingsmændene Steincke, Stumph, Jørgen Møller, H. P. Johansen samt Borgmester M. P. Sørensen, Assens, som tingvalgte Medlemmer vedtoges $^{10}/_{10}$ (L. Sp. 13—14).

6—9. Efter at Landstingsmændene fhv. Minister, Direktør K. K. Steincke, Redaktør H. R. Stumph, Jørgen Møller og Kommunelærer H. P. Johansen var blevet tingvalgte Medlemmer, nedlagde de deres Mandater som kredsvalgte, og i deres Sted indtraadte Forretningsfører V. S. Petersen, København, Togbetjent Chr. J. Hansen, Herning, Ekspedient Alfred Kristensen, Bylderup Bov, og Fisker Martin Larsen, Munkebo, der i Valgbogen stod opført som nærmeste Stedfortrædere, som henholdsvis 5. Medlem for 1. Kreds, 10. Medlem for 5. Kreds, 4. Medlem for 5. Kreds og 2. Medlem for 4. Kreds. (L. Sp. 3).

Indstilling om Godkendelse af Forretningsfører V. S. Petersen, Togbetjent Chr. J. Hansen, Ekspedient Alfred Kristensen og Fisker Martin Larsen som Medlemmer af Tinget vedtoges $^{10}/_{10}$ (L. Sp. 14).

10. Efter at 5. Medlem for 4. Kreds, fhv. Gaardejer J. Veistrup, havde nedlagt sit Mandat fra den 1. Oktober 1940 (L. Sp. 3; jfr. Landstingstidenden 1939—40, Sp. 2263—64), indtraadte Gaardejer P. N. Petersen (Røjle), der i Valgbogen stod opført som 1. Stedfortræder for J. Veistrup, som 5. Medlem for 4. Kreds. (L. Sp. 13).

Indstilling om Godkendelse af Gaardejer P. N. Petersen (Røjle) som Medlem af Tinget vedtoges $^{10}/_{10}$ (L. Sp. 14).

11. Efter at 19. landstingsvalgte Medlem, Direktør Holger Unmack, var afgaaet ved Døden den 1. November 1940 (L. Sp. 327), indtraadte 4. Medlem for 1. Kreds, Fru Lisbet Hindsgaul, der ved Valget af landstingsvalgte Medlemmer og disses Stedfortrædere den 11. Marts 1939 var valgt som 1. Stedfortræder for den afdøde, som tingvalgt Medlem. (L. Sp. 328).

12. Efter at Fru Lisbet Hindsgaul var blevet tingvalgt Medlem, indtraadte Fru Johanne Dahlerup-Petersen, der i Valgbogen stod opført som 1. Stedfortræder for Fru Lisbet Hindsgaul, som 4. Medlem for 1. Kreds. (L. Sp. 328).

Indstilling om Godkendelse af Fru Lisbet Hindsgaul som tingvalgt Medlem og Fru Johanne Dahlerup-Petersen som Medlem af Tinget vedtoges $^{13}/_{11}$ (L. Sp. 331 og 332).

13. Efter at 11. Medlem for 2. Kreds, Hovedkasserer R. Kantsø var afgaaet ved Døden den 19. April 1941, indtraadte Sogneraadsformand Fr. Willumsen, Gladsaxe, der i Valgbogen stod opført som 1. Stedfortræder for den afdøde, som 11. Medlem for 2. Kreds. (L. Sp. 1099).

Indstilling om Godkendelse af Sogneraadsformand Fr. Willumsen som Medlem af Tinget vedtoges $^{7}/_{5}$ (L. Sp. 1117).

14. Efter at 1. landstingsvalgte Medlem, Forretningsfører Johs. P. Nielsen, var afgaaet ved Døden den 22. Juni 1941, indtraadte 7. Medlem for 1. Kreds, Forretningsfører Charles Petersen, der ved Valget af landstingsvalgte Medlemmer og disses Stedfortrædere den 11. Marts 1939 var valgt som nærmeste Stedfortræder for Det socialdemokratiske Parti, som tingvalgt Medlem. (L. Sp. 1215).

15. Efter at Forretningsfører Charles Petersen var blevet tingvalgt Medlem, indtraadte Driftsleder Victor Fornæs, der i Valgbogen stod opført som 1. Stedfortræder for Charles Petersen, som 7. Medlem for 1. Kreds. (L. Sp. 1215).

Indstilling om Godkendelse af Forretningsfører Charles Petersen som tingvalgt Medlem og Driftsleder Victor Fornæs som Medlem af Tinget vedtoges $^{27}/_{6}$ (L. Sp. 1270 og 1271).

IV. Valg til Kommissioner og Hverv.

1. Valg af 10 Medlemmer til Statens Jordlovsudvalg for Tidsrummet fra 11. November 1940 til 10. November 1946.

Valget foretoges af det staaende Fællesudvalg, valgt i Henhold til Folketingets Forretningsordens § 7, Stk. 2, og Landstingets Forretningsordens § 9, Stk. 2 (se Side 23 og 24).

Valgt blev (²⁰/₁₀ 1940): 1) Husmand Peter Langeland, Store Restrup, 2) fhv. Folketingsmand Jens Smørum, 3) Folketingsmand Larsen (Bjerre), 4) Folketingsmand Jensen (Horsebæk), 5) Husmand Carl Iversen, Hannesborg pr. Ullerslev St., 6) Folketingsmand Jens Sønderup, 7) Amdsraadsmedlem Jens Hørlück, Skodborg, 8) fhv. Folketingsmand Christen Ernst Christensen, 9) fhv. Folketingsmand Ulrich og 10) Folketingsmand Petersen (Røj). (F. Sp. 3, L. Sp. 5).

2. Valg af 2 Medlemmer og 2 Suppleanter til Aalegaards-Overnævnet (i Henhold til § 7 i Lov Nr. 93 af 31. Marts 1931) for Tidsrummet fra 1. Januar 1941 til 31. December 1943. (I).

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (¹⁸/₁₀ 1940): Matros N. Nielsen, Svendborg, med Suppleant Landstingsmand Martin Larsen og Navigationslærer Emil Andersen, Grenaa, med Suppleant fhv. Fisker, Husmand Albert Nielsen, Aabyskov, Skaarup. (F. Sp. 4 og 258, L. Sp. 5 og 78).

3. Valg af en Suppleant for Folketingsmand Ole Bjørn Kraft til det i Henhold til § 6 i Lov Nr. 74 af 15. Marts 1934 nedsatte Udvalg angaaende Spiritus- og Gærordningen.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (²⁰/₁₀ 1940): Folketingsmand Prieme. (F. Sp. 3, L. Sp. 6).

4. Valg af 1 Medlem til Overfredningsnævnet (i Henhold til Lov Nr. 140 af 7. Maj 1937) **for Tidsrummet indtil 30. Juni 1941. (I).**

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (¹⁸/₁₀ 1940): Folketingsmand Kristian Nygaard i Stedet for afdøde fhv. Landstingsmand Veistrup. (F. Sp. 23 og 258, L. Sp. 10 og 79).

5. Valg af 16 Medlemmer og Suppleanter for disse til det udenrigspolitiske Nævn (i Henhold til § 1 i Lov Nr. 137 af 13. April 1923). **(I).**

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (²⁴/₁₀ 1940): 1) Folketingsmand Alsing Andersen med Suppleant Folketingsmand Bomholt, 2) Folketingsmand Hartvig Frisch med Suppleant Folketingsmand H. C. Hansen, 3) Folketingsmand Hedtoft-Hansen med Suppleant Folketingsmand Otto Jensen, 4) Folketingsmand J. P. Nielsen med Suppleant Folketingsmand P. Mortensen, 5) Folketingsmand Hans Rasmussen med Suppleant Folketingsmand Rasmus Hansen, 6) Landstingsmand Ch. Petersen med Suppleant Landstingsmand Josef Andersson, 7) Landstingsmand Jørgen Møller med Suppleant Landstingsmand C. E. Christiansen, 8) Landstingsmand Steincke med Suppleant Landstingsmand Fløtkjær, 9) Folketingsmand A. M. Hansen med Suppleant Folketingsmand N. P. Andreasen, 10) Folketingsmand Hassing-Jørgensen med Suppleant Landstingsmand H. Lannung, 11) Folketingsmand O. Krag med Suppleant Folketingsmand Jørgen Gram, 12) Folketingsmand Himmelstrup med Suppleant Folketingsmand Vagn Bro, 13) Landstingsmand Hauch med Suppleant Landstingsmand Stensballe, 14) Landstingsmand Jepsen Christensen med Suppleant Landstingsmand Rytter, 15) Folketingsmand A. Svensson med Suppleant Folketingsmand Drachmann, 16) Folketingsmand Ole Bjørn Kraft med Suppleant Landstingsmand Axel B. Lange. (F. Sp. 24 og 314, L. Sp. 10 og 83).

6. Valg af 1 Medlem og 1 Suppleant til Grønlandsudvalget (i Henhold til § 7 i Lov Nr. 134 af 18. April 1925).

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (¹⁸/₁₀ 1940): Folketingsmand C. A. Westermann som Medlem i Stedet for Minister for Handel, Industri og Søfart Halfdan Hendriksen og som Suppleant Medlem af Landstinget Fru Lisbet Hindsgaul. (F. Sp. 60 og 258, L. Sp. 35 og 79).

7. Valg af 1 Medlem til Udenrigsministeriets Udetillægsnævn (i Henhold til § 117 i Lov Nr. 98 af 31. Marts 1931) **for Tidsrummet indtil 17. November 1943.**

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (¹⁸/₁₀ 1940): Landstingsmand H. Lannung i Stedet for afdøde fhv. Landstingsmand Veistrup. (F. Sp. 50 og 258, L. Sp. 35 og 79).

8. Valg af 1 Medlem til Jernbaneraadet (i Henhold til § 9 i Lov Nr. 40 af 25. Februar 1925) **for Tidsrummet indtil 28. Juli 1945. (I).**

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (¹⁸/₁₀ 1940): Fhv. Folketingsmand Hans Hansen (Rørby) i Stedet for afdøde fhv. Folketingsmand, Borgmester J. J. Bjerring. (F. Sp. 60 og 258, L. Sp. 35 og 79).

9. Valg af 2 Medlemmer til Rigsretten.

Af *Landstinget* valgtes (¹⁸/₁₀ 1940): Landstingsmand Martin Sørensen (Peterslund) i Stedet for afdøde fhv. Landstingsmand Veistrup og Medlem af Landstinget Fru Lisbet Hindsgaul i Stedet for Minister for Handel, Industri og Søfart Halfdan Hendriksen. (L. Sp. 64).

10. Valg af 1 Medlem til Repræsentantskabet for Danmarks Nationalbank (i Henhold til Lov Nr. 116 af 7. April 1936) **for Tidsrummet indtil 31. Marts 1941. (I).**

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (²¹/₁₁ 1940): Landstingsmand M. C. Korsgaard i Stedet for Minister for Handel, Industri og Søfart Halfdan Hendriksen. (F. Sp. 45 og 741, L. Sp. 328 og 334).

11. Valg af 2 Suppleanter til Aalegaards-Overnævnet (i Henhold til § 7 i Lov Nr. 93 af 31. Marts 1931) for Tidsrummet fra 1. Januar 1941 til 31. December 1943. (II).

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (²¹/₁₁ 1940): Fiskerifoged Laurits Larsen, Lindelse pr. Harpelunde, og Gaardejer Chr. Jensen, Roagergaard, Klinteby pr. Hyllinge, til Suppleanter for Medlemmerne af Aalegaards-Overnævnet Matros H. Nielsen, Svendborg, og Navigationslærer Emil Andersen, Grenaa. (F. Sp. 453 og 741, L. Sp. 328 og 335).

12. Valg af 4 Medlemmer til det i Henhold til § 1, Stk. 2, i Lov Nr. 591 af 11. November 1940 om Ungdomslejre nedsatte Udvalg.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (²¹/₁₁ 1940): Folketingsmand Bomholt, Fuldmægtig P. Veistrup, Folketingsmændene S. P. Larsen og Carsten Raft. (F. Sp. 560 og 741, L. Sp. 333 og 335).

13. Valg af 1 Medlem til Københavns Havnebestyrelse (i Henhold til § 2 i Lov Nr. 109 af 29. April 1913) for Tidsrummet indtil 31. December 1943.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (²⁹/₁₁ 1940): Folketingsmand C. A. Westermann i Stedet for Minister for Handel, Industri og Søfart Halfdan Hendriksen. (F. Sp. 831 og 856, L. Sp. 380 og 381).

14. Valg af 4 Medlemmer til Tilsynsraadet for Statens Sindssygehospitaller (i Henhold til § 7 i Lov Nr. 262 af 6. Maj 1921) for Tidsrummet fra 1. Januar 1941 til 31. December 1944.

Valgt blev (¹³/₁₂ 1940): Folketingsmændene A. C. Mortensen, Oluf Steen, Julin og A. C. D. Petersen. (F. Sp. 914 og 1076, L. Sp. 399 og 531).

15. Valg af 1 Medlem til Toldraadet (i Henhold til § 44 i Lov Nr. 108 af 29. Marts 1924) for Tidsrummet indtil 31. Marts 1946.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (¹³/₁₂ 1940): Folketingsmand Prieme i Stedet for Minister for Handel, Industri og Søfart Halfdan Hendriksen. (F. Sp. 1005 og 1076, L. Sp. 427 og 531).

16. Valg af 1 Medlem til Repræsentantskabet for Danmarks Nationalbank for Tidsrummet indtil 31. Marts 1941. (II).

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (²⁰/₂ 1941): Folketingsmand J. P. Nielsen i Stedet for afdøde Folketingsmand, fhv. Minister C. N. Hauge. (F. Sp. 1236 og 1318, L. Sp. 597 og 660).

17. Valg af 1 Medlem til Skattelovskommissionen af 1937.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (²⁰/₂ 1941): Folketingsmand Povl Drachmann i Stedet for fhv. Folketingsmand, fhv. Minister Christmas Møller. (F. Sp. 1270 og 1318, L. Sp. 623 og 660).

18. Valg af 2 Medlemmer til Landsnævnet for Børneforsorg for Tidsrummet fra 1. April 1941 til 31. Marts 1945 (i Henhold til § 151 i Lov Nr. 181 af 20. Maj 1933).

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($2^9/3$ 1941): Folketingsmand Hauberg og Medlem af Folketinget Fru Inger Gautier Schmit. (F. Sp. 1608 og 1850, L. Sp. 768 og 962).

19. Valg af 8 Medlemmer til Repræsentantskabet for Danmarks Nationalbank for Tidsrummet fra 1. April 1941 til 31. Marts 1946. (III).

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($2^8/3$ 1941): Folketingsmændene Hartvig Frisch, J. P. Nielsen, Rasmussen (Gylling), Bertel Dahlgaard, Himmelstrup og Landstingsmændene Hauch, Stein og M. C. Korsgaard. (F. Sp. 1687 og 1818, L. Sp. 843 og 938).

20. Valg af 4 Medlemmer til Overfredningsnævnet (i Henhold til Lov Nr. 140 af 7. Maj 1937) for Tidsrummet fra 1. Juli 1941 til 30. Juni 1945. (II).

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($2^7/6$ 1941): Folketingsmændene Jul. Bomholt, Kr. Nygaard, fhv. Folketingsmand M. P. Tange, Ringe, og Folketingsmand Carsten Raft. (F. Sp. 2175 og 2438, L. Sp. 1136 og 1270).

21. Valg af 1 Suppleant til det udenrigspolitiske Nævn (i Henhold til § 1 i Lov Nr. 137 af 13. April 1923). (II).

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($2^7/6$ 1941): Folketingsmand Fr. Andersen til Suppleant for Folketingsmand Hedtoft-Hansen i Stedet for afdøde Folketingsmand Otto Jensen. (F. Sp. 2383 og 2438, L. Sp. 1229 og 1270).

22. Valg af 1 Medlem til Jernbaneraadet (i Henhold til § 9 i Lov Nr. 40 af 25. Februar 1925) **for Tidsrummet indtil 28. Juli 1945. (II).**

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (²⁷/₆ 1941): Redaktør E. Finnemann Bruun i Stedet for afdøde Udvandringschef H. F. Ulrichsen. (F. Sp. 2412 og 2438—39, L. Sp. 1229 og 1270).

V. Andragender.

Betænkning fra Folketingets Finansudvalg angaaende Andragender, henvist til Udvalget. [B. Sp. 449].

Udvalget, der havde behandlet 4 Andragender, gjorde ingen Indstilling.

Sagregister.

	Side
Alders- og Invalidere rentenydere, personlige Tillæg til, Lov.....	326
— — — — — , Tillæg til, Lov.....	324
Andragender	495
Arbejderboliger paa Landet, Opførelse og Udleje af, Lovtillæg.....	161
— — — — — , Opførelse og Udleje af, Lovtillæg.....	166
Arbejdsanvisning og Beskæftigelse , Fremme af, Lovfor- længelse.....	345
Arbejdsfordeling og -regulering , Lovændringer.....	308
— — — — — , Lov.....	311
— — — — — , Lovændringer.....	317
Arbejdsløse , Beskæftigelse af, se Offentlige Arbejder og Ungdomslejre.	
— — — — — , Dyrtidstillæg til, se Dyrtidstillæg.	
Arbejdsløsheden , Foranstaltninger imod, Forespørgsel .	482
Arbejdsløshedskasser , Dagpengenes Maksima m. v., Lov	329
— — — — — , Dagpengenes Maksima m. v., Lov	331
— — — — — , ekstraordinær Fortsættelseshjælp i, Lov.....	333
— — — — — , Forøgelse af Dageantal m. m., privat Forslag.....	472
— — — — — , Fritagelse for Medlemsbidrag i, Lov.....	327

	Side
Arbejdsløshedsloven, Ændring i (Forskud paa Statstilskud), Lov.....	335
Arveafgift, midlertidig, Lov.....	112
B ageriloven, midlertidig Ændring i, Lovforlængelse ...	351
Banker og Sparekasser, Udbetaling af Indlaan i, Lov.	389
— — — — — , — — — — — , — .	390
Benzinafgiften, Forhøjelse af, Lov.....	110
Beskæftigelse, se Arbejdsanvisning og Beskæftigelse og Arbejdsløse.	
Beskæftigelsesforanstaltninger, Midler til, Lov.....	90
Beskæftigelseslaan	92
Boligbyggeri, Laan til, Lovændringer.....	212
— — — — — , — — — — — , — — — — —	214
— — — — — , — — — — — , — — — — —	215
Brandforsikringsforeninger for Landbygninger, Lovændringer.....	427
Brandpolitiet paa Landet, Regeringsforslag.....	462
Brugsforeningers Beskatning, se Indkomst- og Formueskatten for 1941—42.	
Brændselsmaterialer, indenlandske, Lovændring.....	193
Byggeri, Støtte til, Lov.....	224
Bygninger, Krigsforsikring af, se Krigsforsikring.	
Bygninger paa Landet, Istandsættelse af, Lov.....	154
— — — — — , — — — — — - , Lovændring	159
Bygningsistandsættelse og Varmeisolering, Støtte til, Lov.....	244
— — — — — - — — — — — , Støtte til, Lovændringer.....	250
— — — — — - — — — — — , Støtte til, Lovændringer.....	254

	Side
Bygningsstandsættelse og Varmeisolering, Støtte til, Lov	256
Børnetillæg til arbejdsløshedsforsikrede, se Arbejdsløsheds- kasser.	
Børsskatten, Ændring af, Lov	110

Celluld, Fortoldning af, se Toldloven.

Cyklestier og Gangstier, Anlæg af, Lov	416
— — — — — , se Grønne Omraader.	

Dagsordener:

Arbejdsbetingelser ved offentlige Arbejder (Alfred Jensen)	296
Rentesænkning (Valdemar Thomsen)	456
Smørprisen paa det indenlandske Marked (1. Jens Thomsen. 2. Carl Petersen, Løje, Victor Larsen, Rasmussen [Gylling] og Oluf Pedersen)	480
Dyrtidsregulering af Lærlingelønninger, se Lærlingeløn- ninger.	
Dyrtidstillæg til arbejdsløse, privat Forslag	469
— — — — — , — — — — —	470

E jendomsskyld- og Grundskyldvurderingen, Udsæt- telse af, Lov	109
Ekspropriationer, Bemyndigelse til, Lov	404
Ekspropriation til Formaal vedr. Rets- og Politivæsenet, Lov	418
Enkepensionsret ved Skilsmisse, Lov	119
— — — — — , se endvidere Pensions- ret.	

Ensilagebeholdere, Laan til Opførelse af, Lovændring . .	183
--	-----

	Side
Erhvervsøkonomiske Foranstaltninger, Vareforsyning	
m. v., Lovtillæg	352
— — , Vareforsyning	
m. v., Lov	354
F emer Bælt, Jernbane- og Automobilfærgefart over, Lov	394
Ferie for Medhjælpere, se Medhjælperloven.	
Finanslov for 1941—42	42
Finland, Støtte til, privat Forslag til Beslutning	478
Fiskerfartøjer, Støtte til Nybygning af, Lov	198
Fiskerierhvervet, Kreditinstitut for, Lovtillæg	196
— , Støtte for, Lovtillæg	194
— , — , — 	195
Flæsk, Svinekød og Sødmælk, Fordeling deraf til træ- gende, Lov	320
Folkebespisning, Lov	271
Folkeskoleloven, Ændring af, Lov	434
Forbrugsafgifter, midlertidige, Lov	93
Forespørgsler	478
Fragtnævn, se Skibsfarten.	
Frederikshavn, Havneudvidelse i, se Havneudvidelse.	
Frihavnsregnskabet for 1940, Beslutning om	475
Frugtavlskolonier m. v., Oprettelse af, Lovtillæg	132
Funktionærloven, midlertidige Ændringer i, Lovforlæn- gelse	345
Fælleskommunal Udligningsfond, Ændring i Lov om, Lov	279
Færøerne, Forbud mod Erhverv med berusende Drikke, Lov	393
G angstier, se Cyklestier og Gangstier.	
Gesandt i Washington, Udnævnelse af en ny, privat For- slag til Beslutning	477

	Side
Grundforbedringsloven, Ændring i, Lov.....	174
— , — , —	178
Grundlovens § 56, Samtykke i Henhold til.....	475
Grundskyldvurderingen, se Ejendomsskyld- og Grundskyldvurderingen.	
Grundstigningsskyld, Revisionen af Loven om, Lov...	112
Grønne Omraader, Stianlæg i Københavnsegnens, Lov.	74
Gæld paa fast Ejendom, Begrænsning af, se Pantsætningsbegrænsning.	
Gødning, Opbevaring af, se Staldhygiejne.	
H avne, Krigsforsikring af, se Krigsforsikring.	
Havnetakster, Aaremaalet for Fastsættelse af, se Købstadkommunalloven.	
Havneudvidelse i Frederikshavn og Skagen, Regeringsforslag.....	459
Heder og Klitter m. m., Tilplantning af, Lov.....	181
Helligdagsbestemmelser, se Statsbanernes Takstlov.	
Hendriksen, Halfdan, hans Bevarelse af Hverv efter Udnævnelsen til Minister.....	476
Husbond og Medhjælpere, se Medhjælperloven.	
Husmandsbrug, se Mindre Landbrug.	
Husmandskreditforeninger, Rentegaranti for, Lovændring.....	237
Hvede og Hvedemel, Afgift paa, Lov.....	150
Hypotekbankens Regnskab for 1939—40, Beslutning om	474
Hærloven og Søværnsloven, Afvigelser fra, Lov.....	446
Høstpanteret, Lov.....	151
I ndfødsrets Meddelelse, Lov	269
— , —	270

	Side
Indkomst- og Formueskatten for 1941—42, Lov.....	104
— - — , Ændring i, privat Forslag.....	467
Indlaan, Udbetaling af, se Banker og Sparekasser.	
Invaliderentydere, se Alders- og Invaliderentydere.	
Island og Danmark og Udviklingen i Island.....	36
J acobsen, Harry, Fabrikant, Forespørgsel om hans Kontraktforhold med D. S. B.....	481
Jordfordeling mellem Landejendomme, Lovtillæg.....	203
K litter, se Heder og Klitter.	
Kommunale Udvalg, se Arbejdsanvisning og Beskæftigelse.	
Kommunale Valg, Udskydelse af, Lov.....	275
Kommunal Valglov, Ændring i, privat Forslag.....	471
Kommunerne, ekstraordinært Statstilskud til, Lov....	281
Kommunistiske Foreninger og kommunistisk Virksomhed, Forbud mod, Lov.....	429
— Rigsdagsmænd, Forvaringstagelse af, se Grundlovens § 56.	
Konvertering, se Kreditforeningslaan.	
Kornloven, Ændringer i, Forespørgsel om.....	485
Kornordning for 1941—42, Lov	140
Kortfristede Prioritetslaan, Laanefond for, Lovændring	235
Kreditforeninger, Ændring i Lov om, se Husmandskreditforeninger.	
Kreditforeningslaan, Overførelse til lavere forrentede Serier af, Lov.....	239
Krigsforsikring af Bygninger, Lovændring.....	259
— - Havne, Lov.....	380
— - Landbrugsjord, Lov.....	383

	Side
Krigsforsikring af Luftledningsanlæg for Stærkstrøm, Lov	386
— - Skibe, Lovtillæg	373
— - Varer og Fragt, Lovændring	378
Krigsulykkesforsikring for Lodser, Lov	382
Kroneværdien, Opskrivning af, Forespørgsel om	481
Kvægtuberkulose, Bekæmpelse af, Lov	190
Købstadkommunalloven, Ændring i (Havnetakster), Lov	278
L andbrugets Arbejdskraft, Sikring af, Lov	346
— Gæld, Lovtillæg	130
Landbrugsfaglig Undervisning, Tilskud til, Regerings-	
forslag	464
Landbrugsjord, Krigsforsikring af, se Krigsforsikring.	
Landvinding, Lov	168
Lejeloven, Ændring af, Lov	263
Livsforsikringsvirksomhed, Ændring af Lov om, Lov . . .	391
Lodser, Krigsulykkesforsikring for, se Krigsulykkesforsik-	
ring.	
Lodsvæsenet, Lovforlængelse	450
Luftledningsanlæg, Krigsforsikring af, se Krigsforsikring.	
Luftværnslovgivningen, Ændringer i, Lov	282
Lærlingelønninger, Dyrtidsregulering af, privat Forslag	471
Lønninger, Regulering af, Lov	81
— , se Pristalsregulering.	
Løntillæg til Tjenestemænd, Lov	114
— - — , se Reguleringstillæg.	
M edhjælperloven, Ændringer i, Lov	420
Militære Foranstaltninger, se Politibestemmelser.	
Militær Retsplejelov, Ændringer i, Lov	449
Mindre Landbrug, Oprettelse af, Lovtillæg	134
— — , — — , —	136

	Side
Motorkøretøjer, Vægtafgift af, Lovforlængelse.....	403
— , — , — , —	404
Motorvej Rødby Havn—Storstrømsbroen, Lov.....	399
Muldvarpe, Udryddelse af, privat Forslag.....	468
Musikkorps ved Hæren, se Hærloven og Søværnsloven.	
N avneforandring, Lovtillæg	408
Normalbidrag, Fastsættelse af de i Forsorgsloven om- handlede, Lov.....	339
Normeringslov for 1941—42.....	83
O ffentlige Arbejder og Beskæftigelse af arbejdsløse, Lov. 284	
— — — — — , — .	296
Oksebremselarven, Udryddelse af, Lov.....	186
Omsætningsafgift, se Forbrugsafgifter.	
Overarbejde, Forbud mod, Lovforlængelse.....	320
P ant i fast Ejendom, Renten af Udlaan mod, se Renten.	
Pantsætningsbegrænsning, Lov.....	206
Pap i Skotøj, Lov.....	393
Patentloven m. fl. Love, Ændringer i, Lov.....	390
— — — , — , —	391
Pensionsret, Bevarelse deraf for fraskilte Hustruer (Æn- dringer i Tjenestemandsløven), Lov.....	125
Politibestemmelser i Tilslutning til militære Foranstalt- ninger, Lov.....	447
Politiet, Forøgelse af, Lov.....	411
Prisloven, Ændringer i, Lov.....	363
— , — , —	366
Pristalsregulering af Arbejdslønninger, privat Forslag..	470
Præsteembeder i Folkekirken, Adgang til, Lov.....	439

	Side
R adioforstyrrelser, Foranstaltninger imod, Lovforlængelse	437
Refusion for Socialudgifter, se Statsrefusion.	
Regulering af Lønninger, se Lønninger og Pristalsregulering.	
Reguleringstillæg, Lov	115
Renten af Udlaan mod Pant i fast Ejendom, Regeringsforslag	451
Retsplejeloven, Ændringer i, Lov	422
Rigsretten, Valg af Medlemmer til	491
Rødby Havn, se Femer Bælt.	
Rødby Havn—Storstrømsbroen, se Motorvej.	
S aasæd, Laan til Anskaffelse af, Lov	152
— , Tilfredsstillelse af Efterspørgselen efter, Forespørgsel	484
— , se Høstpanteret.	
Sanering, se Byggeri og Landbrugets Gæld.	
Skagen, Havneudvidelse i, se Havneudvidelse.	
Skanderborg Amt, Genoprettelse af det tidligere, Regeringsforslag	456
Skatkammerbeviser, Udstedelse af, Lov	90
Skibe, Istandsættelsesarbejder vedrørende, Lov	370
— , Krigsforsikring af, se Krigsforsikring.	
Skibsfarten, ekstraordinære Foranstaltninger vedrørende, Lovforlængelse	372
Skibsregistreringsloven, Ændringer i, Lovtillæg	368
Skilleløb, Lov	113
— , —	114
Skolebespisningen, Udvidelse af, Lov	341
Skotøj, Pap i, se Pap.	
Smørpris, den indenlandske, Forespørgsel om	478

	Side
Smørrabatkort til trængende, Lov.....	322
— — — — — , —	323
Socialudgifter, Refusion for, se Statsrefusion.	
Sommertid 1941, Lov.....	80
— 1942, —	80
Staldhygiejne og Gødningsopbevaring, Lovændring...	185
Statsbanernes Takstlov, Ændring i, Lov.....	407
Statsboligfundsloaan, Afdragslempelser for, Lov	243
Statslaan, Lov.....	85
— , —	86
— , —	88
— , se Beskæftigelsesforanstaltninger og Skat- kammerbeviser.	
Statsrefusion for Kommunernes Socialudgifter, Lov....	343
Statsregnskabet for 1938—39, Beslutning om.....	474
Stempelafgift ved Overdragelse af Værdipapirer, se Børs- skatten.	
Stianlæg, se Cyklestier og Grønne Omraader.	
Straffeloven, Tillæg til, Lov.....	409
Sukkerordning, Lov.....	361
Sygehusudgifter, se Kommunerne.	
Sødmælk til trængende, se Flæsk, Svinekød og Sødmælk.	
Sønderjyllands Kreditforening, Rentegaranti for 8. Serie, Lov.....	237
Sønderjyske Landbrugere m. fl., Laan til, Lov.....	128
Sønderjyske Landejendomme, se Jordfordeling.	
Søværnsloven, se Hærloven og Søværnsloven.	
T antième, se Udbyttebegrænsning.	
Tidsregning, se Sommertid.	
Tillægsbevillingslov for 1940—41.....	67
Tinglysningsbegrænsning, se Pantsætningsbegrænsning.	

	Side
Tjenestemandsløven, Ændringer i, se Pensionsret, Politiet og Reguleringstillæg.	
Tjenestemænd, Løntillæg til, se Løntillæg.	
Toldloven, Ændringer i, Lov	100
Udbyttebegrænsning, Lov	356
Udstykning, se Mindre Landbrug.	
Ulykkesforsikringsloven, Beregning af Dagpenge i Henhold til, Lov	338
— , midlertidig Ændring i, Lov	337
Ungdomslejre, Lov	300
Vaabenloven, Ændring af, Lov	417
Valg, Prøvelse af	485
Valg til Kommissioner og Hverv	489
Vareforsyning, se Erhvervsøkonomiske Foranstaltninger.	
Varer og Fragt, Krigsforsikring af, se Krigsforsikring.	
Varmeisolering, se Bygningsstandsættelse og Varmeisolering.	
Ventepenge for Ministre, Fastsættelse af	476
Værnepligtslovgivningen, Ændringer i, Lov	283